lucrurile cele dintâi şi alese şi îngrijindu-se să aducă acelora cele ce li se par a fi mai de preţ decât toate. Lui Dumnezeu cum de nu socotesc să-I aducă cele mai de preţ şi cele mai deosebite? Căci se vede că Dumnezeu, cerând de la noi această bunăvoinţă arătată în cuvinte de mulţumire, nu o face pentru că are nevoie de cuvinte, ci ca să ne înveţe să fim recunoscători şi să nu schimbăm cele ce ies din buzele noastre[38]. Adică, cele pe care le-am rânduit şi hotărât să le aducem lui Dumnezeu, cu multă cercetare şi râvnă, cu frică şi cu multă sete trebuie dăruite, precum jertfa lui Noe, care era miros şi fum, a ajuns înaintea lui Dumnezeu ca mireasmă cu bun miros. Căci aşa este scris: *Domnul Dumnezeu a mirosit mireasma bine mirositoare*[39]. Asemenea şi roada, şi jertfa bărbaţilor vicleni, şi darurile lor sunt socotite urâciune înaintea Domnului. Auzi pe prorocul care zice iudeilor, care era atunci poporul lui Dumnezeu: ... *tămâia pe care Mi-o aduceţi este pentru Mine urâciune*[40]. Căci viclenia celor care aduceau tămâie a preschimbat buna-mireasmă în urâciune. Tot omul care vrea să se mântuiască trebuie aşadar să săvârşească rugăciunile şi milosteniile cu simplitate şi cu toată bunăvoinţa. Iar cele ce au de gând să le aducă lui Dumnezeu să fie cele mai de preţ şi mai slăvite, ca nu cumva rugăciunea noastră să se întoarcă cu ruşine în pieptul nostru[41] şi jertfa noastră

---

distinge cele plăcute Lui şi de a cerceta mişcările sufletului care nu sunt de la Dumnezeu, ci sunt provocate fie de cele dinlăuntru, fie de cele din afară. Trezvia este indispensabilă pentru sufletul care îl caută pe Dumnezeu. ✦ [38]Psalmul 88, 34. ✦ [39]Facere 8, 21. ✦ [40]Isaia 1, 13. ✦ [41]Psalmul 34, 13.

să nu fie primită pentru că a fost aflată vrednică de hulă și roadele noastre stricate și nefolositoare și să fie socotite precum darurile lui Cain[42]. Și noi, iarăși, am întrebat: Așadar, sufletul se vatămă din însoțirea cu gândurile?[43] Și a zis: Dacă din cele rușinoase și cele necurate nu se vatămă, nici din cele curate și evlavioase și iubitoare de Dumnezeu nu se folosește. Căci cum acestea folosesc, tot așa și acelea vatămă. Căci chiar dacă primim dinafară mii de păci și vindecări, iar înlăuntrul nostru se nasc din gânduri tulburarea, amețeala și zgomotul, nu este niciun folos de la pacea dinafară. Precum și cetatea care, chiar dacă are mii de ziduri și întărituri, dar este trădată de cei care locuiesc înăuntrul ei, acelea nu-i folosesc. Dacă ne păzim pe noi înșine de învoirea cu gândurile rușinoase, Stăpânul nostru ne-a făgăduit lucruri mari și minunate, care sunt mai presus de gândul nostru, adică desfătarea Împărăției, împărtășirea de bunătățile cele negrăite, împreună-petrecerea cu îngerii. Acestea și

---

✦ [42]Facere 4, 3-5. ✦ [43]Sfântul Petru Damaschinul prezintă succint și clar fazele prin care trece gândul, de la apariția lui până când piere. Prima fază este atacul, adică amintirea răului (când este vorba despre un gând păcătos); urmează însoțirea, adică discuția cu gândul, iar dacă sufletul nu-l respinge pe acesta, urmează faza a treia, care înseamnă consimțământul. Această învoire provoacă înrobirea, care duce cu forța inima spre a săvârși fapta. Dacă starea aceasta durează în timp, apare așa-numita patimă care duce sufletul spre celelalte, și-l face să meargă de unul singur spre a săvârși lucrul într-un mod voluntar și firesc. „Și se recomandă omului înțelept să alunge pe dată, de la început atacul viclean, adică maica tuturor răutăților care urmează". Vezi Filocalia vol. III, *Despre diferitele gânduri și atacuri*, pp. 108-110, Ed. Aster, Atena, 1960.

altele asemenea, și altele pe lângă acestea, care nu au capăt, care nu au sfârșit, schimbare nu cunosc, sunt mereu aceleași și fără de mutare[44]. Văzându-ne pe noi Bătrânul că avem îndoieli despre cele spuse de el, sculându-se în fața noastră și ridicându-și ochii la cer, în auzul nostru a zis: Iisuse, Dumnezeul nostru, Cel ce ai făcut cerul și pământul și marea, Răscumpărătorul sufletelor noastre, dacă cele spuse de mine către frați sunt mincinoase, nevătămată să rămână piatra aceasta. Iar dacă sunt adevărate, să se sfărâme. Și odată cu cuvântul, piatra s-a sfărâmat în cinci bucăți. Și piatra era o bucată dintr-o coloană, având lungime de patru pihuri[45]. Și noi minunându-ne și folosindu-ne, am ieșit. Și mergând înaintea noastră, Bătrânul a zis: Fiilor, sâmbăta viitoare veniți la mine, căci am trebuință de voi. Și venind sâmbătă, pe la ceasul al treilea[46], l-am aflat pe acesta adormit. Și îngropându-l, am plecat mulțumind lui Dumnezeu care ne-a învrednicit pe noi să îngropăm un asemenea sfânt.

62. A zis Avva Iacob că mai mare este să te înstrăinezi decât să primești străini!

63. A zis Avva Iacob: Nu este nevoie numai de cuvinte, căci sunt multe cuvinte la oamenii din vremea aceasta, ci este nevoie de lucrare. Căci aceasta se cere, și nu cuvintele care nu au rod.

64. Avva Ioan, famenul, pe când era mai tânăr, a întrebat pe un Bătrân, zicând: Cum de voi puteați să

✦ [44]Vezi 1 Corinteni 2, 9. ✦ [45]Pihul de piatră sau de lemn cu care se măsurau obiectele din piatră sau din lemn avea lungimea de 0,45 m. Deci, dimensiunea coloanei era de 0,45 x 4 = 1, 8 m. ✦ [46]Ceasul trei din vechiul original este ora bizantină. Corespunde orei nouă dimineață.

faceţi lucrul lui Dumnezeu cu odihnă, iar noi nici cu osteneală nu putem să-l facem? Şi a zis Bătrânul: Noi puteam pentru că aveam de căpătâi lucrul lui Dumnezeu, iar trebuinţa cea trupească o aveam ca pe cea din urmă. Iar voi aveţi de căpătâi trebuinţa trupească, iar lucrul lui Dumnezeu nu-l aveţi ca pe cel mai trebuincios. De aceea vă osteniţi. Şi pentru aceasta Mântuitorul a zis ucenicilor: *Puţin credincioşilor, căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi toate celelalte se vor adăuga vouă*[47].

65. A zis Avva Isidor[48]: Cei care vă nevoiţi după lege, nu vă îngâmfaţi. Căci, dacă din această pricină cugetaţi despre voi cele înalte, mai bine este să mâncaţi carne. Şi dacă pentru aceasta cugetaţi despre voi cele înalte, ce nevoie este de post? Căci este mai de folos omului să mănânce carne decât să se îngâmfe şi să se laude[49].

66. A zis iarăşi: Ucenicii trebuie să-i iubească pe învăţătorii lor ca pe părinţi şi să se teamă de ei ca de stăpânitori. Şi nici din pricina iubirii să nu dispară frica, şi nici din pricina fricii să nu se întunece iubirea.

67. A zis iarăşi: Dacă doreşti cu dor mântuirea, fă toate cele care te duc la aceasta.

68. A zis cineva Avvei Ioan Persul: Atâta osteneală am făcut pentru Împărăţia Cerurilor! Oare vom avea moştenirea ei? Şi a zis Bătrânul: Eu cred că voi moşteni Ierusalimul cel de sus, cel înscris în ceruri[50]. Căci credincios este Cel care a făgăduit[51]. De ce să nu

◆ [47]Matei 6, 30-33, vezi apoftegma 46. ◆ [48]Este vorba despre Isidor preotul. ◆ [49]Vezi Matei 6, 16-18. ◆ [50]Vezi Evrei 12, 22-23. ◆ [51]Evrei 10, 23.

am credință? Iubitor de străini ca Avraam m-am făcut, blând ca Moise, sfânt ca Aaron, răbdător ca Iov, smerit ca David, pustnic ca Ioan, tânguitor[52] ca Ieremia, învățător ca Pavel, credincios ca Petru, înțelept ca Solomon. Și cred precum tâlharul că Cel care pentru bunătatea Lui mi-a dăruit mie acestea îmi va da și Împărăția.

69. A întrebat odată Avva Longhin pe Avva Lucian despre trei gânduri, zicând: Vreau să mă înstrăinez! A zis lui Bătrânul: Dacă nu îți ții limba ta, nu vei fi străin, oriunde vei merge. Și aici, deci, ține-ți limba ta și ești străin. A zis lui iarăși: Vreau să postesc! A răspuns Bătrânul: A zis Isaia prorocul: *Să-și plece capul ca o trestie, să se culce pe sac și în cenușă, oare acesta se cheamă post, zi plăcută Domnului?*[53] Mai bine este să-ți stăpânești gândurile viclene! I-a zis lui și pe al treilea: Vreau să fug de oameni! A răspuns Bătrânul: Dacă mai întâi nu izbândești împreună cu oamenii, nici în singurătate nu poți să izbândești.

70. Ziceau că doi frați au greșit în Schit și i-a separat[54] pe ei Avva Macarie cel din cetate[55]. Și au venit

---

✦ [52]Ieremia (sec. al VII-lea î.Hr.) este numit tânguitor pentru că apare ca prorocul care a suferit prin excelență și s-a tânguit pentru nesimțirea și indiferența poporului israelit, din care nu se osebeau cârmuitorii și preoții, care în majoritatea lor au rămas nepocăiți și se întorceau din ce în ce mai mult spre idolatrie, în pofida prezicerilor prorocului despre lucrurile înfricoșătoare care vor veni, ca mânie a lui Dumnezeu. Este cunoscut textul din Vechiul Testament cu titlul „Plângerile lui Ieremia". ✦ [53]Isaia 58, 5. ✦ [54]I-a separat de obște, adică i-a afurisit într-un fel. ✦ [55]Așa era caracterizat unul dintre cei doi Macarie, care se trăgea din cetatea Alexandriei.

unii și au spus Avvei Macarie cel Mare, Egipteanul. Iar el a zis: Nu sunt frații separați, ci Macarie este separat[56]. Căci îl iubea pe el. A auzit Avva Macarie că a fost separat de Bătrânul și a plecat la Elos. A ieșit, deci, Avva Macarie cel Mare și l-a aflat pe el mâncat de țânțari și i-a zis: Tu ai separat pe frați și iată au plecat în sat. Și eu te-am separat pe tine și tu, ca fecioara înțeleaptă, ai fugit aici, în cămara cea mai ascunsă. Eu am chemat pe cei doi frați și am aflat de la ei că nu s-a întâmplat un asemenea lucru. Vezi, deci, și tu, frate, să nu fi fost batjocorit de draci, căci nu ai văzut nimic. Ci să primești metanie de pocăință pentru greșeala ta. Iar el a zis: Dacă vrei, dă-mi metanie! Văzând Bătrânul odihna[57] lui, a zis: Mergi și postește trei săptămâni, mâncând o dată pe săptămână! Căci aceasta era lucrare lor, să postească mereu toată săptămâna.

71. Un frate l-a cercetat pe Avva Macarie Egipteanul și i-a zis: Avva, spune-mi cuvânt, cum să mă mântuiesc? Și i-a zis lui Bătrânul: Mergi la morminte și hulește pe morți! Ducându-se, deci, fratele a hulit și a lovit cu pietre și venind a vestit Bătrânului. Și i-a zis: Nimic nu ți-au vorbit? Iar el a zis: Nu! I-a zis lui

---

✤ [56]Aici afurisenia nu are înțelesul bisericesc, folosit când se taie și se îndepărtează un mădular din trupul Bisericii, ci înseamnă îndepărtarea provizorie din obște, din motive pedagogice. ✤ [57]În loc de cuvântul ανάπαυσιν (odihnă) din textul vechi, alți codici au aici cuvântul ταπείνωσιν (smerenie), dar sensul nu se îndepărtează. În ceasul în care omul conștientizează greșeala, căderea lui, și o acceptă și se mișcă spre pocăință, cu liniște sufletească, este un semn de smerenie și zdrobire de inimă. Împotrivirea egoistă este cea care creează tulburare în suflet după cădere, adică împotrivirea acesteia în a nu primi realitatea interioară (ET).

Bătrânul: Mergi iarăşi mâine şi slăveşte-i pe ei! Mergând, deci, fratele i-a slăvit pe ei, zicându-le: Apostoli, sfinţi şi drepţi! Şi a venit la Bătrân şi i-a zis: I-am slăvit! Şi i-a zis: Nimic nu ţi-au răspuns? A zis fratele: Nu! A zis lui Bătrânul: Ai văzut cât i-ai necinstit pe ei şi nimic nu ţi-au răspuns? Şi cât i-ai slăvit pe ei şi nimic nu ţi-au vorbit? Aşa să faci şi tu, dacă vrei să te mântuieşti, să te faci ca un mort, nici nedreptatea oamenilor şi nici slava lor să nu o socoteşti, precum morţii, şi te poţi mântui.

72. Trecând odată Avva Macarie împreună cu fraţii prin Egipt a auzit un copil zicând mamei sale: Mamă, un bogat mă iubeşte şi eu îl urăsc, iar un sărac mă urăşte şi eu îl iubesc pe el. Şi auzind Avva Macarie, s-a minunat. Şi i-au zis lui fraţii: Ce este cuvântul acesta, avva, că te-ai minunat? Şi le-a zis lor Bătrânul: Cu adevărat, Domnul nostru este bogat şi ne iubeşte pe noi şi noi nu vrem să-L auzim, iar vrăjmaşul nostru este sărac şi ne urăşte pe noi, iar noi iubim necurăţia lui.

73. A zis Avva Macarie: Dacă ne aducem aminte de relele făcute nouă de oameni, îndepărtăm puterea aducerii aminte de Dumnezeu. Iar dacă ne aducem aminte de relele dracilor, vom fi de neatins.

74. A zis Avva Matóe: Nu ştie satana cu ce patimă se biruie sufletul. El seamănă, dar nu ştie dacă va secera la unii gânduri de desfrânare, la alţii de vorbire de rău şi, asemenea, celelalte patimi. Şi spre care patimă vede că se înclină sufletul, pe aceea i-o dă.

75. Un frate a întrebat pe Avva Matóe: Ce să fac dacă mă vizitează un frate şi este post sau dimineaţă? Căci sunt strâmtorat. Şi a zis Bătrânul: Dacă nu te

întristezi şi mănânci cu fratele, bine faci. Dar dacă nu aştepți pe cineva şi mănânci, aceasta este voia ta.

76. Au întrebat unii dintre Părinţi pe Ava Meghetie, zicând: Dacă prisoseşte mâncarea pentru ziua următoare, voia ta este ca să o mănânce frații? Le-a zis lor Bătrânul: Dacă s-a stricat, nu este bine să fie siliţi frații să o mănânce și să se îmbolnăvească, ci să se arunce. Dacă este însă bună şi se aruncă din pricina desfătării și se gătește alta, aceasta este rău.

77. A zis iarăși: La început când ne adunam unii cu alţii şi vorbeam despre ce ne este de folos, zidindu-ne unii pe alții, ne făceam cete-cete şi ne urcam la ceruri. Acum, însă, ne adunăm unul la altul şi, ajungând la vorbirea de rău, ne ducem în jos.

78. A fost întrebat Avva Mios de către un soldat dacă Dumnezeu primește pocăinţa. Iar el, după ce l-a învățat cu multe cuvinte, i-a zis: Spune-mi, dragule, dacă ți se rupe mantaua, o arunci? A zis: Nu, ci iarăși o cos și mă folosesc de ea. A zis lui Bătrânul: Dacă ție îţi pare rău de haina ta, lui Dumnezeu nu-i va părea rău de făptura Sa?

79. A cercetat odată Avva Macarie pe Avva Pahomie Tavenisiotul. Şi Pahomie l-a înștiințat, zicându-i că sunt frați în nerânduială. Şi el l-a întrebat: Vrei să-i pedepsesc? I-a zis Avvei Macarie: Pedepsește şi judecă pe drept pe cei care sunt sub tine. Iar în afară să nu judeci pe nimeni. Căci scris este: *Pe cei dinăuntru, oare, nu-i judecați voi? Iar pe cei din afară îi va judeca Dumnezeu*[58].

✦ [58] 1 Corinteni 5, 12-13.

80. Se povestea despre Avva Netrá, ucenicul Avvei Siluan, că atunci când stătea în chilia lui din Muntele Sinai se chivernisea pe sine cu măsură în trebuinţele trupului. Când a ajuns episcop în Faran, s-a silit mult pe sine la vieţuire aspră. Şi i-a zis lui ucenicul: Avva, când eram în pustie, nu te nevoiai aşa. Şi i-a zis Bătrânul: Acolo era pustie şi linişte şi sărăcie, şi voiam să chivernisesc trupul, ca să nu mă îmbolnăvesc şi să cer ceea ce nu aveam. Acum, aici este lume şi sunt pricini multe. Iar dacă mă îmbolnăvesc aici, se va afla cel care să mă îngrijească ca să nu pierd pe monah.

81. Au venit odată preoţii ţinutului la mânăstirea unde era Avva Pimen. Și a intrat Avva Anuv şi i-a zis: Să-i chemăm pe preoți astăzi aici! Şi stând el mult timp, avva nu i-a dat răspuns şi întristându-se a ieşit. I-au zis cei care ședeau aproape de el: Avva, de ce nu ai dat răspuns? Le-a zis lor Avva Pimen: Eu lucru să le spun nu am, căci am murit și mortul nu vorbeşte!

82. A plecat odată unul dintre fraţi din părţile Avvei Pimen și a mers în loc străin. Şi a ajuns acolo la un pustnic care avea multă dragoste şi mulţi veneau la el. Și i-a vestit lui fratele despre Avva Pimen şi, auzind despre virtutea lui, a dorit mult să-l vadă. Când fratele s-a întors în Egipt, după un anume timp, sculându-se pustnicul, a venit din locul străin în Egipt la monahul care-l cercetase altădată. Căci îi spusese unde stă. Văzându-l pe el monahul, s-a minunat şi s-a bucurat foarte. Şi a zis pustnicul: Arată dragoste şi du-mă la Avva Pimen. Şi luându-l pe el, s-a dus la Bătrânul şi i-a vestit lui cele despre el, spunându-i că este un om

mare și are multă dragoste și multă cinste în ținutul lui. I-am vestit lui despre tine și, dorind să te vadă, a venit. L-a primit, deci, cu bucurie și, îmbrățișându-se unul pe altul, s-au așezat. Și a început străinul să vorbească din Scripturi despre lucruri duhovnicești și cerești. Iar Avva Pimen și-a întors fața și nu i-a dat răspuns. Văzând că nu vorbește cu el, întristându-se, străinul a plecat. Și a zis fratelui care l-a adus: În zadar am făcut toată această îndepărtată călătorie. Am venit la Bătrânul și iată, nici nu a vrut să vorbească cu mine. Și a intrat fratele la Avva Pimen și i-a zis: Avva, pentru tine a venit acest om mare, care are mare slavă în ținutul său! De ce nu ai vorbit cu el? I-a zis lui Bătrânul: Acesta ține de cele înalte și vorbește lucruri cerești, iar eu țin de cele de jos și lucruri pământești vorbesc. Dacă îmi vorbea despre patimile sufletului, eu i-aș fi răspuns. Dar dacă a vorbit despre lucruri duhovnicești, eu pe acestea nu le cunosc. Ieșind, deci, fratele, i-a spus străinului: Bătrânul nu se grăbește să vorbească din Scripturi. Dar dacă cineva îi vorbește despre patimile sufletului, îi răspunde. Iar el, fiind străpuns la inimă, a intrat la Bătrânul și i-a zis: Ce să fac, avva, că mă stăpânesc patimile sufletului? Și a luat aminte Avva la el, bucurându-se, și i-a zis: Acum bine ai venit! Acum ți-ai deschis gura despre acestea și am să o umplu de bunătăți! Iar el mult folosindu-se, a zis: Cu adevărat aceasta este calea. Și mulțumind lui Dumnezeu că l-a învrednicit să vorbească cu un astfel de sfânt, s-a întors în țara lui.

83. Povesteau unii că odată Avva Pimen și frații lui

lucrau skulákion[59], dar lucrul nu înainta pentru că nu cumpăraseră in. Şi cineva, drag lui, a povestit unui negustor lucrul. Dar Avva Pimen nu voia să primească de la nimeni nimic, pentru a nu-l stânjeni. Şi negustorul, vrând să dea de lucru Bătrânului, s-a prefăcut că are nevoie de skulakion şi a venit cu cămila şi l-a luat. Şi venind un frate la Avva Pimen şi auzind ceea ce a făcut negustorul, vrând să-l laude, a zis: Adevărat, avva, şi fără să aibă nevoie de el l-a luat, ca să ne facem noi lucrul. Şi auzind Avva Pimen că fără să aibă nevoie l-a luat, a zis fratelui: Scoală-te, plăteşte o cămilă şi adu-l înapoi. Dacă nu-l aduci, Pimen nu mai stă aici cu voi! Căci nu pot să fac nedreptate unui om care nu are nevoie de lucrul acela, ca să facă pagubă şi să-mi ia câştigul. Şi a plecat fratele cu multă osteneală şi l-a adus înapoi. Dacă nu ar fi făcut aceasta, Bătrânul pleca de la ei. Când l-a văzut înapoi, s-a bucurat ca şi când a aflat o mare comoară.

84. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Am făcut un mare păcat şi vreau să mă pocăiesc trei ani. A zis lui Bătrânul: Este mult! Şi i-a zis fratele: Dar până la un an? Şi a zis iarăşi Bătrânul: Este mult! Şi cei care erau de faţă ziceau: Până la patruzeci de zile? Şi iarăşi a zis: Este mult! Şi a zis: Eu zic că dacă se va pocăi omul din toată inima lui şi nu va mai face iarăşi păcatul, şi în trei zile îl primeşte Dumnezeu![60]

✦ [59]Σχουλάκι(ο)ν sau σχολάκι(ο)ν este fitilul pentru candelă sau pentru lumânare. ✦ [60]Poziţia lui Avva Pimen în această apoftegmă este încă un indiciu al lipsei de asprime şi al milostivirii părinţilor purtători de Dumnezeu ai pustiului faţă de omul căzut. Severitatea lor se limita în principal la ei înşişi.

85. A întrebat Avva Isaia pe Avva Pimen despre gândurile murdare. Şi i-a zis Avvei Pimen: Precum coşul plin cu haine, dacă îl lasă cineva, cu timpul, acestea putrezesc, tot aşa şi gândurile, dacă nu le împlinim pe ele trupeşte, cu timpul dispar, adică putrezesc.

86. A întrebat Avva Iosif acelaşi cuvânt. Şi i-a zis Avva Pimen: Aşa cum dacă cineva pune un şarpe sau un scorpion într-un vas şi îl închide, cu timpul acelea vor muri, la fel şi gândurile viclene, care sunt sădite de draci, prin răbdare dispar.

87. Un frate a venit la Avva Pimen şi i-a zis: Semăn ogorul meu şi din acesta fac milostenie. I-a zis lui Bătrânul: Bine faci! Şi a plecat plin de bunăvoinţă şi a înmulţit milostenia. A auzit Avva Anuv cuvântul şi a zis Avvei Pimen: Nu te temi de Dumnezeu vorbind astfel fratelui? Şi a tăcut Bătrânul. Şi după două zile a chemat Avva Pimen pe fratele şi i-a zis lui ca să audă şi Avva Anuv: Ce mi-ai zis zilele trecute, căci mintea mea era în altă parte? I-a zis lui fratele: Ţi-am spus că semăn ogorul şi din el fac milostenie. Şi i-a zis Avva Pimen: Am crezut că mi-ai vorbit despre un frate mirean. Dar dacă tu eşti cel care a făcut lucrul acesta, atunci el nu este al monahului. Iar el, auzind, s-a întristat, zicând: Alt lucru nu cunosc decât pe acesta şi nu pot să nu semăn ogorul meu. Deci când a plecat, Avva Anuv a pus metanie Avvei Pimen, zicând: Iartă-mă! Şi i-a zis lui Avva Pimen: Şi eu am ştiut de la început că nu este lucrul monahului, dar am vorbit gândului lui şi i-am dăruit bunăvoinţă spre propăşirea dragostei. Iar acum a plecat întristat şi iarăşi tot acelaşi lucru va face.

88. A zis Avva Pimen: Dacă va păcătui un om şi va tăgădui zicând: Nu am păcătuit!, să nu-l certi! Că altfel, îi tai bunăvoinţa! Iar dacă îi spui: Nu deznădăjdui, frate, ci păzeşte-te de acum înainte, stârneşti sufletul lui spre pocăinţă.

89. A zis iarăşi: Bună este cercarea[61]! Pentru că aceasta îl învaţă pe om şi-l face încercat.

90. A zis iarăşi: Omul care învaţă, dar nu face ceea ce învaţă, este asemenea izvorului, care pe toţi îi spală, dar pe sine nu se poate curăţa.

91. Un frate a venit la Avva Pimen şi a zis: Am multe gânduri şi sunt în primejdie din pricina lor. Şi l-a dus Avva afară şi i-a zis: Deschide-ţi pieptul şi ţine vântul! Şi el a zis: Nu pot să fac aceasta. A zis lui Bătrânul: Dacă aceasta nu poţi să faci, nici gândurile nu le poţi împiedica să vină. Al tău este însă a te împotrivi lor.

92. A zis Avva Pimen: Dacă sunt trei oameni în acelaşi loc şi unul dintre ei se nevoieşte în linişte bine, iar altul este bolnav mulţumind, iar altul slujeşte cu gând curat, toţi trei fac aceeaşi lucrare.

93. A întrebat Avva Iosif pe Avva Pimen cum trebuie să postească. I-a zis lui Avva Pimen: Eu vreau pe cel care mănâncă în fiecare zi, dar mănâncă puţin, să nu se sature. I-a zis Avva Iosif: Când erai mai tânăr nu posteai câte două zile, avva? Adevărat, şi trei zile şi patru şi o săptămână. Pe toate acestea le-au încercat Părinţii, fiind cu putere, dar au aflat că cel mai bine este să se mănânce în fiecare zi, dar câte puţin. Şi ne-au dat

---

[61] Este folosit aici cuvântul πείρα, care înseamnă cercare, încercare şi care va da neologismul experienţă.

nouă calea împărătească[62] pentru că este uşoară[63].

94. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Mi-au lăsat moştenire, ce să fac cu ea? I-a zis lui Bătrânul: Pleacă şi după trei zile vino şi îţi voi spune! A venit, deci, cum i se rânduise şi i-a zis Bătrânul: Ce am să-ţi spun, frate? Dacă îţi voi spune: Dă-o Bisericii, acolo o vor da ca mâncare. Dacă îţi voi spune: Dă-o rudeniilor tale, nu vei avea plată. Dacă îţi voi spune: Dă-o săracilor, vei fi nepăsător. Deci, ceea ce vrei, aceea să faci! Eu lucru nu am să-ţi spun.

95. A zis Avva Pimen: Dacă îţi vine gândul despre trebuinţele trupului şi îl rânduieşti o dată, apoi îţi vine a doua oară şi iarăşi îl rânduieşti, a treia oară dacă vine, să nu-l mai iei în seamă pentru că este netrebnic.

96. Un frate a zis Avvei Pimen: Dacă voi vedea un lucru, vrei să-ţi spun despre el? I-a zis lui Bătrânul: Scris este: *Cel ce răspunde la vorbă înainte de a o fi*

✣ [62]Expresia *calea împărătească* este în uz din cele mai vechi timpuri şi înseamnă, cum am zice astăzi, drumul principal şi sigur pe care merge regele (vezi Numeri 20, 17 şi 22, 22). Caracteristic pentru calea împărătească era siguranţa drumului, pentru că pe de o parte avea indicatoare scrise şi călătorul nu se temea că se poate rătăci, iar pe de altă parte, datorită circulaţiei şi controlului statului, era asigurată securitatea, eliminând pericolul tâlharilor ş.a.. În literatura ecleziastică, expresia intră în uz cu sens metaforic şi exprimă calea de mijloc în nevoinţă, ferită de riscul rătăcirii sau al tâlhăririi. *Calea împărătească* în sensul ei duhovnicesc revendică siguranţa pentru că depărtează pericolul pornirilor spre cele de sus, spre cele din dreapta (excesul), spre cele din stânga, lipsa, pe care diavolul, ca un maestru, le sugerează, punând, ca un alt tiran, stăpânire pe suflete ca să le piardă. Vezi apoftegmele 170 şi 278 (ET). ✣ [63]Trimitere la cuvântul Mântuitorului: *Şi povara Mea este uşoară* (Matei 11, 13).

ascultat este nebun și încurcat la minte[64]. De te întreabă cineva, vorbește, de nu, taci!

97. A întrebat un frate pe Avva Pimen, zicând: Poate omul să se încredinţeze numai pe o lucrare? Şi i-a zis lui Bătrânul că Avva Ioan Kolovos spunea: Eu vreau ca omul să se împărtăşească câte puţin din toate virtuţile.

98. A zis iarăşi Avva Pimen că Avva Ammon spunea: Un om stă tot timpul cu securea în mână şi nu află cum să doboare copacul. Altul este încercat şi taie câte puţin până doboară copacul. Şi zicea că securea este discernământul.

99. A zis Avva Pimen că voia omului este perete de aramă între el şi Dumnezeu şi stâncă ce întoarce lovitura. Dacă omul o părăseşte, zice și el: *În Dumnezeul meu voi trece zidul!*[65] Dacă îndreptăţirea merge împreună cu voinţa, omul se va chinui.

100. Au venit odată nişte eretici la Avva Pimen și au început să vorbească de rău pe arhiepiscopul Alexandriei, cum că ar fi luat hirotonia de la preoţi. Iar Bătrânul, tăcând, a strigat pe ucenicul său și i-a zis: Întinde masa și dă-le acestora să mănânce, apoi trimite-i cu pace.

101. A zis iarăși că Avva Sisoe spunea: Există ruşinea netemerii (de Dumnezeu), care are păcat!

102. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: De va cădea un om în vreo greșeală[66] şi se va pocăi, este iertat de Dumnezeu? I-a zis lui Bătrânul: Oare Dumnezeu, Care a poruncit oamenilor să facă aceasta, nu

---

✦ [64]Pilde 18, 13. ✦ [65]Psalmul 17, 30. ✦ [66]Vezi Galateni 6, 1.

o va face cu atât mai mult El Însuşi? Căci a poruncit lui Petru să iertăm până de șaptezeci de ori câte șapte[67].

103. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Poate omul să-şi stăpânească gândurile şi să nu dea niciunul dintre acestea vrăjmaşului? Şi a zis Bătrânul: Este cel care primeşte zece și dă unul!

104. A zis Avva Pimen: Nu este monah cel care-şi plânge soarta! Nu este monah cel care răspunde răului cu rău! Nu este monah cel care se mânie!

105. Au cercetat unii dintre Bătrâni pe Avva Pimen şi i-au zis lui: Vrei ca atunci când vedem un frate adormind la slujbă să-l înghioldim ca să fie treaz la priveghere? Iar el le-a zis lor: Eu când văd un frate că ațipeşte îi pun capul pe genunchii mei și-l odihnesc.

106. Ziceau despre un frate că era luptat de un gând de hulă și se rușina să spună. Și unde auzea despre un mare Bătrân, mergea la el ca să-i spună. Dar, când ajungea, se rușina să mărturisească. De multe ori a mers şi la Avva Pimen. Și-l vedea pe el Bătrânul că are gânduri și îi părea rău de fratele că nu le spunea. Deci, într-una din zile mergând înaintea lui, i-a zis: Iată, de atâta timp vii la mine având gânduri ca să mi le vesteşti și când ajungi aici, nu vrei să le mai spui, ci pleci dintr-odată, trist pentru că le ții nespuse. Deci, spune, fiule, ce ai? Iar el a spus: Cu hulă mă luptă vrăjmaşul și mă rușinez să spun. Și povestindu-i lucrul, îndată s-a uşurat. Și i-a zis lui Bătrânul: Nu te mâhni, fiule, ci, când vine gândul acesta, spune: Eu amestec nu am. Hula ta să fie asupra ta, satană! Căci

---

[67] Matei 18, 21-22. Numărul șapte la evrei exprimă deplinătatea și este echivalentul lui de multe ori.

un astfel de lucru sufletul meu nu vrea. Căci tot lucrul pe care nu-l vrea sufletul este trecător. Şi vindecându-se, fratele a plecat.

107. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: De ce mă înduplecă dracii să fiu cu cel care este deasupra mea şi mă fac să dispreţuiesc pe cel care este mai jos decât mine? I-a zis lui Bătrânul: Pentru aceasta a zis Apostolul: *Într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut; Deci, de se va curăţi cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfinţit, de bună trebuinţă stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun*[68].

108. A zis Avva Pimen: Obştea are trebuinţă de trei lucrări: una spre smerenie, una spre ascultare şi una mişcătoare şi care are în centru lucrul obştii.

109. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: La vreme de strâmtorare am cerut de la unul dintre sfinţi un lucru care-mi trebuia şi mi l-a dat ca milostenie. Deci, dacă Dumnezeu le va iconomisi şi cu mine, să dau lucrul acesta altora, sau să-l dau mai bine aceluia? I-a zis lui Bătrânul: Drept este la Dumnezeu să fie dat aceluia, căci al lui este. A zis lui fratele: Deci dacă i-l duc şi nu vrea să-l primească, ci îmi va zice: Du-te unde vrei, dă-l milostenie, ce să fac eu? A zis lui Bătrânul: Oricum, lucrul este al lui. Dacă cineva îţi dă din al lui, fără ca tu să-i ceri, acel lucru este al tău, iar dacă îl ceri, fie de la monah, fie de la mirean, şi nu vrea să-l primească înapoi, judecata este aceasta: Cu ştirea lui să dai lucru milostenie pentru el.

110. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Ce

[68] 2 Timotei 2, 21.

este dacă se mânie cineva pe fratele lui fără pricină[69]? Și i-a zis: Pentru toată nedreptatea pe care ți-o va face fratele tău din lăcomie, dacă te mânii pe el, te mânii fără pricină. Și dacă îți va scoate ochiul drept sau îți va tăia mâna dreaptă și te vei mânia pe el, te mânii fără pricină. Iar dacă te desparte pe tine de Dumnezeu, atunci să te mânii!

111. A întrebat un frate pe Avva Pimen, zicând: Ce este pocăința pentru păcat? Și a zis Bătrânul: Să nu-l mai faci de atunci înainte! Căci pentru aceasta s-au chemat fără de prihană drepţii, deoarece au părăsit păcatul și s-au făcut drepți.

112. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Poate omul să fie mort? A zis lui: Dacă ajunge la păcat, ajunge să fie mort. Iar dacă ajunge la lucrul bun, va trăi și-l va face pe el.

113. A zis iarăși: A învăța pe aproapele este lucrul celui sănătos și fără patimă. Pentru care pricină să zidești casa altuia și pe a ta să o dărâmi?

114. Același a zis: Ce folos este să meargă cineva la un meşteşug şi să nu-l învețe?

115. A zis iarăși: Cele peste măsură, toate sunt de la draci!

116. A zis iarăși: Foamea și lipsa somnului nu ne-au lăsat pe noi să vedem cele care sunt de nimic.

117. A întrebat unul dintre Părinți pe Avva Pimen, zicând: Cine este cel care zice: *Părtaș sunt eu tuturor celor ce se tem de Tine*[70]? Și a zis Bătrânul: Duhul Sfânt este Cel care spune aceasta.

✦ [69]Vezi Matei 5, 22. ✦ [70]Psalmul 118, 33.

118. Un frate a cercetat pe Avva Pimen. Şi stând împreună cu mai mulţi, au lăudat pe un frate, că este urâtor de rele[71]. Şi i-a zis Avva Pimen: Ce este a fi urâtor de rele? Fratele s-a pierdut şi nu a aflat ce să răspundă. Şi sculându-se a pus metanie Bătrânului, zicând: Spune-mi, ce este să fii urâtor de rele? A zis Bătrânul: Ura împotriva răului aceasta este, dacă cineva îşi urăşte păcatele sale şi pe aproapele său îl îndreptăţeşte.

119. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Ce să fac cu greutatea aceasta care mă apasă? I-a zis lui Bătrânul: Şi corăbiile mici şi cele mari au odgoane, şi atunci când vântul nu este prielnic, trec funiile şi odgoanele prin mijloc şi trag câte puţin corabia, până când Dumnezeu trimite vânt. Şi dacă află că se ridică nor, atunci se reped să le lege de catarg, ca să nu se mişte încoace şi încolo[72].

120. Un frate a întrebat pe Avva Pimen despre înrâurirea pe care o provoacă gândurile. Şi i-a zis lui Bătrânul: Acest lucru seamănă cu bărbatul care are foc de-a stânga lui şi ulcior cu apă de-a dreapta lui. Dacă se înteţeşte focul, pune apă din ulcior şi-l stinge. Focul este sămânţa vrăjmaşului, iar apa este a se arunca omul pe sine înaintea lui Dumnezeu.

121. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Este mai bine să vorbeşti sau să taci? A zis Bătrânul:

✦ [71]Vezi: Estera 8, 12, unde se spune despre Dumnezeu că este misoponiros – urâtor de rele (Ediţia românească a Bibliei nu traduce acest cuvânt, deşi el apare în textul original). ✦ [72]În Patericul alfabetic se adaugă: Catargul este să te mustri pe tine însuţi.

Cel care vorbește pentru Dumnezeu bine face și cel care tace pentru Dumnezeu asemenea.

122. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Cum poate omul să scape de vorbirea de rău a aproapelui? I-a zis lui Bătrânul: Noi și frații noștri suntem două icoane. În ceasul în care omul ia seama la sine și se osândește pe sine, din partea sa se vede cinstit fratele lui. Când însă se vede pe sine bun, îl vede pe fratele său rău înaintea sa.

123. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen despre acedie. Și i-a zis lui Bătrânul: Acedia stă înainte la tot începutul și nu este patimă mai rea decât aceasta. Dar de o cunoaște omul că aceea este, își află odihnă.

124. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând:- Vreau să intru și să trăiesc în obște. I-a zis lui Bătrânul: Dacă vrei să intri în obște, trebuie să fii nepăsător[73] față de orice întâlnire și față de orice lucru, altfel nu poți să lucrezi în obște. Căci nici măcar cana de apă nu o ai în stăpânire.

125. Îi ziceau frații Avvei Pimen: Să plecăm din locul acesta, căci ne tulbură mânăstirile de aici[74] și ne

---

✦ [73]Lipsa de grijă este virtutea de bază care-l conduce pe călugărul nevoitor la virtutea binecuvântată a înstrăinării. Este vorba despre nepăsarea în sensul bun al cuvântului, față de orice lucru din afara vieții de obște. Fuga de grija nefolositoare îl salvează pe călugăr, care rămâne nestingherit devotat față de principala lui lucrare duhovnicească, și-l ajută să înainteze, în timp ce abaterea atenției îl dezorientează. ✦ [74]Imaginea pe care ne-o dă apoftegma aceasta constituie încă un indiciu că în Egipt existau multe mânăstiri la marginile cetăților și în sate, sau chiar în interiorul acestora. Deci, era posibil să ajungă la ei și strigătele copiilor la ceasul când se jucau sau făceau năzbâtii. Sau, mai

pierdem sufletele. Iată, copiii plâng și nu ne lasă să ne liniștim[75]. Le-a zis lor Avva Pimen: Pentru glasurile îngerilor vreți să plecați de aici?

126. Un frate a zis Avvei Pimen: Trupul meu a slăbit, dar patimile mele nu au slăbit. I-a zis lui Bătrânul: Mărăcini ascunşi sunt patimile!

127. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Cum trebuie să stau[76] în chilie? I-a zis lui: Pentru șederea în chilie, acestea sunt la vedere: Lucrul mâinilor şi mâncarea o dată în zi şi tăcerea și cercetarea. Iar pentru a propăşi în ascuns în chilie sunt acestea: Să porți defăimarea de sine în tot locul, oriunde te duci, şi să nu nesocotești ceasurile slujbelor obștești

---

puțin probabil, era vorba despre glasurile copiilor vizitatorilor care veneau la mânăstire. În special despre Avva Pimen şi frații lui avem mărturie că după marea năvălire a barbarilor la Schit (anul 407) ei pleacă şi îşi continuă viața ascetică la Terrenouthi, în Egipt (ET). ✦ [75]Expresia din apoftegmă „nu ne lasă să ne liniştim" nu are înțelesul comun al lipsei zgomotelor, ca să se odihnească, ci este folosit cu înţeles ascetic, anume că le îngreunează nevoința isihastă, rânduiala ascetică, căci strigătele provoacă scindarea. Dar pogorământul minunat şi plin de discernământ al lui Avva Pimen, în situația concretă, îi dezarmează pe frații protestatari când aseamănă glasurile copilăreşti cu glasurile îngerilor (ET). ✦ [76]Cuvintele κάθημαι, καθέζομαι, κάθισμα fac parte din vocabularul ascetic care descoperă toată trăirea monahului în chilie aşa cum apare şi-n apoftegmă în decursul a douăzeci şi patru de ore şi în special a lucrării lui ca rugăciune, psalmodie, meditaţie, paza minţii, vorbirea cu Dumnezeu şi altele. Astăzi cuvântul κάθισμα în lavrele monastice, de exemplu la Sfântul Munte, exprimă şi sensul de loc în care-şi duce monahul viața ascetică. Καθίσματα sunt chiliile izolate care aparțin unei mânăstiri şi se dau călugărilor pentru o viață ascetică mai îmbunătățită (ET).

și nici cele ascunse[77]. Iar dacă se întâmplă să întârzii un timp la lucrul mâinilor tale, fă slujba ta fără tulburare. Și capătul tuturor acestora este să dobândeşti tovărășie bună și să stai departe de tovărăşia rea.

128. S-a întâmplat câtorva din Părinți să meargă la casa unui iubitor de Hristos. Între ei era și Avva Pimen. Pe când mâncau ei, le-au adus și carne și au mâncat toți în afară de Avva Pimen. Și se minunau Părinții că nu mănâncă, știind discernământul lui. Când s-au sculat, i-au zis: Tu ești Pimen și ai făcut aceasta? Le-a răspuns Bătrânul: Iertați-mă, Părinților, voi ați mâncat și nimeni nu s-a smintit. Iar eu, dacă mâncam, deoarece mulți frați vin aproape de mine, s-ar fi vătămat, zicând: Pimen a mâncat carne și noi nu mâncăm? Și s-au minunat de discernământul lui.

129. S-a sfădit odată Paisie cu fratele lui, care ședea la Avva Pimen, până când a început să-i curgă sânge din cap. Și Bătrânul nu le-a vorbit nimic tot timpul. A intrat, deci, Avva Anuv și, văzându-i, a zis Avvei Pimen: De ce ai lăsat frații să se sfădească și nu le-ai zis nimic? A zis Avva Pimen: Sunt frați și iarăși se împacă. A zis Avva Anuv: Ai văzut ce au făcut și spui că iarăși se împacă? I-a zis Avva Pimen: Spune în inima ta că nu eram aici înăuntru![78]

130. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Ce

✦ [77]Se înțeleg ispitele interioare, gândurile, poftele, patimile și altele. Vezi Psalmul 18, 12 și 1 Petru 3, 4. ✦ [78]Cititorul trebuie să aibă în vedere că atât Paisie și fratele cu care s-a certat, cât și Anuv sunt frați după trup cu Avva Pimen. Avva Pimen și cei șase frați ai lui, după cât cunoaștem, s-au călugărit împreună. Anuv este întâiul născut, în timp ce Paisie este cel mai tânăr, și a creat

să fac, că îmi vine întristare şi mă tulbur? Şi a zis Bătrânul: Silirea[79] îi face şi pe cei mici, şi pe cei mari să se tulbure!

131. A întrebat egumenul unei obşti pe Avva Pimen, zicând: Cum pot să dobândesc frica de Dumnezeu? I-a zis lui Avva Pimen: Cum putem să dobândim frica de Dumnezeu dacă avem înăuntru burdufuri de brânză şi butoaie cu sărături?

132. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Avva, erau doi oameni, unul monah şi unul mirean. Monahul s-a gândit seara ca dimineaţa să lepede schima, iar mireanul s-a gândit să se facă monah. Amândoi au murit în noaptea aceea. Ce li se socoteşte, oare? Şi a zis Bătrânul: Monahul a murit monah şi mireanul a murit mirean. Că în ce au fost aflaţi aşa au plecat.

133. A cercetat Avva Isaac pe Avva Pimen şi, văzându-l pe acesta punându-şi puţină apă pe picioarele sale, ca unul care avea îndrăzneală la el, i-a zis: Cum şi-au învăţat unii cu multă asprime trupurile lor? Şi i-a zis Avvei Pimen: Noi nu am fost învăţaţi să fim omorâtori de trupuri, ci omorâtori de patimi.

134. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Îmi vatăm sufletul lângă avva al meu. Să mai stau încă lângă el? Bătrânul ştia că se vatămă şi se minuna că întreabă dacă să mai stea şi i-a zis: Dacă vrei, mai stai! Şi plecând, a mai stat. A venit iarăşi, zicând

câteva greutăţi în obştea fraţilor săi, dar cu inima nevinovată s-a întors şi le-a urmat. D. Chitty, *The Desert a city*, Oxford 1966, vezi şi apoftegma 150. ✦ [79]Este vorba despre forţarea lucrurilor. Deci nu este vorba despre silirea pozitivă frecvent întâlnită, ci de forţarea necugetată.

Bătrânului: Îmi vatăm sufletul! Şi nu i-a zis Avva Pimen: Pleacă! A treia oară a venit, zicând: Adevărat, nu mai stau! Şi i-a zis: Iată, acum te-ai mântuit. Pleacă şi nu mai sta! Şi a zis Bătrânul: Care om văzând că se vatămă sufletul său mai are nevoie să întrebe? Despre gândurile ascunse să întrebi şi să încerci pe Părinţi, dar despre păcate vădite nu este nevoie să întrebi, ci îndată pleacă!

135. A întrebat Avraam, cel al Avvei Agaton, pe Avva Pimen, zicând: De ce mă luptă dracii? Şi i-a zis Avva Pimen: Te luptă dracii? Nu ne luptă dacă facem voile noastre, căci voile noastre s-au făcut draci şi ele sunt cele care ne strâmtorează ca să le împlinim pe ele. Dacă vrei să vezi cu cine luptă dracii, iată cu Avva Moise şi cu cei asemenea lui!

136. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Mă tulbur şi vreau să părăsesc locul. I-a zis lui Bătrânul: Pentru care lucru? A răspuns fratele: Pentru că aud cuvinte despre un frate care nu-mi sunt de folos. I-a zis lui Bătrânul: Nu sunt adevărate cele pe care le auzi! A zis lui fratele: Sunt, părinte, căci fratele care mi le spune este credincios. A zis Bătrânul: Nu este credincios! Căci dacă era credincios nu ţi-ar fi spus acestea. Dacă Dumnezeu, auzind glasul Sodomei, nu l-a crezut până nu a văzut cu ochii, nici noi nu trebuie să credem atunci cele spuse. I-a zis lui fratele: Şi eu am văzut cu ochii mei! Auzind Bătrânul, şi-a îndreptat faţa la pământ şi luând un pai mic, i-a zis: Ce este acesta? A zis fratele: Pai este! Şi-a întors privirea Bătrânul şi la acoperişul chiliei şi i-a zis: Ce este acela?

A zis fratele: Bârnă este! I-a zis lui Bătrânul: Spune în inima ta că păcatele tale sunt ca bârna aceasta, iar ale fratelui tău ca acest pai mic[80]. Auzind Avva Titoe cuvântul acesta, s-a minunat şi a zis: În ce te voi ferici pe tine, Avva Pimen! Piatră de mult preţ! Cuvintele tale sunt pline de bucurie şi de toată slava!

137. A zis iarăşi: Omul care învaţă şi nu face ceea ce învaţă se aseamănă cu izvorul care pe toate le udă şi le spală, iar pe sine nu se poate curăţa, ci toată murdăria şi necurăţia este în el[81].

138. A mers odată Avva Serénie cu ucenicul său Isaac la Avva Pimen şi i-a zis: Ce să fac cu acest Isaac, care ascultă cu plăcere cuvintele mele? I-a zis Avva Pimen: Dacă vrei să se folosească, arată-i în faptă virtutea, căci luând aminte numai la cuvânt, rămâne netrebnic. Iar dacă îi arăţi în faptă, îi va rămâne.

139. A zis iarăşi: Este un om care pare că tace, dar inima lui judecă pe alţii. Un astfel de om mereu vorbeşte. Şi este un altul care de dimineață şi până seara vorbeşte şi păstrează tăcerea. Adică nu vorbeşte nimic fără de folos.

140. A zis iarăşi: Puterea lui Dumnezeu nu sălăşluieşte în omul robit patimilor.

141. A zis iarăşi: Dacă urmărim odihna, aceasta fuge de noi, iar dacă nu o urmărim, ne urmăreşte ea pe noi.

142. A zis Avva Pimen că un frate a întrebat pe Avva Moise: În ce fel omoară omul sinele său faţă de aproapele. I-a zis lui: Dacă omul nu va spune stăruitor

✦ [80]Matei 7, 4. ✦ [81]Ca o versiune a acestei apoftegmei este şi apoftegma 90 a aceluiaşi capitol.

în gândul său că este deja în mormânt de trei ani, nu va putea să împlinească cuvântul acesta.

143. A fost un Avvă cu numele Pamvo, despre care se spunea că timp de trei ani a rugat pe Dumnezeu zicând: Să nu mă slăveşti pe pământ. Şi Dumnezeu atât de mult l-a slăvit, încât nu putea nimeni să caute la fața lui de slava pe care o avea fața lui.

144. Au venit odată doi frați la Avva Pamvo şi l-a întrebat pe el unul zicând: Avva, eu postesc pereche[82] şi mănânc pereche de pâini. Oare mă mântuiesc sau sunt în rătăcire? A zis şi celălalt: Avva, eu scot din lucrul mâinilor mele doi cherați[83] pe zi şi păstrez pentru mâncarea mea puține numii[84], iar pe celelalte le dau milostenie. Oare mă mântuiesc sau mă aflu în rătăcire? Şi mult rugându-l pe el, acesta nu le dădea răspuns. După patru zile au vrut să plece. Şi i-au rugat pe ei clericii, zicând: Nu vă întristați, fraților! Dumnezeu vă dă vouă plata! Acesta este obiceiul Bătrânului, nu vorbeşte degrabă, dacă nu are înştiințare de la Dumnezeu. Au intrat, deci, în chilia Bătrânului şi i-au zis. Avva, roagă-te pentru noi! Şi le-a zis lor: Vreți să plecați? I-au zis: Da! Şi luând faptele lor asupra sa, scriind pe pământ, zicea: Pamvo posteşte câte două zile şi mănâncă pereche de pâini. Oare cu aceasta se face monah? Nu. Pamvo, iarăşi, lucrează pentru doi cherați şi îi dă milostenie. Oare cu aceasta se face pe sine

✦ [82]Adică: postesc două zile şi mănânc două pâini. ✦ [83]Κεράτιον este diminutivul cuvântului κέρας. La romani şi bizantini însemna: a) un gen de monedă mică din argint; b) o mică măsură pentru greutăți. ✦ [84]Νούμιον este o monedă mică din aramă, argint, sau aur care era în uz la dorienii din Sicilia şi din Italia de jos (ET).

monah? Nu încă. Şi le-a zis lor: Sunt bune şi faptele. Dar dacă îţi păzeşti cugetul faţă de aproapele, aşa te mântuieşti. Şi luând cunoştinţă, au plecat cu bucurie.

145. Ziceau despre Avva Pamvo că niciodată nu a râs faţa lui. Deci, într-una din zile, vrând dracii să-l facă pe acesta să râdă, au legat de un lemn o pană şi o ţineau în sus, făcând gălăgie şi zicând: Alí! Alí! Văzându-i pe aceştia, Avva Pamvo a râs. Şi dracii au început să joace, zicând: Ua! Ua! Pamvo râdea. Şi răspunzând, le-a zis: Nu am râs, ci v-am batjocorit pentru neputinţa voastră, că atâţia ţineţi o pană!

146. Un frate l-a întrebat pe Avva Pamvo, zicând: De ce mă împiedică dracii să fac binele aproapelui meu? I-a zis lui Bătrânul: Să nu zici aşa, căci faci pe Dumnezeu mincinos! Ci spune mai curând: Nu vreau deloc să fac milă! Căci Dumnezeu ne-a luat-o înainte şi a zis: *Iată, v-am dat putere să călcaţi peste şerpi şi peste scorpii, şi peste toată puterea vrăjmaşului, şi nimic nu vă va vătăma*[85].

147. A zis Avva Paladie: Sufletul care se nevoieşte după Dumnezeu trebuie fie să înveţe cu credinţă cele pe care nu le ştie, fie să înveţe pe alţii cu limpezime cele pe care le ştie. Iar dacă nu vrea nici una, nici alta, boleşte de nebunie. Căci începutul lepădării de credinţă este săturarea de învăţătură şi lipsa poftei de cuvânt, după care pururea înseteazӑ sufletul celui iubitor de Dumnezeu.

148. A trimis Amma Sarra la Avva Pafnutie, zicând: Lucrul lui Dumnezeu ai făcut oare, lăsând pe fratele

---

✝ [85]Luca 10, 19.

tău să fie batjocorit? Și a zis Avva Pafnutie: De vreme ce fac lucrul lui Dumnezeu, lucru cu altcineva nu am[86]!

149. Un anume Pafnutie era episcop într-o cetate din Tebaida de Sus. Acesta era bărbat iubitor de Dumnezeu și ascet, încât și semne minunate se făceau de către el. Acestuia, în vremea prigoanelor, i-au scos ochiul stâng. Și Împăratul Constantin îl cinstea foarte pe acest bărbat și mereu îl aducea la palatele împărătești și îi săruta ochiul scos. Atât de mare era evlavia Împăratului Constantin. Voi povesti unul din lucrurile bune făcute de Pafnutie spre folosul Bisericii, prin sfatul lui. S-a părut potrivit episcopilor adunați în vremurile acelea la Niceea[87] să dea o lege nouă, prin care preoții – zic despre episcopi, și preoți, și diaconi, și ipodiaconi – să nu mai fie împreună cu soțiile lor, cu care se căsătoriseră pe când erau mireni. Și sculându-se în mijlocul adunării Pafnutie, a strigat zicând să nu se pună jug greu[88] bărbaților preoțiți, zicând că nunta este cinstită, precum este scris[89]. Nu care cumva cu asprime peste măsură mai curând să vatăme Biserica. Căci nu pot să ducă nevoința nepătimirii și poate nici să păzească înfrânarea. (Înfrânare numește aici și însoțirea după lege cu femeia). Este de ajuns

---

✦ [86]Apoftegma aceasta este greu de înțeles. Cred că Bătrânul afirmă cu hotărâre faptul că cine se dedică lui Dumnezeu nu trebuie să mai ia aminte la nimeni altcineva, nici chiar la nedreptatea sau batjocura ce se aduce fratelui. Este vorba despre dăruirea desăvârșită către Dumnezeu, care nu suportă niciun fel de concurență. ✦ [87]În Niceea Bitiniei așa cum se știe, a avut loc Sinodul I Ecumenic, din anul 325 d.Hr., în timpul lui Constantin cel Mare, precum și Sinodul VII Ecumenic, mult mai târziu, în anul 787. ✦ [88]Vezi Fapte 15, 10. ✦ [89]Evrei 13, 4.

ca cel care a ajuns să se facă cleric să nu mai vină spre nuntă, după tradiția veche a Bisericii, dar nici să se despartă de aceasta odată ce a primit-o pe când era mirean. Şi zicea acestea, fără să fi cercat nunta el însuşi şi mai simplu spus fără să cunoască femeie. Căci de copil a crescut în mânăstire şi avea drept veşmânt înfrânarea. Şi s-au înduplecat toţi episcopii de cuvintele lui Pafnutie: De aceea şi discuţia despre aceasta a încetat şi ţinerea departe de nuntă au lăsat-o celor care voiau aceasta[90] .

150. Ziceau Bătrânii că Paisie, fratele Avvei Pimen, a găsit un mic vas cu monede de aur. A zis, deci, fratelui său mai mare, Avvei Anuv: Ştii că este aspru foarte cuvântul Avvei Pimen. Vino să zidim mânăstire pentru noi de acum şi să şedem acolo fără grijă. A zis Avva Anuv: Şi de unde să zidim? Şi el i-a arătat monedele de aur. Tare s-a întristat Avva Anuv, socotind că acestea sunt pricină de pagubă pentru sufletul lui. Şi i-a zis: Bine! Să mergem şi să zidim chilie dincolo de râu. A luat deci Avva Anuv vasul şi l-a pus în culionul lui. Când treceau râul şi au ajuns pe la mijloc, Avva Anuv s-a făcut că îşi pierde cumpăna şi a scăpat culionul cu monedele în râu. A început atunci ca şi când s-ar fi întristat Avva Anuv şi i-a zis Avvei Paisie: Nu te întrista, avva! De vreme ce au plecat monedele, să mergem iarăşi la fratele nostru. Şi întorcându-se, au rămas cu pace[91].

✦ [90]Vezi 1 Corinteni 7, 1-7. ✦ [91]Şi-n apoftegma aceasta se descoperă caracterul mai vioi al tânărului Paisie, pe care în cele din urmă l-a salvat nevinovăţia inimii, ştiută numai de Domnul (vezi Matei 18, 3) (ET).

151. A venit odată un monah roman și a locuit în Schit, aproape de biserică. Avea și un rob care-l slujea. Văzând preotul slăbiciunea lui și aflând din ce fel de odihnă[92] venise, îi trimitea și lui din ce iconomisea Dumnezeu și se aducea la biserică. Și făcând douăzeci și cinci de ani în Schit, a devenit văzător cu duhul și a căpătat faimă. Și auzind unul dintre mai-marii Egiptenilor despre el, a venit să-l vadă, nădăjduind să afle la el vreo nevoință trupească deosebită. Intrând la el, l-a îmbrățișat și făcând amândoi rugăciune, s-au așezat. Și a văzut egipteanul că poartă haine plăcute și covor și piele sub el și o pernă mică, având și picioare curate cu sandale. Și văzând el acestea, s-a smintit că în locul acela nu era o astfel de petrecere, ci mai curând multă asprime. Iar Bătrânul, fiind văzător cu duhul, a înțeles că s-a smintit și a zis slujitorului său: Fă-ne praznic pentru venirea avvei astăzi! S-a întâmplat să aibă câteva legume pe care le-a fiert. Și la ceasul mesei, sculându-se, au mâncat. Avea Bătrânul și puțin vin pentru slăbiciunea lui și au băut. Și făcându-se seară, au spus cei doisprezece psalmi și s-au culcat. La fel și noaptea. Sculându-se dimineață, egipteanul i-a zis: Roagă-te pentru mine! Și a ieșit, de nimic folosindu-se. Și puțin după ce a plecat, vrând Bătrânul să se folosească acela, a trimis să-l cheme. Și când a venit, iarăși, l-a primit cu bucurie și l-a întrebat zicând: Din ce țară ești? Și a zis: Egiptean! Din ce cetate? Iar el a zis: Eu nu sunt din cetate! Și i-a zis: Ce lucru ai făcut în sat la tine? Și el a zis: Paznic! Și i-a zis: Unde dormeai: Iar el a zis: Pe ogor! Aveai așternut sub tine?

✦ [92]Trai bun, viață îmbelșugată.

La ogor să ai așternut sub tine? Dar cum? Pe pământ! Și i-a zis lui iarăși: Și ce aveai de mâncare la ogor și ce vin beai? A răspuns acela: Este mâncare și băutură la ogor? Dar, cum trăiai? Mâncam pâine uscată și dacă găseam puțină sărătură[93] și apă. Răspunzând Bătrânul a zis: Osteneală mare! Era baie în sat ca să vă spălați? Iar el a zis: Nu, ci ne spălam în râu când voiam. Aflând, deci, toate acestea Bătrânul despre strâmtorarea vieții de dinainte și vrând să se folosească acela, i-a povestit aceluia petrecerea lui de dinainte, cea din lume, zicând: Eu, smeritul, cel pe care-l vezi, sunt din marea cetate a Romei, ajuns mare în palatul împăratului. Și când a auzit egipteanul începutul cuvântului lui a fost străpuns la inimă și asculta cu atenție cele spuse. Iarăși i-a zis lui: Am părăsit cetatea și am venit în pustia aceasta. Și iarăși eu, cel pe care-l vezi, aveam case mari și bani mulți, pe care nesocotindu-le, am venit în această chilie mică. Și iarăși, eu, cel pe care-l vezi, aveam paturi de aur și covoare prețioase și în locul lor mi-a dat Dumnezeu acest covoraș sărăcăcios și pielea de sub el. Și hainele mele erau de mare preț și în locul lor port acum aceste haine sărăcăcioase. La mesele mele cheltuiam mult aur și în locul lor mi-a dat Dumnezeu puține legume și acest pahar mic de vin. Mă slujeau mulți servitori și în locul lor a pus în inimă Bătrânului acestuia să mă slujească. În locul băii pun acum puțină apă peste picioarele mele și sandale pentru slăbiciunea mea. În locul harpei și al instrumentelor muzicale spun acum cei doisprezece psalmi. Asemenea și noaptea, în locul păcatelor pe

[93] Carne sărată sau pește sărat.

care le făceam, acum cu odihnă fac mica mea lucrare. Te rog, deci, avva, să nu te sminteşti de slăbiciunea mea! Auzind acestea, egipteanul şi-a venit în fire şi a zis: Vai mie! Din marea strâmtorare a lumii eu am venit la odihnă și cele pe care nu le aveam atunci, acum le am. Iar tu de la multă odihnă ai venit la strâmtorare şi de la mare slavă şi bogăție ai venit la smerenie și sărăcie. Şi folosindu-se mult, a plecat și a ajuns prietenul lui şi-l cerceta adesea pentru a se folosi. Căci era bărbat cu discernământ şi plin de mireasma Sfântului Duh.

152. Un frate a zis Avvei Sisoe: Cum de nu pleacă patimile de la mine? I-a zis lui Bătrânul: Lucrurile lor sunt înlăuntrul tău. Dă-le înapoi arvuna lor și vor pleca[94].

153. Au întrebat unii pe Avva Sisoe, zicând: Dacă va cădea un frate, nu are trebuință să facă pocăință un an? Iar el a zis: Aspru este cuvântul! Iar ei au zis: Dar șase luni? Și iarăși a zis: Mult este! Iar ei au zis: Dar patruzeci de zile? Iarăşi a zis: Mult este! Și i-au zis: Ce vom face, deci, dacă un frate va cădea și se va face îndată masa iubirii, acesta să intre la masa iubirii? A zis lor Bătrânul: Nu! Ci are trebuinţă să facă pocăinţă câteva zile. Căci cred lui Dumnezeu, că dacă un astfel de frate se va pocăi din tot sufletul și în trei zile îl va primi Dumnezeu[95].

154. L-a întrebat Avva Iosif pe Avva Sisoe, zicând: De cât timp are nevoie omul pentru tăierea patimilor? I-a zis lui Bătrânul: Timpul vrei să-l afli? A zis

✦ [94]Cuvintele acestea ale lui Avva Sisoe sunt consemnate şi-n cuvintele lui Avva Zosima. ✦ [95]Vezi apoftegma 84 a acestui capitol.

Avva Iosif: Da! A zis, deci, Bătrânul: În oricare ceas vine patima, îndată să o tai!

155. Un frate a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Ce să fac, avva, că am căzut? I-a zis lui Bătrânul: Ridică-te iarăşi! A zis lui fratele: M-am sculat şi iarăşi am căzut! Şi i-a zis Bătrânul: Ridică-te iarăşi şi iarăşi! A zis, deci, fratele: Până când? A zis Bătrânul: Până când te va găsi ceasul morţii, fie în bine, fie în cădere. Căci în ceea ce va fi aflat omul, în aceea și pleacă[96].

156. Un frate a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Ce voi face pentru patimi? Şi a zis Bătrânul: Fiecare este ispitit de însăşi pofta sa[97].

157. Odată a ieşit Avva Sisoe din muntele Avvei Antonie în muntele cel mai din afară[98] al Tebaidei şi s-a aşezat acolo. Şi locuiau acolo meletieni[99], în Kalamonul Arsinoei[100]. Şi unii, auzind că a ieşit în muntele cel mai din afară, au dorit să-l vadă. Şi ziceau: Ce să facem căci sunt în munte și meletieni? Ştim că Bătrânul nu se vatămă de aceştia. Dar noi, vrând să întâlnim pe Bătrân, nu cumva să cădem în ispita ereticilor. Şi pentru a nu-i întâlni pe eretici, nu s-au dus să-l vadă pe Bătrân.

✚ [96]Vezi apoftegma 132 a aceluiaşi capitol. ✚ [97]Iacob 1, 14. ✚ [98]Muntele din afară, din textul vechi, aşa cum se trage concluzia din context, era cel mai îndepărtat punct de pustiu. ✚ [99]Este vorba despre ucenicii lui Meletie, episcopul Licopolei, din Tebaida Egiptului, întemeietor şi conducător al schismei meletiene, la începutul secolului al IV-lea, care a tulburat Biserica până în secolul al V-lea. Urmările acestei erezii au ajuns până în secolul al VIII-lea. Meletie a murit imediat după anul 328. ✚ [100]Kalamonul Arsinoit se găsea sub legea arsinoită, în ţinutul Faium, cu capitala la Arsinoie (ET).

158. A zis Avva Sisoe, Tebeul, ucenicului său: Spune-mi ce vezi la mine și eu îți voi spune ce văd la tine! A zis lui ucenicul: Tu ești bun la minte, dar puțin aspru. A zis lui Bătrânul: Tu eşti bun, dar molatic la minte.

159. Zicea unul dintre Bătrâni: Am întrebat pe Avva Sisoe ca să-mi spună cuvânt și, răspunzând, mi-a zis: De câte poate omul să fugă și nu se păzeşte împlinește trebuința păcatului.

160. A cercetat un frate în Muntele Sinai pe Avva Siluan. Şi văzând pe frați lucrând, a zis Bătrânului: *Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare*[101]. Căci Maria partea cea bună și-a ales[102]. Atunci Bătrânul a zis ucenicului său, Zaharia: Dă fratelui o carte și pune-l în chilie fără nimic. Şi a făcut aşa. Când s-a făcut ceasul al nouălea[103], se uita la uşă, poate trimit pe cineva să-l cheme la masă. Dar cum nimeni nu l-a chemat, sculându-se, s-a dus la Bătrânul și i-a zis: Nu au mâncat fraţii astăzi, avva? Și i-a zis Bătrânul: Da! Iar el a zis: De ce nu m-au chemat și pe mine? A zis lui Bătrânul: Pentru că eşti om duhovnicesc și nu ai trebuință de mâncarea aceasta. Iar noi, fiind trupești, avem nevoie să mâncăm și de aceea lucrăm. Tu partea cea bună ai ales, adică să citești toată ziua, şi nu ai trebuinţă să mănânci mâncare trupească. Şi cum a auzit acesta, a pus metanie Bătrânului, zicând: Iartă-mă, avva! A zis Bătrânul: Oricum, nevoie are și Maria de Marta, căci prin Marta și Maria este lăudată.

161. Un Bătrân povestea despre cineva care a alunecat într-un păcat greu şi, pătrunzându-se spre pocăinţă, a plecat să vestească unui Bătrân. Dar nu a

✦ [101]Ioan 6, 27. ✦ [102]Luca 10, 42. ✦ [103]Adică, ceasul al treilea!

spus acestuia fapta, ci l-a întrebat: Dacă îi vine cuiva gândul cutare, are mântuire? I-a răspuns acela, fiind neîncercat în deosebirea duhurilor: Ți-ai pierdut sufletul! Auzind aceasta, fratele a zis: Dacă mi-am pierdut sufletul, să merg atunci în lume. Și plecând, i-a venit în minte să meargă şi să vestească gândurile lui şi Avvei Siluan. Căci acest Avva Siluan era mare în deosebirea duhurilor. Venind, deci, la el fratele, nu i-a zis fapta, ci i-a spus la fel ca și celuilalt Bătrân. Și deschizându-şi părintele gura, a început să vorbească din Scriptură, spunându-i că nu este totuşi osândă pentru cei care au numai gânduri. Auzind fratele şi luând putere în suflet și prinzând curaj, i-a vestit lui şi fapta. Auzind părintele şi fapta, ca un bun doctor, i-a pus pe suflet balsamul din Dumnezeieştile Scripturi, cum că este pocăinţă pentru cei care în deplină cunoştinţă se întorc la Dumnezeu. Şi când a vizitat avva al nostru pe părintele acela, i-a povestit acestea şi a zis: Iată, cel care deznădăjduise și voia să se întoarcă în lume este ca o stea în mijlocul fraţilor. Iar acestea le-am povestit ca să vedem că este primejdie în a încredinţa celor fără discernământ fie gândurile, fie faptele.

162. Un frate a întrebat pe Avva Sarmatá, zicând: Gândurile mele îmi spun: Nu lucra, dar mănâncă, bea și dormi. I-a zis lui Bătrânul: Când îți este foame, mănâncă, când îţi este sete, bea şi când îţi este somn, dormi! Un alt Bătrân s-a întâmplat să vină la fratele. Şi i-a spus fratele cele ce-i spusese Avva Sarmatá. A zis, deci, Bătrânul: Aceasta este ceea ce ţi-a zis Avva Sarmatá: Când îți este tare foame şi îți este sete încât nu mai poţi, atunci mănâncă şi bea! Şi când priveghezi

foarte mult și îți este somn, dormi! Aceasta este ceea ce ți-a zis ție Bătrânul.

163. Au venit doi Bătrâni, mari anahoreți, din părțile Pelusiului[104] la Amma Sarra. Și, plecând la drum, ziceau unul către altul: S-o smerim pe bătrâna aceasta! Și i-au zis ei: Vezi să nu se înalțe gândul tău și să zici: Iată anahoreții vin la mine, femeie fiind. Le-a zis lor Amma Sarra: La fire sunt femeie, dar nu și la gând!

164. A zis Amma Sarra: Dacă mă rog lui Dumnezeu ca toți oamenii să afle odihnă la mine, mă voi afla în ușă făcând fiecăruia metanie. Ci mai curând voi cere ca inima mea să fie neprihănită față de toți.

165. A zis iarăși fraților: Eu sunt bărbat, iar voi sunteți femei!

166. A zis Sfânta Sinclitichia: Cei care adună bogăția materială cu osteneli și cu primejdii pe mare, câștigând multe, poftesc și mai multe. Și pe cele pe care le au le socotesc a fi nimic și se întind spre cele pe care nu le au. Iar noi și din cele trebuincioase nu avem nimic și nimic nu vrem să dobândim pentru frica lui Dumnezeu.

167. A zis iarăși: Este întristare folositoare și întristare care aduce stricăciune. Întristarea folositoare este când te strâmtorezi pentru păcatele proprii și pentru bolile aproapelui. Ea contribuie să nu cadă monahul din gândul cel bun și să se apropie de bunătatea desăvârșită. Este și întristarea de la vrăjmașul, plină de nebunie, care se numește de către unii și acedie. Trebuie, deci, ca acest duh să-l stingem cu rugăciune și cu psalmodie.

✦ [104]Veche cetate de țărm a Egiptului, pe înălțimea brațului de răsărit al Nilului.

168. A zis iarăşi: Este primejdios să înveţi pe alţii altfel decât cele dobândite prin vieţuire practică. Căci precum, dacă cineva care are casa dărăpănată şi primeşte străini îi pune în primejdie prin căderea casei, aşa şi cei care nu se zidesc pe ei mai întâi, duc la pierzare pe cei care vin la ei. Căci cu cuvintele îi cheamă spre mântuire, dar cu felul lor de viaţă fac rău celor nevoitori.

169. A zis iarăşi: Este bine să nu te mânii! Iar dacă se întâmplă, nici măcar o zi, ca măsură, nu ţi-a îngăduit cel care a zis: *Soarele să nu apună peste mânia voastră*[105]. Şi tu aştepţi până când apune tot timpul tău? De ce urăşti pe cel care te-a întristat, omule? Nu el este cel care te-a nedreptăţit, ci diavolul. Urăşte boala şi nu pe bolnav!

170. A zis iarăşi: Este o nevoinţă poruncită de vrăjmaş. Căci ucenicii lui pe aceasta o fac. Deci, cum deosebim nevoinţa dumnezeiască şi împărătească de cea tiranică şi drăcească? Aceasta se arată din măsurarea lor. Să fie un singur canon de postire tot timpul tău. Nu patru sau cinci zile să posteşti şi pe celelalte să le cheltuieşti în mulţime de mâncăruri. Căci peste tot lipsa de măsură se face aducătoare de stricăciune. Dacă eşti tânăr şi sănătos, posteşte! Căci vor veni bătrâneţile şi bolile. Cât mai poţi încă, adună-ţi merinde, pentru ca, atunci când nu mai poţi, să afli odihnă.

171. A zis iarăşi: Cu cât propăşesc luptătorii, cu atât potrivnicii se bat mai cu putere.

172. A zis iarăşi: Scris este: *Fiţi dar înţelepţi ca şerpii şi nevinovaţi ca porumbeii*[106]. Să fiţi înţelepţi

✣ [105]Efeseni 4, 26. ✣ [106]Matei 10, 16.

precum șerpii a zis pentru ca să nu vă prindă pe voi năvălirile și meșteșugurile diavolului. Căci ceea ce este asemănător, de asemănarea lui degrab se atrage. Iar neprihănirea porumbelului arată curăția faptei.

173. A zis Avva Iperéhie: Cu adevărat înțelept este cel care nu cu cuvântul învață, ci cu lucrul îndrumă.

174. A plecat odată Pavel, ucenicul Avvei Or, să cumpere nuiele de finic și a aflat că alții au mers înaintea lui și au dat arvună. Căci Avva Or nu dădea niciodată arvună la nimic, ci la vreme trimitea plata și cumpăra. A plecat, deci, ucenicul lui și în alt loc pentru a cumpăra finic. Și i-a zis lui grădinarul: Cineva mi-a dat arvună și nu a mai venit, ia tu, deci, finicul. Și luându-l, a venit la Bătrânul și i-a vestit acestea. Și cum a auzit Bătrânul, și-a lovit palmele, zicând: Or nu mai lucrează anul acesta! Și nu l-a lăsat să aducă nuielele înăuntru, ci le-a dus înapoi de unde le-a luat.

175. Era un sătean în părțile Avvei Or, pe nume Longhin, care făcea multe milostenii. Și vizitându-l unul dintre părinți, l-a rugat să-l ia și pe el la Avva Or. Mergând, deci, la Bătrânul, monahul îl lăuda pe sătean că este bun și că face multă milostenie. Și înțelegând Bătrânul, a zis: Da, bun este! A început, deci, monahul să-l roage pe el, zicând: Iertare, avva! Să vină și el să te vadă! Și răspunzând Bătrânul, a zis: Adevărat, nu va trece văgăuna aceasta și nu mă va vedea!

176. A zis un Bătrân că acest glas va striga la om până la ultima suflare: *Astăzi întoarce-te!*[107]

177. A zis un Bătrân: Iosif cel din Arimateea a luat trupul lui Iisus și înfășurându-l în giulgiu curat, l-a

---

[107] Vezi Evrei 3, 7.

pus în mormânt nou[108], adică în om nou. Să râvnească, deci, fiecare, cu multă grijă, să nu păcătuiască, ca să nu hulească pe Dumnezeu Care locuiește împreună cu el, și să-L alunge din sufletul lui. Lui Israel i s-a dat mană în pustie ca să mănânce, iar adevăratului Israel i s-a dat Trupul lui Iisus.

178. Un frate care se înstrăinase a întrebat pe Bătrânul zicând: Vreau să plec la ale mele! Și i-a zis lui Bătrânul: Aceasta să cunoști, frate, că venind din țara ta până aici, pe Domnul L-ai avut călăuză, iar dacă te întorci, nu-L mai ai!

179. Un frate stătea într-o chilie în Egipt, petrecând în multă smerenie. El avea o soră care trăia ca desfrânată în cetate și multor suflete le-a adus pierzania. De multe ori, Bătrânii l-au necăjit pe fratele și au izbutit să-l înduplece să o întâlnească, poate cu îndemnurile lui să pună capăt păcatului ce se făcea prin ea. Cum a ajuns la locul acela, văzându-l cineva dintre cunoștințe, i-a luat-o înainte, dând de veste aceleia și zicând: Iată, fratele tău este la ușă! Și ea, venindu-și în fire, a părăsit pe bărbații pe care-i slujea și s-a repezit cu capul descoperit să-l vadă pe fratele. Și încercând ea să-l îmbrățișeze, el i-a zis: Sora mea adevărată, ai milă de sufletul tău! Prin tine mulți s-au pierdut. Cum vei putea să înduri chinul cel veșnic și amar? Iar ea, tremurând toată, i-a zis: Știi dacă este mântuire pentru mine de acum înainte? Și el i-a zis ei: Dacă vrei, este mântuire! Și ea, aruncându-se la picioarele fratelui, îl ruga să o ia cu el în pustie. Și el a zis: Pune-ți acoperământ peste capul tău și urmează-mi. A zis lui aceea: Să mergem!

✦ [108]Matei 27, 57-61.

Îmi este mai de folos urâciunea capului descoperit[109] decât să intru încă o dată în locul unde se lucrează fărădelegea. Cum au pornit la drum, el o sfătuia spre pocăință. Și, văzând niște oameni venind în calea lor, i-a zis: Pentru că nu toți știu că ești sora mea, rămâi puțin mai în urmă pe cale, până când trec. După aceea i-a zis: Să mergem drumul nostru, soră! Și cum nu i-a răspuns, întorcându-se, a aflat-o pe ea moartă. A văzut atunci tălpile picioarelor ei care erau însângerate, căci era desculță. Vestind fratele Bătrânilor ce s-a întâmplat, au început să se certe între ei în legătură cu ea. Și a descoperit Dumnezeu unui Bătrân despre ea: Deoarece nu s-a îngrijit deloc de nimic trupesc, ci a disprețuit și trupul ei, fără să scoată un oftat pentru atâtea răni, pentru aceasta i-am primit pocăința.

180. Un frate a întrebat pe un Bătrân: Nu văd niciun război în inima mea! I-a zis lui Bătrânul: Tu ești cu

---

✦ [109]Din antichitate, atât în lumea păgână, cât și în cea iudaică exista obiceiul ca femeia să nu apară în public fără acoperământ pe cap. În timpurile apostolice se păstra obiceiul acesta în lumea păgână, cel puțin pentru femeile căsătorite. La iudei, însă, se pare că obiceiul cu acoperământul capului se aplica cu o severitate deosebită (vezi 1 Corinteni 11, 9-16). La iudei femeia cu capul descoperit era fie femeia roabă, fie desfrânată pedepsită și, firește, era spre rușinea ei. Această realitate o exprimă exact cuvintele desfrânatei pocăite din apoftegmă și este o dovadă palpabilă a întoarcerii ei adevărate, pentru că nu-i este teamă nici de primejdia osândirii de către societate, dar nici nu ia seama la suferința trupească când pleacă desculță la drumul lung și accidentat spre deșert. Răspunsul ei din tot sufletul, la chemarea lui Dumnezeu omoară și temerile trupești. Apoftegma aceasta constituie și un indiciu că în această epocă a apogeului monastic în Egipt (sec. IV - VI) tradiția acoperirii capului femeilor era în vigoare (ET).

patru uşi! Şi cel care vrea intră şi iese prin tine, iar tu nu-ţi dai seama. Iar dacă ai o singură uşă şi o închizi şi nu îngădui să intre prin ea gândurile viclene, atunci le vezi pe acestea stând afară şi luptând împotriva ta.

181. Am auzit despre un Bătrân că stătea la Klisma[110] şi lucra lucrul care se cerea în fiecare timp. Nimeni nu-i comanda să-i facă ceva. Deci, când venea vremea plaselor mari, el lucra câlţi, şi când se cerea aţă, el lucra inul, ca nu cumva mintea lui să se tulbure cu lucrul.

182. Un conducător de obşte a întrebat pe cel între Sfinţi Părintele nostru Chiril, papă[111] al Alexandriei, zicând: Cine este mai mare cu vieţuirea? Noi, cei care avem fraţi în ascultare şi în chip felurit fiecare îi conducem la mântuire sau cei care se mântuiesc în pustie numai pe ei înşişi? A răspuns papa şi a zis: Între Ilie şi Moise nu se poate face deosebire, căci amândoi au bineplăcut lui Dumnezeu.

183. Un monah lucra în ziua de pomenire a unui mucenic. Văzându-l pe el un alt monah i-a zis: Este îngăduit astăzi să se lucreze? Iar el i-a zis: Astăzi, robul lui Dumnezeu şi-a dat sufletul ca mucenic şi a fost chinuit, iar eu nu sunt dator să mă ostenesc cu puţin lucru, astăzi?

✦ [110]Cetate egipteană în adâncul golfului Suez. ✦ [111]Chiril al Alexandriei (370-444) a urmat la tronul patriarhal din Alexandria unchiului său, Teofil, în 412. Este cunoscută activitatea lui Chiril în lupta lui împotriva lui Nestorie. Cuvântul *papă* din textul vechi era un titlu pe care l-au folosit creştinii din primele veacuri şi avea o largă utilizare. Se dădea episcopilor, dar şi preoţilor. În cele din urmă, s-a hotărât ca titlul să se atribuie doar episcopului de Alexandria şi de Roma.

184. Cineva, odată, pocăindu-se, s-a retras în liniște. I s-a întâmplat însă chiar îndată să cadă pe o piatră și să-și rănească piciorul, încât mult sânge i-a curs și leșinând și-a dat sufletul. Au venit, deci, dracii, vrând să ia sufletul lui, și le-au zis lor îngerii: Luați aminte la piatră și vedeți sângele lui pe care l-a vărsat pentru Domnul. Și zicând îngerii aceasta, s-a slobozit sufletul lui.

185. A fost întrebat un Bătrân cum trebuie să fie monahul. Și a zis: Dacă este după mine, singur cu Singurul!

186. A fost întrebat un Bătrân: Pentru ce mă tem când merg prin pustie? Și i-a răspuns: Încă trăiești!

187. A fost întrebat un Bătrân: Ce trebuie să fac să mă mântuiesc? Și Bătrânul lucra împletitură. Și fără să-și ridice capul de la lucru i-a răspuns: Iată, ce vezi!

188. A fost întrebat un Bătrân: Pentru ce mereu mă împuținez[112]. Și i-a răspuns: Pentru că încă nu ai văzut soarele!

189. A fost întrebat un Bătrân: Care este lucrarea monahului? Și i-a răspuns: Deosebirea duhurilor.

190. A fost întrebat un Bătrân: De unde îmi vine mie ispita desfrânării? Și i-a răspuns: Din multa mâncare și dormire!

191. A fost întrebat un Bătrân: Ce trebuie să facă monahul? Și a zis: Să lucreze tot ceea ce este bun și să fugă de tot ceea ce este rău!

192. Ziceau Bătrânii că niciodată nu trebuie să dăm chezășie gândurilor.

✦ [112]Ολιγωρώ, ολιγορία înseamnă grijă puțină, nepăsare. În situația în care vom lăsa oligoria să se cronicizeze, ea este înaintemergătoarea patimii acediei.

193. Ziceau Bătrânii: La tot gândul care urcă în mintea ta, spune: Al nostru eşti sau al potrivnicilor? Şi fără doar şi poate va mărturisi[113].

194. Ziceau Bătrânii: Sufletul este asemenea unui izvor. Dacă îl sapi, se curăţă, dacă îl astupi, dispare.

195. A zis un Bătrân: Eu cred că nu este nedrept Dumnezeu nici când scoate din închisoare, nici când pune la închisoare.

196. A zis un Bătrân: La toate să te sileşti pe tine! Aceasta este calea lui Dumnezeu.

197. A zis un Bătrân: Nu face mai întâi ceva, înainte de a-ţi cerceta inima ta dacă după voia lui Dumnezeu se face ceea ce ai de gând să faci.

198. A zis un Bătrân: Dacă monahul se roagă numai când stă la rugăciune, atunci un astfel de monah nu se roagă deloc.

199. A zis un Bătrân că mai mare decât toate virtuţile este discernământul!

200. A zis un Bătrân că este ruşine monahului dacă, lăsând ale sale, se înstrăinează pentru Dumnezeu şi după aceasta merge în iad.

201. Ziceau Bătrânii: Dacă vezi unul mai tânăr urcând la cer cu voia sa, prinde-l de picioare şi aruncă-l jos. Căci nu-i este de folos.

202. A zis un Bătrân: Neamul acesta nu caută ziua de astăzi, ci pe cea de mâine!

203. A zis un Bătrân: Lucrarea noastră este să ardem lemne.

204. A zis un Bătrân: Să nu vrei să fii nedispreţuit.

✢ [113] Isus Navi 5, 13-15.

205. A zis un Bătrân: Vai omului când numele lui este mai mare decât lucrarea lui!

206. A zis un Bătrân: Îndrăzneala şi râsul se aseamănă cu focul care mistuie trestia.

207. A zis un Bătrân: Cel ce se sileşte pe sine pentru Dumnezeu este asemenea omului mărturisitor.

208. A zis iarăşi: Cel care se face nebun pentru Domnul, îl înţelepţeşte pe el Domnul!

209. A zis un Bătrân: Acestea cere Dumnezeu de la om, mintea şi cuvântul şi fapta.

210. A zis un Bătrân: Dacă mă vezi pe mine având gând despre cineva, şi tu să ai acelaşi gând.

211. Un frate a întrebat un Bătrân zicând: Este bine să ai prietenie cu aproapele? I-a zis lui Bătrânul: Astfel de prietenii nu au puterea să sfarme căluşul. Cu fratele tău ai prietenie? Mai bine este, dacă vrei să ai prietenie, să ai faţă de Dumnezeu.

212. A zis acelaşi că omul are nevoie de acestea: să se teamă de judecata lui Dumnezeu şi să urască păcatul şi să iubească virtutea şi să se roage lui Dumnezeu neîncetat.

213. Un frate a cerut rugăciune de la un Bătrân, grăbindu-se să meargă în cetate. Şi Bătrânul a zis către el: Nu te grăbi spre cetate, ci grăbeşte-te să fugi de cetate şi te mântuieşti.

214. A zis un Bătrân că, odată, cineva a alunecat în păcat greu şi, fiind străpuns la inimă, s-a pocăit lui Dumnezeu[114].

215. Un frate a întrebat pe unul dintre Părinţi dacă cineva se întinează gândind gând murdar. Făcându-se

---

✣ [114]Se pare că apoftegma nu este terminată.

cercetare despre aceasta, unii ziceau: Da, se întinează! Iar alții: Nu! Deoarece așa nu putem să ne mântuim noi cei simpli, ci este de ajuns să nu-l făptuim trupește. Iar fratele, ducându-se la un Bătrân mai încercat l-a întrebat pe acesta și i-a zis Bătrânul: După măsura fiecăruia se cere de la el. Deci, l-a rugat pe el fratele, zicând: Pentru Domnul, limpezește cuvântul acesta! I-a zis lui Bătrânul: Iată, este aici un vas vrednic de dorit și intră doi frați, unul având măsuri mari, iar celălalt mici. Dacă gândul celui desăvârşit îi spune: Aş vrea să am vasul acesta, dar nu stăruie, ci îndată îl taie, nu se întinează. Cel care nu a ajuns la măsurile mari, dacă îl doreşte şi se desfată în gândul lui, dar nu-l ia, nu se întinează.

216. A zis un Bătrân: Nu faptul că intră gândurile în noi ne este osândă, ci întrebuinţarea cea rea a gândurilor. Căci sunt care din gânduri naufragiază și sunt care din gânduri se încununează.

217. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Ce să fac, că multe gânduri mă luptă și nu ştiu cum să lupt împotriva lor? I-a zis lui Bătrânul: Să nu te lupți împotriva tuturor, ci a unuia. Căci toate gândurile monahilor au un singur cap. Deci, acest cap trebuie să înţelegi care este și împotriva lui să lupți. Și așa celelalte gânduri se smeresc.

218. A zis un Bătrân: Cel care voieşte să locuiască în pustie este dator să fie în stare să învețe pe alții şi nu să aibă nevoie de învăţătură, pentru a nu se păgubi.

219. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Avva, iată, îi rog pe Bătrâni și ei îmi spun despre mântuirea sufletului, dar nu țin nimic din cuvintele lor. Deci, de

ce să-i mai rog, de vreme ce nu fac nimic? Căci eu sunt întru totul necurăţie. Şi erau acolo două vase goale şi i-a zis Bătrânul: Mergi şi adu unul din vase şi pune untdelemn şi închide-l. Apoi goleşte-l şi pune-l la locul lui. Şi a făcut aceasta şi o dată, şi de două ori. Şi i-a zis: Adu-le acum pe amândouă şi vezi care este mai curat. A zis lui fratele: Cel în care am pus untdelemnul. I-a zis lui Bătrânul: Aşa este şi sufletul. Căci chiar de nu ține nimic din cele despre care întreabă, se curățește mai mult decât cel care nu întreabă deloc.

220. Un frate şedea în chilie căutând liniștirea. Şi dracii voiau să-l rătăcească, arătându-i-se în chip de îngeri, și-l sculau la slujbă şi îi arătau lumină. Şi a mers la un Bătrân şi i-a zis: Avva, îngerii vin cu lumini și mă scoală la slujbă. A zis Bătrânul: Să nu asculți de ei, fiule, căci sunt draci. Ci, când vin să te trezească, spune: Eu mă scol când vreau, pe voi nu vă ascult! Luând fratele poruncă de la Bătrânul, a plecat la chilia lui. Şi, în noaptea următoare, iarăși dracii au venit după obicei să-l scoale, şi el, aşa cum i s-a poruncit de către Bătrân, le-a răspuns zicând: Când vreau eu mă scol, pe voi nu vă ascult! Iar ei i-au zis: Bătrânul acela rău, mincinosul acela, te-a rătăcit. S-a dus la el un frate care avea nevoie de un ban şi, deşi avea, l-a minţit zicând: Nu am! Şi nu i-a dat. Din aceasta află că este mincinos. Făcându-se dimineaţă, fratele s-a dus la Bătrân şi i-a vestit acestea. Şi i-a zis lui Bătrânul: Că aveam banul, mărturisesc, şi că a venit fratele sămi ceară şi că nu i-am dat. Căci știam că dacă îi dau ajungeam la păgubirea sufletului. M-am gândit, deci, să încalc o singură poruncă şi să nu încalc zece şi să

ajungem la strâmtorare. Iar tu pe dracii care vor să te rătăcească să nu-i asculţi. Şi mult fiind întărit de Bătrânul, a plecat la chilia lui.

221. Povesteau unii Părinţi despre un mare Bătrân că, atunci când venea cineva să-l întrebe cuvânt, îi zicea cu simplitate: Iată eu iau chipul lui Dumnezeu şi stau pe tronul de judecată. Deci, ce vrei ca să-ţi fac? Dacă zici: Miluieşte-mă!, îţi zice şi ţie Dumnezeu: *Miluieşte şi tu pe fratele tău!*[115] Dacă vrei să te iert, iartă şi tu fratelui tău[116]. Este cumva nedreptate la Dumnezeu? Să nu fie! Ci în noi este, dacă vrem să ne mântuim.

222. Ziceau despre unul dintre Părinţii de la Chilii că era un mare luptător. Şi, pe când îşi făcea slujba lui, s-a întâmplat să fie cercetat de un altul dintre Bătrâni. Şi acesta l-a auzit de afară luptându-se cu gândurile lui şi zicând: Până când? Pentru un cuvânt toate acelea s-au dus? Iar el credea că se luptă cu altcineva şi a bătut la uşă ca să intre şi să-i împace. Intrând şi văzând că nimeni altcineva nu este înăuntru şi având îndrăzneală cu Bătrânul, i-a zis: Avva, cu cine te luptai? Iar el a zis: Cu gândul meu; că paisprezece cărţi ştiam pe de rost şi un singur cuvânt am auzit afară şi, cum am intrat să-mi spun slujba mea, toate acelea au dispărut şi numai acesta a venit înaintea mea la ceasul slujbei. Şi de aceea mă luptam cu gândul.

223. A zis un Bătrân: Prorocii au făcut cărţile lor şi au venit Părinţii noştri şi le-au lucrat. Cei de după ei le-au învăţat pe de rost. Şi a venit neamul acesta care le-a scris şi le-a pus în rafturi, unde stau nefolosite.

✣ [115]Luca 6, 13. ✣ [116]Matei 7, 12 şi 6, 14.

224. Fraţii dintr-o obşte au ieşit să cerceteze în pustie pe un anahoret. Şi el i-a primit cu bucurie. Şi cum este obiceiul la pustnici, văzându-i osteniţi, le-a pus masă în ciuda vremii şi le-a adăugat ceea ce avea şi i-a odihnit. Şi când s-a făcut seară, au pus cei doisprezece psalmi. Asemenea şi noaptea. Cum Bătrânul priveghea singur, i-a auzit vorbind întrei ei şi zicând: Anahoreţii în pustie se odihnesc mai mult decât noi în obşti. Şi urmând să plece ei dimineaţă la un alt Bătrân, vecin cu el, le-a zis: Salutaţi-l din partea mea şi spuneţi-i: Să nu uzi legumele! Şi au făcut aşa. Şi acela auzind, a înţeles cuvântul şi i-a ţinut pe ei până seara la lucru şi flămânzi. Şi când s-a făcut seară, a făcut slujbă mare, zicând: Dăm dezlegare pentru voi că sunteţi cu osteneală. Şi a zis iarăşi: Noi nu avem obiceiul să mâncăm în fiecare zi, dar pentru voi să gustăm puţin. Şi le-a dat pâine uscată şi sare, zicând că este nevoie să facem pentru voi sărbătoare. Şi a pus puţin oţet[117] în sare. Şi sculându-se au pus slujbă până dimineaţa. Şi le-a zis: Nu putem pentru voi să săvârşim tot canonul, ca să vă odihniţi puţin, că sunteţi din altă parte. Făcându-se dimineaţă, au vrut să plece. Iar el îi ruga zicând: Rămâneţi mai mult timp cu noi. Măcar pentru poruncă şi după obiceiul nostru al pustiei, trei zile. Şi ei văzând că nu-i slobozeşte, ridicându-se, au plecat pe ascuns.

225. Un frate l-a întrebat pe unul dintre Bătrâni, zicând: Dacă se întâmplă să mă îngreuiez cu somnul şi să treacă ora slujbei, sufletul meu nu mai vrea să pună slujba, de ruşine. Şi i-a zis lui Bătrânul: Dacă ţi se întâmplă să te trezeşti dimineaţă, sculându-te,

---

✦ [117]Folosirea oţetului indica prăznuire deosebită.

închide ușile și ferestrele și pune slujba ta. Căci scris este: *A Ta este ziua și a Ta este și noaptea!*[118] *În toată vremea să se slăvească Dumnezeu!*[119]

226. A zis un Bătrân: Un om mănâncă mult și tot îi este foame, iar altul mănâncă puțin și se satură. Cel care mănâncă mult și nu se satură are mai mare plată decât cel care mănâncă puțin și se satură.

227. A zis un Bătrân: Deși Sfinții s-au ostenit aici, totuși au primit deja și parte de odihnă. Aceasta o spunea pentru a fi liberi de grijile lumii.

228. A zis un Bătrân: Dacă monahul cunoaște un loc unde are propășire, dar pentru trebuințele trupului nu merge acolo, acela nu crede că este Dumnezeu.

229. Un frate a întrebat un monah tânăr, zicând: Este bine să taci sau să vorbești? I-a zis lui tânărul: Dacă sunt nefolositoare cuvintele, lasă-le, iar dacă sunt bune, fă loc binelui și vorbește. Dar și dacă sunt bune, nu întârzia, ci termină repede și vei avea odihnă[120].

230. A zis unul dintre Părinți: Trebuie, oricum, ca omul să aibă înlăuntrul său lucrare. Deci, dacă se îndeletnicește cu lucrarea lui Dumnezeu, îl cercetează vrăjmașul din când și când, dar nu află loc să rămână. Iar dacă, iarăși, va fi stăpânit de robia vrăjmașului, îl cercetează Duhul lui Dumnezeu deseori, dar nu-i lăsăm loc, și pentru răutatea noastră pleacă.

✦ [118]Psalmul 73, 16. ✦ [119]Vezi Psalmul 33, 2. ✦ [120]În apoftegma aceasta avem fenomenul destul de rar al firii harismatice în care tânărul este dăruit de Dumnezeu în asemenea măsură, încât Bătrânii albiți de asceză se înclină înaintea lui, cerând să audă cuvântul harului. Sunt persoanele tinere care au fost caracterizate drept copii bătrâni.

231. Au coborât odată niște monahi din Egipt la Schit să cerceteze pe Bătrâni și, văzându-i că mâncau repede de foamea pricinuită de nevoință, s-au smintit. Aflând aceasta preotul, a vrut să-i vindece pe ei și a predicat în biserică zicând poporului: Postiți și țineți viețuirea de nevoință a voastră, fraților! Și cei care veniseră din Egipt voiau să plece, dar i-au ținut. Și în prima zi au postit de li s-au înnegrit fețele. Și i-au pus să postească câte două zile, iar schitioții au postit toată săptămâna[121]. Și făcându-se sâmbătă, egiptenii s-au așezat să mănânce împreună cu Bătrânii. Și făcând gălăgie egiptenii în timp ce mâncau, unul dintre Bătrâni le-a ținut mâinile, zicând: Mâncați cu știință, ca monahii. Dar unul dintre ei i-a împins mâna, zicând: Slobozește-mă, că mor! Toată săptămâna nu am mâncat mâncare fiartă! Și a zis Bătrânul: Deci, dacă voi mâncați așa pentru că ați postit câte două zile, cum v-ați smintit de frații care mereu săvârșesc această nevoință? Și s-au pocăit aceștia și, folosindu-se, au plecat cu bucurie.

232. Un frate, plecând din lume și luând schima, îndată s-a zăvorât pe sine, zicând: Sunt anahoret! Auzind Bătrânii, au venit și l-au scos afară. Și l-au pus să treacă pe la chiliile monahilor, să pună metanie și să zică: Iertați-mă că nu sunt anahoret, ci începător!

233. Doi frați după trup s-au lepădat de lume. Și primul care a primit schima a fost cel mai mic de vârstă. Venind niște Părinți să-i cerceteze pe ei, au pus vasul și a venit cel mai mic să-l spele pe Bătrânul. Și

---

✦ [121]Este vorba despre ajunare, cum spunem noi, adică post total, fără a mânca nimic.

Bătrânul, apucându-i mâna, l-a dat la o parte și l-a pus pe cel mai mare. Şi au zis cei de faţă Bătrânului: Cel mai mic, avva, este primul la schimă. Şi le-a zis lor Bătrânul: Eu ridic întâietatea celui mic şi o dau vârstei celui mai mare!

234. A zis un Bătrân: Dacă cineva rămâne într-un loc şi nu face lucrul locului, locul îl alungă ca pe unul care nu face rodul locului.

235. A zis un Bătrân: Dacă cineva face un lucru urmând voii sale şi nu este după Dumnezeu, dar este în necunoaştere, mai târziu, oricum, acesta va veni pe calea lui Dumnezeu. Iar cel care-şi ţine voia, dar nu cea după Dumnezeu, şi nici de alţii nu vrea să asculte, ci socoteşte că ştie ale sale, acesta cu osteneală vine la calea lui Dumnezeu.

236. A zis un Bătrân: Precum tagma monahilor este mai cinstită decât cea a mirenilor, aşa şi monahul străin este dator să fie oglindă monahilor locului, în toată purtarea lui.

237. A zis unul dintre Părinți: Dacă rămâne un lucrător[122] într-un loc în care nu sunt lucrători, acesta nu poate propăşi. Dar aceasta poate să facă, să se lupte să nu coboare mai jos. Iar un leneş dacă rămâne cu lucrătorii, dacă va priveghea, atunci propăşeşte, iar de nu, cel puţin nu se duce mai jos.

238. A zis un Bătrân: Sufletul, dacă are cuvânt, iar lucrare nu are, se aseamănă copacului care are frunze, dar rod nu are. Precum copacul plin cu roade are şi frunzele sale verzi, aşa şi cuvântul se potriveşte sufletului care are lucrări bune.

✦ [122] Este vorba de monahul lucrător sau nevoitor.

239. Au cercetat odată trei fraţi pe un Bătrân din Schit şi l-a întrebat unul, zicând: Avva, am învăţat Vechiul şi Noul Testament pe dinafară. Şi răspunzând Bătrânul, i-a zis: Ai umplut văzduhul cu cuvinte! Şi al doilea l-a întrebat, zicând: Şi eu am scris pentru mine Vechiul şi Noul Testament. Şi răspunzând Bătrânul, a zis: Şi tu ai umplut rafturile cu hârtii! Şi al treilea a zis: Pe pirostiile[123] mele au crescut buruieni! Şi răspunzând Bătrânul, i-a zis: Şi tu ai alungat de la tine iubirea de străini!

240. Un frate a întrebat pe un Bătrân zicând: De ce fac mica mea slujbă cu puţinătate? Şi răspunzând Bătrânul, i-a zis: Dragostea către Dumnezeu aici se arată, când cineva face lucrul lui Dumnezeu cu tot sufletul şi cu străpungere a inimii, şi cu gândul neîmprăştiat.

241. Au cercetat odată cinci fraţi pe un mare Bătrân. Şi el a zis acesta celui dintâi: Ce lucrezi, frate? Iar el a zis: Împletesc funie[124], avva! Deci i-a zis lui Bătrânul: Dumnezeu să-ţi împletească ţie cunună, fiule! A zis şi celui de al doilea: Tu ce lucrezi? Iar el a zis: Rogojină! I-a zis lui: Dumnezeu să te întărească, fiule! A zis şi celui de al treilea: Şi tu ce lucrezi? Iar el a zis: Site! Şi i-a zis lui: Dumnezeu să te păzească, fiule! A zis şi celui de al patrulea: Şi tu ce lucrezi? Şi a zis: Sunt caligraf! A zis lui: Tu ştii! A zis şi celui de al cincilea: Şi tu ce lucrezi? Iar el a zis: Ţesătură! Şi i-a zis Bătrânul:

✦ [123]Cuvântul χυτρόπους din textul vechi înseamnă cratiţă mare care se sprijină pe trei picioare de fier. Pirostiile cu picioare de fier făceau corp comun cu cratiţa sau cazanul de mâncare.

✦ [124]Σειρά - aşa se numeau funiile sau împletiturile pe care le făceau călugării din frunze şi nuiele de finic sau din altceva. Şi din împletiturile acestea cusute confecţionau coşuleţe, coşuri, saci şi alte asemenea împletituri folositoare (ET).

Eu lucru nu am să-ți spun! Căci cel care împletește funie, dacă are trezvie, își împletește sieși cunună. Rogojina cere putere, căci are osteneală. Cel cu sitele are nevoie de pază, căci acestea se vând în sate. Iar caligraful are nevoie de inimă smerită, căci lucrul lui are cugetare înaltă. Pentru țesătură nu am de spus, deoarece se negustorește. Căci dacă vede cineva de departe pe altcineva purtând coșuri sau rogojini sau site, zice: Acesta este monah! Căci lucrul nostru este ca iarba și se aruncă în foc. Iar dacă vede cineva pe altcineva vânzând stofe moi, va zice: Iată, au venit negustorii! Căci lucrul acesta este al lumii și nu este mult folositor.

242. Povestea cineva dintre Părinți că un frate tare evlavios avea mamă săracă. Făcându-se, deci, mare foamete, luând câteva pâini, a plecat să-i ducă mamei sale. Și iată un glas s-a făcut către el, zicând: Tu porți de grijă mamei tale sau Eu îi port de grijă? Și fratele, deosebind puterea glasului, s-a aruncat cu fața la pământ, rugându-se și zicând: Tu, Doamne, ai grijă de noi! Și sculându-se, s-a întors la chilia lui. Și a treia zi a venit mama lui și i-a zis: Cutare monah mi-a dat puțin grâu. L-am luat și am făcut pentru noi câteva pâini mici, ca să mâncăm. Și fratele, auzind acestea, a slăvit pe Dumnezeu. Și întărindu-se, propășea prin harul lui Dumnezeu în toată virtutea.

243. Un frate a întrebat un Bătrân, zicând: Iată, merg într-un loc cu frații și ni se pune masă să mâncăm sau ne cinstesc cu ceva. Și, de multe ori, frații, fie din înfrânare, fie că au mâncat, nu vor să mănânce, iar mie mi-e foame. Ce să fac? I-a zis lui Bătrânul: Dacă

ție ți-e foame, ia aminte la cei care stau jos și vezi câți sunt, asemenea și la cele puse pe masă. Și cât socotești că îți vine partea ta, aceea să mănânci. Și nu este opreliște, căci faci ce este spre trebuința ta. Dacă ești biruit și mănânci mai mult, aceasta îți este pierdere.

244. Un frate a întrebat pe un Bătrân zicând: Ce este vorbirea de rău și ce este judecata celuilalt? Iar el a zis: Vorbire de rău se spune la toate! Iar judecata celuilalt la cele vădite. Tot cuvântul pe care nu poate cineva să-l rostească în fața fratelui său este vorbire de rău. Dacă cineva spune: Cutare frate este bun și drept, dar este neorânduit și nu are discernământ, aceasta este vorbire de rău. Iar a judeca, dacă cineva spune că fratele acela este negustor și iubitor de argint, aceasta este judecată. Căci i-ai judecat faptele. Aceasta este mai rău decât vorbirea de rău[125].

245. Un alt Bătrân a venit la râu și, aflând acolo un loc liniștit, împrejmuit cu trestii, a stat acolo. Și tăind trestie din râu, împletea funie și o punea pe râu. A făcut așa până când au venit oamenii și l-au văzut. Atunci, sculându-se, a plecat. Căci nu lucra pentru trebuință, ci pentru osteneală și liniște[126].

246. Un frate era luptat de gândul că trebuie să meargă și să viziteze pe cutare Bătrân. Și amâna zi de zi zicând: Mâine mă duc! Deci, timp de trei ani a luptat cu gândul acesta. La urmă a zis gândului: Uite, spune că m-am dus la Bătrân și a zis: Ești sănătos, călugăre? De cât timp am dorit să te văd, sfinția ta! Și

---

✦ [125]Romani 14, 4. Vezi Avva Dorotei, Asceticele, Învățătura 6, 70 ș. a. ✦ [126]Apoftegma aceasta cu mici diferențe se cuprinde și în cap. II, 75.

așezând vas, a spălat picioarele lui și zicea ca și când lua chipul Bătrânului: Bine ai venit, frate! Iartă-mă! Că pentru mine te-ai ostenit. Domnul să-ți dea plată! Și făcând fiertură, a mâncat și a băut bine. Și îndată a plecat războiul de la el.

247. A zis un Bătrân: Nu stau aici ca să primesc bunuri sau să mă folosesc, bolnav fiind, ci pentru ca să mă chinuiesc. Căci sunt puternici – zice – cei care sunt între frați![127]

248. A zis iarăși: Dacă cineva încearcă să facă ceva bun în locul în care se află, și nu este în stare, să nu creadă că în altă parte poate să facă acel lucru.

249. A fost întrebat un Bătrân despre cei care încă mai cutreieră și cer rugăciune de la alții, iar ei se mișcă și petrec în nepăsare. Și a răspuns: Mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului[128], dacă lucrează și se luptă împreună și cel care cere rugăciunea și se păzește pe sine cu toată râvna și cu durerea inimii de gânduri și de fapte viclene. Pentru că, dacă petrece cu nepăsare, nu va fi niciun folos, chiar și dacă sfinții se roagă pentru el. Căci dacă unul zidește și altul dărâmă, cu ce s-au folosit amândoi, fără numai cu ostenelile[129]. Voi spune și un lucru întâmplat în vremea noastră, acesta: Un avva sfânt, părinte de obște, împodobit cu toată virtutea și mai ales cu cugetare smerită și îngăduință, era și milostiv și iubitor, în iubire întrecându-i pe toți. Acesta se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, mă știu pe mine că sunt păcătos, dar la îndurările Tale nădăjduiesc să mă mântuiesc prin

---

✦ [127]Pilde 18, 19. ✦ [128]Iacob 5, 16. ✦ [129]Înțelepciunea lui Isus Sirah 34, 23.

mila Ta. Mă rog, deci, bunătății Tale, Stăpâne, nu mă despărți de obștea mea nici în veacul viitor, ci împreună cu mine învrednicește și pe aceia de Împărăția Cerurilor pentru bunătatea Ta. Pururi, deci, și fără încetare făcând această rugăciune, Iubitorul de oameni Dumnezeu l-a înștiințat pe el în felul acesta. Urma să facă pomenirea sfinților în altă mânăstire care nu era departe de ei. Și lepădând el gândul să mai meargă, a auzit în timpul somnului: Du-te! Trimite mai înainte pe ucenicii tăi și după aceea mergi și tu singur. Deci, Hristos, Cel care pentru noi a sărăcit și tuturor toate S-a făcut, ca pe toți să-i mântuiască[130], luând chipul săracului și al bolnavului, ședea în mijlocul drumului. Și venind ucenicii și aflându-l văitându-se, l-au întrebat pricina. Iar el a zis: Sunt bolnav și ședeam pe un animal, dar m-au aruncat și au fugit. Și iată, nu este cine să mă ia. Și ei au zis către el: Ce să-ți facem, avva, că noi suntem pe jos. Și lăsându-l, au plecat. După puțin a venit și părintele lor și l-a aflat pe acela stând și suspinând. Și aflând pricina, i-a zis: Nu au trecut niște monahi cu puțin înainte, și nu te-au aflat așa? Iar el a zis: Da! Dar aflând pricina, au plecat zicând: Noi suntem pe jos, ce să-ți facem? I-a zis Avvei: Poți să mergi puțin ca să plecăm? Iar el a zis: Nu pot! Și i-a zis lui: Vino să te iau în spate și Dumnezeu ne va ajuta și vom merge! Iar el a zis: Cum vei putea atâta drum? Mergi, dar, și roagă-te pentru mine! Și el a zis: Nu te voi lăsa! Iată o piatră, te pun acolo, mă las eu mai jos și te voi lua în spate. Și au făcut așa. La început simțea că duce greutatea ca a unui om, dar după aceea

✣ [130]Vezi 2 Corinteni 8, 9 și Luca 10, 30-37.

acela se făcea mai uşor şi el mergea mai iute. Apoi s-a făcut uşor de tot şi a început să se minuneze de ce se întâmplă. Şi deodată cel dus în spate s-a făcut nevăzut. Şi printr-un glas, Acela a zis către avva: Deoarece pururi te rogi pentru ucenicii tăi, ca împreună cu tine să se învrednicească de Împărăția Cerurilor, iată, altele sunt măsurile tale şi altele ale acelora. Înduplecă-i, deci, să ajungă la lucrarea ta şi se va împlini cererea. Căci sunt judecător drept, răsplătind fiecăruia după faptele sale.

250. Era odată un anahoret care avea darul deosebirii şi voia să stea la Chilii, dar nu găsea chilie. Şi era acolo un Bătrân care avea o chilie a sa, mai deoparte. Şi l-a rugat Bătrânul, zicând: Vino să stai acolo până se va găsi chilie. Şi s-a dus. Şi veneau unii la el ca la un străin, aducându-i ceea ce aveau, ca să se folosească. Şi acela îi primea. Deci, a început Bătrânul care-i dăduse chilia să-l pizmuiască şi să-l vorbească de rău şi să zică: Eu câți ani am aici, în nevoință multă, şi nimeni nu vine la mine? Şi acest înşelător are puţine zile şi câţi se duc la el? Şi a zis ucenicului său: Mergi şi spune-i: Pleacă de aici, căci am nevoie de chilie. Şi venind ucenicul, i-a zis lui: Avva te întreabă cum eşti? Iar el a zis: Să se roage pentru mine, căci se îngreuiază stomacul meu. Şi venind fratele, a spus Bătrânului: Mi-a zis că vede de chilie şi pleacă! Şi, iarăşi, după două zile a zis lui: Du-te şi spune-i că dacă nu pleacă voi veni cu toiagul şi-l voi scoate afară. Şi ducându-se fratele, i-a zis: A auzit părintele meu că eşti bolnav şi s-a întristat tare şi m-a trimis să te cercetez. I-a zis lui acela: Spune-i că pentru rugăciunile

lui m-am făcut bine! Deci, a venit și a zis Bătrânului că a spus: Până duminică ies, cu voia lui Dumnezeu! Când a venit duminica și el nu a ieșit, Bătrânul, luând toiagul, a plecat să-l bată și să-l alunge. Atunci i-a zis ucenicul: Să merg eu mai înainte ca nu cumva să fie cineva acolo și să se smintească! Și mergând înainte a zis Bătrânului: Părintele meu vine să te roage să te ia la chilia lui. Deci, auzind de iubirea Bătrânului, a ieșit în întâmpinarea lui, punându-i metanie de departe și zicând: Vin eu la sfinția ta, părinte, nu te obosi! Și văzând Dumnezeu lucrarea celui mai tânăr a străpuns pe părintele lui și aruncând toiagul a alergat să-l îmbrățișeze. Și l-a îmbrățișat pe el și l-a adus în chilia sa ca și când nu a auzit nimic. A zis, deci, Bătrânul ucenicului său: Nimic nu i-ai spus lui din câte am zis eu? Și a zis: Nu! Deci, tare s-a bucurat Bătrânul și a cunoscut că de la vrăjmașul era pizma și l-a odihnit pe Bătrân. Și căzând la picioarele ucenicului său, i-a zis: Tu ești părintele meu și eu ucenicul tău, căci prin lucrarea ta s-au mântuit două suflete.

251. Ziceau despre un sfânt că a mărturisit în prigoană și a suferit multe chinuri, până și așezarea lui pe un tron de aramă înroșit în foc. Și între timp a ajuns împărat fericitul Constantin și au fost sloboziți creștinii. Și vindecându-se sfântul acesta, s-a întors la chilia lui. Și văzând chilia de departe, a zis: Vai, că la multe osteneli vin iarăși! Și aceasta zicea despre nevoințele și luptele împotriva dracilor[131].

252. A zis un Bătrân: Dacă vei vedea pe cineva că a căzut în apă și poți să-l ajuți, întinde-i toiagul și

+ [131]Apoftegma aceasta este amintită și în VII, 95.

trage-l afară. Şi dacă nu poţi să-l tragi, lasă-i toiagul. Căci dacă-i dai mâna şi nu poţi să-l tragi, te trage el în apă şi muriţi amândoi. Aceasta a spus-o pentru cei care intră în ispite ca să ajute pe cineva, mai presus de măsura lor.

253. Un frate a cercetat după mult timp pe un Bătrân. Și a zis către el Bătrânul: Unde ai fost, fiule, atâta timp? Iar el a zis: La Constantinopol, părinte, pentru o trebuință a mea. Deci, i-a zis lui Bătrânul: Şi ce lucru însemnat ai auzit sau ai văzut acolo? A zis fratele: Însemnat, aproape nimic! Și chiar de m-aş lăuda cu cele de acolo, dar am înţeles că multe sunt pământești. Unul m-a uimit. Am văzut un mirean disprețuind averile mai mult decât cei care petrec în pustie, să spun așa. A zis Bătrânul: Cum? Lămureşte-mi cuvântul! A răspuns fratele: Am văzut doi bogați și unul a chemat la judecată pe celălalt, zicând că îi este dator cu două mii de monede, și a adus dovada scrisă de la tatăl său. Celălalt zicea că datoria a fost întoarsă de tatăl lui şi mărturia nu a fost scrisă datorită prieteniei adevărate. Şi cum nu au ajuns să creadă unul pe celălalt, au ajuns la jurământ pentru lucrul acesta. Zicea, deci, aşa-numitul datornic: Dacă voi jura că datoria a fost dată înapoi de tatăl meu, am să fiu socotit doritor de câștig urât. Ci, mai curând aceasta voi face: Fie voi jura eu că ți-a fost întoarsă datoria celor două mii de monede și ți le voi da a doua oară, fie jură tu că au fost plătite acestea şi nu ai de luat nimic de la mine, şi să-mi dai dovada scrisă. S-au minunat toţi cei care au auzit o astfel de înţelepciune la bărbatul acela. Deci a zis Bătrânul: Şi tu, tânăr fiind, fiule, cu dreptate te-ai

minunat. Căci dacă se va cerceta adâncul lucrului, nu se va afla nimic însemnat, ci numai slavă deşartă şi dorinţă de a plăcea oamenilor peste măsură. A zis fratele: Cum, părinte, de vreme ce a dispreţuit atât de mulţi bani pentru numele lui? A zis Bătrânul: Cel care dispreţuieşte banii este dator să se îngrijească şi de mântuirea aproapelui după putinţă. Căci porunca Domnului şi Dumnezeului nostru pe amândouă le porunceşte. Dacă, deci, ştia cu siguranţă că tatăl lui a dat datoria înapoi şi propunea să jure iarăşi şi să o depună a doua oară, ce altceva a făcut decât să-l arate pe aproapele în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor ca nedrept şi doritor de câştig urât, iar pe sine s-a proclamat şi foarte bogat, şi neiubitor de argint. Aceasta nu este atât lepădare de avere, cât slavă deşartă, sau, să spunem mai adevărat, pildă de invidie şi mânie. A zis fratele: Ce trebuia, deci, să facă, de vreme ce jurământul a fost cerut de cel care-i zicea că este dator? A răspuns Bătrânul: Dacă era desăvârşit, nici să jure nu era dator, nici să ceară celuilalt să jure, mai ales că era bogat şi ştia sigur că datoria a fost dată înapoi. A zis fratele: Deci, nu era nevoie să-i dea monedele? A zis Bătrânul: Mult mai bine era ca acesta să fie păgubit, dar să fugă de jurământ şi să câştige iubirea şi să nădăjduiască plată de la Dumnezeu, decât slava deşartă şi să arate oamenilor că este nedrept cel care l-a adus la jurământ. Căci aceasta este pizmă şi ură faţă de celălalt. Deci, ia aminte, fiule, căci numai acelea sunt bine primite la Dumnezeu, cele făcute pentru un scop bun şi cu gând iubitor de Dumnezeu. Şi folosindu-se fratele, a plecat.

254. A zis un Bătrân: Cel care laudă pe monah îl dă pe mâna satanei!

255. A zis iarăşi: Toate câte gândeşte omul, de la cer în jos, zadarnic le gândeşte. Cel care rămâne cu nădejde întru pomenirea lui Iisus, acesta este în adevăr.

256. Unui monah care locuia la Schit i-a fost pârât fiul la cârmuitor şi a fost închis. Şi i s-a transmis de către mama copilului: Scrie cârmuitorului să-l slobozească! A zis, deci, monahul: Şi, dacă el va fi slobozit, nu va fi prins altul în locul lui? A zis cel care i-a adus mesajul: Da! Şi el a zis: Şi care este folosul dacă slobozindu-l pe el aduce bucurie în inima mamei lui şi luând întristarea ei o duce în inima altei femei?

257. Acelaşi Bătrân lucra mult cu mâinile sale. Şi ţinea ceea ce era de ajuns pentru trebuinţa lui şi restul dădea săracilor. Făcându-se secetă, a trimis mama pe fiul ei la el, rugându-l să le dea puţine pâini. Şi auzind Bătrânul, a zis fiului său: Sunt și alţii acolo care au nevoie ca voi? A zis: Da, sunt mulţi! Şi închizând uşa în faţa lui, a zis plângând: Pleacă, fiul meu! Cel care poartă de grijă acelora vă va purta şi vouă de grijă! L-a întrebat pe el un frate: Acum, nu s-a îndoit gândul tău, alungând astfel pe fiul tău? A zis Bătrânul: Dacă nu se va sili pe sine omul în fiecare lucru, plată nu are.

258. A zis un Bătrân: Orice viclenie care nu se săvârşeşte, nu este viclenie. Şi orice dreptate care nu se săvârşeşte nu este dreptate. Căci asemenea este omul care nu are gânduri viclene şi bune cu pământul Sodomei şi Gomorei, pentru că sărat fiind, nici roade nu face, nici buruieni. Iar pământul bun scoate şi grâu, şi neghină.

259. A zis un Bătrân: Stând eu odată lângă un alt Bătrân, l-a cercetat pe el o fecioară, zicând: Părinte, am postit două sute de duminici[132], câte şase zile; am spus cu voce tare Noul şi Vechiul Testament. Ce rămâne să mai fac? I-a zis ei Bătrânul: Ţi s-a făcut ţie batjocura cinste? A zis: Nu! Paguba câştig şi străinul ca rudenia după trup, lipsa ca belşugul? A zis: Nu! A răspuns Bătrânul: Aşadar, nu ai postit şase zile din şapte, nici Vechiul şi Noul Testament nu le-ai rostit, ci te-ai înşelat pe tine însuţi. Mergi, deci, şi lucrează, căci nu ai făcut nimic.

260. A zis un Bătrân: Omul care de bună-voie se dă pe sine întristării, cred că pe unul ca acesta Dumnezeu îl socoteşte împreună cu mucenicii, căci în loc de sânge i se socotesc lui lacrimile.

261. A zis un Bătrân: Copilul care pune cuvântul lui între cei mari asemenea este omului care aruncă foc în sânul fratelui său. Ziceau Bătrânii: Să educaţi pe copii, fraţilor, ca să nu vă educe aceia pe voi.

262. Un frate a mers în muntele Fermei, la un mare Bătrân şi i-a zis: Avva, ce să fac, că se pierde sufletul meu? A zis lui Bătrânul: De ce, fiule? Şi i-a zis lui fratele: Când eram în lume, cu adevărat mult posteam şi privegheam şi era multă străpungere şi căldură în mine. Iar acum, avva, nu văd nimic bun în mine. I-a zis lui Bătrânul: Crede-mă, fiule, că cele câte făceai când erai în lume, din slavă deşartă şi din lauda oamenilor aveai râvna şi erau neprimite înaintea lui Dumnezeu. De aceea nici satana nu te lupta, căci nu voia să-ţi taie

✣ [132]Prin duminică numeşte săptămâna. Deci: Am postit două sute de săptămâni, câte şase zile.

râvna, dar acum, văzându-te pe tine ostaş al lui Dumnezeu şi ieşit împotriva lui, şi el şi-a întors armele împotriva ta. De aceea lui Dumnezeu îi place un psalm pe care-l spui acum cu străpungere mai mult decât o mie pe care-i spuneai în lume. Și primește puținul tău post mai mult decât săptămânile pe care le posteai în lume. A zis lui fratele: Acum nu mai postesc deloc. Şi toate lucrurile bune pe care le aveam în lume au fugit de la mine. A zis lui Bătrânul: Frate, îți este de ajuns ceea ce ai! Rabdă numai şi eşti bine! Şi deoarece fratele stăruia şi zicea: Cu adevărat, avva, se pierde sufletul meu!, atunci Bătrânul i-a zis: Crede-mă, frate, nu am vrut să-ţi spun, ca să nu se vatăme gândul tău, dar te văd dus în trândăveală de satana. Îţi spun: această socotinţă a ta că atunci când erai în lume făceai lucruri bune și petreceai bine, este mândrie. Căci așa și fariseul a pierdut toate câte făcuse bine. De aceea, acum când socoteşti că nimic bun nu faci, aceasta îţi este de ajuns, frate, pentru mântuire, căci este smerenie. Așa s-a îndreptat și vameşul, nefăcând nimic bun. Căci lui Dumnezeu îi place mai mult omul păcătos și nepăsător care are zdrobire de inimă şi smerenie[133] decât cel care face multe lucruri bune și are în sine socotinţa că totdeauna face binele. Și folosindu-se mult fratele, a pus metanie Bătrânului, zicând: Astăzi, avva, s-a mântuit sufletul meu prin tine!

263. A fost întrebat un Bătrân: Ce înseamnă că pentru fiecare vorbă deşartă[134] se va da seamă? Şi a răspuns: Orice cuvânt rostit despre un lucru trupesc este vorbire deşartă. Numai a vorbi despre mântuirea

+ [133]Cf. Psalmul 50, 19. + [134]Matei 12, 36.

sufletului, aceasta nu este vorbire deşartă. De aceea să iei aminte la toate şi să taci este mai bine. Căci cum vorbeşti binele, vine la mijloc şi răul.

264. Altădată s-a arătat satana unui Bătrân și i-a zis: Nu eşti creştin! A răspuns Bătrânul şi a zis: Oricine aş fi sunt oricum deasupra ta! I-a zis lui satana: Îţi spun ţie că în iad vei merge! A răspuns Bătrânul: Nu eşti tu judecătorul meu şi nici Dumnezeul meu!

265. Un frate a întrebat pe un Bătrân zicând: Cum, părinte, de neamul nostru nu poate să țină nevoința Părinţilor? Și a zis Bătrânul: Pentru că nu iubește pe Dumnezeu, nici nu fuge de oameni, nici nu urăşte materia lumii. Căci omului care fuge de oameni și de materie de la sine îi vine străpungerea şi nevoința. Precum cel care vrând să stingă focul aprins în ogorul său, dacă nu apucă să taie mai întâi materia care este înaintea lui, nu-l poate stinge, așa și omul, dacă nu pleacă într-un loc unde cu osteneală îşi găseşte chiar şi pâinea lui, nu poate să dobândească nevoința. Căci sufletul, dacă nu vede, nu pofteşte degrabă.

266. A zis iarăși: Cel care fură sau cel care minte, sau cel care face un alt păcat, de multe ori, îndată ce a săvârșit păcatul, suspină sau se osândește pe sine și ajunge la pocăință. Iar cel care ține minte răul în sufletul lui, fie că mănâncă, fie că bea, fie doarme, fie se plimbă, ca un microb îl roade aceasta. Așadar, mereu are nedespărţit de el păcatul. Și rugăciunea lui i se face blestem și toată osteneala lui, chiar și dacă își varsă sângele pentru Hristos, nu este primită.

267. A zis un Bătrân: Dacă te cercetează pe tine unii şi-i vezi de departe, stai la rugăciune şi spune: Doamne,

Iisuse Hristoase, izbăveşte-ne pe noi de vorbirea de rău şi de clevetiri. Şi fă-i să plece cu pace din locul acela.

268. A zis iarăşi: Dacă trupul tău este bolnav, pe măsura lui fă şi trebuinţa ta, ca nu cumva să cazi în slăbiciune şi să ceri mâncăruri şi să îngreuiezi pe cel care te slujeşte.

269. A fost întrebat un Bătrân despre scurgerile din timpul somnului, ca şi când ar fi fost amestec cu femeie sau de unul singur. Şi a răspuns zicând: Să nu o puneţi deloc pe seama voastră, ci să socotiţi ca şi când vă curge nasul. Căci dacă plimbându-te prin locuri publice vezi un han şi apropiindu-te treci pe lângă el şi miroşi miresmele cărnurilor, înseamnă că ai mâncat sau nu? Cu siguranţă îmi vei spune nu. Aşa nici scurgerile din timpul somnului nu-ţi aduc întinare. Căci dacă te vede vrăjmaşul că te temi, mai mult te atacă. Ia seama, deci, ca atunci când vii în simţire să nu consimţi cu cugetul.

270. Un frate a întrebat pe un Bătrân: Este bine să cercetezi pe Bătrâni sau să te linişteşti? A zis lui Bătrânul: A cerceta pe Bătrâni era canonul Părinţilor din vechime.

271. A zis un Bătrân: Am urât pe cei mai tineri care iubesc slava deşartă, că se ostenesc şi plată nu au pentru că vânează slava oamenilor. A zis lui un alt Bătrân mult mai cunoscător: Eu îi primesc şi încă mult. Căci este mai de folos tânărului să aibă slavă deşartă decât să fie nepăsător. Pentru slavă deşartă este nevoie şi să se înfrâneze, şi să privegheze, şi să îndure frigul, şi iubire să dobândească, şi necazuri să poarte pentru laudă. Deci, după o astfel de vieţuire, vine la el Harul lui

Dumnezeu zicându-i așa: De ce nu te ostenești pentru Mine, ci pentru oameni? Atunci se încredințează să nu mai ia aminte la slava omenească, ci la cea a lui Dumnezeu. Și auzind a zis: Cu adevărat așa este!

272. Un frate care era stăpânit de întristare silea pe un Bătrân zicând: Ce să fac, că gândurile mă atacă zicându-mi: Nu te-ai lepădat de lume la timpul cuvenit și nu te poți mântui. I-a zis lui Bătrânul: Și dacă nu putem să intrăm în pământul făgăduinței, ne este mai de folos ca oasele noastre să cadă în pustie[135] decât să ne mai întoarcem în Egipt![136]

273. A fost întrebat un Bătrân: Bine este să mijlocim în cearta fraților? Și răspunzând a zis: Fugiți de acestea. Căci scris este: *Dreptul își întoarce în altă parte urechile, ca să nu audă osândirea sângelui nevinovat, și își închide ochii săi, ca să nu vadă nedreptatea*[137].

274. A fost întrebat un Bătrân: Cum poate omul să locuiască singur? Și răspunzând, a zis: Luptătorul, dacă nu se luptă alături de mulți alții, nu poate să învețe meșteșugul biruinței, ca astfel să poată să se lupte de unul singur cu vrăjmașul. Așa și monahul, dacă nu se va nevoi cu frații și nu va învăța astfel meșteșugul luptei cu gândurile, nu poate să locuiască singur și nici să se împotrivească gândurilor.

275. A fost întrebat un Bătrân: Bine este să învățăm

✦ [135]Numeri 14, 29-33. ✦ [136]Denumirea Egipt, în terminologia ecleziastică, cu înțeles metaforic, înseamnă viața departe de Dumnezeu, stricăciunea și robia omului, în împărăția sau mai bine zis în captivitatea păcatului. Simbolismul acesta a reieșit, evident, din evenimentul istoric al robiei de veacuri a israeliților la faraonii Egiptului, care erau idolatri. ✦ [137]Isaia 33, 15.

pe de rost Dumnezeieştile Scripturi? Iar el a zis: Oaia primeşte de la păstor iarbă bună să mănânce, dar mănâncă şi din iarba pustiei. Deci, când se arde de la mărăcini, mănâncă iarbă şi se îndulceşte gura ei şi încetează arsura mărăcinilor. Aşa şi omului îi este bună citirea Sfintelor Scripturi împotriva uneltirilor dracilor. Căci şi dacă cineva se află în biserică, fie cu mulţi, fie cu puţini, şi îşi închide gura sa ca să nu strige către Dumnezeu, acela lucrul dracilor lucrează. Căci şi dracii, neputând să audă lauda lui Hristos şi psalmii, îl împiedică[138].

276. A zis un Bătrân: Cearta îl dă pe om mâniei şi mânia îl predă orbirii şi orbirea îl face pe acesta să lucreze tot răul.

277. Era un monah în Tebaida care avea nevoinţă și viețuire peste măsură de aspră, stăruind în multe privegheri şi rugăciuni şi cereri, silindu-şi trupul la multă neagonisire, cu post şi cu osteneli. La început, luând un pumn de linte muiată, mânca în fiecare seară. După aceea, după un anume timp, la fiecare două zile îi era de ajuns măsura aceasta. Şi această rânduială având la mâncare pentru mult timp, a ajuns să mănânce într-o singură zi pe săptămână, care era duminica. Deci, din duminică în duminică, seara, mânca lintea pe care se întâmpla s-o aibă sau ierburi sălbatice, petrecând mult timp aşa, postind cu săptămânile.

+ [138]În apoftegma aceasta întâlnim o poziţie contrară altor părinţi ai pustiei, din vechime, care recomandau fuga de psalmodiere în biserică, socotind-o ca pe un obicei lumesc, pentru că, după părerea lor, cel care cântă se expune ispitei slavei deşarte şi se îndepărtează de duhul evlaviei (ET).

Dar născocitorul răutății, diavolul pizmuindu-l, precum a căzut el însuși prin mândrie, și pe acesta a încercat să-l aducă la aceasta. Deci, i-a strecurat lui gândul de mândrie, cum că: Ții peste măsură post și priveghere, pe care nu o ține niciunul dintre oameni. Trebuie să faci și semne spre arătare, ca și tu să fii căutat pentru nevoință și să zidești pe oameni, văzând ei lucrurile minunate ale lui Dumnezeu și slăvind pe Tatăl nostru cel din ceruri[139]. Să cerem, deci, lucrarea minunilor, căci Mântuitorul Însuși a zis: *Cereți și vi se va da!*[140] Deci, monahul, o asemenea cerere cu rugăciune stăruitoare aducea lui Dumnezeu. Iar iubitorul de oameni și Bunul Dumnezeu, Care vrea ca toți să se mântuiască[141], văzând rătăcirea lui și aducându-și aminte de osteneala și nevoința lui, nu a îngăduit vrăjmașului să-l ispitească până la sfârșit și să-l arunce în căderea mândriei, cea mai rea decât toate. De aceea și lui i se potrivește mult cuvântul psalmistului: *Când va cădea, nu se va zdruncina, pentru că Domnul întărește mâna lui*[142]. Deci, i-a venit lui gândul că Apostolul zice: *Nu că de la noi înșine suntem destoinici să cugetăm ceva*[143]. Dacă, așadar, unul ca el a zis nu sunt destoinic, cu cât mai mult am eu nevoie să fiu învățat? Mă voi duce la cutare pustnic și ceea ce îmi va spune și mă va sfătui ca de la Dumnezeu voi primi îndrumarea spre a mă mântui. Și avva către care a mers era mare și renumit, înaintat în vedere și destoinic să folosească pe cei care veneau la el și să zidească cum se cuvine pe cei care-l întrebau. Și ieșind monahul din chilia lui,

✦ [139]Matei 5, 16. ✦ [140]Matei 7, 7. ✦ [141]1 Timotei 2, 4. ✦ [142]Psalmul 26, 34. ✦ [143]Vezi 2 Corinteni 3, 5.

a venit la acela. Intrând, deci, la el, Bătrânul a văzut două maimuţe şezând pe umerii lui şi ţinându-i gâtul lui legat cu lanţuri. Şi fiecare se silea să-l tragă spre ea. Şi văzând aceasta şi cunoscând pricina, căci era bărbat de Dumnezeu învăţat, suspinând, a lăcrimat în linişte. Şi după rugăciune şi obişnuita îmbrăţişare, au stat un ceas aşezaţi fără să vorbească. Căci acesta era obiceiul la Părinţii de acolo. După aceea a zis monahul care venise în vizită: Părinte, fii mie de folos şi dă-mi temei pentru calea mântuirii! Şi i-a răspuns Bătrânul: Nu sunt destoinic, fiule, spre aceasta! Că şi eu însumi am nevoie de îndrumare. Şi el a zis către acesta: Nu te lepăda, avva, de la a-mi fi de folos. Căci am încredinţare întru tine şi am legat gândul meu să primească sfatul tău. Iar el s-a lepădat iarăşi zicând: Nu mă asculţi pe mine, de aceea mă lepăd. Iarăşi monahul l-a încredinţat şi i-a dat lui cuvântul: Orice îmi spui voi asculta ca de un înger. Atunci i-a zis Bătrânul: Primeşte punga aceasta cu monede, mergi în cetate şi cumpără zece pâini şi zece xeste[144] de vin şi zece litre de carne şi adu-le aici. Deci, a început să se întristeze, dar a primit şi s-a dus. Şi pe cale multe gânduri îl frământau: Ce i s-a părut Bătrânului acestuia şi cum voi cumpăra acestea? Căci se vor sminti mirenii văzându-mă pe mine luând acestea. Dar, plângând şi lăcrimând, s-a dus. Şi ruşinându-se, prin cineva a cumpărat pâinile şi prin altcineva a luat vinul. Şi zicea: Vai mie, ticălosul, cum voi cumpăra carnea, eu însumi

---

✦ [144]Ξέστης: a. Unitate romană de măsurare a lichidelor, care s-a răspândit în Grecia. Xestul atic avea o capacitate de aproximativ 0, 4 litri b) Butoiaş, vas pentru lichide.

sau prin altcineva? Dar cu rușine a găsit un mirean, i-a dat moneda și acela, cumpărând carnea, i-a dat-o lui. Luând monahul ce cumpărase, a dus Bătrânului. Și i-a zis lui Bătrânul: Nu cumva ai uitat că mi-ai dat cuvântul ca ceea ce îți spun să asculți? Ia, deci, acestea și mergi la chilia ta și rugându-te hrănește-te cu o pâine, un xest de vin și o litră de carne pe zi. Și după zece zile vino aici! Iar el, auzind și neîndrăznind să i se împotrivească, luându-le, s-a îndepărtat plângând. Și întristându-se foarte de lucrul acesta, zicea: De la ce post la ce am ajuns? Și își zicea: Voi face? Nu voi face? Dacă nu voi face, voi înfrunta pe Dumnezeu, căci am dat cuvânt că tot ceea ce îmi va zice ca de la Dumnezeu voi primi. Și acum, Doamne, vezi smerenia mea și miluiește-mă, iertându-mi păcatele mele, că iată acum sunt silit să făptuiesc împotriva voinței mele pe care o aveam despre înfrânare. Și așa plângând a venit la chilie și a făcut cum i-a poruncit Bătrânul. Și rugăciunea lui mai întărită s-a făcut și când trebuia să mănânce cu lacrimi uda cele ce se întâmplau și zicea: Doamne, m-ai părăsit? Așa, deci, văzând Dumnezeu pocăința lui și smerenia, a dat mângâiere în inima lui. Și venind la cunoștința pricinii pentru care i s-a întâmplat să fie nesimțitor, cum credea, a mulțumit lui Dumnezeu și a descoperit cuvântul prorocesc, că Toată dreptatea omului este ca o cârpă lepădată[145] și că de n-ar zidi Domnul casa și n-ar păzi cetatea, în zadar s-ar osteni păzitorul ei[146]. Așadar, a venit la Bătrânul, istovit la trup și chinuit mai mult decât în săptămânile în care petrecea nemâncat. Văzându-l Bătrânul așa

✣ [145]Isaia 24, 6. ✣ [146]Psalmul 126, 1.

de smerit, l-a primit cu fața luminoasă. Și făcând rugăciune, s-au așezat tăcând. Apoi a zis Bătrânul: Fiule, iubitorul de oameni Dumnezeu te-a cercetat și nu a lăsat pe vrăjmașul să te stăpânească. Căci pururi pentru pricini care par binecuvântate, acela obișnuiește să-i înșele pe cei care urmăresc virtutea și să-i ducă spre cuget de îngâmfare. Îi silește pe aceștia și îi îndeamnă să încerce măsuri mari ale izbânzilor, încât în felul acesta să-i doboare. Căci la Dumnezeu nicio patimă păcătoasă nu este mai urâcioasă decât mândria. Și nicio izbândă nu este mai cinstită ca cea a smereniei. Vezi pentru amândouă pilda Fariseului și a Vameșului. Exagerările sunt primejdioase în amândouă direcțiile. Unul dintre Bătrâni zice că supra-măsurile sunt ale dracilor. Mergi, deci, pe calea împărătească după Dumnezeiasca Scriptură și nu te abate nici la stânga, nici la dreapta, ci folosește mijlocul. Iar măsura la mâncare este să mănânci în fiecare seară. Iar dacă este trebuință, fără îndoială să te potrivești vremii. Și fie că pentru o suferință sau pentru altă pricină se întâmplă să nu ții ceasul rânduit, precum și dacă se întâmplă să iei hrană o zi da și una nu, să nu ai îndoială, că nu sub Lege, ci sub Har suntem[147]. Mâncând, însă, să nu vrei să te saturi, ci să te înfrânezi, mai ales la mâncărurile gustoase. Pe cele de nimic să le cauți totdeauna. Și inima ta să o păzești, nevoindu-te mai ales cu cugetarea smerită. Căci *Jertfa lui Dumnezeu* - zice prorocul - *duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi*[148]. Și iarăși același sfânt David zice: *M-am smerit și m-am mântuit*[149]. Și prin

+ [147]Romani 6, 14. + [148]Psalmul 50, 19. + [149]Psalmul 114, 6.

prorocul Isaia zice Domnul: *Spre unii ca aceștia Îmi îndrept privirea Mea: spre cei smeriți, cu duhul umilit și care tremură la cuvântul Meu*[150]! Deci, toată nădejdea ta, fiule, pune-o în Domnul[151] și mergi în pace pe calea ta. Și El va scoate ca lumina dreptatea ta și judecata ca lumina de amiază[152]. Astfel, deci, folosind pe fratele și întărindu-l și îndulcindu-se împreună cu el de cele ce se aflau acolo, l-a slobozit, bucurându-se în Domnul. Și acesta mergând pe drum, zicea: Să se întoarcă spre mine cei ce se tem de Tine și cei ce cunosc mărturiile Tale[153]. Și: *Certându-mă m-a certat Domnul, dar morții nu m-a dat* [154] Și: *Certa-mă-va dreptul cu milă și mă va mustra!*[155]. Și către sine zicea: *Întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, că Domnul ți-a făcut bine*[156] și altele. Şi așa, venind la chilia sa, a trăit după temeiurile Bătrânului, cu smerenie și străpungere petrecând restul vieții sale până când a ajuns bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos[157].

278. A fost întrebat un Bătrân: Ce este viața monahului? Şi a răspuns: Gură adevărată, trup neprihănit, inimă curată!

279. Zicea un Bătrân: Părinții prin asprime au intrat înăuntru, iar noi, dacă putem, prin bunătate intrăm[158].

✦ [150]Isaia 66, 2. ✦ [151]Psalmul 72, 28 și 36, 5. ✦ [152]Psalmul 36, 6. ✦ [153]Psalmul 118, 79. Aici călugărul aplică versetul la situația sa. ✦ [154]Psalmul 117, 18. ✦ [155]Psalmul 140, 5. ✦ [156]Psalmul 114, 7. ✦ [157]Efeseni 4, 13. ✦ [158]Este o trimitere directă la cuvintele Sfântului Pavel: Vezi deci bunătatea şi asprimea lui Dumnezeu: Asprimea Lui către cei ce au căzut în bunătatea Lui către tine, dacă vei stărui în această bunătate; altfel şi tu vei fi tăiat (Romani 11, 22).

280. Zicea un Bătrân despre Moise că atunci când a lovit Egiptul[159] a privit încoace și încolo - adică gândurile sale - și nu a văzut pe nimeni. Și cunoscând că nimic rău nu vede în sine făcând, ci totul făcea pentru Dumnezeu, așa a lovit Egiptul.

281. Zicea un Bătrân despre vorba din psalm: *Și voi pune stânga lui peste mări și dreapta lui peste râuri*[160] că aceasta este despre Mântuitorul. Stânga lui peste mări, adică peste lume. Iar peste râuri dreapta lui, aceștia sunt Apostolii care au adăpat lumea prin credință.

282. A zis unul din Bătrâni: Animalul curat, spune Scriptura, este cel care rumegă mâncarea lui și copita picioarelor lui este despicată în două[161]. Așa și omul cel bun crede și primește cele două testamente, precum se află în Sfânta Biserică, în timp ce în erezii în chip diferit sunt lipsite. Și este dator omul să rumege mâncarea cea bună, dar nu și pe cea rea. Este o hrană folositoare, adică gândurile bune, tradiția învățătorilor sfinți și altele ca acestea. Iar hrana cea rea sunt gândurile stricăcioase care au legătură cu diferitele păcate și greșeli ale oamenilor.

283. A zis un Bătrân: Dacă vreun cuvânt se ridică în inimă fratelui care stă în chilie și se grăbește asupra cuvântului, fără să fi ajuns la măsură și fără ca Dumnezeu să-l atragă, atunci dracii stau și-i arată cuvântul cum vrea el.

284. Un frate a întrebat: Care este lucrarea sufletului ca să rodească? Și a răspuns Bătrânul: Lucrarea sufletului este liniștea trupului și multă rugăciune

---

✦ [159]Ieșire 2, 12. ✦ [160]Psalmul 88, 26. ✦ [161]Levitic 11, 1 ș.a..

trupească[162] și să nu ia aminte la căderile oamenilor, ci numai la ale sale. Dacă omul rămâne cu răbdare în acestea, nu va întârzia până când sufletul lui va rodi.

285. A zis un Bătrân: Mulți dintre monahi au risipit averi, au părăsit tată și mamă, frați și rudenii pentru păcatele lor. Și intrând în obști au izbutit virtuțile cele mari, dar, împiedicându-se de lucrurile mici și neînsemnate, s-au făcut batjocura dracilor[163], deoarece s-au înconjurat pe ei înșiși de traiste și lăzi având în ele fructe și poame uscate, de ace și foarfece, cuțite și curele. Aceștia sunt socotiți iubitori de ei înșiși de către cei care cugetă drept, iar după Dumnezeiasca Scriptură sunt trimiși în întunericul cel mai dinăuntru ca blestemați[164]. Căci blestemat - zice - este cel care schimbă dogmele Părinților[165]. De partea lui Ianes[166] și a lui Anania și Safira[167] se vor învrednici, ca unii înaintați în acestea și părtași.

286. Un frate a întrebat pe unul dintre Părinți despre gândul hulei, zicând: Este strâmtorat sufletul meu, avva, de gândul hulei! Fie-ți milă și spune-mi de unde mi se întâmplă și ce să fac? A răspuns Bătrânul

✦ [162]Prin cuvântul din textul vechi ευχή σωματική se înțelege rugăciunea la care participă și trupul omului, de exemplu prin statul în picioare, cu mătănii, îngenuncheri, privegheri ș. a. (ET). ✦ [163]Din punctul acesta până la sfârșitul apoftegmei, cei doi codici mai vechi pe care-i folosim, 108 și 127, sunt distruși. Codicele sinaitic 454 ne redă continuarea pe care o prezentăm (ET). ✦ [164]Matei 8, 12; 22, 13. ✦ [165]Vezi Deuteronom 27, 17. ✦ [166]2 Timotei 3, 8. Este vorba despre unul dintre magii din Egipt care s-au împotrivit lui Moise. Conform lui Teodoret, numele Ianes și Iambres, Apostolul Pavel le cunoaște din învățătura nescrisă a iudeilor (Vezi P. Trembelas) (ET). ✦ [167]Fapte 5, 1-11.

și a zis: Gândul hulei ni se întâmplă de la vorbirea de rău, de la dispreţuirea şi de la osândirea celuilalt. Şi mai ales de la mândrie şi de la a face cineva voia lui, şi de la nepurtarea de grijă faţă de rugăciune, şi de la mânie şi furie. Acestea toate sunt semne ale mândriei care ne pregăteşte să cădem în patimile spuse mai sus, ale vorbirii de rău, dispreţuirii şi osândirii. Şi de acolo se naşte gândul hulei. Deci, dacă va zăbovi în suflet, dracul acesta al blasfemiei te va da în mâna dracului desfrâului şi te va duce la ieşirea din minţi. Şi dacă nu-și vine în fire omul, se pierde.

287. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Părinte, ce înțelege prorocul când zice: *Nu este mântuire lui întru Dumnezeul lui*[168]? Şi a zis Bătrânul: Gândurile necurate le înțelege, cele care îndepărtează sufletul de Dumnezeu, când se strâmtorează din pricina celor întâmplate.

288. A zis un Bătrân: Trebuie să fugi de toţi cei care lucrează fărădelegea[169], chiar dacă sunt prieteni sau rudenii, chiar dacă au vrednicie de preoţi sau împăraţi. Căci lepădarea de cei care lucrează fărădelegea ne dăruiește prietenia lui Dumnezeu și îndrăzneala[170].

289. A zis iarăși un Bătrân: Mai bine este să locuiești cu trei care se tem de Dumnezeu decât cu mii care nu se tem de Dumnezeu. Căci în zilele din urmă în obştile cu cel mult o sută de călugări se vor afla puţini

---

✦ [168]Psalmul 3, 3. ✦ [169]Vezi Psalmul 5, 5-8; 6, 9-11; 27, 3; vezi și apoftegma 290. ✦ [170]Aici sensul îndrăznelii este folosit cu înțelesul ei bun și exprimă curajul smerit pe care îl simte sufletul simplu al celui drept în fața lui Dumnezeu.

mântuiți[171]. Iar la chilioți[172] mult mai puțini. Căci toți se vor întoarce, iubind mesele și lăcomia pântecelui. *Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși!*[173] Și tuturor le place iubirea de stăpânire și iubirea de arginți.

290. Același a zis: Nu este de folos să vă alipiți de călcătorii de lege, nici în Biserică, nici în piață, nici în adunări, nici la tribunal, în niciun chip și în niciun loc. Căci trebuie cu desăvârșire să te separi de părtășia cu cei care calcă legea. Tot omul călcător de lege este vrednic de lepădare și părtaș la osânda veșnică. Și fără de lege este cel care calcă porunca lui Dumnezeu[174].

291. A zis un Bătrân: Nu există lucru mai sărac decât mintea care filosofează fără Dumnezeu despre cele ale lui Dumnezeu. Căci cel care învață fie în biserică, fie în chilie este dator ca el să facă primul cele pe care le spune și învață. Cuvine-se ca plugarul ce se ostenește să mănânce el primul din roade[175].

292. Un frate a întrebat pe un Bătrân zicând: Părinte, cum unii văd descoperiri și vedenii cu îngeri? Și a zis Bătrânul: Fericit este, fiule, cel care-și vede păcatele sale neîncetat, pentru că unul ca acesta neîncetat veghează. Și i-a zis lui fratele: Eu, părinte, am văzut acum câteva zile un frate scoțând un drac dintr-un alt frate. Și i-a zis lui Bătrânul: Nu vreau să scot draci și să vindec de boli, ci vreau și rog pe Dumnezeu să

✦ [171]Am urmărit în punctul acesta textul codicelui 127. Codicele 108 și 454 nu vorbesc despre chilioți, ci după expresia „puțini se vor mântui" continuă cu: „la 50 de călugări socotesc că mult mai puțini. Căci toți se vor pierde... ș.a". ✦ [172]Chiliile erau o zonă izolată a Nitriei, unde se refugiau pustnicii care căutau nevoință mai aspră și mai multă liniște. ✦ [173]Matei 20, 16. ✦ [174]Vezi 1 Tim. 1, 9. ✦ [175]2 Timotei 2, 6.

nu intre în mine vreun drac, ci să mă curăţ pe mine de gânduri necurate. Şi iată aşa am ajuns mare! Căci dacă cineva va curăţa inima sa de gânduri necurate şi neobosit săvârşeşte ceasurile[176] şi slujba canonului său, îţi spun că se va învrednici împreună cu Părinţii făcători de minuni de Împărăţia Cerurilor.

293. Povestea unul dintre Părinţi că în Tesalonic era o mânăstire de fecioare. Şi una dintre ele, prin lucrarea vrăjmaşului tuturor, era luptată să iasă din mânăstire. Ieşind, deci, a căzut în desfrânare, împinsă de dracul care-şi bătuse joc de ea înainte de ieşire. Şi căzând, a petrecut mult timp în desfrânare. Dar, după ceva vreme, s-a întors la pocăinţă, din bunătatea lui Dumnezeu care a lucrat în ea, şi venind la obştea ei cu părere de rău, căzând înaintea porţii, s-a sfârşit. Iar moartea ei a fost descoperită unuia dintre sfinţi. Şi a văzut acesta pe îngeri venind să ia sufletul ei şi pe draci mergând în urma ei. Şi s-a făcut sfadă între ei. Pe de o parte îngerii ziceau: A venit fiind în pocăinţă! Iar pe de altă parte dracii ziceau: Ne slujeşte nouă de atâta timp şi este a noastră! Şi certându-se ei mult timp pentru aceasta, dracii ziceau: Nici nu a apucat să ajungă la obşte, cum se spune, deci, că s-a pocăit? Au răspuns îngerii şi au zis: Din clipa în care Dumnezeu a văzut dorinţa ei înclinând spre El, i-a primit pocăinţa. Şi este stăpână a pocăinţei ei pentru scopul pe care şi l-a pus. Iar Stăpânul vieţii este Stăpânul şi Domnul tuturor. Cu acestea fiind ruşinaţi, dracii au plecat. Iar Bătrânul sfânt care a văzut descoperirea, care era şi episcop, a povestit acestea, pe care şi noi

---

+ [176]La ore rânduite se sculau şi făceau rugăciune.

le-am auzit şi vi le-am vestit vouă. Deci, ştiind acestea, fraților, întâi să ne încredințăm pe noi înşine de ajutorul lui Dumnezeu şi să nu ne predăm gândurilor în niciun păcat, ci să ne împotrivim lor şi să luptăm cu ele, mai ales pentru a nu ieşi din mânăstirea noastră. Căci ştim de unde plecăm, dar plecând nu ştim în ce putem cădea.

294. A zis un Bătrân: Sfinții care-L au pe Hristos înlăuntrul lor şi pe cele de aici le moştenesc, prin nepătimire, şi pe cele de acolo, pentru că şi cele de aici, şi cele de acolo sunt ale lui Hristos. Adică, cel care-L are pe El Îl are şi pe El şi pe cele ale Lui. Iar cel care are patimi, chiar şi lumea toată de ar avea, nimic nu are, fără numai patimile care-l stăpânesc.

295. A zis iarăşi: Nu te minuna că, om fiind, poți să te faci înger. Căci este vorba despre slava cea deopotrivă cu a îngerilor. Şi pe aceasta cel care rânduieşte lupta o făgăduieşte celor care se luptă.

296. A zis un Bătrân: Niciodată omul nu este bun, chiar dacă voieşte să fie bun, dacă nu locuieşte Dumnezeu în el. Căci nimeni nu este bun, fără numai unul, Dumnezeu![177]

297. A zis iarăşi: Cel care primeşte să fie nedreptățit de bunăvoie şi iartă aproapelui, după fire, este al lui Iisus, iar cel care nici nu nedreptăţeşte şi nici nu primeşte să fie nedreptăţit, după fire, este al lui Adam. Şi cel care nedreptăţeşte sau cel care cere dobânzi sau face rele altora, prin acestea, este al diavolului.

298. A mers un frate la un Bătrân şi i-a zis: Avva, spune-mi cuvânt, cum să mă mântuiesc? Iar el i-a zis

✤ [177]Matei 19, 17; Marcu 10, 18; Luca 18, 19.

lui: Dacă vrei să te mântuieşti, când vizitezi pe cineva, să nu vorbeşti înainte de a fi întrebat. Şi fiind pătruns de cuvânt, i-a pus metanie, zicând: Cu adevărat multe cărţi am citit, dar o asemenea rânduială nicăieri nu am aflat. Şi mult folosindu-se, a plecat.

299. A zis un Bătrân: Mintea care rătăceşte este oprită în loc de citire, de priveghere şi de rugăciune. Dorinţa cea arzătoare este potolită de foame şi osteneală şi retragere. Mânia cea mişcătoare încetează prin psalmodie şi îndelungă-răbdare şi milostenie. Iar acestea dacă sunt făcute la vremurile şi cu măsurile potrivite. Căci cele fără măsură şi fără vreme ţin puţin timp, iar cele care ţin puţin timp sunt mai curând vătămătoare şi nu folositoare[178].

300. Au întrebat fraţii pe unul dintre Părinţi, zicând: Cum se întâmplă că sufletul nu aleargă la făgăduinţele lui Dumnezeu pe care le-a făgăduit prin Scripturi, dar spre cele necurate înclină? Iar Bătrânul le-a zis: Eu spun că deoarece nu a gustat încă cele de sus, de aceea pofteşte cele necurate.

301. A zis un Bătrân: Dacă stai într-un loc şi vezi pe unii că au mângâiere, să nu iei seama la ei. Ci, dacă este vreunul sărac, la acela să iei seama cât timp nu are pâine să mănânce, şi vei avea odihnă.

302. A zis un Bătrân: Minciuna este a omului celui vechi, iar adevărul iarăşi este al omului celui nou.

303. A zis iarăşi: Rădăcina faptelor bune este adevărul. Iar minciuna este moarte.

304. A zis un Bătrân: Credeţi-mă, fiilor, când spun: Precum lauda cea mare şi slava cea mare este a

---

[178]Apoftegma este pusă pe seama lui Evagrie.

împăraților care se leapădă de lume și se fac monahi - pentru că mai de preț sunt cele înțelegătoare decât cele simțitoare - tot așa rușinea cea mare este a monahului care, având schima monahală, se face împărat.

305. A zis iarăşi: Chiar dacă firea trezeşte poftele, fraților, dar sporirea nevoinței le stinge pe acestea.

306. A zis un Bătrân altui Bătrân care avea dragoste și era aproape de monahi şi de mireni: Candela luminează multora, dar își arde gura ei!

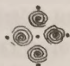
307. A zis unul dintre Bătrâni către altul: Cum de nu sunt lăsat slobod să descopăr Bătrânilor gândurile mele? Și i-a zis lui Bătrânul: De nimeni nu se bucură vrăjmaşul mai mult decât de cei care nu-și dau pe față gândurile lor.

308. A zis un Bătrân: Să nu locuiești în locul în care vezi pe cineva având pizmă împotriva ta. Altfel nu vei avea propăşire!

309. A zis un Bătrân: Dacă în tine s-a făcut batjocura ca și lauda și sărăcia, ca și bogăția și lipsa, ca și belşugul, nu mai mori! Căci este cu neputință celui ce crede drept și lucrează în evlavie şi dreptate să cadă în necurăția patimilor și în rătăcirea dracilor.

Sfârșit tratatului despre darul deosebirii.

CAPITOLUL XI

DESPRE ACEEA CĂ TREBUIE ÎN TOATĂ VREMEA SĂ AVEM TREZVIE

1. A zis Avva Antonie: Ştiu monahi care au căzut după multe osteneli şi au ajuns la ieşirea din minţi deoarece au nădăjduit în lucrarea lor şi au nesocotit porunca Celui care a zis: *Întreabă pe tatăl tău și-ți va da de știre, întreabă pe bătrâni, și-ți vor spune*[1]!

2. A zis iarăşi: Dacă este cu putinţă, câţi paşi face monahul sau câte picături de apă bea în chilia lui, este dator să îndrăznească a le spune Bătrânilor, ca nu cumva să greşească şi în acestea. Căci un frate a aflat loc retras şi liniştit în pustie şi l-a rugat pe părintele său zicând: Îngăduie-mi să locuiesc în acest loc şi nădăjduiesc în Dumnezeu şi în rugăciunile tale că am să mă ostenesc mult. Şi nu l-a lăsat pe el avva, zicându-i: Ştiu cu adevărat că te vei osteni mult, dar, pentru că nu vei avea Bătrân, vei îndrăzni să crezi că lucrarea ta place lui Dumnezeu. Şi numai pentru că îţi va plăcea că faci întru totul lucrarea monahului, o să-ţi pierzi osteneala şi mintea.

✦ [1]Deuteronom 32, 7.

3. A zis Avva Antonie: Cel care lovește bucata de fier mai întâi vede în gând ce urmează să facă: seceră, cuțit, secure. Așa și noi suntem datori să gândim ce virtute vrem să urmăm, ca să nu ne ostenim în gol.

4. Un frate a întrebat pe Avva Arsenie să audă de la el cuvânt. Și i-a zis lui Bătrânul: Câtă putere este în tine, luptă-te ca lucrarea ta lăuntrică să fie după Dumnezeu și vei birui patimile din afară.

5. A zis iarăși: Dacă Îl căutăm pe Dumnezeu, Acesta ni se va arăta și, dacă Îl vom ține pe Acesta, va rămâne cu noi.

6. Zicea Avva Daniil: M-a chemat într-o zi Avva Arsenie și mi-a zis: Odihnește pe părintele tău, ca atunci când va pleca la Domnul să se roage pentru tine și să-ți fie bine!

7. A zis Avva Agaton: Monahul trebuie să nu-şi lase cugetul să-l învinuiască pentru niciun lucru!

8. A zis iarăşi că fără paza poruncilor dumnezeieşti[2] omul nu ajunge la nicio virtute.

9. A zis iarăşi: Este nevoie ca omul să ia aminte în tot ceasul la judecata lui Dumnezeu!

10. A venit odată Avva Ammon să treacă râul şi a aflat corabia reparându-se şi s-a aşezat deoparte. Şi iată o altă corabie a venit în locul acela şi a trecut pe oamenii care aşteptau. Şi i-au zis: Vino şi tu, avva, să treci cu noi! Iar el a zis: Numai în corabia de obşte mă urc. Şi avea o legătură de nuiele şi stătea, împletind funie şi iarăşi desfăcând-o, până când corabia s-a reparat; şi aşa a trecut. Deci, i-au pus lui fraţii metanie, zicând: De

---

✦ [2] Ioan 14, 21.

ce ai făcut aceasta? Și a zis lor Bătrânul: Ca să nu mă grăbesc totdeauna odată cu gândul. Este și aceasta o pildă ca să pășim cu stare pe calea lui Dumnezeu.

11. Ziceau despre Avva Ammon că atunci când mergea la biserică nu-l lăsa pe ucenicul lui să meargă prea aproape de el, ci mai departe. Și dacă venea să întrebe vreun gând, îndată îl alunga zicând: Nu cumva, vorbind noi despre folos, să se închege vorbire străină. Pentru aceasta, deci, nu te las prea aproape de mine!

12. Zicea Avva Ammon către Avva Isaia la început: Cum mă vezi acum? Și i-a zis: Ca pe un înger, părinte! Și mai târziu îi zicea: Acum cum mă vezi? Iar el zicea: Ca pe satana! Și dacă îmi vorbești cuvânt bun, îl simt ca pe o sabie!

13. Ziceau despre Avva Ammon că a trăit cu o mică măsură de orez două luni. Și l-a cercetat el pe Avva Pimen și i-a zis: Dacă plec la chilia aproapelui sau dacă acela mă cercetează pentru vreo trebuință, pregetăm să vorbim între noi ca nu cumva să se cadă în vorbire străină. A zis Bătrânul: Bine faci! Căci tinerețea are nevoie de pază! A zis Avva Ammon: Deci, Bătrânii ce fac? Și i-a zis lui: Bătrânii care erau înaintați nu aveau înlăuntrul lor altceva sau ceva străin în gura lor ca să vorbească. A zis Avva Ammon: Deci, dacă apare nevoia să vorbească cineva cu aproapele, voia ta este să vorbim din Scripturi sau din cuvintele Bătrânilor? A zis lui Bătrânul: Dacă nu poți să taci, este mai bine să vorbești din cuvintele Bătrânilor decât din cuvintele Scripturii. Căci este primejdie; nu mică.

14. A zis Avva Alónie: Dacă nu va spune omul în

inima lui că eu singur şi Dumnezeu suntem în lumea aceasta, nu va avea odihnă!

15. A zis iarăşi: Dacă vrea omul, de dimineaţă până seara vine la măsura dumnezeiască.

16. Avva Visarion, murind, zicea: Monahul este dator să fie precum Heruvimii şi Serafimii, în întregime ochi.

17. Mergeau odată pe cale Avva Daniil și Avva Ammoe. Şi zice Avva Ammoe: Când vom ședea și noi în chilie, părinte? A zis Avva Daniil: Cine ne lipseşte pe noi acum de Domnul? Dumnezeu este în chilie, dar este și afară Dumnezeu.

18. A zis Avva Isaia: Nepăsarea și a judeca pe cineva în cuget nu te lasă să vezi lumina lui Dumnezeu.

19. A zis iarăşi: Să cerem lui Dumnezeu ca să ne dea plâns pentru păcatele proprii şi putere să fugim de oameni și să nu avem îndrăzneală cu mirenii sau să vorbim cuvinte deșarte, ca să nu se întunece mintea îndepărtându-se de la cunoașterea lui Dumnezeu. Căci este cu neputinţă celui care ascultă sau vorbeşte cuvintele lumii să aibă îndrăzneala inimii înaintea lui Dumnezeu. Iar cel care zice că pe el nu-l vatămă să audă şi să vorbească lucruri lumeşti se aseamănă orbului căruia dacă i se aduce făclie nu vede lumina ei. Şi de la soarele care luminează toată lumea se vădeşte aceasta, că un nor mic care vine acoperă şi strălucirea, şi căldura lui. Acestea le ştiu cei care au cunoştinţă.

20. A zis iarăşi: Să te lupţi ca să scapi de trei patimi care distrug sufletul şi care sunt: iubirea de arginţi şi cinstirea[3] şi odihna[4]. Când acestea împresoară

✦ [3]Este vorba de cinstirea din partea oamenilor. ✦ [4]Odihna trupească. Folosim şi noi acelaşi cuvânt în traducere pentru că

sufletul, nu-l lasă să propăşească.

21. Zicea Avva Petru: Am întrebat pe părintele meu ce este robul lui Dumnezeu. Şi mi-a spus că atâta cât cineva slujeşte oricărei patimi, nu se socoteşte încă rob al lui Dumnezeu, ci este rob al aceluia de care este stăpânit[5]. Atâta timp cât el este sub stăpânire nu poate să înveţe pe cei stăpâniţi despre aceleaşi patimi. Căci este ruşine să înveţe şi să se roage lui Dumnezeu pentru ei înainte de a se slobozi el. Cum să se roage pentru altul, el însuşi fiind stăpânit de patimi? Căci nici rob al lui Dumnezeu nu este, nici prieten[6], nici fiu[7], ca să ceară pentru altul. Ci neîncetat este dator să se roage pentru aceasta, ca el să se izbăvească. Căci dacă nu se va izbăvi de cele cărora le este rob, faţa lui se va arăta plină de ruşine înaintea lui Dumnezeu. Câtă vreme este sub patimi, este dator să plângă, că nu s-a învrednicit de îndrăznirea cea către Dumnezeu, care este adevărata neprihănire pe care o cere Dumnezeu de la tot omul.

22. A zis iarăşi: De caută cineva pe Domnul cu durere în inimă, Acesta îl ascultă pe el. Şi tot ce va cere cu cunoştinţă şi cu grijă şi cu durerea în inimă - care să nu fie legat de ceva din cele ale lumii, ci îngrijindu-se de sufletul lui, ca acesta să se înfăţişeze în faţa tronului Lui fără de osândă - i se va da.

23. A zis Avva Teodor Enatul că dacă ne va socoti Dumnezeu nepăsările din timpul rugăciunilor şi robirile cele din timpul psalmodiilor, nu ne putem mântui.

---

acelaşi cuvânt este folosit în text şi pentru odihna trupească şi pentru odihna sau liniştea sau pacea sufletească. ✦ [5]Vezi 2 Petru 2, 19. ✦ [6]Ioan 15, 14-15. ✦ [7]2 Corinteni 6, 18.

24. A zis Avva Teodor cel de la Schit: Vine gândul și mă tulbură și mă supără, dar la faptă nu are putere să treacă, ci mă împiedică numai spre virtute. Iar bărbatul care are trezvie, aruncând gândul, se ridică la rugăciune.

25. A zis Avva Theonás: Deoarece îndepărtăm mintea noastră de la vederea lui Dumnezeu, suntem robiți de patimile trupești.

26. A zis Amma Teodora: Era un monah și din pricina mulțimii ispitelor zicea: Mă duc de aici! Și cum și-a pus sandalele, a văzut pe un alt om punându-și și el sandalele, care i-a zis: Nu din pricina mea pleci? Iată eu voi merge înaintea ta oriunde te vei duce!

27. Au venit odată niște frați să-l încerce pe Avva Ioan Kolovos că nu lăsa gândul lui să se risipească, nici nu vorbea lucruri ale veacului acestuia, și i-au zis: Mulțumim lui Dumnezeu că a plouat anul acesta mult și au fost udați finicii și vor scoate lăstari și vor afla frații lucrul mâinilor. A zis lor Avva Ioan: Așa este și Duhul Sfânt. Când coboară în inimile sfinților, aceștia se înnoiesc și dau lăstari în frica lui Dumnezeu!

28. Ziceau iarăși despre același că a făcut împletitură pentru două coșuri și a împletit un coș și nu și-a dat seama că ajunsese coșul lung până la perete, căci gândul lui era prins de vederea lui Dumnezeu.

29. A zis Avva Ioan: Eu sunt asemenea omului care a adormit sub un copac mare și vede fiare multe și târâtoare venind spre el. Și, dacă vede că nu poate să le stea împotrivă, aleargă sus în copac și se mântuiește. Așa și eu, stau în chilia mea și văd gândurile viclene venind asupra mea și când nu am putere împotriva

lor alerg la Dumnezeu prin rugăciune şi mă mântuiesc de vrăjmaş.

30. Un Bătrân oarecare de la Schit era ostenitor în cele trupeşti, dar nu era cu acrivie în gânduri. Deci, a plecat la Avva Ioan să-l întrebe despre întristare. Şi auzind de la el cuvânt, s-a întors la chilia lui şi a uitat ce îi spusese Avva Ioan. Şi s-a dus iarăşi să-l întrebe. Auzind de la el acelaşi cuvânt, s-a întors. Şi cum a ajuns la chilia lui, iarăşi l-a uitat. Aşa s-a dus de multe ori, dar, întorcându-se, era stăpânit de uitare. După toate acestea, întâlnind pe Bătrân, i-a zis: Ştii, avva, că am uitat iarăşi ce mi-ai spus. Dar ca să nu te supăr nu am mai venit. I-a zis Avva Ioan: Mergi şi aprinde o făclie. Şi a aprins. I-a zis lui iarăşi: Adu şi alte făclii şi le aprinde de la ea. Şi a făcut asemenea. Şi a zis Avva Ioan Bătrânului: S-a vătămat cu ceva făclia că ai aprins de la ea alte făclii? A zis: Nu! A zis Bătrânul: Tot aşa nici Ioan nu s-a vătămat. Dacă tot Schitul ar veni la mine, nu mă va abate de la Harul lui Hristos. Deci, atunci când vrei, vino, nimic deosebind. Şi aşa, prin răbdarea celor doi, a ridicat Dumnezeu uitarea de la Bătrân. Aceasta este lucrarea schitioţilor, aceea de a da bunăvoinţă celor care se ostenesc şi se silesc pe ei înşişi ca să se câştige unii pe alţii pentru lucrul bun.

31. A întrebat un frate pe Avva Ioan zicând: Ce să fac că de multe ori vine un frate să mă ia la lucru şi eu sunt ticălos şi neputincios şi mă ostenesc mult cu lucrul? Ce să fac, deci, ca să împlinesc porunca[8]? Şi răspunzând Bătrânul, a zis: Caleb i-a zis lui Isus, fiul lui Navi: Au trecut acum patruzeci şi cinci de ani de când

+ [8]Matei 5, 41.

a spus Domnul lui Moise cuvântul acesta și Israel umbla prin pustie; și iată acum am optzeci și cinci de ani. Şi sunt încă tare, ca și atunci când m-a trimis Moise; câtă putere aveam atunci, tot atâta am şi acum, ca să ies şi să intru în luptă[9]. Deci, aşa şi tu, dacă poţi aşa cum ieşi, tot aşa şi să intri, du-te! Iar dacă nu poţi să faci aşa, stai în chilia ta, plângându-ţi păcatele. Şi dacă te vor afla tânguindu-te, nu te vor sili să ieşi!

32. Acelaşi zicea ucenicului său: Să cinstim pe Unul şi toţi ne vor cinsti pe noi. Dacă vom dispreţui pe Unul, care este Dumnezeu, ne vor dispreţui şi pe noi toţi şi vom merge la pieire.

33. Ziceau despre Avva Ioan că a venit în biserică la Schit şi, auzind cearta dintre nişte fraţi, s-a întors în chilia lui. Şi înconjurând-o de trei ori aşa, a intrat. Şi văzându-l nişte fraţi, s-au nedumerit de ce făcuse aceasta. Şi venind, l-au întrebat. Iar el le-a zis: Urechile mele le aveam pline de ceartă. Deci am înconjurat ca să le curăţ şi aşa să intru cu liniştea minţii în chilia mea.

34. A venit odată un frate la chilia Avvei Ioan pe seară şi se grăbea să plece. Dar, vorbind ei despre virtuţi, s-a făcut dimineaţă şi nu au ştiut. Şi a ieşit să-l conducă şi au rămas vorbind până la ceasul al şaselea. Şi l-a adus înăuntru şi, după ce au gustat ceva, aşa a plecat.

35. Zicea Avva Ioan că temniţa este a sta în chilie şi a pomeni neîncetat pe Dumnezeu. Şi aceasta este: *În temniţă am fost şi aţi venit la Mine*[10]!

36. A venit un frate oarecare să ia coşuri de la Avva

✦ [9]Isus Navi 14, 10-11. ✦ [10]Matei 25, 36.

Ioan. Și ieșind acesta, i-a zis: Ce vrei, frate? Iar el a zis: Coșuri, avva! Și intrând să le scoată afară, a uitat și s-a așezat să coasă. Iarăși a bătut fratele și ieșind i-a zis: Adu coșurile, avva! Și intrând iarăși, s-a așezat să coasă. Și iarăși acela a bătut. Și ieșind, i-a zis: Ce vrei, frate? Iar el a zis: Coșurile, avva! Și luându-l de mână, l-a dus înăuntru, zicând: Dacă vrei coșuri, ia-le și pleacă, căci eu nu mă opresc din lucru.

37. A venit odată un cămilar ca să ia lucrurile lui și să plece în altă parte. Și el, intrând să aducă împletitura, a luat-o în mână, dar a uitat, pentru că avea mintea la Dumnezeu. Deci, iarăși l-a necăjit cămilarul bătând la ușă și avva iarăși intrând a uitat. A treia oară bătând cămilarul, intrând avva, zicea: Împletitura cămilei; Împletitura cămilei!

38. Ziceau despre Avva Ioan că, venind de la seceriș, înainte de a cerceta pe Bătrâni, s-a așezat la rugăciune și la cugetare și la psalmodie, până când a venit iarăși gândul lui la rânduiala lui cea veche.

39. A zis Avva Isidor: Eu când eram tânăr și stăteam în chilia mea, măsură pentru slujbă nu aveam, noaptea mea și ziua mea erau tot o slujbă!

40. A zis iarăși: M-am dus odată la piață să vând lucruri mici. Și văzând mânia apropiindu-se de mine, lăsând lucrurile, am fugit!

41. A zis Avva Isidor Avvei Lot: Nu poate cineva să se facă monah dacă nu se face în întregime ca o văpaie.

42. Ziceau despre Avva Apolo că avea un ucenic cu numele Isaac, învățat spre tot lucrul bun. Și dobândise liniștea Sfintei Liturghii. Și când ieșea la biserică,

nu lăsa pe nimeni să se întâlnească cu el. Căci cuvântul lui era așa: Toate cele bune la vremea lor. Este un timp pentru orice lucru[11]. Și când se termina slujba, ca de foc parcă era alungat, căutând să ajungă la chilia lui. De multe ori se dădeau fraților la slujbă pesmet și un pahar cu vin. El nu lua, nu pentru a se lepăda de binecuvântarea fraților, ci pentru a păstra liniștea slujbei. Și i s-a întâmplat lui să cadă în boală la pat și auzind frații, au venit să-l cerceteze. Șezând frații, l-au întrebat zicând: Avva Isaac, de ce la slujbe fugi de frați? Și le-a zis: De frați nu fug, ci de meșteșugul dracilor. Căci dacă cineva ţine în mână făclie de lumină și zăbovește stând în vânt, făclia este stinsă de acesta. Așa și noi, luminați fiind de Sfânta Liturghie, dacă zăbovim în afara chiliei, se întunecă mintea noastră. Aceasta era petrecerea cuviosului Avva Isaac.

43. Povestea Avva Casian despre un Bătrân care stătea în pustie, că l-a rugat pe Dumnezeu să-i dea darul de a nu mai fi cuprins de somn niciodată atunci când începe o omilie duhovnicească. Iar dacă cineva va aduce cuvinte ale grăirii de rău sau ale grăirii în deșert, să fie de îndată cuprins de somn, ca auzul lui să nu guste dintr-o asemenea otravă. El spunea că diavolul are râvnă multă pentru vorbirea în deșert și luptă împotriva a toată învățătura duhovnicească. Și folosea această pildă: Vorbind eu odată despre folosul sufletesc unor frați, au fost cuprinși de un somn atât de greu, încât nu puteau să-și țină nici genele. Deci, vrând eu să arăt lucrarea dracilor, am adus cuvânt

✚ [11]Ecclesiast 3, 1 şi 17.

de vorbire în deşert, de care, bucurându-se ei, îndată s-au trezit. Şi suspinând, am zis: Până acum vorbeam despre lucruri cereşti şi ochii voştri ai tuturor se închideau de somn. Când a ţâşnit cuvântul deşert, toţi cu multă bunăvoinţă v-aţi trezit. De aceea, fraţilor, vă rog să cunoaşteţi lucrarea vicleanului diavol şi să luaţi aminte la voi înşivă, păzindu-vă de somn când faceţi sau auziţi ceva duhovnicesc.

44. A rugat Avva Pimen pe Avva Macarie cu multe lacrimi, zicând: Spune-mi cuvânt, cum să mă mântuiesc! Răspunzând Bătrânul, i-a zis: Lucrul acesta pe care-l cauţi a plecat de la monahi.

45. A zis Avva Macarie cel Mare: Sufletul este dator să adune gândurile sale în psalmodii cu străpungere şi nimic altceva să nu aibă în minte decât numai aşteptarea Domnului şi iubirea cea sădită în el să păstreze. Şi precum mama adună pe copii în casă, învăţându-i şi îndemnându-i, aşa şi sufletul este dator ca să adune mereu ca pe propriii copii gândurile sale care rătăcesc, chiar dacă se risipesc de păcat. Şi pe cât îi stă în putere neîncetat să adune gândurile şi să aştepte pe Domnul cu credinţă nezdruncinată, ca, venind la el, să-l înveţe rugăciunea adevărată, cea nedespărţită de căutarea Lui.

46. A zis Avva Moise: Nu poate cineva să intre în oştirea lui Hristos dacă nu se face în întregime foc şi dacă nu dispreţuieşte cinstea şi odihna şi dacă nu taie voile trupului, şi dacă nu păzeşte toate poruncile lui Dumnezeu.

47. A zis iarăşi: Să dobândim evlavia şi simplitatea

și blândețea și respectul față de toți oamenii și cunoștința, ca să putem fugi de îndrăzneală[12], care este maica tuturor relelor.

48. A zis iarăși că omul este dator să moară el însuși pentru tot lucrul rău[13] înainte de a ieși din trup, ca să nu facă rău vreunui om.

49. Ziceau despre Avva Nisterie că a rămas în Raith și în fiecare an lucra trei săptămâni și făcea șase coșuri pe săptămână.

50. A zis Avva Nisterie că monahul este dator ca în fiecare seară și dimineață să socotească ce a făcut din câte vrea Dumnezeu și ce nu a făcut din cele ce nu vrea Dumnezeu. Și în felul acesta să ne cercetăm toată viața. Așa a trăit Avva Arsenie. Se străduia în fiecare zi să se înfățișeze lui Dumnezeu fără păcat. Așa se ruga lui Dumnezeu, ca și când era de față, căci cu adevărat este de față. Nu a dat rânduieli pentru el însuși și nu a judecat pe nimeni. Monahului îi este străin a jura, a jura strâmb, a minți, a blestema, a înjura, a râde. Și cel care este cinstit și lăudat mai mult decât este vrednic, acela se vatămă.

51. A zis Avva Xantie: Tâlharul era pe cruce și de la un cuvânt s-a îndreptățit[14]. Și Iuda era numărat împreună cu Apostolii[15] și într-o singură noapte a pierdut toată osteneala și a coborât din ceruri în iad. De aceea nimeni să nu se laude atunci când face binele. Căci toți cei care au crezut în ei înșiși au căzut.

✦ [12]Deși în original este folosit același cuvânt ca și pentru îndrăzneala cea bună către Dumnezeu, aici este evident vorba de îndrăzneala rea, căreia îi mai spunem *obrăznicie, lipsă de bun-simț, tupeu etc.* ✦ [13]Coloseni 3, 5. ✦ [14]Luca 23, 42-43. ✦ [15]Matei 2, 35.

52. A zis Avva Olimpie: A coborât odată un preot al elinilor şi a venit în chilia mea şi a dormit. Şi văzând petrecerea monahilor, mi-a zis: Aşa petrecând nu vedeţi nimic de la Dumnezeul vostru? Şi i-am zis: Nu! Şi mi-a zis preotul: Când noi slujim Dumnezeului nostru, nu ascunde nimic de noi, ci ne descoperă tainele lui. Şi voi, atâta osteneală făcând, privegheri, liniştire, nevoinţe, spui că nu vedeţi nimic? Într-adevăr, dacă nu vedeţi nimic, aveţi gânduri viclene în inimile voastre care vă separă de Dumnezeul vostru şi de aceea nu vă descoperă tainele Lui. Atunci, am plecat şi am vestit Bătrânilor cuvintele preotului şi s-au minunat şi au zis că aşa este. Căci gândurile necurate îl separă pe om de Dumnezeu.

53. A zis Avva Orsisie: Socotesc că dacă omul nu-şi păzeşte bine inima sa, uită tot ceea ce a auzit şi cade în nepăsare. Şi aşa vrăjmaşul, aflând în el loc, îl doboară. Căci omul este ca o candelă pregătită şi care luminează, dar, dacă nu i se pune untdelemn, se stinge câte puţin şi se întăreşte întunericul în jurul ei. Şi nu numai aceasta, ci uneori şi şoricelul care vine la ea, căutând fitilul, nu poate să-l mănânce înainte de a se stinge uleiul. Şi dacă vede că nu mai are foc şi nici căldura focului, atunci, vrând să smulgă fitilul, doboară şi candela. Şi dacă este de lut, se sfarmă, iar dacă este de aramă, va fi aflată de stăpânul casei şi va fi pusă la loc. Aşa este şi cu sufletul nepăsător: puţin câte puţin Duhul Sfânt se retrage până când se stinge desăvârşit căldura Lui. Şi atunci vrăjmaşul înghite gândul bun al sufletului, iar trupul îl pierde cu răutatea. Iar dacă acela va avea voinţă bună faţă de Dumnezeu, dar este

numai răpit spre nepăsare, Dumnezeu cel milostiv, punând în el frica Lui și amintirea chinurilor iadului, îl pregăteşte să fie treaz şi să se păzească pe sine cu multă grijă până la cercetarea Lui.

54. A plecat odată Avva Pimen când era mai tânăr la un Bătrân ca să-l întrebe despre trei gânduri. Deci, cum a ajuns la Bătrân, a uitat unul din cele trei și s-a întors la chilia lui. Și cum a pus mâna să deschidă cu cheia şi-a amintit cuvântul pe care-l uitase și lăsând cheia s-a întors la Bătrân. Și i-a zis Bătrânul: Te-ai grăbit să vii, frate! Și i-a povestit că: Atunci când am dus mâna să iau cheia mi-am adus aminte de cuvântul pe care-l căutam și nu am mai deschis. De aceea m-am întors repede. Și lungimea drumului era foarte mare. A zis lui Bătrânul: Păstor[16] al îngerilor vei fi! Și numele tău se va vesti în tot pământul Egiptului.

55. Ziceau despre Avva Pimen că atunci când trebuia să meargă la slujbă, stătea cu sine, cercetându-și gândurile până la un ceas, și așa ieșea.

56. Zicea Avva Pimen că chiar de va face omul cer nou și pământ nou[17], nu poate să stea fără grijă.

57. A zis iarăși că a întrebat cineva pe Avva Paisie odată zicând: Ce să fac cu sufletul meu că este nesimțitor și nu se teme de Dumnezeu? Și i-a zis: Du-te și te lipește de un om cu frică de Dumnezeu și, apropiindu-te de el, vei învăța și tu să te temi de Dumnezeu

58. Ziceau iarăşi despre Avva Pior că în fiecare zi pune început.

59. Şezând odată Avva Isaac la Avva Pimen, s-a

✦ [16]În original este joc de cuvinte, pentru că Pimen înseamnă Păstor. Deci: Pimen/Păstor al îngerilor. ✦ [17]Vezi Apocalipsă 21, 1.

auzit glas de cocoş şi i-a zis: Sunt din acestea aici, avva? Iar el răspunzând i-a zis: Isaac, de ce mă sileşti să vorbesc? Tu şi cei asemenea ţie auziţi aşa ceva. Cel care are trezvie nu se îngrijeşte de aceasta.

60. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Spune-mi cuvânt! Şi i-a zis: Când este foc sub cazan nu poate să-l atingă pe acesta musca sau ceva dintre târâtoare. Dar, când se va răci, atunci se aşază pe el. Aşa şi monahul, atâta cât stăruieşte în faptele duhovniceşti, vrăjmaşul nu află cum să-l doboare.

61. A zis iarăşi: Viclenia oamenilor este ascunsă în spatele lor.

62. Zicea deseori să nu cerem altceva decât inimă trează.

63. A zis Avva Pimen că a întrebat un frate pe Avva Simon, zicând: Dacă ies din chilia mea şi aflu pe fratele meu risipindu-se[18], mă risipesc şi eu cu el. Dacă îl aflu râzând, şi eu râd împreună cu el. Iar dacă intru în chilia mea, nu am odihnă. I-a zis lui Bătrânul: Vrei, dacă ieşi din chilia ta şi afli pe cei care râd, să râzi cu ei şi pe cei care vorbesc să vorbeşti cu ei şi, apoi, să intri în chilie şi să fii aşa cum erai? A zis lui fratele: Dar ce trebuie? Şi răspunzând Bătrânul, a zis: Înăuntru să păstrezi paza şi afară să păstrezi paza!

64. A zis iarăşi: Acest glas strigă către om până la ultima lui suflare: Astăzi întoarce-te[19]!

65. A zis iarăşi: Aceste trei capitole sunt folositoare: Să te temi de Domnul şi să te rogi şi să faci bine aproapelui.

✦ [18]Preocupându-se de lucruri şi griji neînsemnate. ✦ [19]Vezi Evrei 37, 15.

66. A zis iarăşi: Nu poate omul să cunoască gândurile din afară, dar le cunoaşte pe cele care se răzvrătesc înlăuntru. Şi, de se luptă cineva, le scoate afară.

67. A zis iarăşi: A nu vedea dinainte lucrul, nu ne lasă să propăşim la cele desăvârşite.

68. A zis iarăşi Avvei Anuv: Întoarce ochii tăi ca să nu vezi deşertăciunea. Căci libertatea ochilor omoară sufletul[20].

69. A zis iarăşi: Dacă sufletul se va îndepărta de tot cel care iubeşte cearta în cuvânt şi amestecul şi tulburarea omenească, îl cercetează Duhul lui Dumnezeu şi atunci poate să nască, sterp fiind.

70. A zis iarăşi: Începutul şi sfârşitul este frica de Dumnezeu. Căci aşa este scris: *Începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu*[21]. Şi iarăşi, când Avraam a terminat jertfelnicul, i-a zis lui Domnul: a*cum cunosc că te temi de Dumnezeu*[22].

71. A zis Avva Pamvo: De când m-am lepădat de lume cu ajutorul lui Dumnezeu, nu m-am căit de vreun cuvânt pe care l-am vorbit.

72. A întrebat cineva pe Avva Petru, ucenicul Avvei Lot, zicând: Când sunt în chilie, sufletul meu este în pace. Dar numai ce mă cercetează un frate şi îmi spune cuvintele celor din afară, sufletul meu se tulbură. A zis Avva Petru că zicea Avva Lot: Cheia ta deschide uşa! A zis lui fratele: Ce este cuvântul acesta? I-a zis lui: Dacă te cercetează pe tine cineva, îi spui: Cum eşti? De unde ai venit? Cum sunt fraţii? Te-au primit bine sau nu? Şi atunci deschizi uşa fratelui tău şi auzi ceea ce nu vrei. A zis lui: Aşa este! Dar ce să facă omul

---

✦ [20]Psalmul 113, 87. ✦ [21]Pilde 1, 7. ✦ [22]Facere 22, 12.

dacă vine fratele la el? A zis Bătrânul: Numai plânsul are învățătură. Unde nu este plâns, nu este cu putință să te păzești. A zis lui fratele: Când sunt în chilie, plânsul este cu mine, dar îndată ce vine cineva la mine sau dacă ies din chilia mea, nu-l mai aflu. A zis lui Bătrânul: Niciodată nu se supune ție, dar este cu tine spre folosire. Căci scris este în Lege: *Când dobândești un rob evreu, să fie șase ani în slujba ta, iar în al șaptelea să-l lași să trăiască liber. Dacă, însă, îl însori și femeia lui naște în casa ta, și acesta nu vrea să plece pentru că are nevastă și copii, îl vei duce la ușa casei tale și îi vei găuri urechea cu sula, și va fi robul tău în veci*[23]. A zis fratele: Ce înseamnă cuvântul acesta? A zis Bătrânul: Dacă omul face un lucru după putință, în orice ceas va căuta acel lucru spre folosință îl va afla. A zis lui: Arată dragoste și spune-mi cuvântul acesta. A zis Bătrânul: Fiul cel neadevărat nu rămâne să slujească, dar fiul cel adevărat nu părăsește pe tatăl său[24].

73. Stătea odată Avva Sisoe în chilia lui și, bătând la ușă ucenicul lui, Bătrânul a strigat: Pleacă, Avraame, nu intra acum, nu stau degeaba.

74. Avva Sisoe fiind mult rugat de un frate să vorbească, a zis: Stai în chilia ta cu trezvie și părăsește-te pe tine însuți lui Dumnezeu cu multe lacrimi și vei avea odihnă.

75. Un frate a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Vreau să-mi păzesc inima și nu pot. A zis lui Bătrânul: Cum să ne păzim inima când ușa gurii noastre este deschisă?

76. Șezând odată Avva Siluan în Muntele Sinai, a plecat ucenicul lui, Zaharia, cu ascultare și a zis

---

✦ [23]Ieșire 21, 6. ✦ [24]Ioan 8, 35.

Bătrânului: Dă drumul la apă și udă grădina. Şi Bătrânul, ieşind, şi-a acoperit vederea cu culionul și nu vedea decât urmele. L-a cercetat un frate tocmai în ceasul acela și văzându-l de departe a înțeles ce făcea. Intrând la el fratele, a zis: Spune-mi, avva, de ce ai acoperit fața ta cu culionul şi aşa ai udat grădina? A zis lui Bătrânul: Ca să nu vadă ochii mei copacii, fiule, și să se ocupe mintea mea cu aceștia, lăsându-și lucrarea.

77. L-au întrebat odată pe Avva Siluan zicând: Ce viețuire ai lucrat, avva, ca să primeşti această cugetare? Și a răspuns: Niciodată nu am lăsat în inima mea vreun gând care să-L mânie pe Dumnezeu.

78. A întrebat Avva Moise pe Avva Siluan, zicând: Poate omul în fiecare zi să pună început? Şi a zis Bătrânul: Dacă este lucrător, poate şi în fiecare ceas să pună început.

79. A zis Avva Serapion că precum soldații împăratului, când stau în fața lui, nu pot să ia seama la dreapta sau la stânga, la fel și omul, dacă stă în fața lui Dumnezeu și ia seama la El cu frică în tot ceasul, nicio lucrare a vrăjmaşului nu poate să-l înfricoşeze.

80. A zis fericita Sinclitichia: Să fim treji[25]! Căci prin simţurile noastre, chiar dacă nu vrem, intră furii. Cum poate, deci, o casă, dacă porneşte focul de afară, să nu se înnegrească de fum dacă ferestrele sunt deschise?

81. A zis iarăşi: Noi trebuie să ne înarmăm totdeauna împotriva dracilor. Căci și din afară vin, și dinlăuntru se mişcă. Şi sufletul, precum corabia, când se afundă din pricina furtunilor din afară, când se scufundă din pricina apelor care se adună înlăuntrul ei.

[25]Vezi 1 Tesaloniceni 5, 6.

Așa și noi, când pierim din pricina păcatelor săvârșite în afară, când ne pierdem prin gândurile dinlăuntru. Deci trebuie să luăm seama și la provocările oamenilor din afară, dar să golim și izvoarele gândurilor dinlăuntru.

82. A zis iarăși: Fiilor, toți știm cum să ne mântuim, dar, din pricina nepăsării, suntem lipsiți de mântuire.

83. A zis iarăși: Nu avem aici lipsa de griji. Căci zice Scriptura: *Cel căruia i se pare că stă să ia seama să nu cadă*[26]. Plutim în necunoscut! *Căci viața noastră este ca marea*, spune Psalmistul David[27]. Cele ale mării unele sunt stâncoase, altele înfiorătoare, și unele liniștite. Deci, noi dorim să plutim în părțile liniștite ale mării, iar cei din lume în cele învolburate. Noi plutim ziua conduși de soarele dreptății. Dar este cu putință uneori ca cel din lume, deși se întâmplă să fie în frig și întuneric, veghind, să-și scape corabia. Iar noi, cuprinși de nepăsare, să ne scufundăm plutind în ținuturi liniștite, pentru că am părăsit cârma dreptății.

84. A zis Avva Iperehie: Aducerea aminte[28] să-ți fie totdeauna în Împărăția Cerurilor și degrabă o vei moșteni.

85. A zis iarăși: Viața monahului, făcându-se asemenea cu cea a îngerilor, arde păcatul.

86. A zis Avva Or către Avva Sisoe: Socotesc că dacă omul nu-și păzește bine inima, toate câte aude le uită și ajunge la nepăsare. Și așa, vrăjmașul, aflând loc în el, îl doboară.

87. Era un anahoret în părțile Iordanului care se

✦ [26]1 Corinteni 10, 12. ✦ [27]Vezi Psalmul 106, 22, 32. ✦ [28]Gândul tău!

lupta de mulți ani. Acesta se învrednicise de darul de a nu primi atacuri din partea vrăjmașului. Încât, de față cu toți care veneau la el pentru a se folosi, aducea ocări diavolului și zicea că nimic nu este și nimic nu poate împotriva celor care sunt luptători, decât dacă află pe unii asemenea lui, întinați și robiți totdeauna păcatului, pe aceia îi slăbește. Și Bătrânul nu simțea că este acoperit de ajutorul lui Dumnezeu și pentru aceasta nu primea război din partea potrivnicului. Deci, într-o zi, cu îngăduința lui Dumnezeu i s-a arătat lui diavolul față către față și a zis către el: Ce ai cu mine, avva? De ce mă acoperi de ocări? Oare te-am supărat cu ceva? Iar el iarăși l-a scuipat și a folosit aceleași cuvinte: Mergi înapoia mea, satano! Căci nimic nu poți împotriva robilor lui Hristos. Și diavolul a zis cu glas: Da, da, alți patruzeci de ani mai ai de trăit! Nu voi afla oare un ceas în atâția ani să te trântesc[29]? Și, aruncând momeala, s-a făcut nevăzut. Iar Bătrânul îndată cuprins de gânduri zicea: Am atâția ani aici de când mă lupt și vrea Dumnezeu să mai trăiesc alți patruzeci de ani! Ies și plec în lume. Să văd și pe cunoscuții mei, să trăiesc cu ei câțiva ani și iarăși să vin și să încep nevoința mea. Și numai ce s-a gândit la acestea, le-a și împlinit. Și năvălind a ieșit din chilie și s-a așternut la drum. Și nefiind el departe, iată îngerul Domnului a fost trimis spre ajutorul lui și i-a zis: Unde mergi, avva? Iar el a zis: În cetate. Și i-a zis:

✣ [29]Verbul υποσκελίζω din textul original înseamnă, în general, a pune piedică cuiva, a împiedica. Imaginea metaforică foarte expresivă este despre lucrările viclene și înșelătoare ale diavolului, în tentativa lui de a realiza căderea omului (ET).

Întoarce-te în chilia ta și nimic să nu fie între tine și satana! Să ştii numai că ai fost batjocorit de el. Iar el, venindu-şi în fire, s-a întors în chilia lui. Și după trei zile s-a săvârşit.

88. Cineva a văzut un monah mai tânăr râzând și i-a zis: Nu râde, frate, că alungi de la tine frica lui Dumnezeu!

89. Ziceau despre un Bătrân că, șezând acesta în chilie, a venit un frate noaptea să-l cerceteze şi l-a auzind înăuntru luptându-se și zicând: O, bine, până când? Du-te, deci! Vino la mine, prietene! Și intrând fratele, i-a zis: Avva, cu cine vorbeai? Şi a zis: Gândurile viclene le alungam și pe cele bune le chemam.

90. A zis un Bătrân: Arunc fusul şi aduc moartea înaintea ochilor mei înainte de a-l aduce înapoi.

91. A zis un Bătrân: Câte am putut să înțeleg, a doua oară nu am revenit asupra lor.

92. A zis un Bătrân: Omul care are înaintea ochilor moartea, în tot ceasul biruieşte micimea sufletească.

93. A zis un Bătrân: Monahul este dator în fiecare seară și în fiecare dimineață să aducă cuvântul despre sine şi să zică: Ce am făcut din cele pe care le vrea Dumnezeu și ce nu am făcut din cele pe care nu le vrea? Și așa se pocăiește. Căci așa trebuie să fie monahul. Așa a trăit Avva Arsenie[30].

94. A zis un Bătrân: Aur dacă pierde cineva şi argint, poate să afle ceva în loc. Dar cel care pierde timp[31] nu poate să găsească altul în locul lui.

✦ [30]Apoftegma aceasta este asemănătoare cu prima parte a apoftegmei 50, care este pusă pe seama lui Avva Nisteroe.
✦ [31]Sau prilejul potrivit.

95. A cercetat odată unul dintre Bătrâni pe un alt Bătrân. Şi vorbind ei, a zis unul: Eu am murit lumii! A zis şi celălalt Bătrân: Să nu îndrăzneşti cu tine, frate, până nu vei ieşi din trup. Căci dacă tu zici că ai murit, satana însă nu a murit.

96. A zis un Bătrân: Aşa cum soldatul şi vânătorul, plecând la luptă, nu au grijă dacă se răneşte sau scapă celălalt, ci fiecare numai pentru sine se nelinişteşte, tot aşa trebuie să fie şi monahul.

97. A zis un Bătrân: Aşa cum nimeni nu poate să facă rău celui care este aproape de împărat, tot aşa nici satana nu poate să ne facă ceva dacă sufletul nostru este aproape de Dumnezeu. Căci zice: *Apropiaţi-vă de Dumnezeu şi Se va apropia şi El de voi*[32]. Dar, pentru că neîncetat rătăcim cu mintea, vrăjmaşul vânează cu uşurinţă ticălosul nostru suflet spre patimile de necinste[33].

98. A zis un Bătrân: Sculându-te dimineaţa, spune către tine însuţi: Trupule, lucrează ca să te hrăneşti! Suflete, veghează ca să moşteneşti cele veşnice.

99. Ziceau despre un Bătrân că atunci când îi spuneau gândurile: Lasă astăzi, te vei pocăi mâine! se împotrivea lor zicând: Nu, ci astăzi mă voi pocăi şi mâine să se facă voia lui Dumnezeu.

100. Ziceau Bătrânii că trei sunt puterile satanei, care merg înaintea oricărui păcat: uitarea, nepăsarea şi pofta. Căci când vine uitarea naşte nepăsarea şi din nepăsare vine pofta şi din poftă cade omul. Iar dacă mintea veghează, din uitare nu vine nepăsarea şi, dacă nu este nepăsător, nu ajunge la poftă. Şi dacă

✦ [32]Iacob 4, 8. ✦ [33]Vezi Evrei 3, 7 şi 13, 15.

nu poftește, nu cade niciodată, cu harul lui Hristos.

101. A zis un Bătrân: Lucrează tăcerea! Să nu ai grijă de nimic! Ia seama la cugetarea ta! Să te culci și să te scoli cu frica lui Dumnezeu. Şi de năvălirile necredincioşilor să nu te temi.

102. A zis un Bătrân unui frate: Diavolul este vrăjmaşul și tu eşti casa. Vrăjmașul nu încetează să arunce în casa ta cu orice găsește, adică cu orice necurăție. Al tău este să nu pregeţi a le arunca afară. Iar dacă zăbovești, se umple casa de toată necurăția şi nu mai poţi să intri acolo. Ci, primele lucruri pe care acela le aruncă, tu scoate-le afară puţin câte puţin și casa ta va rămâne curată prin harul lui Hristos.

103. Zicea unul dintre Bătrâni: Când acoperă ochii boului, atunci merge de jur împrejurul ariei. Dacă nu-i acoperă, nu merge de jur împrejur. Așa și diavolul: dacă ajunge să acopere ochii omului, îl smereşte cu tot păcatul. Iar dacă se luminează ochii lui, cu uşurinţă poate să scape de el.

104. Ziceau că în muntele Avvei Antonie ședeau șapte pustnici. Și în vremea finicilor păzeau câte unul ca să alunge păsările. Și era acolo un Bătrân care atunci când păzea în ziua lui striga zicând: Duceți-vă gânduri viclene, cele dinlăuntru și voi păsări, cele de afară!

105. Ziceau despre un Bătrân că a murit la Schit şi au înconjurat frații patul lui și îl pregăteau şi au început să plângă. Şi el și-a deschis ochii și a râs. Apoi iarăşi a râs. A râs şi a treia oară. Şi-l rugau fraţii zicând: Spune-ne nouă, avva, de ce noi plângem şi tu râzi? Le-a zis lor: Am râs pentru că toți vă temeți de

moarte. Și a doua oară am râs pentru că nu sunteți pregătiți. Iar a treia oară am râs că de la osteneală mă duc la odihnă. Și îndată a adormit Bătrânul.

106. Povesteau frații zicând: Am cercetat pe niște Bătrâni și, după obicei, după ce am făcut rugăciune, ne-am îmbrățișat și ne-am așezat. Și după ce am vorbit și trebuia să plecăm, am cerut să facem rugăciune. Și a zis unul dintre Bătrâni către noi: Dar ce, nu v-ați rugat? Și am zis lui: Când am intrat, avva, s-a făcut rugăciune și am vorbit până acum. A zis Bătrânul: Iertați-mă fraților, în timp ce ședea și vorbea cu noi, un frate a făcut o sută cincizeci de rugăciuni. Și aceasta zicând, au făcut rugăciune și ne-a slobozit.

107. A zis unul dintre Părinți că unui monah iubitor de nevoință, care lua aminte la sine însuși, i s-a întâmplat puțină nepăsare. Și când era în nepăsare, s-a osândit pe sine și a zis: Suflete, până când vei fi nepăsător de mântuirea ta? Nu te temi de judecata lui Dumnezeu că poate să te afle în această nepăsare și să te dea chinurilor veșnice? Acestea zicând în sine, s-a trezit spre lucrarea lui Dumnezeu. Și după ce și-a făcut slujba într-o zi, au venit dracii și făceau gălăgie multă. Iar el a zis către ei: Până când mă veți necăji? Nu v-a ajuns nepăsarea de dinainte? I-au zis lui dracii: Când erai în nepăsare nici nouă nu ne păsa de tine. Cum te-ai ridicat împotriva noastră și noi ne-am ridicat împotriva ta. Auzind acestea mai mult s-a silit pe sine spre lucrarea lui Dumnezeu și propășea cu harul lui Hristos.

108. A zis un Bătrân: Omul trebuie să-și păzească lucrarea sa, ca să nu o piardă. Căci dacă cineva face

lucrare multă, dar nu o păzește, nimic nu folosește. Iar dacă cineva face lucrare puțină și o păzește, lucrarea lui rămâne. Și povestea acest lucru: Unui frate i s-a lăsat moștenire. Și vrând să facă milostenie pentru cel care se săvârșise, s-a întâmplat să vină un frate din ținut străin. Și l-a sculat pe el noaptea, zicând: Scoală-te și ajută-mă! Iar fratele l-a rugat zicând: Sunt istovit și nu pot! Și el i-a zis: Dacă nu vii, scoală-te și pleacă! Și străinul s-a sculat și a plecat. Deci, noaptea următoare a văzut în vedenie că a dat grâu brutarului și nu i-a dat nicio pâine. Și ridicându-se a plecat la un mare Bătrân și i-a vestit toate acestea. Și i-a zis lui Bătrânul: Bun lucru ai făcut, dar nu te-a lăsat vrăjmașul să-ți iei plata. Este nevoie deci ca omul să vegheze și să-și păzească lucrarea sa.

109. A zis un Bătrân: Niciodată nu am întins pasul dacă nu am știut unde pun piciorul. Stăteam în picioare luând seama și nu mă lăsam până când Dumnezeu nu mă îndruma.

110. Unui bărbat sfânt, chiar în ceasul în care avea să se sfârșească, i s-a arătat satana și i-a zis: Tu mi-ai scăpat? Și a zis Bătrânul: Nu știu încă! Vezi până unde vegheau Părinții ca să nu se laude cu niciun lucru?

111. A zis un Bătrân: În Schit era un frate râvnitor în slujba lui, dar nepăsător în celelalte. Și într-o zi s-a arătat satana unuia dintre Bătrâni și i-a zis: O, minune, cutare monah mă strânge la subțioară ca să nu plec de la el, făcând voile mele și în tot ceasul zice lui Dumnezeu: Doamne, izbăvește-mă de cel viclean!

112. A zis un Bătrân: În tot lucrul, în tot ceasul, să zici: Dacă mă va cerceta Dumnezeu, ce va fi? Și vezi ce

îţi răspunde gândul. Dacă te osândeşte, lasă şi aruncă îndată lucrul pe care-l ţii în mână şi ia altul, ca să ai îndrăzneală să te afle cu el. Căci trebuie ca lucrătorul să fie pregătit în tot ceasul să meargă înainte pe calea sa, fie că stă la lucrul său de mână, fie că merge pe cale, fie că mănâncă, aceasta mereu să zică: Dacă mă cheamă acum Dumnezeu, ce va fi? Vezi ce îţi răspunde cugetul tău și degrabă să faci ce îţi spune. Și, dacă vrei să afli dacă s-a făcut milă cu tine, întreabă cugetul tău și să nu încetezi să faci aceasta până când va fi încunoştiinţată inima ta și cugetul tău îţi va spune: Noi credem în îndurările lui Dumnezeu că negreşit ne va milui. Ia aminte însă la inima ta ca nu cumva să şovăie în a spune cuvântul acesta. Şi, dacă este cât de puţin neîncrezătoare, atunci este departe de tine mila.

113. Un avvă a plecat împreună cu un frate în pustia cea mai adâncă. Şi stăteau şase zile despărţiţi unul de altul, iar a şaptea, întâlnindu-se în acelaşi loc, săvârşeau rugăciunile şi gustau ceva, fără să vorbească nimic altceva între ei. Şi ducându-se dracii la unul dintre ei, l-au biruit în multe şi i-au vestit venirea fraţilor şi cele ce aveau să se întâmple în multe locuri. Văzând acestea şi auzind că se vor întâmpla, el a crezut lor socotind că sunt puteri sfinte. Şi îl împiedicau să meargă în ziua rânduită la fratele. Din întâmplare a plecat să cerceteze pe un frate bolnav şi a întrebat pe unii din mânăstire, ca şi când era vorba despre altcineva, dacă este cu putinţă să cunoască cele ce se întâmplă în lume. Auzind ei şi dându-şi seama că el este cel înşelat, l-au certat, zicând: Dacă te ocupi cu astfel de lucruri, să nu ne mai cercetezi de acum înainte. Şi

îndată s-a pocăit, lepădându-se de toate acelea. Plecând el, iarăşi au venit la el dracii ca să-l amăgească. Dar el i-a făcut mincinoşi şi îndată şi-au preschimbat feţele lor în animale şi ameninţându-l au plecat.

114. Povestea cineva despre un monah că ruga pe Dumnezeu ca să-l învrednicească să fie ca Isaac patriarhul. Şi, după multe rugăciuni, i-a venit glas de la Dumnezeu zicând: Nu poţi să fii ca Isaac! Şi monahul a stăruit: Dacă nu ca Isaac, măcar ca Iov. Şi iarăşi a zis către el glasul dumnezeiesc: Dacă războieşti ca acela pe diavol, vei putea să fii ca el. S-a învoit, deci, monahul şi a auzit iarăşi glasul dumnezeiesc zicând: Mergi în chilia ta! După câteva zile diavolul s-a preschimbat în soldat şi a venit la monah, zicând: Avva, mă rog cuvioşiei tale, miluieşte-mă pentru că mă urmăreşte împăratul şi primeşte aceste două sute de litre de aur şi fata aceasta şi copilul şi ţine-i lângă tine într-un loc ascuns, căci eu voi pleca în altă ţară. Şi a zis către el monahul, neştiind cursa diavolului: Fiule, nu pot să ţin acestea, căci eu sunt om smerit şi nu pot să le păzesc. Deci l-a silit mult pe monah cel prefăcut în soldat până când a zis către el monahul: Mergi, fiule şi ascunde-le sub o piatră din apropiere. În cele din urmă, fiind înduplecat monahul, a luat aurul şi fata şi pe copil, batjocorit fiind de dracul. După câteva zile, s-a pornit război în monah pentru fată. Deci, batjocorind-o şi căindu-se pentru ce a făcut, a omorât-o. Şi a zis către el gândul: Omoară şi copilul, ca să nu fie trădătorul lucrului. A omorât deci şi pe copil şi gândul l-a zis iarăşi: Ia banii care ţi-au fost încredinţaţi şi fugi în alt loc ca să nu te caute cel care ţi i-a încredinţat.

Pleacă, deci, în altă ţară şi zideşte cu banii un loc de rugăciune. Şi, după ce a terminat lucrul său, iată că a venit la el diavolul prefăcut în soldat şi a început să strige şi să zică: Ajutor, ajutor! Acest monah a ridicat clădirea aceasta cu bani încredinţaţi lui de mine. Şi ridicându-se localnicii împotriva soldatului cel viclean, l-au alungat, batjocorindu-l. Şi acela, fiind descurajat de ameninţări, s-a îndepărtat zicând că acele lucruri le va face monahului pe care nici cu mintea nu şi le-a închipuit vreodată. Şi dând înapoi, a plecat. Dar monahul nu se liniştea, noaptea şi ziua luptându-se cu gândurile, până când l-a biruit gândul să plece din locul acela, zicând: A ajuns timpul să se vădească cele ale mele! Deci, iau parte din banii care mi-au rămas şi plec într-o cetate îndepărtată, unde soldatul acela nu poate să vină. S-a dus, deci, în cetate şi a întâlnit din întâmplare o fată, care era fiica unui călău, şi vorbind cu tatăl ei, a luat-o de nevastă. După un timp a venit noul cârmuitor al ţinutului ce tocmai fusese rânduit. Şi pentru că tatăl fetei murise, a cerut de la slujitorii lui să rânduiască un călău care trebuia să împlinească dreptatea. Şi i-au zis cei din slujba lui: S-a păstrat un obicei la noi ca cel care ia de nevastă pe femeia sau fiica celui ce s-a săvârşit, acela să preia această slujire, chiar dacă nu vrea. Şi a zis către ei cârmuitorul: Şi este un astfel de om la voi? Iar ei au zis: Este, unul care se pare că ţine şi de tagma monahilor. Iar el a zis: Duceţi-vă şi aduceţi-l la mine! Şi l-au adus pe el la cârmuitor. Şi el, silit fiind, s-a învoit să slujească dreptatea. Aflându-se unii vinovaţi de crime, i s-a poruncit celui care fusese altădată monah, iar acum era

călău - dacă mă credeți, durerea față de fratele nu mă lasă să povestesc fără să vărs lacrimi -, i s-a poruncit de către cârmuitor să arunce cu smoală încinsă sau să supună altor chinuri pe cei aflați sub cercetare. Deci, în timp ce noul călău făcea acestea, iată satana, având chipul soldatului, a venit la el și a început să strige asemenea lucruri încât s-a adunat popor mult din pricina strigătelor lui. Și strigau împotriva cârmuitorului în apărarea celui nedreptățit. Deci, luând cuvântul, cârmuitorul a zis către soldat: Liniștește-te, omule, vino-ți în fire și arată-ne cu înțelepciune cele ale tale și nu striga așa ca un câine turbat. Și soldatul a zis către cârmuitor: Acest călău a fost odată monah. Și fiind eu prigonit de niște dușmani, i-am încredințat lui aur mult, precum și un copil, care era robul meu și o fată fecioară. Dați poruncă să primesc înapoi ceea ce i-am încredințat. Iar cârmuitorul primind cu plăcere povestirea întâmplării, pentru că se gândea la câștig, a întrebat pe monahul de altădată și călăul de acum dacă socotește că vorbele soldatului sunt adevărate. Învoindu-se el și cerându-i-se să dea înapoi ce primise, s-a aflat în strâmtorare mare și a mărturisit omorârea copilului și a fetei și cheltuirea aurului. Și neaflând ceva de luat de la el, cârmuitorul a poruncit să i se rânduiască călăului ticălos pedeapsa cu moartea. Deci plecând el la locul unde avea să-și dea sfârșitul, iată soldatul și pârâșul lui l-a întâlnit în piață și a zis către el: Știi, avva, cine sunt? Socotesc, a zis, că ești soldatul pe care din nefericire l-am cunoscut, cel care mi-a încredințat pe robul său, fata și banii. Iar el a zis către acesta: Eu sunt satana, cel care l-a înșelat

pe Adam cel întâi-zidit și care războiesc pe oameni și nu las pe nimeni cât ține de mine să se mântuiască sau să se asemene lui Isaac și lui Iov. Ci pe toți mă grăbesc să-i fac asemenea lui Ahitofel acela[34] și lui Iuda Iscarioteanul[35], lui Cain[36] și preoților din Babilon[37] și tuturor celor asemenea acestora. Deci, mergi și tu, de vreme ce ai căzut în cursa întinsă de mine și nu ai învățat să lupți războiul nevăzut, adică să nu te trufești îndrăznind mai mult decât poți în lupte și în stări. Și asupra lui Iov acela, nimic nu am lăsat pe dinafară din acest meșteșug de război dus de mine totdeauna împotriva oamenilor. Și acestea zicând și altele multe, s-a făcut nevăzut. Și a suferit nenorocitul monah moartea prin spânzurătoare, fiind batjocorit de drac pentru semeața cugetare. Deci și noi să ne păzim și să nu cerem de la Dumnezeu cele mai presus de noi și să nu ne învoim să facem cele pentru care nu avem putere să le ducem la bun sfârșit. Este bine să mergem pe calea împărătească, pe care putem, fără să ne aplecăm în dreapta sau în stânga, ca să ne mântuim de veacul viclean de acum, având în toate cugetare smerită.

115. Povestea ucenicul unui mare Bătrân: Odată, mergând noi pe cale, Bătrânul se oprea din loc în loc. Și i-am zis: Avva, mergi puțin mai repede! Iar el răspunzând a zis: Nu te voi asculta! Și am zis: De ce,

---

✦ [34]2 Regi 15, 31. ș.a.. Ahitofel era unul dintre sfetnicii de încredere ai lui David care, însă, a trecut de partea lui Abesalom împreună cu ai săi și l-a sfătuit cu uneltiri satanice să reușească mai ușor uciderea lui David. Văzând, însă, că nu reușește planul său de revoltă și bănuind primejdia îndreptată împotriva vieții lui, și-a luat singur viața, spânzurându-se (2 Regi 17, 23). ✦ [35]Matei 27, 35. ✦ [36]Facere 4 , 1-11. ✦ [37]Istoria Suzanei 1, 34.

avva? Şi el a zis: Îngerii cântă în cer. Deci este nevoie să veghem și noi! Căci și Avva Antonie a zis că monahul nu trebuie să se îngrijească de altceva decât de mântuirea sufletului.

116. A zis un Bătrân: De la cele mici până la cele mari din câte fac, mă gândesc care va fi rodul lor, fie că este vorba de gânduri, fie de fapte.

117. Doi filosofi au cercetat pe un Bătrân și l-au întrebat să le spună cuvânt de folos. Iar Bătrânul tăcea. Iarăși filosofii au spus: Nimic nu ne răspunzi nouă, părinte? Atunci Bătrânul le-a zis: Că sunteți filosofi știu, dar că nu sunteţi filosofi adevărați dau mărturie. Deci, până când învăţaţi să vorbiți fără să aveţi știință? Gândul neîncetat la moarte să fie filosofia voastră și să vă păziți pe voi înșivă cu tăcerea și cu liniştea.

118. A zis un Bătrân: Un monah care, după ce s-a lepădat de lume, se va deda zbuciumului și ostenelii acestei vieți nefericite și se va încurca în a da și a lua este asemenea săracului lipsit de toate cele trebuincioase vieții. Apoi, din prea multă lenevire, visează și socotește cum să se hrănească şi să se îmbrace şi se dedă somnului. Și se vede pe sine în somn bogat, aruncând hainele murdare şi îmbrăcându-se cu veşminte strălucitoare. Și din multa bucurie se trezeşte și dă din nou de sărăcia lui. Aşa este monahul, dacă nu veghează, ci își cheltuieşte zilele în zbucium, batjocorit de gânduri și amăgit de dracii care râd de el, căci pentru Dumnezeu trebuie să fie zbuciumul și osteneala lui. Și în ceasul despărţirii sufletului lui de trup se află pe sine nevoiaş şi sărac şi flămând, lipsit de toată virtutea. Şi atunci va înţelege câte bunătăţi i-ar

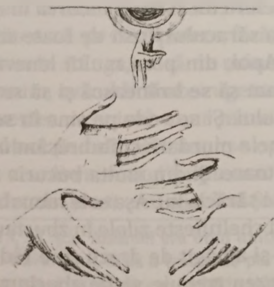
fi dăruit trezvia și luarea aminte la sine și câte chinuri aduce zbuciumul vieții.

119. A zis un Bătrân: Adu-ți aminte totdeauna de cele bune ca să le și făptuiești. Căci niciun gând al omului nu scapă lui Dumnezeu. Să-ți fie cugetul curat de tot răul.

120. A zis iarăşi: Să fim treji[38], fraților, în ceasul războiului, să nu ne lenevim stăruind în cercetarea celor viclene! Să nu afle gândul viclean intrare în sufletul nostru.

121. A zis iarăşi: Să ne luptăm pentru bunătățile cele viitoare și să ne pregătim pentru intrare și să nu cheltuim în zadar timpul nostru.

Sfârşitul tratatului despre aceea că trebuie ca totdeauna să avem trezvie.

[38] 1 Petru 5, 8.

CAPITOLUL XII

DESPRE A NE RUGA NEÎNCETAT ȘI CU TREZVIE

1. Un frate a cercetat pe Avva Antonie şi i-a zis un cuvânt din Levitic. Deci a ieşit Bătrânul în pustie şi l-a urmat Avva Ammon întru ascuns, ştiind obiceiul lui. Și îndepărtându-se mult Bătrânul, stând la rugăciune, a strigat zicând: Dumnezeule, trimite pe Moise şi învață-mă cuvântul acesta. Și a venit glas care a vorbit cu el. Deci, a zis Avva Ammon: Glasul l-am auzit care vorbea cu el, dar puterea cuvântului nu am aflat.

2. Ziceau despre Avva Arsenie că în seara de Sâmbătă, spre Duminică, lăsa soarele în spatele lui şi întindea mâinile la cer, rugându-se, până când iarăşi strălucea soarele pe fața lui; şi atunci se aşeza.

3. A întrebat un frate pe Avva Agaton, zicând: Care virtute, părinte, are în vieţuirea noastră cea mai mare osteneală? A zis lui: Iartă-mă, dar socotesc că nu este altceva mai ostenitor decât a te ruga lui Dumnezeu. Și orice fel de vieţuire ar avea, dacă omul rămâne cu răbdare în aceasta, dobândeşte odihnă. Iar a te ruga până la ultima suflare are trebuință de luptă.

Deoarece totdeauna când omul vrea să se roage lui Dumnezeu vrăjmașii lui vor să-l oprească. Căci ei știu că de nimic nu sunt opriți decât de rugăciune. Și de aceea este nevoie de luptă mare până la sfârșit.

4. Povestea Avva Dulá, ucenicul Avvei Visarion: Am venit la chilia lui și l-am aflat stând la rugăciune și cu mâinile întinse spre cer. Și a rămas paisprezece zile făcând aceasta și după aceea m-a strigat și mi-a zis: Vino după mine! Și ieșind am mers în pustie și fiindu-mi sete am zis: Avva, mi-e sete! Și luând Bătrânul mantia mea, s-a dus ca la o aruncătură de piatră și făcând rugăciune mi-a adus-o plină cu apă. Și mergând am ajuns la o peșteră. Și intrând am aflat un frate șezând și lucrând împletitură. Și nu și-a ridicat ochii spre noi, nici nu ne-a salutat și nici nu a vrut deloc să închege cuvânt cu noi. Și mi-a zis Bătrânul: Să mergem de aici, căci Bătrânul nu are înștiințare să vorbească cu noi! Și am urmat calea spre Lykos până am ajuns la Avva Ioan și salutându-l am făcut rugăciune. Apoi s-a așezat vorbind despre vederea pe care a văzut-o. Și a zis Avva Visarion că a ieșit hotărâre să se dărâme templele. S-a făcut așa și s-au dărâmat[1]. Și, pe când ne întorceam noi, am ajuns iarăși la peștera unde văzusem pe fratele și mi-a zis Bătrânul: Să intrăm să-l vedem! Și intrând l-am aflat pe el săvârșit; și mi-a zis: Vino frate, să pregătim trupul, căci pentru aceasta ne-a trimis Dumnezeu aici. Și pregătind noi

---

✦ [1]Avva Ioan aduce vorba despre vedenia dumnezeiască pe care a avut-o, o prorocie despre templele idolatre, și Avva Visarion îi aduce vestea că s-a dat porunca distrugerii lor. Așa cum cunoaștem, Avva Visarion a încurajat distrugerea acestora (ET).

trupul spre îngropare, am aflat că era femeie la fire. Şi s-a minunat Bătrânul şi a zis: Vezi că şi femeile îl biruiesc pe satana, iar noi în cetăţi facem fapte de ruşine. Şi slăvind pe Dumnezeu, apărătorul celor care-L iubesc pe El, am plecat de acolo!

5. S-a vestit Fericitului Epifanie, episcopul Ciprului, de către Avva mânăstirii pe care o avea acela în Palestina: Cu rugăciunile tale nu am fost nepăsători faţă de canonul nostru, ci îl săvârşim cu râvnă şi în ceasul al treilea şi al şaselea şi al nouălea. Iar el, mustrându-l, i-a transmis, zicând: Din câte spuneţi, vă arătaţi nepăsători în celelalte ceasuri ale zilei, stând departe de rugăciune. Căci monahul adevărat trebuie să aibă neîncetat rugăciunea şi psalmodierea în inima lui[2].

6. Acelaşi zicea că David prorocul fără de vreme se ruga[3], la miezul nopţii se scula[4], înainte să se facă dimineaţă iarăşi stătea la rugăciune, dimineaţa se ruga, seara şi la amiază stăruia în cerere[5] la Dumnezeu. Şi de aceea zicea: *De şapte ori pe zi Te-am lăudat*[6].

7. A zis Avva Evagrie: Este lucru mare să se roage cineva fără risipire. Şi mai mare este să cânte psalmi fără risipire.

8. A zis iarăşi: Când eşti cuprins de întristare[7] roagă-te precum este scris[8]. Roagă-te cu frică şi cutremur, cu trezvie şi priveghere, că aşa trebuie să te

---

✦ [2]1 Tesaloniceni 5, 17. ✦ [3]În afara ceasurilor rânduite - până târziu. Vezi Psalmul 118, 147-148. ✦ [4]Psalmul 118, 62. ✦ [5]Psalmul 54, 18. ✦ [6]Psalmul 118, 164. Numărul şapte pe care-l găsim în text la evrei însemna de multe ori. În tradiţia monahală, numărul şapte reprezintă principalele slujbe din zi şi noapte, cele şapte laude. Vezi *Ceaslovul cel mare*. ✦ [7]Inimă rea, gol sufletesc, tristeţe, deznădejde. ✦ [8]Vezi Psalmul 141, 2.

rogi, mai ales din pricina nevăzuţilor vrăjmaşi, vicleni şi meşteri ai răului, care vor să ne tulbure în timpul rugăciunii.

9. A zis iarăşi: Când un gând se înfăţişează inimii luptând împotriva ta, nu căuta în rugăciune unele în locul altora, ci împotriva gândului care te luptă loveşte cu sabia lacrimilor.

10. A venit odată Avva Moise să scoată apă şi a aflat pe Avva Zaharia[9] rugându-se deasupra fântânii şi pe Duhul lui Dumnezeu stând deasupra lui.

11. A zis Avva Isaia că Avva Isidor, preotul Pelusiului[10], făcându-se agapă şi fraţii mâncând în biserică şi vorbind între ei, i-a certat şi a zis: Tăceţi, fraţilor, căci am văzut un frate care mănâncă împreună cu noi şi bea pahare câte bem şi noi şi rugăciunea lui se înalţă înaintea lui Dumnezeu ca un foc.

12. A cercetat Avva Lot pe Avva Iosif şi i-a zis lui: Avva, după putere îmi fac slujba mea cea mică şi puţinul meu post şi rugăciunea, şi cugetarea şi liniştirea, şi după puterea mea curăţ şi gândurile. Deci, ce mai am de făcut? Sculându-se Bătrânul, şi-a întins mâinile la cer şi s-au făcut degetele lui ca zece făclii de foc şi i-a zis: Dacă vrei, fă-te în întregime foc!

13. Zicea Avva Iacob că unul dintre Bătrâni a zis: Când eram tânăr, stând în pustie, aveam în apropiere

---

✦ [9]Este vorba despre Zaharia cel tânăr, fiul lui Carion, care a avut o înaintare duhovnicească năvalnică, dăruit în special cu darul rugăciunii. ✦ [10]Cetate antică pe ţărmul Egiptului, într-o regiune în care s-a consemnat o importantă dezvoltare monahală. Într-una dintre mânăstirile Pelusiului s-a nevoit şi Avva Isidor, de unde a primit şi numele Pelusiotul.

un băiat care vieţuia de sine. Şi stând odată de pază, l-am văzut rugându-se şi cerând de la Dumnezeu să se împace cu fiarele. Şi după rugăciune, fiind în apropiere o hienă care-şi alăpta puii, băiatul s-a întins şi a început să sugă împreună cu ei. Altădată, l-am văzut rugându-se şi cerând Domnului: Dă-mi darul de a mă împrieteni cu focul. Şi făcând foc, şi-a plecat genunchii în mijlocul lui rugându-se Stăpânului.

14. Odată, unii dintre cei care-şi ziceau monahii rugători[11] au cercetat pe Avva Lucius la Enat. Şi i-a întrebat pe ei Bătrânul: Care este lucrul vostru de mână? Iar ei au zis: Noi nu ne atingem de lucrul de mână, ci, precum spune Apostolul, ne rugăm neîncetat[12]! A zis lor Bătrânul: Nu mâncaţi? Şi ei au zis: Da! Şi Bătrânul a zis: Nu dormiţi? Şi au zis: Da! Şi a zis Bătrânul: Când mâncaţi şi dormiţi, cine se roagă pentru voi? Şi nu au găsit ce să-i răspundă la aceasta. Şi le-a

✦ [11]Monahii *evhiţi* erau cunoscuţi sub numele de *masalieni* sau *mesalieni*. Este denumirea siriacă a ereticilor *evhiţi*. Mai purtau şi alte nume, care dădeau mărturie despre diferitele înfăţişări sub care apăreau. Pentru prima dată, erezia a apărut în a doua jumătate a secolului al IV-lea în Mesopotamia şi s-a întins la scurt timp în Siria, Asia Mică, Tracia şi Egipt. Masalienii aveau tendinţe ascetice şi iniţiatice, de aceea şi învăţătura lor era foarte îndepărtată de cea a cercurilor călugărilor. Respingeau lucrul de mână ca fiind rău şi se întreţineau din cerşetorie. Dispreţuiau Tainele şi slujbele bisericeşti şi se rugau mereu (de unde şi numele de *evhiţi* - *rugători*) invocând îndemnurile Domnului şi ale apostolului Pavel despre rugăciunea neîntreruptă. Vezi Luca 18, 1; Efeseni 6, 18; 1 Tesaloniceni 5, 17. Masalienii au fost condamnaţi pentru prima dată de sinodul din Pisidia Pamfiliei (290). Condamnarea aceasta a fost confirmată de Sinodul al III-lea Ecumenic (431). ✦ [12]1 Tesaloniceni 5, 17.

zis lor: Iertați-mă, dar iată că nu faceți ceea ce ziceți. Eu vă voi arăta că lucrând lucrul meu de mână mă rog neîncetat. Mă aşez cu ajutorul lui Dumnezeu şi, după ce-mi ud nuielele, le împletesc în funie, zicând: *Miluieşte-mă Dumnezeule după mare mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale şterge fărădelegea mea*[13]. Şi le-a zis: Aceasta nu este rugăciune? Şi ei au zis: Da! Şi le-a zis lor: Deci când stau toată ziua lucrând şi rugându-mă, fac mai mult sau cel puţin şaisprezece numii[14] şi din acestea dau două la poartă şi de celelalte iau mâncare. Şi cel care a primit cele două numii se roagă pentru mine, atunci când eu mănânc sau dorm şi, prin harul lui Dumnezeu, mi se împlineşte porunca: Rugaţi-vă neîncetat!

15. L-au întrebat unii pe Avva Macarie, zicând: Cum trebuie să ne rugăm? A zis lor Bătrânul: Nu este nevoie să îndrugați multe[15], ci să întindeți mâinile și să ziceți: Doamne, așa cum vrei și cum știi, miluiește-mă! Iar dacă este să vină război: Doamne, ajută-mă! Și El știe ce ne este de folos și face milă cu noi.

16. A zis Avva Moise: Dacă nu se înțelege fapta cu rugăciunea, în zadar te osteneşti. Şi l-a întrebat pe el altcineva, zicând: Ce este înțelegerea dintre faptă și rugăciune? Și a zis Bătrânul: Cele pentru care ne rugăm să nu le mai facem! Că atunci când omul îşi leapădă voia sa, atunci se împacă Dumnezeu cu el şi îi primeşte rugăciunea.

17. A zis Avva Nil: Câte le faci ca apărare împotriva

✦ [13]Psalmul 50, 1. ✦ [14]Numia era o monedă mică de aramă, argint sau aur. ✦ [15]Bătrânul repetă porunca Mântuitorului din Matei 6, 7.

fratelui care te-a nedreptățit toate ți se vor face ție spre sminteală la vremea rugăciunii[16].

18. A zis iarăşi: Rugăciunea este odrăslire a blândeții şi a lipsei desăvârşite de mânie.

19. A zis iarăşi: Rugăciunea este îndepărtarea tristeții și a deznădejdii!

20. A zis iarăşi: *Mergând, vinde averea ta şi dă-o săracilor*[17], ridică-ți crucea şi leapădă-te de tine[18], ca să poți să te rogi fără risipire.

21. A zis iarăşi: Pentru orice rabzi[19], cugetând cu înțelepciune, vei afla rodul în vremea rugăciunii.

22. A zis iarăşi: Dorind să te rogi cum se cuvine, să nu întristezi vreun suflet, pentru că, de o faci, alergi în zadar.

23. Să nu vrei să se facă cele ale tale după cum ți se pare ție, ci după cum Îi place lui Dumnezeu. Și vei fi netulburat și plăcut lui Dumnezeu în rugăciunea ta.

24. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Este bine să te rogi? A zis lui Bătrânul: Avva Antonie a spus că vine de la Domnul glasul acesta care zice: Mângâiați, mângâiați pe poporul Meu, zice Dumnezeul vostru[20].

✦ [16]Romani 12, 17-21; 1 Tesaloniceni 5, 15. ✦ [17]Matei 19, 21. ✦ [18]Matei 16, 24. ✦ [19]Necazuri, ispite etc. ✦ [20]Isaia 40, 1. Prin versetul acesta, Dumnezeu se adresează prorocilor, poruncindu-le să mângâie pe poporul israelit, ca să le câştige comuniunea pierdută cu Acesta. Deja, prin întâmplările înfricoșătoare ale robiei Babilonului (606-536 î.Hr.), au fost umiliți şi au plătit păcatul lepădărilor repetate. Acum iubirea părintească a lui Dumnezeu îi înştiințează prin proroci că se apropie eliberarea minunată din robie. Deci, restabiliți înaintea lui Dumnezeu ca popor ales, ei trebuie să primească mângâierea rugăciunii şi a slujirii lui Dumnezeu (ET).

25. În vremea lui Iulian, răzvrătitul[21], când a coborât acesta în Persia, a trimis un drac în apus ca să se întoarcă cât mai repede şi să-i aducă de acolo un răspuns. Ajungând dracul într-un anume loc în care vieţuia un monah, a rămas timp de zece zile nemişcat, neputând să meargă înainte pentru că monahul nu înceta rugăciunea, nici ziua, nici noaptea. Şi s-a întors la cel care l-a trimis fără să-şi împlinească lucrul. Şi i-a zis acela: De ce ai întârziat? Răspunzându-i dracul, a zis: Am și întârziat, m-am întors şi fără vreo ispravă. Căci am rămas zece zile păzindu-l pe Puplie monahul, doar va înceta rugăciunea, ca să trec mai departe, şi nu a încetat. Încât nu am putut să trec și m-am întors fără împlinirea lucrului[22]. Atunci, necredinciosul Iulian, mâniindu-se, a zis: Când mă voi întoarce, mă voi răzbuna împotriva lui. Dar în câteva zile, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a fost înjunghiat. Atunci, îndată unul din cei care cârmuiau împreună cu el, plecând, a vândut toate câte avea şi le-a dat săracilor şi a

---

✦ [21]Iulian, numit Încălcătorul de lege sau Apostatul (331-363) a fost împărat al Bizanţului pentru trei ani (361-363). În perioada aceasta a încercat într-un mod forţat readucerea credinţei idolatre, care a ajuns să fie proclamată drept împărătească. A declanşat şi prigoane împotriva creştinilor. În războiul pe care l-a organizat împotriva perşilor, în primăvara anului 363, în încăierările cu armatele persane răzleţite la Tigrit, a fost rănit de suliţa unui necunoscut, şi după puţine ore, înconjurat de comandanţii săi în cort, şi-a dat duhul la vârsta de 32 de ani.
✦ [22]Din întâmplarea aceasta reiese clar că lucrările magice, demonice, într-un cuvânt magia, n-au putere asupra creştinului care se roagă. Se blochează şi rămâne inertă, chiar şi când doar se apropie de ţinutul credinciosului care se roagă cu adevărat (ET).

venit la Bătrânul acela să se facă monah. Şi ajungând mare ascet, s-a săvârşit în Domnul.

26. Un frate a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Ce să fac? Cum să mă mântuiesc? Cum să fiu bineplăcut lui Dumnezeu? Şi i-a zis Bătrânul: Ieşi din lume, leapădă-te de pământ, lasă zidirea şi mută-te către Ziditor! Şi prin rugăciune şi tânguire adună-ţi sinele la Dumnezeu şi vei afla odihnă şi în veacul de acum, şi în cel viitor.

27. Ziceau despre Avva Tithóe că, dacă nu izbutea să-şi coboare repede mâinile când stătea la rugăciune, mintea îi era răpită la cele de sus. Deci, dacă se întâmpla să se roage vreun frate împreună cu el, se străduia să-şi coboare repede mâinile, ca să nu-i fie răpită mintea şi să zăbovească.

28. Ziceau despre un Bătrân că a cercetat timp de patru luni pe un frate din Schit şi niciodată nu l-a aflat pe acesta liber. Cercetându-l, deci, încă o dată și stând afară în faţa uşii, l-a auzit pe acela zicând cu lacrimi: Doamne, oare nu mă aud urechile Tale pe mine cel care strig către Tine? Miluieşte-mă! Pentru păcatele mele mă ostenesc, rugându-Te aşa!

29. Un anahoret a văzut un drac îndemnând un alt drac să vină şi să trezească pe un monah care dormea. Şi l-a auzit pe celălalt zicând: Nu pot să fac aceasta. Pentru că, odată, l-am trezit şi sculându-se m-a ars cu psalmi şi rugăciuni.

30. Ziceau Bătrânii că rugăciunea este oglinda monahului.

31. Zicea unul dintre Bătrâni că precum este cu neputinţă cuiva să-şi vadă faţa în apă murdară, aşa şi

sufletul, dacă nu se va curăța de lucrurile străine, nu poate să se roage.

32. Ziceau Bătrânii despre un frate că niciodată nu s-a îndepărtat de lucrul său de mână și rugăciunea lui urca neîncetat spre Dumnezeu. Căci era și tare smerit și statornic.

33. A zis un Bătrân: Când omul se va păzi ca să nu nedreptățească pe aproapele, atunci îndrăznește să creadă cu gândul că rugăciunea lui a fost primită la Dumnezeu. Dacă nedreptățește cineva pe aproapele, rugăciunea lui va fi urâcioasă și neprimită. Căci suspinul celui nedreptățit nu va lăsa rugăciunea celui care a nedreptățit să ajungă înaintea lui Dumnezeu.

34. A zis un Bătrân: Dacă lucrezi lucrul tău de mână în chilie și vine ceasul rugăciunii, să nu zici: să termin nuielele sau coșulețul și după aceea mă voi scula. Ci, ridicându-te, la orice ceas, fă-ți datoria rugăciunii către Dumnezeu. Deoarece, altfel, te obișnuiești să fii nepăsător și față de rugăciune și față de lucrare și sufletul tău se face pustiu de orice lucrare trupească și sufletească. Căci de dimineața se vede râvna ta.

35. A zis iarăși: Dacă auzi despre cineva că te-a ocărât și vine la tine, să nu-i arăți că ai aflat, ci întâmpină-l cu cuvinte frumoase și arată-ți fața veselă către el, ca să ai îndrăzneală la rugăciunea ta.

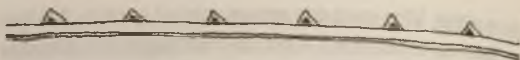
36. Povestea unul dintre Părinți că, odată, un frate care trăia în Egipt mergea pe cale și, prinzându-l seara, a intrat într-un mormânt[23] ca să doarmă din pricina frigului. Și trecând pe acolo niște draci, a zis unul

✦ [23]Mormânt cu o clădire mică deasupra.

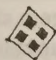
către altul: Vezi ce curaj are monahul acesta că doarme într-un mormânt! Vino, să-l necăjim! Şi a răspuns celălalt: De ce să-l necăjim? Acesta este al nostru pentru că face voia noastră, mâncând şi bând, şi vorbind, şi fiind nepăsător faţă de slujbe. În loc să zăbovim cu acesta, mai bine să mergem să necăjim pe cei care ne necăjesc pe noi şi care luptă împotriva noastră cu rugăciunea ziua şi noaptea.

Sfârşitul tratatului despre rugăciunea neîncetată
şi cu trezvie.

CAPITOLUL XIII

DESPRE ACEEA CĂ TREBUIE SĂ-I PRIMIM PE STRĂINI ŞI SĂ-I MILUIM CU VOIE BUNĂ[1]

1. A zis Avva Apolo despre primirea fraţilor: Atunci când vin fraţii trebuie să le facem închinăciune, căci nu ne închinăm lor, ci lui Dumnezeu. L-ai văzut pe fratele tău, ai văzut pe Dumnezeul tău[2]! Şi aceasta am primit-o de la Avraam[3]. Când îi primiţi, siliţi-vă spre odihna lor. Căci și aceasta de la Lot am învăţat, care se străduia să odihnească pe îngeri[4].

2. Zicea Fericitul Epifanie: Pe foarte puţin vinde Dumnezeu dreptăţile Sale celor care se silesc să le cumpere: pe o mică bucată de pâine, pe o haină sărăcăcioasă, pe un pahar cu apă rece, pe un bănuţ. A se adăuga şi aceasta: Când un om se împrumută de la un alt om, din pricina sărăciei sau din nevoia de vieţuire mai bună, atunci când întoarce împrumutul,

---

✦ [1]*...dacă miluieşte, să miluiască cu voie bună!* (Romani 12, 8).
✦ [2]Expresia aceasta este un cuvânt nescris (*agrafon*) al Domnului. Este amintită de Clement Alexandrinul (150-215) în lucrarea *Stromate*, I, 19, 94, pag. 374 şi II 15, 71 în PG 8, 12A şi 1009A.
✦ [3]Facerea 18, 1-19. ✦ [4]Facerea 19, 1-26.

arată recunoştinţa, dar îl întoarce pe ascuns pentru că se ruşinează. Dumnezeu Stăpânul dimpotrivă. Se împrumută pe ascuns şi dă înapoi înaintea îngerilor şi a arhanghelilor şi a celor drepţi[5].

3. S-a suit odată Avva Daniil cu ucenicul lui în Alexandria. Şi a văzut Bătrânul un om, lipsit de ochi, care stătea în piaţă şi zicea: Daţi-mi ceva, miluiţi-mă! Şi a zis Bătrânul ucenicului său: Îl vezi pe acest orb? Îţi spun ţie că este la măsuri mari. Vrei să-ţi arăt cele despre el? Rămâi aici! Şi s-a dus Bătrânul şi i-a zis: Arată dragoste către mine, frate, că nu am cum să cumpăr nuiele de finic să lucrez şi să mă hrănesc. Şi i-a zis lui orbul: Ce ai văzut la mine, avva, căci mă vezi gol şi cerşetor? De ce îmi zici dă-mi ceva ca să cumpăr finic şi să lucrez? Dar, aşteaptă! Şi Bătrânul îi face semn ucenicului său să-l urmeze. Şi au plecat spre Sfântul Marcu[6], în afara oraşului. Căci acolo îşi avea chilia. Şi a zis Bătrânului: Aşteaptă-mă, avva! Şi a intrat şi a adus Bătrânului un săculeţ cu stafide, rodii, smochine uscate şi trei monede mici. Şi scoţând din gura sa un trimision[7], l-a dat avvei, zicând: Roagă-te pentru mine, avva! Şi venind Bătrânul la ucenicul său, a plâns şi a zis: Câţi robi ai Săi ascunşi are Dumnezeu!

✦ [5]Pilde 19, 17. Vezi Matei 6, 1-14. ✦ [6]Este vorba despre biserica Sfântului Evanghelist Marcu. După vechea tradiţie, Sfântul Evanghelist Marcu este considerat întemeietorul Bisericii din Alexandria, căci el a propovăduit creştinismul în Alexandria şi Cirineea. Despre activitatea Apostolului Marcu în Alexandria există multe date în izvoare istorice. Vezi Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, II, 16, pp. 60, 163. ✦ [7]Τριμήσιον (latineşte tremis, -issis), monedă de valoarea unei treimi din cea de aur.

Viu este Domnul[8]! Nu voi întoarce nimic din binecuvântare, căci este dragoste. După ce au plecat de la el, la puţine zile, au auzit că iconomul are dureri mari la ficat şi stă întins la Sfântul Marcu. Şi i s-a arătat lui Sfântul Marcu, Apostolul şi Evanghelistul, zicându-i: Trimite şi adu pe cutare orb să pună mâna pe locul unde te doare şi te vei face sănătos! Şi trimiţând slujitorii săi, l-au luat pe acela cu rugăminte şi cu silire. Şi rugându-se acela şi punându-şi mâinile, de îndată s-a luat durerea. Şi s-a auzit aceasta în toată cetatea. Şi auzind papa[9], a ieşit să-l vadă pe orb şi l-a aflat adormit în Domnul. Și s-a auzit în toată cetatea și la Schit. Și s-a suit Bătrânul cu ucenicul său și mulți Părinți s-au suit în cetate împreună cu ei. Și au luat binecuvântare de la fericitul lor tovarăș. Și aproape toată cetatea a ieșit și, luând binecuvântare, au pus în mormânt trupul lui cu mulțumită şi multă slăvire. Și l-au așezat pe el deasupra Avvei Marcu cel nebun. Și viețuirea lui era aceasta: Dacă primea milostenie, cumpăra din ea mere, stafide, rodii și le împărțea prin altcineva în aziluri, la bolnavi, duminica. Patruzeci și opt de ani a avut această virtute a slujirii spre slava lui Dumnezeu!

4. A ajuns odată în Tebaida Avva Daniil, preotul Schitului, având cu el și pe unul din ucenicii lui. Și în

✤ [8]Expresia *Viu este Domnul* este o formă de jurământ pe care o foloseau prorocii în Vechiul Testament ca să valideze adevărul prorocirilor. ✤ [9]Titlul de *Papă* în primele secole creştine avea o utilizare largă şi se dădea episcopilor, dar şi preoţilor. În cele din urmă, s-a obişnuit ca titlul să se acorde episcopului de Alexandria şi episcopului Romei.

timp ce înaintau ei plutind pe râu, au ajuns la o ţarină, unde Bătrânul i-a slobozit pe barcagii. Şi a zis Bătrânul: Aici avem să rămânem astăzi. Şi a început ucenicul lui să cârtească, zicând: Până când ne mai învârtim? Să mergem la Schit. Iar Bătrânul a zis: Nu, ci vom rămâne aici astăzi! Şi şedeau în mijlocul satului ca nişte străini. Şi fratele a zis Bătrânului: Oare îi place lui Dumnezeu că stăm aici ca nişte tovarăşi? Să mergem cel puţin la biserică[10]. A zis Bătrânul: Nu, ci vom sta aici! Şi au rămas acolo până noaptea târziu. Şi a început fratele să ducă luptă împotriva Bătrânului: Din pricina ta am să mor în stare rea! Şi, în timp ce zicea acestea, a venit un bătrân din lume, înalt, cu părul tot alb şi, văzând pe Avva Daniil, a început să-i sărute picioarele cu lacrimi. Apoi a îmbrăţişat şi pe ucenicul lui. Şi le-a zis: Porunciţi să mergem acasă! Purta şi un felinar şi cutreiera străzile satului căutând străini. Luându-l pe Bătrân şi pe ucenicul lui, şi pe străini, câţi a mai aflat, s-a dus cu ei acasă. Şi punând apă în vas, a spălat picioarele fraţilor şi pe ale Bătrânului. Nu mai avea pe altcineva în casă decât pe sine. Şi nici în vreun alt loc nu avea pe nimeni decât pe Dumnezeu. Şi le-a dat lor masă şi, după ce au mâncat ei, luând resturile de mâncare, le-a dat la câinii satului, căci aşa avea obiceiul să facă. Nu lăsa să rămână de seara până dimineaţa nicio firimitură. Şi luându-l pe el deoparte Bătrânul, aproape până dimineaţă a stat cu el, vorbindu-i cele despre mântuire cu lacrimi multe. Şi

[10] Este folosit cuvântul *μαρτυριον-martirion*, care aici înseamnă biserică, pentru că primele biserici se construiau pe moaştele unui martir.

dimineața, îmbrățișându-se au plecat. Și pe când erau ei pe cale, ucenicul a pus metanie Bătrânului zicând: Arată dragoste, părinte, și spune-mi cine este Bătrânul acesta și de unde-l cunoști pe el? Dar Bătrânul nu a vrut să spună ucenicului său nimic. Și iarăși a făcut fratele metanie, zicând: Altele multe mi-ai încredințat, dar cele despre Bătrânul acesta nu mi le spui? Căci, într-adevăr, îi încredințase virtuțile multor sfinți. Dar Bătrânul nu voia să vorbească fratelui cele despre Bătrânul acela, încât fratele s-a întristat şi nu a mai vorbit Bătrânului până la Schit. Venind fratele la chilia sa, nu a mai dus Bătrânului puţina mâncare după obicei. Căci până la ceasul al unsprezecelea din zi[11] Bătrânul ţinea post în toate zilele vieţii sale. Făcându-se seară, Bătrânul a venit la chilia fratelui și i-a zis: Pentru ce, fiule, ai lăsat pe părintele tău să moară de foame? Iar el a zis către acesta: Eu nu am părinte! Căci dacă aş fi avut părinte, acela şi-ar fi iubit propriul fiu. Și a zis Bătrânul: Atunci, dacă nu ai părinte, pleacă! Și a prins cu putere ușa să plece, dar fratele l-a ajuns și l-a ţinut. Și a început să-i sărute picioarele și să zică: Viu este Domnul! Nu te voi slobozi dacă nu îmi vei spune cine era Bătrânul acela! Căci nu putea fratele să-l vadă pe Bătrân necăjit niciodată, pentru că îl iubea mult. Atunci i-a zis Bătrânul: Fă-mi mai întâi puţină mâncare şi-ţi voi spune! Și după ce a gustat, a zis fratelui: Să nu mai fii îndărătnic! Pentru că mi-ai stat împotrivă în sat şi pentru că ai cârtit, de aceea nu ţi-am spus cele despre Bătrân. Și acum ia aminte să nu mai spui vreodată cele ce vei auzi. Acest Bătrân se

✦ [11]Cinci după-amiază după ora noastră.

numeşte Evloghie şi ca meşteşug este lucrător în piatră. Câştigă din lucrul lui în fiecare zi o cheratimă[12] de monede. Până seara nu mănâncă nimic. Şi seara iese în ţarină şi câţi străini găseşte, îi ia în casa sa şi îi hrăneşte, iar resturile de mâncare le duce la câini, precum ai văzut. Această îndeletnicire a lucrătorului în piatră o are din tinereţea lui până astăzi. Şi astăzi are în jur de o sută de ani, mai mult sau mai puţin. Şi îi dă Hristos putere, încât câştigă în fiecare zi aceeaşi cheratimă de monede. Când eram mai tânăr, ca la patruzeci de ani, urcam să vând lucrul meu de mână la ţarina lui. Şi seara a venit şi m-a luat, pe mine şi pe alţi fraţi împreună cu mine, după obiceiul lui şi ne-a găzduit. Iar eu, venind aici şi văzând virtutea acestui bărbat, am început să postesc săptămâni la rând şi să rog pe Dumnezeu să-i dăruiască aceluia mai mult câştig ca să aibă să facă bine şi altora mai mulţi. Şi după ce am postit trei săptămâni, am căzut jos pe jumătate mort din pricina nevoinţei. Şi am văzut pe cineva venind lângă mine, cuviincios la arătare şi mi-a zis: Daniile, ce ai? Şi i-am zis: Am dat cuvânt Stăpânului meu, lui Hristos, că nu voi gusta pâine până când nu mă va asculta în legătură cu Evloghie, lucrătorul în piatră, să-i dăruiască aceluia binecuvântare, ca şi alţii, mai mulţi, să se bucure de binefacerea lui. Şi mi-a zis: Nu! Este bine aşa! Şi i-am zis: Mai bine, Doamne, este să-i dai mai mult, ca prin acesta toţi să slăvească numele Tău cel sfânt. Şi El mi-a zis: Eu îţi spun că este bine aşa. Dar dacă vrei să-i dăruiesc mai mult, să te pui chezaş pentru sufletul lui că se va mântui arătând

[12] O foarte mică unitate de măsurat greutatea.

dragoste la mai mulți și eu îi voi dărui. Și eu am zis către El: Din mâinile mele să ceri sufletul lui! Şi am văzut după aceea ca și când stăteam la biserica Sfintei Învieri și un copil stătea deasupra pe Sfânta Piatră şi Evloghie stătea de-a dreapta lui. Și a trimis pe cineva dintre cei care erau de față și, îndreptându-se spre mine, a zis: Acesta este cel care se pune chezaș pentru Evloghie? Și au zis toţi: Da, Stăpâne! Şi a zis iarăși: Spuneți-i că voi cere de la el chezășia. Și eu i-am zis: Da, Stăpâne, asupra mea să fie, numai dă-i! Și am văzut cum goleau în brațele lui Evloghie multe monede. Şi cât goleau aceia, atât primeau brațele lui Evloghie. Și trezindu-mă am cunoscut că am fost ascultat și am slăvit pe Dumnezeu. Și când Evloghie a ieșit la lucrul său, lovind în piatră, a auzit un zgomot înfundat. Și iarăși a lovit și a descoperit o mică crăpătură. Și a lovit încă o dată și a aflat o peșteră plină cu bani. Fiind uimit, Evloghie a zis în sine: Banii aceștia sunt ai ismaeliților[13]. Dacă îi iau acasă, va auzi stăpânitorul, va veni și-i va lua, iar eu voi fi în primejdie. Deci, mai bine să plec în alt ținut, unde nu mă cunoaște nimeni. Şi plătind animale ca și când ar fi avut de cărat piatră, a dus banii noaptea undeva lângă râu. Și a părăsit fapta aceea bună pe care o făcea în fiecare zi și suind

---

✦ [13]Ismaeliţii se numeau urmaşii lui Israel, fiul lui Avraam din Agar. Israel şi mama lui au plecat din Iudeea şi s-au refugiat în pustiul Faran (Sinai.) Acolo, dintr-o femeie egipteancă, Ismail a dobândit doisprezece fii, care apar în Scriptură ca patriarhi ai celor douăsprezece triburi arabe. Arabii de astăzi se mândresc că sunt urmaşii lui Ismael. Vezi Facerea 17, 20; 21, 8-21; 25, 12 ş. a. ; Galateni 4, 21 ş. a.

banii pe o corabie, a plecat în Bizanț. Împărățea pe atunci Justin cel Bătrân[14]. Și a dat bani mulți împăratului și mai-marilor lui ca să-l facă eparh[15] peste palatele împărătești. Și a cumpărat pentru el o casă mare care se numeşte a egipteanului până astăzi. Și după doi ani am văzut iarăși în vis pe copilul acela, tot în biserica Sfintei Învieri, și am zis în sinea mea: Oare, unde este Evloghie? Și după puțin timp văd pe Evloghie târât departe de la fața copilului de un etiopian[16]. Și trezindu-mă, am zis în sinea mea: Vai, mie, păcătosul, mi-am pierdut sufletul! Și luând traista, am plecat la țarina lui ca să-mi vând, chipurile, lucrul de mână. Și nădăjduind să-l găsesc pe Evloghie, s-a făcut noapte târziu și nimeni nu mă chema să mă găzduiască în casa sa. Deci, m-am sculat și am întrebat pe o bătrână și i-am zis: Adevărat, amma, dă-mi trei pesmeți ca să mănânc, că nu am mâncat astăzi. Și ea, plecând, mi-a adus puțină fiertură și mi-a dat. Și așezându-se lângă mine a început să-mi vorbească cuvinte de folos, zicând: Avva, nu știi că ești tânăr și nu-ți este de folos să pleci în sat? Sau nu știi că schima monahală cere liniște? Și altele asemenea. Și eu i-am zis: Deci, ce poruncești ca să fac, căci am venit să vând lucrul meu. Și ea a zis: Chiar dacă ai venit să-ți vinzi lucrul tău, să nu înnoptezi aşa, afară. Dacă vrei să fii monah, mergi la Schit. Și i-am zis: Ai dreptate, dar lasă-mă cu vorbele

---

✦ [14]Împăratul Iustin I (518-527) când a urcat pe tron era de şaizeci şi opt de ani, şi poate că acest lucru îndreptăţeşte porecla de *cel bătrân.* ✦ [15]Iconom. ✦ [16]În textele patristice apare deseori sub înfăţişarea unui etiopian negru la trup, diavolul. În limba română se traduce deseori prin *harap.*

acestea. Nu este un om pe câmpul acesta cu frică de Dumnezeu care să adune pe străini? Și ea a zis: O! Ce spui, avva? Am avut odată un pietrar care făcea multe fapte bune străinilor. Și văzând Dumnezeu faptele lui, i-a dat har mult, și astăzi, după cum aud, este patrician[17]. Auzind eu acestea, mi-am zis în sinea mea: Eu am lucrat această crimă! Și urcându-mă în corabie, am ajuns în Bizanț. Și căutând, am aflat casa lui Evloghie Egipteanul și m-am așezat în fața porții până când a ieșit. Și l-am văzut pășind cu fală mare și am strigat la el: Miluiește-mă, căci vreau să-ți spun ceva deosebit. Și el nu mă lua în seama, ci paza lui mă lovea. Și ajungându-l iarăși, am strigat și iarăși m-au lovit. Și am făcut așa, chinuindu-mă, patru săptămâni și nu am putut să vorbesc cu el. Atunci, împuținându-mă la suflet, m-am dus și m-am aruncat jos în fața icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu plâns, și am zis către Mântuitorul: Doamne, ori dezleagă-mi chezășia pe care am pus-o pentru omul acesta, ori mă duc și eu în lume. Și zicând acestea în cugetul meu, am adormit. Și iată se făcea zgomot mare și ziceau: Trece Împărăteasa! Și veneau înaintea ei mii și zeci de mii de cete. Am strigat și eu și am zis: Miluiește-mă, Stăpâna mea! Și ea s-a oprit și mi-a zis: Ce ai? Și am zis ei: M-am pus chezaș pentru Evloghie

---

✚ [17]În statul roman și în cel bizantin, titlul desemna pe cel care aparținea clasei sociale și politice înalte și corespunde cu denumirile neo-grecești: nobil, arhonte, aristocrat. În cele din urmă, titlul de cinste se acorda pe viață, dar nu ereditar, de către împăratul bizantin, curtenilor sus-puși, politicienilor și soldaților. Este singurul titlu care se dădea femeilor din familia împărătească sau simpatizantelor de la palat (ET).

eparhul! Porunceşte-i să mă dezlege de chezăşie. Şi ea mi-a zis: Eu nu am amestec! Plăteşte chezăşia cum vrei! Şi trezindu-mă, am zis în sinea mea: Chiar dacă trebuie să mor, nu plec de la poarta lui până nu vorbesc cu el. Şi m-am dus iarăşi în faţa porţii şi când trecea, strigam. Şi a alergat asupra mea portarul şi mi-a dat vergi până când a căzut la pământ tot trupul meu. Şi deznădăjduind, am zis în sinea mea: Mă duc la Schit şi dacă vrea Dumnezeu îl va mântui şi pe Evloghie. Şi plecând eu să caut corabie am aflat una din Alexandria şi numai ce am urcat în ea, m-am aşezat să mă culc de deznădejde şi iarăşi, luându-mă somnul, m-am văzut pe mine la Sfânta Înviere şi pe copilul acela şezând pe Sfânta Piatră şi privind la mine cu ameninţare, încât de frica lui am început să tremur ca o frunză şi nu puteam să-mi deschid gura, căci inima mea îngheţase. Şi mi-a zis: Nu te duci să plăteşti chezăşia? Şi a poruncit la doi din cei care erau împreună cu el şi m-au agăţat cu picioarele în sus şi îmi zicea: Să nu mai pui chezăşie peste puterea ta şi să nu te mai împotriveşti lui Dumnezeu. Şi nu puteam să-mi deschid gura, fiind atârnat de sus. Şi iată un glas zicând: Vine Împărăteasa! Şi văzându-o, am prins curaj. Şi căzând în faţa ei, am zis cu glas stins: Miluieşte-mă, Stăpâna lumii! Şi mi-a zis: Ce vrei iarăşi? Şi eu i-am zis: Pentru chezăşia lui Evloghie sunt spânzurat. Şi ea mi-a zis: Mă voi ruga pentru tine! Şi am văzut-o cum a plecat şi a sărutat picioarele copilului. Şi mi-a zis copilul: Să nu mai faci lucrul acesta! Şi am zis: Nu, Stăpâne! Eu m-am rugat ca să fie folositor şi nu netrebnic! Şi iarăşi am zis: Am păcătuit, Stăpâne, iartă-mă!

Şi a poruncit să mă dezlege şi mi-a zis: Mergi în chilia ta! Şi cum îl voi aduce Eu pe Evloghie în rânduiala lui cea dintâi, nu căuta să afli! Şi trezindu-mă, m-am bucurat cu bucurie mare, izbăvit fiind de chezăşie, şi am călătorit mulţumind lui Dumnezeu. După trei luni, am aflat că s-a săvârşit Justin Împăratul şi că împărăţeşte Iustinian[18]. Apoi, după puţin timp, s-au răzvrătit împotriva lui Ipatie, Dexocrat, Pompei şi eparhul Evloghie însuşi. Şi la primii trei li s-a tăiat capul şi toate ale lor au fost prădate. Iar Evloghie a plecat noaptea din Constantinopol. Şi Justinian a poruncit ca unde va fi aflat Evloghie, să fie omorât. Atunci el a plecat şi a venit în satul lui. Şi şi-a schimbat hainele sale ca ale sătenilor. Şi s-a adunat tot satul să-l vadă pe Evloghie şi i-au zis: Bine ai venit! Am auzit că ai ajuns patrician. Şi el le-a zis: Da? Dacă aş fi ajuns patrician, mai vedeam faţa voastră? Nu! Acela este alt Evloghie din ţinutul acesta. Căci eu am fost la Locurile Sfinte. Atunci şi-a venit în fire şi a zis: Sărmane, Evloghie, scoală-te, ia-ţi tăietorul de piatră şi du-te de lucrează. Căci aici palat nu mai este. Nu cumva să-ţi pierzi şi capul. Şi luându-şi unealta sa de tăiat piatră a mers la stânca unde aflase banii, socotind că va găsi alţii. Şi lovind până la ceasul al şaselea nu a găsit nimic. Şi a început să-şi amintească suita şi lucrurile moi, măreţia şi mâncărurile. Şi iarăşi zicea în sine: Ridică-te, sărmane Evloghie, osteneşte-te! Aici este Egiptul. Şi puţin câte puţin Copilul cel Sfânt şi Stăpâna noastră Născătoarea de Dumnezeu l-au adus la rânduiala lui cea dintâi. Căci Dumnezeu nu este nedrept şi nu a

✦ [18]Iustinian I (527-565) a urmat la tron unchiului său Iustin I.

uitat ostenelile lui cele dintâi. După puțin timp m-am suit și eu în satul acela să-mi vând lucrul meu. Și iată, seara, a venit după obiceiul lui dintâi și m-a luat. Și cum l-am văzut prăfuit, am suspinat și, lăcrimând, am zis: *Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut*[19]. *Cine este Dumnezeu, mare ca Dumnezeul nostru! Tu ești Dumnezeu, Cel Care faci minuni*[20] *Cel ce scoate din pulbere pe cel sărac și ridică din gunoi pe cel sărman* [21]; Domnul este Cel care dă sărăcia și bogăția, Acesta îl smerește și-l înalță pe om[22]. *Cine poate să pătrundă adâncimea faptelor și judecăților Lui minunate?*[23] *Eu păcătosul, însă, m-am încumetat și puțin a lipsit să meargă în iad sufletul meu*[24]. Și luându-mă, a pus apă și mi-a spălat picioarele, asemenea și pe ale celorlalți străini, după obicei. Apoi ne-a dat masă. Și după ce am mâncat, i-am zis: Cum ești, avva Evloghie? Iar el mi-a zis: Roagă-te pentru mine, avva, că sunt sărman și nu am nimic în mâinile mele. Și eu i-am zis: Fie ca și cele pe care le ai să fie ca și când nu le-ai avea. Și el mi-a zis: De ce, avva, nu cumva te-am smintit cu ceva vreodată? Și i-am zis: Cu ce nu m-ai smintit!? Atunci i-am povestit toate cele ce s-au întâmplat. Și plângând noi amândoi, mi-a zis: Roagă-te, avva, să-mi trimită Dumnezeu cele de trebuință și de acum înainte mă voi îndrepta. Și i-am zis: Adevărat, fiule, să nu mai aștepți de la Hristos să-ți încredințeze altceva, în toată lumea aceasta, decât moneda aceasta a ostenelii tale. Căci iată, atâta timp ți-a dat Dumnezeu putere să câștigi moneda din lucrul

---

✦ [19]Psalmul 10, 24. ✦ [20]Psalmul 76, 14-15. ✦ [21]Psalmul 112, 7. ✦ [22]2 Regi 2, 7. ✦ [23]Vezi Înțelepciunea lui Sirah 18, 6. ✦ [24]Psalmul 93, 17.

mâinilor tale. Şi a zis Bătrânul ucenicului: Iată, acum ţi-am spus de unde l-am cunoscut, fiule. Iar tu să nu mai spui a doua oară acestea la cineva. Acestea le-a încredinţat Avva Daniil ucenicului său după ce s-a întors din Tebaida. Să ne minunăm de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, cum l-a înălţat prin puţin pe Evloghie şi iarăşi l-a smerit spre folos. Să ne rugăm, deci, şi noi să fim smeriţi, ca în ziua cea înfricoşătoare a Domnului nostru Iisus Hristos să aflăm milă înaintea slavei Lui.

5. A zis ucenicul Avvei Teodor[25], că a venit odată cineva să vândă ceapă şi i-a umplut un vas de pământ. Şi i-a zis Bătrânul: Umple vasul de pământ cu grâu şi dă-i-l. Şi erau două grămezi de grâu, una curată şi una necurată. Şi i-am umplut vasul din cel necurat. Şi Bătrânul se uita la mine cu stăruinţă şi supărare. Şi de frică, am căzut şi am spart vasul de lut. Şi i-am pus metanie, iar el mi-a zis: Ridică-te, nu este vina ta! Eu am păcătuit că ţi-am spus. Şi intrând Bătrânul, şi-a umplut braţele cu grâu curat şi i l-a dat împreună cu ceapa.

6. Ziceau despre acelaşi că, după ce s-a pustiit Schitul, a venit să stea la Ferme. Şi îmbătrânind, s-a îmbolnăvit. Deci îi aduceau câte ceva de mâncare. Şi ceea ce îi aducea primul, el dădea la al doilea. Şi tot aşa la rând, ceea ce primea de la unul dădea celuilalt. Iar la ceasul când trebuia să mănânce, ceea ce îi aducea acela care venea, aceea mânca.

7. Ziceau despre Avva Ioan Kolovos că osteneala pe care o dobândea la seceriş o lua şi o aducea la Schit, zicând: Văduvele mele şi orfanii mei sunt la Schit.

✦ [25]Este vorba despre Teodor al Fermei. Muntele Fermei era un munte în nordul Nitriei, unde se nevoiau mulţi călugări.

8. S-au dus unii dintre Părinţi la Avva Iosif din Panevo[26] ca să-l întrebe despre cum să se poarte cu fraţii care vin din străini să fie găzduiţi, dacă trebuie să fie cu pogorământ şi cu îndrăzneală faţă de ei. Şi, înainte de a întreba ei, Bătrânul a zis ucenicului său: Ia aminte bine la ceea ce voi face astăzi şi să ai răbdare. Şi a pus Bătrânul două perne, una de-a dreapta şi una de-a stânga, şi le-a zis: Şedeţi! Şi s-au aşezat. Şi a intrat în chilia lui şi s-a îmbrăcat cu haine de cerşetor. Şi ieşind, a trecut prin mijlocul lor. Şi intrând, iarăşi a purtat hainele lui. Apoi ieşind iarăşi, a stat în mijlocul lor. Aceia s-au mirat de lucrul Bătrânului. Şi le-a zis: Aţi înţeles ce am făcut? Şi ei au zis: Da! Şi el a zis: M-a schimbat cu ceva haina de necinste? Au zis: Nu! Şi el le-a zis: Deci, dacă sunt eu însumi în amândouă, aşa cum prima nu m-a schimbat, nici a doua nu m-a vătămat. Aşadar, aşa suntem datori să facem la primirea fraţilor străini, după Sfânta Evanghelie: *Daţi Cezarului ce este al Cezarului, şi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu*[27]. Deci, când sunt de faţă fraţi, cu îndrăzneală să-i primim, iar când suntem singuri, avem nevoie de tânguire, ca să rămână înăluntrul nostru. Şi cei care au auzit s-au minunat pentru că le-a zis cele care erau în inima lor înainte să-i întrebe şi au slăvit pe Dumnezeu.

9. Povestea Avva Casian: Am plecat din Palestina în Egipt la unul dintre Părinţi. Şi, după ce ne-a găzduit, l-am întrebat pentru care pricină în timpul primirii fraţilor străini nu ţinem canonul nostru de post aşa

✦ [26]Cetatea antică din Egiptul de Jos. Astăzi se numeşte Mentzala el Haghit. ✦ [27]Matei 20, 21.

cum l-am primit din Palestina? Şi a răspuns, zicând: Postul totdeauna este cu mine. Dar pe voi nu pot să vă am totdeauna cu mine. Şi postul este un lucru şi folositor, şi necesar, dar depinde de voinţa noastră. Iar împlinirea poruncii iubirii o cere ca pe ceva necesar legea lui Dumnezeu. Primindu-vă, deci, pe voi şi în voi pe Hristos, sunt dator să vă slujesc cu toată râvna. Şi după ce vă petrec pe voi la plecare, pot să redobândesc canonul postului. Căci prietenii Mirelui nu pot să postească, cât timp Acesta este cu ei. Dar când se va lua de la ei, atunci au prilejul să postească[28].

10. A zis iarăşi: Am mers la un alt Bătrân şi ne-a făcut să gustăm ceva. Şi ne îndemna să mai luăm mâncare, chiar dacă ne săturasem. Şi când eu am spus că nu mai pot, mi-a răspuns: Eu de şase ori am pus masa pentru că au venit fraţii. Şi, îndemnând pe fiecare dintre ei, am mâncat şi eu cu ei şi încă îmi este foame. Şi tu o singură dată ai mâncat şi te-ai săturat, încât nu mai poţi?

11. S-a dat odată în Schit porunca: Postiţi săptămâna aceasta! Şi din întâmplare au venit fraţi din Egipt la Avva Moise şi le-a făcut puţină fiertură. Şi au văzut fraţii fumul şi au spus preoţilor: Iată, Moise a dezlegat porunca şi a făcut fiertură la el. Şi ei au zis: Când va veni, îi vom zice. Făcându-se sâmbătă şi văzând preoţii vieţuirea înaltă a Avvei Moise, au zis înaintea poporului: Avva Moise, ai dezlegat porunca oamenilor şi ai păzit porunca lui Dumnezeu!

12. Un frate a văzut pe Avva Nisteróe purtând două

✦ [28]Vezi Marcu 2, 19-20.

colovii[29] şi i-a zis: Dacă vine un sărac şi îţi cere o haină, pe care dintre ele o dai? Şi răspunzând, a zis: Pe cea mai bună! Şi a zis fratele: Şi dacă îţi va cere şi altul, ce îi mai dai? Şi a zis bătrânul: Jumătate din cealaltă! Şi a zis fratele: Şi dacă îţi va cere şi altul, ce îi mai dai? Iar el a zis: Tai ce a rămas şi-i dau jumătate, iar cu cealaltă jumătate mă încing. Şi iarăşi a zis: Şi dacă şi pe aceasta o va cere de la tine cineva, ce vei face? A zis Bătrânul: Îi dau lui ce a rămas şi mă duc şi mă aşez într-un loc, până când Dumnezeu va trimite şi mă va acoperi, căci nu voi cere de la altcineva.

13. Un frate a zis Avvei Pimen: Dacă voi da fratelui meu puţină pâine sau altceva, dracii întinează fapta aceasta ca şi când ar fi fost făcută pentru a plăcea oamenilor. A zis Bătrânul: Chiar dacă este făcută pentru a plăcea oamenilor, noi vom da fratelui ceea ce are nevoie. I-a zis lui şi această pildă: Doi oameni erau agricultori şi locuiau în aceeaşi cetate. Şi unul dintre ei, semănând, a făcut puţină recoltă şi necurată. Iar celălalt, nu s-a îngrijit să semene şi nu a făcut nimic. Întâmplându-se foamete, care dintre cei doi va trăi? A răspuns fratele: Cel care a făcut recoltă puţină şi necurată. A zis Bătrânul: Aşa şi noi, semănăm puţine şi necurate, ca să nu murim de foame.

14. Un frate a cercetat pe Avva Pimen după două săptămâni din Postul Mare. Şi-a mărturisit gândurile şi aflând odihnă, a zis: Cu puţin nu m-am poticnit dacă să mă aflu astăzi aici. A zis lui Bătrânul: De ce?

✦ [29] *Coloviu* se numeşte veşmântul monahal, lung sau scurt, care nu are mâneci. De la *kolovos* care înseamnă *ciung*.

I-a răspuns fratele: Mi-am zis că poate pentru Postul Mare nu-mi deschideţi. A zis Avva Pimen: Noi nu am învăţat să închidem uşa de lemn, ci mai curând închidem uşa limbii.

15. A rugat Avva Teodor cel din Ferme pe Avva Pamvo: Spune-mi cuvânt! Şi cu multă osteneală Bătrânul i-a zis: Teodore, mergi şi să ai milă de toţi, că mila află îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu.

16. A zis Amma Sara: Este bine să faci milostenie și pentru a plăcea oamenilor. Căci, chiar dacă este făcută pentru a plăcea oamenilor, ajunge după aceea să fie plăcută și lui Dumnezeu[30].

17. Ziceau despre Avva Serapion că a întâlnit în Alexandria un sărac care tremura de frig și, stând el, gândea în sinea lui: Cum eu, socotind că sunt ascet, port haină, iar acest sărac, mai bine zis Hristos, moare de frig? Adevărat, dacă îl voi lăsa pe acesta să moară, ca ucigaș voi fi judecat în ziua Judecății. Și dezbrăcându-se, ca un bun luptător, a dat săracului haina pe care o purta. Și ședea având sub braţ mica Evanghelie, pe care o purta mereu asupra sa. Trecând, deci, pe acolo cel cu rânduiala la mânăstire, și văzându-l gol, i-a zis: Avva Serapion, cine te-a dezbrăcat? Şi scoţând mica Evanghelie, i-a zis: Aceasta m-a dezbrăcat. Şi sculându-se de acolo, a întâlnit pe unul ţinut de cineva pentru că îi era dator și nu avea să-i dea datoria. Vânzându-şi, deci, mica Evanghelie, nemuritorul Serapion a plătit datoria omului aflat la strâmtorare. Şi s-a întors la chilia lui gol. Deci, cum l-a văzut ucenicul lui gol, i-a zis: Avva, unde este coloviul tău cel scurt? Şi i-a

✦ [30]Vezi apoftegma 13.

zis Bătrânul: L-am trimis înainte, fiule, acolo unde o să avem nevoie de el! A zis către el fratele: Unde este mica Evanghelie? A răspuns Bătrânul: Adevărat, fiule, pe ea care-mi zicea în fiecare zi vinde avuțiile tale și dă-le săracilor, am vândut-o și am dat-o săracilor, ca în ziua Judecății să aflăm mai multă îndrăzneală la El.

18. A întrebat Avva Timotei, preotul, pe Avva Pimen, zicând: Este o femeie în Egipt care se desfrânează și plata ei o dă milostenie. Și a zis Avva Pimen: Nu va rămâne în desfrânare, căci se vede în ea rodul credinței! S-a întâmplat să vină mama preotului Timotei la el și a întrebat-o pe ea zicând: Femeia aceea a rămas în desfrânare? Și ea a zis: Da! A adăugat încă și alți bărbați, dar și-a înmulțit și milostenia. Și a vestit aceasta Avva Timotei Avvei Pimen. Iar el a zis: Nu va rămâne în desfrânare! Venind iarăși mama Avvei Timotei, i-a zis: Știi că femeia aceea căuta să vină cu mine ca să vă rugați pentru ea? Iar el a vestit Avvei Pimen și acela i-a zis: Mai bine mergi tu și întâlnește-te cu ea. Și el a plecat după cuvântul Bătrânului și aceea, văzându-l și auzind de la el cuvântul lui Dumnezeu, s-a pătruns la inimă, a plâns și i-a zis: Eu de astăzi mă voi alipi[31] de Dumnezeu și nu voi mai continua să desfrânez. Și îndată intrând în mânăstire, a bineplăcut lui Dumnezeu.

19. Zicea un Bătrân că era cineva care se lepădase de lume având femeie și o fiică. Aceasta, deși catehumenă, era ca și creștină. Și a împărțit el lucrurile lui

---

✦ [31]Este folosit verbul pe care-l folosește Sf. Pavel în 1 Cor. 6, 17: *Iar cel ce se alipește de Domnul este un duh cu El.* Legătura este evidentă.

în trei părţi. Săvârşindu-se însă, între timp, fiica lui care era catehumenă, tatăl a dat săracilor ce i se cuvenea aceleia ca din partea ei. A dat încă şi partea femeii sale, şi partea lui. Şi nu înceta să roage pe Dumnezeu pentru ea. Deci în timp ce se ruga el a venit un glas, zicând: Fiica ta s-a botezat, nu te necăji! Şi el nu a crezut. Şi i-a zis lui iarăşi glasul nevăzut: Sapă la mormântul ei să vezi dacă o găseşti. Şi el mergând la mormânt a săpat şi nu a găsit-o. Căci se mutase în ceata credincioșilor.

20. Zicea unul dintre Părinți că un magistrat[32] a fost trimis să răspândească o poruncă împărătească. Și pe cale a aflat un mort sărac, întins gol la pământ. Și făcându-i-se milă, a zis slujitorului său: Ia calul și mergi puțin înainte! Și coborând, s-a dezbrăcat de una din hainele lui şi a acoperit pe cel mort, apoi a plecat. După câteva zile, iarăși a fost trimis același magistrat să vestească poruncă. Și s-a întâmplat, pe când ieșea el din cetate, să cadă de pe cal și să-și rupă piciorul. Şi l-a dus înapoi slujitorul la casa lui și doctorii îl îngrijeau. Iar după cinci zile s-a înnegrit piciorul lui. Şi văzând doctorii că se înnegreşte piciorul, au făcut semn între ei că trebuie să-i taie piciorul, ca să nu putrezească tot trupul şi să moară omul. Şi i-au zis: Venim dimineaţă şi te vindecăm! Şi bolnavul a făcut semn slujitorului să iasă după doctori şi să afle de la ei ce vor să facă. Şi aceia i-au zis: Piciorul stăpânului tău s-a înnegrit şi dacă nu va fi tăiat, omul va muri.

[32] Magistraţii erau funcţionari publici care aparţineau serviciului de magistru, un demnitar al curţii împărăteşti cu multe jurisdicţii.

Venim dimineaţă şi ce va vrea Dumnezeu, aceea vom face. Şi a intrat slujitorul plângând la stăpânul său şi zicând că aceasta vor să facă cu tine. Iar el auzind, s-a întristat şi de multă supărare nu a dormit. Şi candela lui ardea. Pe la miezul nopţii a văzut un om intrând pe fereastră şi venind la el şi zicându-i: De ce plângi? Ce te întristează? Iar el a zis: Doamne, cum vrei să nu plâng şi să nu fiu întristat că mi-am rupt piciorul şi doctorii vor să facă aceasta cu mine? Şi i-a zis lui cel care i s-a arătat: Arată-mi piciorul! Apoi l-a uns şi i-a zis: Scoală-te şi umblă! Şi a zis bolnavul: Piciorul meu este rupt şi nu pot! Şi i-a zis: Sprijină-te pe mine! Şi sprijinindu-se, a păşit şchiopătând. Şi i-a zis cel care i s-a arătat: Încă şchiopătezi? Întinde-te iarăşi! Şi, ca şi când l-a uns din nou, i-a întins picioarele. Şi i-a zis: Scoală-te iarăşi şi mergi! Şi sculându-se, a mers ca un om sănătos. Şi a zis: Întinde-te şi te odihneşte! Apoi i-a zis câteva cuvinte despre milostenie, că a zis Domnul: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui*[33]! *Căci judecata este fără milă pentru cel care n-a făcut milă*[34]. Şi altele asemenea. Şi a zis: Să te mântuieşti! Şi a zis magistratul: Pleci? Şi el a zis: Da! Ce mai vrei, de vreme ce te-ai făcut sănătos! I-a zis lui magistratul: Pentru Dumnezeu, Cel care te-a trimis, spune-mi cine eşti? Şi i-a zis: Uită-te la mine! Recunoşti această stofă moale? A zis lui: Da, stăpâne, a mea este! Şi acela i-a zis: Eu sunt cel pe care l-ai văzut mort şi aruncat pe cale, peste care tu ai aruncat această stofă moale. Dumnezeu m-a trimis să te vindec. Să-i mulţumeşti, deci, pentru totdeauna lui Dumnezeu. Şi a plecat

✦ [33]Matei 5, 7. ✦ [34]Iacob 2, 13.

iarăşi pe fereastra pe care a venit. Şi sănătos fiind, a slăvit pe Dumnezeu, Pricina a tot binele.

21. Un alt magistrat, întorcându-se la Constantinopol din Palestina, a întâlnit pe cale un orb prin părţile Tirului, neavând pe nimeni însoţitor. Acela, auzind zgomotul cailor, s-a culcat pe marginea drumului pentru puţin şi întinzându-şi mâinile vorbea de milă şi de sărăcie, cerând de la ei milostenie. Magistratul însă a trecut pe lângă el, dispreţuindu-l. Şi după scurt timp, părându-i rău, a oprit calul şi luând punga, a scos o monedă, s-a întors la sărac singur şi i-a dat moneda. Acela, primind, s-a rugat de el, zicând: Cred în Dumnezeu că porunca Lui te va izbăvi de ispită. Şi a primit magistratul urarea întru cunoştinţă. Şi plecând în cetate, a găsit acolo pe stăpânitor şi câţiva pancratiaşti[35] care-l rugau pe acela să le dea o corabie şi să străbată marea. Şi pancratiaştii, văzând pe magistrat, au început să-l roage să ceară stăpânitorului să le dea o corabie ca să plece departe din cetate. Şi fiind încredinţat de rugămintea lor, s-a dus la stăpânitor şi i-a zis despre caii de poştă, ca să-i dea, şi despre pancratiaşti. A zis deci stăpânitorul către pancratiaşti, glumind: Înduplecaţi pe magistrat să meargă cu voi pe mare şi vă slobozesc. Iar ei, auzind aceasta, au rămas mult timp rugând pe magistrat să primească să călătorească împreună cu ei pe mare. Şi pentru că s-au înţeles cu el, stăpânitorul le-a dat corabia. Magistratul şi pancratiaştii au pornit călătoria de îndată ce au avut vânt

---

✤ [35]Cuvântul din textul vechi παμμαχάριοι înseamnă *pancratiaşti*. Aceştia se întreceau în Pancratiu, care era o probă a tinerilor greci în antichitate, ce cuprindea şi trânta, şi lupta cu pumnii (ET).

prielnic. Iar noaptea s-a întâmplat magistratului ca, fiind deranjat la pântece, să se scoale pentru nevoia trupească. Şi pe când era pe puntea corabiei a primit o lovitură puternică de la pânzele catargului şi a căzut în mare. Marinarii au auzit căderea lui, dar pentru că era noapte şi vânt puternic, nu au putut să-l prindă. Lăsat în voia valurilor, magistratul socotea că va muri. Dar, cu voia lui Dumnezeu, s-a aflat o altă corabie venind din urmă şi văzându-l, marinarii l-au ridicat pe corabie şi aşa a ajuns în cetatea în care mergeau şi pancratiaştii. Marinarii celor două corăbii ieşind pe uscat s-au întâmplat în acelaşi han. Şi s-a întâmplat ca unul dintre marinarii de pe corabia din care a căzut magistratul să-şi aducă aminte de el, suspinând şi zicând: Oare ce s-o fi întâmplat cu magistratul acela? Şi auzind aceasta, marinarii celeilalte corăbii au întrebat pentru ce magistrat a suspinat. Şi aflând adevărul, i-au spus lui: Noi l-am scos din mare și este cu noi. Şi aflând aceia, s-au bucurat și venind l-au luat cu ei. Și magistratul le-a povestit că orbul căruia i-am dat o monedă pe cale, acela m-a ținut mergând pe ape. Şi auzind aceasta, au slăvit pe Dumnezeu Mântuitorul. Din aceasta învățăm, așadar, că milostenia de bunăvoie nu se pierde, ci, la vreme de nevoie, Dumnezeu răsplătește celui milostiv. După Dumnezeiasca Scriptură: *Nu te da în lături de la a-i face bine celui lipsit atunci când mâna ta poate să ajute*[36].

22. Zicea unul dintre cei iubitori de Hristos care avea harisma milosteniei: Cel care dă milostenie este dator să o dea ca şi când ar fi el însuşi cel care o primeşte. O

✣ [36]Pilde 3, 27.

asemenea milostenie îl apropie de Dumnezeu.

23. Zicea cineva că în Alexandria era un bogat care s-a îmbolnăvit. Şi temându-se de moarte, a luat treizeci de litre de aur şi le-a dat săracilor. Şi făcându-se sănătos, a început să-i pară rău de ceea ce a făcut. Şi avea un prieten evlavios şi a îndrăznit să-i spună că îi pare rău pentru ceea ce a făcut. Iar acela i-a zis: Eşti dator mai curând să te bucuri pentru că lui Hristos le-ai dat. Dar el nu s-a încredinţat de aceasta. Atunci i-a zis acela: Iată cele treizeci de litre! Căci era bogat şi el. Vino, deci, la Sfântul Mina[37] şi spune: Nu sunt eu cel care a împlinit porunca, ci el este! Şi vei primi aurul. Şi venind la Sfântul Mina, a zis aşa şi a luat cele treizeci de litre de aur. Şi cum ieşea el pe poartă, a murit. Şi cei care erau cu el au zis stăpânului monedelor de aur: Primeşte înapoi cele ale tale! Iar el a zis: Să nu-mi facă mie aşa Domnul! Căci din clipa în care le-am dat lui Hristos, sunt ale Lui. Să fie date săracilor! Şi ei, auzind cele întâmplate, s-au înfricoşat şi au slăvit pe Dumnezeu pentru gândul bun al bărbatului.

24. Un Bătrân vieţuia împreună cu un frate de obşte. Şi Bătrânul era milostiv. Şi întâmplându-se foamete, au început să vină la poarta lui ca să primească milostenie. Şi Bătrânul dădea milostenie la toţi care veneau. Văzând fratele ce se întâmplă, a zis Bătrânului: Dă-mi partea mea din pâini şi fă ce vrei cu partea

---

✦ [37]Este vorba despre biserica marelui mucenic Mina (prăznuirea lui se face la 11 noiembrie), care s-a construit deasupra mormântului mucenicului lângă Alexandria, în timpul arhipăstoriei Sfântului Atanasie cel Mare. Datorită multelor minuni care erau săvârşite de sfânt s-a organizat un centru religios unde venea o mulţime de închinători şi din alte ţări (ET).

ta. Și Bătrânul a împărțit pâinile și făcea milostenie cu partea lui. Și mulți alergau la Bătrân auzind că dă la toți. Și văzând Dumnezeu aceasta, a binecuvântat pâinile lui. Iar fratele, mâncând pâinile sale, a zis Bătrânului: Deoarece mai am câteva pâinici, avva, primește-mă să fim iar de obște! Și i-a zis Bătrânul: Cum vrei, așa voi face! Și au viețuit iarăși de obște. Întâmplându-se acum belșug, veneau iarăși cei care aveau nevoie să primească milostenie. Și într-una din zile, intrând fratele, a văzut că pâinile s-au terminat. Deci, a venit un sărac și Bătrânul a zis fratelui să-i dea milostenie. Iar el a zis: Nu mai este niciuna, părinte! A zis lui Bătrânul: Intră și caută! Și fratele intrând, a aflat coșul plin de pâini. Și văzând aceasta, s-a înfricoșat și luând, a dat săracului. Și cunoscând astfel credința și virtutea Bătrânului, a slăvit pe Dumnezeu.

25. A zis un Bătrân că poate cineva să facă multe lucruri bune și cel viclean să-l îndemne să țină cu tărie la lucruri neînsemnate, ca să piardă plata pentru toate lucrurile bune pe care le lucrează. În timp ce ședeam eu odată la Oxirinho[38] lângă un preot care făcea multe milostenii, a venit la el o văduvă cerându-i puțin grâu. Și el i-a zis: Adu un sac să-ți măsor! Și ea a adus. Și măsurând cu precizie sacul, a zis: Este mare! Și s-a rușinat văduva. Deci i-am zis după aceea eu: Avva, ai vândut grâul? A zis: Nu, ci l-am dat milostenie. Atunci i-am zis: Dacă tot l-ai dat milostenie, de ce ai cercetat

---

✦ [38]Cetate antică în partea de apus a văii Nilului, cunoscută din nenumăratele papirusuri care s-au găsit la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Pe locul vechii cetăți se află astăzi satul Al-Bahnasa (ET).

cu precizie mărimea sacului și ai rușinat pe văduvă?

26. Un frate a cercetat pe un anahoret și ieșind de la el, i-a zis: Iartă-mă, avva, că te-am ținut de la canonul tău! Și răspunzând, i-a zis: Canonul meu este să te odihnesc pe tine și să te trimit în pace.

27. Un anahoret ședea aproape de o obște și făcea multe nevoințe. S-a întâmplat să vină unii la obște și l-au silit și pe el să mănânce, deși nu era ceasul. După aceasta i-au zis frații: Nu te-ai necăjit, avva? Iar el a zis: Necazul meu este atunci când fac voia mea.

28. Ziceau despre un Bătrân că ședea în Siria lângă calea ce ducea la pustie. Și lucrarea lui era aceasta: în orice ceas venea un monah din pustie, îi aducea aceluia odihnă cu bună încredințare. A venit, deci, odată un anahoret și i-a oferit și lui odihnă. Dar acela nu a voit să primească, zicând că postește. Și întristându-se i-a zis: Nu ocoli pe robul tău[39], mă rog ție, nu mă nesocoti! Vino, deci, să ne rugăm! Iată, este aici un copac și la care din noi se va apleca atunci când fiecare se va ruga în genunchi, voia aceluia vom face! Și-a plecat genunchiul la rugăciune anahoretul și nu s-a întâmplat nimic. Și-a plecat genunchiul și primitorul de străini, și îndată copacul s-a plecat împreună cu el. Și primind astfel înștiințare, au mulțumit lui Dumnezeu.

29. Era un monah care avea un frate sărac în lume. Și, dacă lucra ceva, îi dădea aceluia. Dar cu cât îi dădea mai mult, cu atât acela sărăcea mai mult. Plecând fratele, a vestit lucrul unui Bătrân. Și a zis lui Bătrânul: Dacă vrei să mă asculți, să nu-i mai dai nimic, ci să-i spui: Frate, când aveam, îți dădeam! Acum și tu ce vei

✦ [39]Vezi Facerea 18, 3.

dobândi lucrând să-mi aduci mie! Și orice îți va aduce să primești de la el și oriunde știi străini sau bătrâni, dă-le lor și îndeamnă-i să facă rugăciune pentru el. Plecând fratele, a făcut așa. Și când a venit fratele din lume la el, i-a vorbit precum i-a zis Bătrânul și acela a plecat întristat. Și, iată, în prima zi, luând din grădina lui verdețuri, i le-a adus. Iar fratele lui, primindu-le, le-a dat unor bătrâni. Și i-a rugat pe aceia să facă rugăciune pentru fratele lui. Și, binecuvântat fiind, s-a întors la casa lui. Asemenea și după aceea, a adus legume și trei pâini. Și luându-le fratele, a făcut ca prima dată. Și iarăși fiind binecuvântat, a plecat. Venind, deci, și a treia oară, a adus multe alimente și vin, și pește. Și văzând fratele său, s-a minunat. Și a chemat săraci și le-a pus masă. Și a zis fratelui său: Nu cumva ai nevoie de puțină pâine? Iar acela a zis: Nu, doamne! Căci atâta timp cât luam de la tine ceva, ca un foc intra în casa mea și le consuma. De când nu mai primesc de la tine, Dumnezeu mă binecuvântează. Plecând, deci, fratele, a vestit Bătrânului tot ce se întâmplase. Și i-a zis Bătrânul: Nu știi că lucrul monahului este foc și oriunde ajunge arde? Aceasta îi este de folos fratelui, să facă milostenie din osteneala lui și să ia binecuvântare de la sfinți. Și în felul acesta este binecuvântat.

30. Un monah tebait avea de la Dumnezeu harisma slujirii, încât fiecăruia din cei care veneau la el îi rânduia cele de trebuință. Acestuia i s-a întâmplat odată să dea milostenie într-un sat. Și iată o femeie a venit la el să primească milostenie. Și purta haine vechi. Văzând-o că poartă haine vechi, și-a întins mâna ca să-i dea multe lucruri, dar și-a tras mâna înapoi și i-a

adus puține. Și iată a venit alta purtând haine bune. Și văzând hainele ei, s-a repezit să-i dea puține, dar și-a întins mâna și i-a adus multe. Și a întrebat despre amândouă. I-au spus că cea care era îmbrăcată bine, fiind din neam vrednic, sărăcise și folosea hainele bune de rușine! Iar cealaltă folosea hainele vechi ca să primească.

31. Au mers odată doi frați la un Bătrân. Și obiceiul Bătrânului era să nu mănânce în fiecare zi. Și când a văzut pe frați, s-a bucurat și a zis că postul are plată, dar cel care mănâncă din dragoste împlinește două porunci, că și-a lăsat voia sa și a împlinit porunca lui Dumnezeu, odihnind pe frați.

32. Unul dintre sfinți locuia în Egipt într-un loc pustiu. La mare depărtare de el era un maniheu[40], care era preot la cei ce se numeau pe ei înșiși preoți. Și plecând să cerceteze pe unul de-ai lui, l-a prins noaptea chiar în locul unde era sfântul ortodox. L-a cuprins neliniștea, dar se temea să intre la ortodox și să doarmă, căci știa că acela îl cunoaște că este maniheu și putea să nu-l primească. Împins de

✦ [40]Maniheismul a fost o credință dualistă, întemeiată de Manes în nordul Babilonului în secolul al III-lea. Conținutul ei este un sincretism alcătuit din elementele marilor religii ale epocii acelea: zoroastrismul, budismul și multe elemente din creștinism. Datorită concepției universaliste a conducătorului ei a avut o largă răspândire în mai multe țări, în toată împărăția persană și în Egipt și în nordul Afganistanului, iar mai târziu în India și China, prin trimișii lui Manes, care a fost ucis (277) de către Varam I, regele Persiei (274-277), fiind acuzat de colaboraționism cu dușmanii Persiei. Adept al maniheismului a fost și Fericitul Augustin, dar după întoarcerea la Hristos el a combătut această înșelăciune (ET).

nevoie, a bătut la poartă. Deschizând Bătrânul și cunoscându-l, l-a primit cu bucurie și l-a pus să se roage după obicei. Și, după ce i-a oferit cele de găzduire, s-au culcat. Și maniheul, rămânând singur în timpul nopții, se gândea mirându-se cum de nu a avut nimic Bătrânul împotriva lui. Și a zis: Acesta este cu adevărat al lui Dumnezeu! Și dimineața, venind la el, a căzut la picioarele lui, zicând: Eu de astăzi sunt ortodox! Și așa a rămas împreună cu el.

33. Era un bărbat bogat în Israel, care se îmbogățise din lăcomii și calomnii, și nedreptăți. Acesta, venindu-și în fire și gândindu-se la judecată, a mers la învățător și a zis: Rogu-mă ție, mintea mea este înrobită grijilor pământești ale vieții. Deci, vindecă-mă, ca să nu pier. Iar acela i-a dat lui Înțelepciunea lui Solomon și citind a găsit cuvintele: Cel care îl miluiește pe sărac Îl împrumută pe Dumnezeu[41]. Și închizând cartea, a dat-o învățătorului, zicând: Cine este mai vrednic de crezare decât Dumnezeu? El îmi va întoarce și averi și dobânzi dacă eu voi milui pe săraci! Și plecând, a vândut totul și a dat săracilor, fără să mai țină nimic pentru el, decât numai patru monede de aur pentru îmbrăcămintea trupului său. Și s-a făcut tare sărac și nimeni nu-l miluia. La urmă a zis în sine:

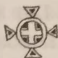
✦ [41]Pilde 19, 17. Înțelepciunea lui Solomon se cuprinde în două lucrări: în lucrarea cu același nume: Înțelepciunea lui Solomon și în Pilde. Înțelepciunea lui Solomon și Pildele se găsesc așezate între cele opt cărți ale Vechiului Testament, numite sapiențiale și în general poetice, didactice, morale, pentru că vorbesc despre înțelepciune în sens moral și religios. Acestea sunt următoarele: Iov, Psalmi, Pilde, Ecleziastul, Cântarea Cântărilor, Înțelepciunea lui Solomon , Înțelepciunea lui Sirah și Plângerile.

Voi merge la Ierusalim, la Domnul și Dumnezeul meu și mă voi plânge Lui că m-a înșelat, făcându-mă să-mi risipesc averile mele. Mergând el la Ierusalim, a văzut doi bărbați certându-se între ei, deoarece găsiseră o piatră de preţ care se pierduse din diploida[42] arhiereului Aaron[43]. Aceia nu ştiau de unde era piatra. Și le-a zis: De ce vă certați? Și ei au zis: Am găsit o piatră şi ne certăm ce piatră să fie! Şi el le-a zis: Daţi-mi-o mie şi luaţi patru dinari pe ea. Iar ei cu bucurie i-au dat piatra. Mergând, deci, la Ierusalim, a arătat piatra unui aurar. Acesta, văzând piatra, i-a zis: Unde ai găsit această piatră? Iată sunt trei ani de când Ierusalimul este dat peste cap pentru piatra aceasta. Mergi, dar, şi dă-o arhiereului şi te vei îmbogăţi! Mergând el la templu, îngerul Domnului a zis arhiereului: Vine un om la tine având piatra care s-a pierdut. Dă-i lui aur și argint şi pietre preţioase câte vrea! Şi mustrându-l pe om, a zis: Nu te îndoi în inima ta, nici nu fi necredincios față de Dumnezeu Care a zis că cel care miluieşte pe sărac împrumută pe Dumnezeu. Iată ți-a dat de şapte ori mai mult în veacul acesta și în veacul viitor îți va da viață veşnică!

Sfârșitul tratatului despre primirea străinilor.

✦ [42]Διπλοΐδα este efodul cusut în aur, alcătuit din două părţi, una în faţă şi alta în spate, care se strângea cu o cingătoare împodobită. În partea din faţă şi pe piept erau aşezate pe o placă dreptunghiulară pe câte patru rânduri câte doisprezece pietre preţioase, bătute în aur, cu numele celor douăsprezece seminţii ale lui Israel. Aceste pietre preţioase erau considerate sfinte. Efod purtau şi preoţii, dar era mult mai simplu. ✦ [43]Aaron a fost primul arhiereu al evreilor, fratele lui Moise şi al lui Miriam.

CAPITOLUL XIV

DESPRE ASCULTARE

1. A zis Avva Antonie că ascultarea împreună cu înfrânarea îmblânzesc fiarele sălbatice!

2. A zis Avva Arsenie Avvei Alexandru: Când termini de despicat nuielele, vino să mănânci cu mine. Dar, dacă vin străini, să mănânci cu ei. Avva Alexandru lucra cu rânduială şi linişte. Şi, când s-a făcut ceasul, încă mai avea nuielele şi, voind să ţină cuvântul Bătrânului, a rămas să termine nuielele. Avva Arsenie, văzând că zăboveşte, a mâncat, gândind ca nu cumva să fi avut străini. Şi Avva Alexandru când s-a făcut seară a venit. Şi i-a zis Bătrânul: Ai avut străini? A zis: Nu! I-a zis iarăşi: Atunci, de ce nu ai venit? Şi el i-a zis: Mi-ai spus că atunci când termin de despicat nuielele să vin. Şi ţinând cuvântul tău, nu am venit până acum, căci acum le-am terminat. Şi s-a minunat Bătrânul de acrivia lui şi i-a zis: Să mănânci mai devreme pentru ca şi slujba ta să o faci şi apa să ţi-o bei. Altfel trupul tău repede se va istovi.

1. Un frate a venit de la Schit la Avva Amun. Şi i-a zis: Părintele meu mă trimite pentru slujire şi mă tem

de desfrânare. Şi i-a zis Bătrânul: În ceasul în care vine ispita să spui: Dumnezeule al puterilor, pentru rugăciunile părintelui meu, scapă-mă! Deci, într-una din zile, fiind trimis de părintele lui să meargă în Egipt pentru slujire, s-a dus, aşa cum obişnuia, la cel care le dădea cele de trebuinţă. Dar nu l-a aflat pe acela acasă, iar fiica lui, care era fecioară, fiind acasă, a închis uşa după ce a intrat fratele. Şi el înţelegând gândul ei, a strigat cu glas mare: Dumnezeul părintelui meu, scapă-mă! Şi îndată s-a aflat pe calea care ducea la Schit.

2. A cercetat Avva Avraam pe Avva Are. Şi în timp ce şedeau ei a venit un frate la Bătrânul şi i-a zis: Spune-mi ce să fac să mă mântuiesc! Iar el i-a zis: Mergi şi să petreci tot anul acesta mâncând în fiecare seară pâine şi sare. Apoi vino iarăşi şi îţi voi spune. A plecat şi a făcut aşa cum l-a sfătuit. Împlinindu-se anul, a venit iarăşi fratele la Avva Are. S-a întâmplat şi atunci Avva Avraam să fie acolo. Şi a zis iarăşi Bătrânul fratelui: Mergi şi anul acesta posteşte două-două[1]! Şi cum a plecat fratele, a zis Avva Avraam Avvei Are: De ce cu toţi fraţii vorbeşti punându-le jug uşor, iar fratelui acestuia îi pui sarcină grea? A zis lui Bătrânul: Fraţii, cum vin şi cer, aşa şi pleacă. Acesta, însă, vine să audă cuvânt pentru Dumnezeu, căci este lucrător, şi orice îi spun face cu toată silinţa. De aceea şi eu îi vorbesc cuvântul lui Dumnezeu!

3. Zicea unul dintre Bătrâni că Avva Vasile, cercetând o obşte, după învăţătura de cuviinţă a zis egumenului: Ai aici vreun frate între cei care se mântuiesc?

✦ [1] O dată la două zile sau o zi da şi una nu.

Iar el a zis: Toţi sunt robii tăi şi se silesc să se mântuiască, stăpâne! Iarăşi i-a zis: Ai, cu adevărat, pe cineva care are ascultare? Iar el i-a adus un frate. Şi Avva Vasile l-a rânduit să slujească la masă. După ce au mâncat, fratele i-a adus să se spele. Şi i-a zis Sfântul Vasile: Vino să-ţi dau şi eu să te speli! Şi el a primit de la sfântul să-i toarne apă. Şi i-a zis sfântul: Când intru în altar, vino să te fac diacon. Şi după ce a făcut aceasta, l-a făcut şi preot şi l-a luat cu el la episcopie pentru ascultarea lui.

4. Zicea Avva Isaia către cei care veneau şi se supuneau Sfinţilor Părinţi: Prima vopsea nu se ia, ca porfira[2]. Şi după cum ramurile tinere se îndreaptă și se îndoaie cu uşurinţă, așa și cei care sunt începători în ascultare.

5. Se povestea despre Avva Ioan Kolovos că a mers la un Bătrân tebait, la Schit, și a stat în pustie. Bătrânul a luat un lemn uscat și l-a plantat. Apoi i-a zis: În fiecare zi să-l uzi cu o cană de apă până când face rod. Și apa era departe de el, încât trebuia să plece seara și să se întoarcă dimineața. După trei ani, lemnul a dat lăstari și a făcut rod. Și luând Bătrânul rodul acela l-a dus în biserică, zicând fraţilor: Luați și mâncaţi rodul ascultării!

6. Ziceau despre Ioan, ucenicul Avvei Pavel, că avea mare ascultare. Într-un loc erau morminte şi acolo îşi

---

+[2]Porfira este o substanţă de culoare roşu închis care nu se şterge. Cunoscută din antichitate, se extrăgea din secreţiile scoicilor cu acelaşi nume. Porfiră, de asemenea, se numeau şi hainele preţioase ale împăraţilor şi ale regilor din antichitate. Chiar şi în Bizanţ, hainele se vopseau cu această substanţă preţioasă.

avea culcuşul o hienă. Şi Bătrânul a văzut în locul acela bălegar şi a zis lui Ioan să se ducă şi să-l aducă. Iar el a zis: Ce să fac, avva, cu hiena? Iar Bătrânul, glumind, i-a zis: Dacă vine asupra ta, leag-o şi adu-o aici. Deci, a plecat fratele acolo pe seară. Şi iată hiena a venit asupra sa. Iar el, după cuvântul Bătrânului, s-a repezit să o prindă. Şi hiena a fugit. Şi alergând după ea, zicea: Avva mi-a zis să te leg. Şi prinzând-o, a legat-o. Iar Bătrânul stătea neliniştit şi-l aştepta. Şi iată, a venit având hiena legată. Şi văzându-l Bătrânul, s-a minunat. Şi vrând să-l smerească, l-a lovit zicându-i: Nebunule, câine nebun mi-ai adus aici? Şi Bătrânul a dezlegat-o îndată şi a slobozit-o să plece.

7. Ziceau despre Avva Siluan că avea un ucenic pe nume Marcu. Şi acela avea ascultare mare şi era caligraf. Şi îl iubea Bătrânul pentru ascultarea lui. Avea şi alţi unsprezece ucenici şi aceia se necăjeau că îl iubea pe acela mai mult decât pe ei. Şi auzind Bătrânii, s-au întristat. Şi au venit Bătrânii într-o zi la el şi l-au mustrat. Iar el, luându-i, a ieşit şi a bătut la fiecare chilie, zicând: Cutare, frate, vino, că am nevoie de tine! Şi niciunul dintre ei nu a venit îndată. Şi ajungând la chilia lui Marcu, a bătut zicând: Marcule! Şi el auzind glasul Bătrânului, îndată a sărit afară. Şi l-a trimis la slujire. Iar el a zis Bătrânilor: Unde sunt ceilalţi fraţi, Părinţilor? Şi intrând în chilia lui Marcu, a cercetat lucrul pe care-l făcea. Şi a aflat că tocmai pusese mâna să scrie litera *o* şi când a auzit pe Bătrânul, nu a mai dus-o pana până la capăt ca s-o termine. Deci, au zis Bătrânii: Cu adevărat, cel pe care-l iubeşti tu, avva, şi noi îl iubim, pentru că şi Dumnezeu îl iubeşte!

8. Ziceau despre Avva Siluan că odată, plimbându-se prin Schit cu Bătrânii şi vrând să le arate ascultarea ucenicului său, pentru care îl iubea mult, a văzut un mistreţ mic şi i-a zis: Vezi boul acela mic, fiule? Şi i-a zis: Da, avva! Şi coarnele lui cât de frumoase sunt? A zis: Da, avva! Şi s-au minunat Bătrânii de răspunsul lui şi s-au zidit prin ascultarea lui.

9. A coborât odată mama Avvei Marcu să-l vadă; şi avea mult lux. Şi a ieşit Bătrânul la ea şi aceasta i-a zis: Avva, spune fiului meu să iasă ca să-l văd. Şi intrând Bătrânul, i-a zis: Ieşi afară, să te vadă mama ta. Şi el purta centonariu[3] şi era afumat din bucătărie. Ieşind din ascultare, şi-a închis ochii şi a zis celor de acolo: Mântuiţi-vă, mântuiţi-vă! Şi nu i-a văzut. Iar mama lui nu l-a cunoscut. Deci, iarăşi a trimis la Bătrân, zicând: Avva, trimite pe fiu meu, să-l văd. Şi Bătrânul a zis lui Marcu: Nu ţi-am spus să ieşi să te vadă mama ta? Şi i-a zis Marcu: Am ieşit, după cuvântul tău, avva! Dar, te rog, să nu-mi spui să ies încă o dată, ca să nu fac neascultare. Şi ieşind, Bătrânul a zis femeii: Acela era fiul tău, care a ieşit şi v-a zis: Mântuiţi-vă! Şi a rugat-o să plece.

10. Ziceau despre Avva Meghetie că era tare smerit, că ucenicise pe lângă monahi egipteni şi întâlnise mulţi Bătrâni, şi pe Avva Sisoe, şi pe Avva Pimen. A rămas însă într-un loc în Sinai. Şi s-a întâmplat ca unul dintre sfinţi să-l cerceteze, după cum povestea el însuşi. Şi i-a zis: Cum petreci, frate, în pustia aceasta? Iar el i-a zis: Postesc o zi da şi una nu şi mănânc o pâine. Şi acela mi-a zis: Dacă vrei să mă asculţi, mănâncă în fiecare zi câte o jumătate de pâine. Şi făcând aşa am aflat odihnă.

✦[3] Κεντωνάρι era un veşmânt confecţionat din zdrenţe cusute.

11. A zis Avva Mios că adevărata ascultare are ca răsplată ascultarea. Dacă cineva ascultă de Dumnezeu și Dumnezeu îl ascultă pe el.

12. A zis Avva Moise unui frate: Să dobândim ascultarea care naște smerenia și răbdarea, și îndelunga răbdare, și străpungerea, și iubirea de frați, și dragostea. Acestea sunt armele noastre de luptă.

13. A zis iarăși: Vino, frate, la ascultarea cea adevărată, în care este smerenie, în care este tărie, în care este bucurie, în care este răbdare, în care este îndelungă-răbdare, în care este iubire de frați, în care este străpungere, în care este dragoste. Căci cine are ascultarea cea bună a împlinit toate poruncile lui Dumnezeu.

14. A zis iarăși: Monahul care postește, fiind sub un părinte duhovnicesc, dar nu are ascultare și smerenie, un astfel de monah nu va dobândi nicio virtute și nu știe ce înseamnă să fii monah.

15. Era un mirean tare evlavios în viața lui și a cercetat odată pe Avva Pimen. S-au întâmplat la Bătrân și alți frați care căutau să audă cuvânt de la el. A zis Bătrânul către credinciosul mirean: Vorbește fraților cuvânt! Iar el l-a rugat zicând: Iartă-mă avva, eu am venit să învăț! Silit, însă, de Bătrân, a zis: Eu sunt mirean, vând legume și negustoresc. Desfac cutiile și le fac mai mici, cumpăr cu mai puțin și vând cu mai mult. Nu știu să vorbesc din Scriptură. Vă spun o pildă. Un om a zis prietenului său: Vino cu mine, că doresc să văd pe Împărat. I-a zis prietenul: Vin cu tine până la jumătatea drumului. Atunci a zis unui alt prieten: Vino tu, să mă duci la Împărat. Și acesta i-a zis: Te duc până la palatul Împăratului. A zis și la al treilea

prieten: Vino cu mine până la Împărat! Iar el a zis: Eu vin şi intru cu tine în palat şi voi sta să vorbesc şi te voi duce la Împărat! Şi l-au întrebat care este puterea pildei. Şi răspunzând, le-a zis: Primul prieten este asceza, care te duce până la jumătatea drumului. Al doilea este curăţia, care ajunge până la cer. Iar al treilea este ascultarea, care te duce până la Împăratul Dumnezeu cu îndrăzneală. Şi zidindu-se fraţii, au plecat!

16. Au cercetat odată pe marele Pamvo patru schitioţi care purtau îmbrăcăminte de piele. Şi fiecare îi vestea virtutea tovarăşului său. Unul postea mult. Al doilea era neagonisitor şi al treilea avea multă dragoste. Despre al patrulea au spus că douăzeci şi doi de ani a făcut ascultare de un Bătrân. Şi le-a răspuns Avva Pamvo acestea: Vă spun vouă că virtutea acestuia este cea mai mare. Căci fiecare dintre voi a dobândit o virtute, păstrându-şi voia proprie. Acesta însă şi-a tăiat voia, făcând voia altuia. Unii ca aceştia sunt mărturisitori[4], dacă se păstrează aşa până la sfârşit.

17. A zis Avva Ruf: Cel care stă în supunere faţă de un părinte duhovnicesc are mai mare plată decât cel care a plecat să trăiască singur în pustie. El a spus că povestea cineva dintre Părinţi zicând: Am văzut patru cete în ceruri. Prima ceată era a oamenilor care s-au îmbolnăvit şi au mulţumit lui Dumnezeu. A doua ceată a celor care au urmărit iubirea de străini şi au rămas credincioşi acestei slujiri. A treia ceată era a celor care au urmărit pustia şi nu au văzut faţă de om. A patra ceată a celor care stau în supunere faţă de

---

+[4]Aşa se numeau creştinii care suferiseră răutăţi în timpul prigoanelor de dragul credinţei, dar supravieţuiseră.

părintele duhovnicesc şi i se supun acestuia pentru Domnul. Aceştia, datorită ascultării lor, purtau şirag de aur şi gorgonă[5] şi aveau slavă mai multă decât ceilalţi. Iar eu, zice, am întrebat pe cel care ne conducea cum se poate ca acesta mai mic să aibă slavă mai multă decât ceilalţi? Iar el, răspunzându-mi, mi-a zis: Pentru că acela care urmăreşte iubirea de străini face aceasta cu voie proprie şi cel din pustie cu voia sa a plecat din lume, iar cel care are ascultare, părăsind toate voirile sale, stă agăţat de Dumnezeu şi de părintele său. Din pricina aceasta are mai multă slavă decât ceilalţi. Pentru aceasta, o, fiilor, este bună ascultarea făcută pentru Domnul. Ascultaţi, fiilor, o parte din izbânzile acesteia: O, ascultare, mântuirea tuturor credincioşilor! O, ascultare, născătoarea tuturor virtuţilor! O, ascultare, aflătoarea Împărăţiei! O, ascultare, care deschizi cerurile şi îi înalţi pe oameni de pe pământ! O, ascultare, hrană a tuturor sfinţilor, din care au supt şi prin care s-au desăvârşit! O, ascultare, împreună-locuitoare cu îngerii!

18. A venit unul dintre tebaiţi la Avva Sisoe, vrând să se facă monah. Şi l-a întrebat Bătrânul dacă are pe cineva în lume. Iar el a zis: Am un fiu. Şi i-a zis Bătrânul: Mergi, aruncă-l în râu şi atunci să te faci monah. Deci, plecând omul să-l arunce în râu pe fiul său, Bătrânul a trimis un frate ca să-l împiedice să o facă. Şi

---

[5] O altă formă a numelui Gorgos. Monstru al mitologiei antichităţii greceşti, cu înfăţişare sălbatică. După o anumită versiune, Atena l-a ucis şi i-a preschimbat înfăţişarea în scutul ei, ca să-i înspăimânte pe vrăjmaşi. Mai târziu, cuvântul Gorgonia ca figură de stil însemna şi scut (ET).

a zis fratele: Încetează, ce faci? Iar el a zis: Avva mi-a spus să-l arunc. A zis fratele: Dar a zis iarăşi prin mine să nu-l arunci! Şi părăsindu-l, a venit la Bătrân şi s-a făcut monah încercat pentru ascultarea lui.

19. A întrebat cineva pe Avva Sopatru, zicând: Dă-mi o poruncă, avva, şi o voi păzi! Iar el i-a zis: Să nu intre femeie în chilia ta, să nu citeşti apocrife[6] şi să nu cercetezi cele despre chip[7]. Aceasta nu este erezie, dar este neştiinţă şi iubire de ceartă din amândouă

✦ [6]Apocrife sau pseudo-scrieri erau considerate de Biserică acele cărţi alcătuite prin imitarea textelor Sfintei Scripturi. Ridicau pretenţii de inspiraţie dumnezeiască şi autoritate egală cu Sfintele Scripturi, dar niciodată n-au fost recunoscute ca inspirate de Dumnezeu. Cuvântul apocrifă, în primele veacuri ale Părinţilor Bisericii, însemna carte mincinoasă care a fost scoasă din uzul public, din uzul obştesc, ca înşelătoare şi eretică în conţinut. Multe dintre acestea proveneau din scrieri evlavioase care voiau să îmbogăţească cu povestiri fantastice informaţiile din Sfânta Scriptură despre evenimente şi persoane. Cele mai multe, însă, erau creaţii ale scriitorilor eretici care urmăreau răspândirea învăţăturilor înşelătoare şi de aceea le semnau în mod fals cu numele bărbaţilor sfinţi şi consacraţi ai Sfintei Scripturi. Apocrifele Vechiului Testament s-au scris în ultimele două secole înainte de Hristos şi în secolul I după Hristos. Apocrifele Noului Testament provin, cele mai multe, din sec. II şi III după Hristos. Mulţi scriitori bisericeşti consemnează în multe rânduri informaţii şi texte din apocrife pentru că şi-au dat seama că în ciuda elementelor mitice şi fantastice, şi, în general, a nivelului scăzut conţinut de apocrife, s-au salvat şi tradiţiile adevărate, care în timp s-au regăsit în cultul dumnezeiesc şi în arta bisericească (V. Ioanidis, *Introducere în Noul Testament*, pag. 467, ş.a. Atena.)

✦ [7]Este vorba foarte probabil despre rătăcirea antroporfiţilor, care, ca reacţie la metoda alegorică promovată de origenişti, au căzut în cealaltă extremă, cea a antromorfismului, atribuind lui Dumnezeu şi celor dumnezeieşti chipul celor omeneşti.

părţile. Este cu neputinţă să fie înţeles lucrul acesta chiar de ar încerca toată zidirea.

20. Ziceau despre Avva Sopatru şi despre Avva Saió că vieţuiau împreună. Avea multă ascultare Avva Saió şi era tare aspru. Şi îi zicea Bătrânul, ispitindu-l: Du-te să furi! Şi el se ducea şi fura de la fraţi pentru ascultare, mulţumind Domnului pentru toate. Iar Bătrânul lua lucrurile şi le dădea înapoi fraţilor. Odată, în timp ce mergeau ei pe cale, Avva Saió şi-a pierdut puterile şi Bătrânul l-a lăsat prăbuşit la pământ. Şi venind, a zis fraţilor: Duceţi-vă să-l aduceţi pe Saió, căci este căzut la pământ. Şi ducându-se, l-au adus.

21. Fericitul Serídie, care avea obştea lângă râul Thanató, nutrea dragoste pentru un egiptean care locuia la Ascalon[8], împreună cu ucenicul lui. I s-a întâmplat acestuia, fiind iarnă, să trimită pe ucenicul său cu scrisoare la Avva Serídie ca să-i aducă un sul cu hârtii. Când a plecat tânărul de la Ascalon, s-a întâmplat ploaie mare, încât şi râul Thanató curgea la vale cu sălbăticie. Când a dat scrisoarea Avvei Serídie, încă ploua şi tânărul i-a zis: Dă-mi hârtiile, avva, să plec! Iar el i-a zis: Este ploaie, unde vrei să pleci acum? Şi i-a zis tânărul: Am poruncă şi nu pot să rămân! Şi cum stăruia să-l necăjească, i-a dat hârtiile. Şi luând sfat şi poruncă de la avva, a plecat. A zis, deci, avva celor care erau împreună cu el, între care era şi Avva Dorotei, care stătea împreună cu ei: Să mergem şi să vedem ce face la râu. Şi ploaia continua. Şi cum a ajuns

---

✚ [8]Veche cetate de la ţărmul Mării Mediterane în sudul Palestinei între Gaza şi Azot.

la râu, mergând departe de ei, și-a dezbrăcat hainele și a înfășurat hârtiile în haine, le-a pus deasupra capului și legându-le, le-a zis: Rugați-vă pentru mine! Și s-a aruncat în apele râului. Şi când a înștiințat Avva Serídie pe fraţii din obşte, le-a zis: Nimic altceva nu mai aşteptam, decât să trimitem la mare ca să-i găsească trupul. Dar el luptându-se și mergând împotriva curentului apelor și fiind dus departe, a ajuns pe celălalt mal al râului. Și minunându-se de ascultarea lui până la moarte, am slăvit pe Dumnezeu. Aceasta este ascultarea pe care Părinții o numesc ascultare fără deosebire, care dă multă îndrăzneală celor care se învrednicesc de ea înaintea lui Dumnezeu. Să ne învrednicească şi pe noi Domnul de acest har ca, fără grijă și în pace, să trecem zilele noastre și să aflăm milă înaintea lui Dumnezeu.

22. A zis Amma Sinclitichia: În obște fiind, dăm întâietate mai curând ascultării și nu ascezei. Căci aceasta ne învață mândria, iar aceea cugetarea smerită.

23. A zis iarăşi: Trebuie să chivernisim cu dreaptă socoteală sufletul. În obște fiind, să nu căutăm ale noastre[9] și nici să nu lucrăm propria părere, ci să ne supunem părintelui nostru cel după credință. Căci ne-am încredințat înstrăinării, adică ne-am așezat pe noi în afara grijilor lumeşti. Dacă ne-am înstrăinat, să nu mai căutăm aceleași lucruri. Acolo aveam slavă, aici ocară; acolo belşug de hrană, aici şi lipsa pâinii.

24. A zis Avva Iperíhie: Odor de mare preţ îi este monahului ascultarea. Cel care a dobândit-o va fi

+[9]Filipeni 2, 4.

auzit de Dumnezeu şi se va înfăţişa cu îndrăzneală Celui Răstignit. Căci Domnul Răstignit s-a făcut ascultător până la moarte[10].

25. Povestea unul dintre Părinți că un învățat evlavios din Theupole[11] mergea deseori la un zăvorât. Și îl ruga să-l primească și să-l facă monah. Iar Bătrânul i-a zis: Dacă vrei să te primesc, *du-te, vinde averile tale și dă banii săracilor*, după porunca Domnului[12], și te primesc. Plecând, deci, a făcut așa. Și după acestea iarăși i-a zis: O altă poruncă ai de păzit, să nu vorbești! Iar el s-a învoit și a petrecut cinci ani și nu a vorbit deloc. A început, deci, să fie lăudat de unii. Și i-a zis părintele lui: Nu te mai folosești aici. Te voi trimite într-o obște în Egipt. Și l-a trimis. Dar, trimițându-l, nu i-a spus dacă să vorbească sau să nu vorbească. Acela însă, ținând porunca, a rămas tăcut. Vrând să-l încerce prin lucru dacă este mut, avva care l-a primit l-a trimis cu ascultare într-o zi în care râul se revărsa, ca să-l silească să spună: Nu am putut să trec! Și a trimis un frate în urma lui să vadă ce face. Și cum a ajuns la râu, neputând să-l treacă, și-a plecat genunchiul și iată a venit un crocodil și ducându-l în spate, l-a trecut pe malul celălalt. Și când a împlinit ascultarea și a ajuns la râu, iarăși l-a purtat în spate crocodilul și l-a dus pe celălalt mal. Venind fratele care fusese trimis în urma lui și văzând aceasta, a vestit Avvei și fraților și ei s-au minunat. S-a întâmplat cu acesta ca, după un timp, să adoarmă. Și a trimis avva, zicând celui care l-a trimis: Ne-ai trimis un mut, dar și un înger al

---

✦ [10]Filipeni 2, 8. ✦ [11]Nume dat de împăratul Justinian cel Mare Antiohiei, capitala vechii Sirii. ✦ [12]Matei 19, 21.

Domnului! Atunci zăvorâtul i-a trimis mesaj, zicând: Nu era mut, ci ţinând porunca pe care i-am dat-o de la început, a rămas mut. Şi s-au minunat toţi şi au slăvit pe Dumnezeu.

26. Un Bătrân avea ucenic şi vrând să-l ţină pe el l-a pus la încercare de ascultare desăvârşită. Deci, i-a zis Bătrânul: Du-te şi când se va aprinde tare cuptorul, luând cartea de pe care citim la slujbă, să o arunci în cuptor. Iar el, plecând, a făcut întocmai fără deosebire! Şi când a aruncat cartea, s-a stins cuptorul. Să cunoaştem deci că este bună ascultarea. Căci este scară la Împărăţia Cerurilor.

27. Era cineva din lume în obşte, având cu el şi pe fiul său. Şi vrând avva să-l încerce, i-a zis: Să nu vorbeşti cu fiul tău, ci să-l ai pe el ca pe un străin! Iar el a zis: Aşa voi face, după cuvântul tău! Şi au trecut mulţi ani şi nu a vorbit cu el. Şi când a venit chemarea fiului său şi aşteptau să moară, a zis avva tatălui: Mergi, deci, şi vorbeşte cu fiul tău! Şi i-a zis: Dacă porunceşti, vom ţine porunca până la sfârşit! Şi fiul său a adormit şi nu a vorbit cu el. Şi se minunau toţi cum a primit cu bucurie porunca şi a împlinit-o.

28. Ziceau Bătrânii că dacă unul are credinţă în cineva şi se predă pe sine aceluia prin ascultare, nu mai are nevoie să ia aminte la poruncile lui Dumnezeu, ci să-şi încredinţeze voirile sale părintelui său, şi nu va avea osândă la Dumnezeu. Căci nimic altceva nu cere Dumnezeu de la începători decât osteneala ascultării.

29. Un frate de la Schit, ducându-se la secerat, a cercetat pe un mare Bătrân şi i-a zis: Spune-mi ce să fac când merg la seceriş? A zis lui Bătrânul: Şi dacă îţi

spun, mă vei asculta? Şi a zis lui fratele: Da, te ascult! A zis lui Bătrânul: Scoală-te şi leapădă-te de seceriş şi vino după aceea şi-ţi voi vesti ce să faci. Şi plecând fratele, s-a lepădat de seceriş şi a venit la Bătrânul. I-a zis lui Bătrânul: Intră în chilia ta şi ţine post mâncând o dată pe zi pâinea ta cu sare uscată şi iarăşi îţi voi vesti alt lucru. Iar el a plecat şi a făcut aşa. Şi a venit iarăşi la Bătrânul. Iar Bătrânul văzând că este lucrător, i-a vestit lui cum trebuie să stea în chilie. Şi plecând fratele în chilie, s-a aruncat cu faţa la pământ şi timp de trei zile a plâns înaintea lui Dumnezeu. După acestea, când gândurile îi spuneau: Te-ai înălţat, ai ajuns mare!, el aducea greşelile lui înaintea sa, zicând: Şi unde sunt toate nepăsările mele? Şi dacă iarăşi îi ziceau: Multe greşeli ai făcut!, el zicea: Dar fac mici slujbe lui Dumnezeu şi cred că va face cu mine milă! Fiind biruite, duhurile i s-au arătat pe faţă, zicând: Suntem loviţi de tine! El le-a zis: De ce? Şi au zis: Dacă te înălţăm, alergi la smerenie, iar dacă te smerim, te urci la înălţime!

30. Un Bătrân avea un slujitor care locuia în sat. Şi s-a întâmplat odată să întârzie slujitorul şi nu s-a dus după obicei, iar Bătrânului îi lipseau cele de trebuinţă. Întârziind acela, nu avea cele pentru lucrul lui de mână pe care-l făcea în chilie. Şi se necăjea că nu avea nici ce să lucreze şi nici ce să mănânce. Şi a zis ucenicului său: Vrei să te duci în sat? Iar el a zis: Cum vrei, aşa fac! Fratele se temea să se ducă în sat din pricina smintelilor. Dar, ca să nu facă neascultare, a primit să se ducă. I-a zis Bătrânul: Du-te şi cred în Dumnezeul Părinţilor mei că te va acoperi pe tine de orice ispită.

Şi făcând rugăciune, l-a trimis. Venind fratele în sat, a căutat unde stă slujitorul şi a aflat. S-a întâmplat însă ca acesta şi toţi ai săi să se afle la o pomenire în afara satului. Era acasă numai o fiică a lui, care, bătând el la poartă, a auzit şi a deschis dinăuntru. Văzând pe fratele care întreba de tatăl ei, l-a îndemnat să intre, ba chiar l-a şi tras. Dar el nu voia. Silindu-se mult aceea, a biruit şi a reuşit să-l tragă la ea. Iar acela văzând că este împins spre desfrânare şi stăpânit de gânduri, suspinând, a strigat la Dumnezeu zicând: Doamne, pentru rugăciunile părintelui meu, mântuieşte-mă în ceasul acesta! Și zicând aceasta, îndată s-a aflat la râu, mergând spre mânăstire. Și s-a întors nevătămat la părintele lui.

31. Doi fraţi după trup au mers să vieţuiască într-o mânăstire. Unul era nevoitor, iar celălalt avea ascultare mare. Acestuia îi zicea părintele: Fă aceasta! Și făcea. Mănâncă de dimineață! Și mânca. Și era slăvit în mânăstire pentru ascultarea lui. Împuns fiind de pizmă, fratele lui, nevoitorul, și-a zis în sine: Îl voi încerca să văd dacă are ascultare. Și ducându-se la părintele, i-a zis: Trimite-l pe fratele meu împreună cu mine să mergem odată undeva! Și avva l-a slobozit. Și nevoitorul l-a luat, vrând să-l ispitească, și au mers la râu. Acolo era mulțime mare de crocodili. Și i-a zis: Coboară și treci râul! Și a coborât. Și au venit crocodilii și îi lingeau trupul, dar nu l-au vătămat cu nimic. Văzând aceasta, fratele lui i-a zis: Ieşi din râu! Şi mergând, au aflat un trup mort aruncat pe cale. Şi a zis nevoitorul: Dacă am fi avut vreo vechitură, am fi pus-o peste el. A zis cel care făcea ascultare: Mai bine

ne rugăm, poate învie! Și s-au așezat la rugăciune și, rugându-se ei, mortul a înviat. Și se lăuda nevoitorul zicând: Pentru nevoința mea a înviat mortul! Și Dumnezeu a descoperit părintelui mânăstirii tot ce se întâmplase, cum l-a ispitit între crocodili și cum a înviat mortul. Și când au venit la mânăstire, a zis avva nevoitorului: De ce ai făcut așa fratelui tău? Iată, pentru ascultarea lui a înviat mortul.

32. Un frate mirean, având trei copii, s-a retras într-o mânăstire, lăsându-i pe aceștia în cetate. Deci, după ce a stat trei ani în mânăstire, au început gândurile să-i aducă în minte pe copii. Şi se întrista tare pentru ei. Nu îi vestise părintelui că avea copii. Văzându-l oftând, părintele i-a zis: Ce ai de ești posomorât? Și i-a povestit părintelui: Am trei copii în cetate și vreau să-i aduc la mânăstire. Şi părintele i-a îngăduit. Și plecând în cetate a aflat că doi dintre ei adormiseră. Și luând pe cel care rămăsese, a venit la mânăstire. Și căutându-l pe părintele, l-a aflat la brutărie. Și văzându-l părintele l-a îmbrăţişat şi luându-l pe copil, l-a strâns în brațe și l-a sărutat. Și a zis tatălui: Îl iubești? Și el a răspuns: Da! Şi auzind aceasta, avva a zis: Ia-l şi aruncă-l în cuptor aprins. Și luând tatăl pe copil, l-a aruncat în cuptor. Și îndată flacăra s-a făcut ca roua și a fost preamărit ca Patriarhul Avraam.

33. A zis un Bătrân: Fraților, la început Mântuitorul a zis ucenicilor Săi că vor avea necazuri şi strâmtorări[13]. Cel care fuge de început fuge de cunoaşterea lui Dumnezeu. Căci precum literele sunt începutul învăţării copiilor, care se dau ca să dobândească ştiința,

---

[13]Ioan 16, 33.

așa și monahul, făcând ascultare în osteneli și strâmtorări, devine împreună-moștenitor cu Hristos și fiu al lui Dumnezeu[14].

34. A zis un Bătrân că aceasta cere Dumnezeu de la creștini: să asculte de Dumnezeieștile Scripturi, cele spuse să fie înfăptuite și să fie supuși egumenilor și părinților ortodocși[15].

35. Un frate, fiind năpăstuit de cineva, s-a dus la un Bătrân la Chilii și i-a zis: Părinte, sunt strâmtorat! A zis lui Bătrânul: De ce? Și fratele i-a zis: Mi-a făcut rău cineva și dracul mă strâmtorează ca să-i întorc răul și eu. Și i-a zis Bătrânul: Ascultă-mă, fiule, și te va izbăvi Dumnezeu de această patimă. Învoindu-se fratele, i-a zis Bătrânul: Du-te în chilia ta și liniștește-te, rugându-te lui Dumnezeu stăruitor pentru fratele care te-a nedreptățit. Plecând el, a făcut așa cum i-a spus Bătrânul și într-o săptămână a ridicat Dumnezeu de la el mânia, pentru silința cu care s-a silit pe sine și pentru ascultarea de Părintele.

36. Un frate, supus Părintelui său duhovnicesc și sfânt, așa cum voiește Dumnezeu, i-a zis aceluia: Părinte, Scriptura zice că prin multe necazuri trebuie să intrăm noi în Împărăția Cerurilor[16], și văd că eu nu am nici un necaz, ce trebuie să fac, ca nu cumva să-mi pierd sufletul? Atunci, Bătrânul, ascultând, i-a zis: Nu te necăji! Tu nu ai răspundere! Căci cel care se așază pe sine în ascultare de Părinți are această lipsă de griji și odihnă.

37. Un Bătrân avea un ucenic cu mare ascultare. Și orice-i spunea Bătrânul, toate le primea cu bucurie și

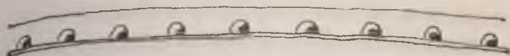

✦[14]Romani 8, 17. ✦[15]Evrei 13, 17. ✦[16]Fapte 14, 22.

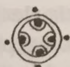
credință și în toate asculta cu voie bună. Și când avea nevoie de veșmânt, îi dădea materiale. Și ducându-se, îl cosea cu multă grijă și cu măiestrie. Și după ce îl făcea, Bătrânul îl chema și îi zicea: Fiule, ai cusut veșmântul acela? Și el zicea: Da, părinte! L-am împodobit frumos. Și îi zicea: Mergi și dă-l fratelui cutare sau cutărui bolnav. Și se ducea și-l dădea cu voie bună. Și iarăși îi dădea altul. Și, de asemenea, după ce îl cosea și-l împodobea, îi zicea: Pe acesta, fiule, dă-l fratelui cutare. Și îndată îl dăruia. Și niciodată nu s-a întristat și nici nu a cârtit și nu a zis: După ce mă ostenesc, îl cos și-l împodobesc, mi-l ia și-l dă altuia! Ci tot lucru bun pe care-l auzea îl înfăptuia cu voie bună. Și. când îl întreba pe Bătrân despre un gând, cu astfel de înștiințare și credință primea ce auzea de la acela și cu așa măsură păzea, încât nu era nevoie să-i mai spună a doua oară Bătrânul despre gândul acela[17].

Sfârșitul tratatului despre ascultare.

✚ [17]Întâmplarea din apoftegma 37 se referă la tânărul Avva Dositei, ucenicul Avvei Dorotei, de la Mânăstirea Sfântului Seridie, de lângă cetatea Gaza. În lume, tânărul Dositei făcea parte din suita unui comandant și trăia în mult lux și desfătare. Într-o vizită la Locurile Sfinte i s-a descoperit chemarea să îmbrățișeze viața monahală. Cu toate că viața lui monahală a fost foarte scurtă, adormind după cinci ani, a ajuns la o măsură înaltă datorită ascultării lui fără osebire și tăierii voinței. Vezi Avva Dorotei, *Lucrări ascetice*, Editura Etimasia, pp. 50-71, Mânăstirea Sfântului Ioan Botezătorul, Kareia, Atena, 1981. Vezi apoftegma 23.

CAPITOLUL XV

DESPRE SMERITA CUGETARE

1. Avva Antonie, căutând la adâncul judecăților lui Dumnezeu, s-a rugat zicând: Doamne, cum unii trăiesc puțin și mor, iar alții prea îmbătrânesc? Și de ce unii sărăcesc, iar alții se îmbogățesc? Și cum de cei nedrepți se îmbogățesc, iar cei drepți sărăcesc? I-a venit atunci un glas care i-a zis: Antonie, ia aminte la tine, căci acestea sunt judecăți ale lui Dumnezeu și nu-ți este de folos să le afli.

2. A zis Avva Antonie către Avva Pimen că aceasta este lucrarea cea mare a omului, ca greșeala lui să și-o pună asupra sa în fața lui Dumnezeu și să aștepte ispită până la ultima suflare.

3. A zis iarăși: Am văzut toate cursele vrăjmașului întinse pe pământ și suspinând am zis: Cine poate oare să treacă de ele? Și am auzit un glas zicându-mi: Smerita cugetare!

4. A zis iarăși: Nimeni nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu neispitit.

5. Au mers odată niște Bătrâni la Avva Antonie. Și era Avva Iosif împreună cu ei. Și vrând Bătrânul să-i

încerce, le-a citit din Scripturi şi a început de la cei mai tineri să-i întrebe ce înseamnă cuvântul acela. Şi fiecare zicea după puterea lui. Iar Bătrânul îi zicea fiecăruia: Încă nu ai găsit! La urma tuturor a zis şi Avvei Iosif: Tu cum zici că este cuvântul acesta? Iar el a răspuns zicând: Nu ştiu! A zis, deci, Avva Antonie: Cu adevărat Avva Iosif a aflat calea, pentru că a zis nu ştiu.

6. Trei Părinți aveau obiceiul să meargă în fiecare an la fericitul Antonie. Şi doi dintre ei îl întrebau despre gânduri și despre mântuirea sufletelor, iar unul totdeauna tăcea, nimic întrebând. Și după mult timp a zis Avva Antonie: Iată atâta vreme ai de când vii aici și nu mă întrebi nimic! Și răspunzând, a zis lui: Îmi este de ajuns numai să te văd, părinte.

7. Au năvălit odată dracii peste Avva Arsenie în chilie, strâmtorându-l. Și venind cei ce slujeau lui și stând afară în fața chiliei, îl auzeau strigând către Dumnezeu și zicând: Dumnezeule, nu mă părăsi! Nimic bun nu am făcut înaintea Ta, dar dă-mi după bunătatea Ta să pun început!

8. Ziceau despre el că precum odinioară nimeni în palat nu purta veșmânt mai bun decât acesta, tot așa, nici în Schit, la biserică, nimeni nu purta veșmânt mai sărăcăcios decât acesta.

9. A zis cineva fericitului Arsenie: Cum noi, din atâta înțelepciune şi învățătură, nu avem nimic, iar acești țărani și egipteni au dobândit atâtea virtuți? A zis Avva Arsenie: Noi din învățătura lumii nu am dobândit nimic, iar aceşti ţărani și egipteni din ostenelile lor au dobândit virtuţile.

10. Întrebându-l odată Avva Arsenie pe un Bătrân egiptean despre gândurile proprii, un altul văzându-l a zis lui: Arsenie, cum tu, care ai o atât de bogată învățătură latinească și elinească, întrebi despre gândurile tale pe acest țăran? Iar el a zis către acela: Învățătura latinească și elinească o cunosc, dar alfabetul acestui țăran nu l-am învățat încă.

11. Zicea Avva Arsenie că un monah străin în țară străină să nu se amestece în nimic și va avea odihnă.

12. Ziceau Bătrânii că odată s-au dat în Schit câte puține smochine uscate și, socotind că erau ca și nimic, nu au trimis Avvei Arsenie, ca să nu-l supere. Iar Bătrânul auzind, nu a venit la adunare[1], zicând: M-ați despărțit de voi ca să nu-mi dați binecuvântarea pe care a trimis-o Dumnezeu fraților, pentru că nu eram vrednic să o primesc. Și auzind, toți s-au folosit de smerenia Bătrânului. Și plecând preotul[2], i-a dus smochinele uscate și l-a adus la adunare cu bucurie.

13. A zis Avva Daniil că odată au venit unii din Părinții din Alexandria să vadă pe Avva Arsenie. Și unul din aceștia era unchiul bătrânului Timotei[3], arhiepiscopul Alexandriei, cel zis și fără-de-avere și care avea cu el pe unul din copiii fratelui său. Atunci, însă, Bătrânul era bolnav și nu a vrut să-i primească, ca să

✦ [1]Este vorba de adunarea monahilor în biserică pentru slujbă. Cuvântul folosit este synaxa. Am păstrat echivalentul exact pentru că subliniază aspectul adunării monahilor la un loc în fața lui Dumnezeu, aspect pe care cuvântul românesc biserică nu-l mai declară explicit. ✦ [2]Preotul Schitului. ✦ [3]Timotei, episcopul Alexandriei, care i-a urmat din anul 379 fratelui său Petru, pe vremea împăratului Valens (ET).

nu vină şi alţii şi să-i facă supărare. Şi era în vremea aceea la peştera Troiei[4], iar ei s-au întors mâhniţi. S-a întâmplat apoi năvălire a barbarilor şi, venind, a rămas în părţile de jos. Şi auzind aceia, iarăşi au venit să-l vadă. Şi i-a primit pe ei cu bucurie. Şi a zis lui un frate care era cu ei: Nu ştii, avva, că am venit să te cercetăm în Troia şi nu ne-ai primit? Şi a zis lui Bătrânul: Voi aţi gustat din pâine şi aţi băut apă, iar eu, fiule, adevărat îţi spun, nici pâine şi nici apă nu puneam în gură, nici nu şedeam jos, pedepsindu-mă pe mine însumi, până m-am încredinţat că aţi ajuns la casa voastră, căci din pricina mea şi voi aţi pătimit. Dar iertaţi-mă, fraţilor. Şi primind mângâiere, au plecat.

14. Ziceau despre Avva Arsenie că, îmbolnăvindu-se acesta odată la Schit, a plecat preotul şi l-a adus la biserică. Şi l-a aşezat pe un aşternut şi i-a pus o pernă mică la cap. Şi iată unul din Bătrâni, venind să-l viziteze şi văzându-l întins pe un aşternut şi cu pernă sub capul lui, s-a smintit zicând: Acesta este Avva Arsenie? Şi stă întins pe acestea? Luându-l pe el deoparte preotul, i-a zis: Care era treaba pe care o făceai în satul tău? Iar el a zis: Eram păstor. Deci, spune, cum îţi petreceai viaţa ta? Iar el a zis: În multă osteneală o petreceam. Şi a zis lui: Acum, deci, cum petreci în chilie? A zis lui: Mai mult mă odihnesc. Şi i-a zis lui Bătrânul: Îl vezi pe acest Avva Arsenie? În lume a fost părinte al împăraţilor[5] şi o mie de slugi cu

---

✦ [4]Nu este vorba de Troia din Asia Mică, ci de o localitate din Egiptul de Sus. ✦ [5]Titlul acesta de părinte al împăratului se atribuia în general anturajului împărătesc. A fost înfiinţat ca un semn de cinste, respect şi iubire faţă de personalitatea

cingători de aur și toți cu brățări și purtând haine de mătase stăteau în fața lui, iar sub el erau așternuturi scumpe. Tu, păstor fiind, nu ai avut în lume odihna pe care o ai acum. Iar acesta desfătarea pe care a avut-o în lume aici nu o are. Iată, deci, tu te odihnești și acela este strâmtorat. Și el auzind acestea a fost străpuns și a pus metanie zicând: Iartă-mă, avva, am păcătuit! Cu adevărat, aceasta este calea adevărată, căci acesta a venit la smerenie, iar eu la odihnă.

15. Zicea Avva Daniil: Când era pe moarte, Avva Arsenie ne-a poruncit, zicând: Să nu vă îngrijiți să dați milostenie pentru mine, căci dacă eu am dat milostenie pentru mine, pe aceea o voi găsi acolo.

16. Când era să se sfârșească Avva Arsenie, s-au tulburat ucenicii lui. Și le-a zis lor: Nu a venit încă ceasul! Când va veni ceasul, vă voi spune. Dar o să am judecată cu voi la scaunul cel înfricoșător, dacă veți da rămășițele mele cuiva. Iar ei au spus: Ce vom face, deci, căci nu știm să înmormântăm. Și a zis lor Bătrânul: Nu știți să legați cu sfoară piciorul meu și să mă târâți la munte?

17. Acest cuvânt era al Bătrânului: Arsenie, pentru ce ai ieșit din lume? Și: Că am vorbit, de multe ori m-am căit, dar că am tăcut, niciodată.

18. Când îi era aproape sfârșitul, l-au văzut frații pe Avva Arsenie plângând și au zis lui: Este adevărat că și tu te temi, părinte? Și a zis lor: Este adevărat că frica ce este cu mine în ceasul acesta, este cu mine

---

harismatică a Sfântului Arsenie de către împăratul Teodosie cel Mare, tatăl lui Acadie și al lui Honoriu, când l-a însărcinat cu instruirea și educația copiilor săi (ET).

de când am devenit monah. Și așa a adormit. Ziceau despre el că tot timpul vieții lui, șezând la lucrul său de mână, avea un ștergar la pieptul său pentru lacrimile care curgeau din ochii lui. Auzind Avva Pimen că a adormit, lăcrimând, a zis: Fericit să fii, Avva Arsenie, că te-ai plâns pe tine în această lume, căci cel care nu se plânge pe sine aici va plânge veșnic acolo. Deci, fie aici de bunăvoie, fie acolo din pricina chinurilor, este cu neputință să nu plângem.

19. Povestea Avva Daniil despre Avva Arsenie că niciodată nu a voit să vorbească despre vreo întrebare din Scriptură, deși ar fi putut să vorbească dacă voia. Dar nici scrisoare nu scria grabnic. Iar când venea rareori la biserică, ședea în spatele unui stâlp, ca nimeni să nu vadă fața lui, nici el să ia aminte la altul. Și chipul lui era îngeresc, precum al lui Iacob. Era cu totul alb, plăcut la trup, dar uscățiv. Avea o barbă mare, care ajungea până la brâu. Iar genele ochilor lui îi căzuseră de atâta plâns. Era înalt, dar se gârbovise de bătrânețe. Când a murit avea nouăzeci și cinci de ani. La palatul lui Teodosie cel Mare, cel de sfântă amintire, a stat douăzeci de ani, devenind părinte al preacinstiților Honorie și Arcadie. Și la Schit a stat patruzeci de ani, iar zece ani a stat la Troia, în Babilonul de Sus[6], în fața cetății Memfis[7], trei ani la

---

✦ [6]Babilonul de Sus era o cetate antică a Egiptului, întemeiată de greci în nordul Memfisului, exact în ținutul în care începe revărsarea Nilului în Marea Roșie (ET). ✦ [7]Vechea capitală a Egiptului în părțile sudice ale Deltei Nilului și pe țărmul vestic. Necropolele Memfisului cu faimoasele piramide ale Egiptului și cu Sfinxul cel mare se află în strânsă legătură cu această cetate. A fost distrusă în anul 640 d. Hr. de arabi (ET).

Kanopo din Alexandria și alți doi ani a venit iarăși în Troia și acolo a adormit, sfârșind drumul său în pace și în frică de Dumnezeu. Căci a fost bărbat bun și plin de Duh Sfânt și credință. Mi-a lăsat mie haina lui din piele și o cămașă albă din păr și sandalele din finic[8]. Și eu nevrednicul le-am purtat pe acestea ca să primesc binecuvântare.

20. Povestea iarăși Avva Daniil despre Avva Arsenie: Odată a chemat pe părinții mei, pe Avva Alexandru și pe Avva Zoil. Și smerindu-se pe sine, le-a zis lor: Pentru că dracii mă războiesc și nu știu dacă nu cumva mă fură în timpul somnului, în noaptea aceasta să vă osteniți împreună cu mine și să mă păziți dacă mă ia somnul în timpul privegherii. Și s-au așezat, de seara, unul de-a dreapta lui și unul de-a stânga, tăcând. Și au zis Părinții mei: Noi am adormit și ne-am trezit și nu l-am simțit dacă a ațipit. Și spre dimineață – Dumnezeu știe dacă s-a făcut că a ațipit sau cu adevărat a venit firea somnului – a respirat de trei ori și îndată s-a sculat zicând: Am ațipit, nu? Și noi am răspuns: Nu știm.

21. Avva Agaton, înainte de a se sfârși, a stat trei zile cu ochii deschiși și nemișcat. Și l-au atins frații, zicând: Avva Agaton, unde ești? A zis lor: Stau înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu. Au zis lui: Și tu te temi, părinte? A zis lor: Până acum am petrecut împlinind după puterea mea poruncile lui Dumnezeu, dar sunt om. De unde să știu că lucrarea mea a

---

✦ [8]Sevina sau sivina erau fire din frunze de finic din care se confecționau funii, rogojini, mături, dar și veșminte și încălțăminte. Veșmintele din sevină erau foarte aspre și le foloseau călugării pentru nevoință.

plăcut lui Dumnezeu? Au zis lui fraţii: Nu eşti încredinţat de lucrul tău că este după voia lui Dumnezeu? A zis Bătrânul: Nu îndrăznesc, până nu întâlnesc pe Dumnezeu. Căci alta este judecata lui Dumnezeu şi alta a oamenilor. Şi pentru că voiau să-l întrebe şi alt cuvânt, le-a zis lor: Arătaţi dragoste şi nu mai vorbiţi cu mine acum, căci sunt ocupat. Şi s-a sfârşit cu bucurie. Căci îl vedeau pe acesta plecând ca atunci când îmbrăţişează cineva pe prietenii şi pe cei dragi ai săi.

22. Ziceau despre Avva Ammona că unii au venit ca să fie judecaţi de el. Iar Bătrânul se făcea că este nebun. Şi, iată, o femeie oarecare a stat lângă el şi a zis: Acest Bătrân este nebun. A auzit-o, deci, pe ea Bătrânul şi chemând-o i-a zis: Câte osteneli am făcut în pustie ca să dobândesc această nebunie şi din pricina ta sunt în primejdie să o pierd astăzi.

23. A fost întrebat Avva Ammona ce este calea cea strâmtă şi ostenitoare[9]? Şi răspunzând, a zis: Calea cea strâmtă şi ostenitoare, aceasta este: să-şi stăpânească cineva gândurile lui şi să-şi taie voile pentru Dumnezeu. Aceasta înseamnă şi: *Iată, noi am lăsat toate şi Ţi-am urmat Ţie*[10]!

24. A zis Avva Pimen că un frate a vizitat pe Avva Amoe şi i-a zis: Avva, spune-mi cuvânt! Şi rămânând la el şapte zile, nu i-a răspuns lui Bătrânul. Şi însoţindu-l la plecare, i-a zis: Plecând, ia seama la tine însuţi. Păcatele mele de până acum s-au făcut ca un zid întunecat între mine şi Dumnezeu.

25. Povestea Avva Ioan că Avva Anuv şi Avva Pimen

✦ [9]Matei 7, 14. ✦ [10]Matei 19, 27.

şi ceilalţi fraţi ai lor, fiind dintr-un singur pântece[11] şi devenind monahi în Schit, când au venit acolo mazichii[12] şi au pustiit locul acela mai întâi, au plecat de acolo și au venit în locul numit Terenuthi[13], până când vor fi cercetat să vadă unde le este mai de folos să stea. Şi au rămas acolo într-un templu vechi puține zile. Iar Avva Anuv a zis Avvei Pimen: Arată dragoste, tu și frații tăi, fiecare să se liniştească de unul singur şi să nu ne întâlnim unul cu altul săptămâna aceasta. Şi a zis Avva Pimen: Aşa cum vrei, vom face. Și au făcut aşa. Iar în templul acela era o statuie din piatră. Şi Bătrânul Avvă Anuv se scula dimineaţa şi lovea cu pietre faţa statuii. Şi seara îi zicea: Iartă-mă. Şi s-a împlinit săptămâna făcând aceasta. Iar în ziua de sâmbătă s-au întâlnit unii cu alții şi a zis Avva Pimen Avvei Anuv: Te-am văzut, avva, săptămâna aceasta, lovind cu pietre faţa statuii şi apoi făcându-i metanie. Un om credincios face acestea? Şi a răspuns Bătrânul: Acest lucru pentru voi l-am făcut. Când mă vedeaţi lovind cu pietre faţa statuii, nu cumva a vorbit sau s-a mâniat? Şi a zis Avva Pimen: Nu! Şi iarăşi, când îi puneam metanie, nu cumva s-a tulburat și a zis nu te iert? Şi a zis Avva Pimen: Nu! A zis, deci, Bătrânul: Şi noi suntem, aşadar, şapte fraţi. Dacă vreţi să rămânem unii cu alţii, să ne facem precum statuia aceasta, care, şi dacă este hulită, şi dacă este slăvită, nu se tulbură. Iar dacă nu vreți să facem aşa, iată patru uşi sunt în

---

✦ [11]Anuv era primul născut dintre cei şapte fraţi ai lui Pimen. ✦ [12]Barbari. ✦ [13]Cetate pe ţărmul de apus al braţului Nilului, de unde se făcea uşor trecerea la Schit.

templul acesta, fiecare dintre noi să plece unde voieşte. Şi s-au aruncat cu feţele la pământ, zicând Avvei Anuv: Aşa cum voieşti, părinte, vom face şi vom asculta ce ne vei spune. Şi a zis Avva Pimen: Am rămas împreună tot timpul, lucrând după cuvântul Bătrânului, care ne-a zis să punem pe unul dintre noi iconom[14] şi orice ne va pune înainte să mâncăm. Şi era cu neputinţă să spună cineva dintre noi: Adu-ne altceva! sau să spună: Vrem să mâncăm aceasta. Şi am petrecut tot timpul nostru în odihnă şi pace.

26. A zis Avva Alónie: Dacă nu aş fi dărâmat totul, nu aş fi putut să mă zidesc pe mine însumi!

27. Se povestea despre un episcop al Oxirinhului, pe nume Apfie, că atunci când era monah se nevoia cu aspre nevoinţe. Iar când a devenit episcop, a voit să ţină aceeaşi nevoinţă aspră şi în lume şi nu a putut. Şi s-a aruncat înaintea lui Dumnezeu, zicând: Nu cumva din pricina episcopiei a plecat harul lui Dumnezeu de la mine? Şi s-a descoperit lui că nu: Atunci erai în pustie şi, nefiind niciun om cu tine, Dumnezeu te îngrijea, iar acum eşti în lume şi oamenii îţi poartă de grijă.

28. Zicea fericitul Grigorie Teologul[15]: Cum ne vom coborî la cugetarea smerită cea mântuitoare dacă nu părăsim mărimea pierzătoare a mândriei, dacă totdeauna ne vom nevoi pentru aceasta şi nu vom trece cu vederea un lucru, zicând că nu vom fi vătămaţi

---

✦ [14]Slujire în viaţa de obşte. Iconomul este însărcinat cu grija hrănirii zilnice a membrilor obştii şi a procurării mijloacelor necesare. ✦ [15]Textul care urmează, probabil din neatenţie, în codice este pus pe seama Sfântului Grigorie Teologul, în timp ce el aparţine Sfântului Vasile cel Mare. Vezi Sfântul Vasile cel Mare, Opere, vol. VI , *Cuvânt despre smerenie*, Ed. EPE, pag. 126 (ET).

de acela? Căci sufletul se aseamănă cu cele de care se preocupă şi este întipărit de cele pe care le făptuieşte şi ia chipul acestora. Aşadar, şi înfăţişarea, şi îmbrăcămintea, şi mersul, şi şederea, şi mâncarea, şi starea ta, şi pregătirea aşternutului, şi casa, şi lucrurile din casă, toate să fie îndreptate spre simplitate. Dar şi psalmul, şi cântarea, şi buna purtare către aproapele, şi acestea să tindă mai curând spre simplitate decât spre măreţie. Nu te lansa în cuvinte sofisticate, nici în cântări peste măsură de plăcute, nici în discuţii încrezute şi grele, ci la toate să tai din mărime. Să fii bun[16] între prieteni, blând faţă de slujitorul tău, fără de răutate faţă de cei îndrăzneţi, iubitor cu cei smeriţi, mângâind pe cei ce suferă, cercetând pe cei în dureri, într-un cuvânt pe nimeni netrecând cu vederea, dulce la vorbă, blajin la răspuns, doritor şi primitor faţă de toţi.

29. A zis Avva Daniil că în Babilon trăia fiica unui demnitar care era stăpânită de demon. Iar tatăl ei avea pe un monah care-i era foarte apropiat. Şi i-a zis lui: Nimeni nu poate să vindece pe fiica ta, decât numai pustnicii pe care eu îi ştiu. Dar dacă îi vei ruga, nu vor primi să facă aceasta, din smerenie. Vom face însă aceasta: când vor veni în piaţă, să vă prefaceţi că vreţi să cumpăraţi lucruri făcute de ei şi când vor veni să-şi ia preţul lor, le vom spune ca să facă rugăciune şi cred că se va vindeca. Şi ieşind în piaţă, au aflat pe un ucenic al Bătrânilor şezând să-şi vândă lucrurile lui. Şi luându-l pe el împreună cu coşurile lui, l-au dus l-a casa lor ca să-şi ia preţul coşurilor. Şi când a intrat

✦ [16]Efeseni 4, 32.

monahul în casă, a venit demonizata și i-a dat o palmă. Iar acela a întors și celălalt obraz după porunca Domnului[17]. Și demonul, fiind chinuit, a strigat zicând: O, mă pierd, porunca Domnului mă scoate afară. Și îndată s-a curățat femeia. Și când au venit Bătrânii, le-au vestit lor întâmplarea și au slăvit pe Dumnezeu și au zis: Este un lucru obișnuit ca mândria diavolului să cadă în fața smereniei poruncii Domnului.

30. Zicea Avva Epifanie: Cananeanca strigă[18] și este auzită, iar femeia cu scurgere de sânge[19] tace și este fericită. Fariseul strigă și este osândit, iar vameșul nici nu-și deschide gura și este auzit[20].

31. A zis Avva Evagrie: Începutul mântuirii este să te osândești pe tine însuți.

32. S-a făcut odată sobor la Chilii pentru un lucru. Și a vorbit Avva Evagrie. I-a zis, deci, lui preotul: Știm, avva, că dacă ai fi fost în episcopia[21] ta, ai fi fost peste multe cârmuitor și de multe ori. Acum, însă, ești aici ca un străin. Iar el, fiind pătruns, nu s-a tulburat, dar, mișcându-și capul, a zis: Cu adevărat așa este, părinte, dar numai o dată am vorbit. A doua oară nu se va adăuga.

33. Un frate egiptean a mers la Avva Zenon în Siria și și-a osândit gândurile sale înaintea Bătrânului. Iar acela minunându-se, a zis: Egiptenii virtuțile pe care le au le ascund, iar lipsurile pe care nu le au pentru acestea totdeauna se osândesc. Iar sirienii și grecii

---

✚ [17]Matei 5, 39. ✚ [18]Matei 15, 22-28. ✚ [19]Matei 9, 20-22. ✚ [20]Luca 18, 10-14. ✚ [21]Se poate ca noțiunea de episcop să însemne aici demnitate episcopală, sau, în general, ținutul pe care-l are cineva în grijă.

virtuțile pe care nu le au zic că le au, iar lipsurile pe care le au le ascund.

34. A zis Avva Karion: Am făcut multe osteneli, mai multe decât fiul meu Zaharia, dar nu am ajuns la măsura lui, la smerenia și la tăcerea lui.

35. A zis Avva Moise odată fratelui Zaharia: Spune-mi ce să fac? Iar acela auzindu-l s-a aruncat cu fața la picioarele lui, zicând: Tu mă întrebi, părinte? A zis lui Bătrânul: Crede-mă, fiul meu Zaharia, că am văzut pe Duhul Sfânt pogorând peste tine și de aceea mă simt silit să te întreb. Și luând Zaharia culionul de pe cap, l-a pus sub picioarele sale. Și călcându-l în picioare, a zis: Dacă nu se va strivi așa omul, nu poate să fie monah.

36. Șezând odată Avva Zaharia în Schit, a avut o vedenie. Și ridicându-se a vestit aceasta Avvei Karion[22]. Iar Bătrânul, fiind un om practic, nu era obișnuit cu acestea. Și sculându-se, l-a bătut pe acela, zicând că este de la draci. Dar gândul a rămas la ucenic. Și sculându-se a plecat noaptea spre Avva Pimen și i-a vestit aceluia lucrul și cum ard cele dinlăuntrul lui. Și văzând Bătrânul că este de la Dumnezeu, a zis lui: Mergi la cutare Bătrân și ceea ce îți va spune, să faci. Și plecând la Bătrânul acela, fără a-l întreba ceva, Bătrânul i-a luat-o înainte și i-a zis lui toate și că vedenia este de la Dumnezeu. Dar mergi și supune-te părintelui tău.

37. A zis Avva Pimen că Avva Moise a întrebat pe Avva Zaharia când era aproape să moară, zicând: Ce vezi? Și i-a zis lui: Nu este mai bine să tăcem, părinte? Și i-a zis lui: Da, fiule, taci! Și în ceasul morții lui, Avva

✦ [22]Karion era și părintele său după trup. Vezi apoftegma 78.

Isidor care şedea lângă el, ridicându-şi ochii la cer, a zis: Bucură-te, fiul meu Zaharia, că ţi s-au deschis ţie porţile Împărăţiei Cerurilor.

38. A zis Avva Isaia: Iubirea de slavă omenească naşte minciună, iar răsturnarea ei în smerenie face frica lui Dumnezeu mai mare în inimă. Să nu voieşti a te face prieten cu cele slăvite ale lumii, ca să nu se ia slava lui Dumnezeu de la tine.

39. A zis iarăşi: Când îți faci slujbele tale[23], dacă le vei face cu cuget smerit, ca fiind nevrednic, vor fi primite de Dumnezeu. Dacă însă va urca la inima ta vreun gând trufaş și vei consimți lui sau îți vei aminti că altcineva doarme sau este nepăsător și osândești pe cineva, să știi că osteneala ta este nefolositoare.

40. A zis iarăşi despre cugetarea smerită că nu are limbă să spună despre cineva că este nepăsător sau să se împotrivească celui care-l asupreşte, nici ochi nu are să ia aminte la lipsurile altuia şi să le desluşească, nici urechi nu are să audă cele ce nu sunt de folos sufletului său, nici gură să vestească lipsurile cuiva sau să asuprească pe cineva, nici vreun lucru nu are cu cineva în afară de păcatele sale. Ci către toţi oamenii este paşnic, pentru porunca Domnului[24] şi nu pentru vreo altă pricină. Căci dacă va posti cineva şase zile din şase şi se dedă pe sine la multe osteneli în afara căii acesteia, sunt zadarnice toate ostenelile lui.

41. A zis iarăşi: Cel care a dobândit cugetare smerită îşi cunoaște păcatele sale. Iar dacă împreună cu cugetul smerit merge şi tânguirea, şi rămân acestea

✦ [23]Canonul tău, rugăciunile tale. ✦ [24]Matei 5, 9; Marcu 9, 50; Ioan 14, 27.

două în el, ele scot din sufletul lui tot gând drăcesc și hrănesc sufletul din propria-i cinste și din sfintele virtuți. Căci celui care are tânguire și cugetare smerită nu-i pasă de ocările oamenilor. Acestea i se fac lui armură și îl păzesc de mânie și de răzbunare și-l învață să rabde cele ce vin asupra lui. Căci ce ocară sau urgie[25] poate să se apropie de cel care-și plânge păcatele sale în fața lui Dumnezeu?

42. A zis iarăși: Predarea în deplină cunoștință a sinelui înaintea lui Dumnezeu și ascultarea în smerenie de poruncile Lui aduc iubirea, iar iubirea aduce nepătimirea.

43. A fost întrebat Avva Isaia ce este smerenia. Și a zis: Smerenia este a te socoti pe tine mai păcătos decât toți și a te disprețui pe tine însuți ca pe unul care nu face nimic bun înaintea lui Dumnezeu. Iar lucrul smereniei este acesta: tăcerea, și a nu se măsura pe sine cu nimic, a nu fi iubitor de biruință, supunerea, a ține privirea în jos, a avea înaintea ochilor moartea, a nu minți, a nu vorbi mult, a nu întoarce cuvântul celui mai mare, a nu voi să rămână cuvântul tău, a îndura ocara, a urî odihna trupească, a te sili pe tine în toate lucrurile, a priveghea, a-ți tăia voia proprie, a nu provoca pe cineva, a nu invidia pe cineva.

44. A zis iarăși: Silește-te cu toată puterea să fii de neluat în seamă[26], ca să te poți slobozi spre a plânge. Îngrijește-te cu toată puterea ta să nu te cerți în legătură cu credința și nici să discuți despre dogme, ci

✦ [25]Romani 2, 8. ✦ [26]Originalul s-ar traduce prin nepus la număr, neluat în calcul, nenumărat... Silește-te, deci, ca să nu fii pus la număr, să nu fii luat în calcul, să nu fii luat în seamă...

urmează Bisericii celei sobornicești. Căci nimeni nu poate înțelege ceva din dumnezeire.

45. A zis iarăși: Cel care dobândește cugetarea smerită ia asupra sa pricina fratelui său, zicând: Eu am greșit. Iar cel care disprețuiește pe fratele său se socotește pe sine înțelept, ceartă și înfruntă pe aproapele său. Însă cel care se ceartă pe sine niciodată nu rănește pe cineva.

46. A zis iarăși: Să nu vorbească limba ta, ci fapta. Să fie cuvântul tău mai smerit decât fapta. Să nu vorbești în afara conștiinței[27] și să nu înveți fără smerenie, pentru ca să primească pământul sămânța ta.

47. A zis iarăși: Nu este înțelepciune a vorbi. Înțelepciune este să cunoști timpul când trebuie să vorbești. În cunoștință să taci, în cunoștință să vorbești. Ia aminte înainte de a vorbi și răspunde cele de cuviință. Să te faci pe tine necunoscut în ceea ce privește cunoștința, ca să scapi de multe osteneli. Căci își pricinuiește osteneli sieși cel care se arată ca având cunoștință. Nu te lăuda cu cunoștința ta, căci nimeni nu cunoaște nimic[28]. În sfârșit: A te disprețui pe tine însuți și a fi mai jos decât aproapele tău te alipește dumnezeirii.

48. A zis Avva Isaia despre cugetarea smerită: Să ne aducem aminte de Cel care nu avea unde să-și plece capul[29]. Înțelege, o, omule, și nu cugeta lucruri mari. Cine este și ce S-a făcut pe Sine Stăpânul tău? Străin și fără de casă. O, negrăita Ta iubire de oameni,

+ [27]Ceea ce vorbești să aibă acoperire în propria ta conștiință, să fie acceptat de conștiința ta. + [28]Un lucru știu: că nu știu nimic. Vezi 1 Corinteni 8, 2. + [29]Matei 8, 20.

Doamne! De ce Te-ai smerit atâta pentru mine făptura Ta? Dacă Cel care a făcut toate prin cuvânt nu are unde să-Şi plece capul, de ce ai atâta zbucium, sărmane om, pentru făpturi? De ce te orbeşti cu lăcomia? De ce ai închipuiri? De ce nu culegi şi nu aduni bogăţia care ne aşteaptă acolo? Pe toate cunoscându-le, păstrează ceea ce este bine[30]!

49. S-a aflat odată Avva Teodor împreună cu fraţii. Şi, în timp ce mâncau ei, luau cu evlavie paharele tăcând şi nu ziceau: Iertaţi! Şi a zis Avva Theodor: Monahii şi-au pierdut buna lor creştere, aceea de a zice: Iertaţi!

50. Acelaşi a zis: Altă virtute nu este asemenea aceleia de a nu dispreţui!

51. Un frate l-a întrebat pe Avva Teodor, zicând: Vreau să împlinesc poruncile. A zis lui Bătrânul despre Avva Theonas că şi acesta a zis cândva: Vreau să-mi împlinesc gândul meu cu Dumnezeu. Şi, luând grâu, a mers la cuptor şi a făcut pâine. Şi, cerându-i săracii, a dat pâinile. Şi iarăşi, cerându-i alţii, a dat şi coşurile, şi haina pe care o purta. Apoi a intrat în chilia sa încins cu maforul[31]. Şi cu toate acestea, iarăşi s-a certat pe sine zicând: Nu am împlinit porunca lui Dumnezeu.

52. Un frate a zis Avvei Theodor: Spune-mi un cuvânt, căci mă pierd! Şi cu greutate i-a zis: Şi eu sunt în primejdie, deci, ce pot să-ţi spun?

53. Se zicea despre acesta că atunci când a fost făcut diacon în Schit nu voia să primească diaconia şi a fugit în multe locuri. Dar iarăşi Bătrânii îl aduceau, zicând: Nu-ţi părăsi diaconia! A zis lor Avva Theodor:

✚ [30]Vezi 1 Tesaloniceni 5, 21. ✚ [31]Un fel de pelerină care acoperea capul şi umerii (în latineşte maforium) (ET).

Lăsaţi-mă, şi voi ruga pe Dumnezeu să văd dacă mă va înştiinţa să rămân la locul diaconiei mele. Şi rugându-se lui Dumnezeu, zicea: Dacă este voia Ta să stau în locul acesta, dă-mi de veste. Şi i s-a arătat un stâlp de foc de la pământ până la cer şi un glas zicând: Dacă poţi să te faci ca stâlpul acesta, mergi şi fă-ţi diaconia ta. Iar el, auzind, a socotit că nu poate să primească. Venind, deci, el în biserică, i-au pus fraţii metanie, zicând: Dacă nu vrei să slujeşti ca diacon, măcar să ţii Potirul. Dar nu a primit, zicând: Dacă nu mă lăsaţi, voi pleca din locul acesta. Şi aşa l-au lăsat.

54. Fericitul Theofil, arhiepiscopul[32], a mers odată în muntele Nitriei. Şi a venit avva muntelui aceluia şi arhiepiscopul i-a zis lui: Ce ai mai găsit în această cale[33], părinte? A zis lui Bătrânul: A-ţi găsi ţie pricină şi a te mustra pe tine însuţi totdeauna. A zis Avva Theofil: Altă cale nu este, decât aceasta!

55. Acelaşi Avva Theofil, arhiepiscopul, a mers odată la Schit. Şi adunându-se fraţii, au zis Avvei Pamvo: Spune un cuvânt arhiepiscopului să se folosească. A zis lor Bătrânul: Dacă nu se foloseşte de tăcerea mea, nu va avea folos nici de cuvântul meu.

56. Zicea Amma Theodora că nici asceza, nici privegherea, nici oricare altă osteneală nu mântuieşte, ci numai smerenia adevărată. Era un pustnic care

---

✦ [32]A împlinit slujba de arhiepiscop al Alexandriei între anii 385 şi 412. ✦ [33]Se referă la modul de vieţuire care presupune înaintarea într-o direcţie anume, pe un drum anume. De altfel, noţiunea de cale cu referire la parcursul existenţial al creştinului este folosită de la începuturile Bisericii creştine (Fapte 18, 25, 26; 19, 9, 23; 22, 4 etc.).

alunga dracii şi-i întreba: Cu ce ieşiţi? Cu post? Şi ei ziceau: Noi nici nu mâncăm, nici nu bem! Cu priveghere? Noi nu dormim! Cu pustnicia? Noi în pustietăţi petrecem! Cu ce ieşiţi, aşadar? Şi ziceau: Nimic nu ne biruieşte decât numai cugetarea smerită. Vezi, deci, că smerenia este biruitoarea dracilor?

57. Ziceau despre Avva Ioan Kolovos că a zis odată fratelui său mai mare: Aş vrea să fiu fără nicio grijă, precum fără grijă sunt îngerii care nu lucrează nimic, ci neîncetat se închină lui Dumnezeu. Şi, scoţându-şi haina sa, a ieşit în pustie. Şi după ce s-a împlinit o săptămână, s-a întors la fratele său. Şi după ce a bătut la uşă, l-a auzit pe el înainte de a-i deschide, zicând: Tu cine eşti? Iar el a zis: Sunt Ioan, fratele tău. Şi răspunzând, i-a zis lui: Ioan s-a făcut înger şi nu mai este printre oameni. Iar el îl ruga zicând: Eu sunt. Şi nu i-a deschis, ci l-a lăsat să se frământe până dimineaţă. După aceea, deschizându-i, i-a zis: Eşti om şi ai trebuinţă să lucrezi din nou ca să te hrăneşti. Iar el i-a pus metanie, zicând: Iartă-mă!

58. A auzit Avva Ioan pe un frate care la seceriş vorbea aproapelui său cu mânie: Ei! Şi tu? Şi lăsând secerişul, a plecat.

59. Zicea Avva Ioan că poarta cerului este smerenia şi că Părinţii noştri, trecând prin multe ocări, au intrat în cetatea lui Dumnezeu.

60. A zis iarăşi: Cugetarea smerită şi frica de Dumnezeu sunt mai presus de toate virtuţile!

61. A zis iarăşi: Cine l-a vândut pe Iosif? Şi a răspuns un frate zicând: Fraţii lui. A zis lui Bătrânul: Nu,

ci smerenia lui l-a vândut pe el. Căci putea să spună: Sunt fratele lor, și să se împotrivească, dar, tăcând, s-a vândut pe sine. Și smerenia lui l-a pus pe el căpetenie în Egipt[34].

62. A zis Avva Ioan: Am lăsat sarcina cea ușoară, adică aceea de a ne mustra pe noi înșine, și o purtăm pe cea grea, adică aceea de a ne îndreptăți pe noi înșine.

63. Același stătea odată în biserică și suspina, neștiind că este cineva în spatele lui. Iar când și-a dat seama, a pus metanie, zicând: Iartă-mă, avva, căci sunt încă neînvățat.

64. Același a zis fratelui său: Deși suntem de nimic înaintea oamenilor, îndrăznim să ne dăm cinste înaintea lui Dumnezeu.

65. Același era fierbinte cu duhul[35]. Mergând cineva la el, i-a lăudat lucrarea. Iar el își lucra funia și tăcea. Acela iarăși a scos cuvânt către el, dar el iarăși a tăcut. A treia oară a zis vizitatorului: De când ai intrat aici l-ai îndepărtat pe Dumnezeu de la mine.

66. Același stătea odată în Schit și frații lui ședeau împrejurul lui întrebând despre gândurile lor. Și a zis lui unul dintre Bătrâni: Ioane, ca o desfrânată care se înfrumusețează pe sine și care își înmulțește îndrăgostiții, așa ești. Iar Avva Ioan, îmbrățișându-l, a zis: Adevăr grăiești, părinte. Și după aceea a zis unul din ucenicii lui: Oare, nu te-ai tulburat înlăuntrul tău, avva? Și a zis: Nu, ci cum sunt pe afară, tot așa sunt și pe dinlăuntru.

67. A zis unul din Părinți despre el: Cine este Ioan,

✦ [34]Facerea, cap. 37 și următoarele. ✦ [35]... cu duhul fiți fierbinți... (Rom. 12, 11).

care prin smerenia lui a atârnat tot Schitul de degetul lui mic?

68. A zis Avva Ioan Kovolos că un Bătrân înaintat duhovnicește s-a zăvorât, dar era foarte cunoscut în cetate și avea multă faimă. Și i s-a adus la cunoștință că unul dintre sfinți era pe moarte: Vino să-l îmbrățișezi înainte de a adormi! Și a gândit în sine: Dacă ies în timpul zilei, vor alerga după mine oamenii și voi primi slavă și nu voi mai avea odihnă aici. Voi merge noaptea pe întunerec și voi rămâne ascuns pentru toți. Seara, deci, a ieșit din chilie, vrând să nu fie văzut. Dar iată, de la Dumnezeu, au fost trimiși doi îngeri cu făclii ca să-i lumineze calea. Astfel, toată cetatea văzând slava, a alergat la el. Și cât voia să fugă de slavă, mai mult era slăvit. În aceasta se împlinește ceea ce este scris: *Tot cel ce se înalță pe sine se va smeri și cel ce se smerește pe sine se va înălța*[36]!

69. A zis Avva Ioan Thebeul: Monahul este dator înainte de toate să ajungă la cugetarea smerită. Căci aceasta este prima poruncă a Mântuitorului, care a zis: *Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția Cerurilor*[37].

70. A zis Avva Pimen despre Avva Isidor că împletea o grămadă de nuiele de finic pe noapte. Și îl rugau frații, zicând: Odihnește-te puțin, căci ai îmbătrânit. Și le zicea lor: Chiar dacă l-ar arde pe Isidor și ar împrăștia cenușa lui în vânt, nici aceasta nu poate adăuga ceva bun din partea mea, căci Fiul lui Dumnezeu a venit pe pământ pentru noi[38].

✦ [36]Matei 23, 12. ✦ [37]Matei 5, 3. ✦ [38]Sensul afirmației Avvei Isidor este acela al evaluării faptelor omului pentru Dumnezeu

71. Același a zis despre Avva Isidor că îi ziceau lui gândurile: Ești un mare om! Iar el zicea către ele: Nu cumva sunt ca Antonie sau am ajuns în toate ca Avva Pamvo sau ca ceilalți Părinți care au bineplăcut lui Dumnezeu? Și când spunea acestea, afla odihnă. Iar când vrăjmașul îl făcea să se împuținеze la suflet cu gândul că după toate acestea îl așteaptă iadul, el zicea către acela că și dacă voi ajunge în iad, vă voi găsi pe voi sub mine.

72. Același zicea: Deoarece este mare înălțimea smereniei și căderea trufiei, vă sfătuiesc ca pe aceea să o îmbrățișați, iar în aceasta să nu cădeți[39].

73. A zis Avva Isaac: Când eram mai tânăr, stăteam cu Avva Kronie și niciodată nu mi-a spus să fac vreun lucru, chiar dacă era bătrân și tremura, ci, dimpotrivă, el se scula și îmi dădea cana cu apă mie și asemenea tuturor. Și cu Avva Theodor din Ferme am stat și nici acesta nu-mi spunea să fac ceva, ci și masa o punea el și zicea: Frate, dacă vrei, vino să mănânci. Iar eu ziceam către el: Avva, am venit la tine ca să mă folosesc, și cum de nu-mi zici să fac și eu ceva? Iar Bătrânul mereu tăcea. Apoi am plecat și am vestit aceasta Bătrânilor. Și venind la el, bătrânii au zis lui: Avva, a venit fratele la sfinția ta să se folosească și pentru ce nu-i spui să facă și el ceva? Și le-a zis lor Bătrânul: Nu cumva sunt conducător de obște ca să-i poruncesc lui? Eu nu-i voi zice nimic, dar, dacă vrea, ceea ce mă vede pe mine făcând să facă și el. De atunci o luam

---

prin raportare la faptele lui Dumnezeu pentru om. Cine poate să susțină vreo faptă a sa în fața actului Întrupării Fiului lui Dumnezeu!? ✦ [39]Vezi 1 Petru 5, 5-6.

înainte și făceam ceea ce avea Bătrânul de făcut. Iar el, dacă făcea ceva, făcea lucrul tăcând. Și aceasta m-a învățat: Să fac toate în tăcere.

74. Zicea Avva Isaac: Niciodată nu am dus în chilia mea vreun gând împotriva fratelui care mă strâmtora. Și m-am străduit să nu las pe vreun frate să ducă în chilia lui vreun gând împotriva mea[40].

75. A zis Avva Iacob că atunci când cineva este lăudat trebuie să gândească la păcatele sale și să înțeleagă că nu este vrednic de cele spuse.

76. Un frate l-a întrebat pe Avva Kronie: În ce fel ajunge omul la cugetarea smerită? A zis lui Bătrânul că prin frica lui Dumnezeu. A zis lui fratele: Și prin ce lucru ajunge la frica lui Dumnezeu? A zis lui Bătrânul: După mine, să se adune pe sine de la orice lucru și să se dea pe sine la osteneală trupească, câtă putere are, să-și aducă aminte de ieșirea din trup și de judecata lui Dumnezeu.

77. A zis Avva Kronie: Ne povestea nouă Avva Iosif Pelusiotul: Când ședeam eu în Sinai, era acolo un frate bun și nevoitor, dar și frumos la vedere după trup. Venea la biserică purtând un mafor[41] vechi mic și peticit. Și văzându-l odată venind astfel la adunare, i-am zis: Frate, nu vezi pe frați care sunt ca îngerii în biserică? Tu cum vii mereu așa? Iar el a zis: Iartă-mă,

---

✦ [40]Avva are în vedere aici faptul că s-a ferit să dea prilej vreunui frate să aibă gând rău împotriva sa. De semnalat este faptul cum Avva Isaac află în sine soluții și pentru sine, și pentru fratele. După logica noastră comună ar fi greu să influențezi pe fratele să nu ducă în chilie gând rău împotriva ta. Poți face, însă ceea ce ține de tine, adică să nu provoci gândul rău fratelui la adresa ta. ✦ [41]Veșmânt.

avva, nu am altele. Şi luându-l în chilia mea, i-am dat levitonul[42] şi ce mai era nevoie. Şi le purta ca şi ceilalţi fraţi şi era la vedere ca un înger. Iar, odată, a fost nevoie să trimită Părinţii zece fraţi la împărat pentru o oarecare trebuinţă. Şi a fost şi acesta ales printre cei trimişi. Dar cum a auzit, a pus metanie Părinţilor, zicând: Pentru Domnul, iertaţi-mă, căci sunt rob al unuia dintre cei mari de acolo şi dacă mă va cunoaşte, mă va dezbrăca şi mă va duce iarăşi în stăpânirea lui. După ce i-a înduplecat, deci, pe Părinţi şi l-au lăsat, am aflat mai târziu de la cineva care-l cunoştea bine, că, atunci când era în lume, a fost mai-marele palatelor împărăteşti. Şi, ca să nu fie cunoscut şi ca să nu fie tulburat de oameni, s-a folosit de pretextul acesta. Atât de mare era la Părinţi străduinţa de a fugi de slava şi de odihna acestei lumi!

78. S-a făcut cineva monah în Schit, pe nume Karion. Acesta, având doi copii, i-a lăsat la femeia sa și a plecat. După un timp, întâmplându-se foamete în Egipt şi fiind la strâmtorare femeia lui, a venit la Schit aducând şi pe cei doi copii cu ea. Unul era băiat şi se numea Zaharia, iar celălalt fată. Şi stătea departe de Bătrân, la baltă. Căci era o baltă lângă Schit, de unde și obștile monahilor îşi procurau materialele de construcție şi unde erau şi izvoare de apă. Iar în Schit era obiceiul ca, dacă venea o femeie să vorbească fratelui său sau altcuiva înrudit cu ea, aceștia să stea aşezaţi departe unul de altul și așa să vorbească între ei. Atunci a zis femeia Avvei Karion: Iată, te-ai făcut

✦ [42]Λεβήτων-ονος cuvântul acesta înseamnă când rasă, când coloviu (ET).

monah şi este foamete. Cine îţi va hrăni copiii? A zis ei Avva Karion: Trimite-i la mine, aici. Şi le-a zis femeia copiilor: Mergeţi la tatăl vostru. Venind, deci, ei spre tatăl lor, fata s-a întors la mama sa, iar băiatul a venit la tatăl său. Atunci a zis ei: Iată, bine s-a făcut, ia tu fata şi pleacă şi eu voi lua băiatul. Apoi, l-a crescut în Schit şi toţi ştiau că este fiul lui. Dar când a crescut mai mare, s-a făcut cârtire în obşte despre el. Şi auzind Avva Karion, a zis fiului său Zaharia: Scoală-te, să mergem de aici, căci Părinţii cârtesc. Iar copilul i-a zis: Avva, aici toţi ştiu că sunt fiul tău. Dacă plecăm în altă parte, nu au de unde să mai spună că sunt fiul tău. Şi a zis lui Bătrânul: Scoală-te să mergem în Thebaida. Şi au plecat de acolo. Cum au luat şi aici o chilie, au stat puține zile și aceeaşi cârtire s-a făcut pentru copil. Atunci tatăl a zis copilului: Zaharia, scoală-te să mergem la Schit. Și după ce au trecut puține zile, s-a făcut iarăși cârtire în legătură cu el. Atunci Zaharia, copilul, mergând la lacul cu salpetru[43], s-a dezbrăcat, a coborât în apă și s-a afundat până la nas. Şi rămânând multe ceasuri, atât cât a putut, și-a distrus toată pielea trupului său, făcându-se ca un lepros. Și ieşind, și-a pus hainele şi a plecat către tatăl său, care abia l-a cunoscut. Și mergând el la Sfânta Împărtășanie, după obicei, s-a descoperit Sfântului Isidor, preotul Schitului, ce făcuse. Şi văzându-l, s-a minunat și a zis: Zaharia, copilul, duminica trecută a venit şi s-a împărtăşit ca om, iar acum s-a făcut înger.

79. A zis Avva Longhin: Precum mortul nu mănâncă, tot aşa nici cel smerit nu poate să judece pe alt om,

✦ [43]Potasiu (!)

chiar dacă îl vede pe acela închinându-se la idoli.

80. S-au adunat odată Părinţii Schitului ca să vorbească despre Melchisedec şi au uitat să-l cheme pe Avva Kóprie. La urmă, însă, chemându-l, l-au întrebat despre acesta. Iar el, lovindu-se de trei ori peste gură, a zis: Vai ție, Kóprie! Vai ție, Kóprie! Vai ție, Kóprie! Că ai părăsit cele pe care ți le-a poruncit Dumnezeu să le faci şi le cauți pe cele pe care nu le cere de la tine. Şi auzind frații acestea, au plecat la chiliile lor.

81. A fost întrebat Avva Longhin: Care este cea mai mare dintre toate virtuțile? Şi a zis Bătrânul: Socotesc că, aşa cum mândria este cea mai rea dintre toate păcatele, încât chiar din cer a aruncat pe unii, tot astfel, cugetarea smerită are putere să scoată pe om chiar din adâncurile iadului, chiar dacă a păcătuit ca și diavolul. De aceea și Domnul fericeşte pe cei săraci cu duhul[44].

82. Povestea despre sine Avva Macarie, zicând: Când eram mai tânăr și ședeam într-o chilie în Egipt, m-au prins și m-au făcut cleric în cetate. Şi nevoind să primesc, am plecat într-un alt loc. Şi a venit la mine un mirean evlavios care a luat lucrul meu de mână și mă slujea. S-a întâmplat, însă, din ispită, ca o fecioară dintr-un sat să cadă în păcat și, luând în pântece, au întrebat-o cine este cel care a făcut aceasta. Iar ea a zis: Pustnicul. Și ieșind, m-au luat în sat, au atârnat de gâtul meu oale încinse şi torţi de vase de lut și m-au plimbat prin cetate pe la răspântii, lovindu-mă și zicând: Acest monah a stricat pe fecioara noastră!

✦ [44]Matei 5, 3. Evident, părintele înţelege expresia biblică sărac cu duhul ca indicându-l pe cel smerit.

Luați-l, luați-l! Și m-au bătut atât de mult, încât puțin mai era și muream. Venind însă unul dintre Bătrâni, a zis: Până când îl veți lovi pe acest monah străin? Iar cel care îmi slujea mie venea în urmă rușinat. Căci îl ocărau pe el foarte tare, zicându-i: Iată, ce a făcut pustnicul, pentru care tu dai mărturie! Și părinții fetei ziceau: Nu-l vom slobozi, până când nu ne dă chezășie că o va hrăni pe ea. Și am spus celui ce mă slujea și acesta s-a pus chezășie pentru mine. Și plecând la chilia mea, i-am dat câte coșuri aveam, zicându-i: Vinde acestea și dă femeii mele să mănânce. Și ziceam gândului meu: Macarie, iată, ți-ai găsit femeie. Trebuie, deci să lucrezi puțin mai mult ca să o hrănești. Și lucram ziua și noapte și îi trimiteam ei. Și când a venit timpul sărmanei să nască, s-a chinuit multe zile și nu năștea. Și i-au zis: Ce este aceasta? Iar ea a zis: Eu știu că am defăimat pe pustnic și l-am osândit pe nedrept. El nu are nicio legătură cu aceasta, ci cutare tânăr. Și venind cel ce-mi slujea, îmi zicea, bucurându-se că fecioara aceea nu a putut să nască până nu a mărturisit zicând că pustnicul nu are legătură cu lucrul și că a mințit împotriva lui. Și iată, tot satul vrea să vină aici cu alai și să se pocăiască înaintea ta. Iar eu, auzind acestea, ca să nu mă necăjească oamenii, m-am ridicat și am venit aici la Schit. Acesta este pricina de început pentru care am venit aici.

83. Zicea Avva Petru: Trăind Avva Macarie în nerăutate față de toți frații, i-au zis lui unii: Pentru ce îți faci aceasta ție însuți? Iar el a zis: Doisprezece ani am slujit Domnului meu ca să-mi dăruiască darul acesta și toți mă sfătuiți să mă lepăd de el!?

84. Trecea odată Avva Macarie de la baltă spre chilia sa, ducând în spate ramuri de finic. Şi iată l-a întâmpinat pe el diavolul pe cale cu o seceră. Şi a vrut să-l lovească, dar nu a putut. Şi i-a zis: Multă tărie vine de la tine, Macarie, că nu am putere împotriva ta! Căci, iată, ce faci tu, fac și eu. Postești tu, și eu postesc. Priveghezi tu, nici eu nu dorm deloc. Un lucru este în care mă biruiești. A zis Avva Macarie: Care este acesta? Iar el a zis: Smerenia ta. De aceea nu am putere împotriva ta.

85. L-a cercetat odată Avva Macarie pe Avva Antonie și, după ce i-a vorbit, s-a întors la Schit. Şi au venit Părinții în întâmpinarea lui. Şi vorbindu-le Bătrânul, le-a zis: Am spus Avvei Antonie că nu avem jertfă[45] aici unde stăm noi. Iar Părinții au început să vorbească despre alte lucruri și nu au mai întrebat să afle răspunsul de la Bătrân, dar nici Bătrânul nu le-a spus. Aceasta, deci, spunea unul dintre Părinți, că dacă văd Părinții pe frați că uită să întrebe despre un lucru, aceștia din urmă sunt datori să-i oblige să se întoarcă la cuvântul de la început. Iar dacă nu sunt siliți de frați, ei nu mai vorbesc cuvântul acela, ca să nu se afle ca unii care vorbesc neîntrebaţi şi cad în vorbire deșartă.

86. Ziceau despre Avva Macarie că dacă venea un frate la el, ca la un Părinte sfânt și mare, cu frică, nu-i vorbea nimic. Iar dacă vreunul dintre frați îi zicea, umilindu-l: Avva, când erai cămilar și ai furat salpetru și l-ai vândut, nu te-au bătut oare paznicii? Dacă cineva îi zicea acestea, aceluia îi vorbea cu bucurie despre orice îl întreba.

✦ [45]Are în vedere, desigur, Dumnezeiasca Liturghie.

87. S-a arătat odată dracul Avvei Macarie cu o secere, vrând să-i taie piciorul. Şi neputând din pricina cugetului smerit al lui, i-a zis: Câte aveţi voi şi noi avem. Numai cugetul vostru smerit ne deosebeşte de voi şi de aceea ne biruiţi.

88. Ziceau despre Avva Macarie Egipteanul că urca odată de la Schit la Muntele Nitriei. Şi cum s-a apropiat de locul acela, a zis ucenicului său: Mergi puţin mai înainte. Şi mergând mai înaintea lui, ucenicul a întâlnit unul din preoţii păgânilor. Şi strigând la el, ucenicul l-a chemat, zicând: Ei, drace, unde alergi? Iar acela, întorcându-se, l-a lovit de multe ori şi l-a lăsat pe jumătate mort. Apoi şi-a luat lemnul şi a alergat mai departe. Şi după ce a înaintat puţin, l-a întâlnit pe el, alergând, Avva Macarie şi i-a zis: Să te mântuieşti, să te mântuieşti, neobositule! Şi minunându-se, a venit la el şi a zis: Ce bine ai văzut la mine de mă întâmpini cu aceste cuvinte? Pentru că te-am văzut ostenindu-te, a zis Bătrânul, şi nu ştii că te osteneşti în zadar. I-a zis acela: Eu m-am pătruns la suflet de la salutul tău şi am aflat că eşti de la Dumnezeu. Un alt monah rău, întâlnindu-mă, m-a ocărât, iar eu l-am lovit de moarte. Şi a înţeles Bătrânul că este ucenicul lui. Şi ţinându-l de picioare, preotul idolatru i-a zis: Nu te voi lăsa dacă nu mă vei face monah. Şi au mers mai sus, unde era ucenicul, şi l-au luat şi l-au dus în biserica muntelui. Şi văzându-l pe preotul idolatru cu el, s-au minunat. Şi l-au făcut monah şi mulţi dintre păgâni s-au făcut prin el creştini. Zicea, deci, Avva Macarie: Cuvântul cel rău şi pe cel bun îl face rău, iar cuvântul cel bun şi pe cel rău îl face bun.

89. Zicea Avva Macarie: Când eram mai tânăr, fiind cuprins de acedie în chilie, am ieșit în pustie, zicând gândului meu: Pe oricine vei întâlni, întreabă-l ceva spre folos. Și am aflat un copil, care păștea boii și i-am zis: Ce să fac, copile, că îmi este foame? Și mi-a zis: Mănâncă. Și i-am spus că am mâncat și iarăși îmi este foame. Iarăși mi-a zis: Iarăși să mănânci. Și i-am zis că am mâncat de multe ori și iarăși îmi este foame. Atunci mi-a zis: Poate ești măgar, avva, de vreme ce vrei să mănânci tot timpul. Și folosindu-mă, am plecat.

90. Ziceau despre Avva Moise că atunci când l-au făcut cleric și i-au pus efodul[46], arhiepiscopul i-a zis: Iată ai devenit în întregime alb, Avva Moise. Și Bătrânul i-a zis: Oare în cele din afară, stăpâne, sau în cele dinlăuntru? Și vrând arhiepiscopul să-l încerce, a zis clericilor: Când intră Avva Moise în altar, alungați-l și după aceea urmăriți-l ca să auziți ce zice. Intrând, deci, Bătrânul, l-au certat și l-au alungat, zicând: Mergi afară, arapule. Iar el, ieșind, zicea în sine: Bine ți-au făcut, cenușiule, negrule. Nefiind om, ce cauți împreună cu oamenii?

91. Un frate l-a întrebat pe Avva Moise, zicând: Văd înaintea mea un lucru și nu pot să-l biruiesc. Și a zis

---

✦ [46]Epomida sau efodul, veşmânt preoţesc menţionat cu această denumire în Vechiul Testament (Şi vor face efod lucrat cu iscusinţă din fire de aur, de mătase violetă, stacojie şi vişinie, răsucită şi de in răsucit. Ieşirea 28, 6) Era format din două bucăţi de mătase, aşezate una peste piept şi alta pe spate, unite pe umăr cu două încheietori; culoarea materialului este violet, acaju sau vişiniu. Se încinge cu o cingătoare. Echivalentul creştin al efodului este felonul preoţesc.

lui Bătrânul: Dacă nu te vei face mort, ca cei îngropaţi, nu vei putea să-l biruieşti.

92. A zis Avva Pimen că un frate l-a întrebat pe Avva Moise, zicând: În ce fel ajunge omul să fie mort pentru aproapele său? Şi a zis lui Bătrânul: Dacă nu-şi pune omul în inima sa că el însuşi este în mormânt de trei zile, nu ajunge la cuvântul acesta.

93. A zis Avva Moise: Dacă omul nu are în inima sa că este păcătos, Dumnezeu nu-l ascultă pe el. Şi a zis fratele: Ce înseamnă să aibă în inima lui că este păcătos? Şi a zis Bătrânul: Cel care îşi poartă păcatele sale nu le vede pe ale aproapelui.

94. A întrebat un frate pe Avva Moise, zicând: În orice osteneală a omului, ce îl ajută pe el? Şi a zis lui Bătrânul: Dumnezeu este cel care îl ajută. Căci scris este: *Dumnezeu este scăparea şi puterea noastră, ajutor întru necazurile ce ne împresoară*[47]. Şi a zis fratele: Postirile şi privegherile pe care le face omul, ce se întâmplă cu ele? Şi i-a zis lui Bătrânul: Acestea fac sufletul să se smerească. Căci scris este: *Vezi smerenia mea şi osteneala mea şi-mi iartă toate păcatele mele*[48]. Dacă sufletul va aduce roadele acestea, pentru ele Dumnezeu Se milostiveşte peste el.

95. A întrebat iarăşi fratele: Iată un om bate pe sluga sa pentru păcatul pe care l-a înfăptuit. Ce-i va spune sluga? A zis Bătrânul: Dacă este slugă bună, va zice: Miluieşte-mă, am păcătuit. A zis lui fratele: Nimic altceva să nu-i spună? A zis lui Bătrânul: Nu. Din moment ce pune singur asupra sa vinovăţia şi zice am

---

✦ [47]Psalmul 45, 1. ✦ [48]Psalmul 24, 19.

păcătuit, de îndată se va milostivi asupra lui stăpânul.

96. A zis Avva Matoe: Cu cât se apropie omul de Dumnezeu, cu atât mai mult spune că este păcătos. Căci Isaia prorocul, văzând pe Dumnezeu, zicea despre sine că este sărman și necurat[49].

97. Zicea iarăși: Când eram mai tânăr, ziceam în sinea mea că poate lucrez și eu ceva bun. Acum, când am îmbătrânit, văd că nu am în mine însumi nici măcar o lucrare bună.

98. Un frate l-a cercetat pe Avva Matoe și i-a zis: Cum de schitioții au împlinit mai multe decât zice Scriptura, iubind pe vrăjmașii[50] lor mai mult decât pe ei înșiși? A zis Avvei Matoe: Eu până acum pe cel ce mă iubește nu am reușit să-l iubesc ca pe mine însumi.

99. A zis Avva Iacob: L-am cercetat pe Avva Matoe și când mă întorceam i-am zis că vreau să trec pe la Chilii. Și mi-a zis: Îmbrățișează din partea mea pe Avva Ioan. Ajungând eu la Avva Ioan, i-am zis: Te îmbrățișează Avva Matoe. Și mi-a zis Bătrânul: Iată Avva Matoe este bărbat israelit în care nu este vicleșug[51]. Și împlinindu-se un an, iarăși am cercetat pe Avva Matoe și i-am transmis îmbrățișarea Avvei Ioan. Și a zis Bătrânul: Nu sunt vrednic de cuvântul Bătrânului, însă să știi aceasta că atunci când auzi un Bătrân slăvind pe aproapele mai mult decât pe sine, acela a ajuns la măsuri mari, căci aceasta este desăvârșirea, ca pe aproapele tău să-l slăvești mai mult decât pe tine însuți.

100. A plecat odată Avva Matoe din Raith în părțile Magdalei. Era și fratele său cu el. Și episcopul l-a

✦ [49]Isaia 6, 5. ✦ [50]Matei 5, 43-48. ✦ [51]Ioan 1, 48.

ţinut pe Bătrân şi l-a hirotonit preot. Şi gustând ceva împreună, a zis lui episcopul: Iartă-mă, avva, am ştiut că nu vrei lucrul acesta, dar pentru a fi eu binecuvântat de tine am îndrăznit să-l fac. Iar Bătrânul a zis cu smerenie: Şi gândul meu voia puţin, însă mă ostenea aceasta, că dacă mă voi despărţi de fratele meu care este cu mine, nu voi putea face toate rugăciunile singur. Şi a zis lui episcopul: Dacă ştii că este vrednic, eu îl voi hirotoni. A zis Avvei Matoe: Dacă este vrednic, nu ştiu, un singur lucru ştiu, că este mai bun decât mine. Şi l-a hirotonit şi pe acela. Dar au adormit amândoi fără să se apropie de jertfelnic pentru a aduce jertfă[52]. Şi Bătrânul zicea: Cred că Dumnezeu nu mă va judeca mult pentru hirotonie, că nu săvârșesc jertfă. Căci hirotonia este a celor neprihăniţi.

101. Un frate l-a întrebat pe Avva Matoe, zicând: Spune-mi cuvânt. Iar el i-a zis: Mergi și roagă pe Dumnezeu să-ţi dea tânguire în inima ta şi smerenie. Și ia aminte totdeauna la păcatele tale; și nu judeca pe alţii, ci fă-te mai prejos decât toţi; şi să nu ai prietenie cu copil, nici cunoștinţă cu femeie, nici prieten pe eretic; şi taie îndrăzneala de la tine; şi ţine-ţi limba şi pântecele, iar vinul să fie puţin; şi dacă cineva va vorbi despre un lucru oarecare, nu te certa cu el, ci dacă zice bine, spune da, iar dacă zice rău, spune: Tu știi cum vorbeşti! Nu te certa cu el pentru cele despre care a vorbit. Aceasta este smerenia.

102. Un frate l-a întrebat pe Avva Matoe, zicând: Ce să fac că limba mea mă necăjeşte şi, când vin în mijlocul oamenilor, nu pot să o stăpânesc, ci îi judec pe ei

✢ [52]Dumnezeiasca Liturghie.

pentru orice lucru bun și-i cert? Ce să fac, deci? Și răspunzând Bătrânul, a zis: Dacă nu poți să o stăpânești, pleacă să trăiești singur, căci aceasta este o neputință. Cel care stă cu oamenii, nu trebuie să fie pătrat[53], ci rotund, ca să alunece printre toți. Și a zis Bătrânul: Nu pentru că sunt virtuos stau singur, ci pentru că sunt neputincios. Căci puternici sunt cei care intră în mijlocul oamenilor.

103. A zis Avva Mios despre un Bătrân care era la Schit și care era dintre robi că dobândise în mare măsură darul discernământului. Și venea în fiecare an în Alexandria, aducând plata[54] la stăpânii lui. Iar ei îl întâmpinau și i se închinau. Și Bătrânul punea apă în spălător şi o aducea ca să spele pe stăpânii lui. Iar aceia ziceau: Nu, părinte, nu ne îngreuia. Iar el zicea către ei: Mărturisesc că sunt robul vostru și vă mulțumesc că m-ați lăsat liber să slujesc lui Dumnezeu. Dar și eu vă spăl picioarele și vă rog să primiți plata aceasta. Iar ei se certau, nevrând să primească. Le zicea, deci: Dacă nu vreți să primiți, voi sta aici să vă slujesc. Și temându-se, l-au lăsat să facă ce voia. Apoi îl însoțeau cu multă cinste și cu multe bunuri, ca să facă milostenie pentru ei. Și pentru aceasta a ajuns vestit în Schit şi îndrăgit.

✦ [53]Am păstrat imaginea din original pentru că este sugestivă. În limba română există adjectivul colțos, care pleacă exact de la această imagine a poligonului cu mai multe unghiuri sau colțuri. Nu avem un echivalent pentru imaginea cu cercul, dar este uşor de înţeles şi chiar sugestiv. ✦ [54]Din context se deduce că, liber fiind, oferea stăpânilor de dinainte ceva din lucrarea lui, fie în obiecte, fie în bani, din recunoştinţă. Este posibil să fi existat chiar şi vreo lege în acest sens. Efeseni 6, 5-9. Vezi 1 Corinteni 7, 21.

104. L-a cercetat Avva Macarie pe Avva Pahomie Tavenisiotul. Iar Avva Pahomie l-a întrebat despre frații care sunt în nerânduială, dacă este bine a-i pedepsi spre îndreptare. A zis Avva Macarie: Pedepsește și judecă cu dreptate pe cei de sub tine; în afară să nu judeci pe nimeni. Căci scris este: Căci ce am eu ca să judec și pe cei din afară? Însă pe cei dinăuntru, oare, nu-i judecați voi[55]?

105. A zis Avva Nil: Fericit monahul care se socotește pe sine gunoiul tuturor[56].

106. Auzind Avva Pimen cele despre Avva Nisteroe că viețuiește în obște, a dorit să-l vadă și a descoperit aceasta Bătrânului lui Nisteroe, ca să-l trimită la el. Și pentru că nu voia să-l trimită pe el singur, nu l-a trimis. Dar după puține zile, iconomul obștii a avut gândul de a-l ruga pe Bătrânul său să-l lase la Avva Pimen, pentru că voiește să-i spună gândurile sale. Iar el l-a lăsat, zicând: Ia și pe fratele cu tine, că mi-a descoperit mie Bătrânul despre el și neîndrăznind să-l trimit singur, nu l-am trimis. Și când a ajuns la Bătrânul, iconomul i-a vorbit despre gândurile lui și acela l-a vindecat. După aceasta, Bătrânul l-a întrebat pe frate, zicând: Avva Nisteroe, cum ai dobândit virtutea aceasta, că, dacă se întâmplă vreodată o tulburare în obște, nici nu vorbești și nici nu te amesteci? Și fiind mult silit de Bătrân, fratele a zis: Iartă-mă, avva! Când am venit la început în obște, am zis gândului meu: tu și măgarul una sunteți. Așa cum măgarul este bătut și nu vorbește, este ocărât și nimic nu răspunde, la fel și tu, precum spune și psalmistul: ...ca un dobitoc eram

✠ [55]1 Corinteni 5, 12-13. ✠ [56]Vezi 1 Corinteni 4, 13.

înaintea Ta. Dar eu sunt pururea cu Tine[57].

107. A zis Avva Xantie: Câinele este mai bun decât mine, deoarece și dragoste are, și la judecată nu ajunge[58].

108. A zis Avva Orsísie: O cărămidă crudă pusă la temelie aproape de un râu nu rezistă nicio zi, iar cea arsă, ca piatra rămâne. La fel și un om care are cuget trupesc și nu a fost călit în foc, precum Iosif în frica lui Dumnezeu, se topește când ajunge la stăpânire. Căci au multe ispite cei ce sunt în mijlocul oamenilor. Este bine ca cineva, cunoscându-și măsura proprie, să fugă de greutatea conducerii. Iar cei întăriți în credință sunt neclintiți[59]. Iar despre acest preasfânt Iosif, dacă va voi cineva să vorbească, va spune că nu era pământesc! Prin câte a fost încercat și în ce țară, în care nu era atunci urmă de frică de evlavie. Dar Dumnezeul părinților lui era cu el și l-a scos pe el din toate necazurile. Și acum este împreună cu părinții lui în Împărăția Cerurilor. Și noi, deci, cunoscând măsurile noastre, să ne luptăm, pentru că numai așa vom putea să scăpăm de judecata lui Dumnezeu.

109. Odată, cârmuitorul ținutului a închis pe cineva din satul Avvei Pimen. Și au venit toți să-l roage pe Bătrân să meargă și să-l scoată din închisoare. Iar el a zis: Lăsați-mă trei zile, și apoi voi merge. S-a rugat, deci, Avva Pimen la Domnul, zicând: Doamne, nu-mi da darul acesta, deoarece nu mă vor mai lăsa să stau în locul acesta. A venit, deci, Bătrânul să-l roage pe

---

✦ [57]Psalmul 72, 22. ✦ [58]Adică nu ajunge să judece pe alții.
✦ [59]1 Corinteni 15, 58.

cârmuitor. Iar acesta i-a zis: Pentru un tâlhar mă rogi, avva? Iar Bătrânul s-a bucurat că nu a primit favoare de la acela.

110. A zis Avva Pimen că un frate a întrebat pe Avva Alonie, zicând: Ce este dispreţuirea? Şi a zis Bătrânul: Să fii mai prejos decât necuvântătoarele şi să ştii că acestea nu sunt judecate.

111. Zicea Avva Iosif: Şezând noi odată cu Avva Pimen, acesta l-a numit pe Agathon avva. Şi i-am zis: Este tânăr, pentru ce îl numeşti pe el avvă? Şi a zis Avva Pimen: Gura lui l-a făcut să fie numit avvă.

112. A zis Avva Pimen că pentru aceea suntem duşi în multe ispite, pentru că nu păzim rânduiala şi numele noastre, precum şi Scriptura zice. Nu vedem pe femeia cananeeancă, care a primit numele[60] ce i s-a dat şi pentru aceasta Mântuitorul i-a dat odihnă[61]. De asemenea, pe Abigail[62], că a zis lui David: La mine este păcatul! Şi a auzit-o şi a iubit-o pe ea? Abigail ia chipul sufletului şi David al dumnezeirii. Căci dacă sufletul se osândeşte pe sine înaintea Domnului, îl iubeşte pe el Domnul.

113. A zis Avva Pimen: Nu te măsura pe tine însuţi[63], ci alipeşte-te de cel ce vieţuieşte bine.

114. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen: Care sunt

✦ [60]Amintim că femeia a fost asemănată cu câinii: Nu este bine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci câinilor (Matei 15, 26). ✦ [61]Matei 15, 21-28. ✦ [62]1 Regi 25, 2-40. Abigail era soţia cârmuitorului Nabal Carmelitul. Când Nabal a refuzat să dea hrană soldaţilor lui David, şi acesta mânios se pregătea să-l atace, Abigail a salvat situaţia prin înţelepciunea ei, asumându-şi toată răspunderea. ✦ [63]Nu te lua în calcul pe tine, nu te bizui pe puterile tale.

cele înalte? Și a zis lui Bătrânul: Dreptatea ta[64]!

115. A zis Avva Pimen că Avva Pafnutie era mare şi alerga la slujirile[65] mici.

116. A zis iarăşi că un frate care trăia în obşte a întrebat pe Avva Visarion: Ce să fac? Iar Bătrânul i-a zis: Păstrează tăcerea şi nu te măsura pe tine însuţi!

117. A zis iarăşi: Dacă te micşorezi pe tine însuţi, vei avea odihnă în orice loc te vei aşeza.

118. A zis Avva Pimen că dacă va ajunge omul la cuvântul Apostolului: *Toate sunt curate pentru cei curați*[66] se va vedea pe sine mai mic decât toată făptura. A zis fratele: Cum pot să mă pun pe mine însumi mai jos decât ucigaşul de oameni? A zis Bătrânul: Dacă va ajunge omul la acest cuvânt și va vedea pe un om ucigând, va zice: El a făcut numai acest păcat, iar eu ucid în fiecare zi.

119. Fratele a cercetat despre acelaşi cuvânt pe Avva Anuv, spunându-i că Avva Pimen a zis așa și așa. Și i-a zis Avvei Anuv: Dacă va ajunge omul la cuvântul acesta și va vedea lipsurile fratelui său, face ca

---

✦ [64]Cel mai posibil înţeles al acestei apoftegme este cel conform căruia „cele înalte" se referă la măsurile omeneşti, când se înalță omul pe sine. Această erminie justifică răspunsul dat de Avva Pimen, care spune că dreptul tău sau dreptatea ta reprezintă cele înalte. În Evanghelia Mântuitorului avem un cuvânt care trimite la cele înalte ale omului: căci ceea ce la oameni este înalt, urâciune este înaintea lui Dumnezeu (Luca 16, 15). Aceeaşi înţelegere o aflăm în cuvântul paulin: Nu cugetaţi la cele înalte, ci lăsaţi-vă duşi spre cele smerite (Rom. 12, 16). ✦ [65]Μικρές λειτουργίες - Cuvântul liturghie, în înţelesul bisericesc-monastic, are o conotaţie multiplă, de la ascultări și pravilă călugărească până la Taina Dumnezeieştii Euharistii. ✦ [66]Tit 1, 15.

dreptatea[67] lui să le înghită pe acelea. A zis lui fratele: Care este dreptatea lui? A răspuns Bătrânul: Ca mereu să se osândească pe sine!

120. A zis Avva Pimen că dacă omul se osândeşte pe sine, rabdă oriunde.

121. Un frate a zis Avvei Pimen: Dacă voi cădea într-o greşeală ruşinoasă, gândul meu mă va mistui şi mă va osândi: De ce ai căzut? A zis lui Bătrânul: Dacă în ceasul în care cade omul în greşeală va zice: Am păcătuit!, îndată încetează gândul.

122. Ziceau despre Avva Pimen că niciodată nu voia să spună cuvântul său peste al altui Bătrân, ci mai curând îl lăuda întotdeauna.

123. Ziceau că dacă veneau unii la Avva Pimen, îi trimitea mai întâi la Avva Anuv, deoarece acela era mai mare de ani[68]. Iar Avva Anuv le zicea: Mergeți la fratele meu, Pimen, că acela are darul cuvântului. Iar dacă Avva Anuv stătea acolo, lângă Avva Pimen, Avva Pimen nu vorbea deloc cât era de față.

124. Un frate stătea în afara satului său și mulți ani nu a urcat în sat. Şi zicea fraților: Iată câți ani am aici și nu am urcat niciodată în sat, iar voi vă duceți. Şi au spus Avvei Pimen despre el. Iar Bătrânul a zis: Eu, dacă eram, aș fi urcat noaptea și aș fi dat un ocol satului, ca să nu se laude gândul meu că nu am urcat niciodată.

125. A zis Avva Pimen: Omul are nevoie de cugetare smerită și de frica lui Dumnezeu totdeauna, ca de răsuflarea care iese pe nas.

✦ [67]Dreptatea are aici, ca și în limbajul biblic, sensul de virtute.
✦ [68]Avva Anuv era primul născut între cei şapte frați după trup care trăiau împreună.

126. A fost întrebat Avva Pimen de un frate: Cum trebuie să fiu în locul unde vieţuiesc? Şi a zis lui Bătrânul: Să ai cuget de străin[69] oriunde vei locui, pentru a nu căuta să ai cuvânt în faţa lor, şi vei avea odihnă.

127. A zis iarăşi: A se arunca pe sine înaintea lui Dumnezeu şi a nu se măsura pe sine şi a se lepăda de voia proprie, acestea sunt unelte ale sufletului.

128. Un frate l-a întrebat pe el, zicând: Avva, la ce trebuie să iau aminte când stau în chilie? A zis lui Bătrânul: Eu sunt totuşi un om, afundat în adâncul noroiului până la gât şi purtând sarcină grea pe umeri şi strigând lui Dumnezeu: miluieşte-mă!

129. A zis Avva Pimen că fericitul Avvă Antonie zicea: Puterea cea mare a omului este să ia asupra sa greşeala lui în faţa Domnului şi să aştepte ispită până la ultima suflare.

130. A zis iarăşi, suspinând: Toate virtuţile au intrat în casa aceasta, în afară de o singură virtute; şi fără aceasta cu osteneală reuşeşte omul să stea drept. L-au întrebat, deci, care este aceea şi a zis: Ca omul să se osândească pe sine.

131. Un frate l-a cercetat pe Avva Pimen şi i-a zis: Ce să fac? A zis lui Bătrânul: Mergi şi apropie-te de cel care zice „ce vreau eu"[70] şi vei avea odihnă.

✦ [69]Perspectiva o întâlnim la 1 Petru (2, 11), cu referire în general la toţi oamenii: Iubiţilor, vă îndemn ca pe nişte străini ce sunteţi şi călători aici pe pământ, să vă feriţi de poftele cele trupeşti care se războiesc împotriva sufletului. Străinul care este un locuitor provizoriu al unei aşezări nu ia parte la treburile obşteşti precum oamenii locului, iar drepturile lui sunt limitate.

✦ [70]Adică să te supui voinţei altcuiva. Să faci ce vrea acela.

132. A zis, iarăşi, că Avva Theonas spunea: Chiar dacă cineva dobândeşte o virtute, Dumnezeu nu-i dă har, căci ştie că nu a fost credincios ostenelii sale[71]. Dar, dacă merge la aproapele său, atunci rămâne cu el[72].

133. A zis iarăşi: Să nu împlineşti voia ta. Este nevoie mai curând să te smereşti pe tine însuţi cu fratele tău[73].

134. A zis iarăşi: Dacă omul păzeşte rânduiala lui, nu se va tulbura.

135. A zis iarăşi: Omul, dacă nu păzeşte ceea ce a văzut, cum poate să înveţe pe aproapele său?

136. A zis iarăşi: Omul care locuieşte împreună cu aproapele său este dator să fie ca un stâlp de piatră: Ocărât fiind să nu se mânie, slăvit fiind să nu se înalţe.

137. A zis Avva Pimen: Eu zic că în locul unde este aruncat satana, acolo sunt aruncat şi eu.

138. Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Nişte fraţi locuiesc împreună cu mine. Vrei să le poruncesc? A zis Bătrânul: Nu! Fă mai întâi lucrul şi, dacă vor să vieţuiască, văd ei înşişi. A zis lui fratele: Vor şi ei, părinte, să le poruncesc. A zis lui Bătrânul: Nu! Ci să te faci lor pildă şi nu legiuitor.

139. A zis Avva Pimen: Dacă te cercetează pe tine fratele şi vei vedea pe acesta că nu s-a folosit de vizita lui, caută în mintea ta şi află care era gândul pe care-l aveai înainte de intrarea lui şi atunci vei cunoaşte care este pricina nefolosirii lui. Dacă vei face aceasta cu cuget smerit şi înţelegere, vei fi curat faţă de

---

✦ [71]Foarte probabil cu sensul că Dumnezeu cunoaşte dinainte că acela nu va păstra rodul ostenelilor sale. ✦ [72]Apoftegma are în vedere intrarea în ascultarea cuiva, lucru ce păstrează harul. ✦ [73]Sau: înaintea fratelui tău.

aproapele tău, purtând numai greşelile tale. Căci dacă omul va rămâne cu evlavie în chilia sa, nu va cădea în greşeală, pentru că Dumnezeu este înaintea lui. Aşa cum văd eu, dintr-o astfel de aşezare dobândeşte omul frica de Dumnezeu.

140. A zis iarăşi: De aceea suntem într-o asemenea osteneală, deoarece nu venim în ajutorul fratelui nostru, pe care Scriptura ne învaţă să-l primim. Sau nu vedem pe femeia canaaneancă, care urma Mântuitorului strigând şi rugându-L să-i vindece fiica? Şi a primit-o Mântuitorul şi i-a dat odihnă[74].

141. A zis iarăşi că stând Bătrânii odată şi mâncând, s-a ridicat să slujească Avva Alonie. Şi văzându-l, l-au lăudat, dar el nu a răspuns nimic. I-a zis lui, deci, cineva, deoparte: De ce nu ai răspuns Bătrânilor care te lăudau? A zis Avva Alonie: Dacă le răspundeam, mă aflam primitor de laude.

142. A zis iarăşi: Pământul căruia Domnul a poruncit să I se aducă jertfă este cugetul smerit[75].

143. Era cineva care se numea Avva Pamvo. Şi despre acesta se spune că timp de trei ani a stat şi l-a rugat pe Dumnezeu, zicând: Doamne, să nu mă slăveşti pe pământ. Şi atât de mult l-a slăvit Dumnezeu, încât nu putea cineva să se uite la el şi să-i vadă faţă de slava pe care o avea.

144. Povestea Avva Petru[76], zicând: Am plecat şapte pustnici la Avva Sisoe, care locuia în Klúsma, să-l rugăm să ne spună cuvânt. Şi a zis: Iertaţi-mă, sunt

✦ [74]Matei 15, 22-28. ✦ [75]Psalmul 50, 18-19. ✦ [76]Anumiţi codici consemnează numele Pistos, iar alţii numele Petru. Noi am urmat scrierea cea mai veche (ET).

om neînvăţat, dar am cercetat odată pe Avva Or şi pe Avva Athré. Şi Avva Or era bolnav de optsprezece ani. Şi le-am pus metanie ca să-mi spună cuvânt. Şi a zis Avva Or: Ce am eu să-ţi spun? Pleacă şi ce vezi aceea să faci! Dumnezeu este al aceluia care are mult[77], adică al celui care se sileşte pe sine la toate. Iar Avva Or şi Avva Athré nu erau din acelaşi loc. Dar au ajuns la mare pace între ei, până când au ieşit din trup. Căci era mare ascultarea Avvei Athré şi cugetarea smerită a Avvei Or. Aşadar, am rămas puţine zile cercetându-i. Şi am văzut o minune mare, pe care a făcut-o Avva Athré. I-a adus cineva un peşte mic şi Avva Athré voia să-l gătească Bătrânului. Când tăia cu cuţitul peştele, l-a chemat Avva Or şi a lăsat cuţitul în mijlocul peştelui fără să taie până la capăt. Şi m-am minunat de marea lui ascultare, deoarece nu a spus: Ai puţină răbdare până tai peştele. Am zis Avvei Athré: Cum ai aflat această ascultare? Şi mi-a zis: Nu este a mea, ci a Bătrânului. Şi m-a luat, zicându-mi: Vino să vezi ascultarea lui. Şi a fript peştele, dar l-a stricat într-adins, apoi l-a dus Bătrânului şi acesta l-a mâncat fără să zică nimic. Şi a zis lui: Este bun, părinte? Şi a răspuns: Este bun foarte. După aceea i-a adus lui o bucată friptă bine. Şi a zis: L-am stricat pe acesta, părinte. Şi a răspuns, zicând: Da, l-ai stricat puţin. Şi mi-a zis Avva Athré: Ai văzut că este ascultarea Bătrânului? Şi am plecat de la ei. Şi ce am văzut, am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să păzesc şi eu. Acestea le-a spus fraţilor Avva Sisoe. Dar unul dintre noi l-a rugat, zicând:

✦ [77]Matei 13, 12: *Căci celui ce are i se va da şi-i va prisosi, iar de la cel ce nu are, şi ce are i se va lua.*

Arată-ne dragoste și spune-ne și tu însuți un cuvânt. Şi a zis: Cine nu socoteşte în niciun fel cunoştinţa sa împlinește toată Scriptura. Iarăşi, un altul dintre noi i-a zis: Ce este înstrăinarea, părinte? Şi a zis: Să păstrez tăcerea şi să nu am niciun amestec în orice loc aș merge. Aceasta este înstrăinarea.

145. Ziceau despre Avva Petru și despre Avva Epimáh că se nevoiau împreună în Raith. Și când s-a făcut masă odată în biserică, i-au silit să vină la masa Bătrânilor. Și după multă osteneală, numai Avva Petru s-a dus. Şi când s-au sculat de la masă, Avva Epimáh i-a zis: Cum ai îndrăznit să te duci la masa Bătrânilor? Iar el i-a răspuns: Dacă rămâneam cu voi, fraţii m-ar fi îndemnat ca pe un Bătrân să binecuvântez primul și aș fi fost ca cel mai mare dintre voi. Plecând, însă, lângă Părinți, acolo eram cel mai mic dintre toți și cel mai smerit cu cugetul.

146. A zis Avva Petru că nu trebuie să ne înălțăm când Domnul va face ceva pentru noi, ci mai curând să mulțumim că ne-am învrednicit să fim chemați de El. Aceasta este de folos să gândim în legătură cu orice virtute.

147. A zis Avva Pimen că zicea Avva Pafnutie: În toate zilele vieții Bătrânilor, de două ori pe lună i-am cercetat, fiind față de ei la depărtare de douăsprezece mile[78]. Şi le ziceam toate gândurile, dar ei nimic nu-mi ziceau, afară de aceasta: În orice loc te vei duce să nu te măsori pe tine însuţi[79] şi vei avea odihnă.

✚ [78]Mila romană măsoară 1535 de metri ✚ [79]Foarte frecvent întâlnit acest sfat care cuprinde un pic de obscuritate în înţelesul lui. Am tradus literal pentru că am optat pentru înțelesul acesta:

148. Petru, preotul de la mânăstirea Díos, dacă se ruga vreodată cu cineva, din pricină că pentru darul preoției era nevoit să stea în față, din cugetare smerită se așeza pe sine în spate cu gândul, cum este scris în viața Avvei Antonie. Și făcând aceasta, nu supăra pe nimeni.

149. A mers unul dintre frați la Avva Sisoe în muntele Avvei Antonie. Și vorbind ei, i-a zis acela Avvei Sisoe: Încă nu ai ajuns la măsura Avvei Antonie, părinte? Și a zis lui Bătrânul: Dacă aveam unul din gândurile Avvei Antonie, m-aș fi făcut în întregime ca focul. Dar cunosc un om care cu osteneală multă poate să poarte gândul lui.

150. Un frate l-a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Văd eu însumi că pomenirea lui Dumnezeu rămâne în mine. I-a zis lui Bătrânul: Nu este un lucru mare să fie gândul tău cu Dumnezeu. Lucru mare este să te vezi pe tine însuți mai prejos decât toată făptura. Că aceasta și osteneala trupească duc la chipul cugetării smerite.

151. Au mers unii la Avva Sisoe ca să audă de la el cuvânt, dar el nu le-a vorbit nimic. La toate zicea: Iertați-mă! Iar ei, văzând coșurile lui, au zis ucenicului său, Avraam: Ce faceți cu aceste coșuri? Și el a zis: Le dăm pe ici, pe colo. Auzindu-l Bătrânul, a zis: Și Sisoe mănâncă de ici și de acolo. Iar ei auzind s-au folosit foarte și au plecat cu bucurie, zidiți fiind de smerenia lui.

152. Trei Bătrâni au cercetat pe Avva Sisoe, auzind cele despre dânsul. Și a zis lui primul: Părinte, cum mă pot mântui de râul de foc? Iar el nu i-a răspuns. A zis lui al doilea: Părinte, cum pot să mă mântui de

---

a nu te măsura pe tine însuți, adică a nu te evalua, a nu te estima, a nu socoti cât ești, cât ai făcut etc.

scrâşnirea dinţilor şi de viermele neadormit? A zis lui şi al treilea: Părinte, ce să fac că amintirea întunericului celui mai dinafară[80] mă omoară? Răspunzând Bătrânul, le-a zis: Eu nu îmi amintesc de nimic din acestea, căci iubitor de milostenie fiind Dumnezeu, nădăjduiesc că va face cu mine milă. Auzind cuvântul acesta, Bătrânii au plecat întristaţi. Dar nevoind să-i lase să plece trişti, Bătrânul, întorcându-i din cale, a zis: Fericiţi sunteţi, fraţilor, căci v-am gelozit. Primul dintre voi a vorbit despre râul de foc şi al doilea despre tartar şi al treilea despre întuneric. Dacă o astfel de aducere aminte stăpâneşte mintea voastră, este cu neputinţă să păcătuiţi. Ce voi face eu, împietritul la inimă, că nu pot să ştiu măcar că există iad pentru oameni, şi de aceea în tot ceasul păcătuiesc? Şi punând metanie, i-au zis: *Precum am auzit, aşa am aflat*[81]!

153. Venind odată Avva Sisoe la Klúsma, au mers la el nişte mireni să-l vadă. Şi vorbindu-i ei multe, nu le-a răspuns niciun cuvânt. Mai în urmă, unul dintre aceia a zis: De ce necăjiţi pe Bătrânul? Nu mănâncă, de aceea nici nu poate să vorbească. A răspuns atunci Bătrânul: Eu când este nevoie mănânc şi când este nevoie vorbesc.

154. Au venit odată nişte arieni la Avva Sisoe, pe muntele Avvei Antonie, şi au început să vorbească împotriva ortodocşilor. Dar Bătrânul nu le-a răspuns lor nimic. Şi strigând pe ucenicul său, i-a zis: Avraam, adu-mi cartea Sfântului Atanasie şi citeşte[82]. Şi tăcând

---

✦ [80]Matei 8, 12; 22, 13; 25, 30. ✦ [81]Psalmul 47, 8. ✦ [82]Este vorba despre cuvintele Sfântului Atanasie împotriva arienilor, care sunt cuprinse în lucrările sale dogmatice (ET).

el, s-a arătat erezia acelora şi i-a slobozit cu pace.

155. Un frate l-a întrebat pe Avva Sisoe Tebeul, zicând: Spune-mi cuvânt. Şi a zis: Ce am eu să-ți spun ție? Că citesc Scriptura Nouă[83] şi mă întorc la cea Veche[84].

156. Acelaşi frate a întrebat pe Avva Sisoe cel din Petra cuvântul pe care l-a spus Avva Sisoe Tebeul și i-a zis lui Bătrânul: Eu în păcat mă culc și în păcat mă scol.

157. A zis Avva Sisoe: Caută pe Dumnezeu și nu căuta unde locuieşte.

158. Un frate a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Ce să fac? A zis lui: Lucrul pe care îl cauți este tăcerea desăvârşită şi smerenia. Căci scris este: *Fericiți sunt cei care rămân statornici în acestea*[85]! Așa, deci, te poți mântui.

159. A zis Avva Sisoe unui frate: Cum ești? Iar el a zis: Îmi cheltuiesc zilele, părinte. Şi a zis Bătrânul: Dacă și eu aș cheltui numai zilele[86], aș fi mulțumit.

160. Un frate l-a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Spune-mi cuvânt! Iar el a zis: De ce mă sileşti să vorbesc în deșert? Iată, ce vezi, aceea să faci!

161. Ziceau despre Avva Sisoe că odată, în timp ce ședea, a strigat cu glas mare: Oh, ce nenorocire! A zis lui ucenicul: Ce ai, părinte? A zis lui Bătrânul: Caut un om să vorbesc şi nu aflu.

162. Ziceau despre Avva Sisoe că s-a îmbolnăvit. Şi când erau niște Bătrâni la el, acela vorbea cu alții. Și i-au zis: Ce vezi, avva? Și el le-a zis: Văd pe unii

---

✦ [83]Noul Testament. ✦ [84]Avva Sisoe are în vedere întoarcerea la Scriptura cea veche din punctul de vedere al vieţuirii şi al măsurii. O lectură liberă în această erminie ar fi: Citesc, iată, Scriptura cea Nouă dar mă întorc cu vieţuirea la cea veche. ✦ [85]Vezi Isaia 30, 18. ✦ [86]Avva are în vedere şi eventuala pierdere a nopţilor.

venind peste mine şi-i rog ca să mă mai lase puţin să mă pocăiesc. I-a zis lui unul dintre Bătrâni: Şi dacă te vor lăsa, acum poţi să te mai foloseşti cu ceva pentru pocăință? A zis lui Bătrânul: Chiar dacă nu mai pot să fac nimic, mai suspin puțin pentru sufletul meu și îmi este de ajuns.

163. Un frate l-a întrebat pe Avva Sisoe: Care este calea care duce la smerenie? Și a zis lui Bătrânul: Calea care duce la smerita cugetare, aceasta este: înfrânare şi rugăciune la Dumnezeu şi să te lupţi să fii mai prejos decât tot omul.

164. Zicea unul din Bătrâni că a întrebat pe Avva Sisoe, zicând: Cum spun în psalm despre idoli că sunt? Și a zis Bătrânul: Este scris despre idoli că gură au, dar nu vorbesc, ochi au, dar nu văd, urechi au și nu aud[87]. Așa este dator monahul să fie. Și că idolii sunt urâciune. Şi monahul să se socotească pe sine urâciune.

165. A zis Avva Sarmatá: Vreau pe omul păcătos, dacă ştie că a păcătuit și se pocăiește, decât pe omul care nu a păcătuit și crede despre sine că înfăptuiește dreptatea[88].

166. A zis Avva Serinie: Am petrecut timpul meu secerând, cosând, împletind şi, cu toate acestea, dacă mâna lui Dumnezeu nu mă sătura, nu puteam să mă satur.

167. A zis Amma Sinclitichia: Precum este cu neputință să se construiască o corabie fără piroane, tot

✦ [87]Psalmul 134, 15-17. ✦ [88]Trimitere evidentă la cuvântul Mântuitorului Hristos: Zic vouă: Că aşa şi în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăieşte, decât pentru nouăzeci şi nouă de drepţi, care n-au nevoie de pocăinţă (Luca 15, 7).

aşa este cu neputinţă să se mântuiască cineva fără smerită cugetare.

168. A zis iarăşi: Urmează vameşului, ca să nu fii împreună osândit cu fariseul[89]. Şi pe Moise[90] cel blând alege-l, pentru ca inima ta, care este de cremene[91], să o schimbi în izvoare de ape[92].

169. Un frate l-a întrebat pe Avva Tithoe, zicând: Spune-mi mie cuvânt. Şi i-a zis: Ai credinţă în mine? Şi a zis: Da! A zis, deci, lui: Mergi şi ceea ce m-ai văzut pe mine făcând, să faci şi tu. Şi a zis lui: Ce văd, părinte, la tine? A zis lui Bătrânul: Gândul meu este mai prejos decât al tuturor oamenilor.

170. A zis Avva Iperehie: Copac care se ridică la înălţime este cugetarea smerită.

171. A zis un Bătrân: Cel care are smerenie smereşte pe draci, iar cel care nu are smerenie este batjocorit de draci.

172. A zis iarăşi: Nu vorbi numai despre smerenie, ci cugetă smerit. Căci a te urca la lucrurile cele după Dumnezeu este cu neputinţă fără smerită cugetare.

173. Era un episcop într-o cetate şi cu lucrarea diavolului a căzut în curvie. Deci, într-una din zile, când s-a făcut adunare în biserică şi nimeni nu ştia despre păcatul lui, acela a mărturisit de la sine în faţa întregului popor, zicând: Eu am căzut în curvie. Şi a pus omoforul său pe jertfelnic, zicând: Nu mai pot să fiu episcopul vostru. Şi a strigat tot poporul cu plânset, zicând: Păcatul acesta să fie peste noi, numai să rămâi

---

✦ [89]Luca 18, 10-14. ✦ [90]Vezi Numeri 12, 3. ✦ [91]Piatra cea mai tare. Vezi Psalmul 113, 8. ✦ [92]Apoftegma aceasta este pusă pe seama lui Avva Iperehie.

la episcopie. Şi răspunzând, a zis: Dacă vreţi să rămân în episcopie, să faceţi ceea ce vă spun. Şi poruncind să se închidă uşile bisericii, s-a aruncat cu faţa la pământ pe un prag şi a zis: Nu are parte cu Dumnezeu cel care ieşind nu calcă peste mine. Şi după ce au făcut după cuvântul lui şi a ieşit şi ultimul, a venit glas din cer care a zis: Pentru multa lui smerenie i-am iertat păcatul.

174. Unui mare pustnic care a zis: De ce mă războieşti aşa, satană? satana i-a răspuns, zicând: Tu eşti cel care mă războieşte cumplit.

175. Erau doi fraţi după trup. Şi a venit diavolul să-i despartă pe unul de altul. Deci, într-una din zile, cel mai mic a aprins candela. Şi lucrând dracul, a răsturnat candela şi s-a spart şi vasul. Şi de mânie fratele lui l-a lovit. Şi acela a pus metanie zicând: Fii îndelung-răbdător, frate, şi iarăşi o voi aprinde. Şi iată, a ieşit putere de la Dumnezeu şi a chinuit pe drac până dimineaţa. Şi venind dracul, a vestit mai-marelui său cele întâmplate. Iar preotul păgânilor a auzit pe drac povestind. Şi ieşind s-a făcut monah şi a păstrat de la început smerenia. Şi zicea că smerenia topeşte toată puterea vrăjmaşului, cum însumi am auzit de la el, că: Atunci când aduc tulburare unui monah, se întoarce unul dintre ei şi pune metanie şi stinge toată puterea mea.

176. Ziceau Părinţii: Cunună este pentru monah smerita cugetare.

177. A fost întrebat un Bătrân cum dobândeşte sufletul smerenie. Şi a răspuns: Când poartă de grijă numai de relele lui.

178. A zis un Bătrân: Precum pământul niciodată nu cade mai jos, la fel şi cel care se smereşte pe sine.

179. A zis un Bătrân: Smerenia nu se mânie şi nici nu mânie pe cineva.

180. Pe un pustnic dintre monahi l-a lovit peste obraz un om îndrăcit care spumega înfricoşător. Iar Bătrânul s-a întors şi i-a dat şi celălalt obraz. Şi dracul, neputând să suporte focul smereniei, a plecat îndată.

181. A zis un Bătrân: Când ţi se strecoară gând de înaltă cugetare sau mândrie, cercetează-ţi conştiinţa dacă ai păzit toate poruncile, dacă iubeşti pe vrăjmaşii tăi şi te întristezi de micşorarea lor şi dacă te ai pe tine însuţi drept slugă netrebnică şi decât toţi mai păcătos. Şi nici atunci să nu te înalţi cu cugetul, ca şi când le-ai izbutit pe toate, ştiind că acest gând pe toate le destramă.

182. A zis un Bătrân: Cel care este cinstit sau lăudat mai mult decât valoarea lui se păgubeşte mult. Iar cel care nu este cinstit deloc de oameni va fi slăvit de sus.

183. Un frate a întrebat pe un Bătrân: Este bine să facă cineva metanii multe? A zis Bătrânul: Îl vedem pe Isus Navi că i S-a arătat Dumnezeu atunci când era cu faţa la pământ[93].

184. A fost întrebat un Bătrân: De ce suntem aşa războiţi de draci? Iar el a zis: Pentru că lăsăm deoparte armele noastre. Despre necinste vorbesc şi despre smerenie şi neagonisire şi răbdare.

185. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Dacă un frate îmi aduce cuvinte din afară, este cu voia ta, avva, să-i spun să nu mi le mai aducă? A zis lui Bătrânul: Nu! A zis lui fratele: De ce? Şi a zis lui Bătrânul: Întrucât nici noi nu am putut vreodată să păzim

[93] Isus Navi 7, 6 şi 10.

aceasta. Şi nu cumva, zicând fratelui să nu facă un lucru, să ne aflăm noi înşine, după aceea, făcându-l. A zis lui fratele: Ce trebuie, deci, să facem? A zis Bătrânul: Dacă voim, a tăcea noi este de ajuns aproapelui.

186. Un Bătrân a fost întrebat ce este smerenia şi a răspuns: Dacă îţi va păcătui ţie fratele tău şi îl vei ierta înainte de a-ţi arăta pocăinţă.

187. A zis un Bătrân: În toată ispita nu căuta vină oamenilor, ci numai ţie însuţi, zicând: Pentru păcatele mele mi se întâmplă acestea.

188. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Ce este smerita cugetare? Şi Bătrânul a zis: Să faci bine celor care-ţi fac rele. A zis fratele: Dacă nu va ajunge cineva la această măsură, ce să facă? A zis Bătrânul: Să fugă, alegând tăcerea.

189. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Care este lucrarea înstrăinării[94]? A zis Bătrânul: Am cunoscut un frate înstrăinat, care s-a aflat în biserică. Şi s-a întâmplat să se facă agapă şi a stat cu fraţii la masă să mănânce. Şi au zis unii: Cine l-a pus şi pe acesta? Şi i-au zis: Scoală-te şi mergi afară! Şi ridicându-se, a plecat. Dar alţii, întristându-se, au plecat după el şi l-au chemat înapoi. Şi i-au zis: Oare ce era în inima ta când ai fost scos afară şi iarăşi ai fost adus înăuntru? Iar el a zis: Am socotit în inima mea că sunt ca un câine, care atunci când este dat afară, iese, şi când este chemat, vine.

190. Au venit odată unii în Tebaida la un Bătrân,

✦ [94]Înstrăinarea era ceea ce astăzi numim exil, adică a trăi cineva în loc străin. Desigur, aici este vorba despre înstrăinarea de bunăvoie a monahului, care include în demersul său de lepădare părăsirea locurilor natale.

aducând un îndrăcit ca să-l vindece. Şi Bătrânul, rugându-se mult, a zis dracului: Ieşi din făptura lui Dumnezeu. Iar dracul a zis Bătrânului: Voi ieşi, dar te întreb un cuvânt. Spune-mi: *Cine sunt caprele şi cine oile*[95]? Şi a zis Bătrânul: Caprele sunt eu, iar oile Dumnezeu ştie. Şi auzind dracul, a strigat cu glas mare şi a zis: Iată, pentru smerenia ta, ies. Şi a ieşit în ceasul acela.

191. Un monah oarecare vieţuia la marginea Constantinopolului, pe vremea împăratului Teodosie cel tânăr[96]. Şi străbătând drumul acela, împăratul i-a părăsit pe toţi şi a venit singur să bată la poarta monahului. Şi deschizând, monahul a înţeles cine era, dar l-a primit ca pe un dregător de rând. Deci, după ce a intrat, a făcut rugăciune şi s-au aşezat. Şi împăratul a început să-l cerceteze cum sunt Părinţii din Egipt. Iar el a zis: Toţi se roagă pentru mântuirea ta. Apoi i-a zis: Să mănânci puţin. Şi i-a înmuiat lui pâine şi a pus puțin untdelemn şi sare şi a mâncat. Şi i-a dat lui apă și a băut. I-a zis apoi lui împăratul: Ştii cine sunt? Iar el a zis: Dumnezeu te ştie! Atunci i-a zis: Eu sunt Teodosie împăratul. Și îndată i s-a închinat lui Bătrânul. Și a zis lui Împăratul: Fericiţi sunteţi voi cei care nu aveți grijile vieţii. Cu adevărat, deşi sunt născut în împărăție, niciodată nu m-am bucurat de pâine şi de apă ca astăzi. Căci am mâncat cu multă plăcere. Şi a început de atunci împăratul să-l cinstească. Iar Bătrânul, sculându-se, a plecat şi a mers iarăşi în Egipt.

✦ [95]Matei 25, 33. ✦ [96]Nepotul lui Teodosie cel Mare. A fost numit cel tânăr ca să se deosebească de bunicul său cu acelaşi nume. După moartea tatălui său, Arcadie, la vârsta de şapte ani, a fost proclamat împărat sub epitropi (408-450 d.H.).

192. Un Bătrân anahoret, care rătăcea prin pustie, zicea în sinea lui că a dobândit virtuțile și se ruga lui Dumnezeu, zicând: Arată-mi, dacă sunt în urmă la ceva și voi face. Și vrând Dumnezeu să-i smerească gândul lui, i-a zis: Mergi la arhimandritul[97] cutare și ceea ce-ți va spune să faci. Dumnezeu i-a descoperit arhimandritului, zicând: Iată cutare anahoret vine la tine. Spune-i să ia un bici și să pască porcii. Venind Bătrânul, a bătut la poartă și a intrat la arhimandrit. Și îmbrățișându-se, s-au așezat. A zis lui anahoretul: Spune-mi ce să fac ca să mă mântuiesc. Și a zis lui: Ceea ce-ți voi spune, vei face? Iar el a zis: Da! A zis lui: Ia un bici şi mergi de paște porcii. Și plecând, anahoretul păștea porcii. Iar cei care-l văzuseră și auziseră despre el, văzându-l păscând porcii, ziceau: Priviți pe marele anahoret despre care am auzit. Iată, și-a ieșit din fire. Are drac și paște porcii. Văzând Dumnezeu smerenia lui, că răbda în felul acesta batjocurile oamenilor, l-a slobozit iarăși să meargă la locul lui.

193. A zis un Bătrân: Să nu zici în inima ta împotriva fratelui tău, că ai mai multă trezvie și ești mai nevoitor decât el, ci supune-te cu Harul lui Hristos duhului sărăciei[98] și iubirii nefățarnice, ca să nu umbli cu duh de laudă și să-ți pierzi osteneala. Căci scris este: *Cel căruia i se pare că stă să ia seama să nu cadă*[99]. Dres cu sare[100] să fii în Domnul.

194. A zis un Bătrân: Niciodată nu mi-am încălcat rânduiala mea pentru a merge la înălțime și nici nu

✦ [97]În primii ani ai creştinismului, arhimandritul se numea cel care conduce şi răspundea de un număr de mânăstiri. ✦ [98]Matei 5, 3. ✦ [99]1 Corinteni 10, 12. ✦ [100]Coloseni 4, 6.

m-am tulburat când am fost adus la smerenie. Căci toată grija mea este să cer cu stăruință lui Dumnezeu până mă va scoate din omul cel vechi.

195. Un frate a întrebat pe un bătrân, zicând: Spune-ne nouă despre mântuire, avva! Iar el a zis: Și dacă aș spune, nu vom păzi cuvântul, pentru că pământul nostru este sărat[101].

196. Ziceau Bătrânii: Când nu suntem războiți, atunci trebuie mai mult să ne smerim. Căci Dumnezeu, cunoscând slăbiciunea noastră, ne acoperă. Și dacă ne lăudăm, se ia de la noi acoperământul Lui și pierim.

197. Unuia dintre frați i s-a arătat diavolul preschimbat în înger de lumină, zicând: Eu sunt Gavriil și am fost trimis la tine. Iar el i-a zis lui: Vezi ca nu cumva să fi fost trimis la altul, căci eu nu sunt vrednic. Și diavolul îndată s-a făcut nevăzut.

198. Ziceau Părinții că și chiar de ți se arată un înger adevărat, nu primi, ci smerește-te pe tine, zicând: Nu sunt vrednic să văd înger, căci trăiesc în păcate.

199. Ziceau despre un Bătrân că, șezând în chilia sa și luptându-se, a văzut pe draci aievea și i-a batjocorit. Iar diavolul, văzându-se pe sine biruit de Bătrân, venind, i s-a arătat, zicând: Eu sunt Hristos! Iar Bătrânul, văzându-l pe el, și-a închis ochii. Atunci, diavolul i-a zis: De ce îți închizi ochii? Eu sunt, Hristos! Și răspunzând, Bătrânul i-a zis: Eu nu vreau să-l văd aici pe Hristos. Auzind aceasta, diavolul s-a făcut nevăzut.

200. Unui alt Bătrân dracii îi ziceau: Vrei să-L vezi pe Hristos? Iar el le-a zis: Anatema vouă și la ceea ce

---

✦ [101]Este sărat și nu dă rod, nu produce (ET).

spuneți! Căci eu cred lui Hristos Cel care a zis: *De vă va zice cineva: Iată, Mesia este aici sau dincolo, să nu-l credeți*[102]. Și îndată s-a făcut nevăzut.

201. Se povestea despre un Bătrân oarecare că a făcut șaptezeci de săptămâni mâncând o dată pe săptămână. Cerea descoperire despre un loc din Scriptură, dar Dumnezeu nu i-a descoperit. Și a zis în sinea lui: Dacă atâta osteneală am făcut și nimic nu am reușit, voi merge, deci, la fratele meu și-l voi întreba pe el. Și cum a închis poarta să plece, i-a fost trimis un înger al Domnului, zicând: Cele șaptezeci de săptămâni pe care le-ai postit nu au ajuns la Dumnezeu. Dar când te-ai smerit pe tine, ieșind spre fratele tău, am fost trimis să-ți vestesc acest cuvânt. Și înștiințându-l de aceasta, îndată s-a îndepărtat de el.

202. A zis un Bătrân: Dacă cineva va porunci cu frică de Dumnezeu și smerenie fratelui să facă un lucru, cuvântul acela care iese pentru Dumnezeu îl face pe frate să se supună și să împlinească ce i s-a poruncit. Iar dacă cineva vrea să poruncească fratelui - nu cu frică de Dumnezeu, ci vrând prin putere să-l stăpânească pe el - Dumnezeu, Cel care vede cele ascunse ale inimii, nu-l înștiințează pe acela să asculte. Căci vădită este lucrarea făcută pentru Dumnezeu, precum vădită este și cea făcut prin autoritate[103]. Căci al

✣ [102]Matei 24, 23. ✣ [103]Adică, lucrarea pe care o face cineva exercitând puterea sau autoritatea sa de stareț sau conducător asupra celuilalt. Este una dintre cele mai clare exprimări privitoare la adevărata întemeiere a poruncii adresate celuilalt. De obicei este vorba despre cei mai mari care poruncesc celor mai mici. Prin urmare, una este motivația care trimite la Dumnezeu

lui Dumnezeu este lucrul smerit și cu rugăminte, iar cel cu autoritate umple de mânie și tulburare, pentru că este de la cel viclean.

203. A zis un Bătrân: Vreau mai curând înfrângere cu smerenie decât biruință cu mândrie.

204. A zis un Bătrân: Nu disprețui pe cel de lângă tine. Căci nu știi dacă este în tine sau în el Duhul lui Dumnezeu. Iar când zic cel de lângă tine, înțeleg pe cel care-ți slujește.

205. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Dacă voi locui cu un frate și văd lucru dincolo de ceea ce se cuvine, îți este cu voia să vorbesc? A zis Bătrânul: Dacă sunt mai mari ca tine sau de aceeași vârstă, mai curând să taci și vei avea odihnă. Căci în aceasta te micșorezi pe tine și te faci fără de grijă. A zis lui fratele: Ce voi face, deci, părinte, căci mă tulbură duhurile? A zis Bătrânul: Dacă ești neputincios, amintește-le o dată cu cuget smerit. Iar dacă nu te ascultă, lasă osteneala ta înaintea lui Dumnezeu, adică părăsește-ți voia proprie. Dar ia aminte să nu te arăți, pentru ca grija ta să se facă după Dumnezeu. Așa cum văd, însă, este mai bine a tăcea, căci aceasta este smerită cugetare.

206. Un frate s-a întristat împotriva unui alt frate. Și auzind acela, a venit să-i pună metanie. Dar el nici nu i-a deschis poarta. Acela a plecat, deci, la un Bătrân și i-a zis lui lucrul. Și răspunzând Bătrânul, i-a zis: Vezi

---

și alta este cea care trimite la propria autoritate pe care ți-o dă eventual funcția sau poziția ta, sau chiar calitățile firii tale. În original este folosit cuvântul αυθεντία, care se traduce în limba română prin autoritate, adică puterea care decurge dintr-o funcție sau poziție oarecare.

ca nu cumva să-ți fi dat dreptate în inima ta, căutând vină fratelui tău cum că acela este pricina, iar pe tine însuți să te fi îndreptățit, și de aceea nu a fost înștiințat să-ți deschidă. În plus, îți spun aceasta: Chiar dacă acela a păcătuit[104] împotriva ta, mergi, pune în inima ta că tu ai păcătuit împotriva lui și îndreptățește astfel pe fratele tău. Și atunci Dumnezeu îl înștiințează[105] pe acela să se împace cu tine. Și încredințându-se fratele, a făcut așa. Și plecând, a bătut la fratele acela. Și numai ce l-a simțit dinăuntru, acela a pus primul metanie și deschizându-și brațele, l-a îmbrățișat din suflet. Și s-a făcut amândurora multă pace.

207. Ziceau despre unul dintre Părinți că i-a cerut cu stăruință lui Dumnezeu timp de șapte ani un dar

---

✦ [104]Am folosit traducerea exactă a termenului grecesc αμαρτάνω - a păcătui, și nu a greși, pentru a arăta că părinții pustiei folosesc cuvântul a păcătui și cu raportare la Dumnezeu, și cu raportare la oameni. ✦ [105]Înștiințarea sau informarea sau atenționarea omului de către Dumnezeu, în chip tainic, numai de El știut, în legătură cu un lucru sau altul este o realitate frecvent întâlnită în spiritualitatea părinților pustiului, ca, de altfel, și în spiritualitatea monahală în general, chiar până în ziua de astăzi. Recursul la această înștiințare din partea lui Dumnezeu, indiferent cine ar fi acela și ce s-ar fi întâmplat în relația dintre el și subiectul vorbirii, arată o spiritualitate care nu se epuizează la nivel uman, ci îi lasă loc de acțiune lui Dumnezeu. Ne arată iată, că nu trebuie epuizate mijloacele de intervenție între cei doi, ci trebuie nădăjduit la intervenția lui Dumnezeu. Aici intervenția lui Dumnezeu este determinată de starea lăuntrică a celor doi. Dumnezeu îl înștiințează pe celălalt să-și schimbe inima și atitudinea dacă gestul tău este unul sincer, cu acoperire în inima ta. Dacă este numai un gest exterior – îi pui metanie, de exemplu – dar în inima ta te îndreptățești pe tine însuți, atunci Dumnezeu nu-l înștiințează pe celălalt.

duhovnicesc și i-a dat. A plecat, deci, la un mare Bătrân și i-a vestit lui despre harismă. Dar Bătrânul acela, auzindu-l, s-a întristat, zicând: Multă osteneală. Şi, apoi, i-a zis: Mergi și fă alți șapte ani, rugându-L pe Dumnezeu să ridice de la tine harisma, căci nu-ți este spre folos. Plecând, deci, a făcut așa, până când s-a ridicat de la el darul.

208. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Ce este sporirea[106] cea după Dumnezeu a omului? A zis Bătrânul: Sporirea omului este smerenia. Căci, cât se coboară în smerenie, atât se ridică în sporire.

209. A zis un Bătrân: Sau fugi şi ocoleşte pe oameni, sau amăgeşte lumea şi pe oameni făcându-te pe tine însuţi fără de minte[107] în multe.

210. A zis un Bătrân: Dacă vei zice cuiva iartă-mă, smerindu-te pe tine însuți, îi arzi pe draci.

211. A zis un Bătrân: Dacă dobândești tăcere, să nu te socotești pe tine însuți ca izbutind o virtute, ci spune: nevrednic sunt și pentru a vorbi!

212. A zis un Bătrân: Dacă morarul nu ar pune acoperământ peste ochii animalului, atunci acesta s-ar întoarce și ar mânca plata sa. Așa și noi, primim prin iconomie acoperăminte de la Dumnezeu, ca să nu vedem ceea ce lucrăm bine și să ne fericim pe noi înşine şi pentru aceasta să ne pierdem plata. De aceea

---

✦ [106]Filipeni 1, 25. ✦ [107]În original este cuvântul μωρός, care este antonimul lui σώφρων și înseamnă mai curând fără minte, prost sau nebun. Folosit în vocabularul biblic, cuvântul este tradus de ediţiile româneşti cu nebun. Posibilă trimitere la textul din 1 Corinteni 3, 18: Nimeni să nu se amăgească. Dacă i se pare cuiva, între voi, că este înţelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înţelept.

suntem lăsați din când în când pradă gândurilor murdare și numai pe acestea le vedem, ca să ne osândim. Și aceste gânduri murdare ni se fac nouă acoperăminte pentru puținul bine pe care-l facem. Căci, atunci când omul se osândește pe sine însuși, nu va pierde plata sa.

213. Un Bătrân a fost întrebat ce este smerenia. Și răspunzând, a zis: Smerenia este lucrare mare și dumnezeiască. Iar calea smereniei sunt ostenelile trupești și a te avea pe tine mai păcătos și mai prejos decât toți. Și a mai zis Bătrânul: Aceasta înseamnă să nu iei seama la păcatele străine, ci totdeauna la ale tale și să te rogi lui Dumnezeu neîncetat.

214. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Spune-mi un lucru, ca să-l păzesc și să trăiesc prin el. Și a zis Bătrânul: Dacă defăimat fiind poți să duci, aceasta este lucru mare, mai presus decât toate virtuțile.

215. A zis un Bătrân: Cel care duce disprețuirea[108], defăimarea[109] și paguba, acela se poate mântui.

216. A zis un Bătrân: Să nu ai cunoștință cu egumenul, nici să mergi des la el. Din aceasta poți să ai și îndrăzneală, și apoi vei dori tu însuți să fii egumen.

217. Un bărbat sfânt, văzând pe cineva păcătuind, a plâns cu amar și a zis: Acesta astăzi, și eu sigur mâine. Deci, oricum ar păcătui cineva înaintea ta, să nu-l judeci, ci să te socotești pe tine mai păcătos decât acela.

218. Un frate oarecare era în obște și purta pe umerii săi toate sarcinile[110] fraților. Până și pentru desfrâu se osândea pe sine însuși: Eu am făcut aceasta! Unii

---

✦ [108]Vezi Psalmul 118, 22. ✦ [109]Vezi 2 Corinteni 12, 10. ✦ [110]Posibilă trimitere la Galateni 6, 2.

dintre fraţi, neştiind fapta lui, au început să murmure împotriva lui, zicând: Câte lucruri rele a făcut acesta şi nici nu lucrează! Iar avva, cunoscând fapta lui, zicea fraților: Vreau mai curând o rogojină de la acesta, făcută cu cuget smerit, decât pe ale voastre multe, făcute cu mândrie. Vreţi să primiți înștiințare de la Dumnezeu? Și a adus trei rogojini ale acelora și o rogojină a fratelui. Și aprinzând foc, le-a aruncat în el și au ars toate, în afară de rogojina fratelui. Și văzând aceasta, fraţii s-au înfricoșat şi i-au pus aceluia metanie și l-au avut pe el după aceea ca pe un părinte.

219. Un monah oarecare, fiind rănit de cineva, ținându-se de rană, a pus metanie celui care-l rănise.

220. A zis un Bătrân: Să nu pui în inima ta învinuire împotriva fratelui tău pentru niciun lucru.

221. A fost întrebat un Bătrân: Cum spun unii că văd vedenie de îngeri? Şi a răspuns: Fericit este cel care îşi vede păcatele sale totdeauna.

222. Un Bătrân oarecare era la Iordan și, intrând în vreme de arșiță într-o peşteră, a aflat înăuntru un leu, care a început să scrâşnească din dinți și să ragă. Şi Bătrânul i-a zis: De ce te strâmtorezi? Este un loc care ne încape şi pe mine, și pe tine. Iar dacă nu vrei, scoală-te și ieşi afară. Şi leul, neputând să ducă aceasta, a ieșit.

223. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: De ce, în timp ce pun metanie celui care are ceva împotriva mea, îl văd pe acela neîmpăcându-se cu mine? Și i-a zis lui Bătrânul: Spune-mi adevărul, nu cumva, în timp ce îi faci lui metanie, îţi faci în inima ta dreptate,

zicând că el a greșit împotriva ta și îi ceri iertare pentru că așa este porunca? Și fratele a zis: Da, așa este! I-a zis lui, deci, Bătrânul: De aceea nu-l înștiințează Dumnezeu pe acela să se împace cu tine, pentru că tu nu-i pui metanie cu conștiința că tu ai păcătuit împotriva lui, ci mai curând socotești că el a păcătuit împotriva ta. Ci, aceasta se cuvine: Chiar dacă acela ți-a păcătuit ție, pune în inima ta că tu ești cel care a păcătuit împotriva lui și îndreptățește astfel pe fratele tău. Atunci, Dumnezeu va înștiința pe el să se împace cu tine. Și i-a povestit lui Bătrânul acest exemplu. Erau niște mireni evlavioși. Și înțelegându-se ei, au ieșit din lume și s-au făcut monahi. Și fiind purtați de râvnă multă după glasul Evangheliei, dar fiind și necunoscători, s-au făcut pe ei înșiși eunuci[111] pentru Împărăția Cerurilor[112]. Și auzind arhiepiscopul, i-a afurisit[113] pe ei. Ei însă, părându-li-se că au făcut bine, s-au mâniat împotriva lui, zicând: Noi ne-am făcut eunuci pe noi înșine pentru Împărăția Cerurilor și acesta ne-a afurisit? Să mergem să ne plângem împotriva lui la arhiepiscopul Ierusalimului. Și plecând, au vestit aceluia totul. Și arhiepiscopul le-a zis: Și eu mă separ de voi. Și întristându-se de aceasta au plecat în Antiohia, la arhiepiscopul de acolo și i-au spus cele ale lor. Și acela i-a afurisit. Atunci au zis unii către alții: Să mergem la Roma, la papă, și acela ne va apăra de aceștia toți.

✦ [111]Adică, s-au castrat. ✦ [112]Matei 19, 12. ✦ [113]În original este folosit cuvântul χωρίζω, care înseamnă *a separa* și are conotația de a afurisi. Adică arhiepiscopul a impus ca pedeapsă la acest păcat greu separarea lor de Biserică, spre înțelepțire.

Venind, deci, la marele arhiepiscop al Romei, i-au vestit tot ceea ce le-au făcut ceilalți arhiepiscopi, zicând: Am venit la tine, pentru că tu ești capul tuturor. Dar și acela le-a zis: Și eu mă separ de voi și să fiți separați. Fiind ei nedumeriți, unii către alții au zis: Țin unul cu celălalt, deoarece se întâlnesc în sinod. Să mergem, dar, la Epifanie, sfântul lui Dumnezeu, episcopul Ciprului, că este proroc și nu caută la fața omului. Și cum se apropiau de cetatea acestuia, i s-a descoperit lui despre ei. Și trimițând în întâmpinarea lor, a zis: Nici în cetatea aceasta să nu intre. Atunci, venindu-și ei în sinea lor, au zis: Cu adevărat, noi am greșit. Să spunem că aceia pe nedrept ne-au afurisit, dar acest proroc? Iată Dumnezeu i-a descoperit lui cele despre noi. Şi s-au osândit pe ei înşişi foarte tare pentru lucrul pe care l-au făcut. Atunci, văzând Dumnezeu, cunoscătorul inimilor, că într-adevăr s-au osândit pe ei înșiși, a înștiințat pe Epifanie, episcopul Ciprului, și acela de unul singur a trimis să-i aducă. Și după ce i-a mângâiat, i-a primit la împărtășanie. Și a scris arhiepiscopului Alexandriei: Primește-i pe fiii tăi, căci s-au pocăit cu adevărat.

224. A zis, deci, Bătrânul: Aceasta este vindecarea omului și aceasta vrea Dumnezeu, ca omul să pună greşeala lui asupra sa înaintea lui Dumnezeu.

225. A zis un Bătrân: Vreau mai curând să mă învețe cineva decât să învăț eu pe altul!

226. A zis un Bătrân: Evlavia, împreună cu smerita cugetare, este bună în toate împrejurările. De pildă, este cineva care glumeşte, crezând că are har. Dar,

dacă face acest lucru mult timp, va fi judecat. În timp ce cel evlavios, care se asigură pe sine cu cugetarea smerită, totdeauna este cinstit.

227. A zis iarăși că smerenia are putere mai mare decât toată stăpânirea. Povestea unul dintre Părinți că doi episcopi erau unul aproape de celălalt și au avut odată sfadă unul cu altul. Unul era bogat și stăpânitor, iar celălalt era smerit. Și cel puternic căuta să facă rău celuilalt. Și acela a auzit și, știind ce avea să facă, a zis clerului său: Vom birui cu harul lui Dumnezeu. Și i-au zis: Stăpâne, cine poate să-l biruiască pe acesta? Și zicea: Aveți răbdare, fiilor, și veți vedea mila lui Dumnezeu. A așteptat, deci, și când avea acela prăznuirea sfinților mucenici, a luat clerul său și le-a zis: Urmați-mi mie și ce mă vedeți pe mine făcând, aceea să faceți și voi și avem să-l biruim. Iar ei ziceau: Oare ce are să facă? Și venind către el, în timp ce trecea cu litania și toată cetatea era adunată, a căzut la picioarele lui, împreună cu tot clerul lui, zicând: Iartă-ne, Stăpâne, robii tăi suntem! Iar acela, mirat de ceea ce i-a făcut și, mișcat, pentru că Dumnezeu i-a schimbat inima, a căzut și el la picioarele celuilalt, zicând: Tu ești Stăpânul și Părintele. Și de atunci a fost între ei cea mai mare iubire. Și cel smerit zicea clerului său: Nu vă spuneam eu, fiilor, că avem să-l biruim prin harul lui Hristos? Și voi, când aveți vrăjmășie față de cineva, aceasta să faceți și veți birui prin harul Domnului nostru Iisus Hristos.

228. A zis un Bătrân: Dacă ne îngrijim de cugetarea smerită nu vom mai avea nevoie de pedepse de

îndreptare, căci toate cele rele se întâmplă din pricina înălţării noastre de sine. Căci dacă Apostolului, pentru a nu se înălţa pe sine, i-a fost dat un înger al satanei[114] ca să-l lovească peste faţă, cu cât mai mult nouă celor care ne înălţăm pe noi înşine ne va fi dat acelaşi satană să ne calce în picioare, până ne vom smeri!

229. Un frate a întrebat pe un bătrân, zicând: Care este sporirea monahului? Şi a zis Bătrânul: Smerenia este aceea care-l duce pe monah la sporire.

230. A zis un Bătrân: Cununa monahului este smerenia. Dacă se va ocărî pe sine monahul în vreun lucru cu multă smerenie şi cu dragoste faţă de Dumnezeu, oriunde s-ar afla, va avea odihnă prin harul lui Hristos.

231. Unui Bătrân oarecare, pentru multa smerenie pe care o avea, i-a dăruit Dumnezeu darul vederii[115]. Şi pentru că atunci când veneau unii la el Bătrânul cunoştea cele ce ziceau în cugetul lor, s-a rugat la Dumnezeu să ridice de la el darul acela. Şi plecând la un alt mare Bătrân, l-a rugat pe acela zicând: Pătimeşte împreună cu mine ca să se ridice de la mine lucrul acesta. Şi şezând fiecare în chilia lui, s-au rugat lui Dumnezeu pentru aceasta. Deci, a venit glas Bătrânului care zicea: Iată, ridic darul de la tine, dar când vei voi, îl vei avea.

232. Era odată cineva iubitor de fraţi şi mult iubit, care nu gândea răul niciodată. Iar un frate, furând

---

✦ [114]2 Corinteni 12, 7. ✦ [115]După cum reiese şi din context este vorba despre darul vederii sau citirii gândurilor celorlalţi. Acelaşi dar al vederii în duh are ca obiect vederea unor lucruri care se află sau se petrec la mare distanţă, mult dincolo de orizontul vederii fizice.

nişte lucruri, le-a adus și le-a încredințat lui, el neștiind despre ce este vorba. După câteva zile, lucrurile au fost recunoscute și, fiind prins, Bătrânul a pus metanie, zicând: Iertați-mă, mă căiesc. Dar după alte câteva zile a venit fratele care furase lucrurile și a stat de vorbă cu Bătrânul căruia îi încredinţase lucrurile, zicându-i: Tu ai furat lucrurile. Și Bătrânul a pus metanie fratelui zicând: Iartă-mă! Așa făcea și dacă vreodată era vinovat vreunul dintre frați și nu recunoștea. Atunci el punea metanie, zicând: Eu am făcut greşeala, iertaţi-mă! Atât de evlavios era şi de smerit cuviosul, încât niciodată nu a rănit pe cineva nici măcar cu cuvântul.

233. Un anahoret a devenit episcop. Acesta, din evlavie şi iubire de liniște, nu certa pe nimeni, răbdând greşelile fiecăruia. Economul lui, însă, nu administra cum se cuvine lucrurile Bisericii. Și unii au zis episcopului: De ce nu cerţi pe economul care dispreţuiește astfel lucrul lui? Dar episcopul amâna certarea lui. A doua zi au venit la el iarăși cei care se îndârjiseră împotriva economului. Și aflând episcopul, s-a ascuns într-un loc anume. Și venind aceia, nu l-au găsit pe episcop. Căutându-l mult și aflându-l în cele din urmă, i-au zis: De ce te ascunzi de noi? Iar el a zis: Ce am izbutit în şaizeci de ani, rugându-mă lui Dumnezeu, voi vreţi să-mi prădaţi în două zile?

234. A zis un Bătrân: Dacă se întâmplă între tine şi altcineva cuvânt întristător și acela își tăgăduiește cuvântul, nu-l înverşuna spunându-i: Ai zis! Pentru că se va întoarce şi va zice: Da, am zis! Și ce-i cu asta? Și se va face mare neînțelegere. Şi a povestit aceasta, că

doi Bătrâni la Chilii au vorbit cuvânt din Scriptură. Și unul a greșit cuvântul, iar celălalt l-a spus preotului. Şi sculându-se preotul, a venit la Bătrânul acela și i-a zis: Tu ai spus cuvântul acesta? Iar el a zis: Da! Și preotul i-a zis: Dacă vii la biserică, să tăgăduiești că ai zis cuvântul acesta. Venind el la biserică, preotul l-a întrebat zicând: Tu ai zis cuvântul acesta? Iar el a zis: Nu! Și a zis celuilalt: Tu ai auzit cuvântul acesta? Acela a tăgăduit și a pus metania. Şi s-a făcut pace mare.

235. Un frate a chemat odată un alt frate la Schit, zicând: Vino la chilie ca să-ți spăl picioarele. Iar el nu s-a dus. Mai târziu a venit la chilia lui și punându-i metanie, l-a rugat zicând: Vino la chilia mea! Şi sculându-se, s-a dus cu el. Și i-a zis lui fratele: Cum de nu ai venit, deși te-am rugat de multe ori? Iar el a zis: Când ai zis numai cu cuvântul, nu am primit înștiințare[116] să vin, dar când am văzut la tine lucrarea monahilor, adică metania[117], atunci, bucurându-mă, am venit cu tine!

236. Un frate l-a întrebat pe un Bătrân: Ce să fac pentru că slava deșartă mă strâmtorează? A zis lui Bătrânul: Bine faci, căci tu ai făcut cerul și pământul. Și la acestea fratele, fiind străpuns, a pus metanie, zicând: Iartă-mă, că nimic din acestea nu am făcut. I-a zis lui Bătrânul: Dacă Cel care a făcut acestea a venit

---

✤ [116]Se referă, desigur, la înştiinţarea de sus, de la Dumnezeu. Frecvent întâlnim la părinţii patericelor acest recurs la înștiinţarea lui Dumnezeu, semn că nu decideau în temeiul propriei judecăţi şi voinţe, ci „întrebând" pe Dumnezeu, sau deschizându-şi urechile duhovniceşti spre a recepta „înştiinţarea" de sus.

✤ [117]În limba greacă există acelaşi cuvânt, μετάνοια, pentru metanie ca gest fizic şi pocăinţă. De aceea, referindu-se la faptul că a venit şi i-a pus metanie, înţelege aceasta ca semn de pocăinţă.

în smerenie, tu, care ești tină, pentru ce te semețești în deșert? Deci, care este lucrarea ta, nefericitule?

237. Ziceau despre niște frați că, în timp ce ședeau ei împreună, a venit între ei împuținare sufletească[118]. Și plecând unul în chilia lui, nu a putut să se așeze. Și venind, a pus metanie celuilalt. Și acela i-a zis: Iartă-mă că nici în gând nu mi-a venit că ne-am împuținat sufletește. Venind, deci, Avva Avraam a zis Avvei Pimen despre aceia. Și a zis Bătrânul: Unul dintre ei a aflat calea, căci a arătat smerenie în lucru.

238. A zis un Bătrân: Nu are cugetare smerită cel care se batjocorește pe sine, ci cel care primește cu bucurie defăimările și necinstirile de la aproapele.

239. Era la Chilii un frate. Și la o astfel de smerenie ajunsese, încât aceasta se ruga tot timpul: Doamne, trimite-mi un trăsnet, căci, sănătos fiind, nu sunt ascultător față de Tine.

240. Un frate s-a lepădat de lume împreună cu tatăl său după trup. Și stăteau amândoi la o mânăstire. După un anume timp, fratele a auzit despre tatăl său că a vindecat pe un bolnav stăpânit de draci. Și plecând, a vestit aceasta unui mare Bătrân, fiind întristat și zicând: Avva, tatăl meu a sporit și a alungat dracul dintr-un frate. Iar eu sunt în nepăsare și nicio sporire nu este în mine. A zis lui Bătrânul: Fiule, aceasta nu este sporire, adică a scoate draci sau a vindeca

---

✚ [118]Am tradus cu împuținare sufletească grecescul μικροψυχία, înțelegând prin aceasta ceea ce am reda printr-un neologism micime sufletească. Micimea sufletească, ce se afla la originea judecării celuilalt, a supărării pe el, a răcirii de celălalt, în contrast cu mărinimia sau generozitatea sufletească, ce se manifestă prin îngăduință față de celălalt, bună dispoziție, iertare, apropiere.

bolnavi. Căci nu este omul cel care le face pe acestea, ci puterea lui Dumnezeu şi credinţa celui care se roagă. Mai mult chiar, mulţi, neînţelegând aceasta, ajungând la mândrie din pricina vindecărilor, s-au pierdut. Iar eu spun că, dacă omul ajunge la smerenia adevărată, altă sporire mai mare decât aceasta nu este, căci nu cade niciodată. Căci cel care odată îşi smereşte sufletul până jos, unde ar putea să mai cadă din moment ce se culcă pe sine însuşi la pământ? Iar semnul unei astfel de smerenii este dacă, fiind necinstit, se bucură.

241. A venit odată un frate încercat de la Schit în Thebaida şi a stat în obşte. Şi putem spune că toţi cei din obşte erau bărbaţi sfinţi, dintre cei numiţi tavenisioţi. Deci, după ce a rămas puţine zile, a zis arhimandritului: Fă-mi rugăciune, avva, şi slobozeşte-mă, căci nu pot să stau aici. Iar părintele i-a zis. De ce, fiule? A zis fratele: Aici nu este osteneală şi nici plată. Căci părinţii sunt toţi nevoitori, iar eu sunt bărbat păcătos şi mă duc acolo unde voi afla defăimare şi dispreţuire. Căci acestea sunt care mântuiesc pe omul păcătos. Minunându-se, deci, egumenul şi aflând că este lucrător[119], l-a slobozit, zicând: Mergi, fiule, îmbărbătează-te şi să se întărească inima ta şi aşteaptă pe Domnul[120].

242. A zis un Bătrân: Smerenia de multe ori a mântuit şi fără osteneală pe mulţi. Şi stă mărturie pentru aceasta vameşul[121] şi fiul risipitor[122], care au spus numai puţine cuvinte şi s-au mântuit. Ostenelile omului,

---

✦ [119]Aşa erau numiţi călugării care se ocupau cu seriozitate de nevoinţa monahală şi păşeau neobosiţi şi nepoticniţi pe drumul sfinţeniei (ET). ✦ [120]Psalmul 26, 14. ✦ [121]Luca 18, 10. ✦ [122]Luca 15, 11.

dacă nu au smerenie, îl pierd pe acesta. Căci mulți prin osteneli mari pe care le-au făcut au ajuns la mândrie, ca fariseul[123].

243. Un frate a cercetat pe un Bătrân și l-a întrebat: Cum ești, părinte? Și a răspuns Bătrânul: Rău! I-a zis fratele: De ce, avva? A zis Bătrânul: Iată am optsprezece ani de când stau în fața Domnului și în fiecare zi blestemându-mă pe mine însumi și zicând: *Blestemați sunt cei care-și întorc fața de la poruncile Tale*[124]! Și auzind aceasta, fratele a ieșit tare mult folosit de smerenia Bătrânului.

244. A venit odată în Raith un om bogat din țară străină și a arătat dragoste la frați, dăruindu-le câte o monedă. A trimis și unui isihast care ședea acolo într-o chilie. Și în noaptea aceea a văzut Bătrânul un ogor plin de mărăcini și pe cineva care-i zicea: Ieși, curăță ogorul celui care a arătat dragoste. Și dimineață a trimis isihastul după cel care-i trimisese moneda din dragoste de Hristos și i-a dat aurul înapoi, zicând: Primește-ți, frate, moneda, căci, nu este pentru mine a curăța mărăcini străini. Măcar să-i scot pe ai mei.

245. A zis un Bătrân: Dacă stai în pustie, liniștindu-te, să nu ai în sinea ta părerea că faci ceva însemnat, ci mai curând, socotește-te pe tine ca pe un câine gonit de lume și legat, pentru că-i mușcă și se dă la oameni.

246. A zis un Bătrân: Dacă se străduiește omul mereu să-și mustre și să-și certe și să-și defăimeze în ascuns sufletul său, îl convinge că este mai de necinste și decât câinii, și decât fiarele sălbatice. Căci acelea nici nu au mâniat pe Făcătorul lor și nici la judecată

✦ [123]Luca 18, 10. ✦ [124]Psalmul 118, 21.

nu vin. Mai bine, deci, mi-ar fi să nu înviez spre judecată, decât să înviez și să fiu veșnic în iad.

247. Un frate, tulburat pentru că era strâmtorat de gânduri rele, din multă smerenie zicea: Astfel de lucruri gândind, nu am măsură[125] de mântuire. Plecând, deci, către un mare Bătrân, l-a rugat să se roage pentru el ca să se ușureze de gândurile lui. Și Bătrânul i-a zis: Nu-ți este spre folos, fiule! Iar el stăruia, silind pe Bătrân. Și rugându-se acela lui Dumnezeu, a ridicat războiul de la fratele și îndată a căzut în cugetare înaltă și mândrie. Şi mergând, a rugat pe Bătrân să se roage să-i vină din nou gândurile şi smerenia pe care o avea înainte.

248. Un frate a cercetat pe unul din Părinții din Lavra lui Duka, deasupra Ierihonului, şi i-a zis: Părinte, cum eşti? Bătrânul a răspuns: Rău! A zis fratele: De ce, avva? Bătrânul a răspuns: Iată am treizeci de ani de când, în fiecare zi, stând în fața lui Dumnezeu la rugăciune și, uneori, blestemându-mă pe mine însumi, zic lui Dumnezeu: Să nu Te milostiveşti de toți cei ce lucrează fărădelegea[126] și Blestemați sunt cei care-şi întorc fața de la poruncile Tale[127]! Şi iarăşi, mințind în fiecare zi pe Dumnezeu, zic: Pierde-vei pe toți cei care grăiesc minciuna[128]! Și aducându-mi aminte de răul pe care mi l-a făcut fratele meu, zic lui Dumnezeu: Iartă-ne, precum și noi iertăm[129]! Şi toată grija având pentru mâncare, zic: Că am uitat să-mi mănânc pâinea mea[130]! Şi dormind până dimineața,

---

✦ [125]Nu sunt la măsura care să-mi aducă mântuire. ✦ [126]Psalmul 57, 6. ✦ [127]Psalmul 118, 21. ✦ [128]Psalmul 5, 6. ✦ [129]Matei 6, 12. ✦ [130]Psalmul 101, 5.

cânt: Sculatu-m-am în miez de noapte din aşternutul meu, ca să preamăresc numele Tău[131]. Străpungere nu dobândesc deloc şi zic: Ostenit-am întru suspinul meu[132] şi lacrimile mele mi s-au făcut mie pâine ziua şi noaptea[133]. Şi în inima mea având gând viclean, zic lui Dumnezeu: Cugetul inimii mele înaintea Ta este pururea[134]. Şi neţinând deloc post, zic: Genunchii mei au slăbit de post[135]. Şi, în timp ce mă umplu întru totul de mândrie şi dau odihnă trupului meu, mă amăgesc pe mine însumi, cântând: Vezi smerenia mea şi osteneala mea şi iartă-mi toate păcatele mele[136]. Şi, nepregătit fiind, zic: Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea[137]! Şi, într-un cuvânt, toată slujba mea şi rugăciunea mea se fac mie spre mustrarea şi spre ruşinea mea. Şi fratele a zis Bătrânului: Părinte, cred că David a spus toate acestea despre sine însuşi. Atunci Bătrânul a suspinat şi a zis: Ce spui, frate? Adevărat este că dacă nu păzim cele despre care cântăm înaintea lui Dumnezeu, mergem spre pierzare.

249. A zis un Bătrân: Dacă vorbeşti de rău pe fratele tău[138] şi te mustră conştiinţa, mergi, pune-i aceluia metanie şi spune-i: Te-am vorbit de rău. Şi asigură-te că nu vei mai fi înşelat iarăşi, căci vorbirea de rău este moarte a sufletului.

250. A zis iarăşi: Dacă auzi despre marile vieţuiri ale Sfinţilor Părinţi, încearcă şi tu, chemând numele Domnului ca să te întărească în lucrarea pe care încerci să o faci. Şi dacă o duci la bun sfârşit, lui

✦ [131]Psalmul 118, 62. ✦ [132]Psalmul 6, 6. ✦ [133]Psalmul 41, 3. ✦ [134]Psalmul 18, 15. ✦ [135]Psalmul 108, 23. ✦ [136]Psalmul 24, 19. ✦ [137]Psalmul 56, 10. ✦ [138]Iacob 4, 11.

Dumnezeu să-l fii recunoscător. Şi dacă nu o duci la bun sfârşit, învinovăţeşte-ţi propria slăbiciune şi cunoaşte-ţi neputinţa. Şi smereşte-ţi cugetul până în ziua morţii, ca fiind neputincios şi sărac şi fără răbdare, mustrându-ţi mereu propriul suflet ca pe unul care începe şi nu termină.

251. A zis iarăşi: Dacă locuieşti în pustie şi vezi că îţi poartă de grijă Dumnezeu, să nu se înalţe inima ta, pentru că va ridica Dumnezeu ajutorul Său de la tine, ci spune mai bine: Pentru nepăsarea şi slăbiciunea mea face Dumnezeu milă cu mine, ca să am răbdare și să nu mă cuprindă acedia.

252. A zis iarăşi: Dacă începi o nevoință și te moleșești, încearcă din nou și să nu încetezi a face aceasta până la moarte. Căci omul, unde va fi când îl va ajunge moartea, acolo și merge, fie în nepăsare[139], fie în înfrânare[140]. În fiecare zi și an și săptămână cercetează-te pe tine însuţi dacă ai sporit în rugăciune, în postire, în liniștire, și mai mult decât toate în smerenie. Căci aceasta este adevărata sporire a sufletului, ca zi de zi să fie şi mai smerit, zicând: Toţi oamenii sunt mai buni ca mine. Deoarece, fără gândul acesta, şi minuni dacă face, și morți dacă înviază, omul se află departe de Dumnezeu.

✦ [139]Vezi Evrei 2, 3. ✦ [140]A se citi stăpânire de sine, autocontrol, vigilenţă, trezvie, în contrast cu moleşeală, lipsa stăpânirii de sine, confuzie, slăbiciune. Păstrăm echivalentul exact al originalului, pentru că este vorba despre un termen tehnic frecvent folosit εγκράτεια, care înseamnă înfrânare. De fapt, înfrânarea arată existenţa vigilenţei, a trezviei şi tăriei sufleteşti şi a capacităţii de a se stăpâni pe sine.

253. A zis iarăşi: Dacă te va lăuda un om în faţa ta, gândeşte-te îndată la păcatele tale şi roagă-l zicând: Pentru Domnul, frate, nu mă lăuda, că sunt sărman şi nu pot să duc. Iar dacă este un om de seamă, atunci roagă-te lui Dumnezeu, zicând: Doamne, acoperă-mă de lauda şi de vorbele rele ale oamenilor!

254. A zis iarăşi: Dacă un frate vorbeşte de rău un alt frate în faţa ta, vezi să nu te ruşinezi şi să spui: Da, aşa este! Ci, fie să taci, fie să-i spui: Eu, frate, sunt osândit şi nu pot să osândesc pe altul. Şi te mântuieşti şi pe tine, şi pe acela.

255. A zis iarăşi: Dacă te îmbolnăveşti şi ceri de la cineva un lucru spre trebuinţa ta şi nu-ţi va da, nu te necăji împotriva lui, ci mai bine spune aceasta: Dacă eram vrednic să primesc, ar fi înştiinţat Dumnezeu pe fratele să-mi dea, arătându-mi dragoste. Să cunoşti că trei sunt stările în care primeşte cineva milostenie[141]. Asceţii desăvârşiţi nu primesc, în general, cu uşurinţă un lucru de la cineva. Cei de mijloc nu spun cuiva

---

✣ [141]Textul original foloseşte aici cuvântul αγάπη. Contextul ne arată, desigur, că este vorba despre ajutor, sprijin, milă. În alt context am tradus cu dragoste pentru a păstra originalul şi pentru a menţine nuanţa: ajutor sau milă arătată ca iubire sau din iubire. În cele din urmă, orice lucru este determinat şi se identifică în fond cu motivaţia interioară ce-l determină, îl susţine şi-l conduce la finalizare. Milostenia în cazul nostru este motivată, susţinută şi finalizată de dragostea pentru fratele. De aceea, Părinţii nu au ezitat s-o numească pur şi simplu dragoste. În limba română, am păstrat termenul agapă, limitându-l la masa pe care o face cineva din dragoste pentru cineva sau pentru pomenirea din dragoste a cuiva. Ar fi fost bine dacă s-ar fi păstrat acest cuvânt cu referire la milostenie şi la orice gest de manifestare şi exprimare a iubirii şi să fi putut atunci să spunem agapă la orice gest de dragoste către aproapele.

să le dea ceva niciodată. Iar dacă cineva de la sine le dă, primesc ca şi când este trimis de la Dumnezeu. Iar dacă suntem bolnavi şi nu avem putere să lucrăm spre trebuința noastră, să cerem cu multă smerenie, osândindu-ne pe noi înşine pururea.

256. A zis iarăşi: Dacă nu ai smerenie duhovnicească sau rugăciune duhovnicească, dobândeşte-le pe acestea măcar trupeşte. Şi prin cele trupeşti îți vin şi cele duhovniceşti, altfel te osteneşti zadarnic.

257. A zis iarăşi: Dacă te vor stânjeni pe tine gânduri murdare, nu le ascunde, ci îndată spune-le părintelui tău duhovnicesc şi ceartă-le. Căci cu cât omul ascunde gândurile sale, cu atât mai mult se înmulțesc şi primesc putere. Aşa precum şarpele, care dacă iese din cuibul său îndată fuge, la fel şi gândul viclean, fiind vădit, îndată se pierde. Şi precum viermele în lemn, aşa şi gândul viclean roade nimicitor inima. Cel care își arată gândurile sale se vindecă degrabă, iar cel care le ascunde este bolnav de mândrie. Căci, dacă nu te încrezi în cineva să-i vesteşti războaiele tale, acesta este semn că nu ai smerenie. Deoarece cel care are cuget smerit pe toţi îi vede sfinţi şi numai pe sine se vede păcătos. Totuşi, dacă omul cheamă pe Dumnezeu din toată inima lui şi mergând întreabă pe altcineva despre gândurile sale, îi va răspunde lui cele de folos acel om sau, mai bine zis, prin omul acela Dumnezeu Însuşi, Cel care a deschis gura asinului lui Valaam[142], chiar dacă cel care a fost întrebat este nevrednic şi păcătos.

✦ [142]Valaam, profetul mincinos, a fost chemat de regele moabiţilor, Balac, ca să-i blesteme pe evreii care năvăliseră cu conducătorul lor, Moise, în ţinuturile lor. Când Valaam s-a pornit să

258. A zis iarăși: Dacă ești ținut la agapă și te vor pune în locul cel mai din urmă, să nu cârtească gândul tău, ci să zici: Nici pentru aici nu eram vrednic. Căci aceasta îți zic ție că niciun necaz nu vine omului decât de sus de la Dumnezeu, spre încercare și pentru păcatele sale. Și cel care nu le primește așa, nu crede că Dumnezeu este judecător drept.

259. A zis iarăși: Dacă un gând de mândrie te necăjește, spune demonului ceea ce a spus Dumnezeu: *Cel ce se înalță pe sine se va smeri*[143]. Căci dacă nu încetezi să-mi spui că sunt bun, mă conving că sunt străin de Dumnezeu. Căci celor mândri Domnul le stă împotrivă[144].

260. Un Bătrân oarecare zicea: În ținutul nostru, se adunau într-un timp Bătrânii unii cu alții spre a se folosi. Și ridicându-se unul dintre ei, și luând perna mică care era așezată pe scaunul lui,, a pus-o pe umerii săi. Și ținându-o cu amândouă mâinile, stătea în mijlocul tuturor privind spre răsărit și se ruga zicând: Dumnezeule, miluiește-mă! Și își răspundea sieși, zicând: Dacă vrei să te miluiesc, pune jos ceea ce ții pe umeri și te voi milui! Și iarăși zicea: Dumnezeule, miluiește-mă! Și își răspundea sieși: Ți-am spus, pune

meargă spre Balac cu intenția să-i blesteme pe israeliți, Dumnezeu a trimis pe un înger care i-a împiedicat măgarul să înainteze, de aceea Valaam l-a bătut. Măgarul, văzând pe îngerul lui Dumnezeu, a șezut la pământ având deasupra lui pe Valaam care s-a mâniat și a bătut măgarul cu toiagul pentru a treia oară. (versetul 27). Dumnezeu a deschis gura măgarului și i-a zis lui Valaam: *Ce ți-am făcut de m-ai lovit a treia oară?* (versetul 28); Numeri, cap. 22 ș.a. vezi 2 Petru 2, 15-17 și Apocalipsa 2, 14 (ET). ✤ [143]Matei 23, 12. ✤ [144]Pilde 3, 34.

jos ceea ce ții și te voi milui! Și după ce a făcut aceasta mult timp, s-a așezat. Și i-au zis Părinții: Spune-ne nouă, ce este ceea ce ai făcut? Și a zis către ei: Perna pe care am ținut-o pe umerii mei este voia mea. Și rugam pe Dumnezeu ca să mă miluiască împreună cu ea și mi-a zis: Lasă jos ceea ce ții și te voi milui. Și noi, deci, a zis, dacă voim să fim miluiți de Dumnezeu, să lăsăm voia proprie și vom primi milă.

261. A fost întrebat un Bătrân: Ce este smerenia? Iar el a zis: Dacă îți păcătuiește fratele tău și tu îl ierți înainte ca acela să-ți pună metanie[145].

262. A zis un Bătrân: În orice ispită, nu învinovăți pe un alt om, ci pe tine însuți, zicând: Pentru păcatele mele mi se întâmplă acestea.

263. A fost întrebat un Bătrân: Care este sporirea omului[146]? Și el a răspuns: Smerenia! Altă sporire nu este. Căci cu cât coboară mai mult în smerenie, cu atât urcă mai mult în înălțime.

264. A fost întrebat un Bătrân: Cum dobândește sufletul smerenia? Și el a răspuns: Dacă se îngrijește numai de relele sale.

265. A povestit unul dintre Părinți o pildă despre cugetarea smerită, cum că cedrii au zis trestiilor: Cum de voi, slabe fiind și neputincioase, nu vă frângeți iarna, iar noi, atât de mari fiind, ne frângem și uneori suntem smulși din rădăcină. Și au răspuns trestiile: Noi, când vine iarna și suflă vânturile, ne aplecăm împreună cu vântul într-o parte și în alta și de aceea nu

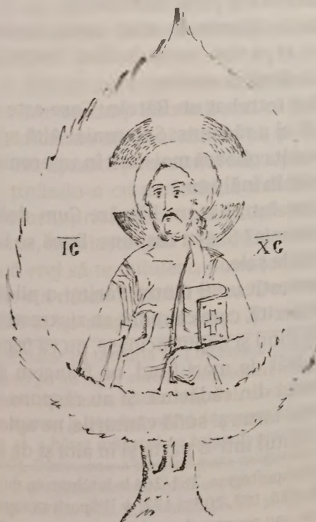

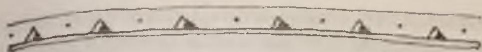
✦ [145]Cele patru apoftegme 261-264 le întâlnim cu mici diferențe la numerele 186, 187, 208 și 177. ✦ [146]Sporirea sau creșterea, sau propășirea, sau progresul omului.

ne frângem. Iar voi, pentru că stați împotriva vânturilor, sunteți în primejdie. Și zicea Bătrânul că trebuie să trecem cu vederea când se întâmplă să fim ocărâți și să nu lăsăm loc mâniei și să nu ne împotrivim și să cădem în gânduri și lucruri nepotrivite.

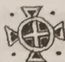
Sfârșit tratatului despre smerita cugetare

POMUL VIEȚII

CAPITOLUL XVI

DESPRE A NU RĂSPUNDE RĂULUI CU RĂU

1. Au cercetat nişte fraţi pe Avva Antonie şi i-au zis: Spune-ne cuvânt, cum să ne mântuim. Bătrânul le-a zis lor: Aţi auzit Scriptura? Nu vă spune bine? Iar ei au zis: Şi de la tine vrem să auzim, părinte. Iar Bătrânul le-a zis: Zice Evanghelia: *Dacă cineva te lovește pe obrazul drept, întoarce-l și pe celălalt*[1] Iar ei au zis: Nu putem să facem aceasta. A zis lor Bătrânul: Dacă aceasta nu puteți să faceți, îndurați măcar o palmă. Au zis lui: Nici aceasta nu putem. A zis Bătrânul: Dacă nici aceasta nu puteți, măcar nu daţi în locul celor ce aţi primit[2]. Şi au zis: Nici aceasta nu putem. A zis, deci, Bătrânul ucenicului său: Fă-le lor puţină fiertură că sunt neputincioşi. Dacă aceasta nu puteţi, iar aceea nu vreţi, ce să vă fac? De rugăciuni este nevoie.

2. Ziceau despre Avva Ghelasie că avea o carte în piele care preţuia optsprezece monede. Cuprindea şi Vechiul Testament, şi Noul Testament, scris în întregime, şi stătea în biserică, pentru ca să citească cel care voia dintre fraţi. Venind un frate străin, a cercetat pe

---

✦ [1]Matei 5, 39. ✦ [2]Romani 12, 17.

Bătrân. Și cum a văzut cartea, și-a dorit-o și, furându-o, a ieșit. Iar Bătrânul nu s-a dus după el ca să-l prindă, cu toate că și-a dat seama. Și aflând pe cineva care voia să o cumpere, a cerut prețul de șaisprezece monede. Iar cel care voia să o cumpere a zis: Dă-mi-o mai întâi să o încerc și astfel îți voi da prețul ei. Și luându-o, a dus-o la Avva Ghelasie să o încerce, spunându-i suma pe care a zis-o vânzătorul. Iar Bătrânul a zis: Să o cumperi. Căci este bună și face prețul pe care ți l-a spus. Și venind omul acela, a spus vânzătorului alte lucruri, nu așa cum i-a spus lui Bătrânul, zicând: Iată, am arătat-o Avvei Ghelasie și mi-a spus că este mult și nu valorează prețul pe care l-ai zis. Acela, auzind, i-a zis: Nimic altceva nu ți-a zis Bătrânul? A zis lui: Nu! Atunci i-a zis: Nu vreau să o mai vând. Și fiind străpuns, a venit la Bătrân căindu-se și rugându-l să o primească înapoi. Dar Bătrânul nu voia să o primească. Atunci fratele i-a zis lui: Dacă nu o primești, nu am liniște. Bătrânul i-a zis: Dacă nu ai odihnă, iată o primesc. Și a rămas fratele acela cu el până la săvârșirea lui, folosindu-se de lucrarea Bătrânului.

3. Avva Euprépie, furat fiind, îi ajuta pe cei care-l furau. Aceia au luat toate lucrurile dinăuntru, dar au lăsat toiagul lui. Văzându-l Avva Euprépie, s-a întristat și luând toiagul a alergat după ei, voind să-l dea acelora. Și pentru că ei nu au voit să-l primească, temându-se să nu se întâmple ceva, întâlnind pe unii care călătoreau pe aceeași cale, i-a rugat stăruitor să ia toiagul și să-l dea acelora.

4. A zis Avva Zenon: Cel care vrea ca Dumnezeu să audă degrabă rugăciunea lui, când se ridică și își

întinde mâinile sale spre Dumnezeu, înainte de orice și înainte de însuși sufletul său să se roage din suflet pentru vrăjmaşii lui. Și pentru o astfel de izbândă, orice va ruga pe Dumnezeu, îl va asculta.

5. Au venit odată peste Avva Theodor trei hoți. Şi doi îl țineau pe el, iar unul căra lucrurile lui. Şi, după ce au dus cărțile, voiau să-i ia şi levitonul, dar Bătrânul a zis: Pe acesta lăsaţi-l! Ei, însă, nu voiau. Iar el, mişcându-şi mâinile, i-a aruncat pe amândoi. Văzând aceasta, s-au înfricoşat. Iar Bătrânul le-a zis: Nu vă temeţi deloc. Faceţi din acestea patru părţi, luați trei din ele şi lăsați una. Și a făcut aşa pentru ca să-și ia partea sa, adică levitonul pentru slujbele din biserică.

6. În timp ce stătea odată Avva Ioan Kolovos în fața bisericii, l-au înconjurat frații și îi spuneau gândurile lor. Și văzându-l unul dintre Bătrâni şi fiind luptat de pizmă, a zis: Găleata ta, Ioane, este plină de otrăvuri. Și Avva Ioan i-a zis: Așa este, avva. Şi aceasta ai zis pentru că vezi numai cele dinafară. Dacă ai fi văzut şi cele dinăuntru, ce ai fi zis?

7. Ziceau despre Avva Isidor, preotul Schitului, că, dacă cineva avea un frate neputincios sau nepăsător sau hulitor și voia să-l scoată afară, el zicea: Aduceţi-l aici! Îl lua la el și prin îndelunga-răbdare îl mântuia[3].

+ [3]Originalul foloseşte verbul σώζειν, care înseamnă *a mântui*, dar nu numai cu sensul teologic şi eshatologic, al mântuirii, ci şi cu sensul de a scăpa sau salva pe cineva dintr-o situaţie negativă, dintr-un rău sau dintr-o robie - patimă, boală, păcat etc. - şi a-l recupera, aşezându-l pe traiectoria sănătoasă. În fond, starea de sănătate optimală a omului este atunci când acesta se aşază pe calea lui Dumnezeu, a credinţei, a vieţuirii în perspectiva veşniciei. Prin urmare, orice obstacol sau accident care-l împiedică pe

8. A zis Avva Pimen despre Avva Isidor că, atunci când vorbea către fraţi în biserică, numai acest cuvânt zicea: *Fraţilor, iertaţi şi vi se va ierta*[4]!

9. Ziceau despre Avva Ioan Persul că răufăcătorilor care veneau peste el le aducea vasul şi le cerea stăruitor să le spele picioarele. Şi aceia se ruşinau şi începeau să se căiască.

10. Ziceau despre Ioan Tebeul cel Mic, ucenic al Avvei Ammoe, că a făcut doisprezece ani slujind pe Bătrân când era bolnav. Şi după ce-l slujea, se aşeza pe o rogojină. Şi Bătrânul arăta nepăsare faţă de el. Şi, deşi se ostenea cu multe, niciodată nu i-a zis: Să te mântuieşti! Iar când avea să se săvârşească şi Bătrânii stăteau în jurul lui, a ţinut mâna aceluia şi a zis: Să te mântuieşti! Să te mântuieşti! Să te mântuieşti! Şi l-a dat pe el Bătrânilor, zicând: Acesta este înger, nu este om.

11. Ziceau despre Avva Longhin că au învinuit odată pe unul dintre ucenicii săi, ca să-l alunge. Venind cei de pe lângă Avva Theodor, i-au zis: Avva, auzim despre fratele acesta nişte lucruri. Şi dacă porunceşti, îl luăm de la tine şi îţi aducem un frate bun. Iar Bătrânul le-a zis: Eu nu-l alung, căci mă odihneşte. Şi cum a auzit pricina, Bătrânul a zis: Vai mie, că venim aici să devenim îngeri şi devenim necuvântătoare, animale necurate.

12. Avva Macarie cel din Egipt a aflat un om care

om să înainteze, fie chiar şi în viaţa aceasta pământească, poate fi socotit şi un obstacol în calea mântuirii finale, eshatologice. Este motivul pentru care păstrăm traducerea prin *a se mântui* chiar şi în contextul în care sensul imediat ar fi cel de a scăpa sau a fi salvat. De altfel, este important să păstrăm şi în limba română multitudinea de sensuri pe care verbul o are în limba greacă (CC). ♦ [4]Matei 6, 14.

avea un animal și care i-a furat lucrurile lui. Și înfățișându-se hoțului ca un străin, au încărcat împreună asinul și cu multă liniște mergea înaintea aceluia, zicând: *Nimic nu am adus în lume și este vădit că nici să scoatem ceva nu putem*[5]. Domnul a dat. Așa cum a vrut El, așa s-a și făcut. Binecuvântat este Domnul pentru toate[6].

13. Ziceau despre Avva Macarie că în timp ce lipsea el, a intrat un hoț în chilia lui. Întorcându-se el la chilie, l-a aflat pe hoț încărcându-și cămila cu lucrurile lui. Iar el, intrând în chilie, lua din lucruri și încărca împreună cu hoțul cămila. Și după ce a încărcat-o, hoțul a început să bată cămila să se scoale și nu se ridica. Văzând Avva Macarie că nu se ridica, intrând în chilie, a găsit o sapă mică și scoțându-o afară a pus-o pe cămilă, zicând: Frate, pe aceasta o cerea cămila. Și lovindu-o Bătrânul cu piciorul, a zis: Scoală-te! Și îndată s-a sculat și a plecat încet pentru cuvântul lui. Dar iarăși s-a așezat și nu s-a mai sculat, până când nu au descărcat toate lucrurile. Și așa a plecat.

14. Făcându-se odată întrunire la Schit, voind Părinții să-l încerce pe Avva Moise, l-au batjocorit, zicând: Ce vine și acest arap în mijlocul nostru? Iar el auzind a tăcut. După ce s-au slobozit aceștia, i-au zis: Avva, cu adevărat, nu te-ai tulburat? Iar el le-a zis: M-am tulburat, dar nu am vorbit.

15. Povestea despre Avva Mótie Avva Isaac, ucenicul lui – amândoi au devenit episcopi – că mai întâi a zidit Bătrânul mânăstire la Heraklios și, când a plecat de acolo, a mers în alt loc și a zidit acolo din nou. Și

✦ [5]1 Timotei 6, 7. ✦ [6]Iov 1, 21.

prin lucrarea diavolului s-a aflat un frate vrăjmăşindu-l şi strâmtorându-l pe acesta. Şi sculându-se Bătrânul, a plecat în satul său unde şi-a făcut mânăstire şi s-a închis pe sine în ea[7]. Şi după un timp au mers Bătrânii locului de unde plecase şi au luat cu ei şi pe fratele care îi făcuse acestuia supărare şi au venit la el să-l roage să se întoarcă la mânăstirea lui. Şi cum s-au apropiat de locul unde era Avva Sorie, şi-au lăsat mantiile la el precum şi pe fratele care avea supărare. Şi bătând, Bătrânul a pus o scăriţă şi s-a uitat pe deasupra şi, cunoscându-i, le-a zis: Unde sunt mantiile voastre? Iar ei au zis. Iată, acolo, împreună cu fratele cutare. Şi cum a auzit numele fratelui care-l supărase, Bătrânul, de bucurie, a luat o secure şi a stricat poarta şi a ieşit alergând spre locul unde era fratele. Şi i-a pus primul metanie aceluia şi l-a îmbrăţişat. Şi l-a adus în chilia sa. Şi timp de trei zile îi bucura pe ei şi era şi el împreună cu ei, deşi nu avea obiceiul să facă aceasta. Şi ridicându-se, a mers cu ei. Şi după acestea a devenit episcop, căci era şi făcător de minuni. Şi pe ucenicul lui, pe Avva Isaac, l-a făcut episcop Fericitul Chiril.

16. Paisie, fratele Avvei Pimen, avea legătură cu cineva din afara chiliei lui, iar Avva Pimen nu voia. Şi sculându-se, a plecat la Avva Ammona şi i-a zis: Paisie, fratele meu, are legătură cu cineva şi nu mă odihneşte lucrul. I-a zis Avvei Ammona: Pimen, încă trăieşti? Mergi şi stai în chilia ta şi pune-ţi în inima ta că ai deja un an de când eşti în mormânt.

17. A zis Avva Pimen: Orice osteneală ar veni asupra ta, biruirea ei este să taci.

✦ [7]Trăia acolo ca un zăvorât.

18. A zis iarăşi: Răutatea nu desfiinţează nicidecum răutatea. Ci, dacă cineva îţi face rău, fă-i bine aceluia, pentru ca prin facerea de bine să desfiinţezi răutatea.

19. A auzit Avva Pimen despre cineva care mânca o dată la şase zile, deoarece se mânia. Şi Bătrânul a zis: A învăţat să ducă cele şase zile şi nu a învăţat să-şi alunge mânia.

20. Fericitul Pior, lucrând la seceriş la cineva, i-a amintit că are de luat plată. Şi deoarece acela tot amâna, s-a întors la mânăstire. Când a venit din nou vremea, după ce a secerat la acela şi a lucrat cu bună voie, fără ca să-i dea ceva, s-a întors la mânăstirea sa. Şi când s-a împlinit al treilea an, săvârşind lucrarea obişnuită, Bătrânul a plecat fără să primească nimic. Şi rânduind Domnul încercare casei lui, acela a adus plata la mânăstire şi umbla să-l caute pe sfânt. Şi îndată ce l-a găsit a căzut la picioarele lui şi dându-i plata, a zis: Mie mi-a plătit Domnul. Iar pe el l-a trimis să dea banii preotului la biserică.

21. Avva Pavel Cosmitul[8] şi Timotei, fratele lui, şedeau la Schit. Şi în multe feluri se întâmpla ceartă între ei. Şi a zis Avva Pavel: Până când vom sta aşa? A zis Avva Timotei: Arată dragoste şi când vin asupra ta, poartă-mă în spate[9] cu răbdare şi când vei veni tu asupra mea, te voi purta eu. Şi făcând aşa, au avut odihnă restul zilelor lor.

22. Un frate nedreptăţit de un alt frate a venit la

✦ [8]Aşa se numeau fraţii care aveau slujirea să se ocupe de ogorul mânăstirii. ✦ [9]În sens figurat, evident. Posibil ecou al cuvântului Sf. Pavel din Galateni 6, 2: *Purtaţi-vă sarcinile unii altora şi aşa veţi împlini legea lui Hristos.*

Avva Sisoe şi i-a zis: Am fost nedreptăţit de un frate şi vreau să mi se facă dreptate. Iar Bătrânul l-a rugat, zicând: Nu fiule, ci mai bine lasă lui Dumnezeu cele ale dreptăţii. Iar el zicea: Nu voi înceta până îmi voi face dreptate. Şi a zis iarăşi Bătrânul: Să ne rugăm, frate! Şi ridicându-se, Bătrânul a zis: Dumnezeule, nu mai avem nevoie să te îngrijeşti de noi. Căci noi ne facem nouă înşine dreptate. Aceasta, deci, auzind fratele, a căzut la picioarele Bătrânului, zicând: Nu mă mai judec cu fratele. Iartă-mă, avva.

23. Despre Spiridon, ce să spunem? Atâta cuvioşie a fost în viaţa acestui păstor, încât l-a învrednicit pe acesta să devină şi păstor de oameni într-una din cetăţile Ciprului, pe nume Trimitunda[10]. Pe acesta a căzut sorţul episcopiei, dar, pentru multa lipsă de mândrie, împreună cu episcopia păştea şi oile. Şi odată, la miezul nopţii, venind hoţii pe furiş asupra stânei oilor, cercetau cum să fure oile. Iar Dumnezeu, Cel care păzeşte pe păstor, a scăpat şi oile. Căci hoţii au fost legaţi în stână de o putere nevăzută. Şi când s-a făcut dimineaţă, păstorul a venit la oi. Şi cum i-a găsit având mâinile legate la spate, a înţeles ce s-a întâmplat. Şi rugându-se, i-a dezlegat pe hoţi, dându-le multe sfaturi şi îndemnându-i să se străduiască să trăiască mai bine din agoniseală cinstită decât din cea nedreaptă. Şi dăruindu-le un berbec, i-a slobozit. Şi vorbind în glumă, a zis: Ca să nu se vadă că aţi privegheat degeaba.

✚ [10]Trimithus, Trimithusa, Tremethusa sau Tremethuosia a fost un orăşel în eparhia Larnaca, unde se afla reşedinţa episcopală a Sfântului Spiridon, şi a supravieţuit până în secolul al zecelea (ET).

24. A venit odată un frate din Libia la Avva Siluan, în Muntele Panevo, şi i-a zis: Avva, am un vrăjmaş care mi-a făcut multe rele. Căci chiar şi ogorul meu când eram în lume mi l-a luat cu forţa şi de multe ori a venit peste mine să-mi facă rău şi acum a trimis vrăjitori ca să-mi facă nedreptăţi. Şi vreau să-l dau pe mâna cârmuitorului. A zis lui Bătrânul: Cum te odihneşte, fiule, aşa să faci. A zis fratele: Fireşte, dacă va fi pedepsit, mult se va folosi sufletul lui. A zis Bătrânul: Cum ţi se pare, fiule, aşa să faci! Şi a zis fratele Bătrânului: Ridică-te, părinte, să facem rugăciune şi să plec la cârmuitor. Şi Bătrânul s-a sculat. Şi zicând Tatăl nostru, când au ajuns să spună Şi ne iartă nouă greşelile noastre precum şi noi iertăm celor care ne greşesc nouă!, Bătrânul a zis: Şi nu ne ierta nouă greşelile noastre, precum nici noi nu iertăm celor care ne greşesc nouă. Şi fratele a zis Bătrânului: Nu aşa, părinte! Iar Bătrânul a zis: Dar cum, fiule? Fireşte, dacă vrei să pleci la cârmuitor ca să-ţi facă dreptate, Siluan altă rugăciune nu-ţi face. Şi, punând metanie, fratele l-a iertat pe vrăjmaşul lui.

25. Un frate a făcut dublură la o cheie şi deschidea chilia unuia dintre Bătrâni şi îi lua banii. Şi Bătrânul a scris pe o hârtie, zicându-i: Frate, oricine ai fi, arată dragoste şi lasă-mi jumătate spre trebuinţa mea. Şi, făcând monedele în două părţi, a lăsat şi hârtia. Iar acela, intrând iarăşi, a rupt hârtia şi a luat tot. Apoi, după doi ani, i-a venit sfârşitul şi sufletul lui nu ieşea. Atunci a chemat pe Bătrân şi i-a zis: Roagă-te pentru mine, părinte! Eu eram cel care îţi fura banii. Şi a zis

Bătrânul: Şi de ce nu mi-ai spus mai degrabă? Şi rugându-se acesta, şi-a dat duhul.

26. Un altul, a fost dat la mucenicie de către slujnica sa. Şi pe când mergea să-şi dea sfârşitul, a văzut pe slujnica sa, care-l vânduse. Şi luând inelul de aur pe care-l purta, i l-a dat, zicând: Îţi mulţumesc pentru că te-ai făcut mie pricină a atâtor şi a unor astfel de bunătăţi.

27. Cineva, văzând pe un iubitor de osteneală[11] purtând un mort pe targă, i-a zis: Pe morţi îi porţi? Mergi şi poartă-i[12] pe cei vii!

28. Ziceau despre un monah că, cu cât cineva îl defăima sau se făcea că-l stârneşte, cu atât mai mult monahul fugea către el, zicând că cei asemenea lui se fac pricini de multe izbânzi celor nevoitori. Iar cei care-i fericesc le rătăcesc şi tulbură sufletul. Căci scris este: *Cei care vă fericesc, vă rătăcesc!*[13]

29. Au venit odată hoţii la mânăstirea unui Bătrân oarecare şi i-au zis: Toate lucrurile din chilia ta am venit să le luăm. Iar el a zis: Luaţi câte credeţi voi, fiilor! Au luat, deci, câte au găsit în chilie şi au plecat. Au uitat, însă, un săculeţ, care era agăţat acolo. Iar Bătrânul, luându-l, a alergat în urma lor, strigând şi zicând: Fiilor, luaţi ce aţi uitat în chilia voastră[14]. Iar

---

✦ [11]*Filoponii*, adică iubitorii de osteneală, se numeau cei care făceau parte din grupele voluntare ale creştinilor consacraţi, care făceau fapte filantropice (ET). ✦ [12]În original este verbul βαστάζω, care înseamnă *a purta*, şi cu sensul propriu, şi cu cel figurat. Şi în apoftegma noastră avem cele două sensuri. De la sensul fizic, autorul trimite la sensul figurat, acela de a răbda pe cineva, de a duce pe cineva în spate la modul figurat. Sensul este, deci: Pe cei morţi îi duci în spate? Du-i pe cei vii! ✦ [13]Isaia 3, 12. ✦ [14]Există şi varianta de text: *noastră* (Codicele 454 are ημων) (ET). Are sens însă şi cu *voastră*, chiar mai mult.

ei, minunându-se de lipsa de răutate a Bătrânului, au dus înapoi la locul lor toate lucrurile în chilie şi, căindu-se, au zis unii către alții: Cu adevărat om al lui Dumnezeu este acesta.

30. Un frate a cercetat pe un Bătrân care şedea în loc pustiu şi a găsit în afară de mânăstire nişte copii care păşteau oile şi vorbeau cuvinte necuviincioase. Şi, după ce i-a încredinţat Bătrânului gândurile sale şi s-a folosit de cunoştinţă Bătrânul, i-a zis: Cum îi îngădui, avva, pe copii şi nu le porunceşti să nu mai facă lucruri necuviincioase? Şi a zis Bătrânul: Fireşte, frate, am zile când vreau să le poruncesc şi mă cert pe mine, zicând: Dacă acest puţin nu poţi să duci, cum vei putea duce ispitele care vor veni asupra ta? De aceea nu le spun nimic acelora, ca să mi se facă obicei să pot purta cele care vor veni.

31. Ziceau despre un frate care era vecin cu un mare Bătrân, că intra în chilia aceluia şi fura. Bătrânul vedea, dar nu-l certa, ci lucra mai mult, zicând că poate fratele are trebuinţă. Şi avea multă strâmtorare Bătrânul pentru a-şi asigura pâinea sa. Şi când era să se săvârşească Bătrânul, l-au înconjurat fraţii. Şi văzând el pe cel care-l fura, a zis: Apropie-te de mine! Şi i-a sărutat mâinile zicând: Mulţumesc mâinilor acestora, pentru că prin ele merg în Împărăţia Cerurilor. Iar el, fiind străpuns şi pocăindu-se, s-a făcut şi el monah încercat din faptele pe care le-a văzut la marele Bătrân.

32. Zicea unul dintre Bătrâni: Am auzit de la nişte sfinţi că sunt tineri care îndrumă pe alţii în viaţă. Şi povestea aşa: Era un Bătrân beţiv. Şi el lucra în fiecare zi o rogojină pe care o vindea în sat şi bea preţul ei.

Mai târziu a venit un frate şi a rămas cu el şi lucra şi el o rogojină. Bătrânul lua şi rogojina fratelui, o vindea şi bea preţul amândurora, iar fratelui îi aducea seara puţină pâine. Şi făcând aceasta timp de trei ani, fratele nu i-a zis niciodată nimic. Dar, după aceea, a zis fratele în sinea lui: Iată sunt gol şi pâinea mea o mănânc cu greutate. Mă voi ridica, deci, şi voi merge de aici! Dar iarăşi se gândea în sine, zicând: Unde am să merg? Voi mai sta. Căci eu pentru Dumnezeu stau în obşte. Şi îndată s-a arătat lui un înger, zicând: Nicidecum să nu pleci, deoarece mâine voi veni la tine. Şi în ziua aceea fratele l-a rugat pe Bătrân, zicând: Nicidecum să nu pleci, căci astăzi vin ai mei să mă ia. Cum a venit, deci, ceasul Bătrânului să plece, i-a zis: Nu vin astăzi, fiule, căci au întârziat. Iar el a zis: Da, avva, vor veni, negreşit! Şi, în timp ce vorbea cu el, a adormit. Iar Bătrânul, plângând, zicea: Vai mie, fiule, că de mulţi ani trăiesc în nepăsare, iar tu în puţin timp ţi-ai mântuit sufletul în răbdare. Şi de atunci, Bătrânul s-a înţelepţit şi a devenit monah încercat.

33. Povesteau Bătrânii despre un alt Bătrân că avea un frate mai tânăr care locuia împreună cu el. Şi l-a văzut pe acesta făcând un lucru care nu-i era de folos şi i-a zis: Niciodată să nu mai faci lucrul acesta! Dar nu l-a ascultat. Şi, după neascultarea aceasta, Bătrânul nu-i mai purta de grijă, aruncând asupra lui răspunderea pentru greşeală. Iar tânărul, închizând uşa chiliei în care erau pâinile, l-a lăsat pe Bătrân flămând vreme de treisprezece zile. Dar Bătrânul nu i-a zis unde eşti sau unde te duci afară? Şi avea Bătrânul

un vecin care, cum înțelegea că tânărul întârzia, făcea puțină fiertură și-i dădea peste gard și-l ruga să guste. Și, dacă îl întreba pe Bătrân: De ce întârzie tânărul?, Bătrânul zicea: Când va putea, va veni.

34. Povesteau unii că niște filosofi au vrut odată să-i pună la încercare pe monahi. Deci trecea pe acolo un monah bine îmbrăcat și i-au zis: Ei, tu, vino aici! Iar monahul, mâniindu-se, i-a ocărât. A trecut și un alt monah din Libia și i-au zis: Ei, tu, monahule, călugăr rău, vino aici! Monahul s-a dus cu sârguință, iar ei i-au dat o palmă. Și el a întors și obrazul celălalt. Iar ei îndată s-au ridicat și i s-au închinat, zicând. Cu adevărat, iată un monah! Și așezându-l în mijlocul lor, l-au întrebat, zicând: Ce faceți voi mai mult decât noi în pustie? Postiți? Și noi postim! Privegheați? Și noi priveghem! Ce faceți voi, facem și noi. Deci, ce faceți mai mult stând în pustie? Și Bătrânul le-a zis: Nădăjduim în harul lui Dumnezeu și ne păzim mintea. Iar ei au zis: Aceasta noi nu putem păzi! Și folosindu-se, l-au slobozit.

35. Erau doi monahi care locuiau în același loc; și i-a cercetat pe ei un mare Bătrân. Și vrând să-i pună la încercare, a luat toiagul și a început să strice legumele unuia. Și văzând fratele, s-a ascuns. Și când mai rămăsese o rădăcină, a zis Bătrânului: Avva, dacă vrei, las-o pe aceasta, ca să o fierb și să gustăm împreună. Și Bătrânul a pus metanie fratelui, zicând: Pentru că la răutate nu ai răspuns cu răutate, Duhul Sfânt S-a odihnit peste tine, frate.

36. Un Bătrân oarecare a prins hoții, în Schit,

golindu-i chilia și le-a zis: Grăbiți-vă înainte să vină frații și să mă împiedice a împlini porunca lui Hristos, care zice: De la cel care ia lucrurile tale, nu cere înapoi[15].

37. A zis un Bătrân: Dacă auzi despre cineva că te urăște și te vorbește de rău, trimite-i sau dă-i o mică binecuvântare, după puterea ta, ca să ai îndrăzneală să zici în ceasul judecății: *Iartă-ne, Stăpâne, datoriile noastre, precum și noi iertăm datornicilor noștri*[16].

38. Niște frați care mergeau pe cale s-au rătăcit și au întrebat pe cineva ca să afle drumul. Aceia însă erau răufăcători și i-au rătăcit în locuri pustii. Și unul dintre ei i-a urmărit ca să-i jefuiască. Și cum le dăduse poruncă să treacă printr-un râu, când au început să treacă dincolo , un crocodil s-a repezit asupra hoțului. Dar robul lui Dumnezeu nu a stat nepăsător, ci a strigat la răufăcător, atrăgându-i atenția asupra năpustirii fiarei. Și scăpând acela, i-a mulțumit și s-a minunat de iubirea lui.

39. Povestea unul dintre Părinții egipteni: Odată m-am gândit să mă înstrăinez și, urcând într-o corabie, am ajuns la Atena. Și pe când mă apropiam să intru în oraș, am văzut un monah bătrân, bine îmbrăcat, care avea un săculeț mic babilonian legat și fugea. Și alții fugeau în urma lui. Și cum a intrat în oraș, l-au întâmpinat mulțime multă și l-au târât la teatru. Și am întrebat pe cineva: Cine este acela? Și mi-a răspuns: Acesta este dintre elini, cel mai mare dintre filosofi,

---

✢ [15]Luca 6, 35. ✢ [16]Traducerea literală a cererii: *Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri!* din Tatăl nostru (Matei 6, 12).

şi s-a făcut creştin. Şi a făcut mânăstire, apoi s-a făcut monah. Şi după cincisprezece ani a venit în oraş şi de aceea alergăm după el, ca să auzim ce zice. Şi m-am dus şi eu cu ei. Şi cum au venit cârmuitorii, l-au rugat, zicând: Spune-ne nouă ce ai de spus! Şi el a zis: Nu este neam sub cer ca cel al creştinilor. Şi nu este tagmă ca tagma monahilor. Dar numai un lucru este care-i vatămă, anume că diavolul aduce între ei pomenirea răului, ca să spună: Mi-a zis... şi eu i-am zis...; iar ei, măcar că au înaintea lor necurăţiile lor, nu le văd pe acestea. Deci, auzind acestea toţi, după ce l-au lăudat mult, au plecat.

40. A zis unul dintre Părinţi: Dacă te ocărăşte cineva, binecuvântează-l[17]. Dacă primeşte, va fi bine pentru amândoi. Dacă nu primeşte, acela va primi de la Dumnezeu ocara, iar tu binecuvântarea.

41. A zis un Bătrân: Dacă cineva îşi aminteşte de cel care l-a supărat sau l-a necinstit, sau l-a vorbit de rău, sau l-a păgubit, este dator să-l poarte în minte ca pe un vindecător trimis de Hristos şi se cuvine să-l aibă ca pe un binefăcător. Pentru că supărarea este a sufletului bolnav. Că, dacă nu erai bolnav, nu ai fi suferit. Şi se cuvine să te bucuri cu fratele tău, că prin el cunoşti boala ta, şi să te rogi pentru el ca pentru un medicament vindecător trimis de Iisus. Iar dacă te superi pe el, este ca şi când ai zice împotriva lui Iisus: Nu vreau să primesc medicamentele Tale, ci vreau să putrezesc cu rănile mele.

42. A zis iarăşi: Cel care vrea să se vindece de rănile cele grele ale sufletului pentru a scăpa de boală

✦ [17]1 Corinteni 4, 12.

trebuie să rabde cele făcute de doctor. Căci nici cel care suferă trupeşte nu are plăcere când i se taie ceva sau i se arde, sau ia ceva curăţitor, ci îşi aduce aminte de acestea cu întristare. Dar se înduplecă pe sine însuşi că fără acestea este cu neputinţă să scape de boală. Şi rabdă cele date de doctor, ştiind că prin puţina întristare va scăpa de o boală îndelungată. Fier înroşit al lui Hristos este cel care te necinsteşte sau te vorbeşte de rău, pentru că te scapă de slavă deşartă. Medicament curăţitor al lui Iisus este cel care îţi aduce pagubă, pentru că te scapă de lăcomie. Cel care fuge de ispita cea spre folos fuge de viaţa veşnică. Ce i-a adus Sfântului Ştefan aşa o slavă ca aceea pe care a dobândit-o prin cei care-l ucideau cu pietre?

43. A zis iarăşi: Eu nu-i osândesc pe cei care mă învinovăţesc, ci îi numesc binefăcătorii mei. Şi nu mă lepăd de Doctorul sufletelor Care îmi dă medicamentul necinstirii pentru sufletul meu iubitor de slavă deşartă.

44. A zis iarăşi: Crucea lui Hristos o vedem şi citim despre pătimirile Lui, iar noi nicio ocară nu răbdăm.

45. A zis un Bătrân că în timpul marelui Isidor, preotul Schitului, era un frate diacon, pe care l-a făcut preot pentru virtutea lui, ca să-i urmeze aceluia după moarte. Dar el nu s-a atins de preoţie din evlavie, ci a rămas slujind ca diacon. Aceasta, deci, prin vicleşugul vrăjmaşului, a pricinuit pizmă unuia dintre Bătrâni. Şi fiind toţi în biserică pentru sinaxă[18], plecând acela, a

---

✦ [18]Cuvântul *sinaxă* reproduce originalul şi înseamnă adunare în acelaşi loc. Este folosit aici pentru a numi adunarea monahilor în biserică pentru Dumnezeiasca Liturghie.

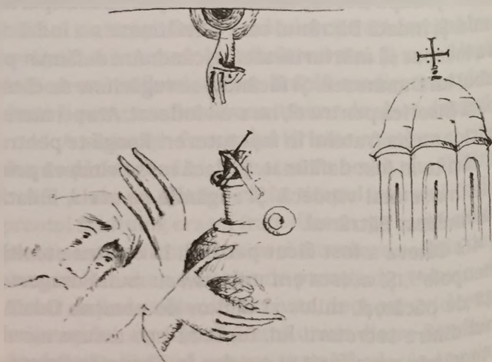
pus cartea sa în chilia fratelui. Şi venind, a vestit Avvei Isidor că cineva dintre fraţi i-a furat cartea. Şi s-a mirat Avva Isidor, zicând că niciodată nu s-a întâmplat aşa ceva în Schit. I-a zis, deci, Bătrânul care pusese cartea: Trimite doi dintre Părinţi împreună cu mine ca să cercetăm chiliile. Şi plecând ei, Bătrânul i-a dus la chiliile celorlalţi şi la urmă la chilia fratelui. Şi au găsit acolo cartea şi au adus-o preotului în biserică. Şi fratele a făcut metanie Avvei Isidor în faţa întregului popor, zicând preotului: Am păcătuit, dă-mi canon. Şi i-a dat canon să nu se împărtăşească trei săptămâni. Şi venind la fiecare slujbă în biserică, punea metanie în faţa întregului popor, zicând: Iertaţi-mă, că am păcătuit. Şi după trei săptămâni a fost primit la împărtăşanie. Şi îndată Bătrânul care-l defăimase s-a îndrăcit şi a început să mărturisească, zicând: Am defăimat pe robul lui Dumnezeu. Şi făcându-se rugăciune de către toată Biserica pentru el, nu s-a vindecat. Atunci marele Isidor a zis fratelui în faţa tuturor: Roagă-te pentru el, căci tu ai fost defăimat. Şi dacă nu se vindecă prin tine, nu se mai vindecă. Şi rugându-se acela, îndată s-a vindecat Bătrânul.

46. Cineva a fost făcut patriarh în cetatea numită Theupole[19]. Şi acesta era milostiv, cu multă dragoste faţă de păcătoşi, milos şi iubitor de oameni. Odată, unul dintre secretarii lui, furându-i pe ascuns aurul şi temându-se, a fugit şi s-a dus în Thebaida Egiptului. În timp ce rătăcea el încoace şi încolo, l-au întâlnit barbarii din Egipt, cei care sunt mai sălbatici şi mai

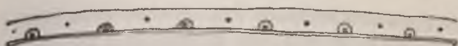
✦ [19]Theupole s-a numit Antiohia Siriei în timpul lui Iustinian.

cruzi decât fiarele sălbatice şi l-au dus în cele mai îndepărtate locuri ale ţinutului lor. Şi aflând dumnezeiescul arhiepiscop Alexandru[20], l-a răscumpărat pe acela, rob fiind, cu optzecişti şi cinci de monede de aur. Şi venind el înapoi, patriarhul a fost atât de milos cu el, iubitor de oameni şi bun, încât unul dintre locuitorii cetăţii a spus că nimic nu este mai folositor decât a păcătui faţă de Patriarhul acelei cetăţi.

Sfârșitul tratatului despre a nu răspunde răului cu rău.

✦ [20]Alexandru I, arhiepiscopul Antiohiei (413-420).

CAPITOLUL XVII

DESPRE DRAGOSTE

1. A zis Avva Antonie: Eu nu mă mai tem de Dumnezeu, ci Îl iubesc, căci iubirea aruncă afară frica[1].

2. A zis iarăşi: De la aproapele este viaţa şi moartea[2]. Căci dacă vom câştiga pe fratele, pe Dumnezeu câştigăm. Și dacă smintim pe aproapele, lui Hristos îi păcătuim.

3. Ziceau că unul dintre Bătrâni a cerut lui Dumnezeu să-i vadă pe Părinţi[3]. Și i-a văzut pe ei, fără Avva Antonie. A zis, deci, celui care i-a arătat: Unde este Avva Antonie? Iar acela i-a zis: În locul unde este Dumnezeu, acolo este.

4. A zis Avva Agaton: Niciodată nu am adormit având ceva împotriva cuiva şi nici nu am lăsat pe cineva să adoarmă având ceva împotriva mea, după puterea mea.

5. Acelaşi a zis: Niciodată nu am dat milostenie aşa, simplu, ci a da şi a lua mi-au fost mie iubire, gândind că folosul fratelui meu îmi este lucrare aducătoare de rod.

✦ [1]1 Ioan 4, 18. ✦ [2]1 Ioan 3, 14. ✦ [3]Să-i vadă pe Părinţii plecaţi la Domnul!

6. Zicea Avva Iosif unor fraţi care vorbeau despre iubire: Noi nu ştim ce este iubirea. Şi a zis despre Avva Agaton că avea un foarfece mic de tăiat pomii şi a venit la el un frate şi l-a lăudat. Şi nu l-a lăsat pe acela să plece până nu a luat foarfecele.

7. Zicea Avva Agaton: Dacă ar fi cu putinţă să găsesc un lepros, să-i dau trupul meu şi să-l iau pe-al lui, aş face-o cu bucurie, căci aceasta este dragostea desăvârşită!

8. Ziceau iarăşi despre acelaşi că, venind odată în oraş să vândă nişte lucruri, a aflat un om străin în piaţă, bolnav şi părăsit, neavând pe nimeni să-l îngrijească. Şi a rămas Bătrânul cu el, luând o chilie cu chirie. Şi din lucrul mâinilor plătea chiria, iar ce rămânea cheltuia cu ce era de trebuinţă bolnavului. Şi a rămas cu el patru luni, până când bolnavul s-a vindecat. Şi aşa Bătrânul s-a întors la chilia lui cu pace.

9. Se povestea despre Avva Agaton că se străduia să împlinească toate poruncile. Şi, dacă trecea cu barca, el ţinea primul vâsla. Şi când îl cerceta vreun frate, îndată după rugăciune punea mâna la masă. Căci era plin de iubirea lui Dumnezeu.

10. A intrat odată Avva Agaton în cetate ca să vândă nişte lucruri şi a aflat pe cineva plin de lepră lângă drum. Atunci leprosul i-a zis: Unde mergi? Iar Avva Agaton i-a zis: În cetate ca să vând nişte lucruri. A zis lui: Arată dragoste şi du-mă şi pe mine acolo. Şi, purtându-l în spate, l-a adus în cetate. Şi acela i-a zis: Unde vinzi lucrurile, acolo să mă aşezi şi pe mine. Şi a făcut aşa. Şi când vindea un lucru, leprosul îi zicea: Cu cât l-ai vândut? Şi el zicea: Cu atât. Şi îi zicea:

Cumpără-mi dulciuri. Şi îi cumpăra. Şi iarăşi vindea un lucru şi zicea: Pe acesta cu cât l-ai vândut? Şi zicea: Cu atâta. Şi acela zicea: Cumpără-mi cutare. Şi îi cumpăra. După ce a vândut toate lucrurile şi voia să plece, leprosul i-a zis. Pleci? Şi i-a zis: Da. Iar el a zis: Arată iarăşi dragoste şi du-mă acolo unde m-ai găsit. Şi, purtându-l în spate, l-a dus la locul lui. Iar acela i-a zis: Binecuvântat să fii de Domnul, Agaton, în cer şi pe pământ. Şi ridicându-şi ochii, nu a mai văzut pe nimeni. Căci era înger al Domnului care venise să-l pună la încercare.

11. Avva Ammun Nitriotul a cercetat pe Avva Antonie şi i-a zis: Eu mă ostenesc mai mult decât tine şi cum de numele tău s-a mărit între oameni mai mult decât al meu? A zis Avva Antonie: Pentru că eu iubesc pe Dumnezeu mai mult decât tine.

12. Era la Chilii un Bătrân cu numele Apolo. Şi, dacă venea cineva la el să-i ceară să facă orice lucru, mergea cu bucurie, zicând: Împreună cu Hristos am să lucrez astăzi pentru sufletul meu. Căci aceasta este plata zilei.

13. A zis Avva Isaia: Iubirea este vorbire stăruitoare către Dumnezeu împreună cu mulţumire neîncetată. De mulţumire se bucură Dumnezeu căci este semn al odihnei[4] sufletului.

14. A zis Avva Theodor al Enatului: Când eram mai

✤ [4]Cuvântul odihnă este folosit foarte mult în vocabularul părinţilor Patericului, ca, de altfel, şi în cel al părinţilor niptici şi al monahilor dintotdeauna, înţelegându-se prin el starea de linişte, pace şi de neagitare oferită de simţământul că se află în adevăr şi pe calea cea bună, că este în voia lui Dumnezeu şi pe cale împlinirii voii lui Dumnezeu.

tânăr, stăteam în pustie. Am plecat, odată, la cuptorul de pâine să fac două pâini și am aflat acolo pe un frate care voia să facă pâine și nu avea pe cineva să-i dea o mână de ajutor. Eu le-am lăsat pe ale mele și i-am dat lui o mână de ajutor. Cum am terminat, a venit un alt frate și iarăși am dat și aceluia o mână de ajutor și i-am făcut pâinile. Și a venit apoi un al treilea și am făcut la fel. Și așa am făcut cu fiecare din cei care au venit. Și am făcut șase pâini. La urmă am făcut și pâinile mele, când au încetat să mai vină alții.

15. Urcând odată Avva Ioan Colovos de la Schit, împreună cu alți frați, călăuza lor s-a rătăcit, căci era noapte. Și au zis frații Avvei Ioan: Ce vom face, părinte, că fratele a rătăcit calea? Să nu cumva să murim rătăciți! A zis lor Bătrânul: Dacă îi spunem, se întristează și se rușinează. Iată, mă voi face eu însumi bolnav și voi zice că nu pot să mai merg înainte, ci voi rămâne aici până dimineață. Și a făcut așa. Iar ceilalți au zis: Nici noi nu mai mergem, ci stăm cu tine. Și au stat până dimineață și pe fratele nu l-au smintit.

16. Zicea Avva Ioan Colovos: Nu este cu putință să zidești casa de sus în jos, ci de la temelie spre cele de sus. Și l-au întrebat: Ce înseamnă cuvântul acesta? Iar el le-a zis: Temelia este aproapele. Dacă îl dobândești[5] pe acesta, tu te folosești primul. Căci de acesta se leagă toate poruncile lui Hristos[6].

17. Ziceau despre Avva Ioan că unei tinere oarecare

✦ [5]Un posibil ecou al cuvintelor Sf. Apostol Pavel: Cu iudeii am fost ca un iudeu, ca să dobândesc pe iudei; cu cei de sub lege, ca unul de sub lege, deși eu nu sunt sub lege, ca să dobândesc pe cei de sub lege; (1 Corinteni 9, 20) ✦ [6]Matei 22, 40.

i s-au săvârşit părinţii şi a rămas orfană. Numele ei era Taisia[7]. Deci s-a gândit ea să facă din casa ei casă de oaspeți spre folosul Părinților din Schit. Și a rămas astfel destul timp, primind oaspeți și slujindu-i pe Părinți. După un timp, cheltuind tot ceea ce avea, a început să ducă lipsă. Deci, s-au alăturat ei oameni necuviincioşi și aceştia au schimbat-o pe ea de la scopul cel după Dumnezeu. Și a început să ducă o viață rea, încât a ajuns până la desfrânare. Auzind Părinții, s-au întristat foarte tare şi, chemând pe Avva Ioan Colovos, i-au zis: Am auzit despre sora aceea că duce o viață rea. Și ea, când putea, a arătat multă dragoste față de noi. Iar acum şi noi vrem să-i arătăm dragoste și să o ajutăm. Ostenește-te, deci, către ea şi, după înțelepciunea pe care ți-a dat-o Dumnezeu, rânduiește cele legate de ea. A venit, deci, Avva Ioan la ea și a zis bătrânei portărițe: Anunță-mă la stăpâna ta! Aceea însă l-a alungat, zicând: Voi ați mâncat de la început bunurile ei și acum este deja săracă. A zis ei Avva Ioan: Spune-i că am să-i fiu de mare folos. Și slugile ei, zâmbind cu înțeles, i-au zis: Ce ai tu să-i dai, de vrei să o întâlnești? Iar el a răspuns zicând: De unde știți voi ce am eu să-i dau? Plecând, deci, bătrâna, i-a zis stăpânei despre el. Și i-a zis tânăra: Acești monahi mereu trec pe lângă Marea Roșie și găsesc mărgăritare. Deci, s-a împodobit pe sine și i-a zis: Vrei să îl aduci la mine? Și cum a urcat, aceea a apucat să se așeze în pat. Și venind Avva Ioan, s-a așezat aproape

[7] În codicele 108 apare Paisia, în timp ce în codicele 127 este amintită Taisia. În cărţile bisericeşti este consemnată Taisia şi pomenirea ei se prăznuieşte la 8 octombrie (ET).

de ea. Și privindu-o în față i-a zis: De ce L-ai lepădat pe Iisus ca să ajungi la această stare? Iar ea, auzind, a înghețat toată. Și plecându-și capul în jos, Avva Ioan a început să plângă cu putere. A zis lui aceea: Avva, de ce plângi? Ridicându-și capul, iarăși s-a aplecat plângând și i-a zis: Văd cum satana joacă pe chipul tău și să nu plâng? Iar ea, auzind, i-a zis: Este pocăință, avva? A zis: Da! A zis lui: Ia-mă unde vrei! A zis ei: Să mergem! Și ea s-a sculat și l-a urmat. Și Avva Ioan a luat seama că nu a poruncit nimic și nici nu a vorbit despre casa ei și s-a minunat. Și când a ajuns în pustie, se făcuse seară. Și făcându-i din nisip o mică perniță aceleia, făcându-și și sieși, la mică distanță, și însemnându-o cu semnul Crucii, i-a zis: Dormi aici! Și, după ce și-a făcut rugăciunile, s-a culcat și el. Iar pe la miezul nopții, trezindu-se, a văzut o cale luminoasă de la cer sprijinindu-se pe ea. Și a văzut pe îngerii lui Dumnezeu purtând sus sufletul ei. Sculându-se, deci, și apropiindu-se de ea, i-a împins puțin piciorul. Când a văzut că a murit, s-a aruncat pe sine cu fața la pământ, rugându-se lui Dumnezeu. Și a auzit spunându-i-se că un ceas de pocăință a ei a fost mai primit decât pocăința îndelungată a multora, care nu arată însă o astfel de pocăință fierbinte.

18. A zis Avva Ioan că Părintele nostru Avva Antonie a zis: Niciodată nu am socotit să pun interesul meu înaintea folosului fratelui meu.

19. A venit Avva Ilarion din Palestina la munte, la Avva Antonie. Și i-a zis Avva Antonie: Bine ai venit, luceafăr ce răsare dimineața. Și i-a zis Avva Ilarion: Pace ție, stâlp de foc, care luminează lumea întreagă!

20. A venit unul dintre Bătrâni la Avva Lot la o mică baltă din Arsenoie și l-a rugat pe acesta pentru o chilie. Și el i-a dat. Iar Bătrânul era bolnav și Avva Lot l-a odihnit. Și dacă îl cercetau unii pe Avva Lot, îi făcea pe ei să-l cerceteze și pe Bătrânul bolnav. Și acela a început să le spună cuvinte ale lui Origen. Și s-a necăjit Avva Lot, zicând ca nu cumva să creadă Părinții că și ei sunt la fel. Și ca să-l scoată din acel loc, se temea, pentru poruncă[8]. Și sculându-se Avva Lot, a venit la Avva Arsenie și i-a povestit despre Bătrân. Și i-a zis Avva Arsenie: Să nu-l alungi, ci spune-i aceasta: Iată, să mănânci din cele ale lui Dumnezeu și să bei cât vrei, numai acest cuvânt să nu-l mai vorbești. Și, dacă vrea, se va îndrepta, iar dacă nu vrea să se îndrepteze, de la sine te va ruga să plece din locul acela și nu va fi de la tine pricina. Plecând Avva Lot, a făcut așa. Și Bătrânul, cum a auzit acestea, nu a voit să se îndrepteze, dar a început să-l roage, zicând: Pentru Domnul, trimiteți-mă pe mine de aici, că nu pot să duc pustia. Și sculându-se, a ieșit, fiind petrecut cu dragoste.

21. Zicea Avva Petru despre Avva Macarie că, ducându-se odată la un anahoret și aflându-l pe acela bolnav, l-a cercetat ce ar vrea să mănânce, căci în chilia lui nu era nimic. Și zicându-i că ar vrea susan, acel curajos nu a pregetat să meargă în cetatea Alexandriei și să-i aducă fratelui neputincios. Și lucru minunat este că nimănui nu s-a făcut cunoscută întâmplarea.

22. În Egipt era un Bătrân oarecare înainte de a veni cei din jurul Avvei Pimen. Și avea cunoștință și

✦ [8]Să nu încalce porunca! Este vorba despre porunca ospitalității și a iubirii față de străini!

multă cinstire. Când au urcat, deci, cei din jurul Avvei Pimen de la Schit, oamenii l-au lăsat pe acela și au venit la Avva Pimen, iar acesta se necăjea. Şi a zis fraților lui: Ce să facem acestui mare Bătrân, că oamenii ne-au adus strâmtorare, părăsindu-l pe Bătrân și dându-ne atenție nouă, care suntem nimic. Cum am putea, deci, să aducem îndreptare Bătrânului? Şi a zis lor: Faceți puțină mâncare, luați și un urcior de vin, să mergem la el și să gustăm ceva împreună. Poate așa vom putea să-i aducem mângâiere. Au luat, deci, mâncărurile și au plecat. Și cum au bătut la poartă, a auzit ucenicul lui şi a întrebat: Cine sunteți? Iar ei au zis: Spune-i avvei: Pimen este și vrea să fie binecuvântat de tine! Și vestindu-i aceasta, el i-a răspuns, zicând: Mergi, nu sunt fără treabă! Iar ei au făcut răbdare în arşiță, zicând: Nu plecăm dacă nu ne învrednicim să ne primească Bătrânul. Iar Bătrânul, văzând smerenia lor și răbdarea, fiind străpuns, le-a deschis. Și intrând, au gustat ceva împreună cu el. Și, în timp ce mâncau ei, el zicea: Cu adevărat, nu sunt numai cele ce am auzit despre voi, ci am văzut însutit mai multe în fapta voastră. Şi s-a făcut prietenul lor din ziua aceea.

23. A zis Avva Pimen: Dacă cerceta cineva pe Avva Ioan Colovos, acesta îi dădea aceluia dragostea despre care vorbește apostolul[9]: *Dragostea îndelung rabdă, dragostea este binevoitoare*!

24. A zis iarăşi: Dragoste mai mare ca aceasta nu este, adică să-şi dea cineva sufletul pentru aproapele său[10]! Căci, dacă va auzi cineva cuvânt de întristare, putând şi el să spună la fel, se luptă însă şi nu spune;

✦ [9]1 Corinteni 13, 4. ✦ [10]Ioan 15, 13; 1 Ioan 3, 16.

sau dacă va fi nedreptăţit şi duce aceasta fără să întoarcă înapoi aceluia, un astfel de om pune sufletul lui pentru aproapele.

25. Un frate a întrebat pe Avva Pimen, zicând: Am găsit un loc care are toată odihna pentru fraţi. Este cu voia ta să zidesc acolo? Şi a răspuns Bătrânul: Unde nu faci rău fratelui tău, acolo să stai.

26. Un frate a întrebat pe Avva Pimen. Dacă un frate are să-mi dea câteva numii, este cu voia ta să-l întreb? A zis lui Bătrânul: Întreabă-l o singură dată! A zis lui fratele: Ce să fac, deci, că nu pot să-mi stăpânesc gândul. A zis lui Bătrânul: Lasă gândul tău să crape, numai pe fratele tău să nu-l strâmtorezi.

27. Ziceau despre Avva Pimen că şedea în Schit cu doi fraţi ai săi. Şi cel mai tânăr îi necăjea. Şi a zis celuilalt frate: Ne oboseşte fratele acesta mai mic. Ridică-te, să mergem de aici. Şi ieşind, l-au lăsat pe acela. Dar cum a văzut acela că ei întârziau, i-a zărit pe ei îndepărtându-se mult şi a început să fugă în urma lor strigând. A zis Avva Pimen: Să aşteptăm pe fratele că se istoveşte. Deci, când a ajuns la ei, a pus metanie, zicând: Unde mergeţi şi mă lăsaţi singur? A zis lui Bătrânul: Pentru că ne strâmtorezi pe noi, de aceea noi plecăm. Iar el le-a zis: Da, da! Unde vreţi, să ne ducem împreună. Şi văzând Bătrânul lipsa lui de răutate, a zis celuilalt frate: Să ne întoarcem, frate! Căci nu face acestea pentru că vrea, ci diavolul este cel care face acestea în el. Şi întorcându-se, au venit la locul lor.

28. S-a întâmplat odată că Avva Pamvo călătorea împreună cu fraţii în părţile Egiptului. Şi văzând oameni şezând, le-a zis lor: Ridicaţi-vă şi salutaţi pe

monahi ca să fiți binecuvântați, căci aceştia continuu vorbesc lui Dumnezeu și gurile lor sunt sfinte.

29. Ziceau despre Avva Pafnutie că nu bea degrabă vin. Şi călătorind odată, a dat peste o ceată de tâlhari și i-a aflat pe ei bând vin. Iar căpetenia tâlharilor îl cunoştea pe el și știa că nu bea vin. Și văzându-l doborât de mare osteneală, a umplut un pahar de vin, luând și sabia în mână, și a zis Bătrânului: Dacă nu bei, te voi omorî. Şi cunoscând Bătrânul că vrea să facă voia lui Dumnezeu, voind să-l câştige pe acela, a luat și a băut. Şi căpetenia tâlharilor s-a căit, zicând: Iartă-mă avva că te-am strâmtorat. Și i-a zis Bătrânul: Cred că Dumnezeu pentru acest pahar va face cu tine milă și în acest veac, și în veacul ce va să vină. I-a zis lui căpetenia tâlharilor: Cred lui Dumnezeu că de acum nu voi mai face rău nimănui. Și a câștigat toată ceata tâlharilor, lăsând voia lui pentru Domnul.

30. Au venit odată saracinii și au luat tot ce aveau Avva Sisoe și fratele lui. Și ieşind ei în pustie ca să găsească ceva de mâncare, Bătrânul a găsit o balegă de cămilă. Și zgândărind în ea, a aflat semințe de orz. A mâncat un bob şi altul îl ținea în mână. Și venind fratele lui, l-a găsit mâncând și i-a zis: Aceasta este dragoste? Ai găsit ceva de mâncare și mănânci singur? Nu m-ai chemat și pe mine? Şi a zis Avva Sisoe: Nu te-am nedreptăţit, frate. Iată partea ta am păstrat-o în mână.

31. Ziceau despre Avva Siluan că şedea închis în chilie, având puţin năut, pe care îl făcuse în o sută de grămăjoare. Şi iată un om a venit din Egipt, având un asin încărcat cu pâine. Şi bătând la chilia lui, a lăsat

acolo pâinile. Luând, deci, Bătrânul grămăjoarele, le-a încărcat pe măgar și l-a slobozit.

32. A zis Avva Iperihie: Izbăvește pe aproapele de păcate fără ocară, pe cât îți stă în putere. Căci Dumnezeu pe cei care se întorc nu-i leapădă[11]. Nici cuvânt de răutate și viclenie să nu înnopteze în inima ta împotriva fratelui tău, ca să poți spune: *Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri*[12].

33. Povestea cineva că un magistrat tânăr, frumos la chip, slujea în soliile împărătești. Și avea un prieten dintre cei de neam bun într-una din cetăți, căsătorit cu o femeie tânără. Când venea, deci, în cetate, acela îl primea și îl găzduia în casa lui. Și mânca împreună cu femeia lui care se purta cu dragoste față de el. Și venind el des la acesta, femeia aceluia s-a aprins în gând pentru el, fără ca el să știe. Și fiind ea înțeleaptă, nu a arătat către el nimic, ci răbda pătimind. S-a întâmplat, deci, odată, ca acesta să plece după obicei în drumul lui. Iar aceea, de la gândurile ei, era bolnavă și ședea la pat. Și bărbatul ei i-a adus doctori. Și după ce au cercetat-o, au zis bărbatului ei: Poate să aibă ceva sufletește, deoarece trupește nu suferă de nimic rău. Și bărbatul ei stătea lângă ea, rugându-o mai mult și zicând: Spune-mi ce ai! Aceea, fiind plină de respect și roșind, la început nu a mărturisit. Dar, după aceea a mărturisit, zicând: Știi, domnul meu, purtat fiind tu fie de dragoste, fie de simplitate, aduci aici fețe tinere.

✦ [11]Posibil ecou al cuvântului vechi-testamentar, reluat de Sf. Pavel: Oare lepădat-a Dumnezeu pe poporul Său? (Rom. 11, 1).
✦ [12]Matei 6, 12.

Şi eu, ca femeie, am fost cuprinsă de patimă față de magistrat. Auzind bărbatul ei aceasta, s-a liniştit. Şi cum s-a întâmplat ca, după câteva zile, să vină magistratul, ieşind el, l-a întâmpinat şi i-a zis: Ştii, frate, cât te-am iubit! Şi din dragoste te primeam şi luai masa împreună cu femeia mea. A zis acela: Aşa este, stăpâne. Şi i-a zis lui: Iată a fost prinsă de gând pentru tine femeia mea. Iar acela auzind, nu numai că nu a fost prins şi el de gând pentru ea, ci s-a întristat foarte tare, purtând dragoste prietenului. Şi i-a zis: Să nu te întristezi deloc! Dumnezeu are să ne ajute. Plecând, deci, și-a tăiat părul. Și luând briciul, s-a ras pe cap și pe față, încât, părea ca ars până şi la sprâncene. Și-a lepădat toată frumusețea aceea şi arăta ca un lepros de mulți ani. Şi venind, și descoperindu-se, și-a arătat capul şi fața. Şi a început să zică: Aşa m-a făcut Domnul! Iar aceea, când l-a văzut schimbat de la frumusețea dinainte la o așa urâțenie, s-a minunat. Și văzând Dumnezeu lucrarea lui, a ridicat de la ea războiul și îndată s-a sculat, îndepărtând toate gândurile acelea. Atunci magistratul l-a luat deoparte pe bărbatul ei și i-a zis: Iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, femeia ta nu mai are nimic. Şi nici nu va mai vedea vreodată fața mea. Iată, aceasta înseamnă să-şi pună cineva sufletul lui pentru dragoste[13] şi să răsplătească binele cu bine.

34. Doi frați oarecare au fost duși la mucenicie. Iar după ce au fost supuși chinurilor o dată, au fost aruncați în închisoare. Şi erau supărați unul cu celălalt. Deci, unul punând metanie, fratelui a zis: Se întâmplă că mâine ne vom săvârşi. Să dezlegăm, deci,

✦ [13]Vezi Ioan 15, 13.

dușmănia dintre noi și să arătăm dragoste unul altuia. Dar celălalt nu s-a înduplecat. În ziua următoare au fost iarăși aduși și supuși la chinuri. Și cel care nu a primit metania, de la prima lovitură, s-a lepădat. Și i-a zis lui dregătorul: De ce ieri ai fost supus la atâtea chinuri și nu te-am înduplecat? Iar el, răspunzând, a zis: Am ținut minte răul fratelui meu și nu i-am arătat lui dragoste. De aceea nu m-am împărtășit de mângâierea lui Dumnezeu.

35. Era un cantaragiu[14] într-o cetate. Și a venit cineva din cetate, aducând la el cinci sute de monede pecetluite și i-a zis: Primește această pungă. Și, când voi avea trebuință, îmi vei da câte puțin. Și nu era nimeni de față acolo când a luat punga. Însă unul dintre cei de vază din cetate, trecând prin afara casei cantaragiului, a auzit și a văzut că i-a dat punga, dar cantaragiul nu a știut că a auzit. După câteva zile, a venit cel care a dat punga și a zis cantaragiului: Dă-mi ceva din pungă că am trebuință. Acela, gândind că nu era nimeni de față când i-a dat punga cu monede, a tăgăduit zicând: Nu mi-ai dat nimic! Și când a ieșit de acolo tulburat, l-a întâlnit omul acela de vază și i-a zis: Ce ai? Iar el i-a spus lui ce se întâmplase. Și i-a zis: Cu adevărat i-ai dat lui monedele? A zis lui: Da! Și i-a zis acela: Spune-i: Vino și depune jurământ la Sfântul Andrei și îmi este de ajuns. Căci era acolo o biserică a Sfântului Mucenic Andrei. Și când avea să depună jurământul, omul acela de vază a luat pe sluga lui și i-a zis: Să nu te tulburi de ceea ce voi face astăzi, ci

---

✦ [14]Cantaragiu însemna: a) controlor, cenzor b) lucrător public, un fel de inspector al pieței (ET).

să arăți răbdare! Și intrând în biserică, și-a dezbrăcat hainele și a început să facă pe demonizatul, strigând cu glas mare sunete nedeslușite. Şi când a intrat cantaragiul, a zis: Sfântul Andrei zice: Iată acest ticălos a luat cele cinci sute de monede ale omului și vrea să jure strâmb în numele meu. Și strângându-l de gât, îi zicea: Sfântul Andrei zice: Dă înapoi cele cinci sute de monede omului aceluia. Acela, tulburându-se și înfricoşându-se, a mărturisit, zicând: Le voi aduce. Iar el i-a zis: Acum să le aduci! Și a plecat îndată și le-a adus. Și a zis cel care făcea pe demonizatul stăpânului monedelor: Sfântul Andrei zice: Pune pe masă șase monede. Și el le-a pus cu bucurie. Când au plecat, luându-și hainele, le-a îmbrăcat cuviincios și a ieșit iarăși să se plimbe prin fața casei cantaragiului, după obicei. Văzându-l cantaragiul, îl privea pe acela cu stăruință. Și i-a zis omul acela de vază: De ce mă privești așa, prietene? Crede-mă, cu harul lui Hristos nu am demon, dar, pentru că atunci când omul acela ți-a dat punga eram afară plimbându-mă, am auzit și am văzut întocmai. Dacă ți-aş fi spus, ai fi zis că nu crezi pentru că eram singur. De aceea m-am gândit să pun la cale această prefăcătorie, pentru ca nici tu să nu-ți pierzi sufletul, iar omul să nu fie păgubit pe nedrept de banii lui.

36. Un monah foarte evlavios și iubitor de Dumnezeu cunoştea un anahoret pentru care avea multă dragoste. Săvârşindu-se, deci, anahoretul, monahul a intrat în chilia lui și a aflat acolo cincizeci de monede. Şi a început să se minuneze și să verse lacrimi, temându-se ca nu cumva din pricina banilor anahoretul

să nu fie primit la Dumnezeu. Şi când se ruga lui Dumnezeu stăruitor pentru acesta, a văzut un înger al Domnului, care i-a zis: De ce te întristezi astfel pentru anahoret? Ceea ce ceri lasă iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Dacă toţi ar fi fost desăvârşiţi, unde s-ar fi arătat iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Și fiind așa înștiințat fratele că anahoretul s-a învrednicit de iertare, s-a înveselit şi a slăvit pe Dumnezeu din toată inima.

37. Un Bătrân a trimis pe ucenicul său în Egipt ca să aducă o cămilă şi să ducă coşurile lor în Egipt. Când fratele a adus cămila la Schit, l-a întâlnit un alt Bătrân şi i-a zis: Dacă aş fi aflat că mergi în Egipt, ţi-aş fi zis să-mi aduci şi mie o cămilă. Plecând fratele, a zis părintelui său acest lucru. Şi i-a zis lui Bătrânul: Ia cămila și dă-o lui, zicând că noi nu suntem încă gata. Să ia el cămila și să-și facă treaba. Mergi cu el în Egipt și adu iarăși cămila ca să luăm și lucrurile noastre. Plecând fratele către celălalt Bătrân, a zis: Avva al meu a zis că noi nu suntem încă gata. Ia tu cămila și fă-ţi treaba. Și luând Bătrânul cămila, a încărcat-o cu coșurile lui. Când au ajuns în Egipt şi au descărcat coșurile, luând fratele cămila, a zis Bătrânului: Roagă-te pentru mine! Iar el a zis: Unde pleci? El a zis: La Schit ca să aduc și coșurile noastre. Și fiind străpuns la inimă, Bătrânul a pus metanie, plângând şi zicând: Iertaţi-mă, că multa voastră iubire mi-a luat rodul meu.

38. A zis un Bătrân: Dacă cineva îţi cere un lucru şi cu silire i-l dai, să binevoiască și gândul[15] tău la ceea

✦ [15]Frecvent părinţii pustiului insistă ca lucrul să fie făcut şi cu voie bună. Sfântul Apostol Pavel dezvoltă pe larg această temă în Epistola a doua către Corinteni, în legătura cu colecta pe care

ce ai dat, precum este scris: *Dacă cineva te silește să mergi cu el o milă, mergi două*[16]! Adică, dacă cineva îți cere un lucru, să i-l dai din tot sufletul și trupul tău.

39. Erau doi frați la Chilii. Unul era bătrân și-l ruga pe cel mai tânăr, zicând: Să rămânem împreună, frate! Iar acela, i-a zis: Eu sunt păcătos și nu pot să rămân cu tine, avva. Iar Bătrânul îl ruga, zicând: Ba da, putem! Bătrânul era curat și nu voia să audă că un monah are gânduri de desfrânare. I-a zis lui fratele: Lasă-mă o săptămână și iarăși vom vorbi despre aceasta. A venit, deci, Bătrânul la el. Și tânărul vrând să-l pună la încercare, a zis: În mare ispită am căzut, avva, săptămâna aceasta. Căci am plecat în sat cu slujire și am căzut cu femeie. I-a zis lui Bătrânul: Este pocăință? A zis fratele: Da! A zis Bătrânul: Eu voi duce împreună cu tine jumătate din păcat. A zis lui fratele: Acum putem să fim împreună. Și au rămas unul cu altul până la săvârșirea lor.

40. Ziceau despre un frate că făcea coșuri. Și punându-le mânere de prins, a auzit pe vecinul său zicând: Ce voi face? Că piața se apropie și nu am mânere să pun la coșurile mele? Și ducându-se, a desfăcut mânerele de la coșurile sale și le-a dus fratelui, zicând: Iată, acestea îmi sunt de prisos, ia-le și pune-le la coșurile tale. Și astfel a făcut să înainteze lucrarea vecinului, iar pe a sa a lăsat-o.

41. Ziceau despre un Bătrân oarecare din Schit că s-a îmbolnăvit și i-a venit poftă să mănânce pâine

---

o făcea pentru sfinții din Ierusalim: ...*Nu numai să faceți, ci să și voiți... Căci dacă este bunăvoință, bine primit este darul* (2 Cor. 8, 10,12). ✚ [16]Matei 5, 41.

proaspătă. Auzind aceasta, unul dintre frații nevoitori și-a luat haina, a pus în ea niște pâini uscate și s-a dus în Egipt. Și schimbând pâinile, le-a dus Bătrânului. Văzându-le calde, s-au minunat. Dar Bătrânul nu voia să guste din ele zicând: Mănânc sângele fratelui meu! Și l-au rugat Bătrânii, zicând: Pentru Domnul, mănâncă, ca să nu fie în zadar jertfa fratelui. Și mișcat fiind a mâncat.

42. Un frate l-a întrebat pe un Bătrân, zicând: Cum se întâmplă că acum, unii, ostenindu-se în viețuirile lor, nu primesc harul ca cei vechi? I-a zis lui Bătrânul: Atunci era iubire și fiecare îl trăgea pe aproapele său în sus. Iar acum, răcindu-se iubirea[17], fiecare trage pe aproapele său în jos. Și de aceea nu poate primi harul.

43. Au plecat odată trei frați la seceriș. Și au luat pentru ei șaizeci de parcele. Unul dintre ei s-a îmbolnăvit în prima zi și s-a întors la chilia lui. Și altul din ceilalți doi a zis: Iată, frate, vezi că fratele nostru s-a îmbolnăvit. Silește-ți cugetul, tu puțin și eu puțin, și cred că, pentru rugăciunile lui, vom secera și partea lui. Terminând lucrul, când au venit să-și ia plata, au strigat pe fratele lor, zicând: Vino și ridică-ți plata, frate! Dar el a zis: Ce plată am de luat de vreme ce nu am secerat? Iar ei au zis: Cu rugăciunile tale s-a făcut și secerișul tău. Vino, deci, și primește plata ta. Făcându-se multă sfadă între ei, unul spunând că nu ia, iar ceilalți nevoind să se lase înduplecați dacă nu va lua, au mers să ceară judecată la un mare Bătrân. Și a zis fratele: Părinte, am plecat să secerăm toți trei. Sosind noi la țarină, în prima zi m-am îmbolnăvit și m-am întors la chilia mea, fără să secer nicio zi. Și

✢ [17]Vezi Matei 24, 12.

fraţii mei mă silesc, zicând: Vino şi ia plată din ceea ce nu ai secerat. Iar ceilalţi doi au zis: Părinte, toţi trei am luat șaizeci de parcele şi, dacă eram toţi trei, nu le-am fi terminat. Dar, cu rugăciunile fratelui, noi doi am terminat repede tot secerișul. Și i-am zis: Ia-ţi plata. Și acesta nu vrea. Auzind Bătrânul, s-a minunat şi a zis fratelui lui: Bate clopotul, să se adune toţi fraţii. Şi venind toţi, le-a zis: Veniţi, fraţilor, să auziţi astăzi judecată. Și le-a povestit Bătrânul cele întâmplate. Și au judecat ca fratele să-și ia plata lui și să facă cu ea ce vrea. Și a plecat fratele plângând și întristat.

44. A zis un Bătrân: Părinţii noştri aveau obiceiul să meargă la chiliile fraților începători care voiau să se nevoiască singuri și să-i cerceteze, nu cumva vreunul dintre ei, ispitit de demoni, să se vatăme cu gândul. Și dacă vreodată aflau pe vreunul vătămat, îl aduceau în biserică și puneau un vas. Și toți frații aruncau asupra lui cu apă și îndată se curăța.

45. Doi Bătrâni erau de mulţi ani șezând unul cu altul și niciodată nu se certaseră. A zis unul celuilalt: Să ne certăm și noi odată ca oamenii. Iar acela răspunzând, a zis: Nu știu cum se face cearta. Iar el i-a zis lui: Iată, pun în mijloc o cărămidă. Şi eu zic că este a mea, iar tu spune: Nu, ci este a mea! Şi de aici se face începutul. Au pus, deci, o cărămidă la mijloc şi a zis unul: Această cărămidă este a mea. Iar celălalt a zis: Nu, ci este a mea. Și a zis primul: Dacă este a ta, ia-o și pleacă! Și au plecat neaflând pricină de ceartă.

46. A zis un Bătrân: Niciodată nu am râvnit la un lucru care să mă folosească pe mine și să vatăme pe

aproapele, având această nădejde, că câştigul fratelui meu îmi este mie lucru roditor.

47. Un nevoitor, aflând pe un demonizat care nu putea să postească, se ruga cu dragostea lui Dumnezeu, după cum este scris: *Să nu caute cineva ale sale, ci ale celuilalt*[18], ca demonul să se mute în el și acela să fie slobozit. Şi Dumnezeu i-a auzit rugăciunea. Și îngreuiat fiind nevoitorul acela de către demon, stăruia în post şi rugăciune, dedându-se la multă nevoință. Şi mai ales pentru dragostea lui, în câteva zile, Dumnezeu a slobozit demonul din el.

48. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Sunt doi fraţi. Unul trăieşte în linişte, postind șase zile și aducându-şi multă osteneală, iar celălalt slujește bolnavilor. Deci, lucrarea căruia este mai bine primită la Dumnezeu? I-a zis lui Bătrânul: Dacă fratele care postește șase zile s-ar atârna de o nară, nu poate să fie egal celui care slujeşte bolnavilor.

49. Un frate slujea pe un Bătrân bolnav. Și s-a întâmplat aceluia să i se deschidă trupul şi să scoată puroi cu un miros tare urât. Și a zis gândul fratelui: Fugi, căci nu vei putea să suferi duhoarea acestui miros urât! Iar fratele, luând o cană, a pus în ea din spălătura de la bolnav. Și dacă începea să-i vină gândul să plece, zicea gândului: Dacă voi pleca, voi bea din aceasta. Şi gândul i-a zis: Nici nu pleci și nici nu bei din duhoarea aceasta. Şi se ostenea fratele şi făcea răbdare, îngrijind pe Bătrân. Şi văzând Dumnezeu osteneala fratelui, l-a vindecat pe Bătrân.

[18] 1 Corinteni 10, 24.

50. Nişte fraţi stăteau la Schit să cureţe nuiele. Şi unul dintre ei, bolnav fiind de la multa nevoinţă, tuşind, a scos sânge. Şi, fără să vrea, de la tusea lui a sărit pe unul dintre fraţi. Şi acela era tulburat de gândul său, ca să spună fratelui: Încetează să mai tuşeşti asupra mea! Dar luptându-se cu gândul şi-a zis sieşi: Dacă vrei să mănânci din aceasta, spune ce ai de spus! Atunci şi-a zis: Nici nu vei mânca şi nici nu-i vei spune!

51. Unul dintre Părinţi a plecat în cetate să-şi vândă lucrul său de mână. Şi văzând un sărac gol, a fost cuprins de milă pentru el și i-a dăruit levitonul său. Iar săracul, plecând, l-a vândut. Bătrânul, aflând ce a făcut, s-a întristat și i-a părut rău că i-a dat aceluia haina. S-a arătat, deci, Hristos Bătrânului în vis noaptea aceia, purtând levitonul și i-a zis: Nu te întrista! Iată port ceea ce mi-ai dat!

52. Ziceau Bătrânii că fiecare este dator ca cele ale fratelui să le facă ale sale și să sufere împreună cu el în toate, și să se bucure împreună, și să plângă împreună cu el[19]. Și așa să stea lângă el ca și când ar purta trupul lui, ca și când ar fi vorba de el însuși, dacă vreodată i se va întâmpla aceluia strâmtorare. Precum este scris: *Un trup suntem în Hristos și fiecare mădulare unii altora...*[20] și: *Toți câți au crezut în Hristos au o inimă și un suflet!*[21]

53. Un monah avea sub ascultarea sa un alt monah, care stătea într-o chilie la zece mile de acesta. Și i-a zis gândul odată să-l cheme pe fratele său să vină și

✦ [19]Trimitere la cuvântul Sf. Ap. Pavel: *Și dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă împreună; și dacă un mădular este cinstit, toate mădularele se bucură împreună* (1 Cor. 12, 26). ✦ [20]Romani 12, 5; 1 Cor. 12, 27. ✦ [21]Fapte 4, 32.

să ia pâine. Şi iarăşi se gândea: Pentru o pâine să pun pe fratele meu la osteneală zece mile? Mai bine să-i duc eu jumătate de pâine. Şi luând pâinea, a mers la chilia lui. Şi, în timp ce mergea, s-a lovit la degetul piciorului. Şi curgându-i sângele, monahul a început să plângă de durere. Şi iată un înger a venit, zicându-i: De ce plângi? I-a zis monahul: Mi-am rănit degetul și mă doare. I-a zis lui îngerul: Şi pentru aceasta plângi? Nu plânge! Căci paşii pe care-i faci tu pentru Domnul se numără și se vor arăta spre multă plată înaintea feței lui Dumnezeu. Şi ca să cunoști că aşa va fi, iată, în faţa ta ridic din sângele tău şi-l pun înaintea lui Dumnezeu. Atunci, mulțumind, înainta pe cale către celălalt frate. Şi dându-i aceluia jumătatea de pâine, îi povestea iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Şi s-a întors la chilia sa. Iar a doua zi, luând cealaltă jumătate de pâine, a plecat spre un alt monah. S-a întâmplat, însă, că și celălalt monah, râvnind să facă același lucru, a plecat și el în același timp. S-au întâlnit, deci, unul cu altul, pe cale. Și monahul care a făcut primul binele a început să zică celuilalt: Aveam o comoară și ai căutat să mi-o furi! A zis lui celălalt: Unde este scris că poarta cea strâmtă[22] te încape numai pe tine singur? Lasă-ne și pe noi să intrăm împreună cu tine! Și îndată, în timp ce vorbeau ei, s-a arătat un înger al Domnului și le-a zis: Cearta voastră s-a ridicat ca o mireasmă cu bun miros la Dumnezeu.

54. Doi fraţi locuiau împreună unul cu celălalt. Și s-a întâmplat ca cel care se îngrijea de cele de trebuință să aducă mai puţine din cele ce obișnuia. De aceea

[22] Vezi Matei 7, 13-14.

cel care stătea înăuntru se gândea că fie risipeşte fără pricină, fie este batjocorit. Vrând să afle aceasta, l-a urmărit. Şi, când acela a intrat într-un loc de ruşine, s-a făcut şi el că intră. Şi aşa, căzând la picioarele lui, îl ruga să se pocăiască. Iar cel care nu păcătuise, rugându-l de multe ori pe cel care păcătuise să se roage pentru el ca şi când păcătuise şi îndemnând la pocăință, s-a întâmplat să se îmbolnăvească. Şi, înainte de a se săvârși, a mărturisit fratelui, zicând: Sunt curat de păcatul de care credeai, dar am făcut-o pentru tine, ca să te pocăiești. Și după ce a adormit el, cel care păcătuise a dus mai departe nevoința pocăinței.

55. Altul, înţelegând că s-a întâmplat ceva între fratele lui și slujnica lor care le aducea cele de trebuință, nu l-a certat pe el, ci doar suspina în tăcere şi sporea rugăciunea, cerând stăruitor de la cel care locuia împreună cu el să se roage pentru el, zicând: Multe am păcătuit și vreau ca înainte de sfârşit să mă slobozesc de păcate. Și, pe când cel care păcătuise se minuna şi se alătura lui, s-a întâmplat să fie chemat cel care nu păcătuise. Și așa, în timp ce se săvârșea, a descoperit lucrul fratelui.

56. Altul, când fratele lui a părăsit singura ştiinţă[23] şi s-a întors spre cea lumească, s-a prefăcut că şi el are acelaşi gând. Şi aşa, când s-a milostivit Domnul, pocăindu-se, iarăşi s-au întors la vechea nevoinţă cu şi mai mare râvnă.

57. Au venit odată nişte fraţi la Muntele Diolcului[24]

✦ [23]Este vorba de ştiinţa mântuirii, a trăirii cu Dumnezeu.
✦ [24]Ţinut pe ţărmul Deltei Nilului, unde era un centru monastic care purta numele regiunii.

să se aşeze acolo şi au învăţat să lucreze papirus îndoit[25]. Şi lucrau cu plată. Şi, pentru că nu erau meşteri, nimeni nu le-a dat de lucru. Deci, i-a cercetat pe ei un Bătrân şi le-a zis: De ce nu lucraţi? Iar ei, fiind evlavioşi, au răspuns: Pentru că nu lucrăm bine! Şi Bătrânul cunoştea un lucrător al lui Dumnezeu şi le-a zis: Mergeţi la cutare Bătrân şi vă va da de lucru. Au mers la acel Bătrân şi el le-a dat cu bucurie de lucru. Dar fraţii îi ziceau: Nu lucrăm bine, părinte! Iar Bătrânul a zis. Cred lui Dumnezeu că prin lucrul vostru de mână şi celelalte vor înainta. Şi, cu prisosul iubirii lui, Bătrânul i-a mişcat pe ei să lucreze. Iată, deci, că adevărat cei care se silesc răpesc Împărăția Cerurilor[26]!

58. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: De ce atunci când săvârşesc micile mele slujbe (liturghii[27]), uneori mă văd pe mine însumi neavând în inima mea bucurie, alteori neavând bunăvoire! A zis lui Bătrânul: Cum se va arăta, deci, că omul iubeşte pe Dumnezeu? Şi iarăși a zis Bătrânul: Până acum, trupul meu nu a fost în măsură să facă toată voia mea cea bună.

✦ [25]Pentru că nu am găsit o mărturie scrisă despre această noţiune, adăugăm o explicaţie probabilă. Este posibil ca aici să fie vorba despre confecţionarea unui sul din papirus, a cărui formă este „oblică„ (ar putea să fie caracterizat astfel şi modul scrierii pe un asemenea cilindru) în antiteză cu sulul de pergament, a cărui formă este verticală (ET) ✦ [26]Matei 11, 12. ✦ [27]Este important de reţinut că limba Patericului foloseşte cuvântul liturghie cu un sens mult mai larg decât cel pe care-l are astăzi. Considerăm că este necesar să redobândim lărgimea semantică a cuvintelor pentru a ieşi din stricta tehnicizare a limbajului, care favorizează închiderea limbajului în sine şi distanţarea de realitatea pe care o exprimă.

59. Un frate a mers să cumpere nuiele de la o văduvă oarecare. Şi, când i le vindea, aceea a suspinat. I-a zis ei fratele: Ce ai? A zis văduva: Dumnezeu te-a trimis astăzi ca să poarte de grijă fraţilor tăi şi orfanilor mei. Şi cum a auzit fratele acela, s-a întristat şi a luat din nuielele de lângă el şi le-a aruncat în braţele văduvei. Şi a făcuta aşa pentru binele ei[28].

60. Un om tulburat, călătorind odată, a aflat pe un Bătrân care şedea în chilia lui. Şi cel tulburat a început să se roage pentru Bătrân și să zică: Miluieşte, Doamne, pe omul acesta smerit! Şi aceasta o zicea fără să ştie cine este. Şi întorcându-se, iarăşi, după puţin, a făcut acelaşi lucru. Şi aşa s-a îndreptat[29]. Aceasta o povestea Bătrânul celor care-l cercetau, zicând Bătrânilor: Dumnezeu să vă păzească pentru noi cei păcătoşi! Şi le zicea aceasta ca să-i înştiinţeze că au plată pentru ceea ce fac[30].

61. A zis un Bătrân: Nu cere iubire de la aproapele, deoarece cel care iubeşte pe cineva se tulbură dacă nu i se răspunde. Ci, mai curând, arată tu iubire aproapelui. Aşa vei afla odihnă și vei aduce și pe aproapele la iubire.

62. A zis iarăşi: A slăbi în iubirea de fraţi ţi se întâmplă din pricina primirii gândurilor de bănuială și din a crede inimii tale, precum şi din a nu voi să pătimeşti împotriva voinţei tale. Să vrei, deci, ajutat de

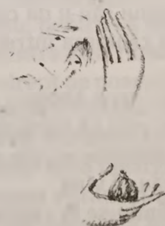

✦ [28]Se înţelege că, lăsându-i aceeaşi plată, i-a dat înapoi o parte din nuiele pentru a o ajuta şi în felul acesta. ✦ [29]S-a făcut bine! Verbul a se îndrepta este folosit cu înţelesul biblic al îndreptării, adică revenirea la starea de sănătate, de normalitate, restaurarea omului. ✦ [30]Pentru faptul de a-i cerceta pe monahi.

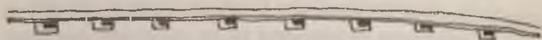
Dumnezeu, mai întâi să nu crezi în bănuielile tale şi cu toată stăruinţa şi puterea să te smereşti înaintea fraţilor şi să-ţi tai pentru ei voia ta.

63. Zicea iarăşi că iubirea cea după Dumnezeu[31] este mai puternică decât iubirea cea din fire.

Sfârşitul tratatului despre dragoste.

✦ [31]Păstrăm expresia *după Dumnezeu*, deşi limba română curentă, cu excepţia celei bisericeşti, nu o mai foloseşte. Expresia este foarte cuprinzătoare, indicând în acelaşi timp modul, originea, destinaţia. În cazul de faţă, am fi putut traduce cu iubirea cea de la Dumnezeu sau iubirea dumnezeiască, sau iubirea bineplăcută lui Dumnezeu, sau iubirea pentru Dumnezeu.

CAPITOLUL XVIII

DESPRE CEI CE VĂD CU DUHUL

1. Avvei Antonie i s-a descoperit odată în pustie acestea: În cetate este cineva asemenea ţie, doctor ca îndeletnicire. Prisosul său îl dă celor ce au trebuinţă şi toată ziua cântă cântarea întreit-sfântă[1] cu îngerii lui Dumnezeu.

2. Ziceau despre Avva Antonie că ajunsese purtător de Duh[2], dar nu voia să vorbească din pricina oamenilor. Căci ştia dinainte şi cele ce se întâmplau în lume, şi cele ce aveau să vină.

3. Un frate, ducându-se la chilia Avvei Arsenie, la Schit, s-a uitat pe ferestruică. Şi a văzut pe Bătrân în întregime ca un foc. Căci era vrednic să vadă. Şi, când a bătut la uşă, a ieşit Bătrânul şi a văzut pe frate înspăimântat şi i-a zis: Ai mult timp de când baţi? Nu cumva ai văzut ceva? Iar el a zis: Nu! Şi, după ce i-a vorbit, l-a slobozit.

4. A zis Avva Daniil: Ne povestea nouă Avva Arsenie ca despre un altul oarecare, dar era despre sine

---

✦ [1]Cântarea Sfinte Dumnezeule. ✦ [2]Cu sensul de văzător cu Duhul.

însuşi, că, şezând un Bătrân în chilia lui, a venit un glas, zicând: Vino, să-ţi arăt lucrurile oamenilor. Şi sculându-se, a ieşit afară. Şi l-a dus pe el într-un loc anume şi i-a arătat un etiopian tăind lemne şi făcând încărcătură mare. Şi încerca să o pună pe umeri, dar nu putea. Şi în loc să ia din lemne, iarăşi tăia alte lemne şi le adăuga la încărcătură. Şi aceasta a făcut mult timp. Şi înaintând puţin, i-a arătat un om care stătea la un lac şi scotea apă din el. Apoi o punea într-un vas găurit şi apa curgea iarăşi în lac. Şi i-a zis lui: Vino să-ţi arăt şi pe altul. Şi a văzut un templu şi doi oameni care şedeau pe doi cai şi ţineau un lemn aplecat, unul de la un capăt şi altul de la celălalt. Şi voiau să intre pe poartă, dar nu puteau, pentru că lemnul era aplecat. Nu se smerea unul dintre ei să rămână în urma celuilalt şi astfel să intre drept pe poartă. Şi pentru aceasta rămâneau în afara porţii. Aceştia sunt cei care, purtând jugul dreptăţii cu mândrie, nu s-au smerit ca să se îndrepte pe ei înşişi şi să meargă pe calea smerită a lui Hristos. De aceea şi rămân în afara Împărăţiei lui Dumnezeu. Iar cel care tăia lemne este omul cu păcate multe şi care în loc să se pocăiască adaugă alte păcate la păcatele sale. Şi omul care scoate apă este cel care face bine faptele sale, dar pentru că avea în ele amestec viclean[3], prin aceasta a pierdut şi faptele sale bune. Este nevoie, deci, ca omul să vegheze totdeauna la faptele sale, ca să nu se ostenească în zadar.

5. Unor fraţi li s-a întâmplat strâmtorare în locul în care vieţuiau şi, vrând să părăsească acel loc, au venit

✦ [3]Este vorba foarte probabil de gând sau scop viclean.

la Avva Ammoná. Şi iată, Bătrânul mergea cu corabia pe râu şi, văzându-i pe ei mergând pe malul râului, a zis corăbierilor: Duceţi-mă la mal. Şi chemându-i pe fraţi, le-a zis. Eu sunt Ammoná, la care voi vreţi să veniţi. Şi mângâindu-le inimile, i-a făcut să se întoarcă la ei, şi s-au întors. Căci lucrul nu era păgubitor pentru suflet, ci era strâmtorare omenească.

6. Povestea Părintele nostru Daniil despre Fericitul Arsenie că acesta zicea: Era un schitiot, un mare făptuitor, dar simplu în credinţă, care greşea din neştiinţă de carte, zicând: Pâinea pe care o luăm nu este cu adevărat Trupul lui Hristos, ci o asemănare. Şi l-au auzit doi Bătrâni că spune acest cuvânt şi, cunoscând că este mare după vieţuirea lui, se gândeau că zicea acest lucru în simplitatea lui şi fără răutate. Şi au venit la el, zicându-i: Avva, au auzit despre cineva că zice cuvânt necredincios, că pâinea pe care o luăm nu este cu adevărat Trupul lui Hristos, ci este asemănare. A zis lor Bătrânul: Eu sunt cel care zice aceasta. Iar ei îl rugau pe el zicând: Să nu mai ţii acest cuvânt, avva, ci aşa cum a predat Biserica sobornicească. Căci noi credem că pâinea aceasta este Trupul lui Hristos şi paharul acesta este Sângele lui Hristos cu adevărat, şi nu asemănare. Ci, precum la început, luând ţărână din pământ[4], a făcut pe omul după chipul Lui şi nimeni nu poate spune că nu este chipul lui Dumnezeu[5], măcar că este necuprins cu mintea, la fel şi pâinea despre care a zis Aceasta este Trupul Meu! credem că este cu adevărat Trupul lui Hristos. Iar Bătrânul a zis: Dacă nu voi fi încredinţat de lucru

✦ [4]Facerea 2, 7. ✦ [5]Facerea 1, 26-27.

în sine, nu mă înduplec. Şi ei i-au zis lui: Să rugăm pe Dumnezeu săptămâna aceasta în legătură cu taina aceasta şi credem că Dumnezeu ne va descoperi. Şi Bătrânul a primit cu bucurie cuvântul şi se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Tu cunoşti că nu din răutate mărturisesc împotriva credinţei, ci ca să nu mă rătăcesc în necunoaştere. Descoperă-mi, Doamne Iisuse Hristoase! Plecând la chiliile lor, Bătrânii se rugau lui Dumnezeu şi ei, zicând: Doamne Iisuse Hristoase, descoperă Bătrânului această taină, ca să creadă şi să nu se piardă osteneala lui. Şi a auzit Dumnezeu pe toţi. Şi împlinindu-se săptămâna, au venit duminică la biserică. Şi s-au aşezat toţi trei într-o strană şi la mijloc era Bătrânul. Şi s-au deschis ochii lor şi, când s-a adus pâinea pe Sfânta Masă, s-a arătat numai celor trei ca un prunc. Şi când preotul a ridicat mâinile sale să frângă pâinea, iată un înger al Domnului a coborât din cer, având un cuţit şi a jertfit pruncul şi a vărsat sângele lui în potir. Şi când preotul frângea părticele mici din artos, tăia şi îngerul din prunc părţi mici. Şi când au ajuns să se împărtăşească cu Sfintele Taine, s-a dat Bătrânului numai carne sângerândă. Şi văzând, s-a înfricoşat şi a strigat, zicând: Cred, Doamne, că pâinea este Trupul tău şi paharul este Sângele Tău! Şi îndată carnea care era în mâna[6] lui s-a făcut pâine potrivit tainei. Şi s-a împărtăşit, mulţumind lui

✣ [6]Conform vechii rânduieli a Bisericii, credincioşii se împărtăşeau separat cu Trupul şi Sângele Domnului. Aceştia veneau la Uşile Împărăteşti având palmele încrucişate, una deasupra alteia, unde slujitorul punea o părticică din Sfântul Trup, iar credinciosul zicea Amin! şi o băga în gură. După aceea urma împărtăşirea cu Sfântul Sânge (ET).

Dumnezeu. Și i-au zis lui Părinții: Dumnezeu știe firea omenească, că nu poate mânca nicidecum carne crudă, și pentru aceea preface Trupul Lui în pâine și Sângele Lui în vin celor care le primesc cu credință. Și au mulțumit lui Dumnezeu pentru Bătrân, că nu a lăsat să se piardă ostenelile lui. Și au plecat cei trei cu bucurie la chiliile lor.

7. Același Avva Daniil povestea despre un alt mare Bătrân, care stătea în părțile de jos ale Egiptului, că zicea în simplitatea lui că Melchisedec[7] este Însuși Fiul lui Dumnezeu. Și s-a vestit Fericitului Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, despre acesta și a trimis la el. Știind, deci, că Bătrânul este făcător de minuni[8], că dacă cerea ceva lui Dumnezeu i se descoperea și că în simplitatea lui zicea acel cuvânt, s-a folosit de această înțelepciune, zicând: Avva, te rog, deoarece un gând al meu îmi spune că Melchisedec a fost fiu al lui Dumnezeu, iar alt gând îmi spune că nu a fost, ci, om fiind, a fost arhiereu al lui Dumnezeu. Deci, pentru că am îndoială în legătură cu acesta, am trimis la tine, ca să te rogi lui Dumnezeu să-ți descopere adevărul despre el. Iar Bătrânul, luând curaj din viețuirea sa, a zis cu îndrăzneală: Dă-mi trei zile și voi întreba pe Dumnezeu despre acesta și-ți voi da de veste cum este. Plecând, deci, se ruga lui Dumnezeu pentru acest cuvânt. Și venind după trei zile, a zis Fericitului Chiril, arhiepiscopul, că Melchisedec este om. Și l-a întrebat arhiepiscopul: Cum ai cunoscut, avva? Iar

---

✦ [7]Vezi Facerea 14, 18-20 și Evrei, capitolul 7. ✦ [8]Σημειοφόρος – făcător de semne. Se numeau astfel Bătrânii harismatici care făceau semne, adică fapte minunate (ET).

el a zis: Dumnezeu mi-a descoperit pe toţi patriarhii, trecând fiecare prin faţa mea aşa, de la Adam până la Melchisedec. Şi mi-a zis îngerul: Acesta este Melchisedec, îndrăzneşte, că acesta este! A plecat, deci, avva şi de la sine propovăduia că Melchisedec este om. Şi s-a bucurat mult Fericitul Chiril.

8. Povestea Sfântul Epifanie, episcopul Ciprului, că în zilele Fericitului Atanasie cel Mare zburau corbi[9] de jur împrejurul Sarapionului[10] şi croncăneau neîncetat cras-cras! Şi venind la Fericitul Atanasie, păgânii strigau: Călugăr rău, spune-ne ce strigă corbii? Şi răspunzându-le, le-a zis: Corbii strigă cras-cras! Şi cras în limba avsonilor[11] înseamnă: Mâine veţi vedea slava lui Dumnezeu! Şi în ziua următoare s-a vestit moartea lui Iulian împăratul. Şi întâmplându-se aceasta, strigau în faţa templului lui Sarapie: Dacă nu l-ai vrut, de ce primeai ceea ce îţi trimitea[12]?

9. Acelaşi povestea că era un conducător de car în Alexandria, fiul unei mame pe nume Maria. Acesta a căzut la o întrecere de cai, dar, sculându-se, a întrecut pe cel care-l doborâse şi a ieşit învingător. Şi

---

✦ [9]Este vorba, de fapt de corone, care aparţin familiei ciorilor (corvus corone), sunt mai mici la dimensiuni şi au penajul de culoare negru strălucitor (ET). În româneşte le spunem stăncuţe. ✦ [10]Templul lui Sarapie. ✦ [11]Αὔσονες - forma grecească a numelui aurunci (lat. aurunci). Erau locuitorii autohtoni ai Peninsulei Italice, care au fost cuceriţi de către romani în anul 314 î.Hr. De atunci au fost asimilaţi romanilor. Aici expresia limba avsonilor este sinonimă cu cea latinească, pentru că în latineşte cras înseamnă mâine şi metonimic exprimă viitorul (ET). ✦ [12]Moartea împăratului păgân este înţeleasă ca semn că zeul nu l-a vrut. De aici reproşul adus zeului: Dacă nu l-ai vrut, de ce primeai jertfele lui?

mulțimea striga: Fiul Mariei a căzut și s-a ridicat și a biruit! În timp ce se mai auzea acest glas, în mulțime s-a răspândit zvonul despre templul lui Sarapie, că Marele Teofil urcând scările Sarapionului, a dărâmat idolul și s-a făcut stăpân al templului[13].

10. Când era copil, Avva Efrem a văzut vis, adică vedenie, că pe limba lui a răsărit o viță-de-vie și a crescut și a umplut totul sub cer și era foarte roditoare. Și veneau toate zburătoarele cerului și mâncau din rodul viei. Și cu cât mâncau mai mult, cu atât se înmulțea și mai mult rodul ei.

11. Altădată, iarăși, unul dintre sfinți a văzut în vedenie o ceată de îngeri coborând din cer la porunca lui Dumnezeu, având în mâini un sul, adică un tom scris pe dinăuntru și pe dinafară, și ziceau între ei: Cine este vrednic să-l primească în mâinile sale? Și unii ziceau: Acesta! Iar alții ziceau: Celălalt! Și au răspuns, și au zis: Cu adevărat sunt mulți sfinți și drepți, dar nimeni nu poate să-l primească în mâinile sale, decât Efrem. Și Bătrânul a văzut că au dat sulul lui Efrem. Și sculându-se dimineață, a auzit pe Efrem învățând. Și era gura lui ca un izvor curgând și izvorând cuvinte. Și am cunoscut că de la Duhul Sfânt erau cele

---

✦ [13]Harisma înainte-vederii la Sfinții Părinți, în apoftegmele 8-9, are legătură cu biruința creștinismului împotriva idolatriei. Moartea lui Iulian Apostatul a dat o lovitură puternică idolatriei care căuta diferite mijloace și soluții ca să se revigoreze și să sprijine duhul idolatric. De asemenea, și faptul că s-a distrus idolul Serapie și a fost dărâmat vestitul templu Serapion, închinat zeului Serapie sau Sarapie, arată începutul distrugerii idolatriei de veacuri (ET).

care ieşeau prin buzele lui Efrem.

12. Ne povesteau nouă ucenicii Avvei Evloghie: Când ne-a trimis pe noi Bătrânul la Alexandria ca să vindem lucrul de mână, ne-a dat poruncă să nu facem mai mult de trei zile: Dacă veţi face mai mult de trei zile, zicea, eu voi fi nevinovat de păcatele voastre. Şi noi l-am întrebat cum de petrec monahii împreună cu cei din lume, în oraşe şi sate, ziua şi noaptea, şi nu se vatămă? Şi, deschizându-şi gura sa nemincinoasă, Bătrânul le-a zis: Credeţi-mă, fiilor, că, de când m-am făcut monah, am făcut treizeci şi opt de ani fără să ies din Schit. Şi după cei treizeci şi opt de ani am mers cu Avva Daniil la Papa Eusebiu[14] în Alexandria, pentru oarecare trebuinţă. Şi, după ce am intrat în Alexandria, am văzut mulţi monahi. Şi îi vedeam pe unii dintre ei, fiind loviţi peste faţă de corbi, iar pe alţii fiind îmbrăţişaţi de femei goale şi vorbindu-le la urechi, iar pe alţii fiind înconjuraţi de băieţandri, şi aceia goi, lovindu-i cu palmele şi mânjindu-i cu mizerie de om. Pe alţii îi vedeam cum, având cuţit, tăiau bucăţi de carne de om şi le dădeau monahilor să mănânce. Şi am cunoscut că fiecare monah, după patima în care cade, este urmărit îndeaproape de astfel de demoni care vorbesc fiecăruia în cugetul lui. Şi pentru aceasta, fraţilor, nu vreau să întârziaţi în cetate, ca să nu fiţi tulburaţi de astfel de gânduri sau mai curând de demoni!

✦ [14]Papa Eusebiu este după toată probabilitatea episcopul Alexandriei (sec. V-VI d.Hr.) al cărui nume îl poartă *Omiliile de interes practic şi moral*, J. P. Migne, PG. 82.

13. Ziceau despre Avva Zenon că, şezând la Schit, a ieşit într-o noapte din chilia lui până la Elos. Şi, rătăcindu-se, a făcut trei zile şi trei nopți mergând. Şi fiind obosit şi istovit, a căzut să moară. Şi iată un băiețel a stat înaintea lui, având pâine şi un ulcior cu apă şi zicându-i: Scoală-te şi mănâncă! Iar el, sculându-se, s-a rugat, crezând că este nălucire. Iar el i-a zis: Bine ai făcut! Şi iarăşi s-a rugat şi a doua oară, şi a treia oară. Şi i-a zis lui: Bine ai făcut! Sculându-se, deci, Bătrânul a luat şi a mâncat. Şi după aceea i-a zis lui: Cât ai mers, atât de departe eşti de chilia ta. Dar, sculându-te, urmează-mi mie. Şi îndată s-au aflat la chilia sa. A zis, deci, Bătrânul: Intră, să facem rugăciune! Şi intrând Bătrânul, acela s-a făcut nevăzut.

14. A zis Avva Ioan că unul din Bătrâni a avut o vedenie, fiind în extaz. Şi iată trei monahi stăteau dincolo de mare. Şi a fost glas către ei de cealaltă parte, zicând: Luați aripi de foc şi veniți la mine! Şi doi au luat şi au zburat pe celălalt mal. Iar celălalt a rămas şi plângea tare şi striga. După aceea au fost date şi acestuia aripi, dar nu de foc, ci mai slabe şi mai neputincioase. Şi cu multă osteneală, căzând în apă şi iarăşi ridicându-se, cu multă strâmtorare, a venit şi el pe malul celălalt. Aşa este şi neamul acesta. Primeşte aripi, dar nu de foc, ci slabe şi neputincioase.

15. Un Bătrân a venit la chilia Avvei Ioan şi l-a aflat pe acesta dormind şi un înger era de față şi-i făcea aer. Şi văzând aceasta, a plecat. Iar când Bătrânul s-a sculat, a zis ucenicului său: A venit cineva aici când dormeam eu? A zis: Da, cutare Bătrân! Şi a cunoscut

Avva Ioan că Bătrânul era la aceeași măsură cu el și de aceea a văzut îngerul.

16. În Lavra Celor-șapte-guri[15], care se afla ca la cincisprezece stadii[16] de Lavra sfântului nostru părinte Sava, era un anahoret minunat, pe nume Ioan, care ședea împreună cu ucenicul lui. Și ucenicul, văzând tulburarea și strâmtorarea care se făceau în fiecare zi de perși cetății sfinte a lui Hristos Dumnezeul nostru, când era să se întâmple câte s-au întâmplat cu aceasta, l-a rugat pe părintele, zicând: Deoarece, părinte, sunt încredințat că cele câte Dumnezeu are de gând să le facă ție nu-ți sunt ascunse, te rog să-mi spui dacă cetatea va fi cucerită. Iar Bătrânul i-a zis: De unde să știu eu acestea, om păcătos fiind? Dar ucenicul, vrând să știe, stăruia rugându-l. Atunci, lăcrimând, Bătrânul a zis: Deoarece te văd, o fiule, vrând cu durere să afli despre aceasta, îți voi spune câte mi-a arătat Dumnezeu. Înainte cu cinci zile, mă rugam fierbinte pentru aceasta și m-am văzut pe mine însumi răpit și dus înaintea sfântului Loc al Căpățânii. Și tot poporul împreună cu clerul strigau: Doamne miluiește! Căutând cu privirea, am văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos țintuit pe Cruce și pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Stăpâna lumii, cu durere rugându-L stăruitor pentru popor. Iar El își întorcea fața de la popor, zicând: Nu-i voi auzi, căci au întinat

---

✦ [15]Lavra Celor-șapte-guri a fost întemeiată de Sfântul Sava în anul 510 d.Hr. în pustiul iudaic, pe culmile de nord ale Văii Cedrilor. Era relativ mică și nu putea să aibă mai mult de douăzeci de călugări (ET). ✦ [16]Stadiul era o unitate de măsurare a distanței în antichitate, care echivalează cu 184,87 metri.

jertfelnicul Meu[17]! După ce am strigat cu lacrimi multe şi cu suspine Doamne miluieşte, am plecat în biserica Sfântului Constantin, strigând şi acolo la fel: Doamne miluieşte! Şi am intrat şi eu în biserică împreună cu preoţimea, cu clerul adică. După aceea am plecat să cercetez locul unde s-a aflat cinstitul lemn al Crucii celei de viaţă făcătoare. Şi am văzut ceva ca mocirla împuţită ieşind în biserică. Şi erau acolo doi Bătrâni cuviincioşi, stând de faţă, şi le-am zis: Nu vă temeţi de Dumnezeu, că nici nu ne putem ruga lui Dumnezeu din pricina mocirlei? De unde vine această duhoare aici? Iar ei au zis: De la fărădelegile clericilor acestui loc. Iar eu le-am zis: Şi nu puteţi să curăţaţi locul ca să fim iertaţi şi să ne putem ruga? Iar ei au zis: Crede-ne, frate, cele de aici nu se vor curăţa decât prin foc! Acestea spunând Bătrânul, lăcrimând, a zis ucenicului său: Şi aceasta îţi mai spun, fiule, că a ieşit hotărâre ca mie să mi se taie capul. Şi am rugat mult pe Dumnezeu să mă ierte şi mi-a descoperit toate cele ce se vor întâmpla. Şi numai El ştie că niciodată nu am vărsat sânge pe pământ. Şi vorbindu-i acestea, iată barbarii au ajuns la ei. Şi ucenicul, cuprins de frică, a fugit. Iar pe Bătrân, prinzându-l, l-au omorât şi au plecat apoi în grabă. Şi ucenicul, venind şi văzându-l mort pe Bătrân, a lăcrimat cu amar. Şi, luându-l, l-a înmormântat cu Părinţii.

17. Sfinţii Părinţi au prorocit despre neamul[18] din urmă, zicând: Ce lucrăm noi? Şi răspunzând unul

---

✦ [17]Iezechiel 9, 7; 5, 11 şi 23, 30-39. ✦ [18]Este vorba, de fapt, de generaţia aceea. Acest lucrul îl spune şi originalul, dar, întrucât registru de limbaj bisericesc nu a asimilat încă cuvântul

dintre ei, mare ca vieţuire, pe nume Ishirie, a zis: Noi am împlinit aici poruncile lui Dumnezeu. Iar ei, răspunzând, au zis: Dar cei de după noi oare ce vor face? Iar el a zis: Vor ajunge să facă jumătate din lucrarea noastră. Şi au zis: Şi după aceştia ce va fi? Şi el a zis: Nu vor avea deloc lucrarea cei din neamul acela. Căci le va veni ispită. Şi cei care vor fi aflaţi încercaţi[19] în ispita aceea se vor afla mai mari şi decât noi, şi decât Părinţii noştri.

18. Ziceau despre Avva Longhin că, odată, un stăpân de corăbii i-a adus aur din venitul corăbiilor sale. Iar el nu a vrut să-l primească, ci i-a zis: Aici nu este trebuinţă de acesta. Ci, mergi, arată dragoste, urcă-te pe dobitocul tău şi grăbeşte-te să ajungi la Scara Sfântului Petru. Şi vei afla acolo pe un tânăr care poartă veşmintele cutare. Dă-i lui tot aurul şi întreabă-l ce are. Grăbindu-se, deci, stăpânul de corăbii şi mergând acolo, a aflat precum spusese Bătrânul şi l-a întrebat pe tânăr: Unde pleci, frate? Că am fost la Avva Longhin şi acela m-a trimis la tine ca să-ţi dau aurul acesta. Atunci tânărul i-a povestit strâmtorarea lui, zicând: Sunt târât la judecată pentru bani mulţi şi, neavând câştig, ies din cetate ca să-mi pun ştreangul de gât. Şi ca să crezi, iată şi frânghia pe care o duc cu mine. Şi scoţând-o din sân, i-a arătat-o. Şi stăpânul de corăbii i-a dat aurul şi s-a întors în cetate. Apoi s-a dus la Avva Longhin şi i-a povestit lucrul. Şi i-a zis Bătrânul:

---

generaţie, nu-l putem folosi. De aceea rămânem în continuitatea tradiţiei traducerilor româneşti, care redă generaţia prin neamul. ✦ [19]Încercat în sensul că nu vor fi biruiţi de ispită pentru că vor avea tăria şi trezvia de a se lupta cu ea.

Crede-mă, frate, că dacă nu te-ai fi grăbit și nu ai fi ajuns la el, și eu, și tu am fi fost judecați pentru sufletul lui.

19. Altădată, iarăși, șezând în chilia lui și fiind vizitat de mulți Părinți deodată, sculându-se și nimănui nimic zicând, a ieșit din chilie și s-a repezit spre port. Și când a ajuns în port, iată venea o corabie din părțile Egiptului, care se apropia de țărm și în care era un Bătrân sfânt care voia să-l întâlnească. Și după ce s-au îmbrățișat unul pe altul cu sărutare sfântă, au stat la rugăciune. Și egipteanul zicea lui Dumnezeu: Doamne, nu Te-am rugat ca să nu se facă cunoscut Bătrânului despre mine, ca să nu se ostenească? Și venind la chilia Avvei Longhin, a doua zi, Bătrânul egiptean a adormit.

20. Avva Macarie locuia la Panerimo[20]. Și viețuia singur acolo ca pustnic. Mai jos era altă pustie, plină de frați. Și privind odată Bătrânul pe cale, a văzut pe satana în chip de om, vrând să treacă prin ținutul său. Și părea că poartă un stihar moale cu multe găuri și de fiecare gaură era atârnat câte un mic vas. Și i-a zis lui marele Bătrân: Unde te duci? Și i-a răspuns: Mă duc să le aduc aminte fraților! Și Bătrânul a zis: Și la ce-ți trebuie aceste vase? Și el a zis: Duc cu ele bucate la frați. Iar Bătrânul a zis: Cu toate acestea? A răspuns: Da! Dacă nu-i place cuiva ceva, îi aduc altceva. Dacă nici aceea nu-i place, îi dau pe cealaltă. Din toate, trebuie să-i placă ceva. Și acestea zicând, a plecat. Iar Bătrânul a rămas privind pe drumuri, până când acela s-a întors. Și când l-a văzut Bătrânul, i-a zis: Să te mântuiești! Iar el a răspuns: Nu este pentru

---

✦ [20]Cuvântul s-ar traduce cu Pustia desăvârșită, dar în textul original apare cu literă mare, folosit deci ca denumire.

mine mântuire! Şi i-a zis Bătrânul: De ce? Iar el a zis: Toţi s-au făcut sălbatici şi niciunul nu mă suferă! A zis lui Bătrânul: Deci, nu ai niciun prieten acolo? Iar el a răspuns: Da, am numai un frate acolo. Şi măcar acela mi se încredinţează şi când mă vede ca vântul, se întoarce spre mine. A zis lui Bătrânul: Şi cum se cheamă fratele? Iar el a zis: Theopempt. Şi zicând acestea, a plecat. Şi sculându-se Avva Macarie, a plecat la pustia de jos. Şi auzind fraţii că vine, au luat ramuri de finic şi au ieşit în întâmpinarea lui. Şi fiecare dintre ei îşi îngrijeau chilia cu gândul că poate la el va sta Bătrânul. Iar el căuta în munte pe cineva cu numele Theopempt. Şi aflându-l pe acela, a intrat în chilia lui. Iar Theopempt l-a primit bucurându-se. Și când au rămas singuri, Bătrânul i-a zis: Cum îți merg cele ale tale, frate? Iar el a zis: Cu rugăciunile tale, bine! I-a zis lui Bătrânul: Nu te războiesc pe tine gândurile? Iar el a zis: Până acum sunt bine! Căci se ruşina să vorbească. A zis lui Bătrânul: Iată eu de atâția ani mă nevoiesc și sunt cinstit de toţi şi pe mine, bătrânul, mă tulbură duhul desfrânării! A răspuns şi Theopempt, zicând: Crede-mă, avva, că și pe mine! Şi Bătrânul se prefăcea că și alte gânduri îl războiesc, până îl făcea pe acela să mărturisească. Apoi i-a zis: Cum postești? Iar el a zis. Până la ceasul al nouălea. I-a zis lui Bătrânul: Să posteşti până seara și să te nevoieşti. Şi să înveți pe de rost din Evanghelii şi din celelalte Scripturi. Și dacă îți vine gând, niciodată să nu priveşti în jos, ci totdeauna în sus. Şi îndată Domnul te va ajuta. Şi dând astfel fratelui canon, Bătrânul a ieșit spre pustia lui. Şi privind iarăşi, a văzut pe dracul acela şi i-a zis: Unde te duci

iarăşi? Iar el a zis: Să aduc aminte fraţilor! Şi a plecat. Şi când s-a întors, i-a zis sfântul: Cum sunt fraţii? Iar el a zis: Rău! Iar Bătrânul a zis: De ce? Iar el a zis: Sunt toţi sălbatici! Şi cel mai mare rău este că şi cel pe care-l aveam prieten şi care asculta de mine, şi acela, nu ştiu de unde, s-a stricat şi nici acela nu mi se mai încredinţează, ci a devenit mai sălbatic decât toţi. Şi am jurat să nu mai calc pe acolo, decât după un timp. Şi vorbind aşa, a plecat părăsind pe Bătrân. Şi Bătrânul s-a dus în chilia lui.

21. Zicea Avva Macarie despre pustiirea Schitului: Când veţi vedea chilie zidită aproape de Ėlo, aflaţi că este aproape pustiirea Schitului. Când veţi vedea copaci, sfârşitul este la poartă. Când veţi vedea copii, luaţi-vă mantiile voastre şi plecaţi!

22. Zicea, iarăşi, vrând să aducă mângâierea fraţilor: A venit odată aici un copil îndrăcit cu mama lui şi i-a zis mamei lui: Scoală-te, bătrână, să mergem de aici! Iar ea a zis: Nu pot să merg pe jos. Şi i-a zis ei copilul: Te voi purta eu pe umeri. Şi s-au minunat de viclenia demonului, cum voia să-i alunge!

23. Ziceau despre Avva Macarie că, mergând odată la biserică să săvârşească adunarea[21], a văzut în afara unei chilii a fraţilor o mulţime de draci, unii preschimbaţi în femei, vorbind necuviincios, alţii în tineri, vorbind şi aceştia lucruri ruşinoase, alţii dansând, iar alţii preschimbându-se în diferite înfăţişări. Iar Bătrânul, fiind văzător cu duhul, a suspinat, zicând: Negreşit, fratele petrece în nepăsare şi de aceea duhurile rele înconjoară chilia lui, aşa, cu neorânduială.

[21] Sinaxa, adică adunarea monahilor pentru Sfânta Liturghie.

Deci, după ce s-a terminat slujba, întorcându-se, a intrat în chilia fratelui şi i-a zis: Sunt necăjit, frate, că sunt tare nepăsător. Am însă credinţă în tine şi ştiu că, dacă te vei ruga pentru mine, negreşit mă va uşura Dumnezeu din strâmtorare. Iar fratele făcând metanie Bătrânului, i-a zis: Părinte, nu sunt vrednic să mă rog pentru tine! Iar Bătrânul a stăruit, rugându-l pe fratele și zicând: Nu plec dacă nu-mi dai cuvântul că vei face pentru mine o rugăciune în fiecare noapte. Și fratele a ascultat de porunca Bătrânului. Şi aceasta a făcut-o Bătrânul, vrând să-i dea o pricină pentru a pune început să se roage nopţile. Și sculându-se fratele noaptea, a făcut rugăciune pentru Bătrân. Și sfârșind rugăciunea, a fost străpuns la inimă și zicea în sine: Suflet nenorocit, pentru Bătrânul acesta te rogi, iar pentru tine însuţi nu te rogi! Și așa a făcut şi pentru el o rugăciune stăruitoare. Făcând el toată săptămâna, în fiecare noapte, cele două rugăciuni, una pentru Bătrân și una pentru sine însuși, duminică, mergând la biserică Avva Macarie, a văzut iarăși dracii stând afară la chilia fratelui, mânioși foarte. Și a cunoscut Bătrânul că pentru că se rugase fratele s-au mâniat dracii. Şi umplându-se de bucurie, a intrat la fratele şi i-a zis: Arată dragoste şi adaugă pentru mine încă o rugăciune! Făcând fratele cele două rugăciuni pentru Bătrânul, iarăşi a fost străpuns și a zis în sine: O suflet chinuit, adaugă şi pentru tine încă o rugăciune. Şi a făcut aşa toată săptămâna, săvârşind patru rugăciuni în fiecare noapte. Şi iarăşi, plecând Bătrânul, a văzut pe draci mânioşi şi tăcuţi şi a mulţumit lui Dumnezeu. Şi a intrat iarăşi la fratele şi l-a rugat să mai adauge şi

altă rugăciune pentru el. Şi fratele a adăugat şi pentru sine însuşi o altă rugăciune. Şi făcea în fiecare noapte şase rugăciuni. Deci, iarăşi venind Bătrânul la fratele, s-au înfuriat dracii împotriva Bătrânului şi l-au ocărât, fiind nemulţumiţi de mântuirea fratelui. Iar Avva Macarie, slăvind pe Dumnezeu pentru sporirea fratelui, a intrat iarăşi în chilia lui. Şi îndemnându-l pe el să nu fie delăsător, ci să se roage neîncetat, a plecat de la el. Iar dracii, văzând multa osârdie a fratelui, pe care o dobândise pentru rugăciune cu harul lui Dumnezeu, au plecat de la el.

24. Pentru că Împăratul veacurilor dăruieşte cu îmbelşugare celor vrednici bunătăţile Sale, spre slava şi lauda numelui Său şi spre mântuirea celor ce nădăjduiesc în El, este cu dreptate să spunem spre folos izbânzile săvârşite prin Cuviosul Macarie. Căci acesta, ajungând la desăvârşirea virtuţii celei după Dumnezeu şi fiind mai presus de toate patimile, s-a învrednicit de vederea tainelor celor netrupeşti şi cereşti, aflându-se deopotrivă cu îngerii, cum povestesc unii dintre ucenicii lui. Şi ei au auzit de la el despre acele descoperiri pe care Dumnezeu a voit să i le facă cunoscute, după ce a intrat el în raiul lui Ianis şi Iamvris[22] şi s-a luptat mult cu demonul acela înfricoşător şi născocitor al răutăţii, diavolul. Şi cum niciun folos nu avea din luptă, demonul biruit a socotit să se arate pe sine însuşi sfântului şi a încercat să-i arate feluritele meşteşuguri ale înşelăciunii, pentru că Dumnezeu

---

✦ [22] 2 Timotei 3, 8. Este vorba despre magii care s-au împotrivit lui Moise în Egipt. După Teodoret, numele de Ianes şi Iambre le-a aflat Apostolul Pavel din învăţătura nescrisă a iudeilor (P. Trembelas).

l-a silit - după cum mărturisea - să facă aceasta, deşi el nu voia. Şi călătorind în cea mai adâncă pustie, bunul ostaş al lui Hristos, Macarie, a văzut un om foarte bătrân apropiindu-se de el, fiind tare împovărat şi în jurul a tot trupul fiind plin de vase, şi în fiecare din acestea având câte o aripă. În loc de veşmânt, acesta purta mulţime de vase. Sprijinind Macarie în pământ toiagul său, au stat faţă către faţă, privindu-se. Şi acela, ca un tâlhar bănuit, se prefăcea că roşeşte de ruşine şi a zis dreptului: Ce faci, rătăcind în pustia aceasta? Iar Sfântul Macarie a răspuns: Vrând să aflu pe Dumnezeu, fug de rătăcire. Dar tu cine eşti, o, bătrâne? Fă-mi cunoscut! Căci înfăţişarea ta este străină de mântuirea oamenilor. Spune-mi, ce sunt acestea care te acoperă de jur împrejur? Iar el, auzind, a mărturisit, zicând: Cel pe care-l numiţi satana şi diavolul, acela sunt eu. Şi acestea sunt cele prin care, în felurite chipuri, îi trag pe oameni la mine însumi. Şi fiecărui mădular mă străduiesc să-i fac ceea ce i se potriveşte spre înşelare şi, cu aripile poftelor, îi nimicesc pe cei care ascultă de mine. Şi mă bucur de căderea celor biruiţi de mine. Auzind Sfântul Macarie şi îndrăznind către el, a zis: Hristos te-a dat de jucărie îngerilor Săi. Spune-mi, după fel, explicarea fiecăreia dintre otrăvuri. Căci pentru aceasta te-ai arătat, ca să-ţi vedem încâlcitele vrăji ale meşteşugului tău şi, aflând multele şi meşteşugitele săgeţi ale rătăcirii tale, să nu ne înduplecăm voii tale. Iar el a zis: Îţi voi spune, chiar dacă nu vreau, ştiinţa mea. Căci nu pot să ascund ceea ce vezi. Află, deci, pricina fiecărui vas. Dacă aflu pe cineva cercetând neîncetat legea lui Dumnezeu, îl

împiedic aducându-i durere de cap, ungându-l din vasul pe care-l am pe capul meu. Pe cel care priveghează cu imne și rugăciuni, iau din vasul pe care-l am în jurul sprâncenelor mele și, vărsând puțin cu aripa, mă silesc să-l trag la somn, aducându-i ațipire. Iar cele care sunt în jurul urechilor sunt rânduite spre lucrarea neascultării și prin acestea îi fac pe cei care vor să se mântuiască să nu mai asculte cuvântul adevărului. Prin cele pe care le am în jurul nasului meu, cu mulțime de mirosuri îi mișc pe cei tineri spre desfrânare. Cu otrăvurile pregătite în cele din jurul gurii amăgesc prin mâncăruri pe cei care se nevoiesc. Și cele pe care vreau să le fac lor le trimit prin mâncăruri, adică orice fel de vorbire de rău și vorbire de rușine. Și cei ce mă iubesc seamănă semințele tuturor împreună cu lucrurile mele spre înmulțirea roadelor vrednice de mine. Îmbrăcându-l cu mândrie, îl încing pe cel care cugetă cele înalte cu armele pe care le am în jurul gâtului meu. Căci din acestea, pentru cei care iubesc lucrurile mele în viață, am slavă și bogăție și câte alte lucruri, pe care le socotesc bune cei care s-au îndepărtat de Dumnezeu. Iar pe cele din jurul pieptului meu le vezi? Sunt vasele înțelesurilor mele, din care adăp inimile spre beția necuviinței, întunecând gândurile evlavioase ale celor care vor să-și aducă aminte de cele viitoare, făcând să dispară acestea din mintea lor. Iar cele din jurul pântecelui sunt vasele pline cu nesimțire. Cu acestea îi pregătesc pe cei lipsiți de înțelepciune în mod dobitocesc și irațional să le ofer viețuirea animalelor sălbatice. Iar cele atârnate de sub pântece sunt pentru amestecarea destrăbălărilor, făcând prin

ele desfrânări ruşinoase. Pe cele din mâini le vezi? Sunt pregătite spre slujirea zavistiilor și a uciderilor, prin care faptele lucrurilor mele înaintează. Iar cele din spate, atârnate de umeri și de spate, sunt norul ispitelor mele, prin care lupt cu putere pe cei care încearcă să lupte împotriva mea. Întind curse în spatele lor și-i arunc la pământ pe cei care au încredere în ei înşişi. Pe cele care sunt atârnate de coapse și pe spinare până la picioare le vezi? Sunt pline de curse și furtuni, din care risipind tulbur căile celor drepți, împiedicându-i să alerge pe drumul evlaviei și pregătindu-i să meargă pe calea mea. Căci stând în mijlocul căilor vieții și ale morții, pun piedici celor care pășesc pe calea vieţii, încuindu-i pe ei în calea morții şi întărindu-i să meargă pe calea mea. Și în țarina mea semăn mărăcini şi pălămidă[23], și cei care sunt semănați împreună cu acestea tăgăduiesc calea adevărului. Tu, însă, nu vrei cu desăvârşire să mă asculți, măcar o dată, ca să am puțină mângâiere, ci mă arzi mereu cu arma ta cea puternică. De aceea mă grăbesc să fug la robii mei. Tu ai Stăpân bun, împreună cu cei care sunt împreună robi cu tine, Care vorbește cu tine cu blândețe și păzindu-te pe tine ca pe fiul Lui. Auzind acestea, luptătorul cel preaîncercat al lui Hristos s-a însemnat cu semnul Crucii, zicând: Binecuvântat este Dumnezeu, Care te-a dat pe tine celor ce nădăjduiesc întru El, spre ruşinarea ta. Şi pe mine să mă păzească desăvârşit de înşelăciunea ta, ca biruindu-te pe tine, să iau cununa de la Stăpânul meu. Fugi acum, departe, o, Veliar, cel nimicit de Hristos. Să nu te atingi de

[23]Vezi Evrei 6, 8.

cei puţini care merg pe calea cea strâmtă și grea[24] a mântuirii. Să-ţi fie de ajuns ai tăi și să te depărtezi de cei din pustie. Și după ce a zis sfântul acestea, acela s-a făcut nevăzut, lăsând în urmă un fum ca de foc. Așezându-se în genunchi, sfântul s-a rugat zicând: Slavă Ţie, Hristoase, limanul celor înviforaţi și mântuirea celor ce aleargă la Tine! Amin!

25. A fost luptat odată Avva Moise cu desfrânare mare. Și nemaiavând putere să stea în chilia lui, a plecat și a vestit Avvei Isidor. Și l-a rugat pe el Bătrânul să se întoarcă la chilia lui. Şi nu a primit, zicând: Nu am putere, avva! Și luându-l cu sine, l-a adus pe o înălţime și i-a zis: Privește spre apus! Și privind, a văzut o mulţime de draci. Și erau aceia tulburaţi și zgomotoși ca pentru război. I-a zis lui iarăși Avva Isidor. Privește și spre Răsărit! Și a privit și a văzut nenumărate mulţimi de îngeri, sfinţi și slăviţi. Și a zis Avva Isidor: Iată, aceştia sunt trimiși sfinţilor de Domnul spre ajutor, iar cei dinspre apus sunt cei care luptă împotriva lor. Mai mulţi sunt, deci, cei care sunt cu noi. Și astfel, mulţumindu-i Avva Moise lui Dumnezeu, a luat curaj și s-a întors la chilia lui.

26. A zis Avva Moise la Schit: Dacă vom păzi poruncile Părinţilor noştri, eu vă chezăşuiesc pe voi în faţa lui Dumnezeu că barbarii nu vor veni aici. Iar dacă nu le vom păzi, locul acesta are să se pustiască.

27. Şezând odată fraţii la el, le-a zis: Iată, barbarii vin la Schit. Sculaţi-vă, deci, şi fugiţi! Iar ei i-au zis lui: Tu nu fugi, avva? Şi el le-a zis: Eu de atâţia ani aştept ziua aceasta, ca să se împlinească Cuvântul

---

+ [24] Matei 7, 14.

Stăpânului meu, care zice: *Toți câți au luat sabia în mână, de sabie vor pieri*[25]! Iar ei i-au zis: Nici noi nu plecăm, ci vom muri împreună cu tine! Și el le-a zis: Eu nu am amestec! Fiecare să vadă cum rămâne! Și erau șapte frați. Și el le-a zis: Iată, barbarii se apropie de poartă! Și intrând, i-au omorât pe ei. Și unul dintre ei a fugit în spatele porții și a văzut șapte coroane coborând și încununându-i pe aceia.

28. Ziceau unii dintre Părinți despre Avva Marcelin al Thebaidei, ceea ce de multe ori a spus și ucenicul lui, că urmând să iasă duminica pentru sinaxă[26] se pregătea pe sine și zicea pe de rost câteva fragmente din Scripturi, până mergea la biserică. Și așa lucrând el, buzele lui nu se mișcau, ca să nu-l audă cineva. Și când stătea la slujbă, pieptul lui mustea de lacrimi. Căci zicea: În timp ce se săvârșește Liturghia, toată biserica o văd ca pe un foc. Și când se termină biserica, iarăși focul pleacă.

29. Ziceau despre Avva Siluan că, vrând să iasă în Siria, a zis ucenicul său Marcu: Părinte, nu vreau să pleci de aici. Și nici nu te las să pleci, avva, ci mai rămâi aici trei zile. Și a treia zi a adormit.

30. Ziceau despre Avva Pahomie că odată îngropau trupul unui mort, iar Avva Pahomie, întâlnindu-i pe cale, a văzut doi îngeri mergând în urma mortului în spatele năsăliei. Și frământându-se cu gândul despre ei, a rugat pe Dumnezeu să-i descopere acest lucru. Atunci au venit cei doi îngeri la el și el le-a zis: De ce voi, îngeri, mergeți în urma mortului? Și au zis îngerii către el: Unul dintre noi este al zilei de miercuri și

✤ [25]Matei 26, 52. ✤ [26]Dumnezeiasca Liturghie.

celălalt al zilei de vineri. Și pentru că, până să moară, acesta nu s-a lipsit de postul de miercuri și de vineri, de aceea mergem în urma trupului lui, pentru că până la moarte a păzit postul. Şi în felul acesta, deci, și noi am slăvit pe acest luptător în Domnul.

31. Fericitul Pavel cel simplu, ucenicul Sfântului Antonie, povestea Părinților lucrul acesta: Odată a cercetat o mânăstire din pricina și pentru folosul fraților. Și după obişnuita vorbă dintre ei, au intrat în sfânta biserică a lui Dumnezeu și au săvârşit slujba. Iar Fericitul Pavel lua aminte la fiecare dintre cei care intrau în biserică să vadă cu ce suflet vin la slujbă. Căci avea și acest har dat lui de la Domnul, încât vedea pe fiecare ce suflet are, așa cum ne vedem noi unii pe alții. Și toți intrau cu sufletul luminos și fața bucuroasă, iar îngerul fiecăruia se bucura de el. Pe unul, însă, spunea, l-am văzut întunecat și negru la tot trupul și dracii, înconjurându-l de amândouă părțile, trăgeau de el și îi trecuseră ca un căpăstru peste grumaz. Iar îngerul lui îl urma de departe posomorât și îndurerat. Iar Pavel, lăcrimând şi bătându-se cu pumnul în piept, stătea în fața bisericii, jelind tare pe cel pe care-l văzuse așa. Și Părinții, văzând purtarea ciudată a părintelui şi schimbarea lui neașteptată spre lacrimi și tânguire, au fost și ei mişcaţi spre tânguire şi-l întrebau şi îl rugau să le spună ce a văzut, temându-se ca nu cumva să facă aceasta din pricina vreunei nemulțumiri față de ei toți. Și l-au rugat să intre la slujbă. Şi Pavel, îndepărtându-i, şedea afară, tânguindu-se de cel care i se arătase astfel. Nu după multă vreme, slujba s-a terminat şi toţi ieşeau iarăși

din biserică. Și Pavel voia să vadă pe fiecare cum iese. Și a văzut pe monahul acela întunecat și negru ieşind din biserică strălucind cu trupul, iar demonii urmărindu-l de departe, în vreme ce îngerul lui îl însoțea și se bucura de el foarte. Iar Pavel, săltând cu bucurie, a strigat binecuvântând pe Dumnezeu și zicând: *O, negrăita iubire de oameni a lui Dumnezeu și bunătate! O, îndurările Lui dumnezeiești și nemăsurata Lui bunătate! Alergând și urcându-se pe o scară mare, zicea cu glas mare: Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, ce înfricoșătoare și minunate sunt! Veniți și vedeți pe Cel care vrea ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*[27]. Veniți să ne închinăm și să cădem Lui și să zicem: Numai Tu poți să ierți păcatele! Și alergau toți împreună cu grabă, vrând să audă cele spuse. Și adunându-se toți, Pavel le-a povestit cele văzute de el înainte de intrarea în biserică. Și după acestea, iarăși a cerut stăruitor de la bărbatul acela să spună pricina pentru care Dumnezeu l-a dăruit deodată cu o asemenea schimbare. Și omul acela, aşezat de Pavel înaintea tuturor, a povestit fără şovăire cele întâmplate cu el, zicând: Eu sunt om păcătos, zicea, și de mult timp am trăit până acum în desfrânări. Intrând acum în sfânta biserică a lui Dumnezeu am auzit citindu-se din Sfântul Proroc Isaia, mai curând pe Dumnezeu vorbind prin el și zicând: Spălați-vă, curățați-vă, lăsaţi vicleşugurile şi patimile păcătoase din inimile voastre, încât să fiți curaţi înaintea Mea! Învățați să faceţi binele, şi de vor fi sufletele voastre înroşite, ca zăpada le voi albi. Iar de veți vrea și Mă veți

+ [27]1 Timotei 2, 4.

asculta, vă veţi desfăta cu bunurile pământului[28]! Iar eu, desfrânatul, la auzul cuvântului prorocului, m-am străpuns la suflet şi, suspinând în cugetul meu, am zis către Dumnezeu: *Tu eşti Dumnezeu, Care ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi*[29]. Cele pe care acum le-ai făgăduit prin prorocul Tău, acestea să le împlineşti cu mine păcătosul şi nevrednicul. Căci de acum, iată, Îţi dau cuvântul şi fac legământ cu Tine şi mărturisesc Ţie cu toată inima că nu voi mai făptui niciuna din relele acelea, ci mă lepăd de toată fărădelegea şi Îţi slujesc Ţie de acum cu conştiinţă curată. Astăzi, o, Stăpâne, şi din ceasul acesta, primeşte-mă pe mine cel ce mă pocăiesc şi cad înaintea Ta şi mă îndepărtez de acum de tot păcatul. Cu aceste legăminte, zicea, am ieşit din biserică, judecând în sufletul meu că nimic rău nu voi mai făptui în faţa lui Dumnezeu. Şi auzind toţi, au strigat cu un singur glas către Dumnezeu, zicând: *Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înţelepciune le-ai făcut*[30]! Cunoscând, deci, o, creştinilor, din Dumnezeieştile Scripturi şi din dumnezeieştile descoperiri câtă bunătate are Dumnezeu pentru cei care aleargă la El cu adevărat şi îşi îndreaptă prin pocăinţă căderile lor cele mai dinainte şi că iarăşi le dă bunătăţile cele făgăduite, fără să le facă judecată pentru păcatele de mai înainte, să nu deznădăjduim de a noastră mântuire. Căci, precum prin Prorocul Isaia a făgăduit să spele pe cei care se află în mocirla păcatelor şi ca lâna, şi ca zăpada să-i înălbească şi să-i învrednicească de bunătăţile Ierusalimului ceresc, şi

✦ [28]Isaia 1, 16-19. ✦ [29]1 Timotei 1, 15. ✦ [30]Psalmul 103, 24.

tot aşa, şi prin Prorocul Iezechiel, cu jurământ ne înştiinţează că nu ne va pierde: Viu sunt, zice Domnul, şi nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să aibă viaţă[31]!

32. Povestea fericitul Pavel cel simplu acestea: Aveam un ucenic care a căzut în felurite păcate, fără ca eu să ştiu. S-a întâmplat, deci, să se săvârşească. Şi m-am rugat lui Dumnezeu îndelung şi am rugat pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu să-mi arate cu cine este după ieşirea din trup. Şi stăruind eu cu răbdare în rugăciune nu puţine zile, am fost în extaz. Şi am văzut pe ucenicul meu purtat de doi, neavând niciun fel de lucrare, nici sufletească, nici trupească şi nici nu vorbea deloc, ci era ca împietrit. Iar eu fiind ca în agonie, ca într-o clipită mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, care zice: Pe cel care nu are haine de nuntă, să-l legaţi de mâini şi de picioare şi să-l aruncaţi în întunericul cel mai din adânc. Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor[32]! Căci a lega mâinile şi picioarele nimic altceva nu se înţelege decât a se stinge şi a rămâne fără nicio lucrare orice gând şi voinţă vicleană, care nu mergea după voia lui Dumnezeu în veacul acesta. Şi când mi-am revenit din răpire, am început a mă întrista foarte tare şi a mă mâhni[33], făcând milostenii pentru acela după putere şi danii şi rugând pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu să-l

✦ [31]Vezi Iezechiel 33, 11. ✦ [32]Matei 22, 11-13. ✦ [33]Vezi Matei 26, 37. Este important de semnalat faptul că în limbajul părinţilor se regăsesc expresii preluate din textul biblic şi folosite într-un context nou. Cum este cazul aici cu expresia: a început a se întrista şi a se mâhni.

miluiască. Şi pe iubitorul de oameni Dumnezeu Îl rugam pentru el. Şi am început a mă osteni în nevoinţe şi a mânca numai mâncare uscată, măcar că ajunsesem la adânci bătrâneţe. Deci, după câteva zile, am văzut pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu zicându-mi: De ce eşti întristat şi mâhnit, părinte? Şi eu am zis: Pentru fratele meu, Stăpâna mea, pentru că l-am văzut în cele rele. Şi mi-a răspuns, şi mi-a zis: Nu te-ai rugat tu zicând că vrei să-l vezi? Şi iată ţi s-a făcut cunoscut. Iar eu am zis: Da, mă rog Ţie, eu am făcut rugăciuni, nu am vrut să-l văd pe acesta aşa. Căci ce folos am să-l văd şi să plâng, şi să mă tânguiesc? Şi mi-a zis Preasfânta Născătoare de Dumnezeu: Mergi, pentru smerenia şi pentru osteneala şi pentru dragostea ta, eu ţi-l voi arăta, ca să nu te mai întristezi. Şi a doua zi am văzut iarăşi pe fratele venind spre mine bucuros, mergând singur şi râzând şi zicându-mi: Rugăciunile tale, părinte, au înduplecat pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, deoarece tare te iubeşte. Şi l-a rugat pe Mântuitorul să mă dezlege din legături, căci eram strâns de jur împrejur cu funiile păcatelor mele[34]. Acestea zicând fratele, eu m-am umplut de bucurie. Şi îndată am văzut pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu care mi-a zis: Ai primit acum înştiinţare, părinte? Şi eu am zis: Da, Stăpâna mea, şi tare m-am bucurat că l-am văzut pe el în slobozenie. Şi ea a zis către mine: Mergi acum şi să-l pomeneşti pe fratele totdeauna în rugăciunile tale, în milostenii şi în jertfe. Căci tare mult miluieşte pe cei adormiţi milostenia şi jertfa[35] însăşi.

✦ [34]Pilde 5, 22. ✦ [35]Are în vedere Dumnezeiasca Liturghie, pe care o numeşte cu cuvântul ofrandă sau jertfă.

33. Odată, a intrat Zaharia, ucenicul Avvei Siluan, la acesta şi l-a aflat în extaz. Şi mâinile lui erau întinse spre cer. Şi închizând uşa, a ieşit. Şi venind pe la ceasul al şaselea şi pe la ceasul al nouălea[36], l-a aflat la fel. Şi pe la ceasul al zecelea a bătut şi intrând, l-a aflat liniştindu-se şi a zis: Ce ai astăzi, părinte? Iar el a zis: Am neputinţă astăzi, fiule. Şi el, prinzându-l de picioare, zicea: Nu te voi lăsa, dacă nu îmi vei spune ce ai văzut. Şi a zis lui Bătrânul: Am fost răpit la cer şi am văzut slava lui Dumnezeu. Şi am stat acolo până acum şi acum am venit.

34. Zicea Avva Fokás, cel din obştea Avvei Theogónie, a întâiului ierusalimitean: Când şedeam în Schit, s-a întâmplat ca un anume Avva Iacob, mai tânăr, de la Chilii, să aibă pe tatăl său părinte şi după trup, şi duhovnicesc. Şi la Chilii sunt două biserici, una a ortodocşilor, în care se şi împărtăşea, şi una a schismaticilor. Şi pentru că Avva Iacob avea harul cugetării smerite, era iubit de toţi, şi de cei din Biserică, şi de schismatici. Deci, îi ziceau lui ortodocşii: Avva Iacobe, să nu te amăgească schismaticii şi să te atragă la părtăşie cu ei. La fel şi schismaticii îi ziceau: Să ştii, Avva Iacobe, că împărtăşindu-te cu diofiziţii[37] îţi pierzi sufletul, căci sunt nestorieni şi răstălmăcesc adevărul.

✦ [36]La ora douăsprezece şi la ora trei, după ceasul nostru!

✦ [37]Aşa se numeau în perioada marilor erezii hristologice (sec. al V-lea d.Hr.) creştinii monofiziţi, înfruntându-i pe nestorieni, care făceau distincţie tranşantă între cele două firi ale lui Hristos. Aceeaşi denumire, de asemenea, se dădea şi celor care credeau în învăţătura ortodoxă a Sinodului al IV-lea Ecumenic, care-L primeau pe Hristos Unul în două firi, nedespărţite, neîmpărţite, neamestecate şi neschimbate (ET).

Iar Avva Iacob, fiind curat la suflet și strâmtorat de cele zise lui de amândouă părțile, s-a gândit în sine să roage pe Dumnezeu. Și s-a închis în chilie, în afara lavrei, trăind în liniștire, fiind îmbrăcat cu hainele sale ca și când urma să moară. Și aveau obicei Părinții egipteni să păstreze până la moarte levitonul, peste care puneau sfânta schimă și culionul și cu acestea să fie înmormântați. De aceea le purta numai duminica la Sfânta Împărtășanie și apoi le strângeau. Plecând la chilia aceea, se ruga lui Dumnezeu. Și istovindu-se din pricina postului, a căzut la pământ și a rămas acolo întins. Și zicea că multe a pătimit în zilele acelea de la draci şi mai ales de la cugetul lui. Și trecând patruzeci de zile, a văzut un copil intrând la el bucuros şi zicându-i: Avva Iacobe, ce faci aici? Iar el, de îndată fiind luminat și luând putere de la vedenie, i-a zis: Stăpâne, tu cunoşti ce am. Aceia îmi zic să nu las biserica și ceilalți îmi zic: Să nu te amăgească pe tine diofiziţii. Și eu zbuciumându-mă și neștiind ce să fac, am făcut acest lucru. Și i-a răspuns lui Domnul: Unde ești, ești bine. Și îndată s-a aflat în fața ușilor sfintei biserici a ortodocşilor care țineau Sinodul.

35. Ziceau despre un Bătrân că mergea prin pustie şi, iată, doi îngeri îl însoțeau, unul de-a dreapta şi unul de-a stânga. Şi mergând au aflat o mortăciune pe cale. Și Bătrânul și-a acoperit nasul de duhoare, iar îngerii au făcut la fel. Şi înaintând puţin pe cale, Bătrânul le-a zis: Şi voi mirosiți aceasta? Iar ei au zis: Nu, dar pentru tine am acoperit şi noi nasul. Nouă nu ne miroase necurăţia lumii acesteia, nici nu se apropie de noi, ci sufletelor care cad în duhoarea păcatelor le miroase.

36. Povestea cineva, zicând: La Schit, când clericii aduceau jertfa, se cobora un vultur pe jertfă, dar nimeni nu-l vedea, afară de clerici. Deci, într-una din zile, cineva a cerut ceva de la un diacon. Și acesta i-a zis: Nu sunt liber acum. Și urcând acesta la proscomidiar[38], nu a mai coborât închipuirea vulturului după obicei. Și a zis preotul diaconului: Ce înseamnă acest lucru, că nu a mai venit vulturul după obicei? Sau la mine este vina, sau la tine. Îndepărtează-te de mine! Și dacă te vei îndepărta, se va cunoaște că din pricina ta nu a coborât. Și îndepărtându-se diaconul, îndată a coborât vulturul. Și după ce s-a săvârșit slujba, preotul a zis diaconului: Spune-mi ce ai făcut? Și acela înștiințându-l, a zis: Nu mă știu pe mine să fi făcut vreun păcat, decât că venind la mine un frate și cerându-mi cutare lucru, i-am răspuns: Nu am timp! Și a zis preotul: Așadar, din pricina ta nu a coborât, deoarece s-a întristat fratele împotriva ta. Și plecând diaconul, a pus metanie fratelui.

37. Ziceau unii dintre Părinți că atunci când era să se săvârșească Sfântul Petru, arhiepiscopul Alexandriei[39], a văzut cineva o vedenie cu Pururea Fecioara și a auzit un glas zicând: Petru, Întâiul Apostol și Petru sfârșitul mucenicilor[40].

✦ [38]Textul original foloseşte aici tot cuvântul ofrandă. De unde deducem, întrucât se vorbeşte despre faptul că diaconul a urcat, că este vorba de altar, unde era şi proscomidiarul şi care era mai ridicat decât restul bisericii. ✦ [39]Este vorba despre Sfântul Mucenic Petru, arhiepiscopul Alexandriei, care a mărturisit în timpul împăratului Maximilian, în anul 311 d.Hr. Pomenirea lui se prăznuieşte la 24 noiembrie. ✦ [40]Caracterul profetic al acestor cuvinte s-a adeverit în acelaşi an când împăratul Galeriu, grav

38. Povestea unui dintre Părinți: Trei lucruri sunt de cinste la monahi, de care și noi trebuie să ne apropiem cu frică și cu cutremur și cu bucurie duhovnicească: împărtășirea cu Sfintele Taine și trapeza fraților și spălarea picioarelor lor. A adus și o pildă pe măsură, zicând: Era un Bătrân mare văzător cu duhul și i s-a întâmplat să fie odată cu mulți frați. Și pe când mâncau ei, Bătrânul, șezând la masă, lua aminte cu duhul și îi vedea pe unii mâncând miere, pe alții pâine, pe alții necurăție și se minuna în sine. Și se ruga la Dumnezeu zicând: Doamne, descoperă-mi taina aceasta, că aceeași mâncare este pusă înainte pe masă tuturor și când o mănâncă se vede așa schimbată; și unii mănâncă miere, alții pâine și alții necurăție. Și i-a venit lui glas de sus, zicând: Cei care mănâncă miere sunt cei care cu frică și cu cutremur și cu bucurie duhovnicească stau la masă și se roagă neîncetat și rugăciunea lor ca tămâia se înalță la Dumnezeu, de aceea mănâncă miere. Cei care mănâncă pâine, aceștia sunt cei care mulțumesc pentru împărtășirea cu cele dăruite de Dumnezeu. Iar cei care mănâncă necurăție, aceștia sunt cei care cârtesc și zic: Aceasta este bună, aceasta nu este bună. Nu trebuie să gândească așa, ci mai curând să aducă slavă lui Dumnezeu și să-i înalțe cântări, ca să se împlinească cuvântul: *De aceea, ori*

---

bolnav, a dat poruncă împotriva credinței creștine și s-au pornit prigoanele, cu excepția ținuturilor unde domnea Maxențiu și în parte, în zonele pe care le controla Maximilian. După o perioadă de trei ani au urmat încetarea oficială a prigoanelor și reabilitarea credinței creștine prin edictul de la Mediolan, dat de împăratul Constantin cel Mare.

de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți[41].

39. A zis un Bătrân: De multe ori, atunci când diaconul zicea „Dați sărutare unii altora", vedeam Duhul Sfânt în gurile fraților.

40. Zicea unul dintre Părinți: Șezând odată Bătrânii și vorbind despre cele de folos, era unul din ei văzător cu duhul și vedea pe îngeri mișcând ramuri de finic și lăudându-i. Și cum începea să vorbească despre altceva, îngerii plecau și năvăleau în mijlocul lor porci plini de miros urât și-i chinuiau. Și cum vorbeau iarăși cele de folos, veneau iarăși îngerii și-i lăudau.

41. A zis un Bătrân: Acesta este scris despre două și despre trei păcate ale Tirului, dar și de la al patrulea nu-Mi voi întoarce fața Mea[42]! A-ți aduce aminte răul și a consimți cu gândul și a vorbi sunt primele, iar al patrulea este a săvârși lucrul. Dar și pentru toate acestea nu voi întoarce fața Mea, părându-mi rău, zice Domnul.

42. Ziceau despre un mare Bătrân de la Schit că, atunci când frații construiau o chilie, ieșea cu bucurie și punea temelia. Și nu pleca până nu se termina. Deci, odată, ieșind la zidirea unei chilii, s-a întunecat foarte tare. Și i-au zis lui frații: Avva, de ce ești așa întunecat și întristat? Iar el a zis: Se va pustii locul acesta, fiilor! Căci am văzut foc aprinzându-se la Schit. Și luând frații ramuri de finic și lovind, l-au stins. Și iarăși, a doua oară s-a aprins și l-au stins. Și a treia oară s-a aprins și a cuprins tot Schitul. Și nu au mai putut să-l stingă. Și de aceea sunt întunecat și întristat.

✦ [41]1 Corinteni 10, 31. ✦ [42]Amos 1, 9.

43. A zis un Bătrân: Scris este Dreptul ca finicul va înflori[43]. Acest cuvânt înseamnă ceea ce este bun și drept și dulce și care este de sus. Căci este una inima finicului și aceea este albă, fiecare având lucrarea sa. Acest lucru îl poate afla cineva în același chip la cei drepți. Căci una este inima lor și albă, privind către Dumnezeu. Este și albă, având luminarea cea din credință. Și toată lucrarea celor drepți este în inima lor. Și ascuțimea tulpinilor de finic este împotrivirea față de diavol[44].

44. A zis un Bătrân: Sunamiteanca l-a primit pe Elisei[45], cu toate că aceasta nu avea legătură cu niciun om. Se spune că Sunamiteanca este chipul sufletului, iar Elisei este chipul Duhului Sfânt. Deci, în ceasul în care sufletul se lasă de amestecul și tulburarea vieții acesteia, este cercetat de Duhul lui Dumnezeu. Și atunci acesta poate să nască, sterp fiind[46]!

45. A zis unul dintre Bătrâni: Ochii porcilor așa au facerea lor naturală, încât sunt nevoiți să caute spre pământ și niciodată să nu poată privi spre cer. Deci, tot așa și sufletul celui care se tăvălește în plăceri, odată scăpat în mocirla desfrâului, cu greu va putea să-și ridice ochii în sus către Dumnezeu sau să se îngrijească de ceva vrednic de Dumnezeu.

46. Un oarecare Bătrân s-a făcut mare văzător cu duhul. Acesta adeverea lucrul zicând: Puterea pe care

✦ [43]Psalmul 91, 13. ✦ [44]Este evidentă asemănarea între ascuțimea tulpinilor de finic și ascuțimea inimii pentru a o face săgeată împotriva diavolului. ✦ [45]Vezi 4 Regi 12, 37. ✦ [46]În limba greacă, sufletul este de genul feminin. În limba română, sufletul este masculin și imaginea nu mai este atât de grăitoare.

am văzut-o stând peste cel nou botezat, pe aceeaşi am văzut-o şi pe veşmântul monahului, când primeşte schima.

47. Unui Bătrân i s-a dat să vadă cele ce se întâmplă și zicea: Am văzut un frate osârduindu-se[47] în chilia sa. Și iată, un demon, venind, a stat afară lângă chilia lui. Şi cât se ostenea fratele, el nu putea să intre. Dar când a încetat să se mai ostenească, atunci a intrat diavolul în chilia lui şi l-a luptat.

48. A zis unul dintre Părinți că doi fraţi erau vecini cu el, unul dintre străini şi unul din partea locului. Și cel venit din străini era puțin nepăsător, iar cel din părţile locului tare osârduitor. S-a întâmplat să adoarmă cel dintre străini. Și Bătrânul, fiind văzător cu duhul, a văzut mulțime de îngeri ducând sufletul lui. Și când a ajuns la cer și a fost să intre, s-a făcut ceartă pentru el. Şi a venit de sus un glas, zicând: Este știut că a fost puţin nepăsător, dar pentru înstrăinare să-i deschideți! Și după aceea a adormit şi cel din partea locului. Și a venit toată rudenia lui. Şi a văzut Bătrânul că nu erau nicăieri îngeri și s-a minunat și a căzut cu fața la pământ înaintea lui Dumnezeu, zicând: Cum de străinul s-a bucurat de atâta slavă şi acest osârduitor de nimic din acestea nu s-a bucurat? Și i-a venit lui glas, zicând: Acest osârduitor, când a venit ceasul să adoarmă, și-a deschis ochii lui și a văzut pe rudeniile

✤ [47]Verbul μελετάω, folosit aici, înseamnă a face ceva cu grijă, cu osârdie. Mai târziu avea să însemne şi a studia, a citi cu atenție. Aici se poate înţelege atât studierea cărţilor, cât şi „cugetarea ascunsă" a inimii ca rugăciune, ca vorbire cu Dumnezeu sau orice nevoinţă legată de pravila de chilie a călugărului.

lui plângând şi s-a mângâiat sufletul lui. Iar străinul, deşi era nepăsător, nu a văzut pe niciunul dintre cei ai lui şi suspinând a plâns şi Dumnezeu l-a mângâiat pe el.

49. Povestea unul din Părinţi că era un pustnic în pustia Nilupolisului şi pe acesta îl slujea un credincios din lume. Iar în cetate era un om bogat şi necredincios. Şi s-a întâmplat ca acesta să adoarmă şi l-a petrecut pe el toată cetatea şi episcopul cu făclii şi tămâieri. Şi s-a dus slujitorul pustnicului, după obicei, să-i ducă pâine. Şi l-a aflat pe pustnic sfâşiat de o hienă. Şi a căzut cu faţa la pământ în faţa lui Dumnezeu, zicând: Doamne, nu mă scol până nu-mi dai de ştire cum sunt acestea, că acel necredincios s-a bucurat de atâta măreţie, iar acesta, care-ţi slujea Ţie, noaptea şi ziua, a murit în acest chip. Şi venind înger al Domnului, i-a zis: Acel necredincios avea ceva bun şi a primit răsplată pentru el aici, pentru ca dincolo să nu afle niciun fel de uşurare. Iar acest pustnic, pentru că era împodobit cu toate virtuţile, dar avea şi el o greşeală mică, a primit plată pentru aceasta aici, ca dincolo să fie aflat curat în faţa lui Dumnezeu. Şi primind această înştiinţare, a plecat slăvind pe Dumnezeu pentru judecăţile Sale!

50. Ziceau despre un Bătrân că s-a rugat la Dumnezeu să vadă pe draci. Şi i s-a descoperit lui: Nu ai trebuinţă să-i vezi pe aceştia. Iar Bătrânul se ruga zicând: Doamne, puternic eşti să mă acoperi cu harul Tău. Şi Dumnezeu i-a descoperit ochii lui şi i-a văzut pe ei ca albinele înconjurând pe om, scrâşnind asupra lui din dinţi, iar îngerul Domnului îi certa pe ei.

51. Un frate oarecare, fiind mişcat de mânie împotriva cuiva, a stat rugându-se și cerând să arate îndelungă-răbdare fratelui său și să treacă prin ispită fără să fie vătămat. Și îndată a văzut fum ieșind din gura lui.

52. A zis un Bătrân despre un bărbat sfânt că, deși nu a învăţat de la cineva psalmi şi nici rugăciunile Sfintelor Taine - învrednicit fiind de taina preoției pentru multa lui dragoste către Dumnezeu - le cunoştea pe toate ca și când le-ar fi învățat. Și s-a făcut tare virtuos şi săvârşea vindecări. Mai avea și această mare izbândă: că în cei şaizeci de ani de nevoință a sa nu a văzut femeie şi nici părul capului său nu l-a tăiat. Şi când avea să se săvârșească, a cunoscut aceasta mai înainte cu trei zile. Şi chemând pe ucenicii săi, le-a vestit lor aceasta şi a treia zi s-a săvârșit.

53. Era un monah care nu lucra deloc, ci se ruga neîncetat. Deci, spre seară intra în chilia lui și acolo afla pâinea lui şi o mânca. Un alt frate l-a vizitat pe el, având sevine[48] și l-a făcut pe Bătrân să lucreze sevine. Şi când a venit seara, a intrat după obicei ca să mănânce și nu a aflat nimic. A adormit, deci, întristat. Și i s-a descoperit lui acestea: Când petreceai timpul tău cu Mine, te hrăneam Eu. Când ai început să lucrezi, de la lucrul mâinilor tale să ceri hrana ta.

54. Un frate l-a întrebat pe un Bătrân, zicând: Numele este cel care mântuiește sau lucrarea? I-a zis lui Bătrânul: Am cunoscut un frate care în timp ce se

---

✦ [48]Fibre din nuiele de finic, material din care se confecţionau funii, rogojini, desagi ş.a. Hainele care se confecţionau erau aspre și călugării le foloseau pentru nevoință (ET).

ruga odată i s-a strecurat gândul că ar vrea să vadă sufletul unui păcătos și al unui drept când se desparte de trup. Și nevrând Dumnezeu să-l întristeze pe el în dorința lui aceasta, în timp ce ședea el în chilie, a intrat un lup la el și luându-l de haine cu gura îl târa afară. Și sculându-se, a mers după el, până când l-a dus într-o cetate oarecare. Și lăsându-l pe el acolo, lupul a plecat. Deci, cum ședea el în afara cetății într-o mânăstire unde locuia cineva care avea nume mare de pustnic - iar acela era bolnav și își aștepta ceasul său - fratele a văzut multă pregătire de lumânări și candele rânduite pentru el. Și toată cetatea plângea pentru el, zicând: Dumnezeu, pentru rugăciunile lui, ne dădea pâinea și apa, și Dumnezeu a salvat toată cetatea prin el. Deci, dacă i s-ar fi întâmplat ceva lui, toată cetatea am fi murit. Și venind ceasul cel ce nu poate fi amânat, iată fratele ia seama și vede pe tartorul[49] iadului cu un trident de foc. Și a auzit glasul acesta: Așa cum nici măcar un ceas nu m-a odihnit sufletul lui, nici tu să nu ai milă de el scoțându-i sufletul. Căci nu se va odihni în veci. Deci a coborât tridentul de foc în inima lui și chinuindu-l mult timp, așa i-a scos sufletul. După acestea, fratele a intrat în cetate și ședea plângând. Și a văzut un frate străin în piață, zăcând bolnav și neavând pe nimeni să-l îngrijească. Și a rămas lângă el o zi. Și în ceasul adormirii lui, fratele i-a văzut pe Mihail și pe Gavriil venind pentru sufletul lui. Și stând unul de-a dreapta și altul de-a stânga, stăteau rugându-se pentru sufletul lui și cerând să-l

---

✦ [49]Cuvântul tartar, care înseamnă abis, aici se referă la îngerul morții.

primească ei. Dar pentru că sufletul nu voia să părăsească trupul, a zis Mihail către Gavriil: Scoate-l ca să plecăm! A zis către el Gavriil: Am primit poruncă de la Stăpânul nostru să-l luăm fără durere și pentru aceasta nu putem să-l silim. Atunci, a strigat Mihail cu glas mare: Doamne, ce voiești cu sufletul acesta, căci nu voiește să iasă? Și i-a venit lui un glas, zicând: Iată trimit pe David cu chitara și cu toți cei care cântă, ca auzind cântarea glasului lor să iasă cu bucurie. Deci nu-l siliți pe el! Și coborând toți, au înconjurat sufletul lui și cântând imne, acesta a sărit și s-a așezat în mâinile lui Mihail și s-a înălțat cu bucurie.

55. A zis iarăși același despre un Bătrân că a plecat odată în cetate să vândă lucruri și cum s-a ivit prilejul, s-a așezat la stâlpul porții unui om bogat care avea să se sfârșească. Și pe când ședea el acolo, a luat seama și a văzut cai negri și călăreții lor tot negri și erau înfricoșători și aveau în mâinile lor ciomege de foc. Și ajungând ei lângă poartă, au lăsat caii afară și au intrat unul câte unul. Și văzându-i pe ei, bolnavul a strigat cu glas mare: Doamne, miluiește-mă și ajută-mă! Căci trimișii îi ziceau: Acum, când soarele a apus, ți-ai adus aminte de Dumnezeu? De ce la răsăritul zilei nu l-ai căutat pe El? Acum nu mai este pentru tine parte de nădejde și nici de mângâiere. Și așa, luând sufletul lui nenorocit, au plecat.

56. A zis un Bătrân: Am auzit de la niște sfinți care Îl aveau pe Hristos, vorbind despre înțelegerea a patru preoți sfinți, care și-au dat dreapta unul altuia, ca să trăiască în același suflet și în același timp în veacul acesta și împreună iarăși să se afle în ceruri,

încredințându-se în glasul Stăpânului, care zice: Dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ în privința unui lucru care îl vor cere, se va da lor de către Tatăl Meu, Care este în ceruri[50]! Și trei dintre ei, stăruind în nevoință, trăiau în isihie în pustie, iar celălalt îi slujea în cele spre trebuință. Deci, s-a întâmplat ca doi dintre ei să se săvârșească în Hristos și să plece din viață și să fie duși în același loc de odihnă și să lase pe pământ pe ceilalți doi, pe cel care slujea și unul care trăia în isihie. Și, din uneltirea demonului celui viclean, cel care-i slujea a căzut în desfrânare. Și s-a descoperit unuia dintre Bătrânii sfinți care vedeau cu duhul că cei doi părinți care se săvârșiseră rugau pe Dumnezeu pentru cel ce le slujise, zicând: Dă-l pe fratele să fie mâncat de un leu sau de o altă fiară, pentru ca, spălându-și păcatul, să vină la locul în care suntem noi, ca să nu se surpe înțelegerea noastră. Și s-a întâmplat să vină fratele, după obiceiul slujirii lui, și când se întorcea la cel care trăia în isihie, l-a întâlnit un leu care căuta să-l omoare. Și a cunoscut isihastul ce se întâmplă, căci i s-a descoperit. Și a stat la rugăciune, rugându-se lui Dumnezeu pentru fratele. Și leul îndată a stat deoparte. Deci, cei doi Bătrâni care se săvârșiseră rugau pe Dumnezeu, zicând: Ne rugăm Ție, Stăpâne, iartă-l pe el, să fie mâncat de leu și să vină împreună cu noi în această fericire și nu asculta, Sfinte, pe cel care te roagă pentru el pe pământ. Iar Bătrânul, în chilie, cu rugăciune îndelungă și cu lacrimi, ruga stăruitor pe Dumnezeu să-l miluiască pe fratele și să-l izbăvească de leu. Și Dumnezeu

♦ [50]Matei 18, 19.

a ascultat strigătul Bătrânului și a zis către Părinții care erau în cer: Drept este să ascult pe acela! Căci voi sunteți aici în ușurare, scăpați de toate suferințele și ostenelile vieții. Acela, însă, este istovit de osteneala trupului și de luptele cu duhurile vicleșugului. Deci, drept este să dau aceluia harul și nu vouă. Și îndată a plecat leul de la fratele. Și venind la chilie a aflat pe Bătrân vărsând lacrimi pentru el. Și i-a povestit tot ce i se întâmplase și a mărturisit păcatul său. Și, cunoscând că S-a milostivit Dumnezeu de el, s-a pocăit. Și în puțin timp a venit la măsura lui veche. Și s-a întâmplat să adoarmă amândoi și să se săvârșească în Hristos. Și s-a descoperit sfântului văzător cu duhul despre care am vorbit mai înainte că toți patru sunt la un loc după făgăduințele nemincinoase ale Domnului nostru Iisus Hristos.

57. Altul, iarăși, era apocrisiarh[51] al unei mari obști. Și făcând el cele ale ascultării sale pentru obște s-a întâmplat să cadă în mocirla desfrâului. Deci, a fost că s-a săvârșit acela. Și s-a făcut fața lui precum funinginea pe oală. Și părintele mânăstirii, duhovnicesc fiind, cum a văzut întâmplarea, a adunat toată obștea fraților, zicând: Fratele acesta a ieșit din viață. Și știți că pentru odihna și liniștea voastră făcea cu

✦ [51]În limbaj ecleziastic, apocrisiarhii erau clerici trimiși ca reprezentanți ai episcopilor pe lângă mitropoliți și patriarhi. Mai târziu au fost înlocuiți cu laici. Legislația lui Iustinian prevedea și apocrisiarhi ai mânăstirilor, în principal, pentru legătura cu demnitarii ecleziastici și politici. La început erau însărcinați cu aceasta călugării din fiecare mânăstire, aleși dintre cei mai virtuoși. Mai târziu, au fost înlocuiți cu laici, pentru ca monahii să nu mai lipsească din mânăstire (ET).

tot sufletul cele ale ascultării lui. Şi a fost amăgit ca om de cel rău. Şi pentru că din pricina noastră a căzut în păcat, veniţi să ne ostenim îndelung pentru el şi să-L rugăm pe iubitorul de oameni Dumnezeu, căci milele Sale sunt peste toate lucrurile Lui[52]. Deci, au început cu lacrimi să postească şi să roage stăruitor pe Dumnezeu să-l miluiască pe acela. Şi trei zile şi trei nopţi au stat toţi flămânzi, fără să mănânce nimic, numai plângând şi tânguindu-se pentru pierzania fratelui. Şi a fost avva răpit şi a văzut pe Mântuitorul că îi este plăcută osteneala fraţilor. Iar diavolul a început să osândească şi să zică: Stăpâne, al meu este acesta! Mă rog Ţie, dintre ai noştri este! Eu am lucrat împreună cu el la păcat. Şi fiind judecător drept, Doamne, asemenea să judeci! A răspuns, deci, Mântuitorul, zicând: Sunt judecător drept, dar şi milostiv. Şi dincolo de dreptate se află milostivirea Mea şi iubirea Mea de oameni, căci sunt milostiv şi iubitor de oameni. Drept este să nu trec cu vederea rugăciunea atâtor bărbaţi sfinţi adusă mie pentru un om rănit. Şi chiar pentru cei care se roagă a căzut acesta în păcat. Căci putea şi el să stea în liniştire precum stăteau toţi cei din mânăstire şi să se păzească neatins de săgeţile vrăjmaşului. Dar din pricina treburilor din afară ale fraţilor, ca om, a alunecat. Sau nu vezi că toţi s-au dat pe ei înşişi la moarte pentru el şi toţi pentru unul sunt gata să moară? Dar, totuşi, înduplecă-i să înceteze a Mă ruga şi atunci poţi să-l iei. Vezi că atâtea suflete sunt în primejdie să se sfârşească de foame, trei zile şi trei nopţi rugându-Mă şi cerând cu lacrimi milă pentru el.

✦ [52]Matei 5, 45-47.

Nu se opresc din rugăciuni, cu suspine și cu metanii. Și-au acoperit capetele lor cu cenușă. Atâta mulțime Mă roagă! Și toate acestea fără ca fratele să fi păcătuit cu mai înainte cugetare și cu bună știință, ci căzând în păcat din nebăgare de seamă ca om. Nu este, oare, drept să se bucure de împlinirea cererii lor? Căci dacă celor care împărăţesc pe pământ, când cetatea întreagă vede pe un osândit dus la moarte, le este schimbată hotărârea împărătească de implorarea mulțimii şi cel osândit este smuls din mâinile călăului, cu cât mai mult Eu, Împăratul cu adevărat drept și iubitor de oameni, voi împlini ostașilor Mei cererea și ruga pe care Mi-o aduc pentru unul dintre ei. Zicând Domnul acestea, s-a rușinat diavolul și s-a făcut nevăzut. Și când avva al mânăstirii și-a revenit din extaz, a povestit toate fraților şi s-au bucurat cu bucurie foarte mare. Și fața fratelui a început să se curețe puțin câte puțin de negreală până s-a făcut în întregime curată. Și fiind astfel încunoștiințați că Dumnezeu a rânduit sufletul lui în rândul celor mântuiți, au luat trupul lui și l-au înmormântat. Și se bucurau pentru mântuirea fratelui care s-a făcut în chip minunat, că aproape este Domnul tuturor celor care Îl cheamă în adevăr[53]!

58. Povestea același Bătrân și despre un episcop, ca, din curajul aceluia luând, să dobândim mântuirea noastră. S-a vestit de către unii episcopului nostru - după cum el însuşi spunea - că două femei libere din lume, credincioase, nu trăiau cu înţelepciune. Și episcopul, pătimind ceva omeneşte de la cei care l-au înştiințat, bănuind același lucru și despre alții, a făcut

[53]Psalmul 144, 18.

rugăciune la Dumnezeu, cerând cu stăruinţă ca de acolo să afle adevărul, ceea ce s-a şi întâmplat. Căci, după acea dumnezeiască şi înfricoşătoare Proscomidie, vedea pe feţele celor care veneau la împărtăşirea cu Sfintele Taine sufletele lor şi în ce păcate căzuse fiecare. Şi feţele păcătoşilor le vedea ca pe un fum. Unii dintre ei aveau faţa ca arsă, iar alţii aveau ochii înroşiţi ca de foc şi însângeraţi. Şi alţii erau luminoşi la vedere şi albi la îmbrăcăminte. Şi pe unii, când se împărtăşeau cu Trupul Domnului, zicea că îi cuprindea flacăra şi îi ardea, iar alţii se făceau ca lumina de la mărgăritarul care le intra pe gura lor şi tot trupul lor strălucea. Şi zicea că erau între aceştia care pătimeau acestea şi cei care trăiau viaţă monahală şi din cei căsătoriţi. Apoi, zice, s-a îndreptat să împărtăşească şi pe femei, ca să cunoască şi sufletele lor cum sunt. Şi a văzut şi la acestea în acelaşi chip întâmplându-se feţe întunecate şi însângerate şi aprinse, dar şi albe. Între ele erau şi acele două femei, care fuseseră pârâte la episcop, pentru care în mod deosebit ajunsese episcopul să facă o astfel de rugăciune. Şi le-a văzut pe ele, când se apropiau de Sfintele lui Dumnezeu Taine, având faţa strălucitoare şi cinstită, îmbrăcate în veşmânt alb. Apoi, împărtăşindu-se ele de Sfintele lui Hristos Taine, s-au făcut ca strălucind de lumină. Şi iarăşi, după obiceiul său, s-a întors la rugăciune către Dumnezeu, cerând să afle chipul descoperirilor care i s-au arătat. Şi venind la el un înger al Domnului, i-a poruncit să întrebe despre orice. Şi episcopul îndată a întrebat despre acele două femei, dacă este adevărată pâra de mai înainte împotriva lor sau mincinoasă.

Şi îngerul l-a încredinţat că sunt adevărate toate cele spuse despre ele. Şi episcopul a zis către înger: Şi cum la împărtăşirea cu Sfintele lui Hristos Taine erau strălucitoare la faţă, având veşmântul alb şi lumină împrăştiind nu puţină? Şi îngerul a zis că, venindu-şi ele în simţire în legătură cu ceea ce săvârşiseră şi lepădându-se de acelea, cu lacrimi şi suspine şi cu multe milostenii către săraci şi cu mărturisire, au dobândit dumnezeiasca împăcare, făgăduind că tot restul vieţii nu vor mai cădea în acele păcate, dacă vor primi iertare pentru păcatele de mai înainte. Şi primind prin acestea dumnezeiască împăcare, au fost dezlegate şi de greşelile lor. Şi acum trăiesc cu înţelepciune şi cu dreptate, şi cu credinţă. Şi episcopul s-a minunat, zicea, nu de schimbarea femeilor acelora - aceasta se întâmplă cu mulţi - ci de darul lui Dumnezeu, Care nu numai că nu le-a pedepsit, ci le-a învrednicit de atâta har. Şi îngerul a zis către el: Te minunezi de aceasta? Pe bună dreptate, pentru că eşti om. Iar Stăpânul, Dumnezeul nostru şi al vostru, din fire fiind bun şi iubitor de oameni, pe cei care se opresc de la greşelile lor şi prin spovedanie cad înaintea Lui, nu numai că nu-i trimite în iad, ci încetează mânia şi îi învredniceşte de cinste. Căci aşa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat pentru ea[54]. Aşadar, Cel care a ales să moară pentru vrăjmaşii Săi[55] Acesta, oare, nu cu mult mai mult va izbăvi de pedepse pe cei care sunt ai Lui şi s-au căit pentru toate câte au făcut[56]? Şi îi va dezlega de pedepse şi le va da să se bucure de bunătăţile pe care Însuşi le-a pregătit[57]?

+ [54]Ioan 3, 16. + [55]Romani 5, 6-11. + [56] Ioan 5, 24. + [57]Matei 25, 34.

Aceasta să știi bine că niciunul din păcatele oamenilor nu biruiește iubirea de oameni a lui Dumnezeu, numai să se lepede cineva prin pocăință de relele pe care le-a făcut mai înainte. Căci, iubitor de oameni fiind Dumnezeu, cunoaște neputința neamului nostru și tăria patimilor, și puterea diavolului, și răutatea lui. Și când cad oamenii în păcat, îi iartă ca pe fiii Lui și așteaptă îndreptarea lor, arătându-le îndelungă răbdare. Și când aceștia se schimbă și se roagă bunătății Lui, le arată înțelegere ca unor neputincioşi şi le dezleagă de îndată pedepsele și le dăruiește bunătățile cele pregătite drepților. Și a zis episcopul îngerului: Dezleagă-mi, deci, și deosebirea fețelor lor, mă rog ție. În ce păcate se afla fiecare dintre ei? Pentru ca şi despre acestea aflând, să mă izbăvesc de toată necunoașterea. Și îngerul Domnului a zis către el: Cei strălucitori şi plăcuţi la vedere trăiesc cu înţelepciune, curăție și dreptate, sunt binevoitori şi suferă împreună cu cei ce suferă şi sunt milostivi. Iar cei care au fețele întunecate sunt lucrători ai desfrâului şi ai faptelor ruşinoase şi ai risipirii şi ai desfătării. Şi cei care arată însângeraţi şi înroşiţi, aceia sunt cei care trăiesc împreună cu viclenia şi cu nedreptatea, sunt iubitorii de vorbe de ocară şi hulitori, înşelători şi ucigaşi. Şi i-a zis lui iarăşi îngerul: Ajută-i, deci, pe ei, dacă doreşti fierbinte mântuirea lor. Căci pentru aceasta au fost primite rugăciunile tale, pentru ca, aflând după faţă păcatele celor pe care-i înveţi, să-i faci mai buni cu sfaturile şi cu îndemnurile şi cu pocăinţa faţă de Hristos, Domnul nostru, Cel ce a murit şi a înviat din morţi. Deci, câtă putere şi râvnă şi iubire este la tine pentru Stăpânul

Hristos, cu toată grija fă-i să se întoarcă de la păcatele lor spre Dumnezeu, înduplecându-i să afle căror păcate sunt robiți și să nu fie nepăsători pentru mântuirea lor. Căci pentru aceasta va fi mântuire sufletului și desfătarea bunătăților celor viitoare celor care se pocăiesc și se întorc spre Dumnezeu. Iar pentru tine va fi multă plată, următor făcându-te Stăpânului tău, Care a lăsat cerurile și a trăit cele de pe pământ, făcând aceasta pentru mântuirea oamenilor.

59. Ziceau despre un frate că, făcându-se slujbă în ziua de duminică, s-a sculat după obicei să meargă la biserică. Și l-a batjocorit pe el diavolul zicându-i: Unde mergi la biserică? Să te împărtășești cu pâine și vin, și oamenii să spună că sunt Trupul și Sângele Domnului? Nu-ți râde de tine! Și fratele s-a încredințat gândului și nu a mai plecat ca de obicei la biserică. Iar ceilalți frați îl așteptau pe frate, căci așa era obiceiul zilei însemnate de duminică, să nu se săvârșească slujba până nu vin toți. Și au așteptat aceia și mai mult, dar el nu venea. Atunci, sculându-se, au mers la el, zicând: Să nu fie bolnav sau să nu fi murit! Și când au intrat în chilia fratelui, l-au întrebat zicând: De ce nu ai venit la biserică, frate? Iar fratele se rușina să le spună. Și înțelegând frații că aceasta este viclenia diavolului și meșteșugul lui, i-au pus metanie, ca să le mărturisească cursa diavolului. Și el le-a vestit spunând: Iertați-mă, fraților, că m-am sculat, după obicei, să vin la biserică, și gândul mi-a zis: Nu sunt Trupul și Sângele acestea cu care mergi să te împărtășești, ci pâine și vin. Deci, dacă vreți să vin cu voi în biserică, vindecați-mi gândul acesta despre sfânta jertfă. Iar ei

i-au zis: Scoală-te, vino cu noi în biserică, și noi vom ruga pe Dumnezeu ca să-ți arate puterea dumnezeiască atunci când coboară[58]. Și sculându-se, a mers cu ei în biserică. Și făcându-se cerere mare la Dumnezeu pentru fratele, au început astfel să săvârșească slujba Liturghiei, așezându-l pe fratele în mijlocul bisericii. Și până când s-a slobozit sinaxa din biserică, fratele nu a încetat să ude cu lacrimi fața sa. Și după Liturghie, chemându-l pe fratele, îl întrebau zicând: Dacă ți-a arătat ceva Dumnezeu, vestește-ne și nouă, ca și noi să ne folosim. Iar el, cu lacrimi multe bucurându-se și tremurând în același timp, a început să zică: Când s-a citit învățătura apostolului și s-a suit diaconul să citească Sfânta Evangheliei, eu am văzut acoperișul bisericii deschis și cerul care strălucea. Și rostind Sfânta Evanghelie, diaconul s-a făcut ca de foc în amvon. Și am văzut iarăși cerul deschizându-se în Sfântul Jertfelnic și pe preoții care țineau darul Dumnezeieștilor Taine stând cu frică. Am văzut iarăși cerurile deschizându-se și foc venind în jos și după foc

---

✦ [58]A se observa faptul că, și în cazul acesta, ca și în alte situații, frații nu încearcă să-l convingă de adevărul lucrurilor cu argumente teoretice, cu discuții, ci îl invită să-i arate în fapt adevărul, manifestându-și credința și rugându-se în consecință ca Dumnezeu să-și arate puterea Sa în chip văzut și sensibil. Aceasta este singura cale de a spulbera îndoielile strecurate la nivelul gândului. Exemplul poate fi urmat mai ales în zilele noastre, când ne consumăm multă energie pentru a-i convinge pe oameni prin cuvânt, prin argumente logice, și nu avem reflexul de a-i chema și a-i încredința nu de adevărul cuvintelor, ci de adevărul lucrurilor, arătându-le cum se întâmplă acestea. Viața Bisericii în ansamblul ei și în componentele ei pot fi tot atâtea argumente pentru dovedirea lucrării puterii lui Dumnezeu în lume.

mulţime de îngeri. Şi în mijlocul lor erau alte două persoane, pline de virtuţi, ale căror frumuseţi este cu neputinţă a le povesti. Căci era strălucirea lor precum fulgerul care se face în tunetul norilor. Şi între cele două persoane era un prunc mic. Şi îngerii s-au aşezat în jurul Sfintei Mese, iar cele două persoane deasupra Sfintei Mese şi pruncul între ele. Şi când s-au apropiat preoţii să frângă pâinea aducerii înainte, am văzut pe cele două persoane care erau deasupra Sfintei Mese cum ţineau mâinile şi picioarele pruncului şi, având un cuţit mare, au junghiat pruncul şi au golit Sângele Lui în Potirul care era aşezat pe Sfânta Masă. Şi tăind Trupul, l-au pus deasupra pâinilor[59] şi s-au făcut pâinile Trup. Şi mi-am amintit de apostolul care zice: Căci Paştele nostru, Hristos, S-a jertfit pentru noi[60]. Şi când se apropiau fraţii ca să se împărtăşească cu Dumnezeiasca Ofrandă, li se dădea Trup. Şi de îndată ce ziceau Amin, se făcea iarăşi pâine în mâinile lor. Iar când m-am apropiat eu să mă împărtăşesc cu Dumnezeiasca Ofrandă, mi s-a dat Trup şi nu puteam să mă împărtăşesc. Şi am auzit un glas care zicea la urechile mele: Omule, de ce nu te împărtăşeşti? Nu este aceasta ceea ce ai cerut? Şi eu, văzând, am zis: Fă cu mine milă, Doamne! Cu Trup nu mă pot împărtăşi! Şi mi-a zis: Deci, dacă omul putea să se împărtăşească cu Trup, Trupul lui Dumnezeu s-ar fi aflat aşa cum L-ai aflat tu. Dar nu poate să mănânce Trup, şi de aceea Domnul şi Dumnezeul nostru a rânduit pâinile punerii înainte. Precum la început, Adam, prin mâinile lui Dumnezeu, a fost făcut trup de carne şi s-a

---

✦ [59]Este vorba despre Artos. ✦ [60]1 Corinteni 5, 7.

suflat lui suflare de viață, iar carnea se desparte și se întoarce în pământ, iar duhul rămâne, tot aşa şi Hristos dăruieşte trupul Său împreună cu Duhul Sfânt[61]. Și Trupul se răspândeşte înlăuntrul omului, iar Duhul rămâne în inimile noastre[62]. Deci, dacă ai crezut, împărtăşeşte-te! Şi eu am zis: Cred, Doamne! Şi zicând eu aceasta, Trupul pe care-L aveam în mână s-a făcut pâine. Și mulțumind lui Dumnezeu, m-am împărtășit cu Sfânta Jertfă. Şi când slujba s-a terminat şi au venit preoţii la un loc, am văzut iarăşi acoperişul bisericii deschis și puterile dumnezeieşti înălțându-se la ceruri. Și auzind frații acestea şi multă străpungere a inimii luând de la darul Sfintelor Taine, a plecat fiecare la chilia sa, slăvind pe Dumnezeu.

60. Povestea un Bătrân: Era o fecioară tare înaintată cu vârsta, care sporise mult și în frica lui Dumnezeu. Și fiind întrebată de mine despre felul retragerii sale din lume, suspinând, a început să zică: Când eram copilă, o, minunatule, s-a întâmplat să am un tată îngăduitor și blând de felul său, dar neputincios și bolnav la trup, încât tot timpul îl petrecea stând în pat și cu îngrijire de bolnav. Trăia, însă, cu o astfel de preocupare de ale sale, încât cu cei care locuiau în sat abia de se întâlnea vreodată, și asta din întâmplare. Iar dacă era vreodată sănătos, se ducea la pământul lui și își cheltuia acolo toată vremea, aducând acasă roadele. Atât de mare era tăcerea lui, încât cei care

---

✤ [61]Se înțelege Dumnezeiasca Împărtăşire. ✤ [62]În paragraful acesta am urmat scrierea mai corectă din textul lui Anastasie Sinaitul. (F. Nau, *Le texte grec des récits utiles á l'âme d'Anastase le Sinaite*, 1903, pag 77).

nu-l cunoşteau credeau că este mut. Iar mama mea era în toate diferită. Se preocupa și de cele care erau dincolo de țara noastră. Cuvintele ei se duceau în așa fel către toţi, încât credeai că tot trupul ei era numai gură. Ducea lupte neîncetate cu toţi cei care erau împotriva ei. Petrecea în beţii de vin cu bărbaţi neruşinaţi. Chivernisea rău și cele ale casei, ca o desfrânată, încât, măcar că multe erau avuţiile noastre, nu puteau să ne fie de ajuns. Căci acesteia i se îngăduise de către tatăl meu chivernisirea lor. Şi se dăruia cu trupul unei asemenea ruşini, încât puţini din acel sat au putut scăpa de neruşinarea ei. Nicio boală trupească nu a avut vreodată și nici măcar vreo durere nu s-a întâmplat să simtă vreodată. Ci de la naştere până la săvârșirea ei a avut tot trupul în deplină sănătate. Tatăl meu, după ce s-a luptat cu îndelungate boli, s-a întâmplat să moară. Și îndată văzduhul s-a mișcat, fiind cuprins de tunete şi fulgere şi ploi. Și ploaia nu s-a oprit timp de trei zile, nici noaptea, nici ziua, încât a făcut să rămână pe pat neîngropat. Și cei din sat își clătinau capetele, minunându-se cum de s-a întâmplat un astfel de rău și nimeni nu ştia. Căci acesta, ziceau, este vrăjmaş al lui Dumnezeu, de vreme ce nici pământul nu-l primeşte spre îngropare. Dar pentru ca să nu se descompună trupul în casă și astfel să nu se mai îngăduie intrarea în ea, deși vântul bătea încă foarte rău, aducând ploi necontenite, cu toate acestea l-am îngropat. Iar mama, ca și când ar fi luat şi mai mare îngăduință, s-a dedat la o şi mai ruşinoasă desfrânare. Şi aproape că a făcut casa casă de desfrâu. Până într-atât însoţea desfrâul cu plăcerea, încât nu mi-a mai lăsat decât

puţine lucruri ca moştenire. Şi venind moartea la ea, așa cum mi s-a părut mie, pe neaşteptate și cu frică mare, a avut o așa înmormântare și atâta îngrijire, încât credeai că și vântul ia parte la înmormântarea ei. Iar eu, după săvârşirea ei, ieşind din vârsta copilăriei şi poftele trupului mişcându-mă și stârnindu-mă, într-o seară, așa cum se întâmplă firesc, am început să mă gândesc și să caut ce vieţuire să aleg a trăi. Mai curând pe cea a tatălui, în îngăduinţă și blândețe și bună cumpătare? Dar mă gândeam la aceea că nu s-a bucurat în viaţă de niciun lucru bun, ci toată viața lui a cheltuit-o în boală și strâmtorare și aşa și-a schimbat viața, încât nici pământul nu a primit înmormântarea lui. Deci, dacă o astfel de petrecere era bună la Dumnezeu, pentru ce pricină a fost încercat de atâtea rele, el care a ales această vieţuire? Sau, oare, este bine să trăiesc ca mama și să trebuiască să-mi dau trupul desfrâului şi neruşinării și plăcerii? Că aceea, nelipsindu-se de niciun lucru rușinos și chiar îmbătându-se mereu, a trecut prin viață în sănătate și trai bun. Deci, așa ar trebui să trăiesc, precum mama! Căci este mai bine să crezi propriilor tăi ochi și să nu treci dincolo de cele cunoscute în chip vădit. Și am socotit eu, nenorocita, să urmez o astfel de viață. A venit noaptea și de îndată ce mi-a venit somnul cu aceste gânduri, mi s-a arătat cineva mare la trup și înfricoșător la vedere. După aceea, speriindu-mă cu înfăţişarea lui, m-a întrebat cu fața plină de mânie și cu glasul aspru: Spune-mi, cutare, care sunt gândurile inimii tale? Iar eu, fiind înfricoșată de vederea și de înfăţişarea lui, nu îndrăzneam nici să-l privesc. Și el, cu glasul

și mai puternic, iarăși mi-a poruncit să vestesc cele hotărâte de mine. Iar eu, fiind paralizată de frică și uitând toate gândurile mele, ziceam că nu știu nimic. Și acela, pentru că eu tăgăduiam, mi-a adus aminte toate cele ce se petrecuseră în cugetul meu. Iar eu, stăpânindu-mă, am trecut la rugăminți și-l imploram să mă învrednicească de iertare și i-am povestit pricina unui astfel de gând. Și el a zis: Vino, acum, să-i vezi pe amândoi, pe tatăl tău și pe mama ta. Și ce fel de viață vrei, apoi, pe aceea să o alegi pentru tine. Și luându-mă de mână, mă trăgea. Și ducându-mă într-o câmpie foarte mare, care avea multe grădini frumoase și tot felul de fructe și feluriți copaci, și frumusețea ei biruind orice povestire, m-a dus înlăuntru. Și întâlnindu-l acolo pe tata și îmbrățișându-mă, m-a sărutat numindu-mă copila lui. Și eu l-am strâns în brațe și l-am rugat să rămân acolo cu el. Iar el a zis: Acum nu este cu putință. Dacă însă vrei să mergi pe urmele pașilor mei, se va întâmpla nu după mult timp. Și pe când eu încă îl rugam să rămân împreună cu el, trăgându-mă iarăși de mână cel care m-a dus acolo, mi-a zis: Vino, să vezi și pe mama ta, care arde în foc, ca să cunoști care fel de viețuire este mai bun și mai folositor și să te îndrepți spre acela. Și m-a dus într-o casă întunecoasă și întrutotul înspăimântătoare, plină de scrâșnirea dinților și tulburare. Și mi-a arătat un cuptor cu foc aprins, în care clocotea smoala și niște oameni înfricoșători la vedere erau în cuptor. Iar eu, privind în jos, am văzut pe mama mea, afundată în cuptor până la gât și scrâșnindu-și și lovindu-și dinții și arzând în foc. Și ieșea de acolo multă duhoare de

viermi. Şi văzându-mă aceea, a strigat cu multă jale, numindu-mă fiică şi a zis: Vai, mie, copila mea, vai de lucrurile mele, vai de faptele mele. Că toate cele despre înfrânare mi se păreau vorbărie, și pentru desfrâu şi adulter nu credeam că sunt pedepse. Iar pentru beţie şi neruşinare nu am gândit că sunt chinuri. Iată, pentru puţină plăcere, cât chin mă încearcă și câtă pedeapsă sufăr! Iată, pentru cât de puţină desfătare, câtă osândă îmi iau! Iată, pentru dispreţul faţă de Dumnezeu, ce plată primesc! M-au cuprins toate relele cele fără de întoarcere. Acum este timp pentru ajutor, o, copila mea! Acum să-ţi aduci aminte cele trebuincioase creşterii tale pe care le-ai primit de la mine. Acum întoarce binefacerea, dacă ai primit vreodată ceva bun de la mine. Miluiește-mă - zicea - pe mine, cea care ard și mă topesc în foc! Miluiește-mă pe mine, cea încercată în astfel de chinuri. Îndură-te de mine, copila mea, și dă-mi mâna și scoate-mă de aici. Iar eu m-am ferit să fac aceasta din pricina celor care erau de faţă și ea iarăşi cu lacrimi striga: Copila mea, ajută-mă! Copila mea, ajută-mi mie și nu lăsa deoparte tânguirile propriei tale mame. Adu-ți aminte de ziua durerilor nașterii tale și nu mă lăsa să mă pierd în gheena focului. Iar eu, suferind cele omenești din pricina lacrimilor și a glasului ei, am întins mâna să o trag de acolo. Da, focul arzându-mi mâna, am început să suspin cu lacrimi în somn. Și sculându-se cei ai casei şi aprinzând lumină, au cerut să afle pricina plânsului. Iar eu le-am povestit cele ce am văzut acolo unde am fost dusă, spunându-le că de acum înainte voi petrece viețuirea tatălui, fiind încunoștiințată

prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu ce pedepse își agonisesc cei care vor să-și trăiască viața în păcat. Acestea le-a povestit fericita aceea monahie, vestind că multă este răsplata celor bune și mari sunt pedepsele pentru faptele cele rele și pentru viețuirea rușinoasă. De aceea, cu sfatul ei să ne facem mai buni ca să ne aflăm fericiți.

61. Ieronim Monahul despre descoperiri: Se cade, iubiților, să aducem la cunoștința voastră petrecerea Sfinților Părinți, cea care este plină de fapte și îndemnuri, pentru a se încredința cugetul vostru. Deci, multe și felurite istorisiri aflând despre înaintarea celor care au îmbrățișat viețuirea îngerească, puține vom încerca să povestim, mai cu seamă pe acelea care vor fi spre folosul vostru.

a. A venit, cu puțin timp în urmă, un bărbat înaintat în vârstă, cu părul alb. Prin schima cunoscută dădea mărturie despre chipul îngeresc, iar cu blândețea și bunătatea feței lui arăta curăția sufletului său și iubirea de oameni. Acesta era însoțit de un altul, tânăr la vârstă, dar bătrân la înțelepciune și întărit la cuget. Întrebați de către mine de unde sunt și pentru ce pricină au venit aici, bătrânul a zis blând și liniștit: Noi, o, creștinule, suntem monahi ai mânăstirilor din Thebaida. Am fost îndrumați în această viețuire de un bărbat sfânt, a cărui virtute a ajuns a fi mare și de negrăit, încât celor de pretutindeni le este mult prețuit cuvântul duhovnicesc și bineplăcut lui Dumnezeu al acestui sfânt și de Dumnezeu purtător bărbat despre mântuirea sufletului. Și când acela, trăind cu evlavie, s-a mutat cu slavă din viață, a trecut la altul chivernisirea

mânăstirii, apropiat aceluia ca viețuire. Deci acesta a trimis în Egipt pentru o trebuință a mânăstirii pe un frate, încercat multă vreme în nevoință. Întârziind mai mult fratele în afara mânăstirii, a pățit ceea ce pățesc peștii când se despart de apă, dându-se repede morții. Căci același lucru s-a întâmplat cu acest frate. Din prea lunga petrecere în afara mânăstirii a căzut în păcatul desfrânării. Și fiind osândit de propria conștiință pentru un asemenea păcat, nu nădăjduia să scape nici de aflarea celorlalți. Și neputând să ducă rușinea pentru o astfel de faptă, se temea să se întoarcă la mânăstirea sa. Căci acestea sunt plățile păcatului! Nu numai că îl lipsește pe om de virtute și-l face străin de Dumnezeu, ci-i umple de rușine și de necinste pe cei care i se încredințează. Dar păstorul cel bun al obștii noastre, aflând de căderea bărbatului, a început să suspine și să jelească și să verse lacrimi pentru alunecarea și căderea fratelui, și nu atât pentru păcatul lui, cât pentru deznădejdea aceluia. Căci zicea: Trebuie să ne păzim în orice chip de păcat, ca de un șarpe cu multe capete, căci prin multe și felurite pricini se luptă să intre în sufletul nostru. Întâmplându-se însă păcatul, fie din slăbiciune, fie din voia proprie, fie din stăpânirea diavolului, să nu îngăduim ca sufletul să fie ţinut în acesta, ci, ca și când am cădea în boală să ne grăbim iarăși spre vindecare și să nu ne predăm diavolului, deznădăjduind de mântuirea noastră. Căci aceasta înseamnă a nu crede în iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi a nu primi leacurile pocăinţei. Deci, adunând pe ucenicii săi, s-a gândit împreună cu ei ce trebuie să facă pentru mântuirea fratelui, măcar că

nu era în necunoştinţă despre ce era de făcut - căci nu ar fi fost cu dreptate să conducă şi să păstorească dacă nu cunoştea folosul oilor sale -, ci voia să-i deprindă pe ceilalţi şi să-i încerce să vadă voinţa pe care o păstrează unii pentru alţii. Şi fraţii toţi, ca dintr-un suflet, îl rugau să trimită pe oricine voieşte dintre ei pentru căutarea şi întoarcerea lui. Căci erau gata toţi să se pună în slujba lui. Ceea ce a şi făcut acel bun şi drept bărbat şi adevărat ucenic al adevăratului Păstor, care şi-a pus sufletul pentru oile Sale[63]. Astfel ne-a trimis pe noi aici şi pe alţii în alte ţinuturi, ca mulţimea celor trimişi să-l poată vâna pe cel căutat. Iar eu, minunându-mă aşa de tare de o astfel de iubire şi de grija lor pentru cel care păcătuise, am zis către el: Oare, o, fericite, este vreo răsplată a celor bune şi a celor rele în viitor? Şi acela mi-a zis: Da, creştine! Există răsplată a lucrurilor rele şi a celor bune pe care le gândim sau le făptuim zi şi noapte. Şi îndată ce a zis acestea, întinzându-şi mâinile către cer, s-a jurat, povestindu-ne spre dovedirea acestora descoperiri care s-au întâmplat să fie văzute de unii şi plângând foarte tare a început să ne spună aşa: Un preot oarecare din ţinuturile noastre, bărbat minunat, îndeletnicindu-se mult timp cu asceza şi cu sârguinţă făcând multă citire a Dumnezeieştilor Scripturi, mi-a spus acestea:

b. Aveam o soră fecioară, tânără ca vârstă, dar vârstnică după înţelepciunea dobândită, petrecând tot timpul ei cu post şi înfrânare. Aceasta, şezând odată lângă mine, deodată s-a întins pe spate şi a stat aşa fără glas şi fără suflare toată ziua şi toată noaptea.

✚ [63]Vezi Matei 18, 12-13 şi Ioan 10, 11-15.

Iar în ziua următoare, cam la aceeaşi oră, s-a sculat ca din somn, fiind înfricoșată și tremurând. Şi întrebând-o eu ce i s-a întâmplat, m-a rugat să-i îngădui să tacă pentru puţin timp, până când va pleca frica din suflet, ca să poată după aceea să povestească în liniște și cu ușurință cele ce i s-au arătat. Căci spunea că sunt mai presus de vedere și de auz cele văzute de ea, şi bune, și rele. Tânguindu-se timp de mai multe zile, petrecea fără să poată nici să primească vreun cuvânt de la cineva și nici ea să spună altora ceva. De multe ori își amintea de unii pe nume și-i jelea cu multe tânguiri și strigăte. Iar eu mai multă stăruinţă făceam să aflu cele văzute de ea. Cu multă greutate, odată, abia s-a înduplecat la rugămintea mea și a început să zică acestea: În ceasul acela, în care mă aflam așezată lângă tine, doi bărbați oarecare cu părul alb şi slăviți la chip, învăluiți în veșminte albe, venind şi ţinându-mă de mână, mi-au poruncit să-i urmez. Iar eu, toate lăsându-le, am urmat lor. Și unul dintre ei, având în mână un toiag, l-a întins către cer şi deschizându-se cerul, ne-a pregătit pe noi să intrăm înăuntru. Şi luându-mă, m-au dus într-un loc anume, unde mulțime mare de îngeri stătea de jur împrejur. Erau și porţi, și ziduri mai presus de orice închipuire. Și intrând înăuntru, am văzut un tron ridicat la înălțime și mulţi îngeri stând de față acolo care îi întreceau în frumuseţe și în mărime pe cei de afară. Iar pe tron stătea cineva cu a cărui lumină erau luminați toţi și Căruia, căzând la pământ, toţi i se închinau. Și cei care mă ţineau pe mine mi-au poruncit să mă închin Lui. Şi L-am auzit pe El poruncindu-le să mă ducă și să-mi

arate toate, ca să le povestesc celor care mai sunt în viață. Și ei, luându-mă iarăși de mână, au împlinit ceea ce li s-a poruncit. Și intrând într-un loc anume, am văzut clădiri de diferite mărimi, de o frumusețe de negrăit, construite în forme felurite și strălucind de aur și pietre prețioase și despărțituri felurite în care viețuiau mulțime mare de bărbați și femei în cinste și slavă. Și arătându-mi pe fiecare ziceau despre unii că sunt episcopi care au condus popoare cu dreptate și cuvioșie, despre alții că au fost clerici și laici, unii străluciseră, fiecare după treapta lui, iar ceilalți trăind cu înfrânare și dreptate. Deci, acolo, frate, am văzut și pe preotul și clericii acestui sat, pe care și eu și tu îi cunoaștem, și mulțime de fecioare și de văduve, și pe cele care au trăit cu înțelepciune în căsnicie. Și pe multe din cele cunoscute le-am văzut, unele din satul nostru, altele din alte sate, pe care împreună le-am întâlnit din întâmplare la praznicele sfinților mucenici. Pe unele nu le știam și despre ele i-am rugat pe cei care mă duseseră acolo să-mi spună despre fiecare în parte. Iar ei mi-au spus că erau din diferite sate și orașe, unele dintre ele trăiseră în locuri de nevoință, iar altele trăiseră singure la ele acasă, iar altele își trăiseră cea mai mare parte din viață în văduvie, chinuite cu multe strâmtorări și necazuri. Și erau între acestea unele care, și ca fecioare, și ca văduve, greșiseră mai înainte, dar iarăși prin pocăință și prin multe lacrimi au redobândit starea de la început. Și de acolo, luându-mă iarăși, m-au dus în unele locuri înfricoșătoare la vedere, priveliște înspăimântătoare, pline de tot felul de tânguiri și strigăte. Și când avea

să înceapă această povestire a fost cuprinsă de o asemenea frică, că toată îmbrăcămintea ei era udată de lacrimi și, de la groaza pentru cele arătate ei, i se întrerupea glasul, iar limba, fără să vrea, i se încleșta cu dinții, vorbind mult timp fără să se înțeleagă ce spune. Dar, silită de mine, a început să spună acestea: Am văzut locuri așa de înfricoșătoare și înspăimântătoare, care nici vederii și nici auzului nu erau ușor de primit. Cei care erau cu mine de față spuneau că sunt pregătite necredincioșilor și celor fără de lege și unora dintre cei ce în lume își zic creștini, dar care s-au încurcat cu multe rele. De acolo am văzut un cuptor arzând și scoțând din el o înfricoșătoare spumegare. Văzând-o, m-am înspăimântat și am întrebat oare pentru ce nefericiți au fost pregătite acestea. Iar ei au zis că celor rânduiți în cler, care cu iubirea de argint și cu nepăsarea au ocărât Biserica lui Dumnezeu și cu viețuire rușinată au trăit, fără pocăință. Numele unora sora le zicea pe față, ale unora de prin cetate, despre care și eu însumi auzisem că trăiseră în rușine și ale unora chiar din biserica mea. Iar eu - a zis - tremurând, îmi spuneam printre dinți cum oare și clerului, și fecioriei s-au pregătit pedepse atât de mari! Și unul dintre însoțitori, deși era mai departe, răspunzându-mi, mi-a zis: Îndestulătoare, o, fecioară, vor fi relele care-i vor copleși pe aceștia pentru fărădelegea față de Dumnezeu și nedreptatea față de aproapele. Că ajunși aici, vor primi toate după dreptate. Căci nici pe cei care au suferit acolo din pricina lor nu-i va trece cu vederea și nici pe cei care au făcut cele neplăcute Lui nu-i va lăsa nepedepsiți. Tuturor, și celor

bune, și celor rele, va răspunde cu îndestulare Dumnezeu Atotputernicul[64]. Iarăși, ducându-mă de acolo, am stat pe un loc plin de întuneric adânc. Și toate de acolo erau pline de strigăt și tulburare și scrâșnire a dinților și un glas ce stârnea milă și lovire înfricoșătoare. Acolo, deci, frate, am văzut multe și felurite zise fecioare și văduve, împreună și cu altele. Acestea - mi-au spus - niciodată n-au săvârșit ceva vrednic de îndeletnicirea lor, ci au cutreierat din loc în loc și din casă în casă, bârfind viețile celorlalți, având mintea la beții și la plăceri[65], iar despre psalmodie, rugăciune și post niciodată aducând vorba, deși pentru acestea au pus făgăduințe și legăminte față de Hristos. Iar unele dintre acestea - ziceau - erau dintre cele care nu au stărețit cu înțelepciune și cu dreptate obștile lor, ci s-au făcut pricină de stricăciune și pierzanie unora din obștile lor. Și eu, văzând strigătul lor înfricoșător și multa lor tânguire, am fost cuprinsă de o teamă cu nimic mai mică decât a lor. Privind cu luare aminte am văzut cuprinse de focul acela și de iad și pe cele două fecioare care-mi erau mie tare dragi, pe care adesea, o, frate, le îndemnai cu sfaturi și rugăminți,

---

✦ [64]Ecou evident al cuvântului din Parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr: Fiule, adu-ți aminte că tu ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum, aici, el se mângâie, iar tu te chinuiești (Luca 16, 25), care are în vedere judecata lui Dumnezeu. Ecou și al cuvântului tâlharului de pe cruce care s-a pocăit, unde sunt folosite același adverb (δικαίως) și același verb (απολαμβάνω) ca în textul nostru și care are în vedere tot tema răsplătirii cu dreptate a celor săvârșite în viață: Noi, însă, pe drept; căci primim cele cuvenite pentru cele ce am făptuit (Luca 23, 41). ✦ [65]Vezi 1 Timotei 5, 13.

arătându-le dragoste, mai ales pentru prietenia lor cu mine. Văzându-le, deci, pe acestea şi suspinând adânc, am chemat pe nume pe una dintre ele. Iar ele, ridicându-şi privirile spre mine şi faţa lor umplându-se de ruşine pentru pedeapsa pe care o sufereau, mai multă durere aveau de ruşine şi şi-au întors privirea în jos. Iar eu, cu lacrimi le întrebam ce lucruri au săvârşit ele în ascuns care au scăpat vederii celor mulţi şi în ce fapte rele au căzut de s-au făcut părtaşe la chinurile de aici. Şi ele au zis: Chinurile iadului ne osândesc şi arată faptele noastre! De ce trebuie să ne mai întrebi? Şi de ce ar trebui să ne mai ascundem de acum? Căci fecioria am pierdut-o prin stricăciune şi ucideri am îndrăznit să facem din pricina zămislirilor[66]. Înfrânare şi post ţineam numai în faţa celorlalţi, iar în ascuns săvârşeam cele potrivnice. Numai slava oamenilor pofteam şi celor cu care eram ameninţate de aici nu am dat nicio atenţie. Dar iată că toate cele săvârşite de noi acolo în ascuns ne-au osândit la relele de aici. Iată, pe măsura înşelăciunii de acolo, primim aici pedepsele. Iată, pentru iubirea de slavă de acolo, suferim aici ruşine pe măsură. Pentru toate faptele noastre primim judecată dreaptă şi nu ne învrednicim de niciun fel de ajutor de la niciuna din prietenele noastre de acolo. Dar dacă tu ai acum vreo putere şi îndrăznire către aceştia, o prietenă, pentru vieţuirea ta bună, ajută-ne în chinurile înfricoşătoare de care suntem cuprinse, arată-ţi prietenia şi dragostea pe care le ai faţă de noi şi cere pentru noi fie şi puţină milă de la cei care ne chinuiesc cu chinurile

[66] Se înţeleg avorturile.

iadului. Iar eu le-am zis: Şi unde sunt atâtea îndemnuri şi sfaturi ale fratelui meu? Unde sunt rugăminţile, unde este multa lui grijă, unde sunt rugăciunile neîncetate? Nimic din acestea nu a fost de ajuns, o, surorilor, ca să nu fiţi rânduite aici? Acum aflăm cu adevărat că tot sfatul și grijile şi rugăciunile făcute pentru cineva se sting și sunt nefolositoare, dacă el însuşi nu se face pe sine ascultător de acelea. Iar ele, rușinându-se, mai întâi au tăcut, apoi au zis iarăși că acum nu este timp pentru osândiri și mustrări, ci pentru mângâiere şi ajutor. Căci chinurile ce ni se întâmplă nouă au nevoie de milă şi de îngăduință. Deci, dacă poţi ceva, ajută-ne, milostivindu-te spre noi! Iar eu, cu adevărat, dacă puteam să fac ceva bun, voiam să fac. Şi ele ziceau să-i rog pentru ele pe cei care vegheau pedepsele dacă este cu putinţă să fie slobozite cu desăvârșire de chinul iadului, iar de nu, să afle măcar o cât de mică ușurare spre mângâiere în atâtea chinuri. Iar eu, căzând la pământ, îi imploram pe aceia cu lacrimi și cu tânguiri, zicând: Urmaţi Stăpânului vostru, care este iubitor de oameni şi bun, şi izbăviți-le pe acestea de chinurile care le-au mai rămas. Iar ei, cu privire înfricoşătoare, m-au lăsat fără grai, zicându-mi că acum nu mai este pentru ele timp de pocăinţă și de mărturisire. Timpul rânduit lor de Dumnezeu pentru a se pocăi l-au cheltuit cu desfrânări şi ucideri, şi cu plăceri, și cu toată fărădelegea. Aici nu pot să afle uşurare. Atunci socoteau bunătățile de aici ca o poveste. Cum de cer acum să aibă împărtăşire de ele? Drept este pentru acestea să secere aici roadele faptelor lor pe care le-au semănat acolo.

Se cuvine lor ca să nu se bucure de aici de bunătățile pe care le-au nesocotit acolo, iar de pedepsele iadului pe care le-au disprețuit să fie încercate până la sfârșit pentru relele pe care le-au făcut până la moartea lor. Mergi, deci, o, fecioară, să vestești și cele bune, și cele rele care sunt aici, numai dacă nu le vei părea și tu că spui vorbe goale mai mult decât toți. Iar acelea, văzând că rugămintea mea este fără rezultat, tânguindu-se și scrâșnind din dinți, ziceau: Nimic nevrednic de cele făptuite de noi nu suferim aici. Căci nu am ascultat de cei care ne îndemnau în lume să trăim cum se cuvine fecioriei, iar aici, pe bună dreptate, rugămințile noastre se arată fără rezultat. Dar pentru că, părăsindu-ne pe noi, mergi iarăși în lume, te rugăm să vestești toate acestea celei care locuia împreună cu noi, căci și aceea săvârșea lucruri asemenea nouă: râdea de cele ce sunt aici, socotind cele spuse despre aici ca pe o poveste, ca și noi. Vestește-i chinurile noastre, ca nu cumva să săvârșească până la sfârșit fapte rele asemenea nouă și să fie supusă la aceleași încercări. Să o încredințezi că toate cele de aici sunt adevărate și roag-o să se pocăiască. Poate că va fi mântuire pentru sufletul ei. Domnul Dumnezeu să ne învrednicească pe noi să scăpăm de chinurile iadului, despre care am auzit, și să ne facă părtași bunătăților Sale cele veșnice, în Însuși Hristos, Domnul nostru, Căruia fie slava și puterea, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin!

Sfârșitul tratatului despre cei ce văd cu duhul.

CAPITOLUL XIX

DESPRE FĂCĂTORII DE MINUNI[1]

1. Ziceau despre Avva Ammoná că a omorât un şarpe veninos. Căci, plecând în pustie să scoată apă dintr-o fântână şi văzând un şarpe veninos, a căzut cu faţa la pământ, zicând: Doamne, sau eu voi muri, sau acesta! Și îndată, şarpele veninos a crăpat cu puterea lui Hristos.

2. A plecat, odată, Avva Ammoná să-l cerceteze pe Avva Antonie şi a rătăcit drumul. Şi aşezându-se, a adormit puţin. Şi trezindu-se din somn, se ruga lui Dumnezeu, zicând: Mă rog Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, să nu dai pieirii făptura Ta. Şi a văzut o mână omenească atârnată de cer, arătându-i calea până când a venit şi a stat în faţa peşterii Avvei Antonie.

✦ [1]În original avem termenul σηφμειοφόροι, care înseamnă purtătorii de semne sau făcători de semne. Este vorba despre cei care fac minuni ca semne ale puterii dumnezeieşti şi ale intervenţiei lui Dumnezeu în momente concrete în chip minunat. În Dumnezeieştile Evanghelii şi, în mod deosebit, în Evanghelia după Ioan este folosit pentru a numi minunile săvârşite de Mântuitorul Hristos termenul σημείον - semn, şi nu termenul θαῦμα - minune, tocmai pentru a sublinia faptul că respectivele fapte minunate aveau funcţia de semn, nu erau făcute pentru ele însele, ci ca prin ele să se arate ceva.

3. A venit, odată, un cârmuitor în Pelusio și a vrut să ceară dare pe cap de monah, ca și celor din lume. Deci s-au adunat toți frații la Avva Ammonathá pentru aceasta. Și ei hotărâseră să meargă câțiva Părinți la împărat. Și le-a zis Avva Ammonathá: Nu este nevoie de această osteneală! Ci mai curând liniștiți-vă în chiliile voastre și postiți două săptămâni. Și cu harul lui Dumnezeu, eu singur voi face lucrul. Și au plecat frații la chiliile lor, iar Bătrânul s-a liniștit în chilia sa. Deci, când s-au împlinit paisprezece zile, s-au întristat frații împotriva Bătrânului, pentru că nu l-au văzut făcând vreo mișcare și ziceau: Ne-a zădărnicit Bătrânul lucrul! În a cincisprezecea zi s-au adunat frații, după cum se stabilise, și Bătrânul a venit la ei aducând hotărârea pecetluită de la împărat. Văzând frații aceasta, s-au minunat, zicând: Când ai adus-o, avva? Și a zis Bătrânul: Credeți-mă, fraților, că în noaptea aceasta am mers la împărat și am luat hotărârea aceasta scrisă. Și venind, apoi, în Alexandria, au semnat-o cârmuitorii și așa am venit la voi! Auzind ei aceasta, s-au înfricoșat și i-au pus metanie. Și s-a rânduit lucrul lor, iar cârmuitorul nu i-a mai necăjit.

4. Zicea Avva Dulas, ucenicul Avvei Visarion: Călătorind noi odată pe marginea nisipoasă a mării, mi s-a făcut sete și am zis Avvei Visarion: Avva, mi-e sete tare! Și făcând Bătrânul rugăciune, mi-a zis: Bea din mare! Și s-a îndulcit apa și am băut. Eu, însă, am luat și în vas, ca nu cumva să-mi fie sete mai târziu. Și văzând Bătrânul, mi-a zis: De ce ai luat apă? Și i-am zis: Iartă-mă, avva, să nu-mi fie sete mai târziu. Și mi-a zis Bătrânul: Dumnezeu este aici și Dumnezeu este pretutindeni!

5. Altădată, fiind nevoie, a făcut rugăciune și a trecut pe jos râul Hrisoroas[2] până pe malul celălalt. Iar eu, minunându-mă, i-am făcut metanie, zicând: Cum simțeai picioarele în timp ce mergeai pe apă? Și a zis Bătrânul: Până la glezne simțeam apa, iar mai jos era tărie!

6. Altădată, iarăși, mergând noi la un oarecare Bătrân, soarele a venit la asfințit. Și rugându-se Bătrânul, a zis: Mă rog Ție, Doamne, să stea soarele, până voi ajunge la robul Tău. Și s-a făcut așa!

7. A venit odată un îndrăcit la Schit. Și s-a făcut rugăciune pentru el în biserică, dar nu ieșea dracul, căci era puternic. Atunci preoții au zis: Ce vom face cu acest drac? Nimeni nu poate să-l scoată decât singur Avva Visarion. Dar dacă îl vom ruga, nici nu va veni la biserică. Deci, aceasta vom face. El vine, iată, dimineața la biserică înaintea tuturor. Vom așeza pe cel suferind să doarmă în locul lui. Și când va intra, să începem rugăciunea și să-i zicem: Trezește-l și pe fratele, avva! Și au făcut așa. Și venind Bătrânul dimineață, s-au așezat pentru rugăciune și i-au zis: Trezește-l și pe fratele, avva! Iar el i-a zis: Scoală-te și ieși afară. Și îndată a ieșit dracul din el și s-a vindecat omul din ceasul acela[3].

8. Povesteau ucenicii Avvei Ghelasie că, aducându-le odată un pește, bucătarul l-a prăjit și l-a dus la chelar[4]. Având însă o nevoie grabnică, chelarul a ieșit

✦ [2]Râu din Siria lângă Damasc. ✦ [3]De remarcat asemănarea izbitoare cu relatările din Sfintele Evanghelii și a modului în care se întâmplă, dar și a modului în care este relatată vindecarea îndrăcitului. ✦ [4]Chelarul este un călugăr care are în grijă aprovizionarea mânăstirii și păstrează cheile de la magazii și depozite.

din cămară lăsând peştele într-un vas jos pe pământ şi poruncind unui copil mic pe care-l creştea Fericitul Ghelasie să-l păzească puţin până se va întoarce. Dar copilul, îmboldit de poftă, a început să mănânce lacom peştele. Intrând chelarul şi aflându-l mâncând din peşte, de supărare a lovit, fără să-şi dea seama, cu piciorul pe copilul care era jos. Și prin lucrarea cuiva, fiind lovit într-un loc sensibil, a leşinat şi a murit. Iar chelarul, fiind cuprins de frică, l-a întins pe copil pe rogojina lui şi, învelindu-l, a plecat şi a căzut la picioarele Avvei Ghelasie, vestindu-i întâmplarea. Iar el, poruncindu-i să nu spună la nimeni altcineva, i-a zis ca, după ce se vor linişti toţi, seara, să-l ducă în diaconicon şi să-l întindă în faţa Jertfelnicului[5] şi să plece. Și venind Bătrânul în diaconicon, s-a aşezat la rugăciune. Și la ceasul slujbei de noapte, adunându-se fraţii, Bătrânul a ieşit având în urma lui pe copilandru. Şi nimeni nu a ştiut întâmplarea fără numai el şi chelarul, până s-a săvârşit.

9. Îi ziceau Bătrânii Avvei Ilie, în Egipt, despre Avva Agaton că este un frate bun. Și le-a zis lor Bătrânul: Pentru neamul acesta bun este. Și i-au zis: Dar pentru cei vechi cum este? Și răspunzând, a zis: V-am spus vouă că pentru neamul acesta este bun, cât despre cei vechi, am văzut între ei om în Schit care putea să oprească soarele[6], precum Iisus al lui Navi[7]! Și auzind acestea s-au minunat şi au slăvit pe Dumnezeu.

10. Povestea Avva Casian: Era un Bătrân slujit de o fecioară sfântă. Și oamenii ziceau: Nu sunt curaţi! Și Bătrânul a auzit. Și când era să se săvârşească, a zis

---

✚ [5]Sfânta Masa. ✚ [6]Vezi apoftegma 6. ✚ [7]Iisus Navi 10, 12-14.

Părinților: Când mă voi săvârși, sădiți toiagul meu pe mormântul meu. Și dacă va vlăstări și va face rod, să aflați că am fost curat față de ea. Iar dacă nu va vlăstări, să cunoașteți că am căzut cu ea. Și a fost sădit toiagul și a treia zi a lăstărit și a făcut rod. Și toți au slăvit pe Dumnezeu.

11. O femeie oarecare care suferea de boala sânului cea care se cheamă cancer, auzind despre Avva Longhin, a căutat să-l întâlnească. Deci, ședea acesta în Enatul Alexandriei. Și când femeia îl căuta, s-a întâmplat ca fericitul acela să adune lemne pe malul mării. Și aflându-l, i-a zis: Avva, unde stă Avva Longhin, robul lui Dumnezeu?, neștiind că el era. Iar el a zis: Ce vrei de la înșelătorul acela? Nu te duce la el, căci este un înșelător. Ce ai? Iar femeia i-a arătat boala! Și el, făcând semnul crucii peste locul acela, a slobozit-o zicând: Mergi și Dumnezeu te va vindeca. Longhin nu-ți poate fi de folos cu nimic. Și femeia a plecat crezând cuvântului și s-a tămăduit îndată. După acestea, povestind unora lucrul și trăsăturile Bătrânului, a aflat că acela era Avva Longhin.

12. Altădată, iarăși, i-au adus un îndrăcit. Iar el le-a zis: Ce pot eu să vă fac? Mergeți mai bine la Avva Zenon! După aceea, Avva Zenon a început să certe pe demon, alungându-l. Și demonul a început să strige: Ce crezi acum, Avva Zenon, că pentru tine am ieșit? Iată, Avva Longhin se roagă acolo împotriva mea! Și temându-mă de rugăciunile lui, am ieșit. Ție nu îți dădeam răspuns.

13. Altădată, iarăși, o femeie oarecare, care avea la mână o boală care nu se vindeca, venind împreună

cu o altă femeie în afara chiliei lui la fereastra dinspre miazănoapte, l-au văzut acolo șezând și lucrând. Și o certa, zicând: Pleacă de acolo, femeie! Iar ea stăruia privindu-l fără să vorbească, căci se temea. Cunoscând, deci, Bătrânul și fiind înștiințat ce are, s-a ridicat și a închis fereastra care dădea spre ea și i-a zis: Pleacă, nu mai ai nicio stricăciune. Și s-a vindecat femeia din ceasul acela.

14. Altădată, iarăși, a venit la el cineva să-l cerceteze. Și, plecând, a luat culionul Bătrânului. Și venind la un bolnav, cum s-a atins de poartă să intre, a strigat cel bolnav zicând: De ce ai adus aici pe Longhin să mă alunge? Și îndată a ieșit din el dracul, chiar în ceasul acela.

15. Zicea Avva Sisoe: Când eram la Schit cu Avva Macarie, am urcat împreună cu el șapte nume[8] să secerăm. Și iată o văduvă gălbejită era în urma noastră și nu înceta a plânge. A strigat, deci, Bătrânul pe stăpânul ogorului și i-a zis: Ce are bătrâna aceasta de plânge întruna? Și i-a zis lui: Bărbatul ei avea spre păstrare un lucru de preț încredințat de cineva[9] și a murit pe neașteptate, fără să spună unde l-a pus. Și stăpânul lucrului încredințat voia să îi ia pe ea și pe copiii ei ca robi. Și i-a zis lui Bătrânul: Spune-i să vină la noi, unde ne odihnim de arșiță. Și venind femeia acolo, Bătrânul i-a zis: De ce plângi așa întruna? Și ea a zis: Bărbatul meu a murit și a luat spre păstrare lucrul cuiva. Și murind, nu a spus unde l-a pus. Și a zis Bătrânul către ea: Vino și arată-mi unde l-ai înmormântat. Și luând pe frați împreună cu el, a plecat cu ea. Și ajungând la mormânt, Bătrânul i-a zis văduvei:

✤ [8]Persoane, oameni. ✤ [9]Sumă de bani sau obiect de valoare.

Pleacă la casa ta! Și rugându-se ei, Bătrânul a strigat pe cel mort, zicând: Cutare, unde ai pus averea străină? Iar el răspunzând, a zis: În casa mea este ascunsă, sub piciorul patului! Și i-a zis lui Bătrânul: Dormi iarăși până în ziua Învierii! Și văzând aceasta frații, de frică au căzut la picioarele lui. Și le-a zis lor Bătrânul: Aceasta nu s-a făcut pentru mine, căci eu sunt nimic, ci pentru văduvă și pentru orfani a făcut Dumnezeu lucrul acesta. Acesta este lucrul cel mare, că Dumnezeu vrea sufletul fără de păcat, și atunci orice va cere, va primi. Și venind a vestit văduvei unde se află lucrul încredințat. Iar ea l-a dat stăpânului și acela i-a eliberat copiii. Și cei care au auzit au slăvit pe Dumnezeu.

16. Ziceau despre Avva Macarie că, urcând de la Schit și purtând coșurile, obosind, s-a așezat și se ruga zicând: Dumnezeule, Tu știi că nu mai am putere. Și îndată s-a aflat la râu, la locul către care plecase.

17. Cineva avea un fiu slăbănog în Egipt. Și l-a adus la chilia Avvei Macarie. Și lăsându-l pe acela plângând la ușă, a plecat departe. Aplecându-se, deci, Bătrânul și văzând copilul plângând, i-a zis: Cine te-a adus aici? Și a zis copilul: Tatăl meu m-a aruncat aici și a plecat. A zis lui Bătrânul: Scoală-te să-l prinzi din urmă! Și îndată, făcându-se sănătos, l-a ajuns pe tatăl său și au plecat la casa lor.

18. Trecând odată Avva Miles printr-un loc oarecare, a văzut un monah pe care-l prinseseră unii ca și când ar fi făcut omor. Și apropiindu-se Bătrânul, l-a întrebat pe fratele și, aflând că este învinuit, a zis către cei care-l prinseseră: Unde este cel ucis? Și i l-au arătat. Și apropiindu-se de cel ucis, a zis tuturor să se

roage. Iar când el şi-a ridicat mâinile către Dumnezeu, mortul a înviat. Şi i-a zis în faţa tuturor: Spune-ne nouă cine este cel care te-a ucis? Iar el a zis: Intrând în biserică, am dat bani preotului. Iar el, ridicându-se m-a înjunghiat şi, aducându-mă, m-a aşezat la mânăstirea avvei. Ci vă rog să luaţi banii şi să-i daţi copiilor mei. Atunci i-a zis lui Bătrânul: Întoarce-te și dormi până când Domnul va veni și te va scula!

19. S-a suit odată Avva Xantie de la Schit la Terenúthi. Şi, la locul unde a rămas să găzduiască pentru oboseala nevoinței, i-au adus puţin vin. Şi auzind unii, i-au adus pe un îndrăcit. Și a început dracul să-l batjocorească pe Bătrân și să zică: La acest băutor de vin m-ați adus? Și Bătrânul, smerindu-se, nu a vrut să-l scoată, dar pentru batjocura lui a zis: Cred lui Hristos că nu voi termina de băut paharul acesta până când vei ieși. Și cum a început Bătrânul să bea, a strigat dracul, zicând: Mă arzi, mă arzi! Și înainte de a termina paharul, a ieșit dracul prin harul lui Dumnezeu.

20. Au cercetat odată mai mulți Bătrâni pe Avva Pimen. Și iată unul din cei ai Avvei Pimen avea un copil. Și fața lui, prin lucrarea celui rău, era întoarsă înapoi. Și văzând tatăl lui mulțimea Părinților, luând copilul, s-a dus în afara mânăstirii și stătea acolo plângând. Și s-a întâmplat unuia dintre Părinți să iasă și, văzându-l i-a zis: De ce plângi, omule? Iar el a zis: Rudenie sunt a Avvei Pimen. Şi iată s-a întâmplat copilului această ispită. Și vrând să-l aducem Bătrânului, ne-am temut că nu vrea să ne vadă. Și acum, dacă află că sunt aici, va trimite pe cineva și mă va alunga. Iar eu, văzându-vă pe voi, am îndrăznit să vin. Deci, cum vei voi,

avva, miluieşte-mă! Ia copilul înăuntru şi rugaţi-vă pentru el. Şi luând Bătrânul pe copil, a intrat cu el şi arătând înţelepciune, nu l-a dus îndată la Avva Pimen, ci, începând de la fraţii cei mai mici, zicea: Pecetluiţi[10] copilul. Şi făcând aşa ca toţi să-l pecetluiască, unul după altul, la urmă l-a dus şi Avvei Pimen. Iar el nu voia să-l atingă. Şi ei îl rugau zicând: Aşa cum au făcut toţi, fă şi tu Părinte! Şi suspinând, s-a ridicat şi se ruga zicând: Dumnezeule, tămăduieşte pe făptura Ta, ca să nu fie stăpânit de vrăjmaşul. Şi pecetluindu-l, îndată l-a vindecat şi l-a dat tatălui său sănătos[11].

21. Povestea unul dintre Părinţi despre un anume

✦ [10]Sensul este acela de a face peste copil semnul Sfintei Cruci, dar este folosit verbul a pecetlui. Am păstrat verbul a pecetlui pentru că este folosit în Noul Testament cu trimitere la pecetluirea omului de către Duhul Sfânt. Vezi: Să nu întristaţi Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care aţi fost pecetluiţi pentru ziua răscumpărării (Efeseni 4, 30). Textul se referă la momentul Botezului, când cel botezat este uns cu Sfântul Mir, fiind însemnat cu semnul Sfintei Cruci, în timp ce preotul spune: Pecetea darului Sfântului Duh! ✦ [11]Scena este, ca multe altele din Pateric, frapant de asemănătoare cu vindecările săvârşite de Mântuitorul Însuşi. Aceeaşi mică rezervă la început cu scopul pedagogic de a atrage atenţia asupra cauzelor bolii (păcatele celui bolnav, ale părinţilor sau ale neamului), apoi rugăciunea către Dumnezeu, scurtă, dar fermă, uneori cu mâinile ridicate, urmată de vindecarea spontană şi de încredinţarea celui vindecat părinţilor sau celor care l-au adus. (Vezi: Matei cap. 8-9; cap. 17 etc.) Am punctat această izbitoare asemănare pentru a arăta că Părinţii Patericului adeveresc cuvintele Mântuitorului Hristos care spusese ucenicilor că vor putea şi ei să facă vindecările minunate pe care le făcea El dacă vor avea credinţă cât un grăunte de muştar. Este încă o dovadă a faptului că literatura sapienţială a Patericelor este într-o continuitate şi într-o unitate desăvârşită cu textele dumnezeieştilor Evanghelii.

Avva Pavel că era din părţile de jos ale Egiptului şi locuia în Tebaida şi că acesta ţinea în mâinile sale şerpi cu coarne şi scorpioni şi ceilalţi şerpi şi-i rupea în două. Şi fraţii i-au pus metanie, zicându-i: Spune-ne nouă ce lucrare ai făcut ca să primeşti harul acesta? Iar el a zis: Iertaţi-mă, Părinţilor. Dacă cineva va dobândi curăţia, toate i se vor supune lui, ca lui Adam când era în Rai, înainte de a călca porunca.

22. A fost ispitit odată Avraam, ucenicul Avvei Sisoe, de un drac. Şi l-a văzut Bătrânul că a căzut. Şi sculându-se, a întins mâinile sale spre cer, zicând: Dumnezeule, fie că vrei fie că nu vrei, nu Te las până nu îl tămăduieşti! Şi îndată s-a tămăduit.

23. A plecat odată un om din lume, care avea cu el pe fiul său, la Avva Sisoe, în Muntele Avvei Antonie. Şi pe cale s-a întâmplat să moară fiul său. Şi nu s-a tulburat, ci l-a luat pe el la Bătrân cu credinţă nestrămutată. Şi a căzut la pământ cu fiul său, ca şi când ar fi făcut metanie, aşa încât să fie binecuvântaţi de Bătrân. Şi sculându-se tatăl, a lăsat copilul jos la picioarele Bătrânului şi a ieşit afară. Iar Bătrânul, crezând că îi pune metanie copilul, i-a zis: Scoală-te şi mergi afară! Căci nu ştia că murise. Şi îndată copilul s-a sculat şi a ieşit. Şi văzându-l tatăl lui, s-a minunat. Şi intrând, s-a închinat Bătrânului şi i-a vestit lucrul. Auzindu-l, Bătrânul s-a întristat, căci nu voia să se întâmple aceasta. Şi ucenicul lui i-a poruncit să nu spună nimănui, până când se va săvârşi Bătrânul.

24. Ziceau despre cel întru sfinţi părintele nostru Spiridon că avea o fiică fecioară, care se împărtăşea

de evlavia tatălui său. Numele ei era Irina. Un cunoscut i-a dat acesteia o podoabă de preţ spre păstrare. Iar ea, ca să fie mai sigură, a ascuns podoaba încredințată în pământ. După puţin însă, a plecat din viața aceasta. Şi, iarăşi, după un alt timp, a venit cel care-i încredinţase podoaba. Şi neaflând pe fecioară, s-a luat la ceartă cu tatăl ei, Avva Spiridon, când trăgând de el, când rugându-l. Şi pentru că socotea mare pierdere paguba celui care încredinţase podoaba de preţ, Bătrânul a mers la mormântul fiicei sale și a cerut cu tărie lui Dumnezeu să-i arate mai înainte de vreme învierea făgăduită. Şi nădejdea nu a dat greş. Căci vie fiind iarăşi fecioara, s-a arătat tatălui și a spus locul unde era ascunsă podoaba de preţ[12]. După aceea, iarăşi a plecat. Şi luând podoaba încredințată, Bătrânul a dat-o stăpânului ei.

25. Doi frați buni erau așezați în Schit. Şi s-a întâmplat ca unul să se îmbolnăvească. Venind, deci, fratele lui în biserică și cerând de la preot Împărtășanie, auzind preotul, a zis fraţilor: Să mergem să cercetăm pe fratele! Venind, deci, s-au rugat și au plecat. Iarăşi, duminica următoare, preotul a întrebat cum este fratele. Iar el a zis: Roagă-te pentru el! Iarăşi, deci, preotul, luând pe frați, a mers împreună cu ei la fratele suferind. Venind, deci, ei, în timp ce erau aşezaţi, fratele a adormit. Şi pe când se certau fraţii, unii zicând

✦ [12]Nu pot să nu semnalez faptul că pentru tatăl fecioarei, Sfântul Spiridon, s-a dovedit mai important faptul de a întoarce datoria cuiva, decât acela de a-şi învia fata din morţi pentru sine. Este dovada unor ierarhii total diferite de cele care funcţionează de obicei în lume.

că s-a învrednicit de Duhul Mângâietorul, iar alţii îndoindu-se de aceasta, văzându-i fratele celui adormit, le-a zis: De ce vă certaţi între voi? Vreţi să cunoaşteţi cine are puterea? Şi întorcându-se, a zis către fratele său: Pleci, frate? Iar fratele a zis: Da, dar roagă-te pentru mine! Iar el a zis către acesta: Adevărat, frate, nu te las să pleci înaintea mea! Şi întorcându-se către fraţii care erau aşezaţi, a zis: Daţi-mi o rogojină şi o pernă! Şi luându-le, şi-a plecat capul, apoi şi-a dat primul sufletul. După aceea a adormit şi cel bolnav. Şi îndată, pregătindu-i Părinţii, i-au dus şi i-au înmormântat cu bucurie deoarece primiseră Lumina cea înţelegătoare.

26. Un frate avea Bătrân. Şi văzându-l pe el în ce chip minunat pregătea pe morţi pentru înmormântare, a zis către el: Când voi muri şi pe mine mă vei pregăti aşa? Iar el a zis către acela: Aşa te voi pregăti până când îmi vei zice ajunge! Nu după mult timp a murit fratele şi cuvântul s-a făcut faptă. Căci pregătindu-l pe el cu evlavie, a zis înaintea tuturor: Te-am pregătit bine, fiule, sau mai lipseşte ceva? Şi tânărul a scos glas, zicând: Este bine, părinte! Ţi-ai împlinit făgăduinţa!

27. Povesteau Părinţii că cineva era părintele unei obşti. Şi s-a întâmplat ca cel care-l slujea pe el, împuţinându-se la suflet, să iasă din mânăstire şi să plece în alt loc. Iar Bătrânul aproape tot timpul mergea la el şi îl ruga să se întoarcă. Iar el nu voia. Şi a făcut acest lucru Bătrânul vreme de trei ani, până când slujitorul lui s-a înduplecat şi s-a întors. Şi i-a poruncit Bătrânul să iasă şi să adune nuiele pentru mături. Şi făcând aceasta cel ce-l slujea, din lucrarea satanei,

și-a pierdut un ochi. Iar Bătrânul, întristându-se foarte mult, a început să-l mângâie pe cel ce avea dureri. Și i-a zis slujitorul: Eu sunt pricina! Căci pentru ostenelile pe care ți le-am adus sufăr acum aceasta. După un timp, durerea l-a părăsit, dar beteșugul a rămas. Şi iarăși i-a poruncit Bătrânul să iasă și să taie frunze de finic. În timp ce lucra, prin lucrarea vrăjmașului, iarăși, sărind o creangă și-a pierdut și celălalt ochi. A venit, deci, la mânăstire și s-a liniștit, nemaifăcând nimic. Dar avva iarăși s-a întristat. Și când a venit chemarea lui, cunoscând de mai înainte, a trimis la toți frații și le-a zis: Chemarea mea este aproape! Vedeți de voi! Și a început fiecare să spună: Cui ne lași, avva? Iar Bătrânul tăcea. Și a trimis apoi de a chemat numai pe cel orb. Şi i-a zis şi lui despre chemare. Iar el a lăcrimat și a zis: Cui mă lași pe mine, orbul? Iar Bătrânul a zis: Roagă-te să aflu îndrăzneală în fața lui Dumnezeu. Și nădăjduiesc că duminică tu vei face sinaxa. Și adormind el, după puține zile, orbul a văzut din nou și a devenit părintele[13] obștii.

28. Unul dintre Bătrâni a trimis pe ucenicul lui să scoată apă. Și fântâna era departe de chilia lor. Iar ucenicul a uitat să ia funia. Și venind la fântână, a văzut că nu o adusese. Și făcând rugăciune, a strigat

---

✦ [13]Doresc să subliniez faptul că cel care conduce obştea este numit simplu părinte. Este vorba, desigur, de părintele duhovnicesc, cel de a cărui voie ascultă toţii fraţii într-o obşte. Am amintit acest lucru pentru că părintele duhovnicesc este chipul Părintelui ceresc, singurul izvor de voinţă. Ulterior a intervenit o distincţie, dar şi o confuzie între părintele duhovnicesc şi egumenul sau stareţul unei obşti. Mai mult, chiar, sunt mânăstiri

zicând: Izvorule, izvorule, părintele meu a zis să-mi umpli ulciorul cu apă! Şi îndată apa s-a ridicat până sus. Şi după ce a umplut fratele ulciorul, apa s-a dus iarăşi la locul ei.

29. Un Bătrân schitiot stătea în muntele lui Paisie. Şi i-au adus pe cineva îndrăcit de la palat, iar el l-a vindecat. Apoi i-au adus o pungă plină de aur. Dar Bătrânul nu voia să o primească. Văzând însă pe acela întristat, a ţinut numai punga goală şi i-a zis: Aurul să-l dai săracilor milostenie. Şi a făcut Bătrânul din pungă culion, pentru că era din păr şi aspră. Şi a purtat-o mult timp pentru a-şi chinui trupul.

30. Ziceau despre un Bătrân că stătea la Schit şi a venit la el un drac, vrând să intre. Şi l-a legat afară din biserică. Şi iarăşi a venit un alt drac şi pe acela l-a legat. Încă o dată a venit un alt drac şi i-a aflat pe ceilalţi doi legaţi şi le-a zis: De ce aţi stat aici afară? Şi i-au zis lui: Stă înăuntru şi nu ne lasă să intrăm. Şi acela, năvălind cu putere, a încercat să intre. Iar Bătrânul l-a legat şi pe el.

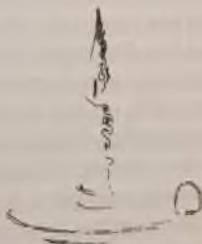
---

unde părintele duhovnicesc al fraţilor este o altă persoană decât stareţul. Distincţia ce trebuie făcută este între preotul slujitor al Tainei Sfintei Spovedanii şi părintele duhovnicesc al unei obşti sau al unei persoane. Preotul slujitor poate săvârşi spovedania fără să fie în mod necesar părintele duhovnicesc al persoanei respective, deşi în cele mai multe situaţii el este şi părintele duhovnicesc, după cum părintele duhovnicesc nu trebuie să fie neapărat preot. Părintele duhovnicesc este cel care îşi asumă îndrumarea desăvârşită a fiilor duhovniceşti. Aceştia se supun întru totul voinţei lui, făcând astfel exerciţiul supunerii de voia lui Dumnezeu.

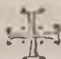
31. Ziceau despre un Bătrân că chilia lui era luminoasă precum ziua. Și așa cum citea și lucra ziua, tot așa făcea și noaptea.

32. A plecat odată un Bătrân împreună cu un frate să aducă apă. Și fratele, luând-o mai înainte, a văzut în izvor un șarpe mare. Și a zis lui Bătrânul: Mergi și calcă peste capul lui. Dar fiindu-i frică, nu s-a dus. A venit atunci Bătrânul și, când l-a văzut șarpele, s-a rușinat și a plecat în pustie.

Sfârșitul tratatului despre făcătorii de minuni.

CAPITOLUL XX

DESPRE VIEȚUIREA VIRTUOASĂ

1. Rugându-se odată Sfântul Antonie în chilia sa, a venit un glas zicând: Antonie, nu ai ajuns încă la măsura cizmarului cutare din Alexandria. Sculându-se, deci, dimineața și luând toiagul de finic, a plecat către acela. Ajungând, deci, la casa lui, a intrat la el. Văzându-l, acela s-a tulburat. A zis, deci, către el Bătrânul: Spune-mi faptele tale. Iar el a zis: Nu mă știu să fi făcut vreodată ceva bun, fără numai că, de cum mă scol dimineața, stau la lucrul meu de mână și spun că toată cetatea aceasta, de la cel mic la cel mare, intră în Împărăţie pentru dreptăţile lor şi numai eu singur voi moşteni iadul pentru păcatele mele. Şi iarăşi, seara, zic acelaşi cuvânt înainte de a mă culca. Auzind Avva Antonie, a zis: Cu adevărat, ca un bun aurar, şezând în casa ta, cu odihnă ai moştenit Împărăţia. Iar eu, fără discernământ fiind, locuind tot timpul în pustie, nu te-am ajuns.

2. Doi dintre Părinţi au rugat pe Dumnezeu să le arate la ce măsură au ajuns. Şi le-a venit lor glas zicând: În satul cutare din Egipt este un om din lume, pe

nume Euharist, şi femeia lui se cheamă Maria. Nu aţi ajuns la măsura lor. Şi sculându-se cei doi Bătrâni, au mers în sat şi, întrebând, au aflat coliba şi pe femeie. Şi i-au zis ei: Unde este bărbatul tău? Iar ea a zis. Este păstor şi paşte oile. Şi i-a poftit pe ei în coliba lor. Iar când s-a făcut seara, a venit şi Euharist cu oile sale. Şi văzând pe Bătrâni, le-a pregătit lor masă şi a adus apă să le spele picioarele. Şi au zis Bătrânii: Nu vom gusta nimic, dacă nu ne vesteşti lucrarea ta. Iar Euharist, cu toată smerenia, a zis: Eu sunt păstor şi aceasta este femeia mea. Şi Bătrânii au stăruit rugându-l şi el nu voia să le spună. Şi ei i-au zis: Dumnezeu ne-a trimis la tine. Cum a auzit acest cuvânt, a fost cuprins de teamă şi le-a zis: Iată avem oile acestea de la părinţii noştri. Şi dacă binevoieşte Domnul să avem vreun venit de la ele, îl facem în trei părţi: o parte săracilor şi altă parte pentru primirea de străini, iar a treia parte pentru trebuinţa noastră. De când am luat-o, femeia mea este fecioară. Şi fiecare doarme separat. Noaptea purtăm saci, iar ziua purtăm hainele noastre. Şi până acum nimeni dintre oameni nu a cunoscut acestea. Şi auzind, cei doi Bătrâni s-au minunat şi au plecat slăvind pe Dumnezeu.

3. A venit odată Avva Macarie Egipteanul de la Schit în Muntele Nitriei la prăznuirea Avvei Pamvo. Şi i-au zis lui Bătrânii: Spune cuvânt fraţilor, părinte: Iar el a zis: Eu nu m-am făcut încă monah, dar am văzut monahi. Şezând eu odată în chilie la Schit, mă necăjeau gândurile zicând: Pleacă în pustie şi ia seama la ce vei vedea acolo. Şi am stat acolo luptând cu gândul

cinci ani, zicând ca nu cumva să fie de la draci. Și cum gândul a stăruit, am plecat în pustie. Și am găsit acolo un lac cu apă și cu o insulă în mijloc. Și veneau animalele pustiei să bea apă din lac. Și am văzut în mijlocul lor doi oameni goi și s-a cutremurat trupul meu, căci credeam că sunt duhuri. Și ei, văzând că m-am înfricoșat, au vorbit către mine: Nu te teme! Și noi suntem oameni. Și a zis lor: De unde sunteți și cum ați venit în pustia aceasta? Iar ei au zis: Din obște suntem, dar am făcut înțelegere și am venit aici, unde suntem de patruzeci de ani. Și unul era egiptean, iar celălalt era libian. Și m-au întrebat și ei pe mine, zicând: Cum este lumea și dacă apa vine la timpul ei[1], și dacă lumea are bunăstare. Și le-am zis: Da! Și eu i-am întrebat: Cum pot să ajung monah? Și mi-au zis: Dacă nu se leapădă cineva de toate cele ale lumii, nu poate să ajungă monah. Și eu le-am zis: Eu sunt neputincios și nu pot ca voi. Și ei mi-au zis: Dacă nu poți ca noi, stai în chilia ta și plânge-ți păcatele tale. Și i-am mai întrebat: Când se face iarnă, nu răciți? Și când se face arșiță nu ard trupurile voastre? Iar ei au zis: Dumnezeu ne-a făcut nouă această iconomie, încât nici iarna nu suferim de frig și nici vara arșița nu ne face rău. De aceea v-am spus că încă nu am ajuns să fiu monah, dar am văzut monahi. Iertați-mă, fraților!

4. Povestea Avva Vitimie că zicea Avva Macarie: Stând eu odată în Schit, au coborât acolo doi tineri străini. Și unul dintre ei avea barbă, iar celuilalt abia îi dădea barba. Și au venit la mine, zicând: Unde este

---

✦ [1]Este vorba de revărsarea apelor Nilului cărora se datora belșugul produselor agricole în Egipt (ET).

chilia Avvei Macarie? Și eu am zis: De ce îl căutați? Și ei au zis: Auzind cele despre el și despre schit, am venit să-l vedem. Am zis lor: Eu sunt! Și ei au pus metanie, zicând: Vrem să rămânem aici! Iar eu, văzându-i fragezi și ca venind din bogăție, le-am zis: Nu puteți să stați aici! Și a zis cel mai mare: Dacă nu putem să rămânem aici, plecăm în altă parte! Iar eu am zis gândului meu: De ce să-i alung și să-i smintesc? Osteneala îi va face să plece ei singuri. Și le-am zis: Veniți de vă faceți chilie, dacă puteți. Și ei au zis: Arată-ne un loc și vom face. Bătrânul le-a dat o secure și o desagă plină cu pâine și sare. Le-a arătat și o stâncă tare, zicând: Săpați aici în piatră și aduceți lemne de la Elos. Apoi acoperiți și stați aici! Iar eu socoteam că aveau să plece din pricina ostenelii. Ei m-au întrebat: Ce lucrează monahii aici? Le-am zis: Împletesc funii. Am luat apoi finic din Elos și le-am arătat cum se începe împletitura și cum trebuie să croiască. Și le-am zis: Faceți coșuri mici și dați-le celor care le iau și ei vă vor aduce pâine. După aceea eu am plecat. Iar aceia, cu răbdare, au făcut toate câte le-am spus și nu m-au cercetat timp de trei ani[2]. Iar eu am rămas luptând cu gândurile mele și zicând: Care va fi oare lucrarea lor? Căci nu au venit să mă întrebe despre gânduri. Cei care sunt departe de mine vin la mine, iar aceștia care sunt aproape nu au venit și nici la altcineva nu au mers. Vin numai la biserică, tăcând, să ia Împărtășanie. Și m-am rugat lui Dumnezeu, postind o

---

✣ [2]De remarcat răbdarea pe care o făceau părinții. Iată aici, Avva Macarie a avut răbdare timp de trei ani de zile, biruindu-și curiozitatea de a ști ce se întâmplă cu cei doi.

săptămână, ca să-mi arate lucrarea lor. Sculându-mă, după ce a trecut săptămâna, am plecat să-i văd. Şi bătând la uşa lor, mi-au deschis şi mi-au dat bineţe, tăcând. Şi făcând rugăciune m-am aşezat. Cel mai mare făcând semn celui mai mic să iasă, s-a aşezat şi împletea funia, nevorbind nimic. Şi la ceasul a nouălea a bătut la uşă şi a venit cel mai mic. A făcut puţină fiertură şi a pregătit masa la un semn pe care i l-a făcut cel mai mare. A pus pe masă trei pesmeţi şi s-a aşezat tăcând. Iar eu am zis: Ridicaţi-vă să mâncăm! Şi sculându-se, am mâncat. Apoi a adus ulciorul şi am băut apă. Când s-a făcut seară, mi-au zis: Pleci? Iar eu am zis: Nu, ci voi dormi aici! Şi mi-au pus deoparte o rogojină. Ei şi-au scos cingătorile şi paramanele[3] şi s-au aşezat împreună pe o rogojină în faţa mea. Cum s-au întins, eu rugam pe Dumnezeu să-mi descopere lucrarea lor. Atunci s-a deschis acoperişul şi s-a făcut lumină ca ziua. Ei, însă, nu vedeau lumina. Şi de cum au crezut că am adormit, cel mai mare a făcut semn celui mai mic atingându-l într-o parte, s-au sculat şi-au încins cingătorile şi au ridicat mâinile la cer. Şi eu îi vedeam pe ei, dar ei nu mă vedeau pe mine. Şi am văzut dracii venind ca muştele peste cel mic. Şi unii veneau şi se aşezau pe gura lui, iar alţii pe ochii lui. Şi am văzut un înger al Domnului care purta sabie de foc şi păzindu-l pe acesta de jur împrejur şi alungând pe draci de la el. Iar de cel mai mare nu se puteau apropia. Şi spre dimineaţă s-au întins iarăşi pe rogojină. Şi eu m-am făcut că mă trezesc şi ei de asemenea. Şi cel mai mare mi-a zis numai cuvântul acesta: Vrei

✦ [3] Pânză cu multe cruci pe care călugării o poartă cruciş pe umeri.

să punem cei doisprezece psalmi? Eu am zis: Da! Şi a cântat cel mic cinci psalmi, câte şase stihuri cu Aliluia. Şi la fiecare stih ieşea o flacără de foc din gura lui şi se urca la cer. Asemenea şi cel mai mare, când deschidea gura să cânte, ca o funie de foc ieşea din gura lui şi ajungea la cer. Iar eu am zis puţin pe de rost. Şi ieşind, am zis: Rugaţi-vă pentru mine! Ei au pus metanie, tăcând. Am aflat, deci, că cel mare este desăvârşit, iar pe cel mic încă îl mai luptă vrăjmaşul. După puţine zile, a adormit fratele cel mai mare şi a treia zi a adormit şi cel mic. Şi când mergeau unii dintre Părinţi la Avva Macarie, îi ducea în chilia lor, zicând: Veniţi să vedeţi locul muceniciei celor doi tineri străini!

5. Când se ruga odată Avva Macarie în chilia lui, i-a venit lui un glas zicând: Macarie, nu ai ajuns încă la măsurile femeilor cutare din cetatea cutare! Sculându-se Bătrânul dimineaţă şi luându-şi toiagul lui de finic, a început să călătorească spre cetatea aceea. Ajungând, deci, în cetate şi aflând locul, a bătut în poartă. Şi ieşind una din femei, l-a primit în casă. Şi stând el puţin, a venit şi cealaltă. Apoi el le-a chemat şi venind ele, au stat împreună cu el. Şi a zis Bătrânul către ele: Pentru voi am suferit drumul şi atâta osteneală venind din pustie. Spuneţi-mi, deci, care este lucrarea voastră? Şi ele i-au zis: Crede-ne, părinte, că nu am fost în afara patului bărbatului nostru până astăzi. Deci, ce lucrare cauţi la noi? Făcându-le metanie, bătrânul le-a rugat, zicând: Descoperiţi-mi lucrarea voastră! Atunci ele au zis lui: Noi în lume am fost străine una de cealaltă. S-a întâmplat să ne însoţim cu doi fraţi după trup. Şi iată, sunt cincisprezece ani

astăzi de când locuim în casa aceasta și nu știm să ne fi certat vreodată sau să fi spus vreun cuvânt de rușine. Ne-a venit în minte gândul să părăsim pe bărbații noștri și să intrăm în tagma fecioarelor. Și fiind rugați îndelung de către noi, bărbații noștri nu s-au înduplecat să ne slobozească. Și dacă nu am izbutit în scopul nostru, am pus legământ între noi și Dumnezeu, ca până la moarte să nu vorbim cu gura noastră cuvânt lumesc. Auzind acestea Avva Macarie, a zis: Cu adevărat nu este fecioară sau femeie căsătorită, sau monah, sau mirean, ci Dumnezeu caută la gândul omului și dăruiește Duhul Sfânt tuturor.

6. A zis Avva Pimen că Avva Antonie a spus despre Avva Pamvo că din a se teme de Dumnezeu a făcut pe Duhul Sfânt să sălășluiască în el.

7. A zis Avva Pimen: Mulți dintre Părinții noștri s-au făcut bărbați desăvârșiți întru nevoință, dar întru subțirimea gândurilor doar câte unul.

8. A zis Avva Pimen: Trei fapte trupești am văzut la Avva Pamvo, nemâncarea până seara în fiecare zi, tăcerea și lucrul mâinilor.

9. Ziceau despre Avva Pimen că, dacă stăteau unii Bătrâni în fața lui și vorbeau despre Bătrâni sau numeau pe Avva Sisoe, el zicea: Lăsați-l pe Avva Sisoe, căci cele ale lui nu se pot spune cu măsura povestirii despre el!

10. Ziceau despre Avva Pamvo că, așa precum a primit Moise chipul slavei lui Adam, când a fost slăvită fața lui, tot așa și Avva Pamvo; strălucea ca fulgerul fața lui și era ca un împărat care ședea pe tronul său. Aceeași lucrare aveau și Avva Siluan, și Avva Sisoe.

11. Când era să se sfârșească Avva Roman, s-au

adunat la el ucenicii lui, zicându-i: Cum trebuie să ne chivernisim? Iar Bătrânul a zis: Nu știu să fi spus cuiva dintre voi să facă ceva vreodată, decât numai după ce mai înainte mi-am înduplecat gândul meu să nu mă mânii dacă nu va face ceea ce i-am spus să facă. Și astfel tot timpul nostru am trăit în pace.

12. Stătea odată Avva Sisoe în muntele Avvei Antonie. Și zăbovind cel care-l slujea să vină la el, timp de zece luni nu a văzut om. Plimbându-se odată prin munte, a aflat un faranit[4] care vâna animale sălbatice. Și i-a zis Bătrânul: De unde vii și cât timp ai de când ești aici? Iar el a zis: Adevărat, avva, am unsprezece luni de când sunt în muntele acesta și nu am văzut om decât pe tine acum. Și auzind Bătrânul acestea, intrând în chilie, se bătea în piept zicând: Iată, Sisoe, credeai că ai făcut ceva vreodată, dar nu ai izbutit să faci nici ceea ce a făcut mireanul acesta.

13. Ziceau despre Avva Sisoe că, atunci când era să se sfârșească, stând Părinții lângă el, strălucea fața lui ca soarele. Și le-a zis: Iată, Avva Antonie a venit! Și după puțin, a zis: Iată ceata prorocilor a venit! Și iarăși fața lui strălucea și mai mult. Și a zis: Iată, ceata Apostolilor a venit! Și fața lui s-a făcut de două ori mai strălucitoare. Și iată, era ca și când vorbea cu cineva. Și l-au rugat Părinții, zicând: Cu cine vorbești, părinte? Iar el a zis: Iată, au venit îngerii să mă ia. Și îi rog să fiu lăsat ca să mă mai pocăiesc puțin. Și i-au zis lui Părinții: Nu ai trebuință de pocăință, părinte! Și Bătrânul le-a zis: Adevărat vă spun, nu mă știu pe mine să fi pus început. Și au aflat cu toții că

✦ [4] Locuitor din Faranul Egiptului.

este desăvârșit. Și a strălucit fața lui ca soarele și s-au înfricoșat toți. Și el le-a zis: Vedeți, Domnul a venit și zice: Aduceți-mi vasul pustiei! Și îndată și-a dat duhul și s-a făcut ca un fulger și s-a umplut toată casa de bună mireasmă.

14. Același Avvă Sisoe, când stătea în chilie, totdeauna încuia poarta. Iar dacă îl întreba cineva pe Avva Sisoe despre Avva Pamvo, zicea: Mare a fost Pamvo! Mare a fost în lucrurile lui!

15. A zis unul dintre Părinți că s-a întâlnit cineva din întâmplare cu Avva Siluan. Și văzând fața lui și trupul lui strălucind ca ale unui înger, a căzut cu fața la pământ. Și zicea că și alții câțiva au această harismă.

16. Ziceau despre Avva Sarmatá că de multe ori se nevoia câte patruzeci de zile cu voia Avvei Pimen și se împlineau zilele pentru el ca și când n-ar fi fost niciuna. A venit, deci, Avva Pimen la el și i-a zis: Spune-mi ce ai văzut făcând atâta osteneală? Iar el a zis către el: Nimic! A zis către el Avva Pimen: Nu te las până ce nu-mi vei spune! Iar el a zis: Numai un lucru am văzut, că dacă zic somnului să plece, pleacă, şi dacă îi spun vino, vine!

17. Zicea Avva Matoe despre Avva Titoe: Nu se află om care să deschidă gura și să spună vreun lucru rău către el. Ci după cum stă aurul curat pe talerul cântarului, tot așa și Avva Titoe.

18. A zis Avva Filorom: De când m-am născut din nou din apă și din Duh și până astăzi, pâine străină în dar nu am mâncat şi din ostenelile mele și din lucrul mâinilor mele am dat două sute de monede la leproși. Căci era caligraf tare iscusit şi nu se lăsa de scriere

măcar că mergea pe al optzecilea an de viață, niciodată îndepărtându-se cu gândul de la Dumnezeu.

19. Au zis Avva Psentaisie și Avva Surie și Avva Psóie: Auzind cuvintele părintelui nostru Pahomie, mult ne-am folosit, fiind mișcați spre râvna faptelor bune. Dar văzând la el că și tăcerea lui era cuvânt, ne minunam unii către alții, zicând: Socotim că toți sfinții sunt făcuți așa de Dumnezeu din pântecele maicii lor, adică sfinți și neschimbători, și că nu ei au hotărât viața lor, și socotim că păcătoșii nu pot trăi cu evlavie pentru că așa au fost plăsmuiți ei. Acum vedem bunătatea lui Dumnezeu în chip vădit la părintele nostru, că din părinți elini fiind el, s-a făcut atât de cinstitor de Dumnezeu și este îmbrăcat cu toate poruncile lui Dumnezeu. Așadar și noi putem cu toții să urmăm lui, așa cum și el urmează sfinților. Oare nu sunt scrise acestea: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi*[5]. Să murim deci împreună cu omul acesta și vom trăi împreună cu el, căci drept ne duce la Dumnezeu.

20. Ziceau despre Avva Or că nici nu a spus minciună vreodată, nici nu a jurat, nici nu a blestemat vreun om și nici nu a vorbit decât dacă era nevoie.

21. Zicea același Avvă Or ucenicului său Pavel: Ia seama, să nu aduci niciodată cuvânt străin în această chilie.

22. Ziceau despre Avva Or și despre Avva Teodor că puneau început bun și mulțumeau lui Dumnezeu pururea.

23. Era un pustnic care păștea împreună cu buvalii[6]

✦ [5]Matei 11, 28. ✦ [6]Un fel de antilopă, frumoasă la trup, din jungla Africii, care se aseamănă cu un bivol mare.

și se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, învață-mă ceea ce îmi lipsește! Și i-a venit lui glas, zicând: Mergi în cutare obște și orice-ți vor porunci, să faci. Intrând el în obștea aceea, a rămas acolo, dar nu știa slujirea fraților. Și-i ziceau lui: Fă asta, prostule! Sau: Fă-o pe cealaltă, bătrân stricat! Și necăjindu-se, se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, nu cunosc slujirea oamenilor! Trimite-mă iarăși la buvali. Și a fost slobozit de Dumnezeu să plece iarăși în locul acela să pască cu buvalii.

24. A zis un Bătrân: Era un Bătrân care stătea în pustie slujind lui Dumnezeu de mulți ani. Acesta zicea: Doamne, dă-mi înștiințare dacă am bineplăcut Ție! Și a văzut un înger care-i spunea: Nu ai ajuns încă precum zarzavagiul din cutare loc. Iar Bătrânul, minunându-se, și-a zis: Voi merge în cetate să-l văd pe acela și ce anume lucrează, încât să întreacă lucrarea și osteneala mea de atâția ani. A plecat, deci, Bătrânul și a ajuns în locul despre care auzise de la înger. Și l-a aflat pe omul acela, șezând și vânzând legume. Și a rămas cu el tot restul zilei. Și când a terminat omul treaba lui, Bătrânul i-a zis: Poți, frate, să mă primești în chilia ta noaptea aceasta? Iar el, bucurându-se, l-a primit. Plecând, deci, la chilie, după ce omul a pregătit cele de cuviință pentru odihna Bătrânului, i-a zis Bătrânul: Arată-mi iubirea ta, frate, și descoperă-mi petrecerea ta! Și pentru că omul nu voia să-i spună, Bătrânul a stăruit mult timp, rugându-l. Înduplecându-se, în cele din urmă, omul a spus: Seara mănânc pentru tot restul zilei. Și când termin treaba mea, țin pentru mine ce-mi este necesar pentru hrană, iar restul dau celor care au trebuință. Și dacă primesc pe

vreunul din robii lui Dumnezeu, cheltuiesc pentru el aceasta. Şi cum mă scol dimineața, înainte de a mă aşeza la lucrul meu, zic despre cetatea aceasta că de la cel mai mic până la cel mai mare vor intra în Împărăția lui Dumnezeu, pentru dreptățile lor, și numai eu voi moşteni iadul pentru păcatele mele. Şi seara zic iarăşi acelaşi cuvânt înainte de a mă culca. Auzindu-l Bătrânul, i-a zis: Este bună această lucrare, dar nu este vrednică să întreacă ostenelile mele de atâția ani. Şi când era să guste ceva, Bătrânul a auzit în drum pe unii care cântau - căci chilia vânzătorului de legume era în loc însemnat - și i-a zis: Frate, voind așa să trăiești după Dumnezeu, cum de stai în locul acesta? Acum nu te tulburi când auzi cântecele acestea? A zis lui omul acela: Îți zic, avva, că niciodată nu m-am tulburat şi nici nu m-am smintit! Auzindu-l Bătrânul, a zis: Ce gândești, deci, în inima ta, când auzi acestea? Și el a zis: Gândesc că toţi merg în Împărăţie. Auzind Bătrânul, s-a minunat şi a zis: Aceasta este lucrarea care întrece osteneala mea de atâţia ani. Și punându-i metanie, a zis: Iartă-mă frate, eu nu am ajuns la această măsură. Și fără să mai guste ceva, a plecat iarăşi în pustie.

25. Povestea unul dintre Părinţi: Doi negustori din Apamia[7], care făceau negustorie în ţară străină, erau prieteni. Unul era bogat, iar celălalt potrivit de bogat. Bogatul avea o femeie preafrumoasă şi înfrânată, aşa

---

✦ [7]Este vorba despre vechea capitală a provinciei Siriene Apamia, în nordul Antiohiei, pe cursul râului Oronte. Apamia era reşedința vestitelor şcoli de filosofie şi s-a dezvoltat într-un important centru creştin. Din secolul al II-lea a fost reşedinţă episcopală.

cum arătau lucrurile. Deci, sfârşindu-se bărbatul ei şi văzând celălalt cuviinţa ei, a voit să o ia pentru sine de femeie. Dar se sfia să-i spună, ca nu cumva aceea să nu primească. Ea însă, fiind înțeleaptă, a înțeles acest lucru şi i-a zis: Chir Simeon (căci aşa se chema), te văd având gânduri. Spune-mi ce ai şi te voi înştiința. Iar el la început se sfia să-i spună, dar după aceea i-a mărturisit şi a rugat-o ca să-i fie femeie. Aceia i-a zis: Dacă vei face ceea ce îți poruncesc, primesc! Iar el i-a zis: Orice îmi vei porunci, voi face! Aceea i-a zis: Coboară la cămara ta și posteşte până când te voi chema eu. Nici eu nu voi gusta nimic - adevărul îți spun - până când te voi chema. Şi el s-a învoit. Nu i-a dat însă soroc când avea să-l cheme la ea. Acela credea că îl va chema în aceeași zi. A trecut, deci, o zi și a doua, și a treia și ea nu-l chema. El aștepta cu răbdare, fie pentru dorul ce îl avea pentru ea, fie pentru că Dumnezeu, Care știa când avea să-l cheme, iconomisea astfel lucrurile și-i dădea răbdare. Căci după aceasta s-a făcut vas ales. În a patra zi a trimis la el. Acela cu puțin nu și-a dat sfârşitul. Şi neputând din pricina istovirii să urce cu picioarele lui, a urcat fiind sprijinit. Iar aceea a pregătit masa și a întins patul. Şi i-a zis: Iată, masa și patul, unde porunceşti, acolo vom merge! A zis ei: Mă rog ție, ai milă de mine și dă-mi puțin să mănânc, că mă sfârșesc. Căci, nici nu ştiu dacă mai este femeie din pricina sfârşelii care mă stăpânește. Atunci i-a zis lui aceea: Iată, când ai flămânzit, ai dorit mâncarea în locul meu şi al oricărei femei și al plăcerii! Aşadar, când ai astfel de gânduri, să foloseşti acest medicament şi te vei scăpa de orice

gând nepotrivit. Crede-mă, după bărbatul meu, nici cu tine, nici cu alt bărbat nu mă însoțesc, ci cu acoperământul lui Hristos așa nădăjduiesc să rămân, văduvă. Atunci, fiind pătruns și minunându-se de înțelepciunea și înfrânarea ei, i-a zis: Pentru că Domnul a binevoit să mă cerceteze și să mă mântuiască prin înțelepciunea ta, ce mă sfătuiești să fac? Aceea, neîndrăznind din pricina tinereţii și a frumuseţii ei, temându-se ca nu cumva peste un timp să pătimească și ea același lucru, i-a zis: Socotesc că pe nimeni nu iubeşti pentru Dumnezeu mai mult decât pe mine. El i-a zis: Așa este! Iar ea a zis: Şi eu, adevărat, pentru Dumnezeu te iubesc, dar pentru că glasul domnesc este cel care spune: *Dacă cineva vine la Mine și nu urăște pe tatăl său, și pe mamă, și pe femeie, și pe fii, și pe frați, și pe surori, chiar și sufletul său, nu poate să fie ucenicul Meu*[8], să ne îndepărtăm unul de celălalt, ca și ție să-ți socotească Domnul că te-ai lepădat pentru El de femeie și mie că m-am lepădat de bărbatul meu. Iată, deci, este o mânăstire de zăvorâți în ținutul nostru, în Apamia. Dacă doreşti cu tot sufletul să te mântuiești, acolo să te lepezi de lume și vei fi cu adevărat bineplăcut lui Dumnezeu. Și el, îndată, s-a lepădat de toate lucrurile și a alergat la mânăstirea aceea și a rămas acolo până a adormit în Domnul. Și s-a făcut monah încercat, având mintea curată și văzând lucrurile cu simplitate și ajungând la vederea lor duhovnicească. Acestea toate le-a povestit Avva Simeon însuşi celui care ni le-a povestit.

26. Povestea unul dintre pustnici fraților din Raith

✦ [8]Luca 14, 26.

- unde se găsesc cei șaptezeci de arbori de finic, locul unde a ajuns Moise cu poporul, când a ieșit din Egipt[9] - şi zicea aşa: M-am gândit odată să intru în partea cea mai adâncă a pustiei, să aflu cumva pe cineva care să slujească lui Dumnezeu într-un loc mai îndepărtat decât mine. Şi călătorind patru zile şi patru nopți, am aflat o peşteră. Şi apropiindu-mă, am putut lua seama înăuntru și am văzut un om șezând. Am bătut după obiceiul monahilor ca să iasă şi să mă salute. Dar el nu se mişca, căci se odihnise întru Domnul. Iar eu, fără să mă tulbur în vreun fel, am intrat și l-am apucat de umăr. Și îndată s-a risipit şi s-a făcut pulbere. Uitându-mă în jur mai bine, am văzut un coloviu[10] agățat. Cum l-am apucat, și acesta s-a topit și n-a rămas nimic din el. Fiind eu cuprins de mirare, am ieșit de acolo și am aflat altă peşteră și urme de om. Bucurându-mă, deci, m-am apropiat de peșteră. Iarăși am bătut la uşă şi nimeni nu m-a auzit. Intrând, nu am aflat pe nimeni. Stând în afara peşterii, ziceam în sinea mea că trebuie să vină robul lui Dumnezeu, oriunde ar fi. Și când s-a făcut ziuă, am văzut o turmă de buvali venind și pe robul lui Dumnezeu gol, acoperind cu părul capului părțile ruşinoase ale trupului. Şi când s-a apropiat de mine, crezând că sunt duh, s-a aşezat la rugăciune. Căci era, așa cum zicea mai târziu, mult încercat de duhuri. Iar eu, înțelegând aceasta, i-am zis: Om sunt, robule al lui Dumnezeu. Priveşte urmele mele şi pune mâna pe mine că sunt trup și sânge. Şi când m-a privit, după Amin, s-a liniştit. Şi primindu-mă în chilie, m-a întrebat: Cum ai ajuns

---

✦ [9]Ieșire 15, 27. ✦ [10]Veşmânt călugăresc fără mâneci.

aici? Şi eu am zis: Pentru a căuta pe robii lui Dumnezeu am venit în această pustie. Şi Dumnezeu n-a lăsat fără răspuns dorinţa mea. Şi eu l-am întrebat cum a venit în aceste locuri? Şi cât timp are aici? Şi cum se hrăneşte? Şi cum, gol fiind, nu are trebuinţă de îmbrăcăminte? Iar el a zis: Eu eram în obştea Tebaidei, având drept lucrare să ţes lână. Şi mi s-a strecurat un gând, care-mi zicea: Ieşi de aici şi nevoieşte-te singur, şi vei putea să trăieşti în linişte şi să primeşti pe străini şi vei dobândi plată mai mare decât primeşti acum din lucrarea ta. Şi, învoindu-mă cu gândul, m-am apucat de treabă. Căci am zidit mânăstire şi aveam slugi cărora le porunceam. Agonisind multe, mă luptam ca pe cele adunate să le împart la săraci şi la străini. Dar vrăjmaşul nostru, diavolul, a fost cuprins de pizmă, şi atunci ca întotdeauna, pentru răsplata viitoare ce avea să mi se dea, pentru care m-am şi grăbit să închin toate ostenelile mele lui Dumnezeu. Şi văzând o fecioară, care mi-a comandat lucruri, pe care eu le-am făcut şi i le-am dat, i-a dat gândul să mai comande iarăşi şi alte lucruri. Şi făcându-se, deci, obişnuinţă între noi, şi îndrăzneala era mai mare. Aşa am ajuns şi la atingerea mâinilor şi la râs şi la împreună-petrecere. Şi fiind cuprinşi de durerile naşterii, am născut păcatul. Şi rămânând în păcat după aceea şase luni, mă gândeam că astăzi sau mâine voi fi supus morţii şi voi avea parte de iadul cel veşnic. Căci dacă cel care a stricat femeia unui bărbat este dat iadului şi supus pedepsei, de câte pedepse este vrednic cel care a necinstit pe roaba lui Dumnezeu? Şi aşa, întru ascuns, am alergat către pustia aceasta, lăsând toate ale mele

femeii. Și venind aici, am aflat peștera aceasta și izvorul și finicul care îmi dă douăsprezece ciorchini de curmale pe an. În fiecare lună face un ciorchine, care îmi ajunge cele treizeci de zile. După aceea se coace al doilea. După mult timp mi-a crescut părul și, tocindu-se de tot hainele, acopăr cu el partea care trebuie a trupului. Și iarăși întrebându-l dacă la începuturi a întâmpinat greutăți, a zis: La începuturi tare am fost strâmtorat, încât mă întindeam la pământ din pricina ficatului și nu puteam să stau în picioare pentru a-mi face slujba, ci fiind întins la pământ, strigam către Cel-Prea-Înalt. Și fiind eu în peșteră în multă întristare și suferință, încât nu mai puteam să ies afară, am văzut un bărbat intrând și stând lângă mine și zicându-mi: Ce suferință ai? Și eu îndată, întărindu-mă puțin, am zis: De ficat sufăr! Și arătându-i locul, unindu-și el degetele în linie dreaptă, a tăiat locul ca și cu o sabie și scoțând ficatul, mi-a arătat rănile lui. Și după ce a curățit cu mâna, a îndepărtat partea vătămată. Și iarăși punând la loc ficatul și refăcând locul cu mâna, mi-a zis: Iată, te-ai făcut sănătos! Slujește Stăpânului Hristos așa cum se cuvine! Și de atunci m-am făcut sănătos și restul timpului l-am petrecut aici fără osteneală. L-am rugat apoi mult să mă lase să petrec în prima peșteră și el mi-a zis că nu voi putea să îndur năvălirile dracilor. Și eu, temându-mă de aceasta, l-am rugat să mă binecuvânteze și să mă slobozească. Și făcând rugăciune, m-a slobozit. Și acestea vi le-am povestit vouă spre folos.

27. Zicea iarăși un alt Bătrân, care s-a învrednicit să

✤ [11]Cetate veche pe înălțimea de vest a văii Nilului.

devină episcopul cetății Oxírinhos[11], ca despre altul, dar el era cel care făcuse aceasta: Mi s-a părut odată că este bine să intru în pustia cea mai adâncă, unde trăia neamul mazicilor, și să văd dacă nu cumva voi afla vreun sărac slujind lui Dumnezeu. Şi luând, deci, puţini pesmeţi şi apă ca pentru patru zile de mers, am plecat în călătorie. Când au trecut cele patru zile și hrana s-a sfârșit, mă întrebam ce voi face. Și luând curaj m-am silit pe mine însumi și am străbătut alte patru zile fără să mănânc ceva. Dar, nemaiputând trupul meu duce lipsa hranei și osteneala drumului, mi-a venit să leşin. Și eram întins la pământ, când, venind cineva mi-a atins cu degetul său buzele precum un doctor care abia atinge cu uneltele lui ochii și îndată m-am întărit, încât mi se părea că nici nu călătorisem atât și nici nu îmi era foame. Când am văzut, deci, puterea aceasta care a venit peste mine, m-am ridicat şi am continuat să străbat pustia. Și după ce au trecut alte patru zile, iarăși am slăbit și mi-am întins mâinile către cer. Și iată, bărbatul care mă întărise mai înainte, iarăși a uns cu degetul buzele mele și m-a întărit. Am străbătut așa șaptesprezece zile Și după acestea am aflat o colibă și apă și finici și un bărbat care stătea în picioare și căruia părul capului îi era îmbrăcăminte. Părul lui era alb şi el era înfricoşător la vedere. Când m-a văzut pe mine s-a aşezat la rugăciune. Și când a terminat, la Amin, a înțeles că sunt om. Și apucându-mi mâna m-a întrebat, zicând: Cum ai ajuns aici? Şi dacă toate cele din lume stau la locul lor și dacă mai domnesc prigonirile? Iar eu am zis: Pentru voi, cei care slujiţi în adevăr Stăpânului Hristos,

am străbătut pustia aceasta. Prigoana a încetat prin harul lui Hristos. Spune-mi, însă, tu cum ai ajuns aici? Iar el, izbucnind în lacrimi, a început să zică: Eu eram episcop și, când s-a făcut prigoană și fiind eu supus la multe chinuri, neputând să îndur suferințele, am adus jertfă la altarul păgânesc. Când mi-am venit în fire și am cunoscut fărădelegea mea, m-am dat pe mine morții în pustia aceasta[12]. Și sunt aici de patruzeci și nouă de ani, mărturisind și rugând pe Dumnezeu ca în vreun fel să-mi ierte păcatul. Hrana îmi este dată de Domnul din acest finic. Iar mângâierea iertării nu am primit până s-au împlinit patruzeci și opt de ani. Anul acesta am primit, însă, mângâiere. Și zicând acestea, pe neașteptate, ridicându-se, a alergat afară și s-a așezat la rugăciune, unde a stat multe ceasuri. Când a terminat rugăciunea, a venit la mine. Iar eu, văzând fața lui, am fost cuprins de uimire și teamă, căci se făcuse ca de foc. Și el mi-a zis: Nu te teme! Căci Domnul te-a trimis ca să înmormântezi trupul meu. Și cum a terminat de spus, îndată și-a întins mâinile și picioarele. Era sfârșitul vieții lui. Sfâșiind levitonul meu, jumătate l-am lăsat pentru mine și cu jumătate înfășurându-i trupul lui sfânt l-am ascuns în pământ. Și cum l-am înmormântat, îndată finicul s-a uscat și coliba s-a prăbușit. Iar eu am plâns mult, cerând stăruitor lui Dumnezeu să-mi dea mie cumva finicul și să petrec în locul acela cealaltă vreme a vieții mele. Și

✣ [12]Exemplul argumentează asimilarea monahismului cu martiriul. Este binecunoscut faptul că monahismul este considerat martiriu alb sau nesângeros. Iată că episcopul care nu a putut să primească martiriul sângelui se dă pe sine morții retrăgându-se în pustia cea mai adâncă.

deoarece nu s-a întâmplat așa, am zis în sinea mea că nu este voia lui Dumnezeu: Rugându-mă, deci, m-am întors iarăși în lume. Și iată, omul care-mi ungea buzele a venit și m-a întărit. Și așa am putut să vin la frați. Și le-am povestit lor toate acestea și-i rugam să nu deznădăjduiască de ei înșiși, ci prin răbdare să-L afle pe Dumnezeu.

28. Doi mari Bătrâni mergeau pe cale în pustia Schitului. Și auzind pe cineva murmurând din pământ, au căutat intrarea în peșteră. Și intrând, au aflat stând culcată o bătrână fecioară sfântă. Și au zis ei: Când ai venit aici, bătrâno? Și cine este cel care te slujește? Căci nu au aflat nimic în peșteră, decât pe ea singură, culcată și bolnavă. Iar ea a zis: Treizeci și opt de ani am în peștera aceasta, mulțumindu-mă cu ierburi și slujind lui Hristos, și nu am văzut om până astăzi. Căci v-a trimis Dumnezeu ca să-mi înmormântați rămășițele. Și zicând aceasta, a adormit. Iar Bătrânii, slăvind pe Dumnezeu și înmormântând trupul, au plecat.

29. Povesteau despre un pustnic oarecare că a ieșit în pustie având asupra sa numai levitonul. Și mergând trei zile, s-a urcat pe o stâncă. Și în josul ei a văzut iarbă și un om păscând precum dobitoacele. Și a coborât pe ascuns și l-a prins. Iar Bătrânul era gol și se rușina, neputând să îndure prezența oamenilor. A putut să scape și să fugă de la el. Iar fratele urmărindu-l, striga în urma lui: Pentru Dumnezeu, te urmăresc, rămâi pe loc pentru mine! Și el, întorcându-se a zis lui: Și eu pentru Dumnezeu fug de tine. Și aruncând levitonul, a alergat în urma lui. Și când a văzut că și-a aruncat veșmântul de pe el, l-a primit și a zis:

Când ai aruncat materia pământească de pe tine, am hotărât să te aştept. L-a rugat fratele, zicând: Părinte, spune-mi cuvânt, cum să mă mântuiesc? Iar el a zis: Fugi de oameni şi taci şi te vei mântui!

30. Un alt pustnic, rătăcit prin pustie, zicea în sinea lui: Am izbutit virtuţile! Şi se ruga lui Dumnezeu, zicând: Doamne, arată-mi dacă îmi lipseşte ceva şi voi face! Şi vrând Dumnezeu să smerească gândul lui, i-a zis: Mergi la cutare arhimandrit[13] şi ceea ce îţi va spune, aceea să faci! Şi i-a descoperit Dumnezeu arhimandritului, zicând: Iată, cutare pustnic vine la tine. Spune-i să ia un bici şi să pască porcii! Venind Bătrânul, a bătut la poartă. Şi intrând la arhimandrit, îmbrăţişându-se ei, s-au aşezat. Şi a zis pustnicul: Spune-mi ce să fac să mă mântuiesc! Şi arhimandritul a zis: Ceea ce îţi voi spune vei face? Şi a zis: Da! A zis lui: Ia un bici şi mergi de paşte porcii! Şi el plecând, păştea porcii. Iar cei care-l vedeau şi auzeau despre el că paşte porcii, ziceau: Uite pe marele pustnic despre care am auzit! Iată, s-a rătăcit inima lui şi are draci căci paşte porcii. Văzând Dumnezeu smerenia lui, că în acest fel îndura batjocurile oamenilor, l-a slobozit pe el[14].

31. Înţelegându-se unul cu altul, doi oameni s-au

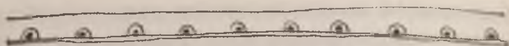
✤ [13]Arhimandrit se numea la început cel care avea în grijă o obşte de călugări. Şi astăzi se foloseşte încă noţiunea cu acest înţeles la mânăstirile Sfântului Munte (ET). ✤ [14]Apoftegma aceasta este amintită şi în capitolul 15, apoftegma 192. Nu este vorba doar de o simplă repetare. Virtutea autentică nu merge de una singură niciodată, şi în special smerenia. În capitolul 15, apoftegma 192, se exprimă smerenia spontană a pustnicului. Aici, în capitolul despre viaţa în virtute, cititorul poate să vadă alte virtuţi care însoţesc smerenia. Sunt puse înainte ascultarea,

făcut monahi. Aceștia se nevoiau peste măsură și duceau o viață virtuoasă. Și s-a întâmplat ca unul să devină conducător de obște, iar celălalt, rămânând pustnic și nevoindu-se în chip desăvârșit, făcea minuni mari: vindeca îndrăciți, zicea prorocii și tămăduia bolnavi. Iar cel care din ascet devenise conducător de obște, auzind că de asemenea harisme s-a învrednicit tovarășul său, s-a liniștit, îndepărtându-se de oameni trei săptămâni, cerând stăruitor și îndelung lui Dumnezeu să-i descopere cum acela face minuni și a devenit mai vestit decât toți, iar el nu se împărtășește de nimic din toate acestea. Și i s-a arătat lui un înger al Domnului, zicând: Acela stă în fața lui Dumnezeu, suspinând și plângând zi și noapte, flămânzind și însetând pentru Domnul. Iar tu, de multe îngrijindu-te, ai tovărășia celor mulți. Îți este de ajuns mângâierea oamenilor.

32. Ziceau despre schitioți că nu exista mândrie în mijlocul lor pentru că se întreceau unii pe alții în virtuți. Erau postitori. Și unul mânca la două zile, iar altul la trei zile, altul la patru și altul o dată pe săptămână. Și unul nu mânca pâine, iar altul nu bea vin și ca să spun pe scurt, erau împodobiți cu toată virtutea.

Sfârșitul tratatului despre viețuirea virtuoasă.

îndurarea, răbdarea disprețului din partea oamenilor, căci era cunoscut mai ales ca un mare pustnic. Astfel, virtutea lui cu mai multe dimensiuni validează și dă valoare virtuții smereniei, pentru că smerenia autentică este cea care atrage harul lui Dumnezeu de sus - celor smeriți le dă har (Iacob 4, 6) și sfințește omul întreg (ET).

CAPITOLUL XXI

DIALOG ÎNTRE BĂTRÂNII SFINŢI CU ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

1. Întrebare: Cum trebuie să fie monahul în chilie? Răspuns: Să stea departe de cunoaşterea celor multe, pentru ca, gândul fiind eliberat, cunoaşterea Domnului să sălăşluiască în el.

2. Întrebare: Ce este monahul? Răspuns: Monahul este ca un porumbel. Căci precum porumbelul care iese la timpul său în văzduh, întinzându-şi aripile sale, dacă întârzie afară din cuib primeşte loviturile păsărilor sălbatice şi îşi pierde frumuseţea sa, la fel şi monahul; acesta iese la vremea slujbei să-şi scuture gândurile şi, dacă întârzie în afara chiliei, primeşte loviturile dracilor şi se întunecă gândurile lui.

3. Întrebare: Cu ce gând scoate dracul pe monah afară din chilie? Răspuns: Dracul este vrăjitor. Căci precum vrăjitorul cu cuvinte magice scoate şarpele din cuibul lui şi, după ce îl prinde, îl ia şi îl aruncă în pieţele cetăţii şi-l lasă acolo spre a se înveseli oamenii, iar când îmbătrâneşte, după aceea fie îl omoară în foc, fie îl îneacă în mare, aşa şi monahul, pătimeşte

în același fel, când, fiind atras de gânduri, părăsește chilia sa.

4. Întrebare: Dacă un frate iese pentru ascultare și îl întâlnește o femeie pe cale, cum poate să fugă de războiul desfrânării? Răspuns: De război nu poate să fugă. Dar de făptuire poate să scape dacă va tăcea în ceasul întâlnirii. Căci, precum amnarul lovit cu pucioasă scoate foc, la fel şi vorbirea femeii când lovește pe bărbat lucrează păcatul.

5. Întrebare: Prin ce gând vine desfrânarea la om? Răspuns: Nicio cale, nici două, nici cinci, nici zece nu sunt de ajuns desfrânării. Căci toate gândurile diavolului au ascunsă în ele desfrânarea.

6. Întrebare: Este bine să ai două haine? Răspuns: Să dobândeşti două haine, dar să nu dobândeşti răutatea care întinează tot trupul. Căci sufletul nu are nevoie de răutate. Dar trupul are nevoie de acoperire. Să avem cele de trebuință și să ne mulțumim cu cele pe care le avem[1].

7. Întrebare: Cum trebuie să se împlinească lucrarea psalmodiei și măsura postirii? Răspuns: Nimic mai mult decât ceea ce s-a poruncit. Căci mulți, vrând mai mult, nu au mai putut după aceea nici puţinul să-l împlinească.

8. Întrebare: Dacă mă silește un frate să beau un pahar cu vin în chilia lui, este bine să plec? Răspuns: Fugi de vin şi te vei mântui, precum căprioara de curse. Căci mulți din pricina acestei nevoi au ajuns la căderea gândurilor[2].

✦ [1]Dacă avem, dar, cu ce să ne hrănim și cu ce să ne îmbrăcăm, ne va fi de ajuns. (1 Tim. 6, 8) ✦ [2]Căderea gândurilor în capcana răului.

9. Întrebare: Dacă mă va sminti un frate, mă sfătuieşti să-i pun metanie? Răspuns: Pune-i metanie şi rupe legătura cu el. Căci avem pe Avva Arsenie care zice: Să ai dragoste pentru toţi şi să stai departe de toţi!

10. Întrebare: Ce înseamnă pentru om să aducă dar de mulţumire la biserică? Răspuns: Lucrul acesta este o comoară pusă în faţa lui Dumnezeu. Şi ceea ce pui aici, îndată ajunge sus!

11. Întrebare: Vreau să sufăr mucenicie pentru Dumnezeu! Răspuns: Dacă la vreme de nevoie cineva rabdă pe fratele său, aceasta este asemenea cuptorului celor trei tineri[3].

12. Întrebare: De ce tulbură desfrânarea pe om? Răspuns: Pentru că diavolul ştie că desfrânarea ne face străini pentru Duhul Sfânt. Ascultă pe Domnul care zice: *Duhul Meu nu va rămâne în aceşti oameni, pentru că sunt trupeşti*[4]!

13. Întrebarea unui tânăr către un Bătrân thebait despre cum trebuie să stea în chilie. Întrebare: Cum trebuie să se liniştească cineva în chilie? Răspuns: Să nu-şi aducă aminte de om tot timpul cât stă în chilie.

14. Întrebare: Ce lucrare este datoare să aibă inima ca să fie monahul întors spre sine însuşi? Răspuns: Aceasta este lucrarea desăvârşită a monahului: să aibă atenţia la Dumnezeu totdeauna, fără abatere!

15. Întrebare: Cum este datoare mintea să alunge gândurile viclene? Răspuns: Nu poate să facă aceasta în niciun chip singură, căci nu are puterea aceasta. Dar şi dacă sufletul va cădea în gânduri, este dator îndată să alerge la Cel care l-a făcut cu rugăciunea şi

✦ [3]Daniel 3, 12. ✦ [4]Facerea 6, 3.

Acela le va topi ca pe ceară. Căci Dumnezeul nostru este foc mistuitor[5].

16. Întrebare: Cum au folosit Părinţii Schitului gândul potrivnic[6]? Răspuns: Acea lucrare este mare şi deosebită, având osteneală, şi nu este pentru toţi lipsită de primejdii.

17. Întrebare: Cum nu este pentru toţi lipsită de primejdii? Răspuns: Când vine un gând în suflet şi acesta poate cu multă luptă să-l scoată, vine altul şi sufletul îl cuprinde. Şi aşa, toată ziua împotrivindu-se gândurilor, niciodată nu are timp pentru vederea lui Dumnezeu.

18. Întrebare: Deci, prin ce meşteşug aleargă gândul la Dumnezeu? Răspuns: Dacă îţi vine gând de desfrânare, îndată, desprinzând mintea de acolo, sileşte-o să se înalţe. Să nu întârzii, căci a întârzia este primejdie pentru învoire.

19. Întrebare: Dacă, deci, vine gând de slavă deşartă, că ai izbutit virtutea, nu este dator gândul să se împotrivească? Răspuns: În orice ceas se împotriveşte cineva gândului, îndată acesta devine mai puternic şi mai năvalnic. Căci, prin împotrivire, acela se află într-o poziţie mai bună ca tine. Şi, în plus, Duhul Sfânt nu te ajută pentru că te află mândrindu-te, că te socoteşti pe tine în stare să lupţi împotriva patimilor. Căci precum acela care are părinte duhovnicesc se încredinţează părintelui şi este fără de grijă faţă de toate şi altă grijă nu are decât cea pentru Dumnezeu, la fel şi cel care s-a dat pe sine lui Dumnezeu nu trebuie

---

✦ [5]Evrei 12, 29 şi Deuteronom 4, 24. ✦ [6]Gândul potrivnic se numeşte argumentaţia prin intermediul gândurilor împotriva altui gând (ET).

în niciun chip să-şi facă griji pentru gânduri sau să li se împotrivească, sau în niciun fel să-l lase să intre în el. Și dacă totuşi intră, ridică-l sus la Părintele tău şi spune-i: Eu nu am nimic cu tine. Iată Părintele meu, acesta știe. Și trage-l pe el în sus. În mijlocul drumului părăsindu-te va pleca. Căci nu poate să vină cu tine la Acela și nici nu poate sta înaintea Lui. Decât această lucrare nu există ceva mai mare și nici mai lipsit de griji în toată Biserica.

20. Întrebare: Cum au bineplăcut, deci, lui Dumnezeu schitioţii cu gândul potrivnic? Răspuns: Deoarece aceia au făcut-o cu simplitate şi frică de Dumnezeu, pentru aceasta Dumnezeu le-a ajutat lor. Și, după aceea, însăși lucrarea vederii a venit la ei cu voia lui Dumnezeu, pentru multa lor osteneală și pentru iubirea de Dumnezeu. Zicea, deci, cel mare, cel care a și învățat acestea: Mi s-a întâmplat odată în Schit să cercetez un sfânt care era de mulți ani acolo. Și numai m-a salutat, șezând. Nimic altceva nu mi-a răspuns. Ci, stând eu și fiind ocupat cu vederea[7], acela, lucrând funia, nu a ridicat deloc privirea să ia aminte la mine, nici nu a îngăduit să mâncăm, ci, chiar dacă avea șase zile fără să mănânce, a rămas toată ziua împletind. Și, în ziua următoare, pe la ceasul al zecelea[8], mi-a răspuns și mi-a zis: Frate, de unde ai lucrarea aceasta? Iar eu am zis: Dar tu unde ai aflat-o? Căci noi de copii am fost învăţaţi această lucrare de părinţii noştri. A zis atunci Schitiotul: Eu nu am primit această lucrare de la părinţii mei, ci, precum mă vezi acum, așa am

✦ [7]Vederea cea duhovnicească. ✦ [8]Corespondentul aproximativ al orei patru de după-amiaza.

rămas toată vremea mea, adică puțin lucru de mână și puțină cercetare și după putere curățirea gândului și împotrivirea faţă de gândurile care vin. Şi aşa, duhul vederii a venit la mine, fără să ştiu şi fără să aflu în vreun fel că această lucrare o au unii. Şi am răspuns: Eu de copil am fost învăţat aceasta.

21. Întrebare: În ce fel este dator cu vederea[9] cel care astfel a fost învăţat? Răspuns: Așa cum ne învață pe noi Dumnezeieştile Scripturi! Căci Daniel îl vedea ca pe Cel vechi de zile[10], iar Iezechiel într-un car de Heruvimi[11], Isaia pe tronul cel înalt și slăvit[12], iar Moise aşteptând cu răbdare pe Cel Nevăzut ca și când L-ar fi văzut[13].

22. Întrebare: Cum poate vedea mintea ceea ce nu a văzut niciodată? Răspuns: Nici împărat nu ai văzut niciodată pe tron așa cum se arată în tablouri!

23. Întrebare: Şi mintea este datoare să descrie[14] dumnezeirea? Răspuns: Nu este mai bine să descrii decât să te învoiești cu gândurile necurate?

24. Întrebare: Nu cumva descrierea este socotită păcat? Răspuns: Ține aceasta acum, așa cum au văzut prorocii în chip istoric[15], iar cea desăvârşită vine după aceea. Cum zice și Apostolul: Căci vedem acum

---

✦ [9]Dialogul este, desigur, despre vederea duhovnicească, despre theoria. Deşi, în tradiţia traducerilor româneşti cuvântul theoria este tradus de cele mai multe ori prin contemplare, am preferat să traducem prin vedere, invitând pe cititor să accepte sensul duhovnicesc, îmbogăţitor al vederii. ✦ [10]Daniel 7, 13-14. ✦ [11]Iezechiel 1, 2. ✦ [12]Isaia 6, 1. ✦ [13]Evrei 11, 28. ✦ [14]Este vorba despre posibilitatea de a reprezenta ceea ce vede, la nivel lăuntric sau în exterior. ✦ [15]Adică conform cu povestirile Vechiului Testament şi cu reprezentările simbolice.

ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci, față către față[16]. Atunci înseamnă când gândul se va desăvârși, atunci vede cu îndrăzneală.

25. Întrebare: Aceasta nu scoate mintea din stăpânirea ei? Răspuns: În niciun chip, dacă cineva se luptă în adevăr. Zicea și aceasta: A trecut toată săptămâna și nu am avut în minte amintire omenească. Altul a zis: Mergeam odată pe cale și am văzut doi îngeri mergând cu mine, unul de o parte și altul de cealaltă parte. Și nu am luat seama la ei.

26. Întrebare: Și de ce nu lua aminte la ei? Răspuns: Pentru că este scris că nici înger, nici duh nu poate să ne despartă pe noi de iubirea lui Hristos[17].

27. Întrebare: Întotdeauna poate mintea să vadă? Răspuns: Dacă nu poate totdeauna, atunci când gândul este stăpânit de patimi să nu zăbovească a alerga la Dumnezeu prin rugăciunea cea văzătoare. Căci îți zic ție că, dacă gândul se va desăvârși în aceasta, va fi mai ușor să miști un munte decât să fie coborât gândul de acolo. Căci precum un osândit întemnițat în întuneric, când este slobozit și vede lumina, nu mai vrea să-și amintească de întuneric, așa și gândul, când începe să vadă lumina sa. Zicea unul dintre Părinți: Odată, vrând să încerc gândul meu dacă se va rătăci, slobozindu-l în lume, l-am lăsat liber. Și a stat acolo unde era, neștiind unde să meargă, până când l-am ridicat iarăși sus. Căci știa că, dacă pleacă să rătăcească, aveam să-l îmblânzesc. Această lucrare o izbândește isihia însoțită de smerenie și rugăciune. Căci a te ruga neîncetat în smerenie duce repede mintea la izbândă.

✦ [16]1 Corinteni 13, 12. ✦ [17]Romani 8, 38-39.

28. Întrebare: Cum poate cineva să se roage întotdeauna? Căci trupul slăbește când este vorba de slujbă. Răspuns: Nu numai a sta la vremea rugăciunii se cheamă rugăciune, ci a te ruga întotdeauna.

29. Întrebare: Cum întotdeauna? Răspuns: Fie că mănânci, fie că bei, fie că mergi pe cale, fie că faci un lucru anume, să nu lași rugăciunea.

30. Întrebare: Deci, dacă vorbești cu cineva, cum poți să împlinești rugăciunea neîncetată? Răspuns: Pentru aceasta a zis Apostolul: *În toată vremea rugându-vă întru Duhul, prin orice rugăciune și cerere*[18]. Așadar, atunci când nu ești liber să te rogi, deoarece vorbești cu cineva, roagă-te cu cerere[19].

31. Întrebare: Cu ce rugăciune este dator să se roage cineva? Răspuns: Tatăl nostru care ești în ceruri... și celelalte[20].

32. Întrebare: Ce măsură trebuie să aibă rugăciunea? Răspuns: Nu s-a arătat măsură. Căci a zice să te rogi întotdeauna și neîncetat nu are măsură[21]. A zis și aceasta, că cel care vrea să izbândească acestea trebuie să vadă pe toți oamenii ca pe unul și să stea departe de vorbirea de rău.

Sfârșitul dialogului.

✦ [18]Efeseni 6, 18. ✦ [19]Expresia să te rogi cu cerere are aici înțelesul că sufletul treaz are întotdeauna stare de rugăciune, fie că lucrează, fie că vorbește, fie că doarme, conform cuvintelor: De dormit dormeam, dar inima mea-mi veghea (Cântarea Cântărilor 5, 2). Astfel, oricât ar fi de ocupată mintea cu alt obiect, sufletul face în tăcere lucrarea lui. ✦ [20]Matei 6, 9-13. ✦ [21]1 Tesaloniceni 5, 17.

APOFTEGMELE CELOR CARE AU ÎMBĂTRÂNIT ÎN NEVOINȚĂ ȘI CARE ARATĂ PE SCURT DESĂVÂRȘIREA VIRTUȚII LOR

33. A fost întrebat Sfântul nostru Părinte Atanasie, episcopul Alexandriei, cum Fiul este egal Tatălui. Şi a răspuns: Așa cum este vederea în doi ochi.

34. A fost întrebat Sfântul nostru Părinte Grigorie Teologul cum sunt Fiul şi Sfântul Duh egali Tatălui. Şi a răspuns: Așa cum în trei sori sunt unul în altul şi una este alcătuirea luminii, Dumnezeirea.

35. A zis Avva Isaia că un începător care merge dintr-o mânăstire în alta seamănă dobitocului dus de aici dincolo cu căpăstru pus.

36. A zis iarăși că Dumnezeu, dacă vrea să miluiască un suflet și acesta aruncă frâul şi nu-l primeşte, ci face voia lui, va îngădui acestuia să pătimească ceea ce El nu vrea, ca aşa sufletul să-L caute.

37. Zicea iarăși că atunci când cineva vrea să răsplătească răul cu rău poate şi numai printr-un semn să vatăme cugetul fratelui.

38. Acelaşi a fost întrebat ce este iubirea de arginți şi a răspuns: Să nu te încrezi lui Dumnezeu că El îți poartă de grijă şi să deznădăjduieşti cu privire la făgăduințele lui Dumnezeu şi să iubeşti să fii mare.

39. A fost întrebat iarăşi ce este vorbirea de rău şi a răspuns: A nu cunoaşte slava lui Dumnezeu şi a pizmui pe aproapele.

40. A fost întrebat iarăşi ce este mânia şi a răspuns: Ceartă şi minciună şi necunoaştere.

41. A zis Avva Ilie, cel al slujirii: Ce tărie are păcatul

acolo unde este pocăință? Și ce folos are iubirea acolo unde este mândrie?

42. A zis iarăşi: Oamenii au mintea fie la păcate, fie la Iisus, fie la oameni.

43. A zis Avva Teodor: Mulţi, în vremea aceasta, au ales odihna înainte ca Dumnezeu să le-o dea.

44. A zis Amma Teodora că un creştin vorbind cu un maniheu[22] despre trup zicea: Dă-i trupului legea şi vei vedea trupul cu ajutorul Ziditorului.

45. A întrebat unul dintre Bătrâni pe Amma Teodora, zicând: La învierea morților, cum vom învia? Iar ea a zis: Avem chezaș pe Cel care a murit pentru noi și a înviat, pe Hristos Dumnezeul nostru.

46. S-au adunat odată fraţii la Avva Iosif. Şi stând ei jos şi întrebând, el se bucura şi le zicea cu osârdie: Eu sunt împărat astăzi, căci am împărățit peste patimi.

47. A zis Avva Iacob: Nu am vrut niciodată cuvântul lumesc nici să-l rostesc, nici să-l aud!

48. A zis Avva Longhin către Avva Acachie: Femeia, atunci cunoaşte că a zămislit, când se opreşte sângerarea ei. La fel şi sufletul, atunci cunoaşte că a zămislit Duhul Sfânt, când se opreşte scurgerea din

---

✤ [22]Maniheismul este o credinţă dualistă pe care a întemeiat-o Manes, teolog persan din nordul Babilonului, în secolul al III-lea d.Hr. În general, teoria lui Manes se încadrează în liniile gnosticismului creştin. Se împarte în două tabere din care prima urmăreşte înfrânarea, iar cealaltă, desfrânarea. Fiecare în felul ei urmăreşte să distrugă trupul, care ar fi după manihei purtătorul materiei rele. Apoftegma de aici face aluzie la pozițiile teoriilor lor neîntemeiate şi criptice despre trupul omenesc, şi creştinul îi recomandă maniheului să cunoască din legea lui Dumnezeu, a Ziditorului, care este adevărul despre trupul omenesc (ET).

el a patimilor celor de jos. Cât timp este încurcat cu acestea, cum poate să aibă slava deșartă că este fără patimi? Dă sânge și ia Duh!

49. A zis Avva Pimen că voința și odihna și obișnuința acestora îl doboară pe om.

50. A zis iarăși: Mulți s-au făcut puternici, dar puțini cei care nu și-au ieșit din fire[23].

51. A zis iarăși că a învăța pe aproapele este asemănător cu a-l mustra!

52. A zis iarăși că de la a treia generaţie a Schitului și de la Avva Moise frații nu au mai ajuns la sporire.

53. A zis iarăşi: Dacă Moise nu ducea oile în pustie, nu-L vedea pe Cel din rug[24].

54. A zis iarăși despre robii lui Semei[25] că aceștia sunt materia și îndreptățirea de sine, pentru că acestea sunt care omoară pe cei care le-au dobândit.

55. A zis Avva Pavel: Să urmăm lui Iisus!

56. A zis Avva Sisoe: Omului care te îngrijeşte nu trebuie să-i porunceşti!

57. Un frate a întrebat pe un Bătrân, zicând: Ce să fac, că sunt strâmtorat din pricina lucrării mâinilor? Căci îmi place împletitura, dar nu pot să o lucrez. A zis Bătrânul că Avva Sisoe zicea că nu trebuie să lucrăm lucrul care ne odihneşte!

58. A zis iarăşi că de multe ori lipsa ruşinii şi a fricii aduce păcatul.

✦ [23]Adică cei care nu s-au mâniat, care nu au provocat mânie altora. ✦ [24]Ieşire 3, 1-15. ✦ [25]3 Regi 2, 36-46. Semei, ieşind din Ierusalim, unde era reţinut ca să-i prindă pe robii săi fugiţi, a fost pedepsit de regele Solomon cu moartea.

59. A zis un Bătrân: Dacă vrei să trăiești cu legea lui Dumnezeu, o, omule, vei afla ajutor pe Legiuitorul.

60. A zis iarăşi: Dacă vrei de bunăvoie să nu asculți de poruncile lui Dumnezeu, vei afla pe diavolul alergând împreună cu tine spre cădere.

61. A zis un Bătrân: Lipsa grijilor și tăcerea și cercetarea ascunsă nasc neprihănirea.

62. A zis un Bătrân: Albina oriunde merge face miere. Așa și monahul, oriunde merge, face lucrul lui Dumnezeu.

63. A zis iarăși că satana este împletitor de funii și, cu cât îi dai mai multe fire, acesta le împletește. Zicea aceasta despre gânduri.

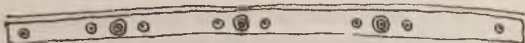
64. A zis un Bătrân: Când un frate voiește să cerceteze un alt frate, dracul vorbirii de rău fie o ia înainte acestuia, fie merge împreună cu el la fratele.

65. A zis un Bătrân: Pe leneș și pe neostenitor nu-i vrea Dumnezeu.

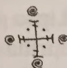
66. A zis un Bătrân: Dă voinţă și iei putere!

67. A zis un Bătrân: Nerecunoştinţa mijlocește pentru neputinţă înaintea lui Dumnezeu!

68. A zis un Bătrân că precum cositorul, după ce se înnegreşte, se face iarăși strălucitor, aşa și cei care cred, chiar dacă se înnegresc păcătuind, strălucesc iarăşi pocăindu-se. Din care pricină şi credinţa a fost asemănată cu cositorul.

CAPITOLUL XXII

DESPRE CEI DOISPREZECE PUSTNICI

1. Nişte pustnici sfinţi, înţelepţi şi duhovniceşti, doisprezece la număr, adunându-se la un loc, au hotărât să spună ce a izbutit fiecare în chilia lui şi cu ce nevoinţă duhovnicească s-a nevoit. Primul, cel mai mare dintre ei, a zis: Eu, fraţilor, de când am început să trăiesc în isihie m-am răstignit în întregime pe mine însumi pentru lucrurile din afară, luând aminte la ceea ce este scris: Să rupem legăturile lor şi să lepădăm de la noi jugul lor[1]. Şi făcând zid între sufletul meu şi lucrurile trupeşti, am zis cugetului meu: precum cel dinăuntrul zidului nu vede pe cel care stă în afara lui, tot aşa şi tu nu vrei să vezi lucrurile din afară. Ci ia seama la tine însuţi, aşteptând în fiecare zi nădejdea lui Dumnezeu. Astfel, socotesc poftele viclene ca pe nişte şerpi şi pui de vipere[2]. Şi când le simt încolţind în cugetul meu, le usuc cu ameninţări şi mânie. Şi nu am încetat niciodată să mă mânii pe trupul şi pe sufletul meu, ca să nu facă nimic rău. Al doilea a zis: Eu, de când m-am lepădat de lume, mi-am zis mie însumi: Astăzi te-ai născut din nou; astăzi ai început

✢ [1]Psalmul 2, 3. ✢ [2]Matei 3, 7; 12, 34; 2, 33; Luca 3, 7.

să slujeşti lui Dumnezeu; astăzi ai început să locuieşti aici în loc străin. Aşa să fii în fiecare zi, ca un străin şi ca şi când mâine ai să pleci. Al treilea a zis: Eu de dimineaţă mă înalţ la Domnul meu şi, închinându-mă Lui, mă arunc cu faţa la pământ, mărturisind păcatele mele. Şi aşa, coborând, mă închin îngerilor Lui, rugându-i să mijlocească la Dumnezeu pentru mine și pentru toată zidirea. Şi făcând aceasta, cobor în adânc şi, precum fac iudeii când merg la Ierusalim, care-și sfâșie veşmintele lor și plâng şi se tânguiesc pentru nenorocirile prin care au trecut părinţii lor, aşa fac și eu. Rătăcesc prin iaduri, văd mădularele mele[3] chinuindu-se şi plâng împreună cu cei care plâng[4]. Al patrulea a zis: Eu aşa sunt, ca și când aş sta în Muntele Măslinilor cu Domnul şi cu Apostolii Lui. Și mi-am zis mie însumi: De acum pe nimeni să nu mai cunoşti după trup, ci cu aceştia fiind pentru totdeauna, căutându-i și urmând buna lor vieţuire, ca Maria care stătea la picioarele Domnului și asculta cuvintele Lui, zicând: Fiţi sfinţi, pentru că sfânt sunt și Eu[5]. Fiţi milostivi și desăvârșiţi precum și Tatăl vostru desăvârșit este[6]. Învăţaţi de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima[7]! Al cincilea a zis: Eu văd în tot ceasul îngeri, urcând și coborând pentru chemarea sufletelor. Și pururi, aşteptând sfârşitul, zic: Gata este inima mea, Dumnezeul meu[8]! Al şaselea a zis: Eu, stând în chilie, cred că aud aceste cuvinte de la Domnul: Osteniţi-vă pentru Mine, și Eu vă voi odihni[9]. Luptaţi-vă încă puţin şi vă

✦ [3]Adică pe ceilalţi creştini de acolo. Romani 12, 5 ; Efeseni 4, 25. ✦ [4]Vezi 1 Corinteni 12, 26; Romani 12, 15. ✦ [5]1 Petru 1, 16. ✦ [6]Vezi Luca 6, 36; Matei 5, 48. ✦ [7]Matei 11, 29. ✦ [8]Psalmul 56, 8. ✦ [9]Matei 11, 28.

voi arăta vouă mântuirea Mea și slava Mea. De Mă iubiți, dacă sunteți fiii Mei, rușinați-vă de Mine ca de un Tată care se roagă; dacă sunteți frații Mei, să Mă cinstiți ca pe Cel care a suferit multe pentru voi. Dacă sunteți oile Mele, glasul Păstorului să-l ascultați[10]. Robii Mei dacă sunteți, urmați patimilor Stăpânului! Al șaptelea a zis: Eu la acestea trei cuget mereu și zic neîncetat în sinea mea: credință, nădejde, dragoste[11], ca să mă bucur cu nădejdea, să mă sprijin pe credință și cu dragostea pe nimeni să nu întristez niciodată. Al optulea a zis: Eu văd pe diavolul zburând, căutând pe cineva să înghită[12]. Și oriunde merge, îl văd cu ochii mei lăuntrici și strig la Stăpânul Hristos împotriva lui, ca să rămână neputincios și să nu aibă putere împotriva nimănui, mai ales împotriva celor care se tem de Dumnezeu. Al nouălea a zis: Eu, stând în chilie, văd Biserica puterilor înțelegătoare și pe Domnul slavei în mijlocul lor, strălucind mai mult decât toate. Iar când sunt cuprins de acedie, mă înalț la ceruri și văd frumusețea minunată a îngerilor și imnele pe care le înalță fără încetare lui Dumnezeu și cântările lor. Și sunt purtat de sunetele și de glasul și de melosul lor, încât înțeleg ceea ce este scris: Cerurile spun slava lui Dumnezeu[13] și toate cele pământești le socotesc cenușă și gunoi[14]. Al zecelea a zis: Eu întotdeauna văd lângă mine pe îngerul meu păzitor și mă păzesc pe mine însumi, înțelegând ceea ce este scris: Văzut-am mai înainte pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin[15]. Mă tem, deci,

✦ [10]Ioan 10, 3. ✦ [11]1 Corinteni 13, 13. ✦ [12]Vezi 1 Petru 5, 8. ✦ [13]Psalmul 18, 2. ✦ [14]Filipeni 3, 8 ✦ [15]Psalmul 15, 8.

că acesta îmi vede mereu căile. Căci îl văd în fiecare zi urcând la Dumnezeu și arătându-I faptele și cuvintele mele. Al unsprezecelea a zis: Eu am dat chip virtuților, adică înfrânarea, înţelepciunea, îndelunga-răbdare, iubirea, şi m-am aşezat pe mine în mijlocul lor, înconjurat fiind de ele. Şi oriunde merg, îmi zic: Unde sunt învățătorii tăi? Nu fi nepăsător! Nu te lăsa cuprins de acedie, deoarece le ai lângă tine pentru totdeauna. Orice virtute dorești este de față și vor da mărturie de multe pentru tine la Dumnezeu, întrucât au aflat la tine odihnă. Al douăsprezecelea a zis: Voi, Părinților, având aripi din cer, ați izbutit viețuire cerească și aceasta nu este deloc de mirare. Vă văd stând la înălțime cu faptele voastre și căutând cele cerești. Căci cu putere vă mutați pe voi înșivă de pe pământ, înstrăinându-vă în chip desăvârșit de acesta. Cum să vă spun, îngeri pământești sau oameni cerești? Eu, judecându-mă pe mine însumi nevrednic chiar și pentru a trăi, văd înaintea mea păcatele. Oriunde merg și oriunde mă întorc, le văd mergând mai înainte de mine. În cele mai de jos ale pământului m-am osândit, zicând: Voi fi împreună cu cei de care sunt vrednic. Între aceştia voi fi rânduit după puţin timp. Văd, deci, acolo strigăte de jale şi lacrimi neîncetate și de negrăit. Văd pe unii care scrâşnesc din dinți, săltând cu tot trupul lor și tremurând din cap și până în picioare. Și aruncându-mă eu cu fața la pământ și punându-mi cenușă pe cap, rog fierbinte pe Dumnezeu să nu primesc cercarea acelor nenorociri. Văd și mare de foc clipocind și învolburându-se încoace și încolo și spumegând, încât crezi că până la cer ajung valurile

ei de foc. Și în marea înfricoșată erau aruncați oameni fără de număr de îngeri sălbatici și, cu un singur glas, toți acei oameni scoteau țipete și strigau cu tânguiri și glasuri pe care nimeni nu le-a auzit vreodată. Ca iarba uscată ardeau toți, și îndurările lui Dumnezeu se întorceau de la ei pentru păcatele lor. Atunci am jelit neamul omenesc, cum de îndrăznește să vorbească cuvânt sau să ia aminte la altceva, de vreme ce atât de mari rele așteaptă lumea. Cu aceste gânduri țin în cugetul meu tânguirea, judecându-mă nevrednic și cerului și pământului, împlinind ce este scris: Lacrimile mele s-au făcut pentru mine pâine ziua și noaptea[16]! Acestea sunt izbânzile Părinților înțelepți și duhovnicești. Fie ca și noi să arătăm viețuire vrednică de pomenire ca ajungând desăvârșiți și fără de prihană să mulțumim Stăpânului nostru Hristos.

2. A zis un Bătrân: Era cineva care viețuia în cea mai adâncă pustie de mulți ani și care dobândise darul înainte-vederii, încât stătea de vorbă și cu îngerii. Și s-a întâmplat lucrul acesta: Doi frați monahi au auzit cele despre el și au dorit să-l vadă și să se folosească. Și ieșind din chiliile lor, mergeau cu credință către el. Și îl căutau pe robul lui Dumnezeu în pustie. După câteva zile s-au apropiat de peștera Bătrânului și au văzut de departe un om purtând veșminte albe, stând pe una din culmile din apropierea cuviosului, ca la trei semne[17] distanță. Și a strigat la ei, zicând: Fraților, fraților! Iar ei au răspuns, zicând: Cine ești și ce vrei? Și el le-a zis: Spuneți avvei aceluia pe care îl veți

✦ [16]Psalmul 41, 4. ✦ [17]Semnul era măsură de distanță, egală cu o milă.

întâlni să-și aducă aminte de rugăminte! Și ei, venind și aflând pe Bătrân, l-au îmbrățișat și, căzând la picioarele lui, au cerut să audă de la el cuvânt de mântuire. Și primind destulă învăţătură de la el, s-au folosit. Și i-au vestit despre omul pe care l-au văzut când veneau la el şi ceea ce le-a spus. Iar el, auzindu-i, a știut cine era, dar se prefăcea că nu ştie despre el. Și zicea: Niciun alt om nu trăieşte aici. Şi ei l-au silit să le spună cine este cel care li s-a arătat, punând neîncetat metanii și îmbrățişându-i picioarele. Şi el i-a ridicat, zicând: Daţi-mi cuvânt, că la nimeni nu veţi vorbi cuvânt de laudă despre mine, ca şi cum aş fi sfânt, până când nu voi pleca la Domnul, şi vă voi vesti lucrul. Și ei au făcut aşa cum le-a spus. Și le-a zis: Acesta pe care l-ați văzut purtând veşminte albe este înger al Domnului care, venind aici, m-a rugat pe mine neputinciosul, zicând: Roagă-te Domnului pentru mine, ca să fiu pus iarăşi la locul meu, căci se împlinește timpul rânduit mie de Dumnezeu. Și întrebându-l care este pricina pedepsirii lui, el mi-a zis: S-a întâmplat într-un sat ca mulţi oameni să mânie pe Dumnezeu cu multe păcate pentru mult timp și m-a trimis să-i pedepsesc cu milă. Iar eu, văzându-i pe aceia în mare necinste, le-am dat o pedeapsă mai mare, încât mulţi au murit. Şi pentru aceasta am fost îndepărtat de la fața lui Dumnezeu, Cel care mă trimisese. Eu i-am zis: Și cum să fiu eu în stare să rog pe Dumnezeu pentru un înger? Iar acela a zis: Dacă nu știam că Dumnezeu ascultă pe robii Lui cei adevăraţi, nu veneam să te tulbur. Şi eu în sinea mea mi-am adus aminte de negrăita milă a lui Dumnezeu şi de nemărginita Lui dragoste pentru om, pe

care l-a învrednicit să vorbească cu El și să-L vadă, iar pe îngerii lui să-l slujească și să vorbească cu el cum a făcut cu fericiții robi ai Lui, Zaharia[18] și Cornelie[19], sau cu Ilie[20] prorocul și cu ceilalți sfinți. Și am slăvit milostivirea Lui, minunându-mă de acestea. Și după ce le-a povestit acestea, preafericitul nostru părinte a adormit și frații l-au înmormântat cum se cuvenea, cu psalmi și rugăciuni. Ale cărui virtuți și noi să cercetăm făcându-ne următori lui cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, care vrea ca tot omul să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină[21].

3. Odată, doi frați s-au înțeles și s-au făcut monahi. Și când și-au împlinit dorința, au socotit potrivit să ridice două chilii la distanță una de cealaltă și fiecare dintre ei, retrăgându-se, să stea singur de dragul liniștii. Și mulți ani nu s-a văzut unul pe celălalt, ca să nu iasă din chilie. S-a întâmplat, însă, ca unul dintre ei să se îmbolnăvească și au venit Părinții să-l cerceteze. Și se întâmpla ca aproape să piară și iarăși să-și revină. Și l-au întrebat Părinții zicând: Ce ai văzut? Iar el a zis: Îngeri ai lui Dumnezeu am văzut venind! Și ne luau pe mine și pe fratele meu și ne duceau la cer. Și ne întâmpinau puteri potrivnice, dar nu aveau putere împotriva noastră. Și după ce am trecut de ele, au început să zică: Mare îndrăzneală are neprihănirea. Și acestea zicând, a adormit. Și văzând Părinții, au trimis un frate să vestească fratelui lui că a adormit. Și plecând, l-a aflat și pe acela adormit. Și s-au minunat, slăvind pe Dumnezeu.

✦ [18]Luca 1, 11. ✦ [19]Fapte 10, 1. ✦ [20]3 Regi 19, 5-7; 4 Regi 1, 3. ✦ [21]1 Timotei 2, 4.

4. Episcopul unui ținut s-a săvârșit. Și au venit locuitorii la arhiepiscop cerându-i să le hirotonească episcop în locul celui care s-a săvârșit. Și le-a zis lor arhiepiscopul: Dați-mi pe cel pe care-l știți că este încercat să păstorească turma lui Hristos și eu îl hirotonesc pe acela. Iar ei au zis: Nu avem, fără numai pe acela pe care îngerul tău ni-l va da nouă. Și le-a zis lor arhiepiscopul: Toți sunteți aici? Și ei au zis: Nu! Și le-a zis lor: Mergeți și adunați-vă toți și veniți la mine pentru ca, prin învoirea tuturor, să devină episcop cel pe care-l veți alege. Și ei plecând, s-au adunat toți și au venit cerând să le hirotonească episcop. Și le-a zis lor: Dați-mi unul despre care aveți înștiințare și îl hirotonesc pe acela. Iar ei au zis: Nu avem, fără numai pe acela pe care îngerul tău ni-l va dărui. Și arhiepiscopul le-a zis: Toți sunteți aici? Și au zis: Toți suntem aici! Și el a zis: Nimeni dintre voi nu lipsește? Și au zis: Nimeni nu lipsește, fără numai cel care păzește măgarul celui dintâi dintre noi. Și le-a zis arhiepiscopul: Sunteți mulțumiți dacă vă dau pe cel despre care eu am înștiințare? Și ei au zis: Suntem mulțumiți! Și arhiepiscopul a chemat pe cel care ținea măgarul celui dintâi dintre ei și l-a hirotonit pe acela episcop. Și luându-l pe el cu bucurie mare, au mers în țara lor. Și a fost în țara lor secetă mare. Și a rugat pe Dumnezeu cel făcut episcop pentru ploaie. Și i-a zis lui Dumnezeu: Mergi la cutare poartă a cetății dis-de-dimineață. Și pe care-l vei vedea venind primul, pe acela ține-l și se va ruga și va veni ploaia. Și a făcut așa. Și plecând împreună cu clerul, s-a așezat acolo. Și iată venea un Bătrân etiopian purtând o sarcină de lemne, ca să le

vândă în cetate. Și ridicându-se episcopul, l-a ținut pe el. Și îndată Bătrânul a lăsat jos sarcina de lemne. Și l-a rugat pe el episcopul zicând: Roagă-te avva, ca să vină ploaia! Și el s-a rugat. Și iată îndată a venit ploaie ca din cascadele cerului. Și dacă nu se ruga iarăși, ploaia nu se oprea. Și l-a rugat pe Bătrân episcopul, zicând: Arată dragoste, avva, și pentru folosul nostru, spune-ne viața ta, ca și noi să râvnim la ea. Și a zis Bătrânul: Iartă-mă, stăpâne! Iată, precum mă vezi, ies și tai pentru mine o sarcină mică de lemne și vin în cetate să le vând. Și mai mult de două pâini, din care mănânc, nu am. Și dorm în biserică. Și iarăși ies în ziua următoare și fac asemenea. Și dacă se face vreme rea, o zi sau două rămân nemâncat, până când iarăși se face vreme bună și pot să ies ca să tai lemne. Și folosindu-se episcopul împreună cu clerul, au dat slavă lui Dumnezeu și au zis aceluia: Cu adevărat tu ai împlinit ceea ce este scris: Locuitor străin sunt pe pământ[22]!

5. L-a rugat pe Dumnezeu unul dintre Părinți ca să-i dea înștiințare la ce măsură a ajuns. Și i-a descoperit Dumnezeu aceasta: În cutare obște este un frate mai bun ca tine! Și sculându-se Bătrânul, a plecat la obștea aceea. Și l-a întâmpinat egumenul cu bucurie, căci era mare și vestit. Și i-a zis lui Bătrânul: Vreau să-i văd pe toți frații și să-i îmbrățișez! Și poruncind egumenul, au venit frații. Dar cel despre care fusese înștiințat Bătrânul nu a venit. Și răspunzând, a zis. Mai este vreun alt frate? Au zis: Da! Dar este nebun și se ocupă cu grădina! A zis Bătrânul: Chemați-l! Și l-au

✦ [22]Psalmul 38, 13.

chemat. Şi când l-a văzut pe el Bătrânul, s-a ridicat şi l-a îmbrăţişat. Şi luându-l pe el deoparte l-a întrebat: Spune-mi care este lucrarea ta? Iar el răspunzând a zis: Eu sunt om nebun! Şi fiind rugat îndelung de Bătrân, i-a zis: Avva, eu bag în chilia mea împreună cu mine boul care trage la roată. Şi în fiecare zi acesta îmi rupe funiile rogojinii pe care o lucrez. Şi iată treizeci de ani sunt de când îndur aceasta şi niciodată nu am îngăduit gândului meu să aibă ceva împotriva avvei, nici pe bou nu l-am bătut vreodată, ci, răbdând îndelung, iarăşi împletesc funiile, mulţumind lui Dumnezeu. Şi auzind Bătrânul s-a minunat, căci aceasta arăta şi cealaltă lucrare a fratelui.

6. Şezând odată unul dintre Bătrâni în chilia, sa a venit un drac. Şi intrând în locul de culcare al Bătrânului, a învăţat pe dinafară numărul cărţilor. Şi pierzându-şi răbdarea, dracul s-a preschimbat în om sărac şi a ieşit la Bătrân, şchiopătând, cu baston şi cu desagă. Şi i-a zis lui Bătrânul: Ştii ce ai învăţat pe dinafară? Iar el a zis: Da! Vechiul Testament. I-a zis lui Bătrânul: Nu-l ştii pe cel Nou? Cum a auzit dracul de cel Nou, s-a făcut nevăzut.

7. Povestea cineva despre un episcop că s-a aflat într-un sat în Sfânta Duminică. Şi a zis diaconilor săi: Căutaţi pe preotul satului ca să ne săvârşească nouă dumnezeiasca şi sfânta aducere a Dumnezeieştilor Taine. Şi căutând, l-au găsit pe preot, un ţăran tare simplu. Şi fiind acesta îndemnat de episcop să aducă înainte Cinstitele Daruri, când preotul s-a aflat în faţa Sfintei Mese, episcopul l-a văzut fiind tot cuprins de foc şi nu ardea. După ce s-a săvârşit dumnezeiasca

aducere, episcopul l-a dus pe preot în diaconicon şi a zis către el: Binecuvântează-mă vrednicule rob al lui Dumnezeu! Iar preotul a zis către el: Cum poate un episcop să fie binecuvântat de un preot, care a fost hirotonit de el? Ci tu binecuvântează-mă, părinte! Şi episcopul a zis: Nu pot să binecuvântez pe cel care în foc s-a înfățișat și a adus înainte Sfintele Daruri lui Dumnezeu. Căci, în orice chip, cel mai mic se binecuvântează de cel mai mare[23]. Şi preotul a zis, după obiceiul ținutului: Mă închin! Este, oare, cu putință ca episcopul sau preotul să se afle în Sfintele Taine și să nu stea în dumnezeiescul foc? Și auzind aceasta, episcopul s-a minunat foarte de curăția bărbatului și de simplitatea felului lui și a plecat folosindu-se mult.

8. Zicea un Bătrân: Nu trebuie să te îngrijești de nimic decât numai de frica lui Dumnezeu. Căci zicea și aceasta: Și dacă sunt nevoit să mă îngrijesc de nevoia trupească, niciodată nu mă gândesc la ea înainte de vremea ei.

9. Ziceau Bătrânii: Precum focul arde lemnele, așa este dator lucrul monahului să ardă patimile!

10. Despre un Bătrân care viețuia în obște ziceau frații acelei mânăstiri că aceste trei înlesniri, a dobândit mai mult decât oricare monah din acest neam[24]: să postească mult, să privegheze mult şi să lucreze mult.

11. Ziceau despre un Bătrân că păştea în jurul Mării Moarte, făcând aceasta aproape şaptezeci de ani, gol şi mâncând ierburi.

12. Ziceau despre cineva care locuia la Chilii că avea acest canon: patru ore dormea pe noapte şi

✦ [23]Evrei 7, 7. ✦ [24]Generaţie.

patru stătea la slujbă şi patru lucra. Şi ziua lucra până la ceasul al şaselea[25]. Şi de la ceasul al şaselea citea până la ceasul al nouălea. Lucrul lui era să despice nuiele. Restul timpului, de la ceasul al nouălea, se îngrijea de hrană şi se ocupa cu chilia. Şi aşa îşi petrecea ziua.

13. Cineva cu numele de Pavel, cu vrednicie strălucită, având femeie şi copii şi bogăţie multă, a voit să se facă monah. Şi chemând pe femeia sa şi pe copii, a zis către ei: Vreau să vă vând[26]! Iar ei au zis: Cum socoteşti tu şi porunceşti, aşa să faci! Şi luând pe femeia sa şi partea care-i aparţinea ei din lucruri, a mers la o mânăstire de maici şi le-a zis: Pe aceasta vreau să o vând vouă! Iar ele, necunoscând scopul bărbatului, după ce l-au aflat, s-au învoit. Şi după ce s-au făcut hârtiile, a dat-o pe ea şi lucrurile ei stareței. Asemenea şi pe copiii săi, ducându-i la o altă mânăstire, a făcut la fel. La urmă, și el s-a dus la o altă mânăstire și a făcut la fel. Și a zis avvei: Dacă porunceşti, vreau să intru singur în locul de rugăciune. Și el i-a îngăduit. Intrând el, deci, şi închizând uşile, şi-a ridicat mâinile la cer și a strigat cu glas mare: Dumnezeule, tu știi

---

✦ [25]Ceasul şase bizantin este echivalent cu ceasul doisprezece la amiază. ✦ [26]Aşa cum apare în continuare, hotărârea aceasta a lui Pavel se explică în felul următor: poziţia socială înaltă și bogăţia lor probabil că ar fi contribuit la primirea lor cu cinste la mânăstire, dar şi eventuala lor mândrie. Pentru ca să fugă de acestea şi ca să facă pe cât era posibil mai desăvârşită departarea de lume, Pavel născoceşte acest mod extrem şi poate unicul de care s-a auzit, acest tertip ca să fie vândut el şi familia lui ca robi la mânăstirile numite, încât să fie lipsiţi chiar şi de drepturile limitate pe care le-ar fi avut dacă veneau ca ceilalţi călugări la mânăstirile acestea (ET).

că din toată inima mea am venit la Tine! Şi i-a venit lui un glas, zicând: Şi Eu ştiu şi din toată inima te-am primit! Petrecând el, deci, în obşte şi ca un rob toate lucrurile de jos făcând și mai prejos decât toți făcându-se, a fost înălțat de Dumnezeu prin smerenie. Căci după moartea lui, multe semne s-au făcut şi mormântul lui izvora mir.

14. Cel între sfinți Avva Teodor Adaneul[27] ne-a povestit nouă că atunci când petrecea el în părţile Cetăţii Sfinte[28] în obştea de la Pantukla, aproape de Sfântul Iordan, a venit cineva din părţile Asiei vrând să se lepede de lume în mânăstire și a fost primit de către egumen. Şi stând un timp, pentru că s-a zidit sufleteşte de starea mânăstirii, având aur mult, l-a adus şi l-a dat avvei, zicând: Deoarece m-am zidit, părinte, în starea obştii şi vreau, dacă şi Dumnezeu va îngădui, să-mi faci tunderea şi să-mi dai schima sfântă, primeşte această binecuvântare și chiverniseşte-o așa cum vei porunci. Şi i-a arătat aurul. Atunci egumenul, fiind bărbat virtuos şi temător de Dumnezeu, nu s-a grăbit să primească aurul, ci a zis lui: De acesta, fiule, nu avem nevoie aici. Căci nici nu suntem, așa cum ai văzut, mult cheltuitori în cele de trebuință, ci ne chivernisim cu lucruri ieftine, petrecând noi în pustie. Dar, după porunca Domnului, mergi şi dă acestea săracilor şi vei avea comoară în cer[29]. Iar el stăruia, rugându-l și zicând: Am făgăduit, părinte, acolo unde mă voi lepăda, să dăruiesc acestea. Și a zis lui Bătrânul: Eu, fiule, dacă primesc acestea, le voi da săracilor,

✢ [27]Cetate în Cilicia din Asia Mică. ✢ [28]Ierusalim. ✢ [29]Matei 19, 21.

căci am fost învățați să nu ne strângem comori pe pământ[30]. Iar el stăruia, zicând: Primește acestea, părinte, și cum poruncești, așa să le chivernisești! Atunci avva a primit aurul și l-a tuns în monahism și i-a dat lui schima sfântă. Din iconomia lui Dumnezeu, însă, Avva nu a cheltuit banii, ci a așteptat, vrând să vadă propășirea lui. Nimeni nu mai știa, nici chiar fratele însuși, că aurul mai este. La început, deci, având căldura lepădării, împlinea toată ascultarea și săvârșea neobosit slujirea care-i era încredințată. După ce a trecut un anume timp, a început să fie delăsător și să nu mai arate aceeași râvnă, ci încet-încet a început și să cârtească, zicând: Eu am dat mult aur obștii și nu mănânc pâine în dar! Auzind acestea, unii dintre frați s-au smintit, și mai ales cei mai simpli. Aflând aceasta Avva, chemându-l pe acela, i-a zis: Nu tu m-ai silit, frate, să primesc aurul? Nu l-ai dat pentru a fi dat săracilor? Am făcut cumva înțelegere să nu slujești și să-i smintești pe frați? Nu așa, fiule! Căci este scris: Luați aminte să nu smintiți pe vreunul din acești mai mici[31] și celelalte. Și multe și felurite alte îndemnuri dându-i avva, el tot nu s-a îndepărtat de la lucrarea diavolească, ce s-a întărit înlăuntrul lui din pricina vicleanului obicei al cârtirii. Văzând, deci, Avva, neschimbarea lui, într-una din zile i-a zis: Vino, frate, să coborâm la Iordan! Căci mânăstirea era așezată, cum s-a spus, la mică distanță de râu. Au coborât, deci, cei doi singuri. Și cum se plimbau pe malul Iordanului, avva a început să-l povățuiască. Și scoțând aurul pecetluit, i-a zis: Îl cunoști? Iar el a zis: Da, stăpâne! Atunci a zis

✣ [30]Vezi Matei 6, 19. ✣ [31]Marcu 9, 42.

lui Bătrânul: Ia, fiule, aurul! Şi dacă vrei, dă-l săracilor, aşa cum am rânduit, iar dacă vrei altceva după judecata ta, păstrează-l! Căci pentru monedele acestea nu stric rânduiala obştii şi nici nu smintesc pe fraţi şi nici nu mânii pe Dumnezeu! Căci fără să faci slujire, aşa cum fac şi ceilalţi fraţi, este cu neputinţă să rămâi cu noi. Și eu în tinereţea mea am făcut şi până acum mă silesc să fac, aşa cum ai văzut tu însuți. Şi fratele, văzând aurul și auzind acestea de la Avva, s-a aruncat la picioarele lui, zicând: Iartă-mă, părinte, că lui Dumnezeu am dat acestea și vouă. Nu le iau! Şi Bătrânul a zis: De acestea, fiule, Dumnezeu nu are nevoie, căci ale Lui sunt toate făpturile. Are nevoie de mântuirea sufletelor noastre. Este, deci, cu neputinţă să mai ţin acestea de acum înainte. Iar el stăruia căzând la picioarele lui şi zicând: Nu mă ridic de la picioarele tale dacă nu îmi dai cuvântul că nu mă silești să le iau înapoi. Văzând, deci, Avva, durerea rugăminţii lui, i-a zis: Crede-mă, fiule, nici nu te silesc să le iei înapoi, dar nici eu nu le mai țin. Sculându-se, deci, fratele, avva a desfăcut punga și i-a zis: Acestea sunt, fiule, monedele! Iar el a zis: Precum m-ai învrednicit să ne înțelegem, părinte nu-mi mai vorbi despre acestea! Iar Bătrânul, zâmbind liniștit, a zis: Nu, fiule! Şi acestea zicând, în faţa ochilor lui le-a aruncat în adâncul apei. Şi a zis fratelui: Pe acestea toate, fiule, am fost învăţaţi să le dispreţuim de către Domnul, care zice: Căci ce folos va fi omului dacă câștigă lumea întreagă, dar îşi pierde sufletul său[32]? Şi cât de greu vor intra în Împărăția Cerurilor cei care au avuţii!"[33] Şi Moise

✦ [32]Matei 16, 26. ✦ [33]Marcu 10, 23; Luca 18, 24.

iarăşi, când a văzut pe israeliţi alunecând în idolatrie, pe idolul acela de aur, după ce l-a spart în bucăţi, l-a risipit în ape[34], arătând că decât toate lucrurile este mai de folos evlavia. Vino, deci, în obşte, fiule, şi nevoieşte-te împreună cu fraţii în toată slujirea, fără ruşine, pentru Domnul, aducându-ţi aminte de Domnul Însuşi care zice: Fiul lui Dumnezeu n-a venit ca să I Se slujească, ci ca să slujească şi să-şi dea sufletul Lui răscumpărare pentru mulţi[35]! Văzând fratele dorinţa iubitoare de Dumnezeu a avvei şi dispreţul lui faţă de bani, fiind pătruns la inimă de frica lui Dumnezeu, s-a întors cu el în obşte. Şi a dobândit mare smerenie şi supunere faţă de toţi. Şi cu harul lui Dumnezeu s-a săvârşit în această mânăstire, făcându-se vas ales.

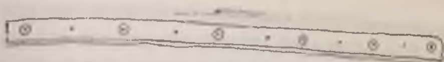
15. A zis un Bătrân: Înainte şi la începutul lepădării monahului, nici diavolul şi nici dracii nu au îngăduinţă să-l ispitească prea tare, ca nu cumva, înfricoşându-se şi îndoindu-se de lucru în sine, să se întoarcă repede în lume. Când, însă, cu timpul şi cu lucrul, monahul va spori, atunci se slobozesc asupra lui războaiele poftelor şi plăcerilor trupeşti şi, întristându-se omul, are nevoie să se smerească şi să jelească şi numai pe sine să se osândească şi să se judece. Şi aşa, prin ispitele acestea este învăţat şi învaţă răbdarea şi experienţa, şi deosebirea, şi aleargă la Dumnezeu cu lacrimi. Unii, însă, neaşteptându-se la acest lucru, s-au tulburat la minte şi s-au junghiat singuri cu cuţitul, alţii s-au aruncat în prăpăstii, fiind cuprinşi de tristeţe de nesuferit, şi au deznădăjduit până la sfârşit. Acelaşi lucru au făcut şi unii care au

---

✢ [34]Ieşire 32, 20. ✢ [35]Marcu 10, 45.

fost tulburaţi de dracul hulirii. Unii dintre cei care ardeau şi-au tăiat mădularele. Iar unii şi femei şi-au luat, prinşi de satana din pricina prea multei mişcări a patimii desfrânării. Aşadar, noi să ne obişnuim pe noi înşine să nu deznădăjduim, nici să ne delăsăm, nici să ne pierdem în asemenea situaţii, ci să ne obişnuim să îndurăm și să răbdăm îndelung cu bărbăție și să mulțumim lui Dumnezeu în toată ispita şi în toată nevoia și silirea diavolului. Căci mulțumirea cea către Dumnezeu topește toate meșteșugurile vrăjmașului. Căci precum cel care are mâinile pline de pucioasă nu le poate curăța altfel decât cu untdelemn, la fel și noi sufletește, prin mila și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Hristos, ne curăţim, murdari fiind de păcat. Și, ca și când nu am mai avea păcat, cu fața curată ne înfățișăm milostivirii Lui și suntem mântuiți cu mila și iubirea de oameni ale lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, Căruia este slava și stăpânirea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Sfârşit
şi lui Dumnezeu slavă şi laudă.

ANEXĂ

PROLOG DESPRE VIAŢA ŞI NEVOINŢELE FERICIŢILOR PĂRINŢILOR NOŞTRI[1]

1. Cel care era la început la Dumnezeu[2], Dumnezeu Cuvântul, pentru multa Sa bunătate, zidind cu înțelepciune lumea toată din cele ce nu erau[3], a făcut cerul să stea deasupra tuturor celor văzute și în acesta a așezat luminătorii[4] ca să lumineze toată zidirea și să lucreze împreună cu oamenii în cele de trebuință. Acesta, deci, Fiul Cel Unul Născut și Cuvântul Tatălui[5], în vremurile cele din urmă[6], întrupându-Se pentru a noastră mântuire și născându-Se de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria[7], făcându-Se om, întru toate asemenea nouă, afară de păcat[8], ne-a lucrat nouă un alt

✣ [1]Editorii greci nu ne dau informaţii privind provenienţa acestui Prolog. Ne spun numai că este o interpolare târzie. Nu înţelegem din ce motive l-au publicat la sfârşitul volumului întâi al ediţiei lor şi nu la începutul acestuia sau la sfârşitul ultimului volum. Probabil că acesta îi era locul în manuscrisul după care a fost publicat. Este vorba, de fapt, despre un florilegiu de texte biblice menit să susţină principalele teme ale Patericului. Este posibil să fi fost introdus în vreun manuscris destul de târziu. Nu se potriveşte deloc cu maniera în care se raportează părinţii

cer, neasemuit mai de cinste decât cel văzut. Căci primul, fiind simțit[9], ajută celor cu simțire, iar celălalt este gândit și duce mintea la Dumnezeu. Acesta, fiind îndrumător și învățător, pe cei care sunt înăuntrul lui, pe luminătorii dumnezeiești cei cuvântători, îi schimbă în fii ai lui Dumnezeu într-o lumină preacurată. Căci celor duhovnicești acesta le este lumina și nu alta. Cel dintâi are stele și rătăcitoare[10] și nerătăcitoare, cum spun cei care se îndeletnicesc cu acestea; Iar celălalt numai nerătăcitoare și pururi-strălucitoare și desăvârșite. Cel dintâi ca un pergament se va înfășura

---

Patericului la Sfintele Scripturi şi nici cu genul literar al Patericului. Pare a fi o replică inspirată de eventuale îndoieli apărute în legătură cu baza biblică a apoftegmelor părinților pustiei. Or, acestea nu puteau apărea în spațiul răsăritean decât foarte târziu sub presiunea curentului reformator apusean. Personal, m-am și întrebat dacă este utilă publicarea sa cititorului de astăzi și nu am găsit utilitatea decât pentru eventualii contestatari ai fundamentelor biblice ale cuvintelor Părinților Patericului. Raţiunea pentru care am inclus prologul în ediția românească este aceea de a rămâne fideli ediţiei greceşti după care am tradus. ✦ [2]Ioan 1, 1-2. ✦ [3]Rugăciune la Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur. ✦ [4]Facere 1, 14-16. ✦ [5]Cântare la Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur. ✦ [6]1 Petru 1, 20. ✦ [7]Simbolul Credinței. ✦ [8]Evrei 4, 15. ✦ [9]Din nefericire, până acum limba română nu a găsit echivalențe potrivite pentru aceste două noţiuni fundamentale ale teologiei Părinţilor: αισθητός și νοηθός. Traducerea propusă de Părintele Stăniloae şi preluată de majoritatea traducătorilor, care le redă prin *sensibil* şi *înțelegător*, este cea mai fericită de până acum, dar lasă loc la uşoare confuzii. Este de reţinut că primul se referă la realitatea accesibilă simţurilor omeneşti, iar al doilea la realitatea duhovnicească, nematerială, accesibilă minţii. ✦ [10]*Valuri sălbatice ale mării, care îşi spumegă ruşinea lor, stele rătăcitoare, cărora întunericul întunericului li se păstrează în veşnicie* (Iuda 1, 13).

la dumnezeiasca hotărâre și stelele din el vor cădea ca frunzele în ziua cea din urmă[11]. Iar cel de-al doilea, atunci, luând la sine stelele sale, le va arăta mai strălucitoare decât soarele. De acest preacurat și dătător de viață crug ceresc fiind rănită cu iubire dumnezeiască ceata dumnezeiască a asceților, pusă înaintea noastră spre lămurire, a urmat cu multă îndrăzneală și mai presus de fire tot chipul virtuților și acum, în ceruri, strălucește cu lumină neînserată și pe oamenii de pe pământ nu încetează a-i lumina în tainele dumnezeiești. Faptele și învățăturile și izbânzile dumnezeiești ale acestora scriindu-le spre folosul nostru, luminătorii și învățătorii Bisericii au lucrat un rai dumnezeiesc, care hrănește cu tot felul de frumuseți ale virtuților sufletele credincioșilor care-l descoperă. Căci, ce bun nu este sădit de Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, în acest rai ceresc? Canon de liniștire celor care-l voiesc, asprime în tot felul de înfrânare, grijă pentru cumpătare, aripi ale neagonisirii, pilde de răbdare și bărbăție, lucrare ascunsă arătată numai lui Dumnezeu, mântuire dobândită din a nu judeca, făclie a deosebirii, rugăciune trează și neîncetată, mărimea iubirii de străini, urmarea lui Hristos în răbdare, înălțimea smereniei, lipsa de răutate a bărbaților sfinți făcători de minuni și precumpănirea viețuirii virtuoase.

2. Tuturor acestor virtuți, Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, este chip și canon, și îndrumător, și dătător, și învățător. Al liniștirii, când, după ce S-a botezat, a fost în pustie patruzeci de zile, ispitit de

✦ [11]Vezi Apocalipsă 6, 13-14.

diavol, nimic mâncând, ci fiind împreună cu fiarele[12]. Şi iarăşi, când, văzând mulţimile, a urcat în munte şi şezând acolo au venit la El ucenicii şi, deschizându-Şi gura Sa, i-a învăţat pe ei, zicând: Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia Cerurilor[13], şi cele următoare. Şi iarăşi, când, slobozind mulţimile şi pe ucenici în corabie, a urcat în munte să se roage în singurătate. Şi, făcându-se seară, era singur acolo[14]. Şi Domnul Însuşi, iarăşi Se retrăgea în locuri pustii şi Se ruga[15]. Şi copilul Ioan Botezătorul a fost în pustiuri până în ziua în care s-a arătat lui Israel[16]. Şi Apostolul spune: Vă îndemn, deci, înainte de toate, să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri, pentru toţi oamenii, pentru împăraţi şi pentru toţi care sunt în înalte dregătorii ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită întru toată cuvioşia şi buna-cuviinţă[17]. Şi iarăşi: Şi să râvniţi ca să trăiţi în linişte, să faceţi fiecare cele ale sale şi să lucraţi cu mâinile voastre, aşa cum v-am dat poruncă[18]. Şi: Acestora le poruncim să se liniştească şi să lucreze după rânduială, ca să-şi câştige pâinea lor[19]. Şi: Ieşiţi din mijlocul lor şi vă osebiţi[20]. Şi: Căutaţi cele de sus..., cugetaţi cele de sus, nu cele de pe pământ[21].

3. Despre înfrânare, a zis Domnul: Intraţi prin poarta cea strâmtă! Şi: Strâmtă este poarta şi îngustă este calea care duce la viaţă[22]. Şi cei doisprezece Apostoli nu aveau în pustie decât cinci pâini şi doi peşti[23]. Şi iarăşi: Nu aveau Apostolii decât o pâine în corabie[24]. Şi:

✤ [12]Marcu 1, 12-13. ✤ [13]Matei 5, 1-3. ✤ [14]Matei 14, 22-23. ✤ [15]Luca 5, 16. ✤ [16]Luca 1, 80. ✤ [17]1 Timotei 2, 1-3. ✤ [18]1 Tesaloniceni 4, 10-11. ✤ [19]2 Tesaloniceni 3, 12. ✤ [20]2 Corinteni 6, 17. ✤ [21]Coloseni 3, 1-2. ✤ [22]Matei 7, 13-14. ✤ [23]Matei 14, 17. ✤ [24]Marcu 8, 14.

Apostolii smulgeau spice și le mâncau frecându-le în palme[25]. Și Apostolul: Oricine se luptă se înfrânează de la toate[26]. Și: până în ceasul de acum flămânzim și însetăm, suntem goi și suntem pălmuiți și pribegim[27]. Și: dar nu mâncarea ne va pune înaintea lui Dumnezeu[28]. Și: Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva. Bucatele sunt pentru pântece și pântecele pentru bucate și Dumnezeu va nimici și pe unul, și pe celelalte[29], adică pofta nepotrivită. Și: Dacă o mâncare sminteşte pe fratele meu, nu voi mânca în veac carne, ca să nu aduc sminteală fratelui meu[30]. Și: Știu să fiu și smerit, știu să am și de prisos; în orice și în toate m-am învățat să fiu și sătul, și flămând, și în belșug, și în lipsă[31]. Și: Toate le răbdăm, ca să nu punem piedică Evangheliei lui Hristos[32]. Și: De acum nu mai bea numai apă, ci foloseşte puțin vin pentru stomacul tău și pentru desele tale slăbiciuni[33].

4. Despre chibzuință[34], Domnul a zis: Sunt fameni care s-au făcut fameni pe ei înșiși pentru Împărăția Cerurilor[35]. Eu, însă, vă spun vouă: că oricine se uită la femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui[36]. Iar pe desfrânată și pe tâlhar, și pe vameș, care au căzut de la înțelepciune, după ce s-au pocăit,

---

✦ [25]Luca 6, 1. ✦ [26]1 Corinteni 9, 25. ✦ [27]1 Corinteni 4, 11. ✦ [28]1 Corinteni 8, 8. ✦ [29]1 Corinteni 6, 12-13. ✦ [30]1 Corinteni 9, 13. ✦ [31]Filipeni 4, 12. ✦ [32]1 Corinteni 9, 12. ✦ [33]1 Timotei 5, 23. ✦ [34]*Σωφροσύνη* poate fi tradus cu *chibzuință, înțelepciune, cumpătare, cuminţenie*. Este vorba de înțelepciunea practică, aceea care îl ajută pe om să evite capcanele, alunecările, căderile în păcat. Poate fi înțeles mai bine prin raportarea la antonimul *necugetare* sau *nechibzuință*. ✦ [35]Matei 19, 12. ✦ [36]Matei 5, 28.

iarăşi i-a primit. Şi zice: Veniţi la Mine, toţi cei osteniţi şi împovăraţi, şi Eu vă voi odihni pe voi. Luaţi jugul Meu asupra voastră că sunt blând şi smerit cu inima, şi veţi găsi odihnă sufletelor voastre[37]. Şi Apostolul: Fugiţi de desfrânare[38]! Căutaţi pacea cu toţii şi sfinţenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul[39]. Drept aceea, omorâţi mădularele voastre care vă leagă de trecutul păcătos: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta rea şi lăcomia[40]. Nu ştiţi că sunteţi templul lui Dumnezeu şi că Duhul lui locuieşte în voi[41]? Nici desfrânaţii, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiţii nu vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu[42]. Fugi de poftele tinereţilor[43] şi pe tineri să-i îndemni să fie înfrânaţi[44]. Şi: Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor, învăţându-ne pe noi să lepădăm fărădelegea şi poftele lumeşti şi în veacul de acum să trăim cu înţelepciune, cu dreptate şi cu cucernicie[45]. Iar desfrâu şi orice necurăţie şi lăcomie de avere nici să se pomenească între voi, cum se cuvine sfinţilor[46]. Dar şi acela care a căzut în desfrânare în Corint, după ce mai întâi l-a dat satanei, când s-a pocăit, l-a primit din nou şi le-a scris corintenilor: Vă rog să-l iertaţi şi să-l primiţi cu iubire, ca să nu fie copleşit de prea multă întristare unul ca acesta[47]. Şi iarăşi: Căci mă tem ca nu cumva venind, să nu vă găsesc pe voi aşa precum voiesc, iar eu să fiu găsit de voi precum nu voiţi; mă tem adică de certuri, de pizmă,

✦ [37]Matei 11, 28-29. ✦ [38]1 Corinteni 6, 18. ✦ [39]Evrei 12, 14. ✦ [40]Coloseni 3, 5. ✦ [41]1 Corinteni 3, 16. ✦ [42]1 Corinteni 6, 9-10. ✦ [43]2 Timotei 2, 22. ✦ [44]Tit 2, 6. ✦ [45]Tit 2, 11-12. ✦ [46]Efeseni 5, 3. ✦ [47]2 Corinteni 2, 7-8.

de mânii, de întărâtări, de clevetiri, de murmurare, de îngâmfări, de tulburări. Mă tem ca nu cumva, venind iarăși, să mă umilească Dumnezeul meu la voi, și să plâng pe mulți care au păcătuit înainte și nu s-au pocăit de necurăția și de desfrânarea, și de necumpătarea pe care le-au făcut[48]. Și iarăși: O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii, până ce Hristos va lua chip în voi[49] și pe când eram vrăjmaș ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcați fiind, ne vom mântui prin viața Lui[50]. Pentru aceea, îndreptați mâinile cele ostenite și genunchii cei slăbănogiți, faceți cărări drepte pentru picioarele voastre, așa încât, cine este șchiop să nu se abată, ci mai vârtos să se vindece[51].

5. Despre neagonisire a zis Domnul: Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă[52]. Să nu aveți nici aur, nici arginți, nici bani în cingătorile voastre, nici două haine[53]. Și dacă vrei să fii desăvârșit, mergi, vinde toate câte ai și dă banii săracilor, și vino să-Mi urmezi Mie, ridicându-ți crucea ta[54]. Și iarăși: Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, Fiul Omului, însă, nu are unde să-Și plece capul[55]. Și Ioan Botezătorul purta îmbrăcăminte din păr de cămilă și era încins cu cingătoare de piele[56]. Și Apostolul: Pentru că noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nu putem să scoatem ceva

---

✦ [48]2 Corinteni 12, 20-21. ✦ [49]Galateni 4, 19. ✦ [50]Romani 5, 10. ✦ [51]Evrei 12, 12-13. ✦ [52]Matei 6, 25 și 33. ✦ [53]Matei 10, 9. ✦ [54]Marcu 10, 21. ✦ [55]Matei 8, 20. ✦ [56]Matei 3, 4.

din ea afară. Cei ce vor să se îmbogățească cad în ispită și în cursele diavolului[57]. Și iarăși: Suntem săraci, însă pe mulți îi îmbogățim, ca unii care n-au nimic, dar pe toate le stăpânesc[58].

6. Despre răbdare și bărbăție zice Domnul: Să fie mijloacele voastre încinse, și făcliile voastre aprinse, și voi asemenea oamenilor care așteaptă pe domnul lor când se întoarce de la nuntă, ca, venind și bătând, îndată să-i deschidă[59]. Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre[60]. Cel care va răbda până la sfârșit, acela se va mântui[61]. Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru Împărăția lui Dumnezeu[62]. Și voi sunteți aceia care ați rămas cu Mine în încercările Mele. Și Eu vă rânduiesc vouă împărăție, precum Mi-a rânduit Mie Tatăl Meu, ca să mâncați și să beți la masa Mea, în Împărăția Mea[63]. Și Apostolul: Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății, și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii... Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor... pentru aceea, luați toate armele Duhului[64] și să fiți tari, neclintiți[65], căci iată acum vreme potrivită, iată acum ziua mântuirii[66]. Și: Pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi și cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul sau

✦ [57]1 Timotei 6, 7 și 9. ✦ [58]2 Corinteni 6, 10. ✦ [59]Luca 12, 35-36. ✦ [60]Luca 21, 19. ✦ [61]Matei 10, 22. ✦ [62]Luca 9, 62. ✦ [63]Luca 22, 28-30. ✦ [64]Efeseni 6, 12-15. Textul Noului Testament are aici *panoplia lui Dumnezeu.* ✦ [65]1 Corinteni 15, 58. ✦ [66]2 Corinteni 6, 2.

strâmtorarea[67] şi celelalte? Şi: Căci toate câte s-au scris mai înainte s-au scris spre învăţătura noastră, ca prin răbdarea şi mângâierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde[68]. Şi: Niciun ostaş nu se încurcă cu treburile vieţii, ca să fie pe plac celui care strânge oastea. Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa, dacă nu s-a luptat după legile jocului[69]. Suferinţa aduce răbdare şi răbdarea încercare şi încercarea nădejde. Iar nădejdea nu ruşinează[70]. Şi: În toate înfăţişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu în multă răbdare, în necazuri, în nevoi, în strâmtorări[71] şi de aceea mă bucur în slăbiciuni, în defăimări...[72]

7. Iar despre aceea că nu spre arătare să facem ceva, Domnul a zis: Luaţi seama la milostenia voastră, să n-o faceţi înaintea oamenilor, ca să fiţi văzuţi de aceştia. Tu însă, când faci milostenie, să nu ştie stânga ta ce face dreapta ta... Tu însă, când te rogi, intră în cămara ta şi, închizând uşa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, şi Tatăl tău, Care vede în ascuns, îţi va răsplăti ţie pe faţă[73]. Şi Domnul, se spune, după vindecarea paraliticului s-a dat la o parte din mulţimea care era în acel loc[74]. Şi iarăşi către lepros a zis: Vezi, nu spune nimănui[75]. Şi către Apostoli: Nimănui să nu spuneţi ceea ce aţi văzut, până când Fiul Omului Se va scula din morţi[76]. Şi: Cum puteţi voi să credeţi, când primiţi slavă de la oameni[77]? Şi Apostolul: Nu faceţi nimic din duh de ceartă, nici din slavă deşartă[78]. Şi:

✤ [67]Romani 8, 18 şi 35. ✤ [68]Romani 15, 4. ✤ [69]2 Timotei 2, 4-5. ✤ [70]Romani 5, 3-5. ✤ [71]2 Corinteni 6, 4. ✤ [72]2 Corinteni 12, 10. ✤ [73]Matei 6, 1, 3, 6. ✤ [74]Ioan 5, 13. ✤ [75]Matei 8, 4. ✤ [76]Matei 17, 9. ✤ [77]Ioan 5, 44. ✤ [78]Filipeni 2, 3.

Dacă trăim în Duhul, în Duhul să şi umblăm. Să nu fim iubitori de slavă deşartă, supărându-ne unii pe alţii şi pizmuindu-ne unii pe alţii[79], căci din slava deşartă vine pizma. Cei care fac lucru spre arătare sunt apostoli mincinoşi, lucrători vicleni care iau chip de apostoli ai lui Hristos. Nu este de mirare, pentru că însuşi satana se preface în înger al luminii[80].

8. Despre a nu judeca, Domnul a zis: Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi. Căci cu judecata cu care judecaţi veţi fi judecaţi, şi cu măsura cu care măsuraţi vi se va măsura[81]. Şi: Nu osândiţi şi nu veţi fi osândiţi[82]. Şi: De veţi ierta oamenilor greşalele lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc[83]. Şi: Tatăl nostru Carele eşti în ceruri... iartă-ne nouă greşelile noastre precum şi noi iertăm celor ce ne greşesc nouă[84]. Şi: De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, şi bârna din ochiul tău nu o iei în seamă? Făţarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău şi atunci vei vedea să scoţi paiul din ochiul fratelui tău[85]. Şi Apostolul: Dar tu, de ce judeci pe fratele tău? Sau şi tu de ce dispreţuieşti pe fratele tău? Căci toţi ne vom înfăţişa înaintea judecăţii lui Dumnezeu... Deci să nu ne mai judecăm unii pe alţii..., fiecare din voi va da seama despre sine lui Dumnezeu[86]. Şi: Cel fără de lege este prins în laţurile fărădelegilor lui şi de funiile păcatelor lui este înfăşurat[87]. Şi: Dar mie prea puţin îmi este că sunt judecat de voi sau de vreo omenească judecată de toată ziua... Cel care mă judecă pe mine

✦ [79]Galateni 5, 25-26. ✦ [80]2 Corinteni 11, 13-14. ✦ [81]Matei 7, 1-2. ✦ [82]Luca 6, 37. ✦ [83]Matei 6, 14-15. ✦ [84]Matei 6, 9 şi 12. ✦ [85]Matei 7, 3 şi 5. ✦ [86]Romani 14, 10-13. ✦ [87]Pilde 5, 22.

este Domnul. De aceea, nu judecați ceva înainte de vreme, până ce nu va veni Domnul[88].

9. Iar despre deosebire, Domnul a zis: Feriți-vă de prorocii mincinoși și de învățătorii mincinoși care vin la voi în haine de oi[89] și celelalte. Și: Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția Cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu[90]. Și: Să fiți precum cămătarii încercați, cunoscând binele și răul[91]. Și: Nimeni nu poate să slujească la doi domni...[92] Și: Lucrați, nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne spre viața veșnică[93]. Și Apostolul: Eu, deci, așa alerg, nu ca la întâmplare. Așa mă lupt, nu ca lovind în aer. Ci îmi chinuiesc trupul meu și-l supun robiei. Deci, așa alergați și voi, ca să luați cununa[94]. Deci, luați seama cu grijă cum umblați[95]. Păziți-vă de câini! Păziți-vă de lucrătorii cei răi[96]. Și: Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie Trupul și Sângele, osândă își mănâncă și bea, nedându-și seama... Căci de ne-am fi judecat noi înșine, nu am mai fi judecați. Dar, fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea[97]. Și: Căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău; iar întristarea lumii aduce moarte[98]. Ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu, ce este bun și plăcut și desăvârșit[99]. Și: Alerg la țintă, la răsplata chemării de sus a

---

✦ [88]1 Corinteni 4, 3-5. ✦ [89]Matei 7, 15 ș.a. ✦ [90]Matei 7, 21. ✦ [91]Acest text nu a putut fi identificat în Sfintele Scripturi. Este posibil să fie din texte apocrife. ✦ [92]Matei 6, 24. ✦ [93]Ioan 6, 24. ✦ [94]1 Corinteni 9, 26-27 și 24. ✦ [95]Efeseni 5, 15. ✦ [96]Filipeni 3, 2. ✦ [97]1 Corinteni 11, 29 și 31-32. ✦ [98]2 Corinteni 7, 10. ✦ [99]Romani 12, 2.

lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus[100]. Și: Stăruiește cu timp și fără timp[101]. Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma[102]. Și: Toate să le încercați; țineți ce este bine[103].

10. Despre a te ruga cu trezvie și neîncetat, Domnul a zis: Luați seama la voi înșivă, să nu se îngreuieze inimile voastre de mâncare și de băutură și de grijile vieții și ziua aceea să vină peste voi fără de veste[104]. Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită[105]. Și: Iar ceea ce zic vouă, zic tuturor: Privegheați![106] Și: Privegheați, dar, în toată vremea, rugându-vă[107]. Și: Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia, cel care caută află, și celui ce bate i se va deschide[108]. A spus și o parabolă Domnul precum că trebuie totdeauna a fi treaz și a nu-ți pierde nădejdea: Era un judecător nedrept...[109]. Și: Fiți pregătiți, că în ceasul în care nu gândiți Fiul Omului va veni[110]. Și Apostolul: Bucurați-vă pururea. Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate![111] Și: Cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră[112]. Și: Neîncetat fac pomenire pentru voi în rugăciunile mele[113]. Și: Nu vă împovărați cu nicio grijă. Ci întru toate, prin închinăciune și prin rugă cu mulțumire, cererile voastre să fie arătate lui Dumnezeu[114]. Și: Iar la miezul nopții, Pavel și Sila, rugându-se, lăudau pe Dumnezeu în cântări, iar cei ce erau în temniță îi

---

✦ [100]Filipeni 3, 14. ✦ [101]2 Timotei 4, 2. ✦ [102]Fapte 20, 28. ✦ [103]1 Tesaloniceni 5, 21-22. ✦ [104]Luca 21, 34. ✦ [105]Marcu 14, 38. ✦ [106]Marcu 13, 37. ✦ [107]Luca 21, 36. ✦ [108]Matei 7, 7-8. ✦ [109]Luca 18, 1-2 și 6. ✦ [110]Matei 24, 44. ✦ [111]1 Tesaloniceni 5, 16-18. ✦ [112]Filipeni 2, 12. ✦ [113]Romani 1, 9-10. ✦ [114]Filipeni 4, 6.

ascultau[115]. Și: Fiţi treji, privegheaţi. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită[116].

11. Despre iubirea de străini Domnul a zis: Cine vă primeşte pe voi, pe Mine mă primește. Și cine va da unuia dintre aceștia mai neînsemnați un pahar cu apă rece va primi plata lui[117]. Și: Veniţi binecuvântaţii Tatălui Meu, moșteniţi Împărăția care a fost gătită vouă de la începutul lumii[118]. Și: Când faci prânz sau cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rudele tale, nici vecinii bogaţi, ci cheamă pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi, și vei fi fericit[119]. Și: Cel ce are două haine să dea celui ce nu are şi cel ce are bucate să facă asemenea[120]. Mai fericit este a da decât a lua[121]. Și Apostolul: Nu uitați iubirea de străini, ...cu asemenea jertfe, mulțumiți lui Dumnezeu[122]. Și: Dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăție; dacă miluieşte, să miluiască cu voie bună![123] Cel ce seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va și secera, iar cel ce seamănă cu dărnicie, cu dărnicie va şi secera. Fiecare să dea ce socotește cu inima sa, nu cu părere de rău sau cu silă, căci Dumnezeu îl iubeşte pe cel care dă cu bună voie[124]. Și: Pentru că dacă este bunăvoință, bine primit este darul, după cât are cineva, nu după cât nu are[125]. Și: N-am voit să fac nimic fără de încuviințarea ta, ca fapta ta cea bună să nu fie ca de silă, ci de bunăvoie[126].

✣ [115]Fapte 16, 25. ✣ [116]1 Petru 5, 8. ✣ [117]Matei 10, 40 și 42. ✣ [118]Matei 25, 34. ✣ [119]Luca 14, 12-14. ✣ [120]Luca 3, 11. ✣ [121]Fapte 20, 35. ✣ [122]Evrei 13, 1 şi 16. ✣ [123]Romani 12, 8. ✣ [124]2 Corinteni 9, 6-7. ✣ [125]2 Corinteni 8, 12. ✣ [126]Filimon 14.

12. Iar despre ascultare, a zis Domnul: M-am coborât din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine[127]. Și: Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine[128]. Și: Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui[129]. Dacă vine cineva la Mine și nu urăște pe tatăl său și pe mamă și pe femeie și pe copii și pe frați și pe surori, chiar și sufletul său însuși, nu poate să fie ucenicul Meu[130]. Și a zis Domnul către Petru și Andrei și Iacob și Ioan, Matei și Filip: Veniți după Mine! Iar aceștia, îndată au lăsat toate și au urmat Lui[131]. Un altul dintre ucenici I-a zis: Doamne, lasă-mă să merg mai întâi să-l îngrop pe tatăl meu. Iisus, însă, i-a zis: Lasă morții să-și îngroape pe morții lor. Tu vino după Mine[132].

Și Apostolul: Căci dacă vestesc Evanghelia, nu-mi este laudă, pentru că stă asupra mea datoria. Căci, vai mie dacă nu voi binevesti![133] Și: Gândul acesta să fie în voi, care era și în Hristos Iisus, Care Dumnezeu fiind în chip n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu. Ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând[134] și celelalte.

Şi: Tu, însă, Mi-ai urmat în învăţătură, în purtare, în năzuinţă[135]. Şi toată trufia care se ridică împotriva cunoaşterii lui Dumnezeu, şi tot gândul îl robim, spre ascultarea lui Hristos. Şi gata suntem să pedepsim

---

✦ [127]Ioan 6, 38. ✦ [128]Matei 10, 37. ✦ [129]Ioan 14, 1; 15, 10. ✦ [130]Luca 14, 26. ✦ [131]Marcu 1, 17; Luca 5, 11. ✦ [132]Matei 8, 21-22. ✦ [133]1 Corinteni 9, 16. ✦ [134]Filipeni 2, 5-7. ✦ [135]2 Timotei 3, 10.

toată neascultarea, atunci când supunerea voastră va fi deplină[136].

13. Despre smerenie, a zis Domnul: Când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: Suntem slugi netrebnice[137]. Căci ceea ce la oameni este înalt, urâciune este înaintea lui Dumnezeu[138]. Și: Cine se va înălța pe sine va fi smerit[139]. Iar Eu, în mijlocul vostru, sunt ca unul ce slujește[140]. Şi: Care va vrea să fie mare între voi, să fie slujitor al vostru[141].

Iar Simon Petru, văzând aceasta, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: Ieşi de la mine, Doamne, că sunt om păcătos[142].

De asemenea, Sfântul Ioan Botezătorul a zis fariseilor: Eu vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor[143]. Și Domnul, dându-ne un exemplu de smerenie, S-a sculat de la Cină, S-a dezbrăcat de haine, a luat un ștergar și S-a încins. După aceea, a pus apă în lighean și a început să spele picioarele ucenicilor, și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins[144].

Și Apostolul: Cu adevărat, eu sunt ultimul dintre toți Apostolii, și nu sunt vrednic nici să mă numesc apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu[145]. Și: Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu[146].

De aceea, vă îndemn, eu cel întemnițat pentru Domnul, să umblați cu vrednicie, după chemarea cu

---

✚ [136]2 Corinteni 10, 5-6. ✚ [137]Luca 17, 10. ✚ [138]Luca 16, 15. ✚ [139]Matei 23, 12. ✚ [140]Luca 22, 27. ✚ [141]Marcu 10, 43-44. ✚ [142]Luca 5, 8. ✚ [143]Luca 3, 16. ✚ [144]Ioan 13, 4-5. ✚ [145]1 Corinteni 15, 9-10. ✚ [146]1 Timotei 1, 15.

care ați fost chemați. Să trăiți în smerenie, blândețe și răbdare[147]. Și: Nu cel ce se laudă singur este dovedit bun, ci acela pe care Domnul îl laudă[148]. Dacă, într-adevăr, aș fi căutat să plac oamenilor, n-aș fi fost slujitorul lui Hristos[149].

14. Despre neținerea de minte a răului, a zis Domnul: Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc. Cui te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt. Celui ce voiește să se judece cu tine și să-ți ia haina, lasă-i și cămașa[150], și celelalte. Și: Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac[151]! Dar și urechea tăiată în timpul trădării a luat-o și a vindecat-o[152]. Și Apostolul: Ocărâți fiind, binecuvântăm[153]. Să vă rugați pentru cei care vă urăsc, să cereți binecuvântarea lui Dumnezeu pentru aceștia și să nu-i blestemați. Și: Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiți în pace cu toți oamenii. Nu vă răzbunați singuri, iubiților, ci lăsați loc mâniei lui Dumnezeu[154]. De asemenea: Domnul care, ocărât fiind, nu răspundea cu ocară; suferind nu amenința...[155].

Acestea despre temele de mai sus.

Iar cel care nu crede făcătorilor de minuni, părinților noştri, sau nu le primeşte cele spuse și săvârșite de aceștia este necredincios mai curând lui Hristos decât Apostolilor sau acestora. Că Domnul cu tină a deschis ochii orbului, demoni a scos din oameni, morți a înviat, apă în vin a prefăcut, din cinci pâini a săturat pe

---

✦ [147]Efeseni 4, 1-2. ✦ [148]2 Corinteni 10, 28. ✦ [149]Galateni 1, 10. ✦ [150]Matei 5, 44 și 39-40. ✦ [151]Luca 23, 24. ✦ [152]Luca 22, 51. ✦ [153]1 Corinteni 4, 12-13. ✦ [154]Romani 12, 14 și 18-19. ✦ [155]1 Petru 2, 23.

cei cinci mii și a lucrat nenumărate și negrăite și necuprinse cu mintea minuni, pe care lumea nu le poate cuprinde[156]. Iar umbrele și poalele veșmintelor lor vindecau toată boala și toată neputința în popor, precum Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, a zis: Cel ce crede în Mine va face și el lucrările pe care le fac Eu și mai mari decât acestea va face[157]. Căci acolo unde Dumnezeu, cel mai presus de fire, binevoiește să sălăşluiască, și lucruri mai presus de fire se lucrează. Şi de ce trebuie să spun multe? Toată Sfânta Scriptură, şi Vechiul și Noul Testament, oferă ca dintr-un izvor, ape dătătoare de dumnezeire, de viață și de mireasmă, în fiecare zi. Mai ales cele care se referă la iubire, care sunt nenumărate și pe care fericiții asceți le-au cunoscut practic și teoretic, și conform cu acestea au pus în lucru cu multă acrivie Cuvântul lui Dumnezeu, ca să zidească deasupra Acestuia temelie dumnezeiască, prin piatra cea din capul unghiului, Domnul nostru Iisus Hristos[158]. Toate acestea le va afla cel care râvneşte acest „rai" binecuvântat, adică toate câte pot contribui la îndreptarea sufletului, de dragul căruia s-au spus acestea și s-a împlinit întreaga Taină a iubirii lui Dumnezeu, ca să-l scoată din prăpastia păcatului și să-l îndrepte din nou spre Dumnezeu, spre chip și asemănare[159], după Cuvântul Sfintei Scripturi. Deci, ceea ce trebuie să facem noi, este să vărsăm lacrimi cu sufletul îndurerat și să ne tânguim cu suspinuri amare pentru lenevirea şi nepăsarea noastră, și să ne smerim mai mult pe noi înșine. Pentru că mare este

---

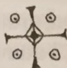
✦ [156]Ioan 21, 25. ✦ [157]Ioan 14, 12. ✦ [158]1 Corinteni 3, 10-11; 1 Petru 2, 6-8. ✦ [159]Facere 1, 12.

folosul care vine din aceasta, aşa cum ne-a arătat lămurit Domnul din parabola vameşului şi a fariseului în Sfânta Evanghelie[160]. Să nu luăm în bătaie de joc din pricina invidiei, a împietririi și a necioplirii sufletului nostru virtuțile oamenilor sfinți, căci aceasta are ca urmare pieirea sufletelor noastre. Pentru că aceștia sunt, într-adevăr, Părinții noștri pururea pomeniți, care s-au nevoit continuu, silindu-şi firea omenească de dragul Împărăției Cerurilor, așa cum a zis Domnul şi au biruit într-un mod minunat, datorită luptei lor celei mari[161].

Deci, veniți toți, fraților, să luăm parte cu bucurie la această hrană dumnezeiască de aici, folositoare sufletului, arătându-ne cu desăvârșire nepăsători la batjocura și la ocările oamenilor, și disprețuind flecărelile lor. Și, ca ucenici ai lui Hristos[162], ai Celui blând și smerit cu inima, dar și ai pescarilor neînvățați, ai Sfinților Apostoli, să pășim pe calea cea strâmtă, aspră și istovitoare[163], cu pocăință, cu ispășirea păcatelor noastre, cu cuget smerit, urmând poruncile Domnului. Și să ajungem la viața desăvârșită, netulburată și nesfârșită, de unde a pierit toată durerea, întristarea și suspinul[164]. Acolo unde toți locuitorii ei se desfată și se aud cântări de bucurie nevinovată[165]. „Într-o unire" cu Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte, și cu de-viață-făcătorului Lui Duh, acum şi pururea şi în veci nesfârşiţi. Amin.

✣ [160]Luca 18, 9-14. ✣ [161]Matei 11, 12. ✣ [162]Matei 11, 29. ✣ [163]Matei 7, 13-14. ✣ [164]Isaia 35, 10. ✣ [165]Psalmul 86, 7.

PĂRINȚII PATERICULUI

NOTE BIOGRAFICE[1]

1. Avva Agaton a trăit foarte probabil în a doua jumătate a secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea. Anul 380 este avansat ca dată a venirii sale în Schit, înscriindu-se în a treia generație de viețuitori. A viețuit în preajma Avvei Pimen și a Avvei Macarie Egipteanul, care-l prețuia mult pentru discernământul său. În jurul anului 390, când Sfântul Arsenie a venit în pustie, Avva Agaton era deja înconjurat de ucenici, dintre care cei mai cunoscuți sunt doi: Alexandru și Zoilo. Pe aceștia îi întâlnim și ca ucenici ai Sfântului Arsenie, probabil după adormirea Avvei Agaton. Este prăznuit pe 8 ianuarie. Din apoftegmele care-i sunt atribuite (treizeci), aflăm că avea multe virtuți, se deosebea însă, în special, prin dragoste desăvârșită și discernământ. Este cel care a ajuns în măsură să spună: Am vrut să găsesc un lepros, să-i iau eu trupul leprosului, dându-i robustețea mea. Unii care

✦ [1]Notele biografice ale părinților patericului sunt preluate în mare parte din ediția grecească, în traducerea Părintelui Victor Manolache. Tot de V.M. sunt traduse și notele de subsol preluate din ET.

auziseră că are un mare discernământ, au vrut să-l încerce și i-au zis: Tu ești Agaton? Auzim că ești desfrânat și mândru. Da, este adevărat, le-a răspuns acela. L-au întrebat din nou: Tu ești Agaton, flecărețul și bârfitorul? Și el le-a răspuns: Eu sunt. L-au întrebat a treia oară: Tu ești Agaton, ereticul? Și sfântul a zis: Nu sunt eretic. După aceea, l-au rugat să le spună de ce a primit primele ocări și pe ultima n-a primit-o. Și le-a răspuns: Pe acelea le-am primit, pentru că sunt folositoare sufletului meu, în timp ce erezia este ruptura de Dumnezeu, de aceea n-am primit-o. Prăznuirea lui se face pe 8 ianuarie.

2. Avva Ahila. A fost un pustnic la Schitul Egiptului, în a treia generație și a lăsat amintirea unui mare ascet. Avva Vitimie și Avva Ammoi i-au fost ucenici. L-a povățuit și pe Avva Isaia (apoftegma 3 din Patericul alfabetic). Aceasta se întâmpla probabil în jurul anului 420. Sub numele lui s-au păstrat 6 apoftegme. Pomenirea lui se face pe 17 ianuarie.

3. Avva Aio - O apoftegmă în Patericul alfabetic.

4. Avva Alonie. Face parte din a doua generație de monahi, dar încă mai trăia pe la anul 400 din moment ce este amintit de Avva Pimen (Apoft. 42 și 56). S-au păstrat 4 apoftegme de la el. Prăznuirea lui se face pe 4 iunie.

5. Avva Ammoi. A viețuit la Chilii împreună cu Avva Vitimie, cu care a ucenicit și la Avva Ahila. A făcut parte din generația a treia de monahi, fiind apropiat de vârstă cu Avva Pimen. S-au păstrat 5 apoftegme de la el.

6. Avva Ammoná. A fost ucenic al Cuviosului Antonie cel Mare - a făcut, deci, parte din prima generație

de monahi - și urmaș al lui la conducerea comunității monahale de la Pispir. Înainte de a merge la Cuviosul Antonie a stat paisprezece ani în Schit, contemporan cu Macarie, Pamvo și alții, luptându-se cu patima mâniei. A biruit patima într-o măsură desăvârșită, ajungând să-i fie foarte greu să vadă păcatul la cel care păcătuia și să dea canon, atunci când ajunsese deja episcop. A fost hirotonit episcop pentru marile sale virtuți de către Atanasie cel Mare, la anul 362. Este posibil ca spre sfârșitul vieții să se fi retras iarăși la Schit. Este pomenit de Pimen (apoftegmele 2, 53 și 98). A adormit în Domnul în jurul anului 400. După alții ar fi adormit înainte de 388, când a sosit Paladie în Egipt, din moment ce acesta nu-l pomenește în Lavsaicon. Pomenirea lui se face pe 26 ianuarie. S-au păstrat de la el 11 apoftegme în Patericul alfabetic. De asemenea, au mai rămas câteva epistole și scrieri duhovnicești și chiar o tâlcuire la Evanghelia după Ioan.

7. Avva Ammun, începătorul vieții monahale de pe muntele Nitria. S-a născut în jurul anului 290 și se trăgea dintr-o familie mare și bogată. Orfan de tată, silit de unchiul lui să se căsătorească la vârsta de douăzeci și doi de ani, și-a petrecut noaptea nunții străduindu-se s-o convingă pe soție să se dedice împreună lui Dumnezeu și să trăiască o viață în feciorie. Aceasta a consimțit, luând hotărârea să trăiască în aceeași casă precum frații. Au făcut aceasta timp de optsprezece ani, până când soția lui a ajuns să recunoască desăvârșirea vieții mânăstirești. Atunci, Ammun a plecat spre muntele Nitriei, în timp ce aceasta a chemat slujnicele să trăiască o viață în feciorie,

și și-a transformat casa în mânăstire. Conform unui izvor istoric, Ammun este primul călugăr care și-a așezat chilie în Nitria. Se socotește că aceasta s-a întâmplat în jurul anului 330. S-a nevoit acolo aproape douăzeci și doi de ani. La scurt timp, în jurul lui s-au adunat mulți oameni care cereau să ducă viață de mânăstire, între care a fost și Avva Pamvo. Astfel, a luat naștere centrul monahal al Nitriei, unde pentru prima dată comunitatea monastică s-a adaptat modelului de enorie, având preoți proprii. Multe minuni s-au întâmplat în viața Avvei Ammun. A fost cunoscut și apropiat Cuviosului Antonie ce Mare, împreună cu care a înființat obștea monahală de la Chilii, pe la 338. Când a murit, Sfântul Antonie cel Mare a văzut sufletul lui ridicat la ceruri de îngeri. Muntele unde a locuit Antonie și Muntele Nitriei, unde a adormit Ammun, se aflau la o distanță de douăzeci și trei de zile. Prăznuirea lui se face pe 4 octombrie. S-au păstrat de la el 2 apoftegme.

8. Avva Ammun din Raith. Despre acesta nu cunoaștem decât că s-a călugărit la mânăstirea Raith, care se află pe țărmul de sud-vest al Peninsulei Sinai, unde erau cele douăsprezece izvoare și cei șaptezeci de arbori de finic (Ieșire 15, 17). L-a vizitat pe Avva Sisoie cel Mare la Klisma de două ori. Vizitele acestea s-au întâmplat după 429, anul stabilirii Avvei Sisoe la Klisma. Acesta este motivul pentru care este disociat de Avva Ammon, întemeietorul Nitriei, care a murit înainte de 356.

9. Anastasie Sinaitul. A trăit în jurul anului 600. Filosof și teolog aspru, călugăr la mânăstirea Sinai, a coborât

în cetățile Egiptului ca să înfrunte monofizitismul.

10. Avva Andrei - O apoftegmă în Patericul alfabetic.

11. Avva Antonie cel Mare. Cuviosul Antonie cel Mare este cel mai cunoscut dintre părinții Patericului. Acest lucru se datorează mai multor factori, dar în primul rând rolului pe care l-a jucat ca întemeietor al monahismului anahoretic și staturii sale duhovnicești care l-au impus de timpuriu în memoria Bisericii la loc de mare cinste. Astfel, beneficiază de o biografie consistentă scrisă de Sfântul Atanasie cel Mare, între anii 357-359, la puțin timp după trecerea sa la Domnul (356), (Vezi traducerea românească: Sfântul Atanasie cel Mare, Viața cuviosului părintelui nostru Antonie, LXV. Traducere, introducere si note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în PSB 16, EIBMO, București, 1988). Cu el se deschide și colecția alfabetică a Patericului egiptean. Cu una sau mai multe din apoftegmele lui se deschid și toate capitolele colecției tematice, cu o singură excepție (Tema XIII). S-a născut în anul 251, în satul Coma din Egiptul de Sus, ca fiu al unor țărani creştini înstăriți. S-a retras în singurătate la vârsta de 20 de ani, după moartea părinților. Cuvântul Mântuitorului: Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; după aceea, vino și urmează-Mi (Matei 19, 21), auzit în biserică, a reprezentat chemarea care l-a determinat să împartă avuțiile săracilor, să încredințeze pe sora sa unei comunități de fecioare și să se retragă undeva în apropiere, la marginea satului, într-o colibă, sub ascultarea unui alt ascet din regiune, mai vârstnic şi mai experimentat, iar apoi într-un

mormânt idolesc părăsit. În jurul vârstei de treizeci și cinci de ani pleacă în pustia adâncă, așezându-se în locul numit Pispir, pe malul drept al Nilului, unde trăiește ca pustnic până în 305/6. În această perioadă se adună în jurul lui un număr mare de ucenici (se spune că numărul lor a ajuns la 6.000), cu care Cuviosul Antonie întemeiază un mare centru monahal, la Faium. După terminarea persecuțiilor, Cuviosul Antonie se retrage în Muntele Kolzim, în pustie, la vest de Marea Roșie, unde se găsește astăzi mânăstirea care-i poartă numele. Aici era căutat continuu de mulți monahi dar și de mireni. Adesea cobora el însuși la Pispir, dar și în alte centre monahale, pentru a veni în întâmpinarea celor care voiau să-l vadă și să-i ceară cuvânt. De câteva ori, atunci când situația Bisericii a cerut-o, a venit în Alexandria. Prima dată a coborât, în vremea persecuției din 311, expunându-și viața sa pericolului muceniciei pentru a încuraja pe creștinii aflați sub persecuție împăratului roman Maximin. A doua oară, a mers în 355, când arianismul părea să triumfe, pentru a sta alături de ucenicul și prietenul său, Sfântul Atanasie cel Mare. Un an mai târziu a murit, la vârsta de 105 ani. Este pomenit de Biserică în ziua de 17 ianuarie. De la Cuviosul Antonie s-au păstrat scrisori adresate de acesta unor obști monahale aflate sub îndrumarea sa, cum erau cele din Arsinoe, Pispir sau Nitria. Corespondența lui s-a păstrat în două colecții: o colecţie de şapte scrisori, a căror autenticitate nu este pusă la îndoială de nimeni, şi o a doua colecţie, de douăzeci de scrisori, păstrate integral numai în arabă şi parţial în siriacă, greacă şi georgiană, a căror

autenticitate este contestată. Apoftegmele Cuviosului Antonie cel Mare s-au păstrat în mai multe colecții: 38 în Patericul egiptean alfabetic (limba greacă); 49 în limba siriacă; 40 în limba arabă, într-o colecție de proveniență coptă. La acestea se mai adaugă câteva apoftegme culese de Paladie.

12. Avva Anuv. Este vorba despre fratele cel mai mare al lui Avva Pimen. Pomenirea lui se prăznuiește la 6 iunie. A viețuit la Schit, unde s-a așezat pe la 370, împreună cu frații săi, sub îndrumarea lui Avva Pimen. După distrugerea Schitului la 407, toți frații s-au mutat lângă Terenuthis, pe malul Nilului, punând bazele unei obști.

13. Avva Apfie. Pustnic egiptean și episcop al Oxirinhului între anii 390-400. Singura mărturie certă în biografia lui este o convorbire cu arhiepiscopul Teofil al Alexandriei. Atunci el era deja bătrân, un pustnic recunoscut. Trei ani mai târziu a fost hirotonit episcop de Teofil. A murit bătrân în al doilea deceniu al sec. al V-lea. În primii lui ani a trăit în ascultare împreună cu câțiva oameni credincioși aleși, adică într-o obște monahală. Mai târziu, după moartea acelora, a ales viața pustnicească. De altfel, este probabil că a trăit din nou într-o ceată de pustnici. Suplimentar avem informația dintr-un alt izvor că Apfie a fost uns călugăr de Avva Antonie de la Schit și a locuit în pustie 54 de ani. Era om simplu și aspru, nu trăia împreună cu oamenii, ci fugea mereu de tovărășia lor. Doar în ziua de Paște obișnuia să apară în cetatea Oxirinh, ca să asculte predica în biserică. Ducea o viață pustnicească printre animale sălbatice, cu care era prieten.

Acestea îl îngrijeau, iar iarna se adunau în jurul lui și se încălzea cu suflarea lor. De asemenea, îi aduceau mâncare. Când a fost ridicat de Teofil la demnitatea episcopală în Oxirinh, l-au căutat, dar n-au putut să-l găsească, pentru că era în pustie. A trăit în mod absolut virtutea înstrăinării. De asemenea, avea evlavie autentică, voință tare și minte ascuțită. Apărea ca un om obișnuit, dar cuvântul lui era al unui om înțelept. Spre sfârșitul anilor vieții lui, cu toate că devenise episcop împotriva voinței lui, a arătat o înțelepciune și o râvnă pastorală ieșită din comun și a fost un episcop activ. Nu locuia în cetate, ci în chilia lui pustnicească. Doar sâmbetele și duminicile venea în cetate. Sosea sâmbătă dimineața, slujea Liturghia, apoi, după-amiază rezolva treburile episcopiei. Seara slujea iarăși. Apoi, duminică dimineața slujea Dumnezeiasca Liturghie. De fiecare dată când slujea predica poporului, noaptea și-o petrecea în rugăciune și cântare până la ceasul Dumnezeieștii Liturghii. Duminică seara se retrăgea în chilia lui pustnicească până sâmbăta următoare. Astfel, a reușit să împace pustia cu îndatoririle de episcop. Oxirinhul era atunci într-un mod neobișnuit o mare cetate monastică. Avea 20.000 de călugărițe și 10.000 de călugări. Apfie se îngrijea în mod special de săraci și năpăstuiți și numise un slujitor special pentru această lucrare, așa încât sărăcia aproape că dispăruse din turma sa. Se interesa nu doar de victime, ci și de cei vinovați, pentru că încălcau Legea lui Dumnezeu și își pierdeau sufletele lor. În Biserică a impus o rânduială severă și de asemenea era foarte aspru cu rânduiala la Dumnezeiasca

Liturghie. Ca episcop n-a dobândit nimic şi a rămas toată viaţa un neagonisitor. (Vezi G. Florovski, Teme de Istorie Bisericească, Ed. P. Pournara, Tesalonic, 1979, pp. 115-152). S-a implicat şi în apărarea dreptei credinţe, mergând la Alexandria şi mustrându-l pe arhiepiscopul Teofil pentru erezia antropomorfiţilor, în care căzuse.

14. Avva Apollo de la Chilii - O apoftegmă în Patericul alfabetic.

15. Avva Apollo de la Ermopolis. Din apoftegmele Patericului Mare care se referă la persoana lui (III, 45; V, 9) aflăm că este vorba despre un bătrân harismatic, care s-a nevoit în pustiul Tebaidei. În Istoria monahilor din Egipt (cap. 8), se vorbeşte despre Avva Apollo care a fost părinte duhovnicesc la cinci sute de călugări, cunoscut în toată Tebaida. Sfântul Ioan Casian îi acordă multe pagini în convorbirile sale duhovniceşti (Convorbirile 2,13; 24,9). În apoftegma VIII, 5 citim că Avva Daniel a mers în Tebaida ca să cinstească pomenirea Avvei Apollo. Dumnezeu a făcut lucruri mari şi minunate prin Avva Apollo. Prăznuirea lui se face pe 25 ianuarie.

16. Avva Apollo de la Schit - O apoftegmă în Patericul alfabetic.

17. Avva Ari. S-a nevoit la Chilii, făcând parte din a doua generaţie de monahi. Este prăznuit pe 13 decembrie.

18. Avva Arsenie cel Mare a fost unul dintre demnitarii cei mai de seamă ai împăratului Teodosie, care i-a încredinţat instruirea celor doi fii ai săi, viitorii împăraţi Arcadie şi Honoriu. Educaţia şi virtutea sa l-au

impus repede în mediul palatelor, astfel încât nu numai că-l ştiau toţi şi-l preţuiau în mod deosebit, dar îl şi numeau părintele împăratului. S-a născut la Roma în anul 354, când Cuviosul Antonie trecea la Domnul. A părăsit luxul palatelor împărăteşti în 394, în urma unei descoperiri lăuntrice, primite de la Dumnezeu, despre viaţa pustnicească şi a părăsit lumea şi slava ei, retrăgându-se în pustia Schitului, sub îndrumarea Avvei Ioan Kolovos. Viaţa lui de nevoinţă s-a distins printr-o severitate care a părut exagerată chiar şi călugărilor schitioţi. Faima lui depăşise graniţele Schitului, de aceea veneau oameni de pretutindeni ca să-l vadă. Şederea lui la Schit a durat până în anul 434. Între timp, din pricina jefuirii Schitului de către barbari, în anul 407, a plecat pentru puţin timp la Kanopo, în Alexandria. În anul 434 a plecat din nou, tot din cauza unei noi năvăliri a barbarilor, şi a mers la Troe (sau Tryi, astăzi Tura, la 15 km sud-est de Cairo), unde a rămas până în anul 444. Barbarii îl alungă încă o dată de acolo şi merge „în părţile de jos", adică în Kanopo din Alexandria. După trei ani se întoarce la Troe, unde moare, în jurul anului 449. Pomenirea lui se face pe 8 mai. Cuviosul Arsenie cel Mare este unul dintre cei mai mari părinţi ai Patericului, simbol al retragerii din lume şi al vieţuirii în deplină linişte. De la el s-au păstrat în Patericul alfabetic 45 de apoftegme. Patru ucenici ai săi, Alexandru, Zoilo, Daniil şi Marcu au devenit foarte cunoscuţi multă vreme după trecerea la Domnul a părintelui lor.

19. Avva Atanasie. Este vorba despre Sfântul Atanasie cel Mare, cel mai cunoscut patriarh al Alexandriei,

care prin luptele lui susținute împotriva ereziilor a devenit stâlp al Ortodoxiei. S-a născut în anul 295 în Alexandria, unde a și studiat teologia şi filosofia. După aceea, pentru puţin timp, a rămas lângă Cuviosul Antonie cel Mare în pustie, ducând o viață ascetică. La puţină vreme, însă, s-a întors în cetate, ca să se dedice slujirii Bisericii. La vârsta de treizeci și trei de ani, a urmat patriarhului Alexandru la tronul patriarhal din Alexandria. Pentru lupta lui neînduplecată împotriva ereziei lui Arie, a fost exilat de cinci ori și a rămas pentru şaptesprezece ani departe de tronul patriarhal. De multe ori în anii exilului se refugia şi se ascundea în mânăstirile Egiptului. În anul 366, poporul din Alexandria s-a răsculat, cerând întoarcerea ierarhului şi forțând pe împăratul Valens să-l recheme din exil. De atunci, a rămas netulburat pe tronul lui, până în anul 373, când a adormit în Domnul. Opera lui, scrisă de mână, este considerată foarte importantă. Pomenirea lui se prăznuieşte la 18 ianuarie.

20. Avva Avraam. A vieţuit la Chilii. Ne informează despre el Avva Isaac, preotul Chiliilor. Este foarte probabil să fie aceeaşi persoană cu cel despre care vorbește Sfântul Ioan Casian în convorbirile sale duhovnicești, pe care l-a vizitat în jurul anului 400 și despre care spune că avea dreaptă măsură în toate (Convorbirile 15; 24). În Pateric mai sunt pomeniţi încă trei Bătrâni cu numele de Avraam: un ucenic al Avvei Sisoe, un ucenic al Avvei Agaton şi unul amintit de Avva Teodor Elefteropolitul.

21. Avva Carion. Este ucenic al Avvei Macarie cel Mare şi tatăl după trup și părinte duhovnicesc al

Avvei Zaharia, împreună cu care a venit la Schit pe la anul 380. L-a crescut pe fiul său în pustie. Este cunoscut episodul intrării copilului Zaharia într-un lac de pucioasă care l-a desfigurat, ca răspuns la protestul monahilor că este ţinut un copil în mânăstire. Este pomenit pe 5 decembrie. S-au păstrat 3 apoftegme.

22. Avva Casian. S-a născut în anul 363, în Dobrogea de astăzi. Este cunoscut pentru peregrinările lui la marile mânăstiri din Palestina şi Egipt. După o vreme petrecută în Palestina, a plecat în pustia din Egipt pe la 380 şi s-a aşezat la Schit cu gândul de a rămâne acolo. În anul 400 este silit să părăsească Schitul de împrejurări nefavorabile. Merge la Constantinopol, unde este hirotonit diacon de Sfântul Ioan Gură de Aur. În anul 404 a ajuns la Roma, după ce se implicase în apărarea Sfântului Ioan Gură de Aur. De aici merge în Marsilia de astăzi, unde se va stabili şi va pune în scris tot ceea ce strânsese în peregrinările sale la mânăstiri şi la marii pustnici. Au rămas de la el mai multe lucrări: „Convorbiri duhovniceşti", „Aşezămintele monahale" şi „Despre Întruparea Domnului". Se presupune că multe din apoftegmele ce vor intra în Patericul egiptean sunt luate din primele două lucrări. Aici va înfiinţa în 415 mânăstirea de călugări Sfântul Victor şi o mânăstire pentru călugăriţe. A fost primul organizator al monahismului în Apus şi unul din principalii învăţători ai vieţii ascetice din Apus. A trecut la Domnul în anul 435. Este pomenit de Biserica Ortodoxă pe 29 februarie, iar de Biserica Romano-Catolică pe 2 iulie.

23. Sfântul Chiril, Patriarhul Alexandriei (370-444), se trăgea dintr-o familie renumită din Alexandria şi era nepotul Patriarhului Teofil. Se pare că s-a nevoit în tinereţile lui pentru o bucată de vreme în Nitria, lângă Avva Isidor, faţă de care avea o evlavie adâncă şi care l-a numit şi preot mai târziu. În anul 412, după moartea unchiului său, a ocupat tronul episcopal din Alexandria. Perioada păstoririi lui a fost caracterizată de lupte puternice împotriva vechilor erezii. Chiril a fost pentru nestorianism ceea ce a fost Sfântul Atanasie pentru arianism. Însemnată este şi opera lui scriitoricească.

24. Avva Conon. În Limonariul lui Ioan Moshos (PG 87, cap. III, 2854D-2856AB) se vorbeşte despre preotul Conon de la mânăstirea Penthoucla, sau Mânăstirea Botezului, lângă râul Iordan. Era de origine din Cilicia şi a venit la călugărie de foarte tânăr. A fost hirotonit preot şi pentru că era foarte virtuos i-au dat ascultarea să-i boteze pe cei care veneau să se boteze. În cap. XXII al aceleiaşi cărţi îl întâlnim în obştea Sfântului Teodosie Egumenul într-o nevoinţă aspră, aşa cum se relatează şi în apoftegma IV, 41. Ca timp, este localizat în secolul al VI-lea, deoarece slujirea botezului la Iordan i-a încredinţat-o arhiepiscopul Petru I al Ierusalimului, a cărui perioadă de arhierie a fost între anii 524 şi 552. În alte izvoare[2] se vorbeşte despre un Conon care a fost numit egumen al Lavrei celei mari,

✚ [2]John Binns, *Ascetics and Ambassadors of Christ. The Monasteries of Palestine 314-631*. Oxford 1966. D.J. Chitty, *The desert a City*, Oxford 1966.

în anul 548, şi s-a luptat împotriva origeniştilor. Nu putem spune care dintre cei doi este această persoană, mai ales că timpul şi spaţiul sunt apropiate. Cele două mânăstiri: Penthoucla, a Sfântului Teodosie şi Marea Lavră a Sfântului Sava erau vecine şi comunicau foarte mult între ele. Prăznuirea lui se face pe 19 februarie.

25. Avva Copri. A vieţuit în Schit.

26. Avva Cronie. A fost ucenic al Avvei Antonie cel Mare. După moartea acestuia s-a stabilit în Nitria, unde a fost hirotonit preot. În anul 395, când a fost vizitat de autorul „Istoriei Monahilor din Egipt" avea 100 de ani. A avut ucenic pe Avva Isaac, preotul de la Chilii. Din apoftegmele care pomenesc despre el apare să fi avut darul tâlcuirii Dumnezeieştilor Scripturi. S-au păstrat despre el 5 apoftegme.

27. Avva Daniel de la Schit a trăit în sec. al VI-lea. A fost ieromonah pustnic și, mai târziu, întâistătătorul obştii monahale de la Schit. A suferit peripeţia întreită a înrobirii de către beduini. A treia și ultima oară, în efortul lui de a evada, a lovit cu o piatră pe piratul paznic şi l-a ucis. Chiar dacă și-a mărturisit fapta aceasta multor duhovnici iscusiți, și nici unul nu l-a tras la răspundere, n-a putut însă să se ierte pe sine, şi s-a predat în cele din urmă cârmuitorilor Alexandriei. Când eparhul a vorbit cu el, s-a minunat de discernământul lui și l-a slobozit, zicându-i: „Mergi și te roagă pentru mine, Avva". După aceasta, a revenit la Schit, şi mai târziu, s-a mutat într-un loc mai sigur, la Tavoc, din cauza năvălirilor tâlharilor, unde a și murit ca stareţ al mânăstirii întemeiate de el însuşi, cinstit

şi respectat de toţi pentru virtutea şi harismele lui. Din textele care sunt cuprinse în Patericul Mare (VII, 13; VII, 14; VIII, 4; VIII, 5 ş.a.) ne putem da seama de larga şi adânca preţuire de care se bucura din partea tuturor Lavrelor călugăreşti. La o vârstă înaintată, s-a ocupat cu alcătuirea desăvârşită a povestirilor lui despre asceţii renumiţi, pe care foarte probabil le-a folosit şi în discuţiile lui. Acestea au fost consemnate, după toată probabilitatea, după moartea lui de către un ucenic şi constituie o colecţie care are o largă răspândire. Ucenicul lui în aceste povestiri adaugă suficiente elemente biografice despre Avva (viaţa Avvei Daniel Schitiotul, Ed. L. Clugnet, Paris, 1901).

28. Avva Dioscor. A fost ucenic al Avvei Pamvo şi preot în Nitria în jurul anului 390. Ulterior a ajuns episcop în Ermopolis, între 394-403. Trei apoftegme.

29. Avva Dorotei. Provenea probabil din Antiohia și a trăit la mijlocul secolului al VI-lea. A fost ucenic în mânăstirea lui Avva Seridie și în primii ani ai tinereții a fost îndrumat de două mari personalităţi ascetice, Avva Varsanufie şi Avva Ioan prorocul, care exercitau o influenţă hotărâtoare în viața de obşte a fraţilor mânăstirii, în principal prin intermediul Egumenului Seridie. Mai târziu, după moartea Avvei Seridie şi a Avvei Ioan, întrucât nici Avva Varsanufie care era zăvorât nu dădea niciun semn de viață, a hotărât să-şi împlinească marele lui dor şi a plecat în pustiu. A ales un ţinut arid între Gaza şi Maiuma, însă la scurt timp l-au descoperit părinții care la mânăstirea Avvei Seridie se liniştiseră și primiseră mult ajutor lângă el, şi nu înţelegeau să se despartă de acesta. Astfel, a fost

silit să se supună voinţei lui Dumnezeu şi a întemeiat mânăstirea lui între Gaza şi Ascalon, în jurul anului 540. Pomenirea lui se face pe 13 august. Vezi Avva Dorotei, Opere ascetice, Ed. Etimasia, mânăstirea Sfântului Ioan Botezătorul, Kareia, Atena, 1981.

30. Avva Dula. A fost ucenicul Avvei Visarion. 2 apoftegme.

31. Avva Efrem Sirul. A trăit între 306 şi 373. S-a nevoit la Nisibe, iar după cucerirea de către perşi s-a mutat la Edessa. Mare poet şi imnograf al Bisericii. A scris mult şi scrierile sale fiind mult apreciate au fost traduse încă din timpul vieţii sale în greacă. Este pomenit pe 28 ianuarie.

32. Avva Elladie. A trăit la Chilii cel puţin douăzeci de ani, aparţinând celei de a treia generaţii de monahi. Este pomenit de Biserică pe 9 noiembrie.

33. Avva Epifanie, Episcopul Salaminei din Cipru, s-a născut în anul 315, în oraşul Elefteropolis din Palestina. În tinereţe, l-a cunoscut şi a ucenicit pe lângă Cuviosul Ilarion cel Mare în Palestina. Exemplu şi sfaturile acestuia au contribuit mult la apropierea lui de monahism. Ca monah, a vizitat centrele monahale din Egipt, unde a cunoscut bărbaţi sfinţi, a căror nevoinţă stăruitoare şi viaţă sfântă în Dumnezeu au constituit o pildă de urmat. S-a întors în patria lui şi a întemeiat o mânăstire, unde a fost egumen aproape treizeci de ani. În anul 376, episcopii Ciprului l-au ales episcop de Salamina şi mitropolit al întregii insule, în pofida împotrivirii lui. Ca episcop, a arătat o râvnă neobosită în apărarea Ortodoxiei împotriva arianismului şi pentru întărirea monahismului, înăuntrul şi în afara

Ciprului. În ultimii ani ai vieții, a fost atras în lupta pentru alungarea Sfântului Ioan Gură de Aur, dar a sesizat greşeala la timp şi n-a rămas în Constantinopol, unde venise pentru Sinodul de la Stejar (403), Sinod care l-a condamnat pe Sfântul Ioan. Întorcându-se, a murit pe drum. Pomenirea lui se face pe 12 mai.

34. Avva Evagrie Ponticul. S-a născut în Ivirul Pontului, în jurul anului 345. Ucenicia şi-a făcut-o pe lângă părinţii Capadocieni, Vasile cel Mare și Grigorie Teologul. A fost hirotonit diacon la Constantinopol de cel din urmă şi a slujit ca arhidiacon. La scurt timp, însă, a mers în Palestina și de acolo în Egipt, unde a şi fost tuns călugăr. A rămas doi ani în ținutul muntos al Nitriei și, după aceea, s-a stabilit în pustiul Chiliilor, unde a şi rămas pentru restul vieții lui. A avut legături cu cei doi sfinți Macarie, cel din Alexandria și cel din Egipt, lângă care și-a făcut și ucenicia. A murit în anul 399. Datorită inteligenţei şi culturii lui de excepţie, a devenit foarte cunoscut. Opera lui scrisă a fost vastă, dar, pentru că provenea din mediul origenist, a fost socotită cât timp a trăit ca filo-origenistă. Mai târziu, în anul 553, a fost condamnat de Sinodul al V-lea Ecumenic pentru concepțiile lui origeniste. Cu toate acestea, influența lui asupra contemporanilor, cât şi a urmașilor a fost mare. Principalele lui lucrări s-au salvat (prin codicii copiați), fie purtând numele lui, fie sub numele altor scriitori cunoscuți. Paladie, care a fost unul dintre ucenicii lui, i-a consacrat capitolul 38 al Istoriei lausiace.

35. Amma Evghenia.

36. Avva Evloghie preotul. *Istoria Monahilor din Egipt*

spune despre el că vedea sufletele celor care se apropiau de Sfânta Împărtăşanie şi îi oprea pe cei nevrednici. Este pomenit în Sinaxarul Palestinian la 3 februarie.

37. Avva Evprepie.

38. Avva Ghelasie. Din textele care amintesc despre el, aflăm că a zidit o mânăstire la Nicopolea Palestinei din lucrare dumnezeiască şi a organizat-o deplin din ofrandele credincioșilor. A fost vrednic de cinstire pentru că s-a împodobit cu multe virtuţi şi a ajuns pe culmile nepătimirii. S-a învrednicit şi de darul preoţiei. Sfântul Simeon Stâlpnicul îl numeşte „omul lui Dumnezeu". Prăznuirea lui se face pe 31 decembrie. Șase apoftegme.

39. Avva Gheorghe Pustnicul. S-a nevoit în munții mânăstirii Sfântului Teodosie Rusul, la Scopelo, Cilicia. A fost neagonisitor cu desăvârşire. La acesta se referă cap. 91 din Limonarul lui Ioan Moshos.

40. Avva Grigorie Teologul. S-a născut în satul Arianz din Nazianzul Capadociei, în anul 329. La început, a studiat în Cezareea Capadociei, Cezareea Palestinei, Alexandria şi Atena, unde s-a cunoscut cu Marele Vasile. La sfârşitul studiilor, s-a întors la Nazianz şi s-a nevoit pentru o perioadă de timp împreună cu Sfântul Vasile în Pont. A fost hirotonit preot, împotriva voinţei lui de către tatăl său, care era episcopul Nazianzului. A ajuns până la tronul patriarhal de Constantinopol, din porunca împăratului Teodosie. Pentru că o parte dintre episcopi ridicau problema legalităţii înscăunării lui şi provocau tulburare în sânul Bisericii, acesta a recurs la gestul eroic al retragerii, deşi fusese ales de

întreaga ierarhie a Răsăritului și câștigase prin virtutea lui poporul și cârmuitorii. Au rămas memorabile cuvintele de dinainte de retragere, prin care îi chema pe ierarhi la unire și îi implora înaintea Sfintei Treimi să rezolve paşnic diferenţele dintre ei, spunându-le: „Dacă eu sunt cauza discordiei - nu sunt mai de cinste decât Iona -, aruncați-mă în mare, ca să înceteze furtuna". Împăratului, care stăruia ca Grigorie să-și schimbe părerea, i-a cerut ca ultimă dorință să-i primească demisia, pentru ca episcopii să se împace între ei. Ultimii ani ai vieții i-a petrecut la Arianz, petrecând viaţă ascetică. În această perioadă, s-a ocupat, în principal, cu scrierea operei lui. A murit în anul 390. Pomenirea lui se face pe 25 ianuarie.

41. Avva Ierax. Este pomenit în Lavsaicon (22), alături de Avva Pavel cel Simplu, de unde deducem că a vieţuit la Nitria sau la chilii, aparținând primei generaţii de monahi. Au mai fost și alți monahi cu acest nume, unul la Tebaida și altul la Schit.

42. Avva Homai.

43. Avva Ilarion cel Mare. S-a născut în anul 291. Este întemeietorul monahismului palestinian în secolul al IV-lea. S-a născut în regiunea Gazei. În anul 305 a fost trimis la şcoală în Alexandria, dar el a părăsit şcoala şi a mers la Cuviosul Antonie cel Mare, intrând în obştea acestuia. După moartea părinților, împarte averea moştenită şi pleacă în pustia din apropierea oraşului Maium. În jurul anului 320 face o mânăstire, al cărei model se va răspândi în Palestina şi Siria. A avut darul izgonirii duhurilor necurate. Cu

şapte ani înainte de moartea sa (371/372) a mers în Cipru, unde a trăit în singurătate. Este pomenit pe 21 octombrie.

44. Avva Ioan Kilikas, egumenul Raithului. Patru apoftegme scurte în Patericul alfabetic.

45. Avva Ioan Anahoretul a trăit în prima jumătate a sec. al V-lea în Siria, poate sub jurisdicția Episcopiei Ciprului al cărei episcop Teodoret a scris *Istoria iubitoare de Dumnezeu*, în care aminteşte câteva date şi despre fericitul Ioan. Acesta „a găsit adică o bucată de stâncă cu orientare spre nord, expusă grelelor condiţii din timpul iernii, şi a început singur o nevoinţă aspră, pe care Teodoret o trece cu vederea şi n-o descrie, pentru că oarecum era la fel cu cea pe care o aveau pustnicii Talasie şi Iacob. În locul acesta pustiu, anahoretul s-a nevoit 25 de ani până în anul în care l-a vizitat Teodoret.

46. Avva Ioan Colov (Piticul) (340-409): Porecla se datorează staturii mici a trupului. Cunoaştem puţine lucruri despre viaţa lui. A fost unul dintre cei mai renumiţi Bătrâni ai generaţiei a doua de monahi din Schit. La vârsta de 18 ani a mers la Schit şi a făcut ucenicie la Avva Ammoi, lângă care a învăţat ascultarea desăvârşită şi smerenia. După moartea Bătrânului său, care probabil s-a întâmplat în anul 375, vieţuieşte ca pustnic, dar la scurt timp se alipesc de el alţi călugări. Este amintit în viaţa lui faptul că a devenit preot, fără să transpară clar acest lucru din apoftegmele lui. Ceea ce ne arată foarte clar apoftegmele sunt puternica personalitate a lui Ioan şi activitatea lui ca părinte duhovnicesc în mediul respectiv. Unul dintre

părinţii contemporani lui a spus că „Ioan, prin smerenia lui, are tot Schitul la degetul cel mic". Numărul mare de apoftegme (47) legate de persoana lui arată gradul ridicat de notorietate de care se bucura între monahi. Pomenirea lui se face pe 9 noiembrie.

47. Avva Ioan Gură de Aur. Nu trebuie să ne surprindă deloc faptul că îl regăsim pe Sfântul Ioan Gură de Aur, marele Părinte şi Învăţător al Bisericii, între părinţii pustiei. Viaţa lui îl îndreptăţeşte pe deplin a fi inclus între aceştia. Acesta a trăit ca un pustnic mulţi ani, înainte de a ieşi în lume pentru slujirea Bisericii. De altfel, toţi marii Părinţi şi Învăţători ai Bisericii au trecut printr-o perioadă lungă de pustnicie şi asceză înainte de a ieşi în câmpul public al luptei pentru apărarea dreptei credinţei sau al slujirii pastorale a Bisericii lui Hristos. Alături de Sfântul Ioan Gură de Aur îi regăsim între părinţii pustiei pe Sfântul Grigorie Teologul şi pe Sfântul Vasile cel Mare. Redactorii Patericului au inclus apoftegme provenite de la aceştia. Prezenţa lor în filele Patericului este extrem de importantă şi sugestivă pentru sublinierea faptului că vieţuirea după Dumnezeu este una singură în pustie şi în lume. Chiar dacă darurile sale excepţionale, de exeget al Dumnezeieştilor Scripturi şi de mare predicator, l-au chemat la slujirea pastorală a Bisericii, ca preot şi ca episcop, Sfântul Ioan Gură de Aur nu a încetat să trăiască asemenea unui pustnic până la sfârşitul vieţii şi mai ales să gândească asemenea unui pustnic. S-a născut la Antiohia, în anul 334. Tatăl lui era comandant în armată. Antuza, mama sa, era o femeie evlavioasă, care a rămas văduvă de foarte

tânără și s-a dedicat creșterii lui Ioan. Acesta a studiat filosofia şi retorica. Încă din timpul când era cu mama lui, Ioan Gură de Aur ducea o viaţă ascetică. După moartea acesteia, a părăsit casa părintească şi a vieţuit patru ani împreună cu un eremit sirian şi alţi doi ani ca pustnic, într-o peşteră din munţii Antiohiei. În timpul acesta, a aprofundat teologia, dar sănătatea l-a forțat să se întoarcă în cetate. La porunca împăratului Arcadie, în anul 397, a fost obligat să primească scaunul de arhiepiscop al Constantinopolului. La scurt timp însă, din pricina verticalităţii lui, a intrat în conflict cu împărăteasa Eudoxia şi apoi a fost dus în exil. La început, la Cucuzo, în Armenia şi apoi, printr-o nouă poruncă, a fost trimis pe țărmul de răsărit al Mării Negre. Pe drum, însă, din cauza greutăţilor, a murit la Comana, în Pont, în anul 407. Sfântul Ioan Gură de Aur este considerat drept unul dintre cei mai mari părinți și scriitori bisericeşti, nu doar datorită volumului lucrărilor sale, ci în principal datorită strălucirii personalității lui duhovnicești în ogorul Bisericii, dar şi în cadrul societăţii omeneşti, în general. Pomenirea lui se face pe 13 noiembrie.

48. Avva Ioan al Licopolei. În *Istoria monahilor din Egipt* aflăm că în ținutul Licos al Thebaidei se nevoia avva Ioan, om cu adevărat sfânt, ale cărui scrieri mărturisesc că avea harisma înainte vederii şi a profeției. A adormit la 90 de ani, dintre care ultimii 40 i-a trăit în peştera de unde nu ieşea niciodată, dar nici nu intra nimeni. Îi binecuvânta printr-o ferestruică pe vizitatori şi vorbea cu ei despre problemele lor. Nu primea să fie vizitat de femei. Nu făcea vindecări în

public și tămăduia prin rugăciune şi prin uleiul pe care-l trimitea bolnavului. A prezis evlaviosului împărat Teodosie câte erau să i se întâmple şi sfârşitul lor. Preziceri asemănătoare a făcut şi simplilor vizitatori. A trăit anii mulţi ai vieţii lui în nevoință aspră, fără pâine şi mâncare gătită. Şi la bătrâneţile lui mânca doar fructe şi acestea după apusul soarelui. Îl caracteriza smerenia adâncă pe care o recomanda şi vizitatorilor lui, spunându-le că este temelia virtuților. Şi-a prevăzut moartea şi a dat poruncă timp de trei zile ca să nu-l viziteze nimeni. A îngenuncheat la rugăciune şi astfel şi-a dat sufletul lui Dumnezeu. Este pomenit pe 27 martie.

49. Avva Ioan Persul. A trăit în a doua jumătate a secolului al VI-lea, în Arabia Egiptului. S-a bucurat de mare preţuire, datorită virtuţii lui, aşa cum o arată şi întâmplarea care s-a păstrat în *Limonariul lui Ioan Moshos*. Papa Grigorie cel Mare, Dialogul (540-607), când l-a văzut de departe pe Avva Ioan Persul pe drumul Romei, unde venise să se închine la mormintele Apostolilor Petru şi Pavel, s-a grăbit să bată primul metanie şi nu s-a ridicat decât după ce s-a ridicat Avva Ioan (vezi *Limonariul lui Ioan Moshos*, PG 87, 3, cap. 151, 3015-16D şi 3017A).

50. Avva Iosif din Panefo. Este unul din marii bătrâni din generaţia a doua de monahi. Sfântul Ioan Casian consemnează două convorbiri cu el (16 şi 17), despre prietenie şi despre împlinirea făgăduinţelor. A fost foarte învăţat. A fost căutat pentru evlavia sa de Avva Pimen şi de alţi părinţi de la Schit. Sub numele lui sunt păstrate 11 apoftegme în Patericul alfabetic.

51. Avva Isaac, preotul de la Chilii. A fost ucenic al Avvei Cronie și al Avvei Teodor din Ferme. Sfântul Ioan Casian are două convorbiri duhovnicești cu el despre rugăciune (9 și 10). A fost exilat împreună cu ceilalți monahi origeniști, la anul 400. A scăpat cu viață din invazia de la 407 și a trăit până spre anul 420.

52. Avva Isaia (de la Schit). A trăit în secolul al IV-lea și s-a nevoit la Schit. A fost contemporan cu Avva Macarie cel Mare. În apoftegma I, 33, el se prezenta ca biograf al Avvei Macarie. Probabil că este cel amintit de Paladie (*Istoria lausiacă*, cap. 14. Vezi și Macarie 27; Pamvo 11) împreună cu fratele său Paisie. Copii dintr-o familie bogată, după moartea tatălui lor, aceștia au împărțit moștenirea ce li se cuvenea și s-au hotărât să urmeze viața monahală, dar fiecare într-un mod diferit. Paisie a construit din banii lui o mânăstire, și cu puținii frați care au rămas cu el a destinat-o și ca adăpost pentru trecători, bolnavi, bătrâni și săraci. Isaia a împărțit ceea ce i se cuvenea așezămintelor monahale, bisericilor și închisorilor, a învățat un meșteșug neînsemnat, ca să-și câștige pâinea, și s-a dedicat ascezei și rugăciunii. Ei sunt cei pentru care s-a creat sfadă între frați. După moartea lor, aceștia se întrebau care viețuire a fost mai bună, a unuia sau a celuilalt și au cerut părerea Avvei Pamvo. Acesta le-a zis: Amândoi sunt desăvârșiți înaintea Domnului. Unul a făcut lucrarea lui Avraam, iar celălalt lucrarea lui Ilie. Primul volum al Filocaliei cuprinde un scurt cuvânt al Avvei Isaia: Douăzeci și șapte de capitole despre paza minții.

53. Avva Isidor de la Schit: Sub acest nume sunt cunoscuţi şi alţi nevoitori. Aici este vorba despre Isidor, preotul Schitului (secolul al IV-lea), înainte ca această slujire să fie preluată de Pafnutie. Casian, care a trăit la Schit şi era din obştea lui Pafnutie, succesorul lui Isidor, subliniază harisma deosebită pe care o avea acesta, aceea de a alunga demonii şi faptul că-şi îndeplinea cu mult succes rolul de avvă şi preot. Paladie ne relatează că Avva Isidor l-a vindecat pe Avva Moise Etiopianul, care la începutul vieţii lui călugăreşti era asaltat foarte tare de ispita desfrânării. De aceea s-a şi refugiat la acesta (vezi *Istoria Lausiacă*, cap. 19). Se crede că a murit înainte de anul 399.

54. Avva Isidor Pilusiotul. A fost unul din marii părinţii din generaţia a treia de monahi. În sinaxar se spune că era rudenie cu Teofil şi Chiril, arhiepiscopii Alexandriei. S-au păstrat de la el două mii de scrisori cu conţinut duhovnicesc către episcopi, preoţi, monahi şi mireni. A trecut la Domnul în jurul anului 435, la mânăstirea sa din Pilusion. Este pomenit între sfinţi pe 4 februarie.

55. Avva Longhin. A fost egumen al monahilor din Enat. A venit aici din Palestina, de la mânăstirea Fericitului Ieronim. S-a săvârşit la anul 460.

56. Avva Lot. Avva Agaton (1) şi Avva Iosif din Panefo (6 şi 7) vorbesc de el. Este pomenit pe 22 octombrie.

57. Avva Luchie. Este întemeietorul mânăstirii din Enat, la nouă mile spre vest de Alexandria. Sub stăreţia lui, centrul monahal de la Enat a ajuns una dintre cele mai cunoscute din secolele IV-VII.

58. Avva Macarie cel Mare sau Egipteanul (300-390): Izvoarele vorbesc despre doi Macarie contemporani, Macarie Alexandrinul și Macarie Egipteanul, și nu este posibil să separăm faptele unuia de ale celuilalt. Macarie cel Mare, Egipteanul, este întemeietorul Schitului. S-a născut în jurul anului 300. Originea lui lumească era umilă: cămilar care se ocupa cu transportul salpetrului. În anul 330 se retrage într-o chilie, la marginea unui sat din Delta Nilului. Refuzând să devină preot, merge în alt sat și acolo suferă o mare rușine. La scurt timp, se descoperă nevinovăția lui și ocările oamenilor se transformă în prilej de cinstire. Pentru a evita lauda omenească părăsește zona locuită şi ia drumul pustiului adânc. Între anii 330 și 340 este vizitat o dată, sau probabil de două ori, de Cuviosul Antonie cel Mare, la sfatul căruia se hirotoneşte preot în 345 pentru monahii din Schit. Este amintit, deja, ca preot duhovnic al părinților adunați în jurul lui. Între anii 373 și 375, Macarie Egipteanul este exilat împreună cu Macarie Alexandrinul, de către episcopul arian Lucian al Alexandriei, într-o insulă din Deltă, unde îi convertește pe locuitori. Întorcându-se la Schit, faima lui se mărește și mai mult, iar ucenicii încep să se înmulțească. Paladie amintește că s-a învrednicit devreme de un așa mare discernământ, încât era numit „copilul bătrân". După aceea, a primit harisma vindecărilor, a stăpânirii împotriva duhurilor necurate și a cunoașterii inimilor. Adică ştia despre închipuirile pe care demonul le semăna în inimile fraților. Multe povestiri s-au spus despre Sfântul Macarie. Dintre acestea amintim două: Prima se referă

la perioada de dinaintea plecării la Schit: dacă vreun frate venea la el cu teamă, ca la un bărbat mare şi sfânt, nu-i grăia nimic. Dar dacă cineva dintre frați îi vorbea, ca şi cum nu l-ar fi socotit cineva, spunându-i, de exemplu: Avva când erai cămilar şi obişnuiai să furi salpetru şi să-l vinzi, nu te bătea paznicul?, cu acela vorbea cu multă bucurie despre orice. A doua povestire amintește despre o dorință de-a lui pe când se afla la Schit şi care-l lupta de cinci ani, anume să înainteze mai adânc în pustiu, ca să găsească nevoitori mai bătrâni decât el. Credea în existenţa acestora și realitatea i-a dat dreptate. El însuși povestea că a găsit o oază cu un lac și o insuliță și în ea doi bărbați goi, vârstnici, care se găseau acolo de 40 de ani. Aceştia i-au spus că dacă un om nu se leapădă de toate lucrurile lumii, nu poate să fie călugăr. Și când Macarie le-a spus că-i este imposibil și că n-ar putea să facă ceea ce fac ei, aceia i-au răspuns: Chiar dacă nu poți să faci ceea ce facem noi, stai în chilia ta și plângi păcatele tale. De aceea, obişnuia să spună: Încă n-am devenit călugăr, dar am văzut călugări. Iertați-mă, frații mei! Sub numele său ni s-au păstrat apoftegme (41 în Patericul egiptean), epistole, lucrări și omilii. Cea mai cunoscută lucrare sunt *Omiliile duhovniceşti*. Pomenirea lui se face pe 19 ianuarie.

59. Avva Macarie Alexandrinul (293-393), numit şi „orășeanul" (omul din cetate), s-a botezat la vârsta de 40 de ani. A fost ucenicul Cuviosului Antonie cel Mare şi contemporan cu Macarie Egipteanul. Deci, a făcut parte din prima generaţie de mari asceţi. Cât timp a fost în Alexandria, s-a îndeletnicit cu meseria

de cofetar. Convertirea lui, însă, a fost atât de hotărâtă, încât era dispus la orice nevoință aspră și-i depășea pe mulți. A fost numit preot al Chiliilor și mai târziu „arhimandrit" al Nitriei. Sozomen amintește că a fost hirotonit preot mai târziu decât omonimul său. În anul 373 a fost exilat împreună cu Macarie Egipteanul de către episcopul arian Lucian al Alexandriei, într-o insulă din Deltă, unde a rămas doi ani. Când fata preotului idolatru, care era demonizată, a fost vindecată de aceștia, locuitorii insulei, care erau idolatri, au distrus templul și l-au înlocuit cu o biserică. A dobândit mare faimă și prin bucuria cu care îi atrăgea pe tineri la monahism. Paladie în capitolul al 18-lea al Istoriei lausiace relatează multe lucruri minunate din viața Avvei Macarie Alexandrinul. Pomenirea lui se prăznuiește la 19 ianuarie[3].

60. Avva Marcu Ascetul. A trăit la sfârșitul secolului al IV-lea și în prima jumătate a secolului al V-lea. Apogeul lui este în jurul anului 430. A fost ucenicul Sfântului Ioan Gură de Aur și contemporanul sfinților Nil și Isidor Pelusiotul, asceți cu renume. Apare ca avvă la o mânăstire din Ancira. Truditor în cercetarea Scripturilor, a scris multe cuvântări care au oferit o cunoaștere bogată și folos duhovnicesc. Este unul dintre scriitorii asceți de renume și învățătorul cel mai popular al vieții în nevoință, astfel încât asceții bizantini ajunseseră să spună: „Vinde-le pe toate

---

✦ [3]Trebuie să spunem că în apoftegmele în care nu există elemente distincte, despre care dintre cei doi Macarie este vorba, nu putem să le atribuim cu siguranță unuia sau altuia.

și cumpără-l pe Marcu". Lucrările lui au supraviețuit peste veacuri și au influențat decisiv viețuirea și gândirea monastică. Avva Marcu a urmat altor Sfinți Părinți care n-au scris și n-au vorbit despre adevărurile vieții duhovnicești fără să le trăiască. Trei dintre lucrările sale reprezentative sunt cuprinse în volumul întâi al Filocaliei: *Despre legea duhovnicească, Despre cei care cred că se îndreptățesc din fapte, Epistolă către nevoitorul Nicolae.* La o vârstă înaintată, s-a refugiat în pustiu, unde a și adormit în Domnul la adânci bătrânețe. Pomenirea lui se prăznuiește pe 5 martie.

61. Avva Marcu, ucenicul lui Avva Siluan. Avva Marcu a rămas în memoria Bisericii, prin intermediul Patericului, ca una dintre cele mai frumoase pilde de ascultare și tăiere a voii proprii. Avva Siluan îl iubea cel mai mult dintre toți ucenicii săi tocmai pentru că făcea ascultare desăvârșită. El este ucenicul care la chemarea Bătrânului său a lăsat litera o neterminată - scria în momentul acela -, nu a întors condeiul să-l împlinească pentru a nu întârzia cu răspunsul. Este pomenit pe 20 mai, cu numele de Cuviosul Marcu Pustnicul.

62. Avva Matoe a viețuit în Raith în prima jumătate a secolului al V-lea, în perioada de maximă înflorire a monahismului la Schit. Într-una din apoftegmele reținute sub numele lui se spune că „schitenii făceau mai mult decât Scriptura, iubind pe vrăjmașii lor mai mult decât pe sine" (Patericul alfabetic, Avva Matoe 5).

63. Avva Meghetie.

64. Avva Moise Etiopianul (în jurul anilor 332-407). S-a convertit la monahism după ce o vreme a

fost şef al unei bande de tâlhari şi în urma uciderii unui om. Îmbunătăţirea lui duhovnicească a fost însemnată, la început sub îndrumarea Avvei Macarie cel Mare şi, după aceea, a Avvei Isidor Preotul. Două evenimente importante punctează viaţa lui la Schit: hirotonia şi intrarea lui în tagma clericilor, apoi plecarea din centrul Schitului spre pustia Petrei, în pustiul cel mai adânc, în urma sfatului Avvei Macarie, ca să încerce o mai mare reculegere (aşezarea aceasta nu trebuie să se confunde cu Petra care este lângă Clysma). A fost ucis de către barbarii jefuitori la Schit, în anul 407. Celor care l-au sfătuit în ultima zi a vieţii lui ca să plece şi să se salveze le-a zis: Eu aştept de atâţia ani ziua aceasta! Paladie consemnează că Moise Etiopianul se număra printre marii părinţi ai pustiului (Lavsaicon 19). Murind, a lăsat 70 de ucenici. Sfântul Ioan Casian i-a dedicat două convorbiri (1 şi 2). Pomenirea lui se prăznuieşte la 28 august.

65. Avva Nil Ascetul a trăit la sfârşitul secolului al IV-lea şi în prima jumătate a secolului al V-lea. Patria lui a fost Constantinopolul şi a făcut ucenicie lângă Sfântul Ioan Gură de Aur. Era de origine nobilă, dintr-o familie bogată şi cu renume. Şi-a însuşit o cultură vastă şi a deţinut şi funcţia de eparh al cetăţii Constantinopolului. Cu toate că era căsătorit şi tată a doi copii, s-a hotărât împreună cu soţia să urmeze o viaţă de nevoinţă. Astfel, soţia şi fiica au mers la o mânăstire din Egipt, iar el cu fiul său Teodul au plecat în Pustiul Sinaitic. La o incursiune a barbarilor în muntele Sinai, Teodul a fost prins şi făcut rob. A fost salvat în

ultimul moment de la moarte, într-un chip minunat, datorită rugăciunilor părintelui său. Sfântul Nil este unul dintre părinții cei mai cunoscuți printre scriitorii asceți. Este socotit scriitorul uneia din colecțiile de apoftegme care a premers Patericului. Volumul întâi al Filocaliei cuprinde două dintre lucrările lui: *153 de capitole despre rugăciune* și *Cuvânt ascetic*, care se referă la înalta vieţuire a monahului. Scoate în evidență adevăratele modele ale vieții duhovnicești și nevoința autentică în cadrul tradiției isihaste. Pomenirea lui se prăznuieşte la 12 noiembrie.

66. Avva Nisterie cel Mare. Mai mulți părinți au purtat acest nume în secolele IV și V. Avva Nisterie cel Mare a fost apropiat Cuviosului Antonie cel Mare. Este foarte posibil să fie aceeași persoană cu cea care apare în convorbirile Sfântului Ioan Casian (14 și 15). Este pomenit în Sinaxarul Palestinian pe 23 Mai.

67. Avva Nisterie, cel din Chinovie. A trăit într-o obște din Delta Nilului, făcând parte din a treia generație de monahi. Avva Pimen l-a avut la mare evlavie (Patericul alfabetic, Avva Pimen 134) și a stăruit mult să-l întâlnească.

68. Avva Or. Sub numele acesta sunt cunoscuți mai mulți călugări. Unul dintre ei se afla în Nitria, unde l-a întâlnit Melania, în anul 374. Un altul în Tebaiada, în jurul anului 395, care din pustnic a devenit cenobit (ducea viață de obște), și alții. Este confirmat faptul că a existat și la Schit un Avva Or, în timp ce trăia Avva Sisoie, care l-a însoțit pe acest Bătrân la muntele Cuviosului Antonie (Vezi apoftegma II, 53). Nu putem

ști, însă, dacă apoftegmele care poartă numele Avvei Or, sau câte dintre acestea, aparțin lui cu adevărat. Pomenirea lui se prăznuieşte la 7 august.

69. Avva Orsisie. Ucenic al Cuviosului Pahomie cel Mare. Este pomenit pe 15 iunie.

70. Origen. A fost teologul și cercetătorul cel mai important al Sfintelor Scripturi din Biserica veche grecească, precum şi cel mai rodnic scriitor al tuturor veacurilor. S-a născut în jurul anului 185 în Alexandria. Când tatăl său a mucenicit în anul 202 în timpul prigoanei lui Septimiu Sever, a lăsat în urmă șapte copii orfani, dintre care cel mai mare era Origen. Dacă mama sa n-ar fi ascuns hainele tânărului Origen, acesta l-ar fi urmat la martiriu pe tatăl său. Dimitrie, episcopul Alexandriei, i-a încredințat conducerea vestitei Şcoli catehetice la vârsta doar de 18 ani, unde Origen a predat mai multe științe timp de aproape 28 de ani, printre care: dialectica, fizica, matematica, teologia ș. a. Între anii 249-250 în timpul prigoanei lui Decius a suferit multe chinuri, care împreună cu pătimirile din tinerețe i-au grăbit moartea. A adormit în anul 253-254 în Tirul Feniciei. Cu toate că a fost unic ca învățător, și scriitor foarte prolific, a căzut în erezii, pentru care a fost atacat și în cele din urmă, mult mai târziu, au fost condamnate persoana, dar şi opera lui de către Sinodul al V-lea Ecumenic, ținut la Constantinopol în mai, anul 553 şi convocat de împăratul Iustinian I.

71. Avva Paisie cel Mare: S-a nevoit în Egipt, în secolul al IV-lea. Viața lui a fost scrisă de tovarășul său de nevoință, Ioan Kolovos. Prima perioadă s-a nevoit împreună cu Sfântul Pamvo, iar după adormirea

acestuia a mers în pustiu, unde a viețuit în postire aspră și rugăciune și a ajuns la o mare desăvârșire. Se pomenește faptul că timp de 70 de ani n-a gustat nimic altceva, în afară de Sfânta Împărtășanie, în duminici. Pomenirea lui se prăznuiește la 19 iunie.

72. Avva Paladie este autorul *Istoriei lausiace*. S-a născut în jurul anului 364 în Galatia. La vârsta de aproximativ douăzeci de ani a îmbrățișat viața monahală și a mers în Palestina, unde a rămas primii doi ani. După aceea, a vizitat mânăstirile din jurul Alexandriei și a venit în legătură, în acest loc „cu bărbați foarte înaintați în virtute, în jur de două mii". A urmat mutarea în pustiul Nitriei și al Chiliilor, unde i-a cunoscut pe Macarie și pe Evagrie, lângă care a și făcut ucenicie. După moartea lui Evagrie (399), și din motive de slăbiciune, Paladie s-a întors în Palestina. În jurul anului 400 a fost hirotonit episcop al cetății Elenopolis din Bitinia, probabil de către Sfântul Ioan Gură de Aur. A suferit exil în Egiptul de Sus, în anul 406, ca susținător al acestui sfânt, unde a și rămas șase ani. În anul 412, după moartea lui Teofil al Alexandriei, a revenit în Galatia. În anul 417 preia episcopia Aspunelor din Galatia, unde și rămâne până la moartea lui (înainte de anul 431). Pomenirea lui se prăznuiește la 28 ianuarie.

73. Avva Pamvo. S-a născut în jurul anului 304 și a murit în anul 374. A fost unul dintre primii preoți ai Schitului, probabil înainte de 330. O tradiție îl prezintă ca neînvățat, dar avea ucenici pe cei patru „Frați lungi" (se numeau așa din pricina înălțimii lor), dintre care Amonie cel puțin era un bărbat cu o cultură

vastă, și instruit, nu numai în scrierile sfinte. Conform lui Paladie, Avva Pamvo a avut mult spor în lucrarea lui, fiind dotat și cu foarte multe daruri. Când nobila Melania a ajuns de la Roma la Alexandria, l-a vizitat pe Avva Pamvo și i-a oferit trei sute de măsuri de argint. Acela, fiind așezat și împletind la vlăstare de finic, i-a zis doar: „Dumnezeu să-ți plătească". Și a poruncit iconomului să împartă argintul mânăstirilor din Libia și din insule pentru că, a zis el, au nevoie mai mare decât cele din Egipt. Melania însă, care aştepta să audă un cuvânt de laudă pentru darul ei, iar Avva nu zicea nimic, i-a zis: Avva, să știi că sunt trei sute de litre de argint. Şi Bătrânul, fără să fie mișcat deloc, i-a răspuns: Cel căruia i-ai adus acestea, fiica mea, n-are nevoie de cântar. Pentru că Cel care cântărește munții cunoaşte bine cantitatea arginților. Dacă mi i-ai dat mie, bine ai zis, dacă, însă, i-ai dăruit lui Dumnezeu, Căruia nu-i scapă nici doi oboli, taci. Everghetinosul relatează că Sfântul l-a rugat pe Dumnezeu timp de trei ani să nu-i dea slavă pe pământ. Și pentru această smerenie a lui, Dumnezeu l-a preamărit până într-atât, încât nimeni nu putea să privească fața lui, din pricina strălucirii pe care o avea. Pomenirea lui se face la 18 iulie.

74. Avva Pafnutie. Şi-a început viaţa monahală în obşte, dar la scurt timp a plecat în pustiu. La Schit, chiar dacă în câteva rânduri este amintit ca ucenic al Avvei Macarie, în realitate era în cercul lui Avva Isidor Preotul, căruia i-a şi urmat, după ce a fost hirotonit preot. Apoftegmele subliniază mai mult activitatea lui ca părinte duhovnicesc. Mulţi din alte părţi ajungeau

la Schitul greu accesibil ca să primească sfaturi de la el. Mai târziu, Avva Pimen va spune: „Avva Pafnutie a fost mare". Paladie scrie că în timpul celor 79 de ani n-a avut două haine în același timp (*Istoria lausiacă*, cap. 47). Și Avva Casian confirmă că până la adânci bătrânețe și-a păstrat chilia, aflată la o distanță de cinci mile de biserică. Ajuns la 90 de ani, îi refuza încă pe cei tineri care voiau să-i aducă apă. Cronologic, anii vieţii lui nu pot fi stabiliți cu exactitate. Tragem concluzia, însă, că de vreme ce a fost ucenicul Avvei Isidor, perioada maturității lui se situează în jurul anilor 360-400. Sinaxarul palestinian îl pomenește la 25 septembrie. Au fost mai mulți părinți cu numele de Pafnutie. În *Istoria Monahilor din Egipt* (14) este pomenit un Avva Pafnutie care a pustnicit lângă Ieracleopolis. Viaţa Sfântului Antonie (58) pomeneşte de un Cuvios Pafnutie Mărturisitorul, numit și Chefala. Un alt Pafnutie este pomenit de Avva Isaia și a fost ucenic al Avvei Pimen.

75. Avva Pahomie. A trăit în jurul anilor 280/290-346. Este întemeietorul vieţii monahale de obşte în Egipt. S-a născut la Latopole, în Tebaida de Sus, din părinţi păgâni. În armată a cunoscut creştini, a căror iubire pentru aproapele și purtare, în general, i-au făcut mare impresie. Atunci a căutat să afle cine sunt creştinii. A luat hotărârea să le urmeze viaţa şi după eliberarea din armată, îndată s-a pus pe treabă. A început viaţa ascetică de unul singur, la început, într-un mic templu idolatru, părăsit. La scurt timp, a primit botezul şi a intrat în obştea anahoretului Palamon, renumit în acel timp, unde a cunoscut îndeaproape și

a trăit neajunsurile vieţii anahoretice, care nu se supunea unor reguli adevărate şi unui control sistematic al întâistătătorului. După aceea, din vedenie dumnezeiască, în jurul anului 320, a purces la întemeierea unei vieți de obşte într-un sat părăsit din Tavenisia. Primele dificultăţi de adaptare a călugărilor la noua rânduială au fost în scurt timp depăşite şi a început o avalanşă de călugări, astfel încât sfântul a fost nevoit să întemeieze o nouă mânăstire, la mică distanţă. Şi peste puţini ani a început să fie lăudat sistemul vieţii de obşte, „coloniile" călugărilor, aceştia aşezându-se sub oblăduirea duhovnicească a sfântului. În decursul a douăzeci şi cinci de ani, obştea a ajuns să numere nouă mânăstiri de bărbaţi şi două de femei. La Paştele anului 346, în timpul unei epidemii care a secerat peste o sută de persoane, s-a îmbolnăvit şi sfântul. Şi după o încercare înfricoşătoare, care a ţinut 40 de zile, a plecat la Domnul, lăsându-l ca urmaş pe tovarăşul său Petroniu, în cazul în care ar fi supravieţuit, pentru că şi acela era bolnav. Dar n-a trăit, însă, şi locul a fost preluat de Orsisie care, la scurt timp, s-a retras pentru Teodor, ucenicul credincios şi vrednic al Avvei Pahomie, cel plecat la Domnul. Din canonul lui s-au păstrat în limba greacă doar câteva fragmente. Pomenirea lui se prăznuieşte la 15 mai.

76. Avva Pavel cel Simplu. A fost ucenic al Cuviosului Antonie cel Mare. Este pomenit şi de Istoria lausiacă (22) şi de *Istoria Monahilor din Egipt* (24). Ambele surse consemnează măsura foarte înaintată la care a ajuns Avva Pavel în scurt timp datorită smereniei sale.

77. Sfântul Petru martirul, episcop al Alexandriei (300-311). I-a urmat la tronul episcopal în anul 300 lui Theonas. Este posibil să fi fost numit conducător al Şcolii catehetice din Alexandria, ca urmaş al lui Serapion. În anul 303, din pricina prigoanei lui Diocleţian, a părăsit scaunul episcopal fără să înceteze să se intereseze despre „folosul de obşte al bisericilor". După Eusebiu, a fost un episcop exemplar, în special pentru cunoaşterea Sfintelor Scripturi. În timpul păstoririi lui a avut loc Schisma meletiană, Petru fiind cel care l-a caterisit pe Meletie în anul 307. În anul 311 a mucenicit în vremea prigoanei care a avut loc în timpul domniei lui Maximilian. Înainte de execuţie a mers la mormântul Sfântului Evanghelist Marcu, întemeietorul Bisericii din Alexandria, unde suferise moarte martirică şi acesta, şi s-a rugat cerându-i Apostolului să-l întărească în încercarea martiriului şi să ia sub ocrotirea lui Biserica din Alexandria. În continuare şi-a întors rugăciunea către Domnul şi L-a rugat ca sângele martiriului său să pecetluiască şi să însemne sfârşitul prigoanelor. În ceasul acela s-a auzit un glas de sus: „Petru a fost întâiul între apostoli, şi Petru ultimul dintre martiri!"

78. Avva Pior. Paladie vorbeşte în *Istoria lausiacă* (39) despre un tânăr egiptean cu numele acesta, care a plecat de la casa părintească cu o lepădare desăvârşită de lume, şi-n lunga lui viaţă monahală n-a venit în legătură cu nimeni din familia lui. A făcut parte din prima generaţie de monahi şi s-a cunoscut cu Avva Antonie ce Mare, care îl preţuia mult. I se atribuie şi

diferite minuni, între care aceea că a făcut să izvorască apă dintr-o fântână seacă. Avva Pimen spune despre acesta că în fiecare zi punea început. Pomenirea lui se prăznuiește la 17 iunie.

79. Avva Pitirion. În *Istoria Monahilor Egiptului* (15) se menționează că în Tebaida pe un munte înalt și prăvălit, pe nume Porfiritis, deasupra râului, se nevoiau monahii în peşteri. Părintele lor duhovnicesc era Pitirion, unul dintre ucenicii Sfântului Antonie cel Mare, al treilea la rând după acesta. Adică, Avva Pitirion i-a urmat Sfântului Antonie și ucenicului acestuia, Avva Ammona. A făcut multe minuni, dar avea, în special, harisma alungării demonilor. Mânca de două ori pe săptămână, joia și duminica, puțin terci de făină. Este pomenit de Biserică pe 29 noiembrie.

80. Avva Pimen. Despre viața lui nu știm multe lucruri. S-a născut în Egipt. La vârsta de 15 ani, prin anul 380, a venit la mânăstirea de la Schit, unde se nevoiau șase frați după trup. Primul născut se numea Anuf. A fost ucenic al Avvei Macariei Egipteanul; Ioan Kolovos și Moise Etiopianul. Din pricina năvălirii barbarilor la Schit (407), cei șapte monahi frați sunt siliți să plece, și merg la Terenutis, în Egipt, o așezare pe brațul vestic al Nilului, unde se pare că au rămas. De asemenea, știm că Avva Pimen a murit în urma lui Arsenie (449) pentru că, așa cum spun textele, a plâns când a aflat de moartea lui. Pe seama lui s-a pus un mare număr de apoftegme. Cele care se află în Patericul alfabetic împreună cu celelalte ale colecției tematice și altele diferite, răspândite în alte colecții, urcă la 250. Dacă am vrea să definim personalitatea Avvei

Pimen, am spune în două cuvinte că se aseamănă mai puţin cu un deschizător de drumuri şi mai mult cu un înțelept chivernisitor al comorii vieții schitiote, pe care a moştenit-o. Sesizând, poate, că prin pustiirea Schitului, din pricina năvălirilor barbare, s-a încheiat o pagină importantă a istoriei lui, s-a străduit să adune roadele desăvârşite ale veacului schitiot, încât acestea să nu se piardă. În cele o sută de apoftegme ale lui a salvat cuvintele şi metodele a cincisprezece învăţători din vechime ai pustiului (nu erau toţi de la Schit), de exemplu Alonie, Antonie, Ammon, Visarion, Ioan Kolovos şi alţii. Dar şi cuvintele şi nevoinţa lui păstrează şi exprimă modelul care s-a conturat uşor în succesiunea generaţiilor. Astfel, şi-a justificat şi numele, adică a fost „păstor", părinte duhovnicesc, în lanţul de aur al generaţiilor care s-au succedat. S-a săvârşit în jurul anului 460. Pomenirea lui se prăznuieşte la 27 august.

81. Avva Roman cel Sfânt şi făcătorul de minuni s-a născut în satul Roson din Cilicia. De tânăr a mers în Antiohia, în afara căreia a ridicat la poalele unui munte o mică chilie, şi după Teodoret al Cirului, a trăit până la bătrâneţe fără lumină şi fără foc. Se hrănea cu pâine, sare şi apă, iar pletele îi ajunseseră până la glezne. Şi-a sfârşit viaţa trăind închis în chilia lui.

82. Avva Serapion sau Sarapion. Serapion, pe care l-am întâlnit în apoftegma III-46, este aşa-numitul Sindonios, căruia Paladie i-a dedicat cap. 37 al *Istoriei lausiace*. Era învăţat şi ştia pe dinafară toate Scripturile. Conform lui Paladie, datorită marii lui neagoniseli şi a milostivirii, nu ţinea nimic pentru sine, decât

o pânză pe care o avea ca îmbrăcăminte. Şi, aşa înveşmântat, se nevoia cu virtutea. S-a vândut de bunăvoie, rob în casa unei familii idolatre, pe care a făcut-o creștină. Și pe mulți alţii i-a dus la pocăinţă, prin înțelepciunea și virtutea lui. Conform altor izvoare, apare ca un mare ascet, care a trăit în pustiul cel mai adânc al Egiptului. Sub numele de Serapion se mai cunosc și alți asceți. Pomenirea lui se prăznuieşte la 21 martie. Au fost mai mulți părinți cu numele de Serapion: Avva Serapion, ucenic al Cuviosului Antonie cel Mare și prieten al Sfântului Atanasie cel Mare, Avva Serapion cel Mare din Nitria și Avva Serapion de la Schit.

83. Avva Siluan a trăit în a doua jumătate a secolului al IV-lea. La început s-a nevoit în Schit. Nu putem să precizăm perioada, dar a fost nevoie de mult timp ca să se întregească obştea lui, cu cei 12 ucenici. În jurul anului 380 pleacă la Muntele Sinai. Printre ucenicii lui se află cunoscuții asceți: Marcu, Zenon, Zaharia și Netra, episcopul de după aceea al Faranului. După moartea lui Marcu (monah care s-a distins prin ascultare), obștea a plecat în Palestina. În regiunea Gazei, lângă cetatea Gherara, au întemeiat mânăstirea „bărbaților mulți și îmbunătățiți", așa cum pomenește izvorul istoric. Pomenirea lui se face la 6 februarie.

84. Avva Sisoe. La început a locuit la Schit, în tovărășia lui Macarie, Athre și a lui Or. Puţin după aceea, în anul 355 (anul morţii Cuviosului Antonie), a părăsit Schitul, deoarece a început să se adune lume multă, și s-a stabilit pe muntele lui Antonie. Acolo a regăsit, într-o oarecare măsură, singurătatea pe care o avea Schitul la începuturile lui. A trăit în acel loc cu

ucenicul său Avraam și, în continuare, a mers să se stabilească în tovărăşia acestuia pentru totdeauna la Clysma (după anul 429), unde, deja înaintat în vârstă, a şi murit. Faima lui era atât de mare, încât era considerat drept unul dintre cei mai renumiți asceți, în special din anul 356, şi după aceea, când a locuit pe muntele lui Antonie. Aici l-a și vizitat Adelfie, episcopul Nicopolei, ca să primească sfaturi, și diferiți pustnici pentru chestiuni duhovnicești. La Clysma a primit de două ori vizita lui Avva Ammun al Raithului. L-a cunoscut pe Pamvo, marele învățător al Nitriei, şi tradiția referitoare la Pamvo îi prezintă pe cei doi ca fiind pe aceeaşi treaptă de sfințenie. În Patericul alfabetic s-au păstrat 46 de apoftegme sub numele lui. Pomenirea lui se prăznuiește pe 6 iulie. În Pateric sunt cunoscuți încă doi Bătrâni cu numele Sisoe, Sisoe Tebeul și Sisoe al Petrei.

85. Amma Sinclitichia a trăit în Alexandria, în secolul al IV-lea. Se trăgea dintr-o familie bogată și foarte vestită. După moartea părinților ei, a împărțit averile săracilor și s-a tuns în monahism. S-a nevoit pe o moșie a unei rude, afară din cetate. Duhovnicia ei adâncă a devenit cunoscută, și veneau la ea călugărițe, ca să primească putere prin cuvântul și virtutea ei. Spre sfârşitul vieții a fost atinsă de o boală înfricoșătoare (îi putrezeau mădularele), pe care a suferit-o cu răbdarea lui Iov. A murit la vârsta de 80 de ani, după ce a prevăzut ziua și ceasul plecării ei. Viața ei este consemnată pe larg în *Ecloghionul cel nou* (Culegerea cea nouă) al Sfântului Nicodim. Biografia ei este pusă pe seama Sfântului Atanasie cel Mare, dar după opinia

patrologilor este lucrarea altui scriitor. Pomenirea ei se face pe 5 ianuarie.

86. Avva Teodor din Canop. Sunt șase apoftegme păstrate sub numele lui.

87. Avva Teodor de la Enat. Este întemeietorul obștii monahale de la Enat, împreună cu Avva Luchie. Cu numele de Teodor sunt cunoscuți mai mulți monahi. Cel mai cunoscut este Avva Teodor din Fermi, prezentat mai jos, dar se mai pomenește de un Teodor de la Schit și de un Teodor Elefteropolitul.

88. Avva Teodor din Fermi. În afară de mediul lui Pahomie, mai existau cel puțin șase persoane venite cu siguranță înainte de anul 390 (anul morții lui Macarie), cu numele de Teodor. Nu cunoaștem data nașterii lui Teodor, dar la Schit a sfătuit cu prilejul dobândirii celor trei cărți frumoase. La Schit și-a făcut educația și a fost hirotonit diacon, chiar dacă a refuzat din smerenie această slujire, de la care erau excluși tinerii începători. Pustiirea Schitului în anul 407 l-a silit să se stabilească la Fermi, unde se pare că a murit de bătrânețe. A lăsat în urmă faima de Bătrân aspru. A fost unul dintre cei mai mari Bătrâni din generația sa.

89. Amma Teodora. A fost una dintre cele mai înțelepte femei ale vremii sale. Este amintită de *Istoria lausiacă* (41). S-a săvârșit între ani 388 și 399, perioadă petrecută de Paladie în Egipt.

90. Avva Teona. Despre el vorbește *Istoria Monahilor din Egipt* în cuvinte de laudă, iar Sfântul Ioan Casian îi consacră mai multe convorbiri (21, 22, 23). Este

pomenit în apoftegme de Avva Teodor din Fermi și de Avva Pimen.

91. Avva Teodosie, începătorul vieţii de obște (424-529). Este vorba despre Sfântul Teodosie care a fost unul dintre cei mai mari sfinţi ai pustiului iudaic, și organizatorul vieții monahale de obște în Palestina. S-a născut în ținutul Mogariso, din Capadocia, din părinți evlavioși, care s-au îngrijit de formarea lui. În anul 451 merge la Locurile Sfinte ca să se închine și, în continuare, îl vizitează în Siria pe Sfântul Simion Stâlpnicul, care recunoaște în persoana tânărului Teodosie pe cel care va influența puternic formarea monahismului de obște în Palestina. După o perioadă de asceză dură, ca ucenic al Bătrânului Longhin, consăteanul lui a dobândit faima unui bărbat harismatic și după aceea, prin arătare şi lucrare dumnezeiască, a constituit în anul 479, la răsărit de Betleem, o obște care în câțiva ani s-a dezvoltat într-un centru monahal cu un mare număr de călugări, cea mai mare lavră din pustiul Palestinei. De la Teodor, episcopul Petrei, care s-a numărat printre ucenicii sfântului, aflăm că Teodosie, influențat de Sfântul Vasile cel Mare, a dus duhul și concepţia despre monahismul de obşte în Palestina. Îi descrie învățând pe călugării lui din textele Sfântului Vasile cel Mare. Și faptul că în programul vieţii de obște a fost cuprinsă și lucrarea filantropică, exprimă influența idealului capadocian. În cuprinsul mânăstirii, existau multe instituţii de binefacere: azil, spital, orfelinat, și altele, care aduceau mângâiere omului suferind. Sfântul Teodosie, ca și Sfântul

Sava, originar tot din Capadocia, care a înălțat Lavra după patru ani de la întemeierea obștii lui Teodosie, sunt considerați ca întemeietori ai monahismului din pustiul palestinian. În anul 492, amândoi devin „arhimandriți" și aveau în supraveghere generală toate centrele monahale din regiune. Pomenirea lui se face la 11 ianuarie.

92. Avva Teodosie Rosos (cel din Scopelia). Ne este cunoscut din Istoria iubitoare de Dumnezeu, a lui Teodoret de Cyr, cap. X (PG 82, 1388-1893). Originea lui este din Antiohia, din părinți de vază în cetate. A schimbat, însă bunurile materiale și slava lumii, cu viața singuratică în Hristos. A mers în Cilicia, și pe un munte înalt, lângă cetatea Roso, a construit „chilie de piatră", un mic lăcaș în care s-a nevoit mulți ani, dedicându-și cele mai multe ceasuri ale zilei rugăciunii, iar pe celelalte rămase, lucrului mâinilor, cu puțină odihnă, fără să folosească pat sau așternut. Virtutea lui a devenit cunoscută, și s-au adunat în jurul sfântului și alți călugări, pentru care a construit alte colibe. Astfel, s-a format o mică lavră care oferea și sprijin material celor care aveau nevoie din împrejurimi. Le ocrotea pe văduve, pe orfani, pe oamenii săraci, îngrijeau pe bolnavi și pe mulți dintre aceștia, iar sfântul îi vindeca cu rugăciunile lui. Multe sunt minunile pe care le-a săvârșit. În timp ce Lavra creștea continuu, sfântul a fost silit din pricina năvălirilor isaurilor[4], să se mute în Antiohia, unde după puțin timp „a adormit" și imediat a fost cinstit ca sfânt. La conducerea obștii

✣ [4]Popor care locuia la poalele muntelui Tauros și era renumit pentru incursiunile de jaf la popoarele vecine.

i-a urmat ucenicul lui, Eladie. Nu ne este cunoscută cu exactitate perioada în care a trăit. A trăit înainte de anul 444, an în jurul căruia Teodoret a scris *Istoria iubitoare de Dumnezeu.* Prăznuirea lui se face pe 5 februarie.

93. Avva Seridie a fost egumenul obștii care s-a întemeiat la începutul secolului al VI-lea lângă râul Thanaton, în Gaza, și a atras un mare număr de călugări. El însuși a fost și fiul duhovnicesc al marelui Avvă Varsanufie. Din *Întrebările și răspunsurile lui Varsanufie și Ioan*, precum și din scrierile ucenicului lor, Avva Dorotei, aflăm informații despre starea duhovnicească înaltă a vieții din mânăstirea Avvei Seridie.

94. Sfântul Spiridon s-a născut în Cipru, în anul 270 după Hristos. Din fire era blând și înclinat spre viața singuratică, dar pentru că l-au îndemnat părinții, s-a căsătorit cu o femeie virtuoasă, de la care a dobândit o fată pe nume Irina. Era înstărit, cu multe proprietăți și turme de oi. Datorită sfințeniei sale, după moartea soției a fost chemat la tronul episcopal din ținutul său de baștină, Trimitunda, cu mult înainte de anul 325 (astăzi Trimitusia se găsește în zona de stăpânire turcească a Ciprului). Pentru simplitatea și curățenia vieții lui a primit mult har dumnezeiesc și datorită multelor minuni pe care le-a săvârșit a primit și denumirea de „făcător de minuni". A adormit în Cipru în jurul anului 348. Sfintele lui moaște au rămas mult timp în pământ, dar când s-a făcut reînhumarea și s-au găsit neputrezite, le-au păstrat în patria lui până în secolul al VII-lea. Pentru că s-au întâmplat, însă, incursiuni ale barbarilor, au fost mutate la Constantinopol și după cucerirea acestuia, în anul 1453,

au fost duse în Kerkira (Corfu). Pomenirea lui se face pe 12 decembrie.

95. Avva Vasile cel Mare se trăgea dintr-o familie evlavioasă și bogată. S-a născut în Cezareea Capadociei, în anul 332. A făcut studii în țara lui, la Constantinopol și Atena, unde s-a cunoscut cu Sfântul Grigorie Teologul. În anul 356 s-a întors în ținutul natal și a lucrat pentru puțin timp ca retor. Repede, însă, s-a retras din lume. Ca să poată aprofunda duhul monahismului, a vizitat asceți cunoscuți din Siria, Palestina, Egipt și Mesopotamia. Întorcându-se în ținuturile lui, s-a retras la o moșie părintească din Pont, unde l-a vizitat Grigorie și s-au nevoit împreună pentru o perioadă de timp. În acest mediu isihast, în rugăciune și nevoință, au compus Filocalia din lucrările lui Origen, precum și renumitele canoane monastice – în principal lucrarea marelui Vasile – care au constituit fundamentul organizării vieții monahale în Pont și în Capadocia, dar ulterior și în întregul monahism ortodox. În anul 370 a fost hirotonit episcop al Cezareei și, prin autoritatea lui duhovnicească, a fost de mare ajutor corabiei înviforate a Bisericii, încercată de învolburatele valuri ale ereziilor. Contribuția marelui ierarh și scriitor bisericesc și pe plan social a fost atât de importantă, încât chiar din timpul vieții a fost numit cel Mare. A adormit în anul 379. Pomenirea lui se prăznuiește la 1 ianuarie.

96. Avva Veniamin s-a nevoit în a doua jumătate al secolului al IV-lea în pustiul Nitriei. A fost un exemplu pentru tovarășii lui de nevoință și era dăruit cu multe harisme, în special cu harisma vindecării. Cu puține

luni înainte de moarte, s-a îmbolnăvit de hidropică și trupul lui s-a mărit atât de mult, încât atunci când a murit, ne spune Paladie, au smuls pragurile de la ușă și de la geamuri ca să-l poată scoate din casă. A fost considerat ca un nou Iov, pentru că a suportat toată încercarea „cu mulțumire nemăsurată față de Dumnezeu" (vezi Paladie, *Istoria lausiacă*, cap.12). Pomenirea lui se prăznuiește la 29 decembrie.

97. Avva Visarion. Se numără printre Părinții cei mai învățați ai pustiei Egiptului. A trăit la sfârșitul secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea în regiunea Schitului, ca un pustnic rătăcitor, fără să aibă locuință permanentă, dar împlinind în același timp porunca iubirii. Pe seama lui sunt puse multe minuni, printre care și aceea că, neavând mijloc să treacă Nilul, a făcut semnul crucii și a mers pe deasupra apelor râului ca pe uscat, spre marea uimire a mulțimii de la Dulos. A luat parte și la distrugerea templelor idolatre în Egipt. Pomenirea lui se face pe 20 februarie.

98. Avva Zaharia. Carion, ucenicul Sfântului Macarie cel Mare, a plecat din lume la Schit, lăsând în urmă soția cu doi copii. Din cauza foametei, a fost silit să-l ia cu el pe Zaharia, fiul său. Zaharia a murit de foarte tânăr, dar a înaintat cu repeziciune pe treptele desăvârșirii, fiind dăruit, în special, cu harisma rugăciunii. Fără să fie numit încă Avvă, părinți renumiți, precum Macarie și Moise, nu ezitau să-i ceară părerea. Pe patul morții, Avva Isidor i-a zis: „Bucură-te Zaharia, fiul meu, pentru că porțile Împărăției sunt deschise pentru tine" (vezi apoftegma I, 26). Pomenirea lui se prăznuiește la 24 martie.

99. Avva Zenon era ucenicul Bătrânului Siluan și a fost dăruit cu multe harisme duhovnicești. În jurul anului 380, pleacă la Muntele Sinai, împreună cu întreaga obște a Avvei Siluan și, mai târziu, la Gherara, în Palestina, unde întemeiază o mânăstire. O perioadă, spre sfârșitul vieții, s-a nevoit zăvorându-se singur în chilie. Sinaxarul vieții lui ne spune că: „Prin ascultare desăvârșită, nevoință aspră și neagoniseală, a devenit săvârșitor de minuni. Și pe mulți demoni îi izgonea din oameni". Pomenirea lui se prăznuiește pe 19 iunie.

100. Avva Zosima a trăit la sfârșitul secolului al V-lea și în prima jumătate a secolului al VI-lea. Se trăgea din Side, un sat lângă Tirul Feniciei. La început s-a nevoit în mânăstirea Tirului, după aceea la Lavra Sfântului Gherasim de la Iordan și, în cele din urmă, a întemeiat o mânăstire lângă locurile lui natale. Este descris ca unul dintre cei mai experimentați părinți ai pustiului, care a primit și harisma prorocirii. Contemporanul lui, Avva Dorotei a fost admiratorul și ascultătorul lui. El este cel care a redat pe scurt învățăturile Avvei Zosima, cuprinse în capitolul I al Patericului Mare, constituite în cincisprezece cuvântări. De altfel, învățăturile Avvei Zosima prezintă pe larg persoana și duhul Avvei Dorotei, dar și acesta în învățăturile lui se referă deseori la învățăturile Avvei Zosima. Omonimul său, ascetul Zosima, cel care a întâlnit-o pe munte pe Sfânta Maria Egipteanca și i-a dat Sfânta Împărtășanie la sfârșitul vieții ei, este o altă persoană care a trăit la începutul secolului al VII-lea. Pomenirea lui se prăznuiește pe 24 ianuarie.

INDICE DE REFERINȚE BIBLICE

Vechiul Testament

Facerea 1, 12 p.967
Facerea 1, 14-16 p.952
Facerea 1, 26-27 p.824
Facerea 2, 7 p.824
Facerea 2, 15 p.252
Facerea 3, 1-5 p.307
Facerea 4, 1-11 p.640
Facerea 4, 3-5 p.532
Facerea 5, 21-27 p.182
Facerea 6, 3 p.924
Facere 8, 11 p.215
Facere 8, 21 p.531
Facere 12, 1 p.418
Facere 12, 2 p.145
Facere 14, 18-20 pp.122, 826
Facerea 17, 20 p.660
Facerea 18, 1-19 p.654
Facerea 18, 3 p.678
Facerea 18, 17 p.158
Facerea 19, 1-23 p.499
Facerea 19, 1-26 p.654
Facerea 19, 15 p.374
Facerea 19, 30-38 p.293
Facerea 21, 8-21 p.660
Facerea 21, 21 p.214
Facerea 22, 12 p.626
Facerea 25, 12 p.660
Facerea 26, 12 p.190
Facerea 39, 7 p.365
Facerea 39, 10 p.374
Facerea 42, 36-38 p.482
Facerea 46, 3 p.510

Ieșirea 3, 1-6 p.141
Ieșirea 3, 15 p.932
Ieșirea 2, 12 p.603
Ieșirea 7-11 p.516
Ieșirea 28, 6 p.730
Ieșirea 12 p.280
Ieșirea 12, 30 p.282
Ieșirea 32, 20 p.949
Ieșirea 33, 9 p.447
Ieșirea 21, 6. p.627
Ieșirea 20, 1-17 p.516
Ieșirea 12, 29-30 p.485
Ieșirea 13, 1-2 p.530
Ieșirea 13, 14-15 p.530
Ieșirea15, 27 p.914

Levitic 11, 1 p.603
Levitic 23, 5-8 p.280
Levitic 19, 17 p.497
Levitic 23, 10-14 p.530
Levitic 26, 11-12 p.163

Numeri 12, 3 p.749
Numeri 28, 16-25 p.280
Numeri 3, 12-13 p.530
Numeri 21, 9 p.145
Numeri 10, 12; p.215
Numeri 12, 16 p.214
Numeri13, 3 p. 214
Numeri 13, 26. p.214
Numeri 25, 1-3 p.354
Numeri 20, 17 p.544
Numeri 22, 22 p.544
Numeri 14, 29-33 p.596

Deuteronom 4. 24 pp.258, 925
Deuteronom 32, 7 p.611
Deuteronom 27, 17 p.604

Isus Navi 5, 13-15 p.573
Isus Navi 7, 6 și 10 p.751
Iisus Navi 10, 12-14 p.889
Isus Navi 14, 10-11 p.618

1 Regi 2, 6-7 p.331
1Regi 4, 3-22 p.141
1 Regi 5, 1-2 p.141
1 Regi 17, 34-35 p.299
1 Regi 17, 35 p.333
1 Regi 25, 2-40 p.737
2 Regi 2, 7 p.665
2 Regi 11, 25 p.147
2 Regi 15, 31 p.640
2 Regi 17, 23 p.640
2 Regi 25, 8 p.320
3 Regi 2, 36-46 p.932
3 Regi 11, 1 p.318
3 Regi 19, 5-7 p.940
4 Regi 1, 3 p.940
4 Regi 4, 8-37 p.143
4 Regi 12, 37 p.854
4 Regi 25, 8-21 p.297

Estera 8, 12 p.549

Iov 1, 21 p.416, 783
Iov 2, 10 p.428
Iov 2, 5-10 p.439
Iov 15, 15 p.517
Iov 1, 21 p.783
Iov 5, 18 p.331
Iov 10, 15 p.180
Iov 1, 5. p.170
Iov 1, 13-22 p.170
Iov 2, 10 p.170

Psalmul 2, 3 p.934
Psalmul 3, 3 p.605
Psalmul 4, 1 p.440
Psalmul 5, 5-8 p.605
Psalmul 5, 6 p.771
Psalmul 6, 6 p.772
Psalmul 6, 9-11 p.605
Psalmul 7, 10 pp.180, 256
Psalmul 9, 35 p.274
Psalmul 10, 24 p.665
Psalmul 15, 8 p.936
Psalmul 17, 30 p.545
Psalmul 18, 2 p.936
Psalmul 18, 12 p.552
Psalmul 18, 15 p.772
Psalmul 19, 5 p.530
Psalmul 24, 19 pp.317, 731, 772
Psalmul 26, 14 p.769
Psalmul 26, 34 p.598
Psalmul 27, 3 p.605
Psalmul 33, 2 p.579
Psalmul 33, 2-3 p.168
Psalmul 33, 13 p.160
Psalmul 34, 13 p.531
Psalmul 36, 5 p.602
Psalmul 36, 6 p.602
Psalmul 37, 19 p.491
Psalmul 38, 1 p.122

Psalmul 38, 13 p.942
Psalmul 41, 3 p.772
Psalmul 41, 4 p.938
Psalmul 45, 1 p.731
Psalmul 47, 8 p.746
Psalmul 49, 15 p.154
Psalmul 49, 16-17 p.165
Psalmul 50, 1 p.648
Psalmul 50, 18-19 p.742
Psalmul 50, 19 p.593, 601
Psalmul 54, 18 p.645
Psalmul 54, 23 p.394
Psalmul 54, 25 p.346
Psalmul 55, 12 p.251
Psalmul 56, 8 p.935
Psalmul 56, 10 pp.238, 772
Psalmul 57, 1 p.509
Psalmul 57, 5-6 p.355
Psalmul 57, 6 p.771
Psalmul 61, 11 pp.148, 149
Psalmul 65, 12 p.440
Psalmul 66, 2 p.475
Psalmul 68, 30 p.440
Psalmul 72, 22 p.736
Psalmul 72, 22-23 p.161
Psalmul 72, 28 p.602
Psalmul 73, 16 p.579
Psalmul 76, 4 p.356
Psalmul 76, 14-15 p.665
Psalmul 72, 22 p.145
Psalmul 86, 7 p.246, 968
Psalmul 87, 4 p.348
Psalmul 88, 26 p.603
Psalmul 88, 34 p.531
Psalmul 89, 10 p.242
Psalmul 91, 13 p.854
Psalmul 93, 17 p.665
Psalmul 96, 11 p.174
Psalmul 101, 5 p.771
Psalmul 101, 6 p.356
Psalmul 101, 10 p.292
Psalmul 103, 17 p.169
Psalmul 103, 21-22 p.374
Psalmul 103, 24 p.846
Psalmul 106, 22 p.629
Psalmul 106, 32 p.629
Psalmul 104, 14-15 p.193
Psalmul 108, 23 p.772
Psalmul 112, 7 p.665
Psalmul 113, 8 p.749
Psalmul 113, 87 p.626
Psalmul 114, 6 p.601
Psalmul 114, 7 p.602
Psalmul 115, 7 p.161
Psalmul 117, 18 pp.439, 602
Psalmul 118, 21 pp.187, 770, 771
Psalmul 118, 22 p.760
Psalmul 118, 33 p.548
Psalmul 118, 60 p.190
Psalmul 118, 62 pp.645, 772
Psalmul 118, 79 p.602
Psalmul 118, 126 p.428
Psalmul 118, 147-148 p.645
Psalmul 118, 164 p.645
Psalmul 124, 1 pp.155, 340,
Psalmul 126, 1 pp.158, 600
Psalmul 131, 2-5 p.141
Psalmul 134, 15-17 p.748
Psalmul l39, 1-2 p.275
Psalmul 140, 3 p.122
Psalmul 140, 5 p.602

Psalmul 141, 2 p.645
Psalmul 142, 7 p.348
Psalmul 144, 18 p.863
Psalmul 149, 6 p.292

Pilde 1, 7 p.626
Pilde 3, 27 p.675
Pilde 3, 34 pp.158, 777
Pilde 4, 23 p.327
Pilde 5, 22 pp.848, 960
Pilde 11, 31 p.501
Pilde 12, 14 pp.148, 149
Pilde 15, 27 p.146
Pilde 18, 13 p.545
Pilde 18, 19 p.585
Pilde 19, 17 pp.655, 681
Pilde 24, 11 p.330
Pilde 25, 7 p.489
Pilde 26, 20 p.200
Pilde 27, 7. p.307

Ecclesiast 3, 1 p.620
Ecclesiast 3, 17 p.620

Cântarea Cântărilor 5, 2 p.929

Isaia 1, 13 p.531
Isaia 1, 16-19 p.846
Isaia 3, 12 p.788
Isaia 5, 2-4 p.308
Isaia 6, 1 p.927
Isaia 6, 3 p.257
Isaia 6, 5 p.732
Isaia 24, 6 p.600
Isaia 26, 10 p.246
Isaia 30, 15 p.141
Isaia 30, 18 p.747
Isaia 33, 2 p.428
Isaia 33, 15 p.596
Isaia 35, 10 pp.246, 968
Isaia 40, 1 p.649
Isaia 42, 11 p.303
Isaia 42, 14 p.431
Isaia 48, 19 p.133
Isaia 50, 4 p.331
Isaia 50, 6 p.180, 181
Isaia 51, 11 p.246
Isaia 52, 5 p.165
Isaia 58, 1-5 p.301
Isaia 58, 5 p.535
Isaia 61, 1 p.156
Isaia 66, 2 pp.229, 602
Isaia 66, 24 p.284

Ieremia 5, 1 p.516
Ieremia 5, 8 p.307
Ieremia 9, 17 p.249
Ieremia 11, 20 p.256
Ieremia 17, 10 p.256
Ieremia 20, 12 p.256
Ieremia 22, 24 p.133
Ieremia 28, 9 p.179

Iezechiel 5, 11 p.133
Iezechiel 35, 11 p.133
Iezechiel 9, 7; 5, 11 și 23, 5; 30-39 p.832
Iezechiel 33, 11 p.847
Iezechiel 1, 2 p.927
Iezechiel 3, 12 p.257
Iezechiel 14, 14 p.146

Daniel 1, 9 p.194
Daniel 3, 4-7 p.371

Daniel 3, 6 p.447
Daniel 3, 8-23 p.124
Daniel 3, 12 p.924
Daniel 10, 3 p.303
Daniel 6, 5 p.146
Daniel 6, 10-22 p.131
Daniel 7, 13-14 p.927

Amos 1, 9 p.853

Tobie 4, 15 p.173

Cartea Iuditei 12, 16 p.374

Înțelepciunea lui Solomon 5, 15-16 p.194

Isus Sirah 7, 36 p.241
Isus Sirah 13, 19 p.307
Isus Sirah 23, 4 p.316
Isus Sirah 18, 6. p.665
Isus Sirah 34, 23 p.585
Isus Sirah 23, 19 p.164

2 Macabei 5, 21 pp.151, 316

Istoria Suzanei 1, 11, 39 p.374
Istoria Suzanei 1, 34 p.640

Noul Testament

Matei 2, 33 p.934
Matei 2, 35 p.622
Matei 3, 2 p.251
Matei 3, 4 p.957
Matei 3, 7 p.934
Matei 3, 10 p.508
Matei 4, 17 p.251
Matei 5, 1-3 p.954
Matei 5, 3 pp.721, 726, 754
Matei 5, 3-12 p.516
Matei 5, 4 p.275
Matei 5, 4-6 p.315
Matei 5, 5 p.188
Matei 5, 7 p.673
Matei 5, 9 pp.188, 228, 714
Matei 5, 12 p.185
Matei 5, 16 p.598
Matei 5, 19 pp.138, 153, 165
Matei 5, 20 p.123
Matei 5, 22 pp.170, 498, 548
Matei 5, 21-22 p.489
Matei 5, 21-23 p.166
Matei 5, 27 p.493
Matei 5, 28 pp.129, 166, 170, 498, 955
Matei 5, 39 pp.400, 712, 779
Matei 5, 39-40 p.966
Matei 5, 41 pp.617, 812
Matei 5, 43-48 p.732
Matei 5, 44 p.966
Matei 5, 45-47 p.862
Matei 5, 48 p.935
Matei 6, 1 p.959
Matei 6, 1-6 p.467
Matei 6, 1-14 p.655
Matei 6, 1-18 p.468
Matei 6, 3 p.251, 959
Matei 6, 6 p.959
Matei 6, 7 p.648
Matei 6, 9 pp.127, 960
Matei 6, 9-13 p.929
Matei 6, 12 pp.771, 807, 960
Matei 6, 13 pp.164, 172

Matei 6, 14 pp.577, 782
Matei 6, 14-15 p.960
Matei 6, 16-18 p.534
Matei 6, 19 p.946
Matei 6, 24 pp.226, 961
Matei 6, 25 p.957
Matei 6, 26 p.131
Matei 6, 30-33 p.534
Matei 6, 33 pp.124, 957
Matei 6, 34 pp.383, 438
Matei 7, 1 pp.486, 493
Matei 7, 1-2 p.960
Matei 7, 3 p.960
Matei 7, 4 p.555
Matei 7, 5 pp.490, 960
Matei 7, 7 p.598
Matei 7, 7-8 pp.275, 962
Matei 7, 12 p.173
Matei 7, 13-14 p.817, 954, 968
Matei 7, 14 p.708, 842
Matei 7, 15 p.961
Matei 7, 21 pp.132, 577, 961
Matei 7, 21-23 p.159
Matei 8, 4 p.959
Matei 8, 11-12 p.255
Matei 8, 12 pp.121, 242, 284, 604, 746
Matei 8, 20 pp.716, 957
Matei 8, 21-22 p.964
Matei 9, 12 pp.488, 955
Matei 9, 20-22 p.712
Matei 10, 9 pp.132, 957
Matei 10, 10 p.383
Matei 10, 16 p.567
Matei 10 , 19 p.473
Matei 10, 22 p.958
Matei 10, 32 p.120
Matei 10, 37 p.964
Matei 10, 40 p.963
Matei 10, 42 p.963
Matei 11, 12 pp.143, 450, 819, 968
Matei 11, 13 p.544
Matei 11, 28 pp.909, 935
Matei 11, 28-29 p.956
Matei 11, 29. pp.935, 968
Matei 12, 20 p.330
Matei 12, 26 pp.352, 593
Matei 12, 34 p.934
Matei 12, 36 pp.135, 166, 170, 294
Matei 12, 37 p.298
Matei 12, 45 p.118
Matei 13, 4 p.478
Matei 13, 12 p.743
Matei 13, 25-30 p.529
Matei 13, 44 p.141
Matei 14, 17 p.954
Matei 14, 22-23 p.954
Matei 15, 17-20 p.186
Matei 15, 21-28 p.737
Matei 15, 22-28 pp.712, 742
Matei 15, 26 p.737
Matei 16, 24 p.649
Matei 16, 26 p.948
Matei 17, 9 p.959
Matei 18, 3 p.559
Matei 18, 12-13 p.877
Matei 18, 15-17 p.148
Matei 18, 19 p.860
Matei 18, 21-22 p.546
Matei 19, 12 p.762
Matei 19, 17 p.608

Matei 19, 21 pp.649, 694, 946
Matei 19, 27 p.708
Matei 20, 16 p.606
Matei 20, 21 p.667
Matei 22, 11-12 p.121
Matei 22, 11-13 p.847
Matei 22, 13 pp.604, 746
Matei 22, 40 p.800
Matei 23, 12 pp.721, 776, 965
Matei 24, 12 pp.152, 813
Matei 24, 23 p.756
Matei 24, 35 p.129
Matei 24, 44 p.962
Matei 24, 42-44 p.238
Matei 25, 1-13 p.163
Matei 25, 31-32 p.241
Matei 25, 33 p.753
Matei 25, 34 pp.247, 865, 963
Matei 25, 36 p.618
Matei 25, 42-43 p.133
Matei 26, 37 p.847
Matei 26, 39 p.255
Matei 26, 52 p.843
Matei 27, 35 p.640
Matei 27, 57-61 p.569
Matei 28, 3 p.422
Matei 28, 20 p.341

Marcu 1, 12-13 p.954
Marcu 1, 17 p.964
Marcu 2, 19-20 p.668
Marcu 3, 5 p.255
Marcu 8, 14 p.954
Marcu 9, 42 p.946
Marcu 9, 44 p. 377
Marcu 9, 46 p.377
Marcu 9, 48 pp.242, 284, 377
Marcu 9, 50 p.714
Marcu 10, 18 p.608
Marcu 10, 21 p.957
Marcu 10, 23 p.948
Marcu 10, 43-44 p.965
Marcu 10, 45 p.949
Marcu 13, 37 p.962
Marcu 14, 22 p.156
Marcu 14, 38 p.962
Marcu 16, 5 p.422

Luca 1, 11 p.940
Luca 1, 80 p.954
Luca 3, 7 p.934
Luca 3, 11 p.963
Luca 3, 16 p.965
Luca 4, 23 p.118
Luca 5, 8 p.965
Luca 5, 11 p.964
Luca 5, 12 p.255
Luca 5, 16 p.954
Luca 5, 31 p.488
Luca 6, 1 p.955
Luca 6, 13 p.577
Luca 6, 26 p.472
Luca 6, 28 p.164
Luca 6, 29 p.400
Luca 6, 35 p.792
Luca 12, 35-36
Luca 6, 36 p.935
Luca 6, 37 pp.164, 960
Luca 6, 42 p.501
Luca 6, 43 p.364
Luca 7, 44-49 p.273
Luca 9, 23-25 p.133
Luca 9, 62 p.958
Luca 10, 19 pp.150, 557

Luca 10, 30-37 p.586
Luca 10, 42 p.564
Luca 11, 9-10 p.342
Luca 12, 15 p.164
Luca 12, 35-36 p.958
Luca 12, 39-40 p.238
Luca 12, 45-47 p.251
Luca 12, 47 p.138
Luca 12, 47- 48 p.161
Luca 13, 24 p.136
Luca 14, 12-14 p.963
Luca 14, 26 pp.913, 964
Luca 14, 26-27 p.133
Luca 14, 27 p.196
Luca 14, 28-33 p.403
Luca 15, 7 p.748
Luca 15, 11 pp.769, 964
Luca 16, 15 pp.738, 965
Luca 16, 25 pp.279, 881
Luca 17, 10 p.965
Luca 18, 1 p.647
Luca 18, 1-2 p.962
Luca 18, 6 p.962
Luca 18, 9-14 p.968
Luca 18, 10 p.769, 770
Luca 18, 10-14 p.712, 749
Luca 18, 13 p.510
Luca 18, 19 p.608
Luca 18, 24 p.948
Luca 18, 25 p.129
Luca 21, 19 pp.428, 958
Luca 21, 34 pp.229, 320, 326, 962
Luca 21, 36 p.962
Luca 22, 27 p.965
Luca 22, 36 p.299
Luca 22, 28-30 p.958
Luca 22, 51 p.966
Luca 23, 24 p.966
Luca 23, 41 p.881
Luca 23, 42-43 p.622

Ioan 1, 1-2 p.952
Ioan 1, 48 p.732
Ioan 2, 15-16 p.156
Ioan 3, 16 p.865
Ioan 5, 13 p.959
Ioan 5, 24 p.865
Ioan 5, 44 p.959
Ioan 6, 24 p.961
Ioan 6, 27 p.564
Ioan 6, 38 p.964
Ioan 8, 3-11 p.483
Ioan 8, 29 p.163
Ioan 8, 31-32 p.144
Ioan 8, 35 p.627
Ioan 8, 44 p.166
Ioan 10, 3 p.936
Ioan 10, 11-15 p.877
Ioan 10, 34 p.484
Ioan 12, 25 p.396
Ioan 13, 4-5 p.965
Ioan 13, 5 p.156
Ioan 13, 8-9 p.189
Ioan 13, 14 p.156
Ioan 14, 1 p.964
Ioan 14, 2-3 p.315
Ioan 14, 12 p.967
Ioan 14, 21 p.612
Ioan 14, 27 p.714
Ioan 15, 10 p.964
Ioan 15, 13 pp.352, 804, 808
Ioan 15, 14-15 p.615
Ioan 16, 33 p.698

Ioan 19, 25 p.253
Ioan 20, 11-16 p.272
Ioan 20, 12 p.422
Ioan 21, 25 p.967

Fapte 2, 37 p.248
Fapte 4, 32 p.816
Fapte 4, 34-35 p.192
Fapte 5, 1-11 p.604
Fapte 5, 41 p.187
Fapte 7, 54-60 p.179
Fapte 9, 15 p.461
Fapte 9, 32 p.468
Fapte 10, 1 p.940
Fapte 11, 26 p.414
Fapte 14, 22 pp.136, 241, 699
Fapte 15, 10 p.558
Fapte 16, 25 p.963
Fapte 17, 6 p.432
Fapte 18, 25-26 p.718
Fapte 19, 9 p.718
Fapte 19, 13 p.718
Fapte 20, 35 pp.144, 154, 963
Fapte 20, 28 p.962
Fapte 22, 17 p.253
Fapte 26, 10 p.468

Romani 1, 9-10 p.962
Romani 2, 8 p.715
Romani 2, 24 p.165
Romani 5, 3-5 p.241, 959
Romani 5, 6-11 p.865
Romani 5, 10 p.957
Romani 6, 11 p.241
Romani 6, 14 p.601
Romani 7, 22 p.157
Romani 7, 24 p.244
Romani 8, 13 pp.130, 177
Romani 8, 17 p.699
Romani 8, 18 p.959
Romani 8, 27 p.468
Romani 8, 33-34 p.482
Romani 8, 35 p.959
Romani 8, 38-39 p.928
Romani 9, 32-33 p.384
Romani 11, 1 p.807
Romani 11, 22 p.602
Romani 12, 1 p.125
Romani 12, 2 p.961
Romani 12, 5 pp.502, 816, 935
Romani 12, 8 p.963
Romani 12, 11 p.720
Romani 12, 14 p.966
Romani 12, 15 p.935
Romani 12, 17 pp.126, 137, 779
Romani 12, 17-21 p.649
Romani 12, 18-19 p.966
Romani 14, 4 p.584
Romani 14, 4-13 p.498
Romani 14, 10 p. 491
Romani 14, 10-13 p.960
Romani 15, 1 p.196
Romani 15, 4 p.959
Romani 15, 25 p.468

1 Corinteni 2, 9 p.533
1 Corinteni 2, 11 p.497
1 Corinteni 2, 14 p.167
1 Corinteni 3, 7 p.156
1 Corinteni 3, 8 p.126
1 Corinteni 3, 10-11 p.967
1 Corinteni 3, 16 p.956

1 Corinteni 3, 18-19 pp.479, 759
1 Corinteni 4, 3-5 p.961
1 Corinteni 4, 5 p.484
1 Corinteni 4, 7 p.192
1 Corinteni 4, 10-13 pp.431, 479
1 Corinteni 4, 11 pp.130, 955
1 Corinteni 4, 12 p.793
1 Corinteni 4, 12-13 p.966
1 Corinteni 4, 13 p.735
1 Corinteni 4, 15 p.432
1 Corinteni 4, 17 p.241
1 Corinteni 5, 7 p.869
1 Corinteni 5, 12-13 pp.538, 735
1 Corinteni 6, 9 p.185
1 Corinteni 6, 9-10 p.956
1 Corinteni 6, 12-13 p.955
1 Corinteni 6, 17 p.671
1 Corinteni 6, 18 pp.270, 956
1 Corinteni 7, 1-7 p.559
1 Corinteni 7, 5 p.163
1 Corinteni 7, 21 pp.734
1 Corinteni 7, 32-35 p.372
1 Corinteni 7, 35 p.319
1 Corinteni 8, 2 p.716
1 Corinteni 8, 8 p.955
1 Corinteni 8, 9 p.384
1 Corinteni 9, 12 p.955
1 Corinteni 9, 13 p.955
1 Corinteni 9, 16 p.964
1 Corinteni 9, 20 p.800
1 Corinteni 9, 24 p.961
1 Corinteni 9, 25 p.955
1 Corinteni 9, 26 p.277
1 Corinteni 9, 26-27 p.961
1 Corinteni 9, 27 p.277
1 Corinteni 10, 12 pp.629, 754
1 Corinteni 10, 24 p.815
1 Corinteni 10, 31 p.853
1 Corinteni 11, 9-16 p.570
1 Corinteni 11, 26-30 p.498
1 Corinteni 11, 29 pp.244, 961
1 Corinteni 11, 31-32 p.961
1 Corinteni 12, 12 p.185
1 Corinteni 12, 26 pp.502, 816, 935
1 Corinteni 12, 27 p.816
1 Corinteni 13, 4 p.804
1 Corinteni 13, 12 p.928
1 Corinteni 13, 13 p.936
1 Corinteni 14, 33 p.468
1 Corinteni 14, 25
1 Corinteni 15, 9-10 p.965
1 Corinteni 15, 58 p.736, 958

2 Corinteni 2, 7 p.510
2 Corinteni 2, 7-8 p.956
2 Corinteni 3, 5 p.598
2 Corinteni 3, 18 p.440
2 Corinteni 4, 5 p.431
2 Corinteni 4, 7 p.194
2 Corinteni 4, 16 p.157, 441
2 Corinteni 6, 2 p.958
2 Corinteni 6, 4 p.959
2 Corinteni 6, 10 p.958
2 Corinteni 6, 16 p.163
2 Corinteni 6, 17 p.134, 954
2 Corinteni 6, 18 p.615

2 Corinteni 7, 10 p.961
2 Corinteni 8, 9 p.586
2 Corinteni 8, 10-12 p.812
2 Corinteni 8, 11 p.160
2 Corinteni 8, 12 p.963
2 Corinteni 9, 6-7 p.963
2 Corinteni 10, 5-6 p.965
2 Corinteni 10, 28 p.966
2 Corinteni 11, 13-14 p.960
2 Corinteni 11, 14 p.503
2 Corinteni 11, 27 p.137
2 Corinteni 12, 7 p.440, 765
2 Corinteni 12, 9-10 p.454
2 Corinteni 12, 10 p.760, 959
2 Corinteni 12, 20-21 p.957

Galateni 1, 10 p.134, 955
Galateni 3, 11 p.146
Galateni 4, 19 p.957
Galateni 4, 21 p.660
Galateni 5, 16 p.138
Galateni 5, 25-26 p.960
Galateni 6, 1 p.545
Galateni 6, 2 p.196, 760, 785

Efeseni 1, 18 p.138
Efeseni 1, 22 p.185
Efeseni 2, 2 p.218
Efeseni 2, 3 p.138, 217
Efeseni 3, 12 p.459
Efeseni 3, 16 p.157
Efeseni 4, 1-2 p.966
Efeseni4, 13 p.602
Efeseni 4, 18 p.256
Efeseni 4, 25 p.935
Efeseni 4, 26 p.567
Efeseni 4, 30 p.893
Efeseni 4, 32 p.711
Efeseni 5, 3 pp.363, 956
Efeseni 5, 8 p.326
Efeseni 5, 15 p.961
Efeseni 5, 16 p.136
Efeseni 6, 5-9 p.734
Efeseni 6, 6 p.468
Efeseni 6, 12 p.245
Efeseni 6, 12-15 p.958
Efeseni 6, 14-18
Efeseni 6, 18 pp.647, 929

Filipeni 1, 25 p.759
Filipeni 2, 3 p.230, 959
Filipeni 2, 4 p.693
Filipeni 2, 5-7 p.964
Filipeni 2, 8 p.694
Filipeni 2, 12 p.279, 962
Filipeni 3, 2 p.961
Filipeni 3, 8 p.936
Filipeni 3, 13 p.126, 177
Filipeni 3, 14 p.962
Filipeni 4, 3 p.493
Filipeni 4, 5-6 p.235
Filipeni 4, 6 p.962
Filipeni 4, 12 p.955

Coloseni 1, 18 p.185
Coloseni 3, 1-2 p.954
Coloseni 3, 5 pp.132, 622, 956
Coloseni 3, 22 p.468
Coloseni 4, 2 p.343
Coloseni 4, 6 p.754

1 Tesaloniceni 4, 10-11 p.954
1 Tesaloniceni 5, 6 pp.220, 628
1 Tesaloniceni 5, 15 p.649
1 Tesaloniceni 5, 16-18 p.121, 962
1 Tesaloniceni 5, 17 p.645, 647, 929
1 Tesaloniceni 5, 21 p.717
1 Tesaloniceni 5, 21-22 p.962

2 Tesaloniceni 3, 6-12 p.143
2 Tesaloniceni 3, 8 p.149
2 Tesaloniceni 3, 12 p.137, 954

1 Timotei 1, 9 p.606
1 Timotei 1, 15 pp.846, 965
1 Timotei 2, 1-3 p.954
1 Timotei 2, 4 pp.348, 598, 845, 940
1 Timotei 4, 4 p.315
1 Timotei 5, 13 p.881
1 Timotei 5, 23 p.955
1 Timotei 6, 7 pp.783, 958
1 Timotei 6, 8 p.923
1 Timotei 6, 9 p.958
1 Timotei 6, 10 pp.120, 131, 164
1 Timotei 6, 12 p.120

2 Timotei 1, 7 p.423
2 Timotei 2, 4 p.233
2 Timotei 2, 4-5 p.959
2 Timotei 2, 6 p.606
2 Timotei 2, 19 p.164
2 Timotei 2, 21 p.547
2 Timotei 2, 22 p.956
2 Timotei 2, 24 p.202
2 Timotei 3, 8 pp.604, 838
2 Timotei 3, 10 p.964
2 Timotei 4, 2 p.962

Tit 1, 15 p.738
Tit 2, 6 p.956
Tit 2, 11-12 p.956

Evrei 2, 3 p.773
Evrei 3, 7 pp.568, 632
Evrei 4, 15 p.952
Evrei 6, 8 p.841
Evrei 7 p.826
Evrei 7, 7 p.944
Evrei 7, 15-25 p.122
Evrei 10, 23 p.534
Evrei 11, 8 p.444
Evrei 11, 9 p.263
Evrei 11, 17 p.444
Evrei 11, 28 p.927
Evrei 11, 39-40 p.444
Evrei 12, 2 p.141
Evrei 12, 12-13 p.957
Evrei 12, 14 p.956
Evrei 12, 22-23 p.534
Evrei 12, 29 pp.258, 925
Evrei 13, 1 p.963
Evrei 13, 4 p.558
Evrei 13, 15 p.632
Evrei 13, 16 p.963
Evrei 13, 17 pp.159, 699
Evrei 17, 39-40

Iacob 4, 11 pp.153, 491, 772
Iacob 4, 6 p.158, 158, 921
Iacob 5, 5 p.161

Iacob 1, 25 p.144
Iacob 1, 23-25 p.138
Iacob 4, 4 p.127, 130
Iacob 1, 14 p.563
Iacob 2, 13 p.673
Iacob 5, 16 p.486, 585
Iacob 4, 8 p.632
Iacob 2, 10 p.177

1 Petru 1, 16 p.935
1 Petru 1, 20 p.952
1 Petru 2, 6-8 p.967
1 Petru 2, 23 p.966
1 Petru 2, 8 p.384
1 Petru 2, 11 p.740
1 Petru 2, 23 p.181
1 Petru 3, 4 p.552
1 Petru 3, 9 p.164, 358
1 Petru 4, 7 p.164
1 Petru 4, 12 p.329
1 Petru 4, 14 p.431
1 Petru 5, 5-6 p.722
1 Petru 5, 8 pp.156, 163, 220, 229, 293, 642, 936, 963
2 Petru 2, 6-8 p.499
2 Petru 2, 15-17 p.776
2 Petru 2, 18 p.138
2 Petru 2, 19 p.183, 615
2 Petru 2, 22 p.254
2 Petru 3, 11 p.247

1 Ioan 1, 6 p.244
1 Ioan 2, 15 p.130, 218
1 Ioan 2, 16 p.138
1 Ioan 2, 28 p.459
1 Ioan 3, 14 p.797
1 Ioan 3, 16 p.804
1 Ioan 3, 21 p.459
1 Ioan 3, 22 p.156, 163
1 Ioan 4, 18 p.797
1 Ioan 5, 3 p.183

Apocalipsa 2, 14 p.776
Apocalipsa 2, 23 p.256
Apocalipsa 3, 20 p.129
Apocalipsă 4, 4 p.422
Apocalipsă 6, 11 p.422
Apocalipsă 6, 13-14 p.953
Apocalipsă 7, 9 p. 422
Apocalipsa 12, 10 p.284
Apocalipsă 14, 19 p.422
Apocalipsă 21, 1 p.624

Indice onomastic

A

Aaron, arhiereul (VT): X, 68; XIII, 33.
Abigail (V.T.): XV, 112.
Acachie, avva: XXI, 48.
Achila, avva: II, 17; IV, 11, 12; V, 3; X, 22-23.
Adam - I, 111; II, 64; IV.38; X, 297; XI, 114; XVIII, 7, 59; XIX 21; XX, 10.
Adelfie, avva: VIII, 21.
Agaton, avva: IV, 7-10; V, 2; VI, 5-7; VII, 2; X, 13-20, 27, 135; XI, 7-9; XII, 3; IX, 2, 3; XV, 21, 111, XVII, 4; XIX, 9. XV, 21, 111; XVII, 4, 10; XIX, 9.
Afrodita: I, 5.
Ahitofel: XI, 114;
Aila: X, 61.
Aio, avva: II, 36; III, 5; X, 28.
Alexandria: I, 11, 84; II, 6, 13, 32, 72; III, 42, 53; IV, 16, 121, 122; V, 81, 84; VII, 13, 14; VIII, 4; X, 12, 100, 182. XIII, 3, 17, 23; XV, 13, 19, 103, 223; XVI, 46; XVIII, 9, 12, 37; XIX, 3, 1; XX, 1; XXI, 33.
Alexandru, avva: X, 11-12, 20; XIV, 2; XV, 20.
Alexandru, ucenicul avvei Arsenie: II, 13.
Alonie, avva: X, 27; XI, 14-15; XV, 27, 110, 141.
Ammoe, avva: IV, 13, 14; X, 23-24; XI, 11-12-, 17; XV, 24: XVI, 10.
Ammonie, avva: I, 11.
Ammona, avva: I, 151; III, 3; IV, 9; VII, 3; IX, 4, 5; X, 21, 98; XI, 10; XII, 1; XV, 22, 23; XVI, 16; XVIII, 5; XIX 1, 2.
Ammonatha, avva: XIX, 3.
Ammun, avva din Rait: I, 11; II, 52; III, 3; IV, 9; X, 9; XVII, 11.
Ammun, avva din Nitria: I, 11; X, 9; XI, 13; XIV, 3; XVII, 11.
Anania: X, 285.
Anastasia, sfânta: XIII, 4.
Anastasie, avva eunuhul: VII, 13.
Anchiaste: IV, 19.
Andrei, avva: I, 4.
Andrei, sfântul: XVII, 35.
Andronic, avva: VII, 14.
Antianie: X, 28.
Antonie, avva cel Mare: I, 1, 2, 3, 11, 62, 85, 107, 151; II, 1, 3, 53; III, 1, 63, 89; IV, 1, 71; V, 1; VI, 1; VII, 1, 34, 71. VIII, 1, 2, 21; IX, 1, 4; X, 1-9, 157; XI, 1-3, 104, 115; XII, 1, 24; XIV, 1; XV, 1-6, 71, 85, 129, 148, 149-154; XVI, 1; XVII, 1-3, 11, 18, 19; XVIII, 1, 2, 31; XIX, 2, 23; XX, 1, 6, 12, 13.
Antiohia: VII, 14; IX, 45; XV, 223.

Anuv, avva: III, 37; IV, 14, 57; V, 15; IX, 25; X, 81, 87, 129, 150; XI, 68; XV, 25, 119, 123.
Apamia: XX, 25.
Apfie, episcopul: XV, 27.
Apollo, avva: III, 5, 45; V, 9; VIII, 5; XI, 42; XIII, 1; XVII, 125.
Apostoli: XX, 13; XII, 1;
Arabia Egiptului: I, 11; VI, 18.
Arcadie, fiul de împărat: XV, 19.
Are, avva: XIV, 4.
Ares: I, 5.
Arieni: XV, 154.
Arimateea: X, 177.
Arona: III, 109.
Arsenie, avva: II, 4-16, 48; III, 2, 18; IV, 2-6; VI, 2-4, 32, 56; VIII, 3; X, 10-12, 20, 33; XI, 4-6, 50, 93; XII, 2; XIV, 2; XV, 7-20; XVII, 20; XVIII, 3, 4, 6; XXI, 9.
Ascalon: XIV, 23.
Asia: XXII, 4.
Atanasie, avva: VII, 14.
Atanasie cel Mare: I, 5; III, 42; XV, 154; XVIII, 8; XXI, 33.
Atena: VII, 26; XVI, 39.
Athliva, muntele: IX, 23.
Athre, avva: I, 82; XV, 144.
Augusta: XIII, 4.
Avraam, avva: III, 20; X, 25-26; XI, 73; XIV, 4; XV, 237.
Avraam, avva Iviritul: X, 49.
Avraam, patriarhul: I, 12, 62; III, 36; VII, 13, 14, 66; X, 68; XI, 70; XIII, 1; XIV, 34.
Avraam, ucenicul avvei Sisoe: IV, 68; VII, 49; XV, 151, 154; XIX, 22; XV, 151, 154; XIX, 22.
Avraam, ucenicul avvei Agaton: X, 135.
Avramie, avva: I, 48; IV, 15; XV, 237.

B

Babilon: I, 151; VII, 75; XI, 113; XV, 15, 29.
Beirut: VII, 39; X, 29.
Bizanţ: XIII, 4.

C

Cain: X, 61; XI, 114.
Cananeanca: XV, 30, 112, 140.
Casian: XI, 43; XIX, 10.
Cetatea Sfântă: I, 151; III, 70; XVIII, 16; XXII, 14.
Cezar: XIII, 8.
Cezareea Capadociei.
Cezareea lui Filip: I, 151.
Chilii (centru monahal): I, 119; III, 52, 53; IV, 17, 22, 65, 95, 98, 105, 113, 120, 121; V, 13; VI, 14; VII, 21, 81; X, 21, 23, 222, 250; XIV, 37; VIII, 4, 30; XV, 32, 99, 239; XVII, 12.39: XVIII, 34; XXII, 12.
Chiril al Alexandriei: X, 182; XVI, 15; XVIII, 7.
Cipru: XII, 5; XV, 223; XVI, 23.
Clysma: II, 52, 57; III, 89; X, 181; XV, 144, 153.
Conon, avva: IV, 41.
Constantin, împăratul: VII, 95; X, 8, 149, 251.

Constantinopol: X, 8, 29, 253; XIII, 4; XV, 191.
Cornilie: XXII, 2;
Cosma din Alexandria: II, 32.

D

Dagon, zeu: I, 52.
Daniel, prorocul: I, 33, 65, 66, 151; IV, 72; XXI, 21.
Daniil, avva: IV, 2, 4-6; V, 5; VI, 4; VII, 11-14; VIII, 4, 5, 19; X, 11-12, 20, 31-33; XI, 6, 17; XIII, 3-4. XV, 13, 15, 19, 20, 29; XVIII, 4, 6, 7, 12.
David, regele: I, 17, 53, 62, 71, 151; IV, 60, 124; V, 17; VII, 52, 93; X, 68, 277; XI, 83; XII, 6; XV, 112, 248; XVIII, 54.
Dexocrat: XIII, 4.
Diadoh, avva: II, 18.
Diolkos (centru monahal): III, 37; V, 77; XVII, 57.
Dionisia, fericita: I, 151.
Dioscor, avva: I, 11; III, 6; IV, 19.
Dorotei, avva: XIV, 23.
Duhul Sfânt: I, 54, 84; III, 81, 83, 92, 94.
Dulas, avva: II, 19; VII, 11; XII, 4; XIX, 4.

E

Egiptean: XV, 9, 10, 33; XVI, 39; XVIII, 19, 34; XX, 4.
Egiptul: III, 22, 34, 89, 105; IV, 11, 57; V, 23, 43-44, 49, 58, 60, 61; VI, 18; VII, 14, 42, 61; VIII, 13; IX, 10, 16, 30, 34; X, 151, 231, 280; XIII, 4; XIV, 12, 23; XV, 61, 78, 82, 191; XVII, 22, 28, 31, 37, 41; XVIII, 7, 19, 61; XIX, 17, 21; XX, 2, 26.
Efrem avva: XVIII, 10, 11.
Efrem sfântul: X, 36.
Eladie avva: IV, 21-22.
Elini: XV, 88, 175; XVI, 39; XVIII, 8.
Elisei prorocul: I, 54; VII, 13; XVIII, 44.
Elisie: III, 63.
Elos: VII, 59; VIII, 13; X, 70; XVIII, 13, 21; XX, 4.
Elos din Arsinoe: XVII, 20.
Enaton: V, 81; VII, 23; VIII, 4; X, 61; XII, 14; XIX, 11.
Epifanie episcopul Salaminei: I, 12; IV, 20; X, 34-35; XII, 5-6: XIII, 2; XV, 30, 223; XVIII, 8.
Epimah avva XV, 145.
Ermupole: VIII, 5.
Etiopia: X, 61.
Etiopian: XIII, 4; XVIII, 4; XXII, 48.
Eva (VT): IV, 89.
Evagrie avva: I, 143; III, 7; XII, 7-9; XV, 31, 32.
Evdemon, avva: V, 6.
Evghena, amma: I, 23.
Evharistie: XX, 2.
Evhiţi: XII, 14.
Evloghie, avva: VIII, 6; XVIII, 12.
Evloghie, egipteanul: XIII, 4.
Evprepie, avva: I, 19, 22; VI,

10; XVI, 3.
Evsevie, papa Alexandriei: XVIII, 12.
Evstohie, arhiepiscopul Ierusalimului: VII, 40.

F

Faran: II, 13; VII, 41; X, 80.
Fariseu: I, 18; X, 262, 277; XV, 30, 168, 242.
Ferme: I, 35, 36; II, 24; X, 262; XIII, 6, 15.
Filagrie: VI, 31.
Filikas, avva: III, 49.
Filorom, avva: IV, 93; XX, 18.
Fokas, avva: V, 59.
Fortas, avva: VII, 58; XVIII, 34.

G

Gavriil Arhanghelul: XV, 197; XVIII, 54.
Geneza: IX, 3.
Ghelasie, avva: VI, 8; X, 29-30; XVI, 2; XIX, 8.
Gheorghie, avva anahoretul: VI, 9.
Gherasim: I, 151.
Gherontie, avva din Petra: V, 4.
Ghetsimani: I, 48.
Gomora: X, 258.
Gorgonia: XIV, 19.
Grigorie Teologul: I, 10; VII, 10; XV, 28; XXI, 34.

H

Halcon: III, 65.
Halev: XI, 31.
Henevrit: I, 11.
Heremon, avva: VII, 59.
Heruvim: XI, 16.
Hermes: I, 5.
Homai, avva: I, 88.
Honorie, fiu de împărat: XV, 19.
Hrisoroas, râu: XIX, 5.
Hristos: I, 93, 145.

I

Iacob, avva: III, 21; V, 26; VI, 18; X, 62-63; XII, 13; XV, 75, 99; XVIII, 34; XXI, 47.
Iacob (VT): IV, 67; IX, 3; X, 23; XV, 19.
Iacob, fratele Domnului: I, 33.
Iadul: I, 151; III, 4, 90; V, 47; XIII, 4; XVIII, 54; XX, 26.
Iamvre: XVIII, 24.
Ianes: X, 285; XVIII, 24.
Ierax, avva: I, 51.
Ieremia, prorocul: X, 68.
Ierihon: III, 109; XV, 248.
Ieronim, monahul: XVIII, 61.
Ierusalim - I, 92; IV, 143, 152; V, 32; X, 68; XIII, 33; XV, 223; XVIII, 31; XXII, 1.
Iezechiel, prorocul: XVIII, 31; XXI, 21.
Ignatie Teoforul: I, 151.
Iisus Navi: XI, 31; XV, 183; XIX, 9.
Ilarion, avva: IV, 20; XVII, 19.
Ilie, avva - III, 8; VII, 18; IX, 7; XIX, 9.
Ilie, avva diaconul: XXI, 41.
Ilie, isihastul: I, 34.

Ilie, prorocul: I, 62; VII, 13; X, 182; XXII, 2.
Ilit, avva: IX, 1.
Ioab: I, 71.
Ioan, anahoretul: XVIII, 16.
Ioan, avva: II, 29, 30, 48; III, 19; IV, 13; XV, 25, 99; XVIII, 14, 15.
Ioan, avva de la Chilii: III, 22; IV, 39.
Ioan, avva Casian: I, 42; IV, 39-40; V, 9; VI, 20.
Ioan, avva Chinoviarhul: I, 42.
Ioan, avva Colovos: I, 40; IV, 28-31; V, 7; VII, 26, 30; X, 51-54, 97; XI, 27-38; XIII, 7; XIV, 7; XV, 57-68; XVI, 6; XVII 15-18, 23.
Ioan, avva Eunuhul: X, 46, 64.
Ioan Gură de Aur: I, 43; VIII, 6.
Ioan, avva din Lyko: XII, 4.
Ioan, avva Kilikas: I, 44-47; VII, 28.
Ioan, avva Kizikin: I, 48.
Ioan, ucenicul avvei Pavel: XIV, 8.
Ioan, avva Persul: VI, 18; X, 68; XVI, 9.
Ioan, Prodromul: I, 151; X, 68.
Ioan, avva Tebeul: XV, 69; XVI, 10.
Ioil: III, 72.
Iordanul: I, 151; IV, 152; XI, 87; XV, 222; XXII, 14.
Iosif (VT): V, 72; VII, 42; IX, 3; XV, 61, 108.
Iosif, avva: I, 49; II, 26, 44. III, 40; IV, 37, 58; VIII, 6; X, 57-61, 86, 93, 154; XI, 41; XII, 12; XIII, 8; XV, 5, 111; XVII, 6; XXI, 46.
Iosif, avva Tebeul: I, 41.
Iosif din Arimateea: X, 177.
Iosif, avva Pelusiotul: XV, 77.
Iov, avva: IV, 78.
Iov (VT): I, 66, 111, 133, 135, 151; VII, 27, 42; X, 38, 68; XI, 114.
Ipatie XIII, 4.
Iperehie, avva: III, 48; IV, 85-92; VI, 30; VII, 56, 57; X, 173; XI, 84-85; XIV, 26; XV, 170; XVII, 32.
Iraclie, avva: VII, 19, 20.
Iraclion: X, 59; XVI, 15.
Irina, fiica Sf. Spiridon: XIX, 24.
Irineu, avva: I, 24.
Irod: I, 151.
Isaac, avva: I, 50, 74; III, 20, 40, 52; IV, 34-36, VI, 13-15; X, 55-56, 133, 138; XI, 59; XV, 73, 74; XVI, 15.
Isaac, avva Tebeul: IX, 11.
Isaac, ucenic al avvei Apollo: XI, 42.
Isaac, patriarhul: I, 151; XI, 114.
Isaia, avva: I, 27-29; 32, 33, 82; II, 21, 35; III, 9, 10, 14, 16; IV, 11, 24-25; VII, 15-17; VIII, 7, 8; IX, 8, 9; X, 40-43, 85; XI, 12, 18-20; XII, 11; XIV, 6; XV, 38-48; XVII, 13; XXI, 35.

Isaia, prorocul: IV, 67, 107; X, 69, 277; XV, 96; XVIII, 31; XXI, 21.
Ishirie, avva: XVIII, 17.
Isidor, avva: II, 31; IV, 32, 33, 38, VI, 12, 16, 17; VII, 29, 43; X, 65-67; XI, 39-40; XII, 11; XV, 37, 70, 71, 78; XVI 7.8.45: XVIII, 25.
Ismaelit: XIII, 4.
Israel: X, 177; XIII, 33.
Israelit: I, 52, 77; II, 63; III, 61; IV, 67; V, 55.
Iuda, Iscarioteanul: I, 33; XI, 51, 114.
Iudeu: I, 12; X, 61; XXII, 1.
Iulian, avva: VI, 19; VII, 14.
Iulian, împăratul: IV, 93; XII, 25; XVIII, 8.
Iustin, împăratul: XIII, 4.
Iustinian, împăratul: VII, 13; XIII, 4.
Ivistion, avva: V, 16.

K

Kalamon: IV, 75.
Kalamonul Arsinoei: IV, 74; X, 157.
Kanopo: II, 12; XV, 19.
Karion, avva: V, 8; XV, 34, 36, 78.
Kastro: III, 63.
Koprie, avva: VII, 31, 32; XV, 80.
Kronie, avva: I, 52-54; XV, 73, 76, 77.
Kyno: III, 89.
Kyr, avva: V, 10.

L

Lavra: II, 77; IV, 74; X, 39; XVIII, 34.
Lavra avvei Gherasim: I, 151.
Lavra avvei Petru: IV, 141.
Lavra avvei Savva: XVIII, 16.
Lavra Duca: XV, 248.
Lavra Egiptului: IV, 97.
Lavra Eliogului: VII, 9.
Lavra Eptastomu: XVIII, 16.
Lavra Kalamon: II, 70.
Lavra Octokaidekato: II, 72.
Lavra Pirghilor: IV, 152; VII, 40.
Lazăr, săracul (NT): VII, 87.
Levco: XII, 4.
Levitic: XII, 1.
Liban: VII, 39.
Libia: XX, 3.
Lithos, sfânt: XII, 4.
Locurile Sfinte: XIV, 4.
Longhin, avva: III, 23, 24; IV, 42; VII, 33; X, 69; XV, 79, 81; XVI, 11; XVIII, 18, 19; XIX, 11-14; XXI, 48.
Longhin, satul: X, 175.
Lot (VT): IV, 38; IX, 48; XIII, 1.
Lot, avva: V, 11; X, 13; XI, 41, 72; XII, 12; XVII, 20.
Luchie, avva de la Enat: VII, 23; X, 69; XII, 14.

M

Macarie, avva Egipteanul: I, 26, 33, 55, 56; II, 33, 36; III, 25-28; IV, 43-45, 46, 47; VI, 11, 22; VII, 34-37; IX, 12,

13; X, 13, 70-73, 79; XI, 44-45; XII, 15; XV, 82-89, 104; XVI, 12, 13; XVII, 21; XVIII, 20-24; XIX, 15-17; XX, 3-5.
Macarie, avva Alexandrinul: I, 11; X, 70.
Madianiți: V, 55.
Magdala: XV, 100.
Maniheu: XIII, 32; XXI, 44.
Marcel, avva: VII, 39.
Marcelin, avva: XVIII, 28.
Marcu, avva ascetul: I, 57; II, 9, 39; III, 33; IV, 48; VI, 3; IX, 17; X, 10.
Marcu, avva cel nebun: VIII, 4; XIII, 3.
Marcu Evanghelistul: XIII, 3.
Marcu, sfântul: I, 84.
Marcu, ucenicul avvei Siluan: XIV, 9, 11; XVIII, 29.
Marea Moartă: XII, 11.
Maria Magdalena: III, 81.
Maria Născătoarea de Dumnezeu: III, 40.
Maria: X, 160; XX, 2; XXII, 1.
Marta: X, 160.
Matoe, avva: I, 61; III, 32; V, 12; VII, 35; X, 74-75; XV, 96-102; XX, 17.
Matusalem: I, 151.
Maxentie: XVIII, 358-359
Mazici (barbari): XV, 25; XX, 27
Măslinilor, muntele: I, 48; III, 70; XXII, 1.
Meghetie, avva: VI, 24; X, 76-77; XIV, 12.
Melchisedec: I, 12; XV, 80; XVIII, 7.
Memfis: XV, 19.
Metemer: III, 63.
Mihail Arhanghel: XVIII, 54.
Miles, avva: XIX, 18.
Milisie, avva - VII, 38.
Mina, avva: IV, 47.
Mina, sfântul: IV, 152; VII, 14; XIII, 23.
Mios, avva din Tebaida - I, 11; X, 78; XIV, 13; XV, 103.
Mirogene, Bătrânul: VII, 40.
Moise, avva etiopianul: I, 58, 59, 151: II, 15, 34, 37, 38; III, 29, 30; IV, 40; V, 9, 58; VI, 23; VIII, 13; IX, 14-16; X, 142; XI, 46-48, 78; XII, 10, 16; XIII, 11; XIV, 14-16; XV, 35, 37, 90-95; XVI, 14; XVIII, 25-27; XXI, 52.
Moise, prorocul: I, 53, 63; II 64; VII, 75; X, 68, 135, 182, 280; XI, 31; XII, 1; XV, 168; XX, 10, 26; XXI, 21, 53.
Moise, fiul lui Teodor - III, 62.
Monidia: III, 86, 87.
Motie, avva: VIII, 14; XVI, 15.

N

Nabucodonosor: I, 24; V, 85.
Nabuzardan: IV, 50, 143.
Natanael, avva: VII, 41.
Neapole: I, 151.
Netra, avva: I, 80.
Niceea: X, 149.
Nicopole din Palestina: X, 29.
Nikon, avva: VII, 41.

Nil, avva: II, 42; XII, 17-23; XV, 105.
Nilupole: VIII, 21; XVIII, 49.
Nisterie, avva - I, 62, 63; II, 44; VIII, 15; IX, 25; XI, 49-50; XIII, 12; XV, 106.
Nitria, centru monahal: I, 11, 82, 151; III, 26, 64, 88; VII, 37; VIII, 4; X, 9, 23; XV, 54, 88; XX, 3.
Nitru, lac: XV, 78.
Noe: I, 66; II, 13; X, 61.

O

Octoih - III, 45.
Olimpie, avva de la Chilii: V, 13; XI, 52.
Or, avva: II, 53; III, 50; X, 174-175; XI, 86; XV, 144; XX, 20-22.
Origen XVII, 20.
Orsirie, avva: I, 11.
Orsisie, avva: XI, 53; XV, 108.
Ostrachina: VI, 41.
Oxirrynh: VII, 84; XIII, 25; XV, 27; XX, 27.

P

Paisia: XVII, 17.
Paisie, avva: I, 82; IV, 39; XI, 57.
Paisie, fratele avvei Pimen: X, 129, 150; XVI, 16; XIX, 29.
Pafnutie, avva Kefalas: I 61; II, 48; III, 27; V, 6, 23; IX, 12, 32; X, 7; XV, 115, 147; XVII, 29.
Pafnutie, din Sidonia: I, 11; X, 148.
Pafnutie, episcopul di Tebaida: X, 149.
Pahomie, avva: I, 151; VI, 8; X, 79; XV, 104; XVIII, 30; XX, 19.
Pahonie, avva: V, 89.
Paladie, avva: I, 79; IV, 67; VIII, 13; X, 147.
Palestina IV, 23; VIII, 32; X, 29; XII, 5; XIII, 9, 21; XVII, 19.
Pamvo, avva: I, 2, 80, 84; III, 42, 45; IV, 55; VI, 13, 15; X, 143-146; XI, 71; XIII, 15; XIV, 18; XV, 55, 71, 143; XVII, 28; XX, 3, 6, 8, 10, 14.
Panefo: VIII, 6; X, 57; XIII, 8; XVI, 24.
Pantukla, obşte: XXII, 14.
Papa Alexandriei: VII, 13; XV, 55.
Paşti: IV, 21, 66, 76, 98, 120; V, 47; VII, 93; VIII, 4.
Patriciana: VII, 13.
Pavel, apostolul: IV, 135; VII, 37, 52, 94; X, 68.
Pavel, avva: II, 49; III, 43; IV, 66; VII, 46; X, 8; XVI 21; XIX, 21; XXI, 55.
Pavel, avva cel Mare: VII, 46.
Pavel, avva, cel simplu: III, 45; XVIII, 31, 32.
Pavel, avva al Fotiei: I, 11.
Pavel, monahul: XXII, 13.
Pavel, ucenicul avvei Or: X, 174; XX, 21.
Pelusion - IX, 19; X, 163; XII, 11; XIX, 3.

Pemptos: VII, 13.
Persia: VII, 38; XII, 25.
Petra: IV, 72, 75; V, 4; VI, 23.
Petru, apostolul: VII, 37; X, 68, 102; XVIII, 37.
Petru, arhiepiscopul Alexandriei: XVIII, 37.
Petru, avva: III, 10-13; IV, 65; X, 13; XI, 21-22, 72; XV, 83, 144-146; XVII, 21.
Petru, preotul: XV, 148.
Pimen, avva: I, 63-76, 151; II, 45-47; III, 6, 34-41; IV, 50-63; V, 14-22, 55; VII, 4, 30, 31, 42, 44, 45; VIII, 16-20; IX 18-30; X, 57, 81-142, 150; XI, 13, 44, 54-57, 59, 70, XII, 24; XIII, 13-14, 18; XIV, 12, 17; XV, 2, 18, 24, 25, 36, 37, 70, -72, 92, 106, 109-142, 147, 237; XVI, 8, 16-19; XVII, 22-27; XIX, 20; XX, 6-9, 16; XXI, 49-54.
Pior, avva: IV, 64; IX, 31; XI, 58; XVI, 20.
Pistamon avva: VI, 25.
Pitirion avva: I, 85.
Pompei: XIII, 4.
Psentaisie, avva: XX, 19;
Psoie, avva: XX, 19.
Puplie, monahul: XII, 25.

R

Rai: IV, 89.
Rait: I, 44; II, 52; III, 65, 72, 73; VIII, 22; XI, 49; XV, 100, 145, 244; XX, 26.
Roma: II, 10, 12; III, 109; VII, 47; X, 151; XV, 223.
Roman, avva: XX, 11.
Roşie, Marea: XVII, 17.
Ruf, avva: XIV, 19.

S

Safira: X, 285.
Saio, avva: XIV, 22.
Saracini: XVII, 30.
Sarapie: XVIII, 8, 9.
Sarmatas, avva: II, 55; X, 162; XV, 165; XX, 16.
Sarra (VT): VII, 14.
Sarra, amma: IV, 79; V, 24-25; VII, 50; X, 148, 163-165; XIII, 16.
Satana: I, 33, 49, 109, 151; III, 67, 72, 101, 104; IV, 71, 129; VI, 39; X, 74, 106, 254, 262, 264; XI, 12, 110-111, 114; XII, 4; XV, 174; XVII, 17; XVIII, 20, 24; XXI, 63; XXII, 15.
Saul, avva I, 17.
Savva, avva: I, 34.
Schitul, centrul monahal: I, 58, 139; II, 10, 15, 17, 30, 33, 37, 49, 53; III, 5, 26, 33; IV, 1, 11, 16-17, 29, 31, 32, 79, 96, 99, 101, 121, 137, 142, 148; V, 6, 23, 26, 43-46, 58, 84, 89; VII, 3, 13, 14, 36, 43, 85; VI, 2, 22, 23, 32, 37; VIII, 4, 5, 13, IX, 14, 31; X, 17, 31, 33, 46, 51, 56-57, 70, 151, 231, 239,

256; XI, 30, 33, 52, 105; XII, 28; XIII, 3-4, 6-7, 11; XIV, 3, 7, 10, 31; XV, 8, 12, 14, 19, 25, 36, 53, 55, 66, 67, 78, 80, 82, 85, 88, 103, 235, 241; XVI, 7, 14, 21, 36, 45; XVII, 15, 17, 22, 27, 37, 41, 50; XVIII, 3, 12, 13, 21, 26, 27, 34, 36, 42; XIX, 7, 9, 15, 19, 25, 30; XX, 3, 4, 28; XXI, 16, 20, 52.
Schitopole: III, 71.
Scriptura Sfântă: I, 1, 14, 15, 80, 106; XV, 5, 19, 98, 112, 140, 144, 155, 201, 234; XVI, 1; XVIIII, 20, 28; XX, 19; XXI, 21; XXII, 4.
Semei: XXI, 54.
Serafim: XI, 16.
Serapion, avva: III, 46; IV, 40; VI, 28; VIII, 25; XI, 79; XIII, 17.
Serenie, avva: IV, 78; X, 138; XV, 166.
Serghie: I, 151; VIII, 4.
Seridie, avva: XIV, 23.
Siluan, avva: I, 25; III, 44, 45; IV, 77; VI, 26, 27; VIII, 32; X, 80, 160-161; XI, 76-78; XIV, 9-10; XVI, 24; XVII, 31; XVIII, 29, 33; XX, 10, 15.
Simeon (VT): IX, 3.
Simeon Stilitul: X, 29.
Simeon, kyr: XX, 25.
Simon, avva: VIII, 23; XI, 63.
Sinai, muntele: I, 53; III, 33, 62, 67, 69; IV, 152; VII, 41; X, 80, 160; XI, 76; XIV, 12; XV, 77.
Sinclitichia, amma: II, 56; III, 47; IV, 80-82; VI, 29; VII, 51-55; VIII, 26, 27; X, 166-172; XI, 80-83; XIV, 24-25; XV, 167.
Sion, muntele: I, 92; V, 32.
Siria: IX, 45; XIII, 28; XV, 33; XVIII, 29.
Sirieni: XV, 33.
Sisoe, avva: I, 86, 87, 151; II, 51-53; IV, 68-71, 72, 73, 75; VI, 25; VII, 48, 49; VIII, 21, 22; X, 101, 152-157, 159; XI, 73-75, 86; XII, 26; XIV, 12, 20; XV, 144, 149-154, 157-164; XVI, 22; XVII, 30; XIX, 15, 22, 23; XX, 9, 10, 12-14; XXI, 56-57.
Sisoe, avva Tebeul: II, 54; IV, 74, 76; X, 158; XV, 155, 156.
Sisoe, avva din Petra: XV, 156.
Sodoma: X, 136, 258.
Sofronie, înțeleptul: X, 61.
Solomon: I, 151; IV, 130; X, 68; XIII, 33.
Sopatru, avva: XIV, 21-22.
Sorie avva: XVI, 15.
Spiridon sfântul: XVI, 23; XIX, 24.
Sunamiteancă: I, 54.
Surie avva: XX, 19.

Ș

Ștefan, primul mucenic: I, 151; XVI, 42.

T

Tamiathis: VI, 32.
Tartarul: III, 4.
Tebaida: I, 11; II, 48; V, 3, 51; VII, 14, 80; VIII, 5; X, 12, 28, 157, 277; XIII, 4, 30; XV, 78, 190, 241; XVI, 46; XVIII, 28, 61; XIX, 21; XX, 26.
Tebei: V, 62; X, 57; XIV, 7, 20.
Teodor Adanite: XXII, 14.
Teodor, avva: XV, 49-53; XVI, 5, 11; XX, 22; XXI, 43.
Teodor, avva din Ferme: I, 35, 36; II, 24, 27; IV, 26; VI, 11; VII, 21, 22; IX, 3, 9-12; X, 44-48; XIII, 5, 15; XV, 73.
Teodor, avva din Enat: VII, 23; XI, 23; XVII, 14.
Teodor, avva din Schit: XI, 24.
Teodor de Elefterupole: X, 49.
Teodor, episcop: IV, 152.
Teodora, amma: I, 37-39; II, 28; VII, 24; X, 50; XI, 25; XV, 56; XXI, 44, 45.
Teodora, împărăteasa: VII, 13.
Teodosie, avva: IV, 41.
Teodosie, cel mic: XV, 191.
Teodot, avva: IV, 27.
Teofil, arhiepiscopul Alexandriei: I, 37; II, 6, 12; III, 17, 18; IV, 122; XV, 54, 55; XVIII, 9.
Teopempt, monahul: XVII, 20.
Terenuthi: VII, 36; XV, 25; XIX, 19.
Testament, Noul: X, 239, 259; XVI, 2; XXII, 6.
Testament, Vechiul - XVI, 2; XXII, 6.
Tetrapilon: VIII, 4.
Thanaton, râu: XIV, 23.
Theognie, avva: XVIII, 34.
Theonas, avva: IV, 40; VII, 39; X, 48; XI, 25; XV, 51, 132.
Thesalonic: X, 293.
Theupole: XIV, 27; XVI, 46.
Tigonia: I, 11.
Timotei: II, 49.
Timotei, avva anahoretul: IX, 22; XIII, 18; XVI, 21.
Timotei, arhiepiscopul Alexandriei: XV, 13.
Tir: XIII, 21; XVIII, 41.
Titoe, avva: II, 57; IV, 83, 84; VIII, 28; X, 136; XII, 27; XV, 169; XX, 17.
Tomaida: V, 84.
Troia: XV, 13, 19.

V

Vacatie: X, 29.
Valaam (VT): XV, 257.
Vasile cel Mare: I, 151; VI, 20; XIV, 5.
Veliar: XVIII, 24.
Vameşul: XV, 30, 168, 242.
Veniamin, avva: I, 8; IV, 16-18; VII, 8.
Veniamin (VT): IX, 3.
Viare, avva: I, 9.
Victor, avva: VII, 9.
Visarion, avva I, 6, 7, 82;

VII, 5-7; VIII, 6; XI, 16; XII, 4, 41; XV, 116; XIX, 4, 7.
Vitimie, avva: I, 75; II, 17; X, 23; XX, 4.

X

Xantie, avva: XI, 51; XV, 107; XIX, 19.

Z

Zaharia, avva: I, 26; IV, 77; VI, 26; X, 160; XI, 76; XII, 10; XXII, 2.
Zaharia, avva fiul avvei Kronie: XV, 34-37, 78.
Zaharia, ucenicul avvei Siluan: XVIII, 33.
Zenon, avva: I, 25; IV, 23; X, 37-39; XV, 33; XVI, 4; XVIII, 13; XIX, 12.
Zoilo, avva: II, 13; VI, 32; XV, 20.
Zoion, avva: IV, 49.
Zosima, avva: I, 151.

INDICE DE TEME SELECTATE

Acedia (II, 1, 28, 60; III, 45; VII, 64, 65; X, 123, 167; XV, 89, 251; XIX, 27)

Acedia - împotrivirea la dracul acediei (I, 102)

Acoperirea greşelii aproapelui (IV, 108; V, 91);

Adevărul - cere-l de la limbă (I, 10)

Adevăr este în legea libertăţii (I, 57)

Adevărul despre noi îl spun cei care ne osândesc (I, 151d);

Ajutorul lui Dumnezeu (V, 22);

Aprindere trupească se vindecă cu mila lui Dumnezeu (V, 9);

Arătarea lui Hristos întru slavă (III, 55);

Ascultarea de cârmuitori şi de părinţi duhovniceşti (I, 106)

Asprimea vieţii în funcţie de alcătuirea fiecăruia - (VI, 3)

Auzirea este preferată vorbirii (II, 44);

Auzirea cuvântului şi neîmplinirea lui (III, 85)

Avantajul monahilor în lupta cu ispitele (V, 63);

Averea nu vatămă, ci a te lipi de ea (I, 151a);

Avuţia - nu lăsa gândul să se lege de ea (VI, 8)

Bătrânii - plângem după ei (III, 20);

Bătrâni care au albit numai de vârstă (V, 9);

Biciuirea de sine pentru a provoca durere şi plâns (III, 88, 89)

Binecuvântare în tot locul, cu cuvântul şi cu fapta (I, 128)

Boala primită cu mulţumire (I, 40; IV, 36; IV, 114);

Bogăţia adevărată (I, 23)

Bucurie pururea (I, 8)

Bunătate XVI, 29; VII, 17; IX, 4, 5;

Bunătatea lui Dumnezeu neţărmurită (V, 61; IX, 17);

Bunuri materiale, lumeşti (I, 23, 33, 122; IV, 98; VI, 10)

Bunuri duhovniceşti, cereşti (I, 23, 122; II, 58; III, 4)

Carne - când se mănâncă (IV, 122);

Căderea frecventă în păcat şi nedeznădăjduirea (III, 86)

Cărţi creştine - a le avea şi a le citi (I, 13;III, 52);

Cărţi bune - mai presus de folosul lor este lepădarea de ele (VI, 11, 28)
Cântarea e vătămătoare monahilor (I, 84; III, 45);
Cearta cu Dumnezeu pentru cele făgăduite (VI, 23)
Cercetarea fraţilor (I, 55)
Cercetarea bătrânilor I, 107
Cerere - ce cere Dumnezeu de la creştini I, 106
Chilie - unde să nu zideşti I, 25
Chilia te învaţă toate I, 58; II, 37; II, 58;
Chilia - să nu stai mult în afara ei II, 2; II, 8; II, 48;
Chilia - dulceaţa ei II, 24; II, 54; II, 58; II, 61;
Chilia greu se învaţă II, 76
Chip ca de femeie - fuga de el V, 6;
Cinstirea celor pământeşti şi celor cereşti I, 23
Citirea cuvintelor dumnezeieşti cu rugăciune prealabilă I, 43
Comoara monahului, neagonisirea VI, 30
Compensare - dezlegare la vin cu oprire de la apă IV, 43;
Confirmarea venită de la demoni - refuzată V, 81;
Conştiinţa - paza ei faţă de aproapele I, 82
Consimţirea cu ispita IV, 33;
Contrariile se întâlnesc II, 15;
Copil - prietenie cu el I, 49; I, 108
Copil - evitarea locuirii cu el V, 8, 21, 75, 76,
Copiii - cine îi aduce în pustie V, 71;
Credinţa - ce este I, 67
Creştin adevărat I, 123
Cumpătarea trupească I, 10; IV, 91;
Cunoaşterea prin experienţă I, 124
Cunoştinţa păcatelor III, 6
Curăţia apropie pe monah de Dumnezeu IV, 135;
Curăţia - cine o naşte V, 87;
Curiozitatea este vătămătoare IV, 151
Cuvânt duhovnicesc sau trupesc I, 61
Cuvânt de la Dumnezeu III, 49;

Datoriile omului I, 28
Dăruirea - iubită mai mult decât primirea I, 61
Decăderea monahilor în vremurile din urmă I, 84
Defăimarea - iubită mai mult decât slava I, 61
Delicateţea faţă de aproapele IV, 108;
Desăvârşirea în Hristos - calea spre ea I, 42
Desăvârşirea - în ce se arată I, 56; I, 149;
Desfrânare în cuget sau în suflet V, 4; 7;
Desfrânata - pocăinţa ei III, 22;
Desfrânarea - lupta cu ea V, 13; 16; 17; V, 24, 25, 26, 27, 31, 36, 37...54, 60;
Deznădejdea din pricina desfrânării V, 64;
Deznădăjduire din pricina

proastei sfătuiri V, 9;
Discernământ după căderea în păcat greu V, 29;
Discreția privind cele ale sufletului II, 16
Disprețuirea oamenilor aduce pagubă sufletului III, 83
Dogma creștinului I, 145;
Dor de Dumnezeu I, 42
Dormit - unde să nu dormi I, 55
Dracii - alungarea lor I, 85
Dracii - lupta lor împotriva lumii V, 62;
Dracul desfrânării - fuga de el V, 5;
Dreptatea ta - nu te încrede în - I, 2
Drepții și păcătoșii I, 18
Dulceața lui Dumnezeu și dulceața lumii II, 50
Dumnezeu să fie înaintea ochilor tăi I, 103

Episcopul căzut în desfrânare V, 92
Ereticul - să nu stai cu el I, 138

Faima rea I, 55
Faptele tale se întorc la tine I, 79
Femeia - fuga de ea I, 140; II, 51; II, 63; IV, 26; V, 5; V, 77
Femeia ajută pe cel ispitit să nu păcătuiască V, 27, 28, 30, 84, 90,
Femeia mai virtuoasă decât părinții pustiului V, 84;
Firea bărbătească iubește firea femeiască IV, 130;
Foamea - lupta cu ea IV, 102; 142;
Foamea - leac pentru alungarea gândurilor IV, 146
Frica de Dumnezeu - ce este III, 12; III, 107;
Frica lui Dumnezeu înghite trupul III, 25
Frica de Dumnezeu luminează inima III, 21;
Frica de Dumnezeu - cum vine I, 20; III, 1; III, 9; III, 56;
Frica de Dumnezeu - armă împotriva răului I, 119
Frica de Dumnezeu și alte frici I, 151f;
Fuga de lume și de poftele trupești I, 44; III, 1;
Fuga monahului de oameni II, 6; II, 7; II, 9; II, 12; II, 14; II, 20; II, 35; II, 38; II, 73;
Fuga monahului de frați II, 31; II, 34;
Fumul ieșit din gură - semnul celui rău IV, 119;

Gândul - libertatea lui II, 52;
Gânduri - ascultarea de ele II, 55
Gânduri vătămătoare I, 94

Grădina - grija pentru grădina de aici sau pentru cea de dincolo III, 63
Grija pentru tine încredinţată lui Dumnezeu I, 110
Griji - risipirea sufletului în ele I, 54; II, 27;
Grija pentru plecarea din viaţă III, 73;

Hainele scumpe pustiesc locurile sfinte VI, 13
Haina lumească alungată din mânăstire VI, 14
Haina monahului VI, 15

Iad - starea sufletelor în iad III, 4; III, 28
Iertarea păcatelor III, 5;
Iertare după căderi mari V, 47, 48, 49
Ieşirea sufletului III, 68;
Iisus - dobândirea Lui I, 60; I, 114;
Inimă - dacă ai, te mântuieşti I, 81
Inimă curată I, 139;
Inimă de fier - cum dobândeşti I, 146;
Ispita - lupta cu ea încununează V, 72;
Ispită - izbăvirea de ea I, 89; I, 141; III, 29
Ispita desfrâului - biruirea ei IV, 149;
Ispitele - să nu te înfricoşezi în faţa lor 112
Ispitirea în gând V, 72;
Iubirea de Dumnezeu (I, 28, 40, 84, 111, 125, 151; II, 65; III, 67; VII, 17; X, 265)
Iubire nu poţi să ai dacă nu urăşti mai întâi I, 111
Iubirea oamenilor opreşte de la iubirea lui Dumnezeu II, 65
Iubirea de arginţi - rădăcina tuturor relelor I, 33
Iubirea de arginţi nu cunoaşte săturare VI, 12
Iubitorul de arginţi nu poate trăi după voia lui Dumnezeu VI, 17

Judecata - în aşteptarea ei III, 3; III, 7; III, 10; III, 17;
Judecata din urmă - cum va fi III, 110;
Judecata semenilor IV, 100;
Jurământul fără putere I, 151h;

Împărăţia cerurilor - cum se moşteneşte I, 38
Împărtăşanie cu nevrednicie III, 13;
Împărtăşire de Dumnezeu I, 19
Împreună-lucrarea cu Dumnezeu I, 151j;
Început bun în fiecare

dimineaţă I, 40
Închinare la idoli este pofta I, 5
Îndrăzneala - condamnată III, 95;
Îndrăzneala la Dumnezeu a celor care biruiesc în lupta cu desfrânarea V, 48;
Îndreptarea celui căzut în desfrânare V, 91;
Înduplecarea celui pe care l-ai întristat I, 75
Înfrânare la vorbă - IV, 1; 7; 12; 24; 54;73;83;97;
Înfrânare la somn - IV, 2; 3;75;
Înfrânare la mâncare - IV, 4; 6;10; 11; 15;17;28; 38; 41;42;45;74;113;
Înfrânare la băutură IV, 49; 52;65;68;71;82; 98;115; 116; 144;
Înfrânare la bani - IV, 9; 48;
Înfrânare la văz IV, 13;22;
Înfrânare - măsura ei IV, 16; 18;21;25;35;37;39;41; 42;45;46;65;66;77;93;
Înfrânare - motive de încălcare a canonului înfrânării IV, 51;
Înfrânat la limbă şi la pântece I, 2
Înfrânări - ierarhii între diferite înfrânări IV, 20; 27; 39;63;88;
Îngăduinţa faţă de greşeala fratelui IV, 108, 137; V, 92
Îngăduirea răului de către Dumnezeu III, 80; IV, 108;
Înger - nevoitor întărit de înger IV, 75, 150)
Înstrăinarea I, 4
Înştiinţare în inimă I, 68; V, 11; V, 65;
Întinarea trupului III, 85; V, 20;
Învăţare - numai a ceea ce ai făcut I, 42; I, 99; I, 120; I, 122;
Învăţare prin ispitire V, 9;
Învăţătorul - calităţile lui I, 39
Învierea unei femei păcătoase V, 60;
Învoirea cu păcatul V, 10,

✣

Lacrimi neîncetate III, 2;
Lacrimi - adunarea lor III, 53;
Lacrimile spală tot trupul III, 75;
Lacrimi - roadele lor III, 31; 3, 61;
Lauda tăcerii IV, 55;
Lăcomia pântecelui - maica desfrânării IV, 136;
Lăcomie - supunerea demonului lăcomiei IV, 133;
Legile dumnezeieşti - necunoaşterea lor I, 16
Legume IV, 134
Lepădarea incompletă de lume VI, 1; 20; 33
Lepădarea de părinţi III, 33

Lepădarea de fraţi trupeşti - IV, 95; IV, 110;
Lepădarea desăvârşită de sine III, 84; VI, 33
Lepădarea de avuţie până la a rămâne gol VI, 9
Lepădarea de avuţie mai presus decât toate faptele VI, 11
Lepădarea de statutul social VI, 32
Libertate - desăvârşirea libertăţii în Cruce I, 57
Libertatea monahului I, 67
Limba - paza ei I, 98; IV, 70; IV, 87;
Liniştea - preţul ei II, 59;
Liniştea monahului, deranjată de vuietul trestiilor II, 11
Liniştirea - ce este II, 78
Liniştirea - cum se caută II, 23; II, 28;
Liniştirea - la ce foloseşte II, 43;
Liniştirea în chilie II, 21
Liniştirea minţii II, 41;
Locul vestit - fuga de el I, 25
Loc curăţit de draci I, 46
Lucrare neîncetată I, 127
Lucrare - cine nu lucrează nu ia plată I, 27
Lucrare duhovnicească I, 99
Lucruri de căpetenie pentru monah I, 35
Lucruri curate I, 41
Lucruri cu mare preţuire în faţa lui Dumnezeu I, 41
Lucrul trecut - nu te mai îngriji de el I, 2
Lucrul de mână - puţin I, 9
Lucrul de mână - nu-l părăsi pentru nimic VI, 25
Lucru de mână pentru osteneală şi liniştire II, 75; IV, 66;
Lucrul de mână nu este lăsat pentru a primi oaspeţi II, 30
Lucrul găsit nu-l lua VI, 7, 18, 31
Lumea - ce este II, 21
Lumea - fuga de ea I, 33, III, 1;
Lupta duhovnicească I, 24; I, 126;
Lupta stăruitoare IV, 100;
Lupta cu păcatul în cuget V, 9;
Lupta împotriva desfrânării până la moarte V, 84; V, 89;

Mărturie din Scripturi I, 1
Mărturisirea păcatelor III, 70;
Măsurare - nu te măsura pe tine însuţi I, 7; I, 40; I, 56
Mâncare - ce să nu mănânci I, 101
Mâncare - nepăsare faţă de ea IV, 106; 107; 132;
Mâncare cea bună III, 96;
Mâncare stricată IV, 79;
Mâncare pe ascuns IV, 40;
Mâncare fără discernământ IV, 143;

Mângâierea străinului I, 107
Mânia - fuga de ea IV, 29; 32; 44; 119;
Mânia - plăcerile sunt pricina ei IV, 118;
Mântuire - cum să te mântuieşti I, 1; I, 51; I, 105; I, 147; II, 4; II, 36;
Mântuire - ştim cum dar nu vrem I, 33
Mântuirea la timpul prezent II, 1
Meteahna monahului - diavolul o atacă I, 101
Milostenie - a primi milostenie ca semn de iubire VI, 2
Mintea în cer II, 70
Mintea - luminarea ei II, 72
Mirean trăind în liniştire II, 32
Mireni - monahul să fugă de ei I, 33; II, 69;
Mireni făcând faptele pustiei II, 56
Moartea monahului faţă de lume I, 40
Moartea părinţilor duhovniceşti I, 50
Moarte - aducere aminte de ea I, 56; III, 4; III, 11; III, 18; III, 62; III, 91;
Monahul - lucrarea lui I, 26; I, 149;
Monahul - viaţa lui I, 148
Monahul desăvârşit IV, 111;
Monahul - măsura lui şi a celor din lume I, 123
Monahul luptat de demoni V, 62;
Monahi - făcând faptele mirenilor - II, 56
Morminte - caută şi plângi la morminte III, 102;
Moştenirea rudeniilor refuzată de monahi VI, 4, 21;
Mucenicia conştiinţei I, 5
Mulţumire pentru toate I, 8
Mustrarea sufletului III, 57;

Nădejdea în avuţie VI, 34
Neagonisirea I, 151o;
Nebun pentru Domnul - cum ajungi I, 91
Necurăţie - sufletul iubeşte necurăţia III, 81
Negustoria - ispită pentru monahi I, 47
Neînfrânare - vindecarea de ea IV, 145;
Nepăcătuirea - rădăcinile ei II, 5
Nepăsarea - buruiana mică I, 129; IV, 124;
Nepăsare - mântuirea unui nepăsător III, 51;
Nepătimire - calea spre ea I, 143;
Nesocotirea păcatelor mici aduce păcatele mari - I, 133
Nesocotirea lucrurilor dobândite VI, 5

Nevoinţă cu asprime şi linişti-re I, 45; IV, 103;
Nevoinţă aspră IV, 116; 141;152;
Nevoinţă - roadele ei II, 70

Obiceiul cel rău greu de înlăturat III, 78
Ocara pentru numele lui Hristos şi pentru păcate I, 151g;
Ochii lăuntrici - liniştirea şi nemâncarea le dau ascuţime II, 19
Ochii - paza lor IV, 121;
Odihna - cum o afli I, 86;
Odihna trupului te face vrăjmaş al lui Dumnezeu I, 31
Odihna alungă frica de Dumnezeu I, 33; IV, 56;
Odihna trupească - să o urâm III, 1; IV, 53;58;
Om cu nume mare - nu sta alături de el I, 25
Omul lăuntric şi omul din afară I, 98
Osteneala trupească I, 53; IV, 117;

Pace gândului - cum se află I, 142;
Patima trupească - căinţa de ea III, 30
Paza limbii I, 56
Paza inimii IV, 84;
Paza - ce să păzeşti ca să te mântuieşti V, 88;
Păcatul - batjocură şi alungare a lui Dumnezeu I, 117
Păcatul celor din lume şi celor din pustie I, 116
Păcatul - conştiinţa lui II, 70
Păcatul trupesc ne îndepărtează de Împărăţia lui Dumnezeu - V, 86;
Păcatele credincioşilor şi ale necredincioşilor I, 17
Păcate - aducere aminte de ele III, 41;
Păcate - ştergerea lor III, 64;
Păcătoşii şi drepţii I, 18
Pântecele mic I, 9
Părăsirea locului - uşoară când nu ai nimic în chilie VI, 24
Părere de sine IV, 16;
Părinţi trupeşti - lepădarea monahului de ei IV, 57;
Petrecerea lângă cel neîncercat I, 137;
Pierderea lucrurilor materiale primită cu bucurie V, 10
Pizma viclenilor draci V, 3
Pizma între monahi V, 66;
Plata dumnezeiască preferată banilor VI, 16
Plăceri - iubitorul de plăceri nu poate trăi după voia lui Dumnezeu VI, 17
Plăcut lui Dumnezeu - cum să fii I, 1.
Plânsul - canonul monahului

III, 24; III, 34; III, 36; III, 37; III, 40; III, 59; III, 66; III, 108;
Plânsul înainte de a muri III, 26
Plânsul păcatelor III, 27; III, 38;
Plânsul învață pe om toate III, 53;
Plânsul - cum să ajungi la el III, 75
Poarta cea strâmtă - siliți-vă să intrați pe ea I, 38
Pocăință stăruitoare III, 74; III, 87
Pocăința dezleagă de poruncă I, 36
Pocăință pentru păcate trupești III, 71; V, 11; V, 23;
Pocăință pentru omor III, 109;
Pocăință diferită pentru aceiași păcat V, 57;
Pofta de mâncare - lupta împotriva ei IV, 128;
Pofta - închinare la idoli I, 5
Poftă - biruirea ei IV, 109;
Pofta - rănile ei V, 68;
Pofta desfrâului V, 73;
Pofta nu omoară, dar rănește V, 68;
Pogorământ - când se iese din chilie IV, 78;
Postul IV, 28; 67; IV, 90; IV, 120;
Postul cu acrivie IV, 147;
Postul continuu IV, 148
Postul alungă gândul viclean IV, 81;
Postul - frâul monahului IV, 86
Postul motivat de nevoia săracului IV, 139;
Prețul lucrului de mână VI, 25
Prețuirea și disprețuirea aproapelui III, 83
Prietenie cu cel ce te silește I, 76
Prieteniile nefolositoare I, 69
Primirea de daruri - respinsă IV, 124, 126;
Priveghere - grijă pentru suflet I, 118
Privegherea curățește mintea III, 23
Privirea plecată spre pământ I, 115
Propovăduire cu străpungerea inimii I, 130
Pustia - de ce pustia I, 51
Pustia te scapă de trei războaie II, 3
Pustnici mai răi decât cei din lume I, 116

❦

Răbdarea în ocări I, 63
Răbdarea - semn minunat al lucrării harului IV, 150;
Răbdarea față de cel care păcătuiește V, 91;
Răscumpărarea vremii I, 37
Războiul din partea dracilor; arme duhovnicești I, 24; V, 62;

Războiul patimilor - nu ridicarea lui ci răbdare şi putere pentru a-l duce V, 42
Războiul patimilor - încredinţează-l lui Dumnezeu V, 46; V, 78; V, 89;
Războiul desfrâului până la moarte V, 74;
Războiul desfrâului - nu de la draci, ci de la sine V, 79;
Războiul desfrâului - pricinile lui V, 82;
Râsul - condamnat III, 19; III, 58; III, 93; III, 94; III, 95;IV, 80;
Ridicarea monahului căzut V, 63;
Risipirea - începutul relelor II, 45; II, 67;
Rudeniile - lepădarea de ele pentru Dumnezeu I, 125
Rugăciune neîncetată I, 8
Rugăciunea - starea la rugăciune IV, 103;

Sarea duhovnicească II, 67;
Sărăcia I, 4; VI, 29
Schima - semnificaţii I, 90;
Scrierile sfinte - lectura cu folos IV, 140
Scripturile - citirea lor I, 14;
Scripturile - necunoaşterea lor I, 15
Semne minunate - opaiţul se aprinde de la Domnul V, 47
Separarea de Dumnezeu - vinul, femeile, aurul şi odihna trupească I, 33
Sfârşitul bătrânilor - sfaturi la sfârşitul vieţii I, 88;
Sfinţirea numelui lui Dumnezeu I, 32
Silirea vrerii noastre I, 151i;
Silirea în toate - lucrarea monahului I, 25
Slava deşartă - unde nu este tânguire III, 99
Slava omenească - fuga de ea VI, 31
Slujirea - măsura slujirii lui Dumnezeu III, 67;
Smerenia - măsura ei I, 56
Smerita cugetare - originea şi roadele ei I, 30
Somnul fără grijă IV, 104;
Statornicie faţă de loc - I, 1; II, 53
Stăpânitorii văzduhului - eliberarea de ei II, 22
Stăruinţă în pocăinţă V, 47;
Sterp - cum naşte sufletul sterp I, 54
Strâmtorarea duce la rugăciune cu trezvie I, 24
Străpungerea inimii III, 104;
Suferinţa - iubită mai mult decât odihna I, 61
Sufletul pus pentru fratele nostru V, 50, 51,
Suflet bolnav I, 151e;
Sufletul - groaza lui la despărţirea de trup III, 17;
Supunere faţă de părintele duhovnicesc I, 41

Tagma monahilor cu adevărat mare este V, 62;
Tăcerea I, 7; II, 74; IV, 97; IV, 151;
Tăcerea cu răbdare I, 4;
Tăcerea aduce odihnă II, 47;
Tăcerea - maica celor mai înţelepte înţelesuri II, 18
Tânguirea lucrează şi păzeşte III, 35; III, 101; III, 103;
Temere - trei lucruri de care să te temi III, 8
Timpurile din urmă - decadenţa lor I, 84;
Tropare - a nu se cânta de monah I, 84;
Trupul - trei sunt mişcările lui V, 1;
Trupul - fuga de cele trupeşti II, 46;
Trupul - evitarea atingerii lui IV, 112; 127;

Uitarea - înrobire a minţii I, 52
Uneltele sufletului I, 64
Uneltele vieţii monahale I, 66
Ura faţă de cele din lume I, 31
Urmarea lui Hristos I, 29

Vaiet III, 14, 15, 16; III, 60;
Venirea în sine V, 61
Veşmânt ceresc I, 11
Viaţa - ce este I, 100
Vieţile sfinţilor - nesocotirea lor I, 87;
Vinul - riscul lui I, 109; IV, 98; IV, 101; IV, 105; IV, 129; IV, 144;
Vindecare - pe sine însuşi I, 3
Vindecare - pe ceilalţi I, 3; I, 63
Vindecare prin medicamentele lui Iisus - I, 151c;
Virtutea toată I, 40
Virtutea - dobândirea prin a urî contrariul ei I, 48
Virtuţile - învăţarea lor I, 110
Voia lui Dumnezeu - împlinirea ei I, 121
Voia proprie - lepădarea totală de ea I, 41; I, 42
Voinţa - se cere de la om I, 111
Voinţa fierbinte şi cea moale I, 151b;
Vorbe de folos I, 97
Vorbire - când să vorbeşti I, 22; I, 134; IV, 126;
Vorbire de rău I, 51; II, 63; IV, 89;
Vorbirea de rău şi desfrânarea V, 12, 19
Vorbirea multă risipeşte căldura sufletului II, 18
Vorbirea despre credinţă şi despre dogme usucă sufletul III, 77
Vrăjmaşul dacă nu este primit nu poate intra I, 113

Cuprins

Notă asupra ediţiei 9
Monahismul, răspunsul desăvârşit al omului la iubirea lui Dumnezeu 22

Prolog la cartea bătrânilor stareţi, numită Rai 111

Capitolul I - Îndemn al sfinţilor părinţi pentru înaintarea în desăvârşire 117
Capitolul II - Că trebuie să urmărim liniştirea cu toată silinţa 209
Capitolul III - Despre străpungerea inimii 239
Capitolul IV - Despre înfrânare şi că nu numai la mâncăruri se are în vedere, ci şi la celelalte mişcări ale sufletului 285
Capitolul V - Diferite povestiri spre întărire în războaiele ridicate în noi de desfrânare 326
Capictolul VI - Despre neagonisire şi că trebuie să ne păzim şi de lăcomie 380
Capitolul VII - Diferite povestiri care ne întăresc în răbdare şi bărbăţie 400
Capitolul VIII - Despre a nu face nimic spre arătare 458
Capitolul IX - Că trebuie să te păzeşti a nu judeca pe nimeni 481
Capitolul X - Despre darul deosebirii 503
Capitolul XI - Despre aceea că trebuie în toată vremea să avem trezvie 611
Capitolul XII - Despre a ne ruga neîncetat şi cu trezvie 643
Capitolul XIII - Despre aceea că trebuie să-i primim pe străini şi să-i miluim cu voie bună 654
Capitolul XIV - Despre ascultare 683
Capitolul XV - Despre smerita cugetare 701
Capitolul XVI - Despre a nu răspunde răului cu rău 779
Capitolul XVII - Despre dragoste 797
Capitolul XVIII - Despre cei ce văd cu duhul 822

Capitolul XIX - Despre făcătorii de minuni.................885
Capitolul XX - Despre vieţuirea virtuoasă..................900
Capitolul XXI - Dialog între Bătrânii Sfinţi cu întrebări şi
răspunsuri.......................................922
- Apoftegmele celor care au îmbătrânit în nevoinţă şi
care arată pe scurt desăvârşirea virtuţii lor............930
Capitolul XXII - Despre cei doisprezece pustnici............934

ANEXĂ - Prolog despre viaţa şi nevoinţele fericiţilor
părinţilor noştri..951
Note biografice..969

Indice de referinţe biblice...............................1017
Indice onomastic..1030
Indice de teme selectate..................................1042

ACEASTĂEDIŢIEAPA
TERICULUIMAREAF
OSTTRADUSĂDINLIMB
AGREACĂDEPREOTCO
NSTANTINCOMANAFO
STPREGĂTITĂPENTRUT
IPARDEOSTENITORIIED
ITURIIBIZANTINEGA
ROAFACOMANMIHAICO
MANALEXANDRUCOMA
NMARIANEDELCOVTUD
ORCOMANAFOSTTIPĂ
RITĂŞILEGATĂLAIMP
RIMERIAGUTENBERGC
USPRIJINULDOMNULUI
VIORELCHINESCUINTR
EIMIIEXEMPLAREBUC
URESTILUNAMAIANUL
DOUAMIIŞAISPREZECE